

170
1975

ՀԱՅԿԵՐԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Լսողներ

ՀԱՅԿԵՐԱՆ

31-39

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

დაბეჭდა შავთა საბჭოეო სემარვედოზ სემცხეო
საქოზ დამცემოზო

მც. რედაქტოზი მ. მამბაძე

სამრამდოზო კოლეკცია

ა. მარეძო, ბ. დოგოშვილი, ვ. ვაჩიკა, გ. სემცხეო, დ. სემარვი,
ე. მგობა (რედაქტოზი), ჯ. ქიქოძე (მეცემი), ლ. ქიქოძე.

ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ბიბლიოთეკა

ივანე ჯავახიშვილის

ნათელ ხატვაძის

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ბეჟან ჯანაშიანი

ბრძოლა-ბრძოლას ვაძლავებთ თქვენს მოსწონებს კარგად და არა
 ვინა, რომ ნ. შანი ხელს მოსწონებს, რომელშიც, ხელს მოსწონებს მოსწონებს
 დამარცხ სანდოებს ახდენს იგი, ვერაღებამ მოსწონებს მოსწონებს
 მე დამბნობურებდა ახდენს მე მა მდებარე მოსწონებს ვერაღებამ და ხე-
 ში დამბნობურებდასავეს. ნ. შანს ანდობურებდა ახდენს ახდენს ვანდობ-
 რებში ეს თუ რაყარ მოსწონებს მოსწონებს მოსწონებს მოსწონებს
 მე. მე რაც ვიცი მოსწონებს, რომ შენვეს მან ღებნებარებში ხელს ხანძრ-
 ლის შინაში შიძინა მე მოსწონებს, რომ ვერაღებდა შექს მოსწონებს და ღე-
 ნებარებ სანდოებს ახდენს ქართული ძვლები ძვლებში მოსწონებს
 მოსწონებს ეს ვერაღებს ვერაღებს შენს ძვლებს და ძვლებს მოსწონებს
 მოსწონებს ეს ვერაღებს ვერაღებს ვერაღებს მოსწონებს და მოსწონებს
 -მოსწონებს თვალსაშინა მე ეს ვერაღებს ვერაღებს ახდენს რაცაობს
 სანდოებს ახდენს ახდენს ახდენს ქართული ძვლები ძვლებში მოსწონებს
 ვერაღებს ვერაღებს ეს სხვა ვერაღებს მოსწონებს ახდენს სხვა სხვებს ძვ-
 ლებში და შანი ვერაღებს შენსა ვერაღებს მოსწონებს მოსწონებს
 ვერაღებს და შანი ვერაღებს ვერაღებს ვერაღებს მოსწონებს და თუ
 შინა ქართულსავეს ეს სხვათა წესთა მოსწონებს მოსწონებს და თუ
 ვერაღებს მოსწონებს თვალსაშინა მე ეს ვერაღებს ვერაღებს და ვერაღებს და ვერაღებს

მე მოსწონებს შენსავეს შინაში მოსწონებს. მან ხეც, შენსავეს ახ
 შენსავესაში, ხელს ახდენს, ვერაღებამში მოსწონებს იხი ვერაღებს-მეცა
 ვინა ის, რომ ქართული ძვლები საქართველოდან წამოღებულა და რაცაობს
 სანდოებსაში შენსავესა ახ ამ ქონა და წესებთა რომელიც სხვათაგ მო-
 ლებდას შენს მოსწონებს, რომელიც ქართლის ძვლს საქართველოში მო-
 სწონებს ეს ახდენს იქ ვერაღებს, სანდოებს რომ ამ ვერაღებს
 რაცაობს კოლონიას და ვერაღებს რომ მოსწონებს თვალსაშინა, ახდენს
 საქართველოში ძვლები მოსწონებს ვერაღებს მოსწონებს და შანი
 რომ ვერაღებს ხელსავეს და სხვებს (ვანდობურთა ვერაღებს-მოსწონებს
 და თუ ვინა იხდენს), ვერაღებს წესს ვერაღებს, შენსავეს ამ ხელს
 ვერაღებს და ვერაღებს ვერაღებამში ახდენს თუ სხვებს მოსწონებს მო-
 სწონებს სხვანაირად რომ ვერაღებს ეს სხვებს წამოღებულა საქართველოდან
 ვერაღებს, ახდენს ვანდობურთაში ვინა ვერაღებს ვერაღებს ახა რომ იხ-
 ტობისა რეკოლეციამ, რაცაობს მოსწონებს, რაცაობს იხდენს შენსა-
 ლა და სხვებს ვერაღებს ვერაღებს ვერაღებს, და შანი საქართველოც ვერაღებს
 სხვა და ახდენს მან ვერაღებს ვანდობებს და ხელს შენსავეს ვერაღებს
 ვერაღებს ვერაღებს და ვერაღებს და ვერაღებს სანდოებს საქართველოს სხვა
 ახდენს იხდენს მოსწონებს

ნ. შანს იხდენს ვერაღებს — ვერაღებს ეს მოსწონებს მან ვერაღებს-
 ვერაღებს მოსწონებს — და ვერაღებს იქ შინაში და ეს ვერაღებს ახი ვერაღებს იხდენს
 ვერაღებს ახა ახდენს ახი ამ სხვანაირად მე მოსწონებს, რომ იხ ვერაღებს-
 ვერაღებს ახი ვანდობურებდა მოსწონებს შენსავეს ვერაღებს და
 ვანდობურთაში, რომ ვერაღებს მოსწონებს, რომელიც საქართველოს ძვლებს
 შენსავეს ვერაღებს ვერაღებს ხელსავეს იხი და ამ მოსწონებს ახდენს
 ახდენს-მეცა

ნ. შაბა დამატება აღმოიქცა და წესი მომცა, როცა ეს საქათი იქნებოდა, მისთან მიყვლადი ვოყვლადი მოთოდების ვაჭრე, თანაქმეტი, ვაჭრე მერ დღეებსა და სათემში უფრო მოსატყუებელი იქნებოდა მისი საქათი მოლოთოყვანი. მე ამ წესათათი ვასატყუებლე და მეორე დღეს ვაჭრე მის მოლოთოყვანი, ვთხოვე წესი მოყვა წესთვის ვამცენო მოლოთოყვანის მოყვათი წესთვის სასტყუესო ვანყოფილება ვანსაყვანებთი ვი შეიღათი ხელწაწერითა ვანყოფილება, სადაც ქათული ხელწაწერებზე ინახებოდა. ნ. შაბა მამინათვე იმით ვინათითი თავისა შეცნებია თანამშრომელი და დაეძალა მის ვასათი ვაჭრის მოყოლომა და ვაჭრებმანა წესთვის ვველაფეტი, რაც მე მასტყუატყებდა.

მის შემდეგაც მე რამდენჯერმე ვოყვი ნ. შაბას, ვინათითი ძველი ვინების დროს მან მოსატყუა, თავის კანბეტში და მოახრა „მინდა წავიკითხოთ ვინათი წესი პატრის წერალი, რომელიც საქათველის შევებზე და იგი წინაღობევი არ იქნებოთ, მომოსმენეთ“. ეს „წერალი“ იყო ნ. შაბის ცნობელი წაშრობი „ქათოველი ვინათი კანბეტზელი შეხლი“, რომელიც შემდეგ თბაღისში ვამოქვეყნებდა იფრე შეყვლილი სათავითი. მე მამან შეცნებებებში სრულიად ვუცნობი ვოყვი: წესი პატრელი სადისლოში წაშრობი, იგი ვინათიშეღის ხელმძღვანელობითი შესტყულებელი სტყუებლობის დროს, „მოლოთოყვანი ვინათისა აღ საქათველიში მე-18 სუტეების დამატებულ და ვინათი 11“, ვამოქვეყნებელი არ იყო, ხოლო მეორე წაშრობი ასევე ვინათისა „წინაღობის სატრის ვანყოფანი“, მოლოთ ვანყოფელი მქონდა დამატებულ საქათითი მოსმენში“. ამიტომ მე დიდი უფებებლობა ვინათისა იმის ვანი, რომ ძველის ცნობებში შეცნებებია, როგორც ნ. შაბი იყო, არ თოყვდა პატრელი წავიკითხა წესთვის მისი წაშრობი (ესე კოვე ხელწაწერში), და მადლობა მოყახტე ვინათი პატრისათვის. ნ. შაბი, როგორც მან სატრისად ჩვეოდა აღუჩინებებთი კანბეტობზე და რამდენსაც ვინათი დამთავრა, მომოსმენება და მკითხა: როგორ მოყვინოს. მე ვვლაც მადლობა მოყახტე და სრული ვამოქვეყნე, ეს წაშრობი თბაღისში ვამცეპალიეთი. „წინადა თბაღისში მინდა ვამოქვეყნე წარ“, — თქვა მან.

მეორე დღეს ვინათი შეცნებებებთი ვაჭრების მიტოლებელ შეიკანს (თათრისათვის დიკრატის) ვაჭრებისა ნ. ილიანებურეს, რასა ქათოველი ხელწაწერების მიღება სათით მიტყუებოდან მომცევატებინა. ვაჭრ. ნ. ილიანებურე არ იყო მომსტყ, ქათოველი ხელწაწერები ვანსაყვანებდა საქათველის, და ამიტომ მან მოსტყუამანც დიდი ხალისი არ ვამოქმეცია წესი თხოვნის დაქანყოფილებზე. ხოლო მანც (მრავალი ვინათისობის შესტყულების შემდეგ — ვინათი სტყუებები, მოსტყუებები, აქტებში) საქმე მოყვარდა: სათით შეტყუებოდან მივლევ ქათოველი ხელწაწერები, მათ შორის ვანბებში მანვატრისის შრომები — საქათველის ძღობითა და ვვინათისა რეკებთი (სტრამოთრით).

ამ დროს საქათი მოლოთოყვანად ვვეე მიღებელი მქონდა ნ. შაბის და-

¹ ვანდა რასი ხელწაწერის, რომელიც ვაჭრებმან ვანყოფი ვინათის სატყუებლობისათვის ვქმნი იყოთ, ეს ხელწაწერები დღესაც იქ ინახება. შემდეგში იყავს მკითხველ.

მატეხი იქ დაედი ქათული ხელნაწერები და ამტომ სეს მისი ღუნინგ-
 რაში დამთავრებულად ჩავთვალე მისებოდა შილოდ **ტყელების მკვლელობა**
 სული ღველები ხაზებანი მოსკოვში და იქ დროებით დატოვებულად მისი
 ერთად უნებლად ჩამოვტანი თბილისში. მეტამ საქმის დასრულება ველო-
 ქნულად შენანი ნ. შანი და მომეხსენებინა მოსკოვის შედეგები სეს ჩვეულო-
 ხისა. „ახვ დროს მოხატხდით, — მოხტა მან, რომდსაჲ მის კანტებში შე-
 ვდით და შიკლე ინფორმაცია გავცათ, — დღეს მატეხილურა კვლევების
 რტორიის ინტერვიუში ახვ ფარმაცოცაჲ რატხდომის მომხსენებან იღვლის
 ვახტების შედეგების შესახებ და თუ ვანტეხტებებო, ჩამოხატხდით სეს
 თან“. მე მივლომა მოკახტეჲ და სურვილი გამოვქეჲ დასწრებანჲ. ჩამოვედით
 მიმლოთოცის შესახებ სათაულოდან დაბლა. „თქვენ იქ დაკადეთი და მე ძალ-
 ვა ებღეს მოვინებო“, — მოხტა მან. მე კვლავ უტერხედლობაში ჩავვარდი და
 ვახოვე. მან სემთვის დავამო ეს მოვალეობა მეტამ ვერ მოვამწარი ამის თქმა.
 რომ ნ. შანი ეკვ ვარბოდა თუ წევში ებღეს ჩამტდარო მოვინა, მეუ ჩამსა-
 და წავედით.

ინტერვიუში (ე. წ. მარმარაღის სახატეში) ხატბი ეკვ თავთოხლო-
 იყო იქ იყენენ ინტორიოცები, არქილოცებო, ვნამოცოცრებო — ტმოცებ-
 სავ ნ. შანის მოწვევებო და თავახისმცებლებო. მალე სტეომაც დაწყო სტეო-
 მის თავტეომტარებობა ნ. შანი, რომელმაც სტეომის ვახტსა შიკლე შეხატლო
 სტევათი. როგოცე ცნობილია, ნ. შანი დართი დამახონის მეცნოერო იყო და
 ამტომ ის თავის რატოცებში თუ კამოხედებში ხვედლებოთავად იფბის ღოცო-
 ებრ ფარტლებში ვერ თავსებობდა და სწორად შეველომის დროს სხვადსტეა-
 საკოხტენსაჲ ვებობდა ამ შემოხვევაში. სემთვის სწულად მოვლოდნელად,
 მან თავის სტევაში ჩურთი ღუნინგხატში სემბი ჩამოსვლის მიზნისა და ამ
 სტეომისჲ დასწრების ამსაჲ. „თვენს სტეომის კსწრებო თქვა მან, თბილს-
 ღო ძალეკახტდა მეცნოერო, იუ ვახტბიშვილის მოწვევა. აფერ რომ სის (მან დასწრ-
 ბეთ სესჲ მოვინებო), თს ჩამოსვლია ქათული ხელნაწერების წასატებან. მან
 არტეხტესებს აფრთვე დღევანდელი მოხსენება, ჩუჲ ძალის სხამოხუნო“.

ფარმაცოცის მოხსენების დამთავრების შემდეგ, კამათის დაწყებამდე,
 შესვენება მოეწყო და დასწრებო „კვლევებში“ გაყოდნენ. ჩამტენსჲ მათ-
 ვანი სემთან მოვიდა და თბილისის უნივერსიტეტზე დამსტარო ჩამოვედო. სავ-
 ბანის დროს სემთვის ცხადი ვახტა, რომ მათ სწორი წარბოღვენა არ ქონდეთ
 ჩვენი უნივერსიტეტის შესახებ იმის ვამო, რომ მის შემსომას არ იცნობდნენ.
 სოგი კიდევ ხელდავებით ფარტოფთავად ამსოთავებდა თბილისის უნივერსიტე-
 ტის მეცნოერულ შემსომას იმის ვამო, რომ ტენდენტოტრად იყო მიხედანი ვამწ-
 ვობილი. მინი მოტრახებულად აფვად ამცნებდნენ უნივერსიტეტში მიღ-
 ვაწჲ ჩვენს ცნობილ მეცნოერებო. ამაჲ ვამწ? აფრებდნენ უნივერსიტეტის მეცნო-
 ერულ შემსომას. მე მოჩიდებთი კვლოლობო ვამტებათოღებინა მათი ძვეთი
 შეველომა, მეტამ ვებდავდი, რომ ვერ ვახტებხდო მათ ვადავტებბას სწორედ
 ამ დროს შემოიტანეს ცნობილი სურვილი გამოცემის «Тексты и разыскания
 по армяно-грузинской филологии»-ის ძალე. სიმეტარ, რომლის შესახატის
 ერთი ნაწილი მიხედნელი იყო ჩვენი უნივერსიტეტის მოღვაწეობის ვანქიქებო-

სადაც ერთდრე იქ საქმად მოეჩვენებოდა ვარტყობული იყო იქ ქვემოთ შვილის შვიტ ატლანტ (1923 წ.) აღმოჩენილი პლიონესტეტილი. მისივე აბტეპტეტატი და დასკვნები ქართულ და რუსულ ენებში. სობის მოწინავე წიხილში კი ამოკითხვთ ასეთი ამსატი ხვენი უნებნარტეტის მსამართლი: «Сухая и бесплодная саванна должна быть срублена и брошена в огонь, ибо бесполезно заниматься полевикой сухой корной уже обреченного дерева», ეს «обреченное дерево», მათი ამბობ, ხვენი უნებნარტეტა იყო.

მე მოამბინება დამტყვტა, თავბრბობის ფაჩვდუნს ვავტოლო და ვეობნარ: ზოგორობი აქვოტი შეტწოვოტი, ხაბს, ვტი შეტწოვბო იტტომბობს რავტოლოტის ზოგოვად მოსოვებულ საქაროველონს დამოტყოფებლიბს და იქ ქაროველი უნებნარტეტის ამბებობს, და ამოი ამბნება, აღმაოი, იტქვენი ასეთი რეგოტოტი შეტწოვბო: თბოლონს უნებნარტეტის შეტწებ-შეტწოტი ვამბნენდა ვ. ა. ლუნინის სიტყვები, ნათქვამი უბრ კომუნისტების მსამართლი: «Поскряки много коммуниста, жандарма можно обнаружить», და ესეც მოველოტ-

სტდომი კანბოლა, მაგრამ მე მას არ დავსწარბი და წიყვეოი მეოტი ღღეს ისე ვავტეოი ნ. მარს და ვეამბე ხვენი უნებნარტეტზე თავდამბობს და იქ ბოტეაქე ქაროველ შეტწოვოტი ავგად მობსტეოებს ამსატი თან ისე აღებნებ, რომ ედვად დასამოთებულთა შობის იქ, ქავბიშვილი არ უბსტეებბო-შეოტი მსამტეატესებდა ნ. მარს რეკეტო ამბე). .ი. ქავბიშვილის ავგად მობსტეოტი ბი აბუბოთეის ჰეტეის მობტეანი არ არს (нашему не доверять всети), ხოლო რეკ შეტებბა «Тексты и размышления»-ში მოთავსებულ ქაროველ წიხილუნს, ეს შეტწოვბული კამათი, შეტწოვბული კამათი კი საქმითეოი არს და სასამტებლოკი. — მობბბა ნ. მარს.

ღუნწარბადის სიბველის-ავტეებბოდან მოღებული ქაროველი ხელწარბებბო მოსოტეი რეკეოი, შეტწეოტივ მათ იქ ფატოვებული ხელწარბებბო და კამოვებ-ზარეკი თბოლონსა! მამბინათეე ვავტომბე იქ, ქავბიშვილს მამოტგანოლი მსამტებბს შეტწებბ. მან მობსტეოტი პარბადე ვნახა ეს მსამტეები და მეოტი ღღეს მობბბინ-და ეტწარბტეკეში, იქ, ქავბიშვილს ველდამბოი ვადამოთავადოტივ ავტოი ხელწარბეი და საბტოი, ვანსავტოტეებბო შეტწებბა ვახეშტის ავტოვარბზე და იქვამ: «ვაროვებბს იქვეს არა მარტო არ, რომ ვახეშტეოი იქ ფტობსათეის ვასოკობ ცოდნის ამბნება: საქაროველონს ატტობობს და ვეოვტეფინში, არამბე ისე, რომ არ ავბევიბობს წელბში უბოად არბველსარეულ პარბებბში, პოველობდა ფტობს და ვნებტეობს თავდამტებული მამბინათეის. ჩასი პარბველი წიხილები შეტწებბს და მათ სატეოველზე მოკეც ხვენი ქავბინს წარბოლონს შეტწებბ მეტწოვბული აღწარბობბა ამსატი და არეის მამბეფ არ მოკეცოი ხვენი ქავბინს

¹ «Тексты и размышления»-ს მთებო, ხვენი პირადი ბიბლოთეკის და ამბეის ვავტოვებული ვადამბინათეობის ამბს დავტყვბა (1966 წელამე შეტწეოტი ბინ, არ შეტწეოი, ამბტომ კბტებბი მოკეცს შეტწებბებბო შეტწებბს არ სტევებტეოტი არ ამბვეოოტივ ივამბი ხვენი სავტომბევებული ვარ ბინ ამბს სავტეფინათეის.

173. 11.19.61. რეკეოვბან საქაროველონს კამბეოლობბო: რეკეოვბოტივ შეტწებბს სავტეფინობი მოსკოვი, 1, 1923).

მხივ უაფელო იქნებოდა ერთეუ მხოლოდ, რომ მიერ სწავლებილი იქნებოდა, რაც იგი ქავთიშვილი შეხვეწისა და ინტერეტში შემოსება, რაც იგივე იქნებოდა, რაც დიდი ვერცხლია აქტიურ მონაწილეობას უნებლობდა ერთეულსა და სხვებს, რომლებიც საქმიანობაში (არქეოლოგიური ექსპედიციების მიწვობა, გამოცდების ორგანიზაცია, გასტყვის შედეგად მიბოძებული ნივთების დაკავ-შენახვა და რესტავრაცია, სამუშაოში ტექნოლოგიის და ყოველივეს სხვებშივეყარული მოთხოვნებს ვაძლევდა იყენ. მუშაობის შემდეგ.

ინტერეტის ხშირი იგი ქავთიშვილი უკანაგულ პერიოდში განსაკუთრებული ინტენსივობით მუშაობდა, სხვა პრობლემებთან ერთად, ერთ დიდ და შეუქმედელ პრობლემას — შინამრეწველობის ინტერესზე საქართველოში. ამ პრობლემის დაშვებას მას საფიქრებელი ჰქონდა. ფართო მასშტაბით შრომაში უნდა ყოფილიყო წარმოდგენილი საქართველოს ახალი ერთეულის თითოეული მოაგნის თავისებურებების გათვალისწინებით შინამრეწველობის ცენტრისა და ვანოთარების თვალსაზრისით, ამასთანავე ეს ინტერესი უნდა გამოეყენებოდა სწავლობის საშუალებებისა ვერცხვ, ტექნიკის, და სწავლაობებითი უზარაობის განვითარებისათვის კავშირში იგი, რომ შინამრეწველობის ინტერესი ორგანიზული საწარმო ყოფილიყო საქართველოს ინტერესისა ფართო გაყვით. ამ მიზნით იგი ქავთიშვილის მიერ შედგენილი წინამართა აკადემის მიხედვით პირველ ყოვლისა უნდა შეგროვებული იქნებოდა, და იქნებოდა წარმოდგენილი ძველების მიხედვით, ახალივეთი, რაც შინამრეწველობის შედეგობა. მას ამისთვის სპეციალური კომიტეტი შედგენის და თავის თანამშრომლებსა და მოწვევებს დაეძღვა, საერთაშორისო ეს წინამართა მუშაობის შედეგებითი კომიტეტის მიხედვით. მე პირადად დამავალი მომუშაოებების სტრატეგიის ცნობები საარქივო მასალების მიხედვით. საწმენდით, ამ დავალებს შესრულება მე სხვა დასება, ზემოთ გამოყოფილი მიხედვით გამო ვერ შედეგობა, მაგრამ სხვებში უსაყ დავით დავალება ჰქონდა, საერთაშორისო მნიშვნელობაში მუშაობა, რის შედეგად იგივე იქნებოდა დიდილი მასალი. იგი ქავთიშვილს ეს მასალი უნდა სიტუაციაში მოეხდინა შექმნილი და ამის მიხედვით შინამრეწველობის ინტერესი საქართველოში დავიწერა მაგრამ, საწმენდით, ეს მას არ დაეცალა. (სხვათავე ეს მოგროვული მასალები შემდეგება ინტერესის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინტერეტების ეთნოგრაფიულ განვითარებაში აკად. კ. ზიტაის ხელმძღვანელობით).

მოლის მიხედვით, მოვიყვანი და ამ მოვითანი ზოგიერთი ექსპონენტი, მაგრამ იგი, ქავთიშვილისთვის დამახასიათებელი ფაქტი ამ პერიოდისა.

იგი ქავთიშვილი, ჩოგორი ცნობილია ზებად ყოვლი. მოკრძალებული და თავმდაბალი ფაქტია იგი. ამისდა მიხედვით იგი ქავთიშვილთან ვაშინი ურება იგი თუ შეიძლება ითქვას, დანაღ დონეზე, გამოირჩევილი იგი ახალი უსაყ მისთან სწმენდით, გარნიობდა და იგივეა ინტელექტუალურ სტრატეგიის დახატობაზე დახატობაზე ამ მანძილს, რომელიც იგი ქავთიშვილსა და მათ შორის არსებობდა, და მას განსაკუთრებული პირადებით ეხებოდა, თავის მხრივ მანი იქნა სხვების მიმართ ყოველივეს ზებად თავიანთი და თავმდაბალი იგი იღონდა, რიფსაყ სწმენდით შეხებობდა სასარგებლოების დახატობას.

061935320
2023-01-10 10:30

Handwritten text in Indonesian script, appearing to be a letter or official document. The text is somewhat faded and difficult to read in detail.

Handwritten signature or name in Indonesian script.

Handwritten text, possibly a date or reference number, including the word "Tanggal".

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a footer or reference.

საქმობის ვარიანტი

ეს, რომ ის სჯობს ერთს ვიდრე ორს და სჯობს შემთავსებას, ვიდრე მოყვანას. „მოამბე“ გამოცემა არაშეიარაღებულად დასრულდა. მისთვის, ამ კოლეგიაში მერს მასალებს დაეყვანებოდა წარმოადგენს ვაშლი, ერთი ტომის გამოცემა ძალიან დაეყვანდა იმს გამო, რომ პროფ. გ. ქავთაძისგან, რომელს ნაშრომი იქ უნდა დაეკვლიყო, დაეყვანებოდა წარმოადგენს ეს ნაშრომი და თან ისე, რომ დაზარალებული იქ იყო პროფ. გ. ქავთაძისგან, როგორც ცნობილია, ვინავე სწავრა და განათლებული კაცი იყო თვის სპეციალისტის (სტრუქტურის) ვარდა მან სინებულად იყო და მომყვანვე დისკალინება ვარდა, საქართველოს ისტორია და ქართული ლიტერატურა. მეტად ის იყო ერთობ უცნობი და არაინფორმირებული კაცი. „მოამბე“ დასრულდა მისი ნაშრომი სტრუქტურისგან სტრუქტურისგან შევსებოდა მეტ სტრუქტურისგან არაფერი გამოცემადა მეტად შევსებულ, რომ ნაშრომი იყო და ბოლო ცდაცენა ავღია მოტანულ მაგალითებში კოლეგის დასრულებული სევეტა ერთი მაშინ კოცხალი მეცნიერა ცოცხალი ქავთაძისგან თავის ნაშრომი ამ მაგალითზე ამტკიცებდა რომ ვინავეც სინებულად დაეყვანებოდა იქ გამოცემა იქ დაეყვანებოდა სარ არაინფორმირებული უნარს, რაც სემს მართი უცხრა ხელი იყო. ამის შესახებ მე მოვასწავლე ბან ვინავეც და ვინავეც ნაშრომი დაეყვანებოდა და მოტანული მაგალითი ამოვიღე. მეტად მან ეს არაფერად ჩავიდა. რაც ნაშრომი ავღია, მე მან შევასწავლე სანამ დასრულდებოდა. მოახსია მან ბოლო მოტანული მაგალითი, თუ ვინავეც ესემა ამის მეცნიერების ინტერესები მოახსიეს, სჯობსა მხოლოდ, რომ ეს მაგალითი ვარდა იქ იქონს. სანამ მე და ბან ვინავეც დაეყვანო, ტომის დაკომპლექტება და წარმოებას ჩამატება დაეყვანდა. ბან იქნებ მოსაუფრება ტომს ჩატომ დაეყვანებოდა გამოცემა. მე იქნებულე ვინავეც მისთვის თავისთან ფორმის (შეხიბულებულე) მომსახურებოდა. ბან იქნებ იქნებ მომყვანა და არაფერი მოახსია იქნებ წარმოების დასრულა — ეკოლოგი ტომის გამოცემა ჩვენთვის დაეყვანო. შემდეგში გამოიტყვა, რომ ბან იქნეს მისთვის ამის შესახებ მოვითხოვს. ბან ვინავეც ჩამდენსე დღეში თავისი ნაშრომი შევსებული და შესწორებული მომტანა. იქნებ გამოცემა და არ ვარაფერი ვინავეც ამის თუ „მოამბე“ დაეყვანდა უნდა იქნეს ბნალი იქნესაო. მოახსია მან.

2027/3

მე როგორც გამოცემა, ბან იქნეს შეწყვეტა „მოამბე“ გამოცემისთან დაეყვანებოდა სწორად მოხდებოდა ერთხელ ამის გამო მოახსია ინფორმაციისთვის ვინავეც მან თავის გამოცემაში ამ ფორმის იქ მართან იქნეს თანარ ლომიერი და დავით კახანაძე. ქართული ცნობილი ნუმისმატიკის იყო. ის ბან იქნეს სტრუქტურა იყო ქართული სტრუქტურისგან უნდა სტრუქტურაში მან შევსებულში დაახსია ნუმისმატიკური გამოცემა და იქ დავით ქავთაძის ნუმისმატიკური კოლეგიაში მოვითხოვ თავის ამის მან დასრულება-შესწავლის ამართობდა. დავით კახანაძე ქართული სწავრა და ენათმეცნიერებაში იყო და გამოცემა შევსებდა ნუმისმატიკაში დასრულებების მოხსნით ქან თანარის სტრუქტურისგან ბან იქ ვინავეც მოხდებოდა მომტანი კონსულტაციის და რედაქციისგან მოსაუფრება. მე როგორც გამოცემაში შევსებულე, ნუმისმატიკაზე სუბსანი დასრულებული მართან და სხვა სკოლებზე

ჩემთვის მე სასიხაროა გამოვიღო მჭირებოდა დაწესებულების დასაწყისი და და არსოდეს დამოვიტოვებია, ახლა მანქანა რომ შევიყვანე, მაშინვე წავიდა საბავშვო მისვლელით კი არ ვანგარიშობ, არამედ მანქანა ვიყვანე, და რა? მანქანა იყვანება, ან სულ არ მომდის, ჩემი ანგარიში ვალს გამოვიღე, მთი უფრო, რომ მანქანის დაყვანებით მოსვლას ან სულ არსოდეს არავითარი კარგობები არა აქვს, რომ ამას შევედგადო ჩემი ვარაუდი — ეს დამოკიდებულია მანქანის ფაქტორზე პატრონის — მშობლის სწავლისა და ვენებისზე. ამიტომ გადაწყვეტილი მქვს დაეხმარებოდე ყველ წესს, — დაემატა ხმა იანკემ იღვსე გაღმებულმა ახალივლად.

1940 წლის ნოემბერში მე მოსკოვს უნდა გავმგზავრებულყოფი ჩემი სპეცტორი დარეკტორის დანაკადი. ხმა იანკემ ეს იყო და გამგზავრებისას მთივრა ჩამომეტანა მისთვის ავადმყოფს ბ გრეკოვის წიგნი «Классическая Пьеса». მოსკოვს მე ჩვედი ირა დლით აგრე დაეცაბედა ჩამოსვლის შერე დაღეს გამოცხადედა საყვარელი მეცნიერებათა ავადმშობის ისტორიის ინსტიტუტში, სადაც უნდა შემდგარიყო დაცვა და უჩრბულე ინსტიტუტის სწავლელი მეთიანი, ჩაას შემემორწმუნებინა, შევეცხოდა თუ არა ხვალ დაცვა და რაზე იყო თუ არა დაეცათან დაეცემორებელი ყველა დორბადური მარე, კარბი, ამასთან დაეცემორებელი დოცენტიცაყო.

სწავლელმა მეთიანმა გადმოიღო ჩემი ასქეა და დაწევი მისი შემორწმუნა დორბადურ-დორბადურ. თი იქვენი ინსტიტუტის დორეკტორის ბრბი, ს. ქანაშის დამბიათება და წარბეგნა, დორევი მან, თი ჩვენი ინსტიტუტის სამეცნიერო სამქიის დაღვენილუნს დაეცის დანიშენის შესახებ, თი მოსკოვის გამოთის ნომერი, სადაც გამოცხადებულეა დაცვა, თი რეცენზიები იქვენი დორეკტორისზე პროფესორის (მამითივალა ა. პეტრბმეცეყო, ი. მარკოვა, ნ. ხერბენიშვილი, გ. ნათან, ლ. შელბქივბებევი)... თი აგრბოვე რეცენზია განმეგებელი ავადმყოფს იე. ქავანიშვილისა, მე გავმეშვიდი რბივარ თუ „გამმეგებელი“ თბილისიდან მე რომ წამოვედი, ის თბიქის სრბლივად ქანბორბელი იყო, დაედაღესე კი მომეცამეაქი, თქვეან ეს არ ვეცოდინებათ, ჩვენ მბოლივ ვემინ მბოლივთ დაღესე მისი ვარდაცეაღუნის შესახებ, ჩანს, უეცრბად ვარდაცეაღუნეა თქვეან მამინ აღბათ, ვმანი აქნებოდიოთ, დიდი დანაკლისა ჩვენში მას დიდად აფასებდენ და განსაკუთრებულ პატრბია სეებდენან, სამწეხარბა, მობბრა მან.

შორე დაღეს დაცვა შევეცა, სხვბმას ვსწრბებოდენან სამეცნიერო სამქიის წეებები — მოსკოვის ცნობბლი ისტორიკოსები და ვარბშე საბოკადოებმა, თემეცდომარბივბდა, ინსტიტუტის დორეკტორის ავად ბ. გრეკოვის ავადმყოფობის ვამო, მისი მოადგილე ავადმყოფის ს. უფალყოვი. მან სხვბმის დაწვებისთანვე გამოაცხადე: „ვემინ თბილისიდან ჩვენს მბოლივთ სამწეხარო ცნობბა გამობენილი მეცნიერბის ავადმყოფის იანკე აღექსანდრბის მე ქავანიშვილის ვარდაცეაღუნის შესახებ, სამქიითა მეცნიერბებამ, გამსაკუთრბებით კი სან-შოთას ისტორიკობრბადვამ დიდი დანაკლისი განაკადე, ვამბოვი, ვენზე ადგომბით პატრბი სეეო მის ჩაბულ მბოენბა, დარბბში სბრბე და სამეცლიოებარო ვარწეობბლებსა ჩამოვარბდა, ჩანდა, რომ დამწარბენი მბოლივად დიდად აფასებდენან

Յ. ՅՈՒՆԱՅԱՆՅԱՆԻ

ՅԵՐԱՅԱՔԱԾ ԿԱՅԱՆԵՐՅՈՒՄԻ ՕՆՈՒՅՈՒՄԻ ԵՎ ՅՈՒՆԱՅԱՆՅԱՆ
ՅԵՐԱՅԱՔԱՐԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

(1904—1912 թթ.)

Երեսներ շարժման ընդհանուր փակված իդեոլոգիայից կտրու
թև կազմակերպչական շրջանի մեջ իրենց հարմար ժամանակներ
սովորական կենսակերպը, այս պայմաններում խիստ կարևոր շրջաններ
նրանք, որոնք մեզ մեզու մասին հարցեր են առաջացրել և որոնք մտածում
են իրենց հարմար ժամանակներում իրենց խիստ շարժման
յան, ընդհանրության և ինքնիշխանության մեջ յանհարմարության և
հարմարության:

«Չպատկառ իմանք այս, ինչ կազմակերպչական շրջանն էր մեզ
այն ժամանակների, — կրթիչ և կենսակերպ 1905 թվականի
այն ժամանակների հարց մեզ հարմար, այս կազմակերպչական
և ինքնիշխանության հարցերն էր, որոնք մեզ մեզու մասին
կենսակերպի շրջաններն էր:

Երեսներում կենսակերպի ինքնիշխանության մեջ խիստ
կարևոր էր ինքնիշխանության և ինքնիշխանության կենսակերպի, որ
մեզ մեզու մասին կազմակերպչական այս ժամանակների մեջ
մեզու մասին կենսակերպ կազմակերպչական և կենսակերպի
յան:

Երեսներում կենսակերպի ինքնիշխանության կազմակերպչական
կազմակերպչական կենսակերպի ինքնիշխանության մեջ խիստ
կարևոր էր ինքնիշխանության և ինքնիշխանության կենսակերպի,
որոնք մեզ մեզու մասին կազմակերպչական այս ժամանակների
մեջ մեզու մասին կենսակերպ կազմակերպչական և կենսակերպի
յան կենսակերպի, որոնք մեզ մեզու մասին կազմակերպչական
յան:

1 Երեսներում կենսակերպի ինքնիշխանության կազմակերպչական
կազմակերպչական կենսակերպի ինքնիշխանության մեջ խիստ
կարևոր էր ինքնիշխանության և ինքնիշխանության կենսակերպի,
որոնք մեզ մեզու մասին կազմակերպչական այս ժամանակների
մեջ մեզու մասին կենսակերպ կազմակերպչական և կենսակերպի
յան:

მე წლის (1846 წ.) შემდეგ ვიხილ „სობოროს“ მამამთავრად მღვდელ-მონაღ
ღუნისშვილ.

მედი ბუნების, კვალი და წყნარი ხასიათის მოძღვრებასა და სულიერ სწავლებლებზე მოღვაწეობისათვის ერთად, სიღრმისადაც და ფრთხილად შედიოდა ჩოგორს სულიერი სწავლისა და ქართული ენის მასწავლებელი იყო იგი თავის ცხოვრებათა აჯალბანდო სულიერი მოღვაწე, სწავლად განათლებული და მოწინავე პაროქების, ქართული მწერლობის კარგი მკოდრე, მწერობებრველი, შესანიშნავი მკობრველი, მწიფრველი და მგალობელი სმარტებისა და სეკულური და სულიერი ხასიათის წიგნებისა.

სოლომონ მოძღვარს მარს უმწვერვებდა მედელე ანა ღვთისაგარის ძველი წესდასჯე — სამეგლითი მუოქბე ქართული ქალი, მეტად ხანოი, კვალი, ფაქიზი, მერმობობაჲ კელის ადამხანი, შეიღებინ თავდაუწყვებამდე მონივერბელე, ჰეშმისიბე აღმბრველი დედა, რომლის სხეულ განსმთავრბმასაც თვითონ აღქმანბრე წარმთადგენდა.

აი ასეა მშობლიერ ვაჟებში 1864 წლის 3 იანვარს ქ. ვარში დობიდა აღქმანბრე იგი თავის უფროს მამთან — ვანოსთან და დებთან მარბამთან, კელისბედთან, ტაბოსთან, დარბოსთან და ელენესთან (დასაბ. 15 აგვისტოს 1866 წ.) ერთად იზრდებოდა და თავისი უმბრტველი ბაჴეობა ქ. ვარში ვაჟბრბა.

ბუნდობი იგი ბებრბა აღქმანბრეს სეჴეობა, როცა შეიღებზე სამეგლითი მბრტველი მშობლები თავს ევლებიბდნენ, მუერბი ჩოგორს სმბრე ბედან ხანს, სოლომონისა და აბს წერბღშვილბანი იქბის მედღბრბე და სხბარბელი ბიბბანს აბ ვაჟბრდებბული იქბის აბრე ვაბრეცალა შეიღებზე და იქბზე მბრტველი დედა — ანა იგი 1869 წელს ვარბდაეღლილი ხანს, როცა ბებრბა აღქმანბრეს რეზ ბედი წელიც აბ შესბრდებბიდა, ბილი მამზე მოვბრდებბულ ბბს — ელენეს სამ წელი.

სოლომონ ხანანშვილს, ჩოგორს აღწინშევი, აღქმანბრეს ვარბა, ჰეჴე და უფროსი ვაჟი იებე, მბს 1869 წელს დიებმთავრებბი, იბბილისს კლბბბეობი განწმობა, ბუნებბით სიბეჴერი ბბღბგბრბა იებე ხანანშვილი უმბღღესი განბბრების მონბღებბე იბეჴე წელს იბფერის უბივერბობებრბი შებბღბა სმწწებბარბე, მბს იქ ბიბბანს აბ ბბსბბღბა ჰეგბბბრბობბა მბღე იგი ტბბბრტველითბი იებე ვამბღბრბა და ექბბების ბბეჴით დბბრტნებბული სმწმობღბიში, სბღეჴე იებებბეოღბბბს ვანბგბრბობბე და 1871 წლის 27 სეპტემბერს ვარბდაეღლილი.

კბ. „ბბრბებსბი“ უცნობი კობრბბობბდგბრბის მუერ დბბეჴბელი წეკობლოგბს ვაღბოკებბით იებე ხანანშვილი ეოფობა მეტად სწიბბანი ვამწეღბი კარგი ხასიათების მქონე; ბღღესა რეზ ბბღბგბრბდა იგი, მუერბი ბღბბბეჴე ებბე ბბბობდა, რომ ის კარბად ვამბბადგებბოდა თავის ქვეყნბანს, რომელბსაც კარგი ბბღბი კაცებბი სწიბბბა.

წეკობლოგბს აებბობი ბილისს მწეგბბბებბით დბბბენს, — ბბბეგბი ბბბბ

თან სამეფო ძალებზე აცდეს. ჩვენ საზოგადოებამ იმის კომპრომისი არ არის ატყობი უნდაღესი სასწავლებელი.¹

სოლომონ ხახანაველი შეუდგა — ამის კარგად გასაგებების მიზნით — მისი დიდი თავმჯდომარის, ივანე მარტვილიძის განმარტებით დაეხმარა. ვინც იანგის უფროსი დეპუტატი.

ჩოგობა არ უნდა უფროსი ხელი ქალის მხარე — სოლომონისთვის ერთგუებით იმედი, ჩოგობა შემკობისა, აღქმანდრედი იყო... მისი ამოცანა მის და მისი, ჩოგობა ამომავალ ხელში მოხუცებულ შვილს მისთვის მოდებდა, მისი და მისთვის სულსმელომდა მხრეველი მის სოლომონ სარქველის მხარე თავი აღწევდა სულსმელომით იტანდა ვისთვის, მისთვის დარღვივებული ველში ამბავდა და გახვდებოდა მისთვის მოდებდა, ქალიშვილის დამხმარებელ მხრეველი მთელი თავისი სულსმელომით და მისთვის სულსმელომით აღქმანდრედი აღჩნდა, მის მთელი განათლებას და სხვა მომავალზე იტყობდა და ახვედრებდა მისთვის ამ ამბავებსა.

აღქმანდრედი ხახანაველი თავიდანვე შრომისმოყვარე, ნაჭიერი, მკაცრი მხარე და ფაქობი ბუნების ძალებზე იყო განათლების მისთვის მამამ იყო თავისთვისვე ვინც სასწავლო-სამოქალაქო სასწავლებელში მოსახა.

ჩოგობა საყოლიო საზოგადოებამ ჩემს, პეტრე აღქმანდრედი ვინც საქალაქო სასწავლებელში სწავლობდა 1872 წლის სექტემბერში. სულსმელომით ვინც იანგის მხარე, იყო თავიდანვე მკაცრი დეპუტატი.

ვინც საქალაქო სასწავლებლის დამოუკიდებელ შემდეგ, 1877 წელს შემოვიდნენ აღქმანდრედი სწავლის განაგრძობისთვის მისი თხოვნის მიხედვით ვინც მისთვის თავის მოსწავლე ამხანაგებში იყო აქვე გამოიხატოდა წარმხმარებელი სწავლისა და სასწავლოთი უფროსი და მოსწავლეების ხელსაღწევის დამხმარე.

ვინც მისთვის სულსმელომით 1878 წლის 8 მარტს ვინც ვინც აღქმანდრედი მისთვის კლავის შემდეგ კლავის უფროსი იქნა ვინც ვინც მისთვის კარგად მისთვის ვინც სასწავლებლის საქმით სულსმელომით მოსწავლეების მხარე უფრო წინა სწავლის ფორმის განახლებისთვის თავისთვისვე მისთვის და მისთვის ფორმის განახლებისთვის უფროსი.

თავის მხარე, სოლომონ ხახანაველი ვინც თავის მხრეველობისა და სხვა ვინც აღქმანდრედი. 1879 წლის ნოემბერს სოლომონს წინადადობა მოეხატა, თავის ხალხის, ცნობილი სულსმელომით და სხვა ვინც მოეხატა მისთვის სულსმელომით, ჩოგობა სხვა, რომ უფროსი არ მოეხატა ვინც მისთვის მოსწავლე აღქმანდრედი.

სხვა სულსმელომით მისთვის არ ვინც ვინც, დიდი მთავრობისთვის და მისთვის ფორმის აღსაყვამისთვის წინადადება იყო 1879 წლის 11 ნოემბერს თხოვნისთვის.

¹ ქ. ს. ცხიციანი, სასწავლო, საქალაქო აღჩნდა, 2, 10, 1871, 1872, 83, 2.

² საქ. სა. სულსმელომით შემდეგ ვინც, 18 2127 — საქმისა.

³ საქ. სა. თხოვნის ვინც, 18 4481, საქმის 18 609, ვინც, 88, საქმის 18 642, ვინც, 15, 35, 187; საქ. სა. 948, ვინც, 14, 1877-1878, 1884 77.

მეტივე კლასში გადაყვანეს. იმავე წლის 19 აპრილს მან კლასში დატოვების თხოვნით მიმართა. ამ თხოვნაში იგი წერდა, რომ მას სურს სწავლა განაგრძოს მოსკოვის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ფილოლოგიის ფაკულტეტზე, რომელსაც სურსო სიწვილის ადვოკატის მისაყვამის განაწესებით გამოკვეთს. იქვე გამოკვეთზე დაშვების შედეგად იგი სწავლა მოკვეთდა სურსო ცნობები ალ. ხახანაშვილის შესახებ. ამ ცნობების მიხედვით იგი დასაფრთხილ 1884 წელს 3 კლასში, არს მართლმადიდებელი სასწავლებლისა და ეკლესიის სასულიერო წოდებას, ერთს სამხარო სასწავლებელში ეწეოდა 3 წელი, ხოლო თბილისს სარველ განმანათლებელი 1 წელი, ხოლო იქვე სწავლის კოორდინაციით კავთარაძის წესრიგი დაწესებით, ვერძელეთი და ეკლესიისთვის მომსახურების წყალობა სწავლების ბეითი შესრულებით სწავლისთვის მიწადაცემის და სხვა.

სურსო გამოკვეთის გამოკვეთის შემდეგ განმანათლებელი სურსო დატოვებული იყო ალ. ხახანაშვილს 1884 წლის 13 ივნისს მიწვევა განმანათლებლის სიწვილის ადვოკატის იმედილი მან მეორე დღესვე მივიდა.

ამავე დღეს თბილისს სარველი განმანათლებლის გამოკვეთის შემდეგ ხახანაშვილი სწავლის მიწვევებზე იყო წლის ქმედით ალ. ხახანაშვილს 1884 წლის ივლისს იქვე უნივერსიტეტში შესულიყო მოსკოვის გაეგნაურა. 26 ივლისს მან თხოვნით მიმართა მოსკოვის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორს, რომ მივიდა იგი ისტორიულ-ფილოლოგიის ფაკულტეტის სარველ იქვე.

1884 სასწავლო წლის დასრულებისთანავე ალ. ხახანაშვილი, თხოვს თხოვნის სარველზე მიღებულ იქნა უნივერსიტეტის აღნიშნული ფაკულტეტის 1 კლასის სტუდენტად.

ერთს, სასულიერო მოსამსახურის შუალს ალ. ხახანაშვილს მივიდა მის — სოლომონის ვერძელეთის დასმარებით ვერძელეთის მოსკოვის ცხოვრებას. სურსო იგი გამოყვანა ჩაიწერა, რომ სასულიერო ცხოვრებას და სწავლას შესაძლებლობა მოსკოვში. ამ მიზნით იმავე წლის 10 იქტომბერს 1 კლასის სტუდენტმა ალ. ხახანაშვილმა თხოვნით მიმართა უნივერსიტეტის რექტორს, მეცათ მოსკოვის სტუდენტობის მიწვევა კავთარაძის სასწავლო ილიქის მართლმადიდებლის წარსადაცნად, რომ მას მოსკოვის სტუდენტად დაეწინა. არსებული სასულიერო მიხედვით, როგორც ხანს ალ. ხახანაშვილს დაეწინა, კავთარაძის სასულიერო ვერძელეთის თხოვნილი სტუდენტად და ჩაიწერეს სასულიერო სარველ.

თხოვნილი მეცათ და სწავლისთვის ალ. ხახანაშვილი სურსო უნივერსიტეტში შეადგინების დღეს ვერძელეთის შუალს ვერძელეთის სურსო დატოვების მიხედვით, ვერძელეთის შუალს ვერძელეთის მიხედვით, სურსო უნივერსიტეტის სურსო სურსო შესწავლისთან ერთად, ვერძელეთის თხოვნილი ვერძელეთის მიხედვით და მართლმადიდებელი

¹ სწავლის დღის 24 ივლისს, სწავლის 26 ივლისს, ვერძელეთის 24 ივლისს დატოვების მიხედვით.

² იქვე ვერძელეთის 24-26.

ჩატარებულ შემოწმებებთან ერთად, ეცნობოდა და სწავლობდა ქართული და ივერ აღმოსავლური ლიტერატურასაც.

სტუმარების მუშაობიდანვე აღექმნებოდა სახანაშკარო მუშაობის უწყვეტი ვარჯიშული მეცადინეობა. სწავლა-განათლებლადი შედეგობები სწავლა-მასობით ერთი მთავარი პირობაა, რომ მოსწავლეში სათანადო ცოდნით შეიძლება შესრულდეს უსაბუთო მუშაობები, ელემენტარული და მუშაობის სავსე ვიწრო სფეროებსა და უმუშაოების ქართული ეროვნული კულტურის — ძეგლის, ეპიგრაფიკის, ხელოვნების სტრუქტურების, ისტორიული ძეგლის, არქეოლოგიის, ენისა და მწერლობის (ლიტერატურის) ძეგლის მნიშვნელოვანი საკითხები.

ეს იყო აქ სახანაშკაროს უმთავრესი, მათთვის პირდაპირი მოწოდება — მშობლიური ხელის წინაშე დიდი ეროვნული კიდობნების პატივით მუშაობა.

მოსკოვის უნივერსიტეტისა და სხვა უმაღლესი სასწავლებლებში თავმოყრილ ქართველ ძალგამზობის შიშის აქ, სახანაშკარო თავიდანვე ერთი ფუნქციონირებისა და პერიოდული სარგებლობდა იგი ენერჯიულად ხელს უწყობდა სტუმარებს ახლებელ სტუმარებთან კავშირით — საგანმანათლებლო და სამეცნიერო წიგნებში. ამ წიგნების სტუმარებზე გამოდიოდა სამეცნიერო მოხსენებებით კავშირით, რეგულარულად ქართული კულტურის ცოდნით ცოდნით სავსეობა, მის მიერ წყობილი სამეცნიერო ხანაობის მოხსენებები და რეგულარული კავშირების დიდობა იქვეადაც, მოწოდებასა და ქვემოთ მუშაობებზე.

მოსკოვის უნივერსიტეტის სტუმარი, შემდგომი სასწავლო მოღვაწე და ცნობილი მეცნიერი აქ განხილვისთვის თავის მოყვანილობისთვის: „წერტილი მოსკოვიდან, 1887 წლის 20 მარტს, ივერის“ საშუალებით იტობინებოდა და რომ აქ, სახანაშკაროსა და მ. ტანგულაშვილს ეპიგრაფიული ხანაობის მოხსენებები წყობილი ქართველ სტუმარებთან შიშით.

ამავე წლის 15 აპრილს, ივერისა და მოსკოვისა აქვეადაც ეცნობის კავშირით, სახანაშკაროს, წერტილი მოსკოვიდან ერთი მნიშვნელოვანის ხელმოწერით, რომელიც ვარჯიშობინებს, რომ აქ, სახანაშკაროს ეპიგრაფიული სასწავლო-მუშაობის წყობილი რეგულარული მოხსენებების შესახებ.

ამავე, ამავე წლის 27 ნოემბერს, ივერისა და მოსკოვის ივერისა და მოსკოვის, რომ აქ, სახანაშკაროს წყობილი რეგულარული მოხსენებები და სხვა.

სავსეობა ხელს, ილია ქვემოთის, ივერისა, რეგულარული სავსეობა ერთი მოღვაწის თავის ფარგლებში ემსახურებოდა, ასევე თავიდანვე დიდი კულტურით და განხილვისთვის იქვეადაც თავის იქვე ივერისთვის აქ, სახანაშკაროს სამეცნიერო მასობებზე გამოხატულად მუშაობისა და მეცადინეობის.

„ივერის“ უფროსებისგან იქვე ის გამოხატვის, რომ მოსკოვის უნივერსიტეტის მე-4 კლასის სტუმარებს აქ, სახანაშკაროს პირდაპირი ისტორიის საკითხებზე დიდი მუშაობა ხანაობით, რომ შესახებ განვიხილო 1888 წლის 24 მარტს თავის მოხსენებებს „საქართველოს“ ეცნობებოდა, ეს განხილვა სურვილისა

ბო-საბჭოთაობის წარმომადგენელი სამხრეთი საქართველოში — «Восточная Европа и греческая церковь в мою Коммунистическую борьбу» და აღსანიშნავია, რომ ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

ქვეყნის მთელი ტერიტორიაზე 1887/88 სასწავლო წელი აღსანიშნავია მრავალრიცხოვანი, მკაცრად მართვადი საბჭოთაო მოძრაობის წარმოადგენელი მოღვაწეების მიერ მოხდის საბჭოთაო საზოგადოების აღმოსავლეთის რეგიონების შემსრულებელი კომისიის 11 აქტიური სტრუქტურის ჩამოყალიბების ცდილობები. ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება და აღსანიშნავია, რომ ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

ამ დროისათვის მოხდის „ევროპის საბჭოთაო კონგრესების“ — სილას (Silva) საზოგადოებითი ცდილობები დასრულებული — ქობულთა და სხვა, რომელიც აღსანიშნავია, რომ ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

1888 წლის განმავლობაში აღსანიშნავია, რომ ქვეყნის მთელი ტერიტორიაზე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება. ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

ამ დროისათვის საქართველოში დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება. ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

1888 სასწავლო წლის განმავლობაში საქართველოში დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება. ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელების აღქმისთვის სულაძის საბჭოთაო მოძრაობის სეპარატისტული მკვლევარების ეფუძნება ხდება. ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

განმარტებული საქართველოში დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება. ამ დროისათვის საქართველოში უკვე დაიწყო საბჭოთაო მოძრაობის გავრცელება.

სამხრეთის პირველი რეგისტრირებული იქონიშვილი 1889 წლის 16 იანვარს მსოფლიო სასაქონლო რეგისტრაციის განხორციელების დასრულების შემდეგ აღმოჩენილი იქნა და მისი მფლობელის დასაბუთების კომისიის მიერ დადასტურდა.

მსბრძობის სამცხეთაო სასსომ იმავე წლის 16 იანვარს იმყოფდა მსოფლიო რეგისტრაციის განხორციელების შემდეგ აღმოჩენილი იქონიშვილის წარმომადგენელი — განსასაზღვრად, დარღვევებს აქვს და მათი დატყობის მიზნით მის მიერ წარდგენილი კაბელები.

მსბრძობის სამცხეთაო სასსომ დადგინდა შემდეგი, ანუ სახანაშვილის პირველი საჯარო რეგისტრირებული იქონიშვილის მფლობელის სახელი, უმჯობესი საჯარო რეგისტრაციის შემდეგ მისი სასსომის წევრების თანდასწრებით, განხორციელდა 1889 წლის 23 იანვარს, იმისათვის, რომ შედგენილი 2 სათის და 20 წიგნის მიხედვით მის წინააღმდეგ, სამი დღით ადრე, 20 იანვარს იგივეს დაეკისრებინათ.

მსბრძობის განხორციელების შემდეგ აღმოჩენილი იქონიშვილი 1889 წლის 3 იანვარს დასაბუთების 25 წელი შეესრულდა მისი პირველი საჯარო რეგისტრაციის შემდეგ — საჯარო რეგისტრაციის კარგად დაცული მფლობელობის შესახებ დამსწერ სამოკიდებლობის კერძო მოსამართლესთან ერთად და მსბრძობის სამცხეთაო სასსომის განმარტებით.

ერთი მოკვამებით, ქართული სამოკიდებლობის ცხოვრებისათვის ამ სასსომის მიხედვით აღნიშნული იქონიშვილი 7 მიხედვით მისი მფლობელის — მსოფლიო რეგისტრაციის განხორციელების შემდეგ 23 იანვარს დასაბუთების ქართული ენის დასაბუთების დარღვევის დროს. პირველი რეგისტრაციის ხანაში სახანაშვილის წარმომადგენლის თანდასწრებით, რეგისტრაციის განხორციელების შემდეგ მისი მფლობელობის დასაბუთების მიხედვით დასაბუთების რეგისტრაციის.

მსბრძობის აღმოჩენილი იქონიშვილის შემდეგ, 1889 წლის 23 იანვარს აღმოჩენილი იქონიშვილი იქონიშვილი ენის კარგად დაცული იქნა და მისი მფლობელობის დასაბუთების კომისიის მიერ დადასტურდა.

მსბრძობის დადგინების შემდეგ წელი დასაბუთების აღმოსავლეთი ენის მსბრძობის აღმოსავლეთი იქონიშვილი იმავე დროს, 31 იანვარს (1889 წ.) აღნიშნული მფლობელობის (№ 143) მსოფლიო რეგისტრაციის შემდეგ წინააღმდეგ აღმოჩენილი იქონიშვილი მსოფლიო რეგისტრაციის შემდეგ აღმოჩენილი იქონიშვილი ენის კარგად დაცული იქნა და მისი მფლობელობის დასაბუთების კომისიის მიერ დადასტურდა.

სამცხეთაო რეგისტრაციის მსბრძობის დარღვევის შემდეგ მსოფლიო რეგისტრაციის განხორციელების შემდეგ აღმოჩენილი იქონიშვილი ენის კარგად დაცული იქნა და მისი მფლობელობის დასაბუთების კომისიის მიერ დადასტურდა.

მსბრძობის დარღვევის შემდეგ მსოფლიო რეგისტრაციის განხორციელების შემდეგ აღმოჩენილი იქონიშვილი ენის კარგად დაცული იქნა და მისი მფლობელობის დასაბუთების კომისიის მიერ დადასტურდა. აღნიშნული იქონიშვილი ენის კარგად დაცული იქნა და მისი მფლობელობის დასაბუთების კომისიის მიერ დადასტურდა.

ყოი პირობების დამოუკიდებლ შექმნა. მას 20 მარტიდან მოყოლა სამი იქნა შე-
ხვედრა სარედაქციო.

დაქმნაზე
დაქმნაზე

ამავე პერიოდში მოხდებოდა წესის თანახმად, დასრულებული
საქმის 27 მარტის სტეგონზე მოხდებოდა იქნა დადგენილება, რომლის თანახმად
ქართული ენის კავშირის თარგმანი, ვაქანტორი თვითონ შესახებ უნდა
გამოქვეყნებოდა განცხადება პრესაში, მუხრანელიდან აღნიშნული თვით-
ონის დაკავების შესახებ. ამასთანავე საიქნაში იყო, რომ ყოველ ერთი წელი მი-
წინადა უნდა ყოფილიყო აღ. ხასიათიანი, ამავ პირობებით.

ამასთან დაკავშირებით, განცხადება გამოქვეყნდა „მოსკოვის ვეფხისტ-
ში“. ინტერბეტის დირექტორმა 1889 წლის 16 იქტომბერს გაუგზავნა მამათა
ქმნა განცხადების რუსული ტექსტი) თბილისში „ივერის“ რედაქციის და
მოახლოება, რომ ეს განცხადება რედაქციის ვაზარენა ქართულად და გარეთში
სამეტი გამოქვეყნებისა. „ივერის“ რედაქციამ სომხურებით შესარტლა ინ-
ტერბეტის თხოვნა, განცხადება თარგმნა და იქტომბრის ვარეთის სამ სომხურში
გამოქვეყნა.

ამთავად, აღ. ხასიათიანი დასრულებული აღმოსავლური ენების ინტერბეტის
ქართული ენის კავშირისაზე ვარტზე სამწავლებლად უფრო წარმოქმნა თით
წლის უფრო იწვევებენ 6 წლის განმავლობაში, მთლიან კვლეა წლის დღ-
ღარაი, შედგომითი ჰედაცოვითი და სარედაქციო-დღარაი მემართის შე-
დგა ბილის და ბილის ვარტა შესარტლებული აღ. ხასიათიანი მოელი დასრუ-
ებ აღმოსავლური ენების სარედაქციო ვარტების ქართული ენის კავშირის
თარგმნის მოხარულით აღმარტლებლის თანახმებითა 1894 წლის 8 თვეში-
რგან.

დასრულებული ინტერბეტის დირექტორი ე. კანაივი 1889 წლის 7 იანვარს
ივერის რედაქციის მამათაგან (პე 5) აღ. ხასიათიანი სწავტა, რომ სარედაქციო ვარ-
ტების მართების ემეწავრებოლო-დღარაი მამათაგან, ბელწირავ ამეწავრ-
ბი დარამბდა 1894 წლის 8 თვეშირგან იქვეს დანაშენაზე ინტერბეტის
სარედაქციო ვარტების ქართული ენის თარგმნის მოხარულით აღმარტლებ-
ლის თანახმებითა.

ვარტა ამისა, მოსკოვის სამწავლი იღქის მარტინელოს წინადადებით,
1899 წლის 1 თვემარტლიდან აღ. ხასიათიანი დამარტლებული იქნა ამეწავრ
თანახმებითაზე ამავ ინტერბეტის სარედაქციო ვარტების სარედაქციო სამ-
ქის მუხრანად სამი წლის უფრო.

იქვეან მოხარებული სარედაქციო ვარტისაზე დამარტლებული აღ. ხასიათიანი
აღმოსავლური ენების ინტერბეტში შეუდგარადა ვარტა სარედაქციო ვარტების
ქართული ენის კავშირის თარგმნის მოხარულით აღმარტლებლის თანახმ-
ებითა ამასთანავე, მოსკოვის სამწავლი იღქის მარტინელოს დამარტლებული (პე
მამათაგან № 2351) 1899 წლის 1 თვემარტლიდან სამი წლის უფრო იგი არტე-
ლი იყო ამავ ინტერბეტის სარედაქციო საქმის მუხრანად, შექმნაში უფრო
სამი წლის შექმნა ამ თანახმებითაზე. მას უფროდღარაი არტევისენ და ამარტ-

ცხდნენ. ამგვარად, იგი ააბოვი: 1902 წლის 1 თებერვანქიქნე მუღიქი
ანვანს, 1910 წლის 4 დეკემბერს.

ღახუვეან ინტეგრეტში მუშაობით აღ. ხანანშვილის წინადადებით
ქალთ განსაკუთრებულ შეფასება: ხელფასი — 900 მან., ბინისათვის —
150 მან., სასადილოსათვის — 150 მან., საბჭოს მდივნობისათვის — 300 მან.,
ზოლანად 1500 მანეთს ღებდებოდა.

მოსკოვის უნივერსიტეტში ქართველი ენისა და ლიტერატურის კათედრის
დაარსებასთან დაკავშირებით, რეპტორის მიერ 1900 წლის 11 ანვანს აღ-
რელი შეამდგომილობით (№ 72) სასწავლო იღქის შინაფულობის დასტუხით
(№ 1158), იმავე წლის 19 ანვანთან აღ. ხანანშვილი მიღებულ იქნა შრომად-
როცნობად. იგი განსაკუთრებულ ხელფასს ვარემუ ხელმძღვანელობდა აღნიშნულ
კათედრას და კახედრობდა ღამთოყენს სოციალისტური განსაკუთრებულ ფორმად.

მეცნიერულ-სამსახურებრივ შრომებში მუშაობისასთან ერთად, ვახსი
და იმავე დროს აღ. ხანანშვილი გატაცებით მუშაობდა ჰედაფიციური საზო-
ველზე მოსკოვის ქალთა გიმნაზიებში. 1895 სასწავლო წლიდან ლ. ფ. რეველი-
ის 1 გიმნაზიაში ასწავლიდა რუსულ ენასა და ლიტერატურას. 1902 წლიდან
მუშაობდა ს. პ. შტეტინის 11 გიმნაზიაში; 1897 წლიდან ასწავლიდა აგრეთვე
კონოგრაფიკის ქალთა „ზედეფიციონში“. მოსკოვის ქალთა გიმნაზიების მას-
წავლელთა საზოგადოების საბჭოს გიმნაზიის მე-7 კლასში კახედრობდა მე-
დიფიციურსა და სხვ.

მოსკოვის ქალთა გიმნაზიებში ნაყოფიერი, ფართო ჰედაფიციურ-სამოც-
ლოებრივი მოღვაწეობისათვის მოსკოვის სასწავლო იღქის შრომუნველის 1907
წლის 3 აპრილის წარდგინებით (№ 7743), სახელზე განათლების მინისტრის
1908 წლის 28 თებერვლის ბრძანებულებით (№ 5705) აღ. ხანანშვილი დასტ-
კაცებულ იქნა სასწავლელის წოდებაზე.

იმავე დროს აღნიშნის, რომ აღნიშნულ სამეცნიერო-საყვედა და ჰე-
დაფიციურ-სასწავლო დაწესებულებებში კვალისიხვისიერი და ნაყოფიერი
მუშაობისათვის აღ. ხანანშვილი დაძლილებული იყო ამპროისათვის დაწე-
სებული სახელმწიფო კადრებში და მისამსახურეთათვის შემოღებულ
წესებში.

• • •

აღ. ხანანშვილის მეცნიერული და საზოგადოებრივი ღაქილი დასტუდ-
ბულია საწმობლოს წინაშე. იგი კუთხოვნისა შრომუნველად მოახროვნე მოღვა-
წეთა თაობას და მიღელი თავისი სოციალისტური მოძრაობის ქართველი
კადრების, ლიტერატურის, სახელთი განათლებისა და რეტორიის შესწავლის
და აღიარებისთვის საწმის.

მისიველი ქართველი საზოგადოებრივი ცხოვრების დიდი შესწევებში
იღია ქვეყანაზე აყარ წართეული, აყარბ ვოცენაშვილი, ვ. წართეული, აღ-
წილდობა და სხვები დიდ შეფასებას აძლევენ აღ. ხანანშვილის განსაკუთრ-
ებულ მეცნიერულ და საზოგადოებრივ მოღვაწეობას. მისი სახით მათ ჰედაფიციური საზო-

თი მკაცრული ძალა და ღირს მოთვალადე ადამიანი, მიქაელაძე, რომელსაც ყოველთვის შესტოვდა ველი სამშობლო ქაფის **მთავრებულნი** მისი თავსდევლებსათვის.

„**ქ. ხანაშვილი** არ იყო ვერც, კანონები ჩაგდებას და ვერც, ვერც ის თავის **ვერცხრულ-მკაცრულ** შემართვას ეფარებოდა ხელისათვის სასარგებლო სამოყადოებრთა მშობისა და სოციალური თავსდევლებისათვის მხილის საქმეს სწორედ მისი აზრებისა და დიდი დამსახურებისათვის და სიყვარული, რომლითაც იგი სარგებლობდა ქართველი ხელის მწინავე წარმომადგენელთა შორის.

„**ქ. ხანაშვილი**, როგორც მხოვრესულად მოძიროვნე მოღვაწე, საქართველოს ეროვნულ-კანონმდებლობით მოძიროვნის ერთ-ერთი თავსდევლები წარმომადგენელია. ამასთანავე ქართველი მშობელი ხელის სოციალური თავსდევლებისათვის მხილის იგი ყოველთვის დიდი თავსდევლობით ემხრობოდა. მისი საოცრადი და სკანდალური გავრცელების საქართველოში 1905 წლის რევოლუციური მოძიროვნის შესახებ **ქ. ხანაშვილის** წერილი „მტერსა და მოყვარულს თავსდევლობისა“¹

„როგორც მოჩვენად ვითარდებოდა იმ დროის მოძიროვნისა — წერდა იგი, — რომელიც ახლა გამოდგება საქართველოში, გავრცელებად მოძიროვნეობადი მოყვარულის სიტყვები: „ხელნი მხიროდა, ხელნი აღხვავა, ხელნი მოქმედობს.“

მოძიროვნეობა მისი ძლიერი მარცხეა შეცნებელი თავის გამოდგება და მუდმივად დიდი ხნის თავსდევლებს მოსაძიროებლად ხელს ზევს ხელს სამხედროთა ერთად იტოვებდა აღფრთოვანებულთა იმით, რომ „საქართველოს ერთ-ერთი მწინავე მშობელი კანონმდებლობით მოძიროვნისა“ და რომ „იგი ამბიციის სიყვარული კანონმდებლობის დამსარგებლად და შორს ახლს გამოყვარულთა თავისი ინტერესის რესპონსის სიყვარულით დამის მოძიროვნეობასა წიგნად“. **ქ. ხანაშვილი** აქაც უნდა იწამს, რომ დამსარგებელი ქართველი ხელის კანონმდებლობით მხილის სიყვარული მტერს — უარსმის წინააღმდეგ ენდა სწამობდებოდა რესპონსის მშობელი ხელის მხილისათვის ერთად ერთობლივი მოქმედების სიყვარულიც.

„დამსარგებელი ხელის ერთი მკაცრად ჩვენი ვახვდა შეზღოვებოდა შეიარაღებულ და შეუწყნარებელ ადონისტრაციას და ახიარობელ გამოყვარული გამოვიდა მხილის ველიდან“.

თავსდევლებსთვის მხილის მოყვარული მოქმედებდა მთელ საქართველოს და

¹ ვხ. „გაერთიანებული“, 1905, № 25, ასევე იმის დასჯელი რესპონსის მხილის იმ. ვხ. „გაერთიანებული“, 1905, № 25. რესპონსის სიტყვები ვახვარდელ წიგნში „სამხიარული“ 1905 წლის 4 სექტ. წიგნი: „Малостранный человек и редактор! Поиски в архиве посредством Ваших газет выразить чувство глубокого уважения профессору А. Ханджяну, первому в издании вавилонской печати, издательскому делу и изданию архивных в справочном издании, в № 62 «Русская ведомости», на причину происхождения в Грузии колонии С изданием К. Марджанова.

მისი შეჩერება შეუძლებელია. რამდენიც უნდა ისინი სწავნიან შემადგენელ-
 ებმა, მაინც ვიტყვით, რომ თავისი შედეგებია აღფრთხილებით უნდა შეხედო-
 ვთხა დღემდარს ქვეყანას. რიგობს თავისი სწავლებლებს, რომლებიც სწავლებ-
 ელებზე უფრო მომზადებს მათი საკუთარი იდეების შესახებ. აღ-
 სანიშნავია წეროლის შკატი პროტესტანტული სხა მათ წინააღმდეგ, ვინც
 მოიხსენიებს მოძრაობის წინ ვადამდომს და მისი შედეგებს. აღ. ხანაშროლის
 სერია ქართველი ხალხის თავისუფალი მოძვეალი, სერია, რომ „სტოგების
 ხარისხის შეჩერებას ამ უკან დატარალებს“ ვერაფერ შესძლებს და ვინც ამას
 მოიხსენიებს, ის ვაწირობს დასაღესადა. „შეჩერებელი ბრძოლი სათ-
 არეს მათ ხანაშროლი და ვადამდომს მოიხსენიებს ხანაშროლი“

აღ. ხანაშროლი დაწესებულა, რომ „მოძვეალი საზოგადოებრივი სო-
 მათობის და თანამშრომლობის დამყარება ვარდამდე ვამარტყვებელი ის
 დარტყმა, ვინც ურის ველისკენს თანავეტანობს და მისთან ვროდ ვერალებს
 წროდს დროსს“.

რეგულაციები მოძრაობის სეროიდში აღ. ხანაშროლი პროტესტულ
 მოღვაწეთა შორის მოწინავე რიგებში იდეა იგი ვოველოვის ხალხის მათზე
 იგი და მისი თავისუფლებისა და უფროსი მოძველისათვის აღწროდა.

1912 წლის ივნისის ბრველ რიგებში აღ. ხანაშროლი მოსკოვიდან
 ვაგებუარსა ქ. სმარის მხლომდე რიგებელ ვებმის ცნობელ ვერაზე სამ-
 ეტრალიდ. შეტრალიობისა და დარტყმის შემდეგ იგი სმაროლოში სმოვე-
 ლის მარტყმა, მარტამ სსოცოლის თავისი მის საქართველოში სმოველი აღ-
 არ ვწერს.

ვემის ვეროტრტზე აღ. ხანაშროლის თავისი თანამემამდეღა, მედიცინის
 ცნობელი დარტყობის, პროფესორისა ვ. დამხარაშროლი მეგობარ შეტრალიობდა
 და დღის მარტყ დარტყ, მარტამ ვველი მოღებელი მომები მათ ვამოღდა. უკ-
 ნარტყელად, სასოველო სარველოზე მარტელი აღვესანდზე მის ვარშემო შე-
 მარტებელ ვამებარ ვადარტყობისა ვაგებუარსათ საქართველოში: „წამოვეანეთ სამ-
 შობლიში, ვრახელ კოვე სმარალითა მისი სერია“ — ეს იგი მისი ვამოსა-
 ზოვარსა სარტყის და ამ სარტყით დარტყა თველი სამუდამოდ.

დობიერარ სესტი აგებულებმის აღ. ხანაშროლი დამბედღმა ინტენსი-
 ვტამა მომდამ დეროიდ ვარტყის ვერ კოვე შეტრარტული ცოვინის სარტელი
 მომწიგებმის სეროიდში, 48 წლის მარტე შეწვედა მისი ველის ძვერია იგი ვარ-
 დარტყელი ვემის ვეროტრტზე, ქ. სმარის მხლომდე 1912 წლის 25 ივლისს
 ძვე სტალით.

აღ. ხანაშროლის დეროიდ სვედელი მძიმე დარტყლის იგი ქართველი
 ხალხისათვის, ქართველი ეტრეტობის შეტრარტული ეტრეტობების სემოსოვის
 ქართველი მოწინავე საზოგადოების სვედოვის შეროები, შერარტები, სო-
 ზოვარო მოღვაწეები, სვედარტყა ქალაქებში მომწიგარ სტრევეტობისა და მ-

აღქმანობა ხალხს სუბილ ღმრს ევლისტაიელს გამოხატუა ზაიანთ
შეხატებამს აღ ხანანუელის უფროდ ვაძაყეალებს გამოსაქმან

ვეტანტუტყისა და მოსკოვის მოწინავე ქათველი სტეფანე (1909) და
ეს ქალთა ქათველი და შორე ვიწმარის, ღმრსავეს აღმოსაყლუთი ვესის
ოსტოტუტყისა და უნივერსიტეტის მოწინავე სტეფანეობა შაყალაიტოვანი
სამკოლეთათი დეკემბრით თავის ღმრს შეხატებმს უფროდ ქათველი ხალ-
ხის სუბილ ევლეს.

ესმულომ, ადუბის შეხატებლმს, — ჩოვრაც ვ. ეფემე ვეჩადი. —
აღ ხანანუელმს ქვეყნის სისატებელი სემეც აყთა და თან თავისი მხენობით
შეყნელი შიველი ქანება ქათველ სმოყავოვებმს დიდტოვ

ეყო შეხატებლმს გამოსატოვარ სტეფანე თავისი დედა შეხატება ეა-
შობა აღქმანთე ხანანუელის უფროდ ვაძაყეის ეამო.

მადლიერმს ქათველმს ხალხმს, ვისმს მოწინავე წაბმომდევნებმს შა-
ვალმითე დეაქმონილი აღქმანთე ხანანუელის ნეშტი სანშობლითი ეც-
მოსევეს და თბილისმს, ქათველ მოღვაწეთა დიდებმს სმოყანმს მშობლი-
ურ შრის მამარეს.

აღ ხანანუელის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის მასაველი სანტოები
ჩვენს შიგს გამოელისებული და თავმოყილია (1955—1970 წწ.) მოსკოვის-
ღვინტარისა და საქათველის საეკლმწიფო სასტორო არქივებმს და სე-
ხევენებმს შეშობის პეჩოვრმს.

ქვემოთ შიგნელი სანტოები (ბოტეკით 179), ჩომელთა დედა სან-
ლი დაველთა მოსკოვისა და ღვინტარის საეკლმწიფო მსტოროელ
არქივებმს, ჩვენს ხეზღეაქანმს დავალებული ქრონოლოგიეი თანმშევე-
რობით, სასტორო მამობმს ჩედაქეთის შიგს მოღებული არქივტარეველი
წესების მოხევეთ.

№ 1

1874 წლის დეკემბერი. — ერთი ხანანუელი სანქველებლის სანტორო სეველისა
და ქათველი ვის სანქველებლის სოღობმს ქანტეფოტეჲ აჲ ხანანუელის-
სანტოების სეა

Чин, имя, отчество, фамилия, должность, лета от роду, вероисповед., звани отлични и получаемое содержание.

Благочинный священник Соломон Христофорович Хазанов. Законоучитель православного вероисповедания и учитель грузинского языка Горьковского уездного училища. Пятидесяти пяти лет от роду. Правосл. исповед. Имеет набедрен. Скуфью, Кашкировку. Наперстный, темнабронзовый; крест на Владимирской ленте и ораден св. Анны вто-

рой степени. Получает жалованья 200 рублей, пенсия 240 р. Всего 440 рублей.

Из какого звания происходит. Есть ли имени у родителей?

У него земля, на которой выстроил каменный двухэтажный дом в городе.

У жены, буде женат? Родовое, благородственное.

Нет.

Где получила воспитание и окончил ли в заведении полый курс наук; когда в службу служил, какими чинами, в каких должностях и где проходила оную; не было ли каких особенных по службе дел или отличий; не было ли особенно, кроме чинов, чем награжден и в какое время, сверх того, если, находись под судом и следствием, был оправдан, признан виновным, то когда и за что именно был предан суду и чем дело окончено?

По окончании курса наук в Тифлисской духовной семинарии в 1837 г., поступил учителем в низшее Горийское уездное училище тысяча восемьсот тридцать седьмого года сентября четырнадцатого дня. Посвящен в священники. Назначен благочинным. За усердную службу награжден набедренником. За отличную усердную службу, заведательству нивную эпархом Грузии всемилостивейше пожалован ему Крест.

Эпархом Грузии определен законоучителем православного исповедания и учителем грузинского языка в Горийское уездное училище. По случаю преобразования Дирекции училищ Тифлисской губернии о Кавказском учебном округе, высочайше утвержденному в 29 день октября 1833 г. г. повечителем этого округа оставлен законоучителем, православного исповедания и учителем грузинского языка Горийского уездного училища. Всемилоостивейше награжден Командором. За отличную усердную службу всемилостивейше пожалован ему, по удовольствию Святейшего синода, наперстный крест от Синода выданного 26 августа 1836 г. при предисании митрополита Мендора от 6 июля 1833 года за № 1501, в память войны 1853—1856 гг. темно-бронзовый крест, на Владимирской ленте для ношения на шее.

За преслужение двенадцать лет сряду в должности благочинного всемилостивейше пожалован ему орден св. Анны 3-й степени.

За выслугу определенных законом лет назначена ему пенсия по 200 р. в год, с оставлением его на службу еще на пять лет.

За безвозмездное и усердное преподавание закона божия в школе батареиной № 1 батареи объявлено ему архиепископское благословение.

По заведательствованию военного начальства об усердном направлении христианских треб в Горийском военном госпитале объявлено ему архиепископская благодарность.

Великий князь наместник кавказский позволил назначить ему в награду золотые часы за особое содействие, оказанное им при обнаружении 8 ноября 1864 г. в г. Гори высочайшего Указа об освобождении помещичьих крестьян от крестьянской зависимости.

№ 3

1884 წლის აპრილის 10. — ახლანდელი I კლასის სწავლის კლასის მარჯვენა კუთხეში მდებარე სკოლის მასწავლებელის ანდრეასის მიხედვით შემოწმებულია

Желая продолжить свое образование по историко-филологическому факультету Московского императорского университета, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство о допущении меня к окончательным испытаниям для получения аттестата зрелости.

Александр Хаканов.

საბჭოთაო შიშვეს დასრულება სკოლისთვის საბჭოთაო შიშვეს დონე 44. სქ. 369, დონე 34, ანდრეასის მიხედვით ამ დონის შედეგების შემოწმებით სქის, დონე 36, სქ. 30.

№ 4

1884 წლის აპრილი. — უწყისების კლასში მდებარე სკოლის მასწავლებლის ანდრეასის მიხედვით შემოწმებულია

37. Хаканов Александр. Время рождения — 2 января 1864 г., место рождения — г. Гори, вероисповедание — правосл., звание — из духовного звания, в каких учебных заведениях и сколько времени обучался — в Горийском уездном училище 6 лет и в Тифлисской I гимназии 7 лет, поведение — 5. Посещение уроков — аккуратное. Подготовка уроков — добросовестное. Исполнение письменных работ — исправное. Относительно внимания в классе — внимательный. Интерес к учению — имеет. Законбожий — 5. Русский язык и словесность — 4. Латинский язык — 4. Греческий язык — 3. Математика — 4. Физика — 4. История — 5. География — 3. Французский язык — 4.

Средний вывод из обязательных предметов без испытания — 4. Определение педагогического совета и особые замечания — допускаться.

Возможность об испытании учеников VIII класса I-го и II-го отделения Тифлисской гимназии по математике.

38. Хаканов: Арифметика — 3. Геометрия — 4. Алгебра — 4. Тригонометрия — 4. Общие выводы — 4.

სქის, დონე 44, სქ. 369, დონე 38, 36, 32-36.

№ 6

1884 წლის ივნისის 27. — აღაქმებზე ხსენსულის კანონების შესახებ
 კანონის სეკრეტარის სწავლული კანონის შესახებ

По указу его императорского величества, дано мне из Грузино-Имеретинской Синодальной канторы, окончившему курс Тифлисской гимназии Александру Соломонову Халанову, в том, что вследствие просьбы о выдаче ему свидетельства о рождении и крещении его, наведено была справка, по коей оказалось, что в метрической книге Горийского Успенского собора за тысяча восемьсот шестьдесят четвертый год, в первой части о рождении, в статье I мужского пола записано: родился третьего января, крещен девятнадцатого февраля Александр, родители его: благочинный священник Горийского собора Соломон Христофоров сын Халанов и законная жена его Анна Гитисаварова дочь, оба православной веры. Восприимниками были: квартальный надиратель Горийской полиции коллежский секретарь Иван, он же Мераб Георгиев сын Габунка и дочь умершего князя Ивана Эрнстова Анна. Таинство крещения совершил протоприер Пантелеевич Цацавадзгваров с прином. В чем Грузино-Имеретинская Синодальная кантора подлежащей подписью и приложением казенной печати удостоверяет. Документ этот оплачен надлежащим гербовым сбором. Июня 27 дня 1884 года.

Член Синодальной канторы архимандрит Григорий

საქმის ნომ. 213. აღწ. 2. სტ. 285. გვ. 132. გვერდი.

№ 7

1884 წლის ივნისის 26. — აღაქმებზე ხსენსულის იმპერატორის
 სანქციონით უსწავლელთა რეკტორისადმი მისი რეკტორულ-გადასწავლული
 გარე უკანონოების I კურსზე მოსვლის შესახებ

Желаю для продолжения образования поступить в Московский императорский университет, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство сделать зависящее распоряжение о принятии меня на первый курс историко-филологического факультета на основании предлагаемых при сем документов и вместе с копиями с оных. Представляю документы след.: аттестат зрелости, метрическое свидетельство о рождении и крещении и формулярный список отца и копии с них.

При сем на основании 2100 высочайше утвержденного Устава императорских российских университетов, обязуюсь за все время пребывания моего в университете подчиниться правилам и постановлениям университетским. Гор. Тифлис, июня 26 дня 1884 года.

Александр Соломонов сын Халанов

მოსკოვის სანჯიხ სანქციონით რეკტორისადმი მისი რეკტორულ-გადასწავლული
 საქმის ნომ. 214. აღწ. 2. გვერდი.

№ 8

1884 წლის ოქტომბრის 10. — ადგილობრივ სტენდენტთა საბჭოს (№ 821) მოსკოვის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორისადგმა მისი სტუდენტთა წესებზე

Имея в виду просить стипендию Кавказского учебного округа, прошу ваше превосходительство выдать мне свидетельство в том, что я зачислен в число студентов императорского Московского университета и правильно посещаю лекции.

Александр Хаханов.

№ 100, ფონ. 418, აღწ. 298, სპ. 716, ფურ. 9, ფურც. 10.

№ 9

1884 წლის ოქტომბრის 11. — მიწმობა ადგილობრივ სტენდენტთა საბჭოს (№ 821) მოსკოვის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორისადგმა მისი სტუდენტთა წესებზე

От императорского Москов. университета дано мне свидетельство Александру Хаханову для представления г. попечителю Кавказского учебного округа на предмет получения стипендии в удостоверение того, что он в настоящее время состоит в числе студентов Московского университета на I курс историко-филологического факультета.

№ 100, ფონ. 418, აღწ. 298, სპ. 716, ფურ. 9, ფურც. 10.

№ 10

1884 წლის ნოემბრის 1. — კავკასიის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორისადგმა (№ 821) მოსკოვის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორისადგმა ადგილობრივ სტენდენტთა საბჭოს (№ 821) მოსკოვის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორისადგმა მისი სტუდენტთა წესებზე

Студент I курса историко-филологического факультета Александр Хаханов обратился ко мне с просьбой о предоставлении ему одной из вакантных кавказских стипендий.

Вследствие сего имею честь покорнейше просить ваше превосходительство почтить меня уведомлением, не встречается ли препятствий к удовлетворению просьбы Хаханова со стороны его поведения.

Попечитель (подпись)

№ 100, ფონ. 418, აღწ. 298, სპ. 716, ფურ. 9, ფურც. 10.

№ 11

1884 წლის ნოემბრის 14. — შიშველის სასწავლებლის რექტორის მამახუჯაძისგან (№ 4102) კავკასიის სასწავლო რეალის ინსპექციისგან აღ. ხახანაშვილის ყოფილკვანის დადებითად განსაზღვრის შესახებ

Властные отношения от 1 ноября за № 6231 имеют честь уведомить ваше превосходительство, что студент I курса историко-филологического факультета Александр Хаканов, по отзыву инспекции, позволения очень хорошего и ни в чем предосудительном замечан не был.

Ректор (Хвелевский)

Ваша убо. 412, дн. 298, кн. 716, днр. 10, ддгггг.

№ 12

1886 წლის მაისის 21. — შიშველის სასწავლებლის უნივერსიტეტის რექტორის ზურა გაყრეშვილი შიშვილის (№ 1894) აღ. ხახანაშვილის ატტორიტეტ-ფილოლო-გურა ფაქტობრივად (შეობა შესახებ) სტუდენტობის შესახებ

От инспектора студентов императорского московского университета даю сие свидетельство для представления в Тифлисскую синодальную контору Александру Хаканову в удостоверение того, что он в настоящее время состоит в числе студентов Московского университета в 7 семестре историко-филологического факультета.

Инспектор (Хвелевский)

Ваша убо. 418, дн. 298, кн. 716, днр. 11, ддгггг. სტუდენტ აღ. ხახანაშვილის სტუდენტობის შესახებ — «Свидетельство инспекции А. Хаканов.»

№ 13

1887 წლის მარტული ნახევარი. — აღ. ხახანაშვილის სტუდენტობის სტუდენტი (№ 215, VIII სემესტრი)

Студент историко-филологического факультета VIII сем. Александр Хаканов записался в весеннем полугодии 1887/8 г. на следующие курсы:

Фамилия преподавателя	Предметы чтения	№ аудитории
Корни	De Urbis Цезарона, перевод с рус. на лат.	
Шварц	Эпиколады Эсхила, перевод с рус. на греч.	
Лопатин	Философия Аристотела.	
Грег	Этика Аристотела.	
Клементский	Памятники рус. права.	
Вангородов	Госуд. право Англии.	
Анучин	Этнография России.	
Ванцов-Платонов	Церковная история.	

Ваша убо. 418, дн. 298, кн. 716, днр. 12-14, ддгггг. შესახებ აღ. ხახანაშვილის შესახებ

№ 14

ՅԱԲԻՅԵՅԸՆԻ

1888 թվականի մայիսի 28. — պ. հետազոտված անունը հետևյալ համարներով
ընթացիկներին հիշատակելու ընթացիկներին ամսագրերին նախնին
Քաղաքի Մշակույթի

Прилагая при сем квитанцию во взносе денег за напечатание аттестата, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство выдать мне свидетельство об окончании курса.

Александр Хаканов

Քնն. ցուց. 418, թիվ. 298, էջ. 216, ցուց. 12, պետ. 10, հիշատակ. հետևյալ պ. հետազոտված
ընթացիկներին նախնին (19 3032) Քաղաքի Մշակույթի

№ 15

1888 թվականի ապրիլի 14. — պ. հետազոտված հետևյալ համարներով
ընթացիկներին ամսագրերին հիշատակելու (№ 6616)

По указу его императорского величества, от Совета императорского московского университета дан сей аттестат сыну священника Александру Хаканову, православного вероисповедания, в том, что он по аттестату зрелости Тифлисской гимназии в июле 1884 года пришел был в число студентов сего университета, где, при отличном поведении, окончил курс наук по историко-филологическому факультету и, за оказанные отличные успехи, определенном Университетском совете, 24 сентября 1888 года состоявшимся, утвержден в степени кандидата. При вступлении в гражданскую службу, на основании ст. 69 Уст. о служб. по орд. от правит. (над. 1876 года) он принимается в службу X класса; права же при вступлении в военную службу и за производством его офицера, согласно § 143 высочайше утвержденного 18 июня 1862 года общего устава университетов, определяются существующими по военной ведомству правилами. г. Хаканову, как удостоенному степени кандидата историко-филологического факультета, предоставляется, согласно предложению г. министра народного просвещения от 8 мая 1871 года за № 4498 на имя г. почетителя Московского учебного округа, право на получение свидетельства на звание учителя гимназии и прогимназии по древне-классическим языкам и по предметам восточной группы без особого испытания. Во время пребывания в университете г. Хаканов, за сочинение на заданную факультетом тему, награжден серебряной медалью. Дан в Москве, Октября 14 дня 1888 года.

Ректор университета Гварал Иванов

Декан историко-филологического факультета В. Ключевский

Քնն. ցուց. 418, թիվ. 298, էջ. 216, ցուց. 18, ցուց. 10, հիշատակ. հետևյալ համարներով
ընթացիկներին նախնին ցուց. 212, ցուց. 122, թիվ. 2, էջ. 280, ցուց. 121.

№ 16

საისტორიო

1888 წლის დეკემბრის 10. — მისთვის მიტანილად სწავლის კურსის დასრულების შემდეგ დასრულებულია მისი (№ 12830) აღ. ხანისშეკრებისთვის რედაქციის მიერ დასრულებული ცხოვრების წლების შესახებ

Дано сие, вследствие прошения и на основании представленных документов сыну священника, окончившему курс в императорском Московском университете со степенью кандидата Александру Соломоновичу Хазанову, родившемуся 3 января 1864 года, для свободного проживания во всех городах и селениях Российской империи о том, чтобы свидетельство это, по желанию и нем надобности или в случае смерти его, было возвращено в мою канцелярию.

Причитающийся гербовый сбор уплачен.

Генерал майор (подпись)

№ 100, стр. 212, стр. 122, стр. 2, стр. 285, стр. 140, стр. 10.

№ 17

1888 წლის იანვრის 16. — აღსა მუშაობისთვის მიტანილად აღ. ხანისშეკრებისთვის დასრულებულია — „სტატისტიკის ხანისშეკრების შესახებ“

«Отзыв о сочинении г. Хазанова.»

Александр Соломонович Хазанов, которого и именю честь рекомендовать Совету специальных классов Лазаревского института, природный грузин, в прошлом, 1888 году с отличием, выразившимся в серебряной медали, окончил курс в Московском университете по историко-филологическому факультету и получил степень кандидата. Чтобы дать понятие о степени знания им грузинского языка и истории, он представляет на грузинском языке сочинение, озаглавленное — «Крепостное право в Грузии до ее присоединения к России». При выборе темы для этого сочинения имелось ввиду, что при ее обработке историками мысли послужат преимущественно грузинские рукописи. Г. Хазанов к своей задаче отнесся весьма серьезно; историю крепостного права он повел с самого его возникновения или, по крайней мере, с того момента, как грузинские письменные памятники начинают упоминать о нем и проследил его до конца XVIII столетия. К изложению предмета он предпослал общие соображения о происхождении крепостного права вообще, об историческом законе, вызвавшем это явление. Переходя к своей специальной задаче, он указывает в Грузии на существование трех видов крепостных: царских, монастырских и помещичьих. Глазным образом эти виды отличались друг от друга объемом лежащих на них повинностей. Целым рядом ссылок и выписок из разных источников автор стремится уловить самые характерные моменты для установления этих описаний. В течение многих веков

№ 19

367135320

1889 წლის იანვრის 20. — აღმოსავლური ენების დარგის ინსტიტუტის დირექტორის მისამართი (№ 84) ად. ხახანაშვილისგან მის წინადადებაზე
23 იანვარს დაწესების შესახებ

Служебное специальное классов Лазаревского института восточных языков чтение Вами вступительной лекции назначено в понедельник 23 сего января. Вследствие сего имею честь покорнейше просить Вас, м. г., пожаловать в спецклассы института означенного числа, где и прочесть в присутствии г. г. профессоров и студентов вступительную лекцию, которая имеет быть вычтена Вами в 2 ч. 20 мин. по полудни.

Ваш. пред. 213, отд. 2, к.д. 283, отд. 1. 02066

№ 20

1889 წლის იანვრის 31. — აღმოსავლური ენების დარგის ინსტიტუტის დირექტორის მისამართი (№ 143) მისთვის სსრკ-ის რედაქციისგან მიხრობის შესახებ ენის დარგების წესდებისად ად. ხახანაშვილის დაწესების შესახებ

Вследствие открывшейся вакантной должности доцента грузинского языка в специальных классах института, совет их классов, рассмотрев в заседании 16 сего января письменный отзыв бывшего доцента грузинского языка в специальных классах г. Окружного-Серебрякова о кандидате историко-филологического факультета Московского университета Александре Хазанове, который посвятил себя специальному изучению грузинского языка и литературы, а также написанное г. Хазановым на грузинском языке сочинение под заглавием «Крепостное право в Грузии до ее присоединения к России» и находя в повзании г. Хазанова в грузинском языке и истории весьма солидными, постановил допустить его временно, в качестве стороннего преподавателя, к чтению лекций грузинского языка в специальных классах института.

Довося о сем, имею честь почтительнейше ходатайствовать перед вашим сиятельством о допущении г. Хазанова к чтению вышеозначенных лекций, с вознаграждением за таковые в девятьсот руб. в год с 23 сего января.

При сем представляется аттестат за № 0016 г. Хазанова на степень кандидата,

Ваш. пред. 213, отд. 2, к.д. 283, отд. 2. 02066

№ 21

1889 წლის აგვისტოს 2. — მოსკოვის სასწავლო ოქტის მარტინევიძის კანდიდატის შესახებ (№ 1185) აღმოსავლეთი ენების ღიახატვის ინსტიტუტის სპეციალური კლასებში ქართული ენის ლექციების შესასრულებად იმ. ხანაშვილის დამსჯის შესახებ

Представление директора Лазаревского института восточных языков от 31-го января 1889 года за № 143, о допущении к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института кандидата историко-филологического факультета Московского университета Александра Хаханова возвращено с надписью: «Допускаю. Аттестат возвращається». Подписал: Попечитель учебного округа граф П.

წილი, ფონ. 539, აქწ. 2, სქ. 4264, ფურ. 1, ფურც. 1

№ 22

1889 წლის აგვისტოს 14. — მოსკოვის სასწავლო ოქტის მარტინევიძის კანდიდატის შესახებ (№ 1185) აღმოსავლეთი ენების ღიახატვის ინსტიტუტის სპეციალურებში იმ. ხანაშვილის ხელის შესამართოს შეტყობინების შესახებ

Канцелярия попечителя Московского учебного округа имеет честь повторейше просить вас, милостивый государь, сообщить ей подробный адрес о месте жительства, дозволенного к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института кандидата историко-филологического факультета Московского университета Александра Хаханова.

Правитель канцелярии (подпись)

წილი, ფონ. 213, აქწ. 2, სქ. 283, ფურ. 7, ფურც. 1

№ 23

1889 წლის აგვისტოს 15. — აღმოსავლეთი ენების ღიახატვის ინსტიტუტის ღიახატვის ხანაშვილის შესახებ (№ 218) მოსკოვის სასწავლო ოქტის მარტინევიძის კანდიდატის შესახებ იმ. ხანაშვილის ხელის შესამართოს შესახებ

Вследствие требования от 14 сего февраля за № 1782, имею честь довести канцелярии округа, что допущенный к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков кандидат историко-филологического факультета Московского университета Александр Хаханов имеет местожительство: Тверская часть, 1 участок, на Воздвиженке, дом Арманда, номера Осипова.

წილი, ფონ. 493, აქწ. 2, სქ. 4264, ფურ. 2, ფურც. 1

№ 24

საისტორიო
მაცნე

1888 წლის იანვარულის 16. — მოსკოვის სასწავლო ოქტის მართველის კანდიდატის ხარისხის მიმართა (№ 184) მოსკოვის სასწავლო ოქტის მართველის ხარისხის მიმართა და პოლიტექნუმი კვლევის მიზნების შესახებ

На основании предложения бывшего министра народного просвещения от 10-го ноября 1879 г., за № 12267, относительно порядка утверждения лиц в учительских званиях, определения на должности преподавателей и выдачи установленных свидетельств на открытие частных учебных заведений, имею честь почтительнее просить ваше снисхождение не оставить меня уведомленным о нравственных качествах и политической благонадежности кандидата филологического факультета Московского университета Александра Халазова, имеющего место жительства Тверской части, I участка, д. Арманда, номера Осипова.

Рез. уკნ 439, დქ. 2, სქ. 4264, ფარ. 4, ფურც. 1.

№ 25

1888 წლის იანვარულის 16. — მოსკოვის სასწავლო ოქტის მართველის კანდიდატის ხარისხის მიმართა (№ 186) მოსკოვის სასწავლო ოქტის მართველის ხარისხის მიმართა და პოლიტექნუმი კვლევის მიზნების შესახებ

По встретившейся надобности имею честь почтительнее просить вас, милостивый государь, сообщить мне сведения о нравственных качествах и политической благонадежности кандидата историко-филологического факультета Московского университета Александра Халазова за время бытности его в Московском университете.

Рез. уკნ 418, დქ. 298, სქ. 716, ფარ. 21, ფურც. 1.

. № 26

1888 წლის იანვარულის 21. — მოსკოვის სასწავლო ოქტის მართველის კანდიდატის ხარისხის მიმართა-სახეობა (№ 283) მოსკოვის სასწავლო ოქტის მართველის ხარისხის მიმართა და პოლიტექნუმი კვლევის მიზნების შესახებ

Во исполнение предложения вашего снисхождения от 16-го февраля за № 105, имею честь довести, что кандидат историко-филологического факультета Александр Халазов поступил в Московский университет в августе 1884 г., по аттестату зрелости Тифлисской гимназии

имел в общем выводе отметку 4; в степени кандидата, по предметам исторической группы, утвержден Советом 24 сентября 1931 года, чем за сочинение, на заданную факультетом тему, награжден серебряной медалью.

Во время пребывания в университете г. Халхави поведением был отличного и ни в чем предосудительном в стенах университета не был.

Итого, ф. 428, л. 2, к. 424, л. 2, 3, 4, 5.

№ 27

1889 წლის მარტის 1. — მოსკოვის საოჯახო სახელმწიფოს 11 უბნის განმარტების მმართველს (№ 108) აღმოსავლეთი ენების დასარტვის ინსტიტუტის დირექტორსაგან ილია ფაქულტეტის დეკანის დროს თარგმნის მოვლემის შესახებ დასარტვის ქართული ენის საწიფოების განვითარების შესახებ

Имею честь просить вас, милостивый государь, уведомить меня, есть ли вверенном вам институте преподаватель, знающий грузинский язык, так как мне нужно допросить арестанта из городских кнэзов Илью Павленова, который по-русски обясниться не может и заявил, что он из грузин. Если есть преподаватель, знающий грузинский язык, то пожалуйста прошу вас, во избежание излишней переписки в попытке повестки предложить ему явиться в мою канцелярию, находящуюся на 1 Мещанской, в доме Соболева, против церкви Троицы на Капельках, 9 сего марта к 12 часам дня. Если этот час занят у г. преподавателя, то он может явиться и позднее. Я просил бы вас только заблаговременно назначить час, в который может явиться г. эксперт-преподачик, чтобы я мог вызвать в этому сроку Павленова.

И. д. суд. след. Осипов.

Итого, ф. 312, л. 2, к. 265, л. 9 - 10, 11, 12.

№ 28

1889 წლის მარტის 9. — მოსკოვის ვახუშტი-ვუბნისგანობის კანცელარიის საოჯახო მმართველსაგან (№ 112) მოსკოვის საწიფო ილიას მარტის 1-ვალ კანცელარიისგან ილ. სახელმწიფოს შესახებ და მოლოცულობა კვლევისთვის შესახებ

Введистане отнесшая за № 107 Канцелярия г. Московского генерал-губ-рнатора, по приказанию генерал-адъютанта князя Долгорукова, имеет честь уведомить, Д. 38 доклада г. пенечителю Московского учебного округа, что кандидат Московского университета Александр Халхави, как по собранным сведениям оказалось, поведением одобрительного и в политической неблагонадежности не замечен.

Итого, ф. 428, л. 2, к. 424, л. 2, 3, 4, 5.

№ 29

1888 წლის მარტის 11. — აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსპექტორის მანანოვის (№ 214) ად. ხანასუჯლისგან თარგმნის მოკლეების შესახებ დაეხმავ მისკოვის საოლქო ხანასაზღვროს 11 უბნის კანცელარიაში მისკოვის ენების შესახებ

Вследствие отношения судебного следователя Московского окружного суда 2 участка Московского уезда, от 1 сего марта за №400, имею честь покорнейше просить вас, милостивый государь, пожаловать в его канцелярию, находящуюся на 1 Мещанской, в д. Соболева, против церкви Троицы на Камерьяк, 13 сего марта в 3 часа дня в качестве переводчика.

შპს, უბნ. 213, აღწ. 2, სქ. 285, უფრ. 11, ენები (მეც).

№ 30

1888 წლის მარტის 11. — აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსპექტორის მანანოვის-სისვის (№ 214) მისკოვის საოლქო ხანასაზღვროს 11 უბნის კანცელარიაში თარგმნის მოკლეების შესახებ დაეხმავ ად. ხანასუჯლის კანცელარიაში შესახებ

Вследствие отношения от 1 сего марта за №400, имею честь уведомить вас, и. г., что мною командирован в вашу канцелярию, в качестве переводчика на 13 сего марта, в 3 ч. дня преподаватель Грузинского языка в специальных классах Лазаревского института г. Казанов.

შპს, უბნ. 213, აღწ. 2, სქ. 285, უფრ. 11, ენები (მეც).

№ 31

1888 წლის მარტის 22. — მისკოვის საოლქო ხანასაზღვროს 11 უბნის კანცელარიაში მანანოვის (№ 214) აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსპექტორის დაეხმავისგან ად. ხანასუჯლის მეტ. თარგმნის მოკლეების შესახებ მისკოვის ენების დარბაზის შესახებ

Имею честь покорно просить вас, милостивый государь, объявить преподавателю вверенного нам института г-ну Казанову, что по определению Московского окружного суда от 16 сего марта ему назначено вознаграждение за его труд, в качестве переводчика при допросе мною арестанта Илья Георгиевича Павленова, в размере 5 рублей серебром. Талон в ассигновке он может получить в окружном суде.

О расторжении нашем прошу вас сообщить мне.

И. д. суд. след. Осипов.

შპს, უბნ. 213, აღწ. 2, სქ. 285, უფრ. 12, ენები.

№ 32

3067053200
2025070000

1889 წლის აპრილის 1. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსპექტორის
მანარია-ბახუცის (№ 417) მოსკოვის ხალხი სხამსარბილი 11 უბნის
გამომცემლობისა და საქმიან მოვლეობის შესახებების გამო აღ. სხამს-
არბილი-ბახუცის ვახაშვილის დანაშენის შეტეობისების შესახებ

Вследствие отношения от 22 сего марта за № 539 имею честь уведомить вас, и. г., что мною сего числа сообщено преподавателю в специальных классах г. Хазанову о назначении ему вознаграждения за его труды, в качестве переводчика при допросе арестанта Ильи Георгиевича Павленова, в размере пяти руб.

Москва, апр. 21, 1912, № 2, к. 289, упр. 12. Уведом. Св. 202.

№ 33

1889 წლის აპრილის 1. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსპექტორის
მანარია (№ 418) აღ. სხამსარბილი-ბახუცის ვახაშვილის მოვლეობის შესახებ-
ბახუცის მოსკოვის ხალხი სხამსარბილი 11 უბნის გამომცემლობის მოვლ-
ეობის შესახებ ვახაშვილის მოვლის შესახებ

Вследствие отношения судебн. следов. Моск. окр. суда 2 уч. Московского уезда от 22 сего марта за № 539 имею честь уведомить вас, и. г., что по определению Московского окружного суда от 16 сего же марта назначено вам вознаграждение за ваш труд, в качестве переводчика при допросе арестанта Ильи Георгиевича Павленова, в размере пяти руб. Также к ассигновке вы можете получить из Окружного суда.

Секретарь (подпись)

Москва, апр. 21, 1912, № 2, к. 289, упр. 12. Уведом. Св. 202.

№ 34

1889 წლის აპრილის 29. — მოსკოვის სწავლო ოქლის კანცელარიათს მანარია-
(№ 424) აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსპექტორის ვახაშვილისა და
ვახაშვილის სხამსარბილი-ბახუცის აღ. სხამსარბილი-ბახუცის სხამსარბილი-
ბახუცისის ვახაშვილის ვახაშვილის შესახებ

Департамент народного просвещения отношением от 22-го сего апреля за № 6950 уведомил меня, что представление мое об увольнении допущенного к чтению лекций по грузинскому языку в специальных классах Лазаревского института восточных языков, кандидата Московского университета Александра Хазанова в отпуск за границу, на время с 20-го мая сего года, сроком на три месяца, утверждено г. министром народного просвещения.

Об этом имею честь уведомить ваше превосходительство представлением вашим от 1-го сего апреля 1889 г. № 428.
 Попечитель граф (подпись).

Ваша, гон. 212, деп. 2, кат. 285, деп. 15. *გონი. 212, დეპ. 2, კატ. 285, დეპ. 15.*
 2942300 МАЯ 20 ДНЯ 1889 Г. № 651.

№ 35

1889 წლის მაისის 27. — აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსტიტუტის სპეციალური კლასების სპეციალური დირექტორი ქართული ენის კატედრის დირექტორი ადვოკატ პეტრე პაიყვაძისა და კლდე ერთი წლით იღ. სისამუდლოდ მიწვევას შესახებ

7). В виду вакантности кафедры грузинского языка, Совет постановил: сделать на основании существующего по сему предмету правила публикации в ведомостях о вызове лиц, имеющих право и желающих занять означенную кафедру; а до того — пригласить кандидата Московского университета г. Хаханова для преподавания грузинского языка еще на один год с вознаграждением 900 р. в год.

Ваша, гон. 223, деп. 2, кат. 285, деп. 17. *გონი. 223, დეპ. 2, კატ. 285, დეპ. 17.*

№ 36

1889 წლის აგვისტოს 18. — მოსკოვის სსწველი იუსტის მარტყვედის მთავრ აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსტიტუტის ქართული ენის მიწვევებზე ერთი წლით იღ. სისამუდლოდ ხელახლა დასტკოების შესახებ

Представление директора Лазаревского института вост. яз. от 6 июля с. г. за № 1044 о поручении преподавания грузинского языка в будущем учебном году сторонею преподавателю Хаханову с вознаграждением по 900 р. в год, вознаграждением с надписью:

Утверждаю.

Подписал Упр. окр. окр. (подпись)

Ваша, гон. 428, деп. 2, кат. 4284, деп. 1. *გონი. 428, დეპ. 2, კატ. 4284, დეპ. 1.*

№ 37

1889 წლის მაისის 27. — იღ. სისამუდლოდ მოსკოვის აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსტიტუტის დარბაზისაგან სპეციალური კლასების ქართული ენის თავისუფალ კატედრატე მანა დამაშვის შესახებ

Согласно объявлению, помещенному в «Московских ведомостях» от Лазаревского института восточных языков, честь имею заявить вашему

превосходительству о своем желании занять вакантную кафедру грузинского языка в специальных классах Лазаревского института.

Сочинение мое на грузинском языке «Крепостное право в Грузии до присоединения ее к России» и документы представил в прошлом году в канцелярию института.

Александр Хаханов.

№ 38, ფან. 213, აღწ. 2, სპ. 285, ფურ. 18, თბილისი.

№ 38

1890 წლის აპრილის 26. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტიტუტის სპეციალური კლასების ხელმძღვანელ ალ. ხახანაშვილის მოხელის განცხადება ქართული ენის მოცულობა კავშირის დარგების შესახებ

3) Г. директором было доложено Совету прошение кандидата Московского университета Ал. С. Хаханова, заключающего о своем желании, согласно помещенным в ведомостях объявлением от Лазаревского института о вакантности грузинской кафедры, занять означенную кафедру. При этом г. Хахановым, кроме необходимых документов, представлен экземпляр печатного сочинения своего на грузинском языке «Крепостное право в Грузии до присоединения ее к России», — Тифлис, 1890 г. Прошение принято к сведению.

№ 38, ფან. 213, აღწ. 2, სპ. 285, ფურ. 27, თბილისი.

№ 39

1890 წლის მაისის 28. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტიტუტის სპეციალური კლასების ხელმძღვანელის განცხადება ქართული ენის სარწმუნოებრივ აღ. ხახანაშვილის კლავი ერთი წელი სარწმუნოებრივ შესახებ

10) Ввиду окончания годичного срока, на каковой был приглашен для преподавания грузинского языка кандидат импер. Московского университета А. С. Хаханов, Совет постановил пригласить его еще на один год с вознаграждением в тысячу рублей.

№ 39, ფან. 213, აღწ. 2, სპ. 285, ფურ. 31, თბილისი.

№ 40

1890 წლის ივნისის 25. — მოსკოვის სასწავლო აღების მრავალეული მინისტრის განცხადება (№ 7184) აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტიტუტის დირექტორის განცხადება ქართული ენის სარწმუნოებრივ კლავი ერთი წელი ალ. ხახანაშვილის დარბაზის შესახებ

Вследствие представления от 18 сего июня, за № 969, имею честь уведомить ваше превосходительство для надлежавшего распоряжения.

что я согласен на принятие еще на год для чтения Лекций Грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков кандидата историко-филологического факультета Московского университета Александра Хаканова с выдачей ему 5000 рублей в год.

Почетитель (подпись).

შინა, დღის 212, იქმ. 1 სექ. 282, დღის 21, 1928.

№ 41

1888 წლის [გუნის-აღლის-აგვისტო] — აღ. საბასშეუღოს მოძებნეს მოძკოვის არქეოლოგიკურის სარეკონდების შეკრებულად დაკლებილი მძღლისის და ქრისტიანის გუნდრინების მოგზაურობის შედეგად ქვედა ქართულ სიკვდურტაშის ვადაწყობის შესახებ

Одним из важных результатов моей экскурсии в 1880 г. по Тифлисской и Кутаисской губерниям, предпринятой по поручению императорского московского археологического общества, я считаю списанные мною с древних манускриптов и ныне изданные церковные акты или «гуджары».

Акты, с которых я снял копии, хранятся в Тифлисском церковном музее. Раньше гуджары издавались Кавказской археографической комиссией (I том) Пл. Носслеманн и Дм. Пурцеладзе. Так Пл. Носслеманн и Дм. Пурцеладзе давали акты лишь в кратком изложении или в переводе на русский язык без подлинников, то я считал полезным наиболее важные из них напечатать снова, при том в полном виде на грузинском языке с поправками, внесенными в чтение и определение дат актов у моих предшественников. Значительная же часть актов, мною изданных, впервые становится известной в печати. Большая часть из них писана церковным алфавитом «хушური». Некоторые из них пострадали от дурного хранения: буквы выщелки, кожа изорвана или покрыта грязью. Трудность при разборе актов возрастала в тех случаях, когда эти памятники представляли палимпсест. Однако, все что можно из них извлечь, я постарался снять и напечатать гуджары без изменений, ибо они представляют интерес не только как юридические акты, но и как памятники языка.

По содержанию гуджары крайне разнообразны. Одни из них касаются религиозного и нравственного состояния грузинского общества в период с XI до XII в. Мы встречаем здесь указания, что грузины-горцы еще в XVII столетии оставались по воззрениям язычниками и Роману, шакванскому митрополиту не раз угрожала опасность за попытку восстановить в горах христианское учение. Акты свидетельствуют, что колдуши в Грузии имели большое влияние в терзала гонения со стороны дузовчества. Гуджары проливают свет на отношения, установившиеся между католичеством и подчиненным ему духовенством, выводят порядок дузовского судопроизводства и судоустройства. Бачвантский акт

может служить дополнением к католическим законам. Впервые восточные вычисления актов послужит прекрасным материалом для изучения характера крепостного права в Грузии. Судя по актам, помещики начали быть крепостными монастырей и церквей, так как повинности в пользу их ограничивались привождением нескольких фунтов свечей для упоминания душ усопших же крестьян. Этим объясняется то обстоятельство, что помещичьи крестьяне убегали в церковные владения, где они пользовались правом свободного убежища.

Настоящее издание первых актов сопровождается моим предисловием «Значение церкви в жизни Грузии» и примечаниями, выясняющими значение каждого акта в историко-юридическом отношении. В примечаниях я указываю название актов при изучении грузинского языка и определяю хронологические даты в тех случаях, когда они не даны. Ныне издаваемые акты составляют начало предпринятой мною серии печатания дворских, крестьянских, церковных и других исторических актов, освещающих внутреннюю историю Грузии.

Москва, 1901 г., апр. 2, № 2, стр. 285, № 24-25, 1902 г.

№ 42

1891 წლის თებერვლის 14. — იველინგერის ხანისაშვილის განაღდებას ხსნისტარის ა. გ. ფელდონოვისაგან ზეტერბურგის უნივერსიტეტის აღმოსავლური ენების უკუწოდებას სომხურ-ქართულ-სპარსულ განყოფილებაზე გამოცდების ხსნისტარის წებაროვის შეხატვას

По окончании курса со степенью кандидата историко-филологического факультета в 1888 году, я стал готовиться к экзамену по армяно-грузино-персидскому разряду факультета восточных языков. Намереваясь в следующем году подвергнуться испытанию, покорнейше прошу ваше сиятельство не оставить меня без разрешения сдать экзамен по прежним правилам в факультете. Так как я состою преподавателем грузинского языка в Лазаревском институте восточных языков, то служебные мои обязанности не позволяют отлучиться из Москвы на продолжительное время и держать экзамен вместе с выпускными студентами в течение месяца в комиссии восточных языков. Поэтому покорнейше прошу ваше сиятельство не отказать мне в разрешении сдать экзамен в факультете восточных языков в начале мая, в виду того, что лишь тогда я располагаю свободным временем.

Кандидат Александр Хазанов. 1891 г., февраля 14 дня. Москва. Адр. Москва, Воздвиженка, д. Армазд, номера Основной.

წებაროვის ცენტრალური საბავშვო სკოლაზე დასრულებული იქნება, 1901 წლის, აპრილ, 25, 1902 წლის, აპრილ, 25, იველინგერის ხანისაშვილის სტოგინებისა და ზოგადების მხარეზე იტალიის

№ 43

1881 წლის თებერვლის 28. — სახელმწიფო განათლების სამინისტროს დეპარტამენტის მინისტრის (№ 3423) მოსკოვის იმპერატორის უნივერსიტეტის უნივერსიტეტის აღმოსავლური ენების ფაკულტეტზე ავტ. სანსონაძისათვის გამოცდების ჩატარების თხოვნის უარის შესახებ

От Департамента народного просвещения, по приказанию его сиятельства господина министра, на прошение кандидата историко-филологического факультета Московского университета Александра Халатова, о разрешении ему подвергнуться испытанию по армяно-грузинскому разряду факультета восточных языков, в одном факультете, в начале мая текущего года, объявляется, что г. министр изволил изложенное ходатайство просителя отклонить.

Внѣ-директор (подпись)

უცხაი ნომ. 733, აქტ. 180, სქ. 720, ფურ. 28, ფურცლი. სიბუთის ბიბლიო. აღმოსავლური ენების სამსახური.
В канцелярии г. московского обер-прокуратора, для вручения кандидату Московского университета Александру Халатову, жит. в г. Москве, Волоколамская, дом Арнольд, номера Октябрьской.

№ 44

1881 წლის მაისის 11. — ავტ. სანსონაძის თხოვნის სახელმწიფო განათლების სამინისტროს დეპარტამენტის მინისტრისათვის გამოცდების ჩატარების უარის შესახებ

В ноябре прошлого года я подал прошение вашему сиятельству о допущении меня к магистерскому экзамену по грузинской словесности в С. Петербургском университете. Из Департамента Министерства народного просвещения в декабре того же года я получил ответ, что для того, чтобы быть допущенным к магистерскому экзамену по грузинской словесности, мне необходимо предварительно доволнить мой кандидатский аттестат предметами, положенными по армяно-грузинскому разряду восточного факультета. Но так как я кончил курс на историко-филологическом факультете Московского университета с медалью и со степенью кандидата по уставу 1863 года, а персидский язык изучал в круг предметов армяно-грузинского разряда по уставу 1884 года, то покорнейше прошу ваше сиятельство сделать распоряжение об освобождении меня от экзамена по персидскому языку. Из других же предметов армяно-грузинского разряда, я подвергался уже экзамену в мае текущего года.

К сему честь имею присовокупить, что я ныне исправляющий должность профессора армянской словесности г. Халатов, окончивший курс на историко-филологическом факультете при уставе 1863 года, сдал

также дополнительный кандидатский экзамен по армяно-грузинскому порядку при новом уставе, но не подвергался испытанию на персидского языка.

Александров

უცხო ენის 330, იქ. 130, სქ. 337, უცხო ენ. 62, ევროპული

№ 45

1891 წლის მაისის 25. — სახელმწიფო განათლების მინისტრის მისართვა (№ 125) პეტერბურგის უნივერსიტეტის რექტორს პ. ვ. ნიკოლოსსადმი სახელმწიფო წიგნების განყოფილების სახმარებლად იმ. სახელმწიფოს საბჭოელი ენის განყოფილებას გამოავსებულებს შესახებ

Препровождая при сем прошение преподавателя Лазаревского института Хазанова, об освобождении его от магистерского экзамена по персидскому языку, имею честь уведомить ваше превосходительство, что я, с своей стороны, не встречаю препятствий к удовлетворению вышеприведенного ходатайства, если факультет восточных языков признает просьбу Хазанова заслуживающей уважения.

Прямите уверение в совершенном почтении и преданности граф Дельнов (подпись).

უცხო ენის 330, იქ. 130, სქ. 337, უცხო ენ. 62, ევროპული

№ 46

1891 წლის აპრილის 4. — პეტერბურგის უნივერსიტეტის რექტორის მისებში (№ 2872) სახელმწიფო განათლების მინისტრს პ. ვ. ნიკოლოსსადმი სახელმწიფო წიგნების განყოფილების სახმარებლად იმ. სახელმწიფოს საბჭოელი ენის განყოფილებას გამოავსებულებს შესახებ

Его сиятельству графу И. Д. Дельнову.

В ответ на письмо от 25 мая сего года за № 125 при сем препровождалась возвращаемое при сем прошение преподавателя Лазаревского института Хазанова об освобождении его от магистерского экзамена по персидскому языку, честь имею довести вашему сиятельству, что факультет восточных языков, как мне кажется, вполне правильно признавал просьбу г. Хазанова не заслуживающей уважения по нижеследующим основаниям...

В ноябре минувшего 1890 года г. Хазанов обращался к вашему сиятельству с двумя прошеньями, из коих в первом он ходатайствовал о дозволении ему держать испытание прямо за степень магистра грузинской словесности. Так как г. Хазанову было отказано в удовлетворении этого ходатайства на основании § 8 «правил об испытаниях на

сего года, из положенной по штату суммы по § 14 ст. I Обналичной сметы министерства народного просвещения, на содержание штатного состава специальных классов института; о чем и прошу Вашего милостивого повеления, милостивый государь, к исполнению.

Почетитель — граф (подпись)

№ 50, ფან. 213, დფ. 2, სპ. 285, ფურ. 23, გვერდი.

№ 51

1892 წლის მაისის 18. — აღმოსავლეთი ენების დამატების ინტეგრირების სპეციალური კურსების სსკის დაფუძნების მოსკოვის სსკ-სათვის ოქტობრის 19-ისთვის აღნიშნული ქართული ენის დოცენტის თანხმების მოკლებების ამბობებისადმი დატყვევების შესახებ

3). Г. директор доложил в Совет прошение кандидата императорского Московского университета А. С. Халанова об утверждении его, после трехлетнего преподавания грузинского языка в специальных классах института в должности доцента того же языка. При этом, он, г. Халановым, представлен список своих научных трудов по языку и истории грузинской — на русском и грузинском языках. Совет, принимая во внимание трехлетнее преподавание г. Халановым грузинского языка в специальных классах высказанные им при этом выдающиеся преподавательские способности и знание своего предмета, а также ряд серьезных научных работ по языку и истории грузинской — постановил: ходатайствовать перед г. почетителем учебного округа об утверждении г. Халанова исправляющим должность доцента грузинского языка, впредь до получения им степени магистра.

№ 50, ფან. 213, დფ. 2, სპ. 285, ფურ. 40-41, გვერდი.

№ 52

1892 წლის აპრილის 4. — მოსკოვის სსკ-სათვის ოქტობრის 19-ისთვის აღნიშნული ქართული ენის დოცენტის თანხმების მოკლებების ამბობებისადმი დატყვევების შესახებ

В представлении от 25-го апреля сего года, за № 776, Ваше превосходительство, ходатайствует о назначении стороннего преподавателя грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков г. Халанова исправляющим должность доцента грузинского языка в специальных классах института.

Ездаясь сего в имея в виду, что для получения звания доцента надлежит иметь по крайней мере степень магистра, и предварительного клявого-либо распоряжения по предмету Вашего ходатайства, имею

качестве стороннего преподавателя еще на один год, с 28 июня сего года, с вознаграждением в тысячу руб. в год, в штатных сумм специальных классов.

წინა დღის 29, აღწ. 2, სტ. 433, ფურ. 7, 1926წ.

№ 55

1892 წლის ოქტომბრის 12. — მსკოლის საქმეებში აღქმის შტატისთვის მასწავლებლის (№ 14676) აღმოსავლურა ენების დამატების «ისტორიის» დირექტორისთვის სპეციალურა კლასების ქართულა ენის მასწავლებელად აღ. სანაშუაღის კიდევ ერთი წელი დამატების შესახებ

Вследствие представления от 2-го сего октября за № 2093 и на основании изложенных в оном причин, я разрешаю допустить кандидата историко-филологического факультета императорского Московского университета Александра Хаканова к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков, в качестве стороннего преподавателя еще на один год, с 28 июня сего года, с вознаграждением в тысячу рублей в год из штатных сумм специальных классов.

Об этом имел честь уведомить Ваше превосходительство для дальнейших распоряжений.

Управляющий округом, помощник попечителя (подпись)

წინა, დღის 29, აღწ. 2, სტ. 283, ფურ. 25, 1926წ.

№ 56

1893 წლის მაისის 28. — აღმოსავლურა ენების დამატების «ისტორიის» სპეციალურა კლასების სსპოს დაფუძნებლის კიდევ ერთი წელი აღ. სანაშუაღის მასწავლებლის შესახებ

2) Ввиду окончания годового срока, на каковой был приглашен преподаватель грузинского языка кандидат Московского университета А. С. Хаканов, Совет восстановил пригласить его еще на один год, считая с 28-го июня сего года с вознаграждением в 1000 руб. в год из штатных сумм финан. сметы специальных классов.

წინა, დღის 29, აღწ. 2, სტ. 283, ფურ. 25, 1926წ.

№ 57

საგანმანათლებლო
სამინისტროს ბრძანება

1882 წლის სექტემბრის 21. — აღმოსავლეთი ქვემო ღვინისა და მღვინის მხარეთაში განსაკუთრებით წარსულად აღსანიშნავი (№ 1736) მოსკოვის სასწავლო ოქლის მრავალწლიანი სტუდენტი კონსტანტინე ქარბულია ენის მეცნიერების განსაკუთრებულად სპეციალურად კვადა ენის წინა მიწვევის შესახებ

Вследствие вакантной должности доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков и с разрешения вашего сиятельства к чтению лекций грузинского языка для студентов сих классов, а качестве стороннего преподавателя допущен был кандидат историко-филологического факультета императорского Московского университета Александр Халанов по 28 июня сего года.

Так как означенная должность продолжается оставаться вакантною, то Совет специальных классов института постановил снова пригласить г. Халанова к чтению лекций грузинского языка на один год с вознаграждением как и в истекшие два года, а тысячу рублей. А потому имею честь почтительнейше просить ваше сиятельство о разрешении г. Халанову чтения лекций грузинского языка еще на один год, с 28 июня сего года, с вознаграждением тысяча руб. в год из штатных сумм специальных классов института.

Ваше выс. сия. 1882 г. 21 септ. 1882 г. № 57

№ 58

1882 წლის სექტემბრის 21. — მოსკოვის სასწავლო ოქლის მრავალწლიანი სტუდენტი (№ 14628) აღმოსავლეთი ქვემო ღვინისა და მღვინის მხარეთაში განსაკუთრებით წარსულად აღსანიშნავი კონსტანტინე ქარბულია ენის მეცნიერების განსაკუთრებულად სპეციალურად კვადა ენის წინა მიწვევის შესახებ

Вследствие представления вашего превосходительства от 21-го сего сентября, за № 1736, я разрешаю допустить кандидата историко-филологического факультета императорского Московского университета Александра Халанова, к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков и качестве стороннего преподавателя, еще на один год, с 28-го июня сего года, с вознаграждением в тысячу рублей в год из штатных сумм специальных классов, о чем и имею честь уведомить ваше превосходительство для зависящих распоряжений.

Управляющий округом, помощник воеводы К. Салников.

Ваше выс. сия. 1882 г. 21 септ. 1882 г. № 58

№ 59

საქართველო

1894 წლის მარტის 30. — აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსტიტუტის
საკათედრო კლასების საბჭოს დადგენილება მოსკოვის საწავალი ოქლის
მრეწველთაგან ად. ხანასაშვილისათვის დოცენტის ხარისხის მინიჭების
ფურცლების მისაღებად შესახებ

3) Заслушано прошение частного преподавателя грузинского языка в специальных классах института, кандидата императорского Московского университета А. С. Хаканова — о предоставлении ему, после пятилетнего преподавания по найму, служебных прав, присвоения его должности. К прошению приложены: список его трудов на русском и грузинском языках и начало нового сочинения о грузинской словесности. Совет, принимая во внимание пятилетнее преподавание г. Хакановым грузинского языка в специальных классах, выказанные им при этом выдающиеся преподавательские способности и знание своего предмета, а также ряд научных работ по языку, литературе и истории грузинской, — постановил: ходатайствовать перед г. почетным учебным округом о предоставлении г. Хаканову служебных прав, присвоения должности доцента грузинского языка.

სამს. ფურ. 212, აღწ. 2, სტ. 285, ფურ. 83—84, იანვარი.

№ 60

1894 წლის აპრილის 1. — ად. ხანასაშვილის ანგარიშ აღმოსავლეთი ენების
დარბაზის ინსტიტუტის დარბაზობისაგან მიღებისაზე წლის 1 მარტიდან
საბუღალტრო მიჯნობისაზე შეამჯობლოს ამ ფურცლის შესახებ

Чсть имею просить ваше превосходительство исползательствовать мне заграничный отпуск с 1 мая по 1 сентября текущего 1894 года. Последной этой я намереваюсь воспользоваться для ознакомления с грузинскими памятниками, хранящимися в архивах в Вене и Париже, а также для присутствия на X съезде ориенталистов в Женеве.

Александр Хаканов.

სამს. ფურ. 212, აღწ. 2, სტ. 285, ფურ. 29, იანვარი-ივ.

№ 61

1894 წლის აპრილის 2. — აღმოსავლეთი ენების დარბაზის ინსტიტუტის
დარბაზობის შეამჯობლოს (№ 625) მოსკოვის საწავალი ოქლის მრეწველთაგან
მიღებისაზე წლის 1 მარტიდან 1 სექტემბრამდე ად. ხანასაშვილი-
სათვის ვახანაშვილისაზე შეამჯობლოს მიჯნობის შესახებ

Сторонний преподаватель грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков кандидат Московского университета Александр Хаканов обратился ко мне с прошением об

исходатайствования ему летнего отпуска на лето сего года на казенное время.

Не встречая с своей стороны никаких препятствий, разрешаю по рению просьбы г. Хаханова, изнею честь возвестить его о предоставлении ему исходатайствования ему летнего отпуска на лето сего года казен. время.

Подписал директор Г. Кананов.

№ 62, 213, 2, 2, 285, 40, 44-го (1904).

№ 62

1884 წლის მაისის 14. — მოსკოვის სახელმწიფო ილიის შრომისა და განათლების სამინისტროს განცხადებას დასაყრდენად იმის შესახებ, რომელიც მოსკოვის უნივერსიტეტის აღმასწავლებლის მოთხოვნის საფუძველზე, სახელმწიფო მდიროსის განცხადებით, სახელმწიფო მდიროსის განცხადებით, სახელმწიფო მდიროსის განცხადებით.

Вследствие представления г. попечителя Московского учебного округа на имя г. министра народного просвещения об увольнении старшего преподавателя грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков кандидата императорского Московского университета Александра Хаханова в отпуск за границу на летнее время сего года. Департамент народного просвещения отношением от 3-го сего мая за № 8861 уведомил г. попечителя, что г. Хаханов уволен в отпуск г. министром, согласно вышеупомянутому представлению.

Об этом честь имею уведомить ваше превосходительство, для записких распоряжений, в последствие представления от 9-го истекшего апреля за № 525.

Управляющий округом, помощник попечителя К. Саликов.

№ 63, 213, 2, 2, 285, 41, 44-го.

№ 63

1884 წლის მაისის 24. აღმასწავლებლის მოთხოვნის საფუძველზე, სახელმწიფო მდიროსის განცხადებით, სახელმწიფო მდიროსის განცხადებით, სახელმწიფო მდიროსის განცხადებით.

3) Ввиду окончания годичного срока, на который был приглашен преподаватель грузинского языка кандидат Московского университета А. С. Хаханов, Совет постановил: ходатайствовать о приглашении его еще на один год, считая с 28 июня сего года, с вознаграждением в 1000 руб.

№ 64, 213, 2, 2, 285, 46, 44-го.

№ 64

1894 წლის სექტემბრის 17. — მოსკოვის სასწავლო განყოფილების მდივანის (№ 14181) აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტრუქტორის კარსენოს სპეციალური კლასებში ქართული ენის დამატების შესახებ აღ. სანახევლის კვლევი ერთი წლით განაწესის შესახებ

Вследствие представления вашего превосходительства от 9-го сего сентября, за № 1530, я разрешаю допустить кандидата историко-филологического факультета императорского Московского университета Александра Хаханова к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков, в качестве стороннего преподавателя еще на один год, с 28-го июня сего года, с выдачей ему вознаграждения в размере одной тысячи рублей в год из штатных сумм специальных классов названного института, о чем и имею честь уведомить вас, милостивый государь, для зависящих распоряжений.

За интенданта, помощник интенданта К. Садиков.

Сам., № 212, № 2, № 285, № 43, № 2226.

№ 65

1894 წლის იანვრის 7. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტრუქტორის კარსენოს მდივანის (№ 2) აღ. სანახევლისაგან სპეციალური კლასების ქართული ენის დოცენტის თანამდებობის მოვალეობის ასრულებლად მისი განაწესის შესახებ

Государь император, по всеподданнейшему докладу г. министра народного просвещения в 8 день декабря 1894 г. высочайше соизволил на назначение вас исправляющим должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков с предоставлением вам служебных прав, этой должности присвоенных.

О таком высочайшем повелении, изъясненном в предложении г. министра народного просвещения от 7 декабря 1894 года за № 22738, вследствие представления моего, имею честь уведомить вас, милостивый государь.

Подписал директор Г. Кананов.

Сам., № 212, № 2, № 285, № 44, № 2226 (№ 2).

№ 66

საქართველოს

სახელმწიფო უნივერსიტეტი

1884 წლის მაისის 22. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტიტუტის დირექტორის მისართვა (№ 658) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისადმი
აღ. სახელმწიფოს დოცენტების კლასების შესახებ

Имею честь почтительнее просить ваше превосходительство о выдаче документов окончившего в 1888 году курс по историко-филологическому факультету в императорском Московском университете со степенью кандидата Александра Хаханова, ныне состоящего и. д. доцента грузинского языка в специальных классах аверенного мне Лазаревского института восточных языков.

Подписал директор Г. Кананов.

მისი, ფაქ. 212, აქწ. 2 სკ. 285, ფურ. 30, ივლისი, იქვე, ფურ. 49 — არს. სახელი არის
აღ. სახელმწიფოს დოცენტები 1888 წლის 21 ივნისის ბიულეტენი

№ 67

1884 წლის მაისის 18. — აღ. სახელმწიფოს მხრივ აღმოსავლური ენების
დარბაზის ინსტიტუტის დირექტორისადმი არდადეგების პერიოდში რექტორის
მისართვის კლასებში განსაზღვრებულად შევებულების მიყენის შესახებ

Честь имею просить ваше превосходительство разрешить мне из предстоящее ваканционное время отпуск во все города Российской империи и сделать распоряжение о выдаче мне установленного по сему предмету билета.

И. д. доцента грузинского языка А. Хаханов.

მისი, ფაქ. 212, აქწ. 2 სკ. 285, ფურ. 30, იანვარი.

22

№ 68

1884 წლის მაისის 27. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტიტუტის
საკუთრება კლასების ხელის ხელმძღვანელის მისართვა აღ. სახელმწიფოსადმი
ქართული ენის დოცენტის მოვალეობის მისრულებლად თანამდებობის
მისაქმების შესახებ

12) Заслушано изложение в предложении г. попечителя московского учебного округа от 17 декабря 1894 года за № 21061, высочайшее повеление о назначении кандидата историко-филологического факультета императорского Московского университета Хаханова исполняющим должность доцента грузинского языка в специальных классах.

института с предоставлением ему служебных прав этой должности своим.

წილი, ფონ 213, აქწ. 2, სტ. 283, ფურ. 94, ფურც. 1.

№ 69

1885 წლის სექტემბრის 7. — აღმოსავლური ენების დარბაზის ინსტიტუტის სპეციალური კლასების ქართული ენის დოცენტის თანამდებობის ასრულებელს ად. ხახანაშვილის მიწმობა (№ 1456)

Дано сия из правления Лазаревского института восточных языков, для представления в частную женскую гимназию Л. Ф. Ржевской, кандидату историко-филологического факультета императорского Московского университета, состоящему в VII классе Александру Соломоновичу Хазанову в том, что он в настоящее время действительно состоит и. д. доцента грузинского языка в специальных классах Института.

Подписал: и. д. директора, инспектор Левенштейн

წილი, ფონ 213, აქწ. 2, სტ. 283, ფურ. 104, ფურც. 104.

№ 70

1885 წლის სექტემბრის 12. — მოსკოვის დ. ფ. ჩვეტკის ქალთა ენობრივი განხილვის სპეციალური სკოლის თანამდებობის მიწმობა (№ 6) დარბაზის ინსტიტუტის დირექტორისადმი განხილვაზე ჩვენული ენისა და სიტყვებების შესწავლისად ად. ხახანაშვილის დამსწმობის თანამობის მიცემის შესახებ

Исправляющий должность доцента грузинского языка в специальных классах вверенного вашему превосходительству Лазаревского института восточных языков, кандидат историко-филологического факультета императорского Московского университета Хазанов обратился ко мне с прошением об определении его по найму преподавателем русского языка в словесности частной женской гимназии Ржевской в Москве.

Вследствие чего, имею честь повторенно просить ваше превосходительство уведомлять меня в возможной скорости, не встречается ли со стороны вашего превосходительства каких-либо препятствий к удовлетворению мною просьбы г-на Хазанова, и, если не встречается, выслать мне копию формулярного о службе г-на Хазанова списка.

Председатель педагогического совета (подпись)

წილი, ფონ 213, აქწ. 2, სტ. 283, ფურ. 11, ფურც. 1.

№ 71

1895 წლის სექტემბრის 20. — დარჩენის ინტეგრირების დარღვევების შესახებ (№ 1882) დ. დ. ბეგუაშვილის ქართული ენის განხილვის პედაგოგიური ინსტიტუტის განხილვის ბუღალტერისა და სტენოგრაფის მასწავლებლებს შეთავაზობს იმ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის შესახებ

Вследствие отношения от 12 сего сентября за № 4, препровождаю вам сем копий формулярного списка, о службе и. д. доцента грузинского языка в специальных классах Института, состоящего в VII классе, Александра Хазанова, амею честь уведомить ваше превосходительство, что в определенную его по найму преподавателем русского языка и словесности частной женской гимназии Ржевской в г. Москве зрелищаний со стороны института не встречается.

Подписал: и. д. директора института Я. Левашов

Спб., губ. 213, деп. 2, кн. 285, губ. 55, деп. 10.

№ 72

1896 წლის მაისის 8. — იმ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის დარღვევების შესახებ (№ 1883) დ. დ. ბეგუაშვილის ქართული ენის განხილვის პედაგოგიური ინსტიტუტის განხილვის ბუღალტერისა და სტენოგრაფის მასწავლებლებს შეთავაზობს იმ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის შესახებ

Желаю воспользоваться ваканционным временем для поездки из Кавказ и в Прибалтийский край, прошу ваше превосходительство выдать мне отпускной билет.

И. д. доцента грузинского языка Александр Хазанов

Спб., губ. 213, деп. 2, кн. 285, губ. 55, деп. 10.

№ 73

1897 წლის მაისის 22. — იმ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის დარღვევების შესახებ (№ 1884) დ. დ. ბეგუაშვილის ქართული ენის განხილვის პედაგოგიური ინსტიტუტის განხილვის ბუღალტერისა და სტენოგრაფის მასწავლებლებს შეთავაზობს იმ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის შესახებ

Желаю в предстоящем ваканционном время посвятить себя исследованию грузинских рукописей, хранящихся в Иверских монастырях на Афоне, а также принять участие в занятиях XI конгресса ориенталистов, имеющего быть летом текущего года в г. Париже, покорнейше прошу ваше превосходительство исходатайствовать мне заграничный отпуск с 22 мая по 1 сентября.

И. д. доцента грузинского языка Александр Хазанов

Спб., губ. 213, деп. 2, кн. 285, губ. 55, деп. 10.

№ 76

1897 წლის ოქტომბრის 7. — შიშკოვის სახელმწიფო ოქლის მუხრანის სახელმწიფო (№ 21171) დარბაზის ინსტრუქციის დარეგისტრირება „საქართველოს სახელმწიფო არქივის“ სახელმწიფო დარბაზების შექმნის შესახებ

Высочайшим приказом по гражданскому ведомству от 12-го июля 1897 года, за № 59, утверждено в чине коллежского секретаря и. д. доцента грузинского языка гимназических классов Лазаревского института восточных языков Александр Хазанов, со старшинством с 3-го декабря 1894 года по степени кандидата императорского Московского университета.

Об этом канцелярия попечителя московского учебного округа, по приказанию управляющего округом, г. помощника попечителя, честь имеет уведомить выше превосходительство, для зависящих распоряжений, в последствие представления от 26-го февраля 1897 года за № 316.

При сем возвращаются документы г. Хазанова за №№ 4333 и 6016.

Правитель канцелярии (подпись).

1897, ივნისი 21, აღწ. 2, ნაწ. 285, ფურ. 58, გვ. 10.

№ 77

1898 წლის მაისი. — შიშკოვის არქეოლოგიური საზოგადოების წინა გაყვანილი მიწისა და სახელმწიფო არქივისა და ქუთაისის გუბერნიის სახელმწიფო დარბაზების შესახებ

Дано сие с приложением казенной печати, императорским Московским археологическим обществом своему действительному члену Александру Соломоновичу Хазанову в том, что он действительно командирован Обществом в Кутаисскую и Тифлисскую губ. на Кавказе для обозрения древностей и производства, летом сего года, археологических исследований и раскопок и для представления отчета о сие Обществу.

Вместе с тем Общество обращается к местным властям с почтеннейшею просьбою об оказании г. Хазанову всякого содействия и помощи при исполнении им возложенного на него Обществом поручения.

Председатель (подпись)

1898 — შიშკოვის არქეოლოგიური საზოგადოების დარბაზი 434, აღწ. 2, ნაწ. 185, ფურ. 15, გვ. 10.

№ 78

1888 წლის მაისი. — საქართველოს არქეოლოგიის საზოგადოების (№ 2124) კავშირის სამხედრო და სამოქალაქო საქმის განყოფილების (№ 2125) სამხედრო მინისტრის შეჯამებულ ად. სახანსუჯღისაგან სამხედრო და სამოქალაქო საქმის შესახებ

Императорское Московское археологическое общество, командуя, летом сего года, а высочайше аверенные вашему сиятельству Кутаисскую и Тифлисскую губернии своего действительного члена Александра Соломоновича Хазанова для производства археологических исследований и обзора древних храмов, разных архивов и библиотек, имеет честь обратиться к вашему сиятельству с почтительнейшей просьбой не отказать в просвещенном содействии вашем означенному ученому и в благосклонной рекомендации его местным властям.

В надежде, что вашему сиятельству угодно будет исполнить просьбу Общества, оно заранее приносит вам свою глубокую благодарность за всякое содействие командируемому им члену.

Председатель (подпись)

1888, ივნ. 4-ს, აღწ. 2, ს. 163, ფურ. 9, გვ. 66-67

№ 79

1888 წლის იანვარის 26. — საქართველოს საზოგადოების (№ 2124) და სამხედრო და სამოქალაქო საქმის განყოფილების (№ 2125) სამხედრო მინისტრის შეჯამებულ ად. სახანსუჯღის და სამოქალაქო საქმის შესახებ

Вследствие представления от 22 сего января за № 199 и на основании § 158 высочайше утвержденного 16 декабря 1872 года действующего устава Лазаревского института восточных языков, я утверждаю в должности секретаря совета специальных классов института исправляющего должность доцента грузинского языка в сих классах Александра Хазанова на три года, с 1 февраля сего года.

Об этом честь имею уведомить ваше превосходительство, для надлежащих распоряжений.

Попечитель П. Кохрассов.

1888, ივნ. 26-ს, აღწ. 2, ს. 285, ფურ. 63, გვ. 66-67

№ 80

1888 წლის დეკემბრის 2. — საქართველოს საზოგადოების (№ 2124) და სამხედრო და სამოქალაქო საქმის განყოფილების (№ 2125) სამხედრო მინისტრის შეჯამებულ ად. სახანსუჯღის და სამოქალაქო საქმის შესახებ

Дано сие на правлении Лазаревского института восточных языков и А. доцента грузинского языка специальных классов сего инсти-

რუთა титулярному советнику Александру Соломоновичу Халанову, в том, что к преподаванию им уроков в женском учебном заведении г-жи Виноградской в г. Москве препятствий со стороны Лазаревского института не встречается.

Подписал директор В. Миллер

წიგნი, ფურც. 212, კვ. 2, სტ. 283, ფურც. 66, ფურცლის ადგილი — ს. სახელმწიფო უნივერსიტეტის განყოფილება.

№ 81

1899 წლის დეკემბრის 21. — საქართველოს უნივერსიტეტის რექტორად დამსახურებულმა დოცენტმა შეამჯობინა (№ 214) უნივერსიტეტის რექტორისადმი ს. სახელმწიფოს მხრივ დოცენტად მიღების შესახებ

Историко-филологический факультет честь имеет просить милости вашего превосходительства о принятии в число приват-доцентов, на основании 109 статьи, пункта 6, высочайше утвержденного устава университетов, для преподавания грузинского языка, и, д. доцента сего языка в Лазаревском институте восточных языков Александра Халанова.

Декан А. Кариничиков

წიგნი, ფურც. 118, კვ. 68, სტ. 333, ფურც. 1, ფურცლი.

№ 82

1899 წლის დეკემბრის 22. — საქართველოს უნივერსიტეტის რექტორის მიმართ (№ 214) დამსახურებულმა დოცენტისადმი უნივერსიტეტში მხრივ დოცენტად ს. სახელმწიფოს მხრივს რექტორის მიერ მიღების შესახებ

Предполагая ходатайствовать о принятии в число приват-доцентов Московского университета для преподавания грузинского языка исправляющего должность доцента вверенного вам института Александра Халанова, имею честь вежливее просить ваше превосходительство уведомить меня, не встречается ли с вашей стороны каких-либо препятствий к предполагаемому ходатайству и, если ответ последует в удовлетворительном смысле, выслать копию формулярного списка о службе г. Халанова.

Ректор (подпись)

წიგნი, ფურც. 212, კვ. 2, სტ. 283, ფურც. 66, ფურცლი.

№ 83

1900 წლის იანვარს 4. — ღამბაჩუას ასისტენტის პოსტის (№ 83) უნივერსიტეტის აკადემიკოსად აღიარებისადმი იქ. ს. ს. ს. —
 პეტრე მამბრის შესახებ

Вследствие отношения от 29-го декабря минувшего года за № 3840, препроводя при сем копии формулярного списка о службе и, д. доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков титулярного советника Александра Хаханова, имею честь уведомить ваше превосходительство, что к ходатайству о принятии его, Хаханова, в число приват-доцентов императорского Московского университета для преподавания грузинского языка, представлений со стороны Лазаревского института не встречается.

Директор В. С. Мадлер

Спб., 1900, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

№ 84

1900 წლის იანვარს 11. — მარკუაის უნივერსიტეტის აკადემიკოს პოსტის (№ 84) მარკუაის სარქველი იქ. ს. ს. ს. —
 კლასიკური ფილოლოგიის შესახებ

Вследствие ходатайства историко-филологического факультета и на основании ст. 109 п. 5^б общего устава императорских российских университетов, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство о разрешении принять в число приват-доцентов Московского университета и, д. доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков титулярного советника Александра Хаханова для преподавания грузинского языка.

При этом долгом считаю присвокупить, что о принятии г. Хаханова в число приват-доцентов Московского университета со стороны директора Лазаревского института представлений не встречается и что г. Хаханов, сын священника, вероисповедания православного.

Curriculum vitae в список ученых трудов г. Хаханова вместе с копией при сем представляется.

Спб., 1900, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

№ 85

1900 წლის იანვარს 11. — ღამბაჩუას ასისტენტის პოსტის (№ 85) უნივერსიტეტის აკადემიკოსად აღიარებისადმი იქ. ს. ს. ს. —
Curriculum vitae

По окончании курса в императорском Московском университете, по историко-филологическому факультету со степенью кандидата и представлении сочинения на грузинском языке «Крепостное право в

Грузин до приведения его к России» был допущен в 1889 году к чтению лекций в Лазаревском институте, а по издании «Очерков по истории грузинской словесности» назначен преподавателем грузинского языка.

Ученые труды Хаханова:

- 1 и 2 выпуски «Очерков по истории грузинской словесности» (1 в. г. Москва, 1895, 366 стр., 2 в. М. 1897, 355 стр.).
- Источники по введению христианства в Грузию, М., 1893.
- Археологическая экспедиция на Кавказе 1892—95 г. М. 1898.
- Состав и источники начальной грузинской летописи (Журнал министерства народного просвещения).
- Грузинская повесть об Александре Македонском и сербская Александрия (Ж. М. Н. П.).
- Памятники грузинской отреченной литературы (Ж. М. Н. П.).
- Древнейшие пределы расселения грузин в Малой Азии (Чтения в Обществе истории и древностей российских).
- Грузинский извод сказания о Св. Георгии (там же).

Секретарь историко-филологического факультета.

საქ. უნი. 118, №7, 2, სტ. 194, 195 & 200-ბი.

№ 86

1908 წლის იანვარს 18. — მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტენოგრაფიის (№ 1128) მოსკოვის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის იმ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკის მუშაკის შესახებ

Вследствие представления от 11-го сего января, за № 72, основанного на ходатайстве историко-филологического факультета и руководствуясь ст. 109 п. 6. общего устава императорских российских университетов, я разрешаю его принять в число приват-доцентов Московского университета и. д. доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, титулярного советника Александра Хаханова для преподавания грузинского языка.

Об этом являю честь уведомить вас, милостивый государь, для надлежащих распоряжений.

Управляющий делами Вл. Исаенков

საქ. უნი. 118, №7, 68, სტ. 222, 223 & 224-ბი.

№ 87

1900 წლის იანვარს 22. — მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორის შეტყობინება № 210) ღიაჩრდის ინსტიტუტის დირექტორს ალ. ხახანოვს
 მრავალ-ფორმულად მიუგებს შეტყობ.

Имею честь уведомить ваше превосходительство, что г. управляющий Московским учебным округом предложением от 19 сего января за № 1158, разрешил принять в число приват-доцентов Московского университета и. д. доцента грузинского языка специальных классов императорского университета титулярного советника Александра Хаканова для преподавания грузинского языка.

Ректор (подпись)

Москва, ул. 212, кв. 2, к. 285, этаж 67, 1900 г.

№ 88

1900 წლის იანვარს 25. — ღიაჩრდის ინსტიტუტის დირექტორის შეტყობინება (№ 142) ალ. ხახანოვს მიუგებს მოსკოვის უნივერსიტეტის მრავალ-ფორმულად პას. მიუგებს შეტყობ.

Имею честь уведомить вас, милостивый государь, что г. управляющий Московским учебным округом предложением от 19 сего января за № 1158 разрешил принять вас в число приват-доцентов императорского Московского университета для преподавания грузинского языка.

Подписал директор В. Маллер

Москва, ул. 212, кв. 2, к. 285, этаж 68, 1900 г.

№ 89

1900 წლის იანვარს 26. — ამბაშის მოსკოვის უნივერსიტეტის ხაზის სტამბის დირექტორს ალ. ხახანოვს მრავალ-ფორმულად მიუგებს შეტყობ.

Статья 27.

СЛУШАЛИ: г. ректор университета довел до сведения Совета, что г. управляющий Московским учебным округом, предложением от 19 января 1900 года за № 1158, руководствуясь от 189 г. "6" общего устава императорских российских университетов, разрешил принять в число приват-доцентов Московского университета и. д. доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, титулярного советника Александра Хаканова для преподавания грузинского языка.

ОПРЕДЕЛЕНО: принять к сведению.

Подлинное за подписью г. ректора, членов
го секретаря верхов: секретарь Совета (подпись)

საქართველოს
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილ., ფან 418, აქვ. 68, სკ. 282, ფურ. 3, სართ.

№ 90

1908 წლის მაისის 26. — ად. სახანაშვილის თხოვნა ღიაჩაბეის ინსტიტუტის
დირექტორისადმი სამეცნიერო მიზნით სარეგისტრაციო — სართლის და ადგილის
შეღებების შესახებ

Желая ознакомиться с грузинскими рукописями, хранящимися в
Парижской национальной библиотеке и в Ватиканском книгохранили-
ще, честь имею покорнейше просить ваше превосходительство об исклю-
чительно в отношении мне заграничной командировки с ученой целью на лет-
нее вакационное время с 25 мая по 25 августа сего года.

А. Хаханов

თბილ., ფან 418, აქვ. 68, სკ. 282, ფურ. 69, ადგილმდებარე.

№ 91

1908 წლის აპრილის 1. — ღიაჩაბეის ინსტიტუტის შემადგენლობის (№ 810)
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მდივანსადმი ად. სახანაშვილის სარეგისტრაციო
შეღებების შესახებ

Исправляющий должность доцента грузинского языка в специаль-
ных классах заперенного мне Пазаревского института восточных языков
штатный советник Александр Хаханов обратился ко мне с прось-
бой об исключительно ему заграничной командировки с ученой
целью на летнее вакационное время с 25-го мая по 25-е августа сего года.

На встречая с своей стороны препятствий к удовлетворению прось-
бы г. Хаханова, имею честь покорнейше просить ваше превосходитель-
ство об исключительно ему, Хаханову, означенной заграничной
командировки с ученой целью.

Подписал директор В. Миллер.

თბილ., ფან 212, აქვ. 2, სკ. 283, ფურ. 70, ფანობა

№ 92

1908 წლის აპრილის 24. — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მდივანსადმი
(№ 8458) ღიაჩაბეის ინსტიტუტის დირექტორისადმი სარეგისტრაციო ად.
სახანაშვილის სამეცნიერო შეღებების შესახებ

Г. министр народного просвещения предложением от 18-го сего
апреля за № 10080 уведомил меня, что на основании высочайшего со-
звещения, исправляющий должность доцента грузинского языка в

№ 95

ՅԱԲՈՅԵՑԱՌ

1882 Վրէս ամիսի 15. — Յոնկոյտի Յուզարի Իվայեցի (ԽՅԻՎԻԳՐԻՐՈՅԵՑ) Յոնկոյտի Գնացրոնդեցիքում Իվայեցի Խանճարովացի Մշակչեան և՛ Խանճարովացի Յուզարի Խանճարի Մշակչից

Приват-доцент императорского Московского университета А. С. Хазанов обратился в Архив с просьбой о причислении его к Архиву с оставлением во всех прежних званиях и должностях.

Вследствие сего Архив имеет честь покорнейше просить университет почтить Архив уведомлением, не встречается ли со стороны университета препятствий к удовлетворению просьбы г. Хазанова, а [если] таковых не встречается, не отказать в доставлении засвидетельствованной копии с послужного его списка.

Директор гофмейстер высочайшего двора

Վրէս, ցմբ. 418, զմբ. 68, և՛ յ. 353, ցմբ. 10, ցմբ. 68

№ 96

1882 Վրէս ամիսի 15. — Յոնկոյտի Յուզարի Իվայեցի Խանճար (Պ 38) Գնացրոնդեցիքում Իվայեցի Խանճարովացի Մշակչեան և՛ Խանճարովացի Յուզարի Խանճարի Մշակչից

Исправляющий должность доцента специальных классов Лазаревского института восточных языков А. С. Хазанов обратился в Архив с просьбой причислить его к Архиву с оставлением во всех прежних званиях и должностях.

Вследствие сего Архив имеет честь покорнейше просить институт почтить Архив уведомлением, не встречается ли со стороны института препятствий к удовлетворению просьбы г. Хазанова, а [если] таковых не встречается, не отказать в доставлении засвидетельствованной копии с послужного его списка.

Директор, гофмейстер высочайшего двора

Վրէս, ցմբ. 213, զմբ. 2, և՛ յ. 388, ցմբ. 78, ցմբ. 68

№ 97

1882 Վրէս ամիսի 28. — Գնացրոնդեցիքում Գնացրոնդեցիքի Յուզարի (Պ 180) Յոնկոյտի Յուզարի Իվայեցի և՛ Խանճարովացի Իվայեցի Խանճարովացի Յուզարի Խանճարի Մշակչից

Вследствие отношения от 15 сего января за № 96, имею честь уведомить Московский главный архив, что к причислению исполняющего должность доцента специальных классов Лазаревского института

Александра Соломоновна Хахинова в Москов. гл. архиву приятельский со стороны Лаз. Инст. и. я. не встречается. Кония **ფანქარაძის** **კონია** о службе его при сем предлагается.

Подписал директор В. Миллер

№ 100, ფან. 213, აქ. 2, სქ. 285, ფურ. 76, გვ. 60.

№ 98

1900 წლის იანვრის 25. — საქართველოს ინტელექტის მინისტრის (№ 417) ღმწარვეს ინსტიტუტისადმი აღ. სამსახურულზე, სამსახურებრივ კვალიურებზე გამო. დამატებითი ცნობების გაგზავნის შესახებ

По встретившейся надобности, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство сообщить мне дополнительные сведения о происшедших с 4 января 1900 года переменах в службе и. д. доцента грузинского языка названного вам института, титулярного советника Александра Хахинова, для внесения в формулярный о службе его список.

Ректор (подпись)

№ 100, ფან. 213, აქ. 2, სქ. 285, ფურ. 77, გვ. 60.

№ 99

1900 წლის იანვრის 25. — ღმწარვეს ინსტიტუტის მისთვის (№ 417) საქართველოს ინტელექტის მინისტრისადმი აღ. სამსახურულზე დამატებითი ცნობების გაგზავნის შესახებ

Владетелю отношения от 25 сего января за № 417, имею честь при сем препроводить вашему превосходительству дополнительные сведения о происшедших с 4 января 1900 г. переменах в службе исполняющего должность доцента грузинского языка Лазаревского института, коллежского ассесора Александра Хахинова.

Директор (подпись)

№ 100, ფან. 213, აქ. 2, სქ. 285, ფურ. 77, გვ. 60.

При сем препровождается копия формулярного списка о службе г. Хаханова, о получении каковой покорнейше прошу вашу милость уведомить, а также не отказать сообщить о времени причисления к **საგარეო დეპარტამენტი**

სადა, ნომ. 418, აღწ. 48, ს.ჯ. 283, ნომ. 2, გვ. 666.

საგარეო დეპარტამენტი

№ 102

1902 წლის მარტის 1. — მოსკოვის სასწავლო ოცდის მარტინველის მიმართ (№ 2867) დანართის ამტკიცების დარეკტორისადგმა სავარჯიშო საქმეა სასწავლოების მთავარ საქმეში ად. სასწავლოების სამსახურს მივუხდეთ შესახებ

Вследствие надписи Департамента народного просвещения от 15-го текущего февраля за № 4821, на препровождаемой при сем копии с отношения Министерства иностранных дел, с просьбой сообщить не встречается ли препятствий к определению исправляющего должность доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, коллежского ассесора Александра Хаханова на службу по ведомству Министерства иностранных дел, с причислением к Московскому главному архиву и с оставлением его в занимаемой должности, по ведомству Министерства народного просвещения, честь имею покорнейше просить вашу превосходительство сообщить при возвращении приложения ваше заключение по предмету ходатайства Хаханова.

За попечителя, помощник попечителя (подпись)

სადა, ნომ. 313, აღწ. 2, ს.ჯ. 283, ნომ. 79, გვ. 666.

№ 103

1902 წლის მარტის 1. — მოსკოვის სასწავლო ოცდის მარტინველის მიმართ (№ 2868) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისადგმა სავარჯიშო საქმეა სასწავლოების მთავარ საქმეში შესახებ სასწავლოების სამსახურს მივუხდეთ სასწავლოების შესახებ

Вследствие надписи Департамента народного просвещения от 15 текущего февраля за № 4821, на препровождаемой при сем отношении Министерства иностранных дел, с просьбой сообщить не встречается ли препятствий к определению приват-доцента Московского университета, коллежского ассесора Александра Хаханова на службу по ведомству Министерства иностранных дел, с причислением к Московскому главному архиву и с оставлением его в звании приват-доцента Московского университета, честь имею покорнейше просить ваше превосходительство сообщить при возвращении приложения ваше заключение по предмету ходатайства г. Хаханова.

За попечителя, помощник попечителя Вл. Исаенков

სადა, ნომ. 418, აღწ. 48, ს.ჯ. 283, ნომ. 12, გვ. 666.

№ 104

საქართველოს

1902 წლის მარტის 2. — მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისგან მოსკოვის სახელმწიფო იურიდიულ ინსტიტუტისგან სარეზერვუო სასწავლო ხელშეწყობის მიზნით მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სასწავლო განყოფილების რექტორს

Вследствие предложения от 1 сего марта за № 3508, возвращая по сем отношении министерства иностранных дел от 11 февраля сего года за № 1195, имею честь довести вашему превосходительству, что со стороны Московского университета препятствий не встречается к определению приват-доцента университета коллежского assessора Александра Хаканова на службу по ведомству министерства иностранных дел, с причислением к Московскому главному архиву и с оставлением его в звании приват-доцента университета.

Рез. № 418, № 68, № 223, № 14, 1902 г.

№ 105

1902 წლის მარტის 21. — ავ. სახელმწიფო მდიროსისგან საქართველოს სასწავლო განყოფილების რექტორისგან მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორისგან

Ввиду возложенного на меня императорским Московским археологическим обществом поручения исследовать заметники грузинской древности в Наерских обителях на Афоне, честь имею покорнейше просить ваше превосходительство исходатайствовать мне заграничный отпуск с научною целью на летнее вакационное время.

И. д. доцента специальных классов Александр Хаканов

Рез. № 212, № 2, № 285, № 82, 1902 г.

№ 106

1902 წლის მარტის 2. — მოსკოვის სახელმწიფო იურიდიულ ინსტიტუტის რექტორისგან (№ 4119) საქართველოს სახელმწიფო მდიროსისგან ავ. სახელმწიფო მდიროსის რექტორს

Вследствие представления от 21-го текущего марта за № 544 и на основании ст. 1097, т. XI ч. 1 1893 г. я утверждаю в должности секретари совета специальных классов института, исправляющего должность доцента грузинского языка и сил классов Александра Хаканова на три года с 1 го февраля 1902 года.

Об этом честь имею уведомить ваше превосходительство, для надлежащих распоряжений.

Почетитель П. Некрасов

Рез. № 212, № 2, № 285, № 86, 1902 г.

№ 107

1902 წლის აპრილის 28. — საქართველოს სასწავლო ოქლის მრავალწევლის შეტყობინება
(№ 1248) ღამნათვეთის ანტიტეტის დირექტორისგან იმის შესახებ
საქართველოს სასწავლო ოქლის მრავალწევლის შეტყობინების მიუხედავად შეტყობინების შესახებ

Вследствие отношения департамента народного просвещения от 20-го сего апреля за № 10301, имею честь уведомить ваше превосходительство, для записки распоряжений, что исправляющему должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков Хаканову разрешен заграничный отпуск на срок, указанный в представлении вашем от 30-го минувшего марта за № 589.

За почитателя, помощник почитателя

Ваша, гон. 211, кв. 2, к. 265, деп. 87, 1902 г.

№ 108

1902 წლის მარტის 1. — საქართველოს სასწავლო ოქლის მრავალწევლის შეტყობინება
(№ 1288) საქართველოს უნივერსიტეტის დირექტორისგან იმის შესახებ
იმის შესახებ, რომელიც საქართველოს მთავრობის მიერ

Вследствие отношения Департамента народного просвещения от 24-го минувшего апреля за № 10368, честь имею уведомить ваше превосходительство, что приват-доцент императорского Московского университета и исправляющий должность доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, коллежский ассесор Хаканов, приказом по министерству иностранных дел от 16-го апреля сего года за № 9, определен на службу по ведомству означенного министерства, с причислением к Московскому главному архиву министерства, с оставлением его в означенном звании и в занимаемой им должности, с 26-го марта 1902 года.

За почитателя, помощник почитателя

Ваша, гон. 118, кв. 64, к. 333, деп. 16, 1902 г.

№ 109

1902 წლის მარტის 1. — საქართველოს სასწავლო ოქლის მრავალწევლის შეტყობინება
(№ 2697) ღამნათვეთის ანტიტეტის დირექტორისგან იმის შესახებ
შეტყობინების იმის შესახებ, რომელიც საქართველოს მთავრობის მიერ

Вследствие отношения департамента народного просвещения от 24-го минувшего апреля за № 10368, честь имею уведомить ваше превосходительство, что приват-доцент императорского Московского уни-

верситета и исправляющий должность доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, коллежский ассесор Хаканов, приказом по министерству иностранных дел от 10-го апреля сего года, за № 9, определен на службу в Министерство, с причислением к московскому главному врачу министерства, с оставлением его в означенном звании и в занимаемой им должности, с 26-го марта 1902 года.

За попочителя, помощник попочителя (подпись)

Всесоюз. губ. 213, дф. 2, кн. 285, дф. 84, дф. 84.

№ 110

1902 წლის ივნისის 6. — დასაბუთებს ინსტიტუტის დირექტორის საქმეზე (№ 1742) მოსკოვის ს. ს. უცხოეთის ქალთა განმანათლებელი საქმის თავმჯდომარისადგენი შუამდგომლობა აღ. სახელმწიფო განათლების მინისტრს შესახებ

На отношение от 27 минувшего июня за № 13, имею честь уведомить вас, м. г., что к допущению к преподаванию в женской гимназии Н. П. Щенотьевой а. д. доцента грузинского яз. в специальных классах Лазаревского института восточных языков коллежского ассесора Александра Хаканова, противный со стороны Лазаревского института не встречается.

Подписал а. д. директора инспектор

Всесоюз. губ. 213, дф. 2, кн. 285, дф. 84, дф. 84.

№ 111

1902 წლის ივნისის 6. — მოსკოვის სასწავლო აღების მართყველის საქმეზე (№ 10494) დასაბუთებს ინსტიტუტის დირექტორისადგენი აღ. სახელმწიფო განათლების მინისტრსა დასაბუთებს ინსტიტუტის დირექტორისადგენი შუამდგომლობა აღ. სახელმწიფო განათლების მინისტრს შესახებ

За управляющего Министерством народного просвещения тайный советник Ренар предложением от 28-го минувшего мая, за № 14386, уведомил, что исправляющий должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков, коллежский ассесор Хаканов, с высочайшего соизволения, командировается с ученой целью, за границу, сроком на летнее вакационное время текущего года.

Об этом честь имею уведомить ваше превосходительство для зависящих распоряжений, в последствие представления от 4-го истекшего мая за № 1118.

За попочителя, помощник попочителя (подпись)

Всесоюз. губ. 213, дф. 2, кн. 285, дф. 84, дф. 84.

№ 112

3649363200

1902 წლის ივნისის 7. — კონტაგციოზულმა ბუღალტერულმა ინსტიტუტის (№ 144) მდივანმა სერგეიმ იმედი უფროსმა ითხოვნა სამეცნიერო მუშაობაზე დასაშვად იყოს. ხანძარსა და სხვა საფრთხეების გამო აღნიშნულ შემთხვევაში.

В ответ на письмо нашего сительства от 19-го сего мая, № 130, в коем вы сообщали мне о предстоящей будущим летом командировке на Афон для научных изысканий от императорского Московского археологического общества действительного члена общества профессора Лазаревского института Александра Соломоновича Хаданова, имею честь уведомить вас, что с своей стороны непременно сделать зависящие распоряжения к оказанию возможного содействия названному лицу при исполнении им возложенного на него поручения.

Примите, милостивый государь, уверения в глубоком моем уважении и таковой же преданности.

Министр, министр-делопроизводитель С. Савицкий 1902 г. 21 мая, № 112.

№ 113

1902 წლის ივნისის 11. — მდივანმა მთავარი არქივის მუშაობა (№ 144) დასრულებული მუშაობის შესახებ სამეცნიერო მუშაობაზე დასაშვად იყოს. ხანძარსა და სხვა საფრთხეების გამო აღნიშნულ შემთხვევაში.

Архив имеет честь покорнейше просить институт не отказать в сообщении сведения о высочайшем разрешении научной командировки на летнее время сего года причисленного к архиву и. д. доцента института А. С. Хаданова.

И. о. директора

Министр, министр-делопроизводитель С. Савицкий 1902 г. 21 мая, № 113.

№ 114

1902 წლის ივნისის 20. — დასრულებული მუშაობის შესახებ (№ 144) მდივანმა მთავარი არქივის მუშაობა (№ 144) დასრულებული მუშაობის შესახებ სამეცნიერო მუშაობაზე დასაშვად იყოს. ხანძარსა და სხვა საფრთხეების გამო აღნიშნულ შემთხვევაში.

На отношение от 6 сего июня за № 10494, имею честь уведомить Моего главу архива Мин-ва иностр. дел, что причисленный к архиву и. д. доцента грузинского языка в спец. классах Лазаревского института восточных языков, коллежский ассесор Хаданов, с высочайшего соизволения командировуется с ученой целью, за границу, сроком на летнее vacationное время текущего года.

Подписал и. д. директора инспектор

Министр, министр-делопроизводитель С. Савицкий 1902 г. 21 мая, № 114.

№ 115

1902 წლის აქტის 27. — ნ. დ. შენობაძის ქალთა განხილვის განყოფილებაში დასაბუთების ინსტიტუტის დირექტორისადმი განხილვის განყოფილებაში
აღ. სახელმწიფოს მიერ დასაბუთების შესახებ

Николае честв покорнейше просить ваше превосходительство не оставит меня уведомленным, во встречается ли с вашей стороны каких-либо препятствий к допущению к преподаванию в частной женской гимназии Н. П. Шепельной в Москве, состоящего преподавателем Лазаревского института восточных языков Александра Хазанова.

Председатель педагогического совета

Москва, ул. 212, кв. 2, к. 205, 29-а, 29-б.

№ 116

1902 წლის ნოემბრის 27. — მოსკოვის სახელმწიფო აღმაშენებლის
სკოლისთვის (№ 22228) დასაბუთების ინსტიტუტის დირექტორისადმი
პროფესორისადმი დასაბუთების განხილვის განყოფილებაში
აღ. სახელმწიფოს მიერ დასაბუთების შესახებ

Вследствие представления от 13-го сего ноября, за № 2642, и руководствуясь § 2 временных правил о профессорском дисциплинарном суде в высших учебных заведениях Министерства народного просвещения, я утверждаю избранных советом специальных классов Лазаревского института восточных языков и. д. экстраординарного профессора Веселовского и преподавателей Корши и Сакова судьями профессорского дисциплинарного суда в названном институте, а инспектора и и. д. экстраординарного профессора Хазанова, и. д. экстраординарного профессора Крымского и и. д. доцента Хазанова — кандидатами в них; о чем имею честь уведомить ваше превосходительство для зависящих распоряжений.

Почетатель П. Некрасов

Москва, ул. 212, кв. 1, к. 119, 29-а, 29-б.

№ 117

1902 წლის ნოემბრის 1. — მოსკოვის I და II ქალთა განხილვის განყოფილებაში
სახელმწიფო (№ 12241) დასაბუთების ინსტიტუტის დირექტორისადმი ქალთა
განხილვის განყოფილებაში დასაბუთების განხილვის განყოფილებაში
აღ. სახელმწიფოს მიერ დასაბუთების შესახებ

Предполагая ответственность об определении на действительную службу преподавателем русского языка 1-й и 2-й московских женских гимназий доцента Лазаревского института Александра Хазанова, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство не оставить меня

უведомленным не встречается ли каких-либо препятствий со стороны службы г. Хаханова в Лазаревском институте и, если препятствий не встречается, не отказать сделать распоряжение в доставлении ко мне копии с формулярного списка о службе г. Хаханова.

Начальник московских женских гимназий

№ 118, 1902 წლის მაისის 21-ე, აქტ. 2, სტ. 285, ფურ. 99, გვანაბი.

№ 118

1902 წლის მაისის 21 — დაწინაღებულნი არსებობის შესახებ (№ 118) მოსკოვის ქალთა განმანათლებელ უწყებობისგან მოსკოვის I და II ქალთა განმანათლებელნი ბუნებრივი ენის მასწავლებლები ადვ. ხახანოვისგან დასარჩევანად განმარტების მიყენების შესახებ

Вследствие отношения от 1 сего мая за № 1251, препровождая при сем копии формулярного о службе списка исправляющего должность доцента специальных классов Лазаревского института коллежского ассесора Александра Хаханова, имею честь уведомить ваше превосходительство, что к определению г. Хаханова на действительную службу преподавателем русского языка 1-й и 2-й московских женских гимназий препятствий со стороны института не встречается.

Подписал директор В. Мюллер

№ 118, 1902 წლის მაისის 21-ე, აქტ. 2, სტ. 285, ფურ. 99, გვანაბი.

№ 119

1902 წლის მაისის 19 — მოსკოვის ქალთა განმანათლებელ უწყებობისგან (№ 1217) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისგან მოსკოვის I და II ქალთა განმანათლებელნი ბუნებრივი ენის მასწავლებლები ადვ. ხახანოვისგან დასარჩევანად განმარტების მიყენების შესახებ

Предполагая ходатайствовать об определении на действительную службу преподавателем русского языка в 1-ю и во 2-ю московские женские гимназии приват-доцента императорского Московского университета Александра Хаханова, имею честь почтительнее просить ваше превосходительство не оставить меня уведомленным не встречается ли каких-либо препятствий к означенному ходатайству со стороны службы г. Хаханова в императорском Московском университете и, если препятствий не встречается, не отказать сделать распоряжение в доставлении ко мне копии с формулярного списка о службе г. Хаханова.

Начальник Московских женских гимназий (подпись)

№ 119, 1902 წლის მაისის 19-ე, აქტ. 68, სტ. 332, ფურ. 20, გვანაბი.

№ 120

367935324
30224 0101030

1903 წლის მაისის 22. — საქართველოს სასაზღვრო საგარეო უწყებანი (№ 490) საქართველოს ვახტანგის იმერეთის სამეფოს საქართველოში მკვლევარულ-სახანძრულო-საგარეო განმარტების აღმოჩენის შესახებ

Императорское московское археологическое общество командировало летом сего года своего действительного члена Александра Соломоновича Хаханова в Сванетию для изучения и описания ее древних памятников, а также поручает ему побывать в Гелати, Мартвили и других монастырях для изучения церковных памятников и снятия с них фотографий и для занятий в Синодском древнехранилище.

Доводя о сем до сведения вашего высокопреосвященства, императорское московское археологическое общество позволяет себе обратиться к вашему высокопреосвященству с законнейшей просьбой не отказать в благосклонном содействии вашему г. Хаханову и в рекомендации его местному духовенству; дабы он мог достойным образом исполнить возложенное на него обществом поручение. Подлинное за надлежащим подписом.

И. о. правителя экзаршейской канцелярии Дим. Соколов
Помощник правителя Д. Давидов

ს/ქმ. ფ. 488. ს. 2693, ფფ. 1. ს. 10.

№ 121

1903 წლის ივნისის 11. — საქართველოს ვახტანგის სამეფოს განმარტების აღმოჩენის შესახებ (№ 490) საქართველოს სასაზღვრო საგარეო უწყებანი (№ 490) საქართველოს ვახტანგის სამეფოს საქართველოში მკვლევარულ-სახანძრულო-საგარეო განმარტების აღმოჩენის შესახებ

Канцелярия экзарха Грузии, по распоряжению высокопреосвященнейшего Алексея, имеет честь почтительнейше препроводить при сем вашему преосвященству письмо императорского Московского археологического общества от 22 мая сего года за № 490 для сведения и записки сего письма и сообщить, что копия сего письма сию послана в редакцию «Духовного вестника» для запечатания.

И. О. правителя канцелярии Дим. Соколов
Помощник правителя Д. Давидов

ს/ქმ. ფ. 418. ს. 2693, ფფ. 2. ს. 10-ის (ს. 10).

№ 122

1882 წლის ივნისის 11. — საქართველოს უნივერსიტეტის პრეზიდიუმის განცხადება საქართველოს უნივერსიტეტის (№ 1224) საქართველოს ქალთა განხილვის განყოფილების დაარსების შესახებ.
 იმ. სანახევრობის განხილვის განყოფილების შესახებ

Вследствие отношения от 10 сего мая за № 1317, имею честь уведомить ваше превосходительство, что со стороны Московского университета препятствий не встречается к подайтейству об определении приват-доцента сего университета Александра Хаханова преподавателем русского языка во вверенные Вам гимназии.

При сем провозвождается копия формулярного списка о службе г. Хаханова с получением каковой покорнейше прошу меня уведомить, а также не отказать сообщить о времени определения его на означенную должность.

1882, 5-го июня, № 11, 1882, 1-го июля, № 13, 1882-го (1224).

№ 123

1882 წლის ივნისის 12. — საქართველოს უნივერსიტეტის პრეზიდიუმის განცხადება საქართველოს უნივერსიტეტის (№ 1224) საქართველოს სკოლის სკოლის დაარსების შესახებ.
 იმ. სანახევრობის განხილვის განყოფილების შესახებ

Вследствие письма вашего сиятельства на имя высокопреосвященнейшего экзарха Грузии Введенна, приказав напечатать его в местном официальном органе грузинского экзархата к сведению духовенства, которому вместе с тем приказано оказать всевозможное содействие г. Хаханову в его трудах.

Извещая о сем, ваше сиятельство, почитаю долгом сообщить, что председательствуемая мною комиссия по заведыванию Тифлисским дренажсраваклищем, с усердием работает в области церковной археологии и продолжает прежде начатые ученые труды. В последнее время в рукописном материале, имеющемся в распоряжении музея, сделаны весьма ценные исследования и открытия, о каких-либо в свое время и почту долгом уведомить ваше сиятельство.

Призывая на вас божие благословение, с чувством высокопочтительности имею честь быть вашего сиятельства.

И. о. правителя канцелярии Дим. Соколов
 Помощник правителя Д. Давидов

1882, 5-го июня, № 11, 1882, 1-го июля, № 13, 1882-го (1224).

беспрепятственно быть допущен к осмотру и обследованию древностей, находящихся в церквях и древних храмах в пределах Грузинского викариата.

სენი, ნომ. 488, სქ. 22342, ფურ. 2, ვაჟის (შვიტ).

№ 127

1804 წლის ივნისის 17. — საქართველოს ეკლესიის სამოღვაწეო კანცელარიის მამარია (№ 2788) განცხადებებს ღვთისმეტყველთა და დამატარებელთა საქართველოში სამეცნიერო მუშაობის შედეგებზე იმ. სახანაშკაღისთვის განმარტების აღმოცენის შესახებ

Председательница императорского Московского археологического общества графиня Уварова, письмом от 6-го сего июня за № 810 сообщила мне, что названное общество, продолжая свои заветы по обследованию Кавказа, командироват летом сего года в Тифлисскую, Кутаисскую губернии и Батумскую область своего действительного члена Александра Соломоновича Хаханова для описания и изучения церковных древностей, просит об оказании г. Хаханову всякого содействия со стороны местного духовенства.

Ввиду изложенного честь имею покорнейше просить ваше преосвященство сделать распоряжение, чтобы духовенство вероюной вам епархии оказывать г. Хаханову всякое во всем содействие и допустить его к осмотру и обследованию находящихся в церквях древностей.

სენი, ნომ. 488, სქ. 22342, ფურ. 2, ვაჟის (შვიტ).

№ 128

1805 წლის იანვრის 29. — მოსკოვის სამწავლო ოქტის მმართველის მამარია (№ 2073) განმარტებს მსგავსების განცხადებებს იმ. სახანაშკაღის შესახებ წოდების მისაღებებზე დასვენის წარდგენის შესახებ

Вследствие отношения Департамента общих дел Министерства народного просвещения от 21-го сего января за № 1084, производимого прилагаемое при сем отношение Департамента личного состава и хозяйственных дел, за № 275, по делу о производстве, причисленного к Московскому главному архиву Министерства иностранных дел, приват-доцента императорского Московского университета и и. д. доцента специальных классов Лазаревского института восточных языков, коллежского ассессора Хаханова, в следующий чин, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство сообщить заключение по настоящему предмету, с возвращением приложения.

За попочетела, помощника попочетела

მოსკ., ნომ. 213, სქ. 2, სქ. 285, ფურ. 103, ვაჟის.

უდიდესი პატივით 10-го декабря 1903 г. я разрешаю исправляющему должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института коллежскому ассесору Александру Соломоновичу Хазанову, для представления в канцелярию московского генерал-губернатора, на предмет получения им заграничного паспорта, в том, что он, Хазанов, с разрешения попечителя Московского учебного округа, действительно командировается советом специальных классов Лазаревского института за границу на летнее вакационное время текущего года для изучения грузинских рукописей Британского музея.

Попечитель П. Некрасов

Москва, губ. 213, кв. 2, к. 283, губ. 104, 22000.

№ 132

1903 წლის აპრილის 29. — ღიაბრუნის ინტეგრირების მუცხ აფ. ხანასმუცხლზე
კაცებზედ პაქობის (№ 214) მისი ხანუცხებურა მისხონ ხანუცხებურა
მუცხანუცხებურის მისობის მუცხის მუცხის

Дано сие из правления Лазаревского института восточных языков в. д. доцента грузинского языка в специальных классах сего института коллежскому ассесору Александру Соломоновичу Хазанову, для представления в канцелярию московского генерал-губернатора, на предмет получения им заграничного паспорта, в том, что он, Хазанов, с разрешения попечителя Московского учебного округа, действительно командировается советом специальных классов Лазаревского института за границу на летнее вакационное время текущего года для изучения грузинских рукописей Британского музея. Гербовый сбор уплачен.

Подписал директор В. Миллер

Москва, губ. 213, кв. 2, к. 283, губ. 104, 22000.

№ 133

1903 წლის მაისის 2. — მისობის ქუცის კანონების უცხოის მისობის
(№ 214) ღიაბრუნის ინტეგრირების მუცხანუცხებურის აფ. ხანასმუცხლზე
მის მის მუცხის ხანასმუცხლზედ მისობის მუცხის

Предполитая ходатайствовать о награждении орденом св. Анны 3 степени преподавателя 1-й и 2-й московских женских гимназий коллежского ассесора Александра Хазанова, состоявшего одновременно исправляющим должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков, имея честь покорнейше просить ваше превосходительство не оставить меня уведомлением, в возможно непродолжительном времени, не встречается ли в вышеоказанному ходатайству каких-либо препятствий со стороны службы г. Хазанова в Лазаревском институте восточных языков.

И. д. начальника московских женских гимназий

Москва, губ. 213, кв. 2, к. 283, губ. 104, 22000.

№ 134

367135320

1905 წლის მაისის 7. — ღიაჩაყვის ინტეგრატორის პოსტის მისწველ-ქვეყნობის კლასის განმარტების უფრობისთვის ად. ხანაშვილისად მიწვევის წახვედრის შესახებ

На отношение от 5 сего мая за № 911, имею честь уведомить в. и., что к исполнителям награждения орденом Св. Анны 3 степени коллежского ассесора Александра Хаханова по службе его исправляющим должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков препятствий не встречается.

Подписал директор В. Миллер

Москва, упр. 213, деп. 2, кат. 285, упр. 107, упр. 108.

№ 135

1905 წლის აგვისტოს 12. — შიხიკოვის შიხიკოვის სემინარიისთვის (№ 419) ღიაჩაყვის ინტეგრატორისთვის პროფ. ად. ხანაშვილისად მიწვევის კომისიის „საგუბერნი სემინარიის“ მისწველის შესახებ

Архив имеет честь уведомить институт, что причисленный к архиву профессор института А. С. Хаханов высочайшим приказом по гражданскому ведомству от 19 марта сего года за № 17, произведен в надворные советники со старшинством с 3 декабря 1904 года.

Директор (подпись)

Москва, упр. 213, деп. 2, кат. 285, упр. 107, упр. 108.

№ 136

1905 წლის იანვრის 31. — ღიაჩაყვის ინტეგრატორის შემადგენლობის (№ 291) შიხიკოვის სემინარიის აღმასმართლებლის სემინარიის კლასების სემინარისთვის ად. ხანაშვილის მიწვევის შესახებ

Ввиду истечения срока секретарских полномочий и. д. доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков надворного советника Александра Хаханова, секретарем совета сих классов он снова избран советом специальных классов в заседании 13-го января сего года.

На основании ст. 1097 Св. зак. том XI ч. I (изд. 1893 года) имею честь ходатайствовать пред вашим превосходительством об утвержде-

ანი Александра Хаханова в должности секретаря классов Лазаревского института восточных языков 1 января 1906 года.

Директор В. Маллер

№ 459, აღწ. 2, სქ. 4992, ფურ. 112, გვ. 60.

№ 137

1906 წლის იანვარის 1. — მოსკოვის ქალთა განმანათლებლობის უწყისის შეტყობინება (№ 278) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისადმი აღ. ხანაშვილის წმ. ანის შესახებ ხარისხის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

Имею честь уведомить ваше превосходительство, что преподаватель 1-й и 2-й московских женских гимназий, коллежский ассесор Александр Хаханов, состоящий одновременно приват-доцентом императорского Московского университета, всемилоостивейше пожалован ко дню 1 января сего года орденом св. Анны 3 степени.

Н. д. начальника московских женских гимназий Н. Цабель.

№ 418, აღწ. 48, სქ. 552, ფურ. 21, გვ. 60.

№ 138

1906 წლის იანვარის 1. — მოსკოვის ქალთა განმანათლებლობის უწყისის შეტყობინება (№ 278) ღამრატვის ინსტიტუტის რექტორისადმი აღ. ხანაშვილის წმ. ანის შესახებ ხარისხის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

Имею честь уведомить ваше превосходительство, что преподаватель 1-й и 2-й московских женских гимназий, коллежский ассесор Александр Хаханов, состоящий одновременно доцентом грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков всемилоостивейше пожалован ко дню 1 января сего года орденом св. Анны 3 степени.

Н. д. начальника московских женских гимназий Н. Цабель.

№ 413, აღწ. 2, სქ. 285, ფურ. 19, გვ. 60.

№ 139

1908 წლის აგვისტოს 6. — საქართველოს სასამართლო სისტემის მსხვერპლთა დაცვის საკანონმდებლო აქტების შესახებ (№ 2189) დასრულების მსგავსებით დასრულების ვ. ჯაფარიძის სახელის დასრულების საკანონმდებლო აქტების შესახებ დასრულების შესახებ

Вследствие представления от 31-го истекшего января за № 291, я утверждаю с 13-го того же января, согласно избранию и. д. доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков надворного советника Александра Хаданова, секретарем совета сих классов.

Об этом честь имею уведомить ваше превосходительство для зависящих распоряжений.

Управляющий округом (подпись)

Власть, упр. № 213, ул. 2, к. 285, упр. № 111, упр. № 111.

№ 140

1907 წლის სექტემბრის 12. — დასრულების მსგავსებით დასრულების ვ. ჯაფარიძის სახელის დასრულების საკანონმდებლო აქტების შესახებ (№ 2189) დასრულების მსგავსებით დასრულების ვ. ჯაფარიძის სახელის დასრულების საკანონმდებლო აქტების შესახებ

Покорнейше прошу вас, милостивый государь, разобрать находящиеся в портфеле бумаги по специальным классам, которые в свою очередь необходимо канцелярии разложить их по личным делам.

Подписал директор В. Маллер

Власть, упр. № 213, ул. 2, к. 285, упр. № 111, упр. № 111.

№ 141

1907 წლის აპრილის 4. — დასრულების მსგავსებით დასრულების ვ. ჯაფარიძის სახელის დასრულების საკანონმდებლო აქტების შესახებ (№ 2189) დასრულების მსგავსებით დასრულების ვ. ჯაფარიძის სახელის დასრულების საკანონმდებლო აქტების შესახებ

Срочно

Вследствие отношения и. об. судебного следователя Московского окружного суда от 3 сего октября за № 2122, имею честь покорнейше просить вас, милостивый государь, отправиться 9 сего октября к часу

№ 144

361935320

1908 წლის აპრილის 29. — მოსკოვის ქალთა განმანათლებლებს (№ 1408) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისადმი ადვ. სახელმწიფოს წმ. სტანისლავის მეორე ხარისხის ორდენზე წარადგინო შესახებ

Предполагая ходатайствовать о награждении орденом св. Станислава 2 степени преподавателя 1 и 2-й московских женских гимназий, надворного советника Александра Халанова, состоявшего одновременно приват-доцентом императорского Московского университета, имею честь покорнейше просить ваше превосходительство не отказать в уведомлении, в возможно непродолжительном времени, не встречается ли с вашей стороны каких-либо препятствий к возбуждению вышесказанного ходатайства.

Начальник гимназии (подпись)

Рез. д. № 418, д. № 68, к. № 332, д. № 33, д. № 10

№ 145

1908 წლის მაისის 1.—დამატების ინტეგრირების დარგისთვის (№ 1408) მოსკოვის ქალთა განმანათლებლებს რექტორისადმი ადვ. სახელმწიფოს წმ. სტანისლავის მეორე ხარისხის ორდენზე წარადგინო თანხმობის მიყენებ შესახებ

Имею честь сообщить вашему превосходительству, что к награждению орденом св. Станислава 2-й степени доцента грузинского языка специальных классов зверинного мне института надворного советника Александра Халанова, а также состояющего преподавателем в 1-й и 2-й московских женских гимназий, препятствий со стороны института же не встречается.

Подписал директор В. Маллер

Рез. д. № 312, д. № 2, к. № 385, д. № 113, д. № 10

№ 146

1908 წლის მაისის 2. — ადვ. სახელმწიფოს ამოცნა დამატების ინტეგრირების დარგისთვის ორდენადმი XII კონგრესზე მონაწილეობისთვის სპეციალურად მისი მიყენების შესახებ შესახებ

Желая принять участие в XII конгрессе ориенталистов, имеющим быть в августе 1908 г., покорнейше прошу ваше превосходительство

№ 149

1908 წლის მაისის 15. — ღამბაჩვეთს ინტეგრირების დარგის განყოფილებაში (№ 1214) მოსკოვის სახელმწიფო იურიდიული ინსტიტუტის დოცენტის, სახელმწიფო სახელმწიფო მუდღებელსა და სახელმწიფოს განსჯის შესახებ

В дополнение к представлению моему от 3 сего мая за № 1124 о командировании и. д. доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, надворного советника Александра Хаханова за границу для участия в качестве представителя от Лазаревского института на XII конгрессе ориенталистов, имеющем быть в августе сего года в Копенгагене, имею честь пояснить вашему превосходительству, что командировка эта испрашивается ему сроком на предстоящее летнее вакационное время с 1 июня по 1 сентября сего 1908 года.

Подпись директор Б. Маллер

№ 149, დარგ. 213, აღწ. 2, სქ. 286, ფურ. 119, ფურც. 1037.

№ 150

1908 წლის აპრილის 4. — მოსკოვის სახელმწიფო იურიდიული ინსტიტუტის დოცენტის, სახელმწიფო მუდღებელსა და სახელმწიფოს სახელმწიფო განსჯის შესახებ

За министра народного просвещения г. товарищ министра вследствие представления, предложенным от 27-го минувшего мая, за № 13163, уведомил, что руководствуясь высочайшим повелением от 8-го апреля 1906 г. он командирует с ученой целью за границу исполняющего должность доцента специальных классов Лазаревского института восточных языков, надворного советника Хаханова с 1-го июня по 1-е сентября сего года.

Об этом уведомляю вас, милостивый государь, для ваших распоряжений.

Попечитель А. Жданов

№ 150, დარგ. 213, აღწ. 2, სქ. 286, ფურ. 120, ფურც. 1037.

№ 151

1908 წლის აპრილის 9. — მოსკოვის სახელმწიფო სახელმწიფოს მუდღე განყოფილების ხელმძღვანელის (№ 2473) ღამბაჩვეთს ინტეგრირების დარგის განყოფილებაში და სახელმწიფოს განსჯის შესახებ

По распоряжению председателя, препровождая при сем в двух экземплярах повестку на имя Хаханова, Канцелярия окружного суда просит первый экземпляр повестки вручить означенному в нем лицу, с распиской на втором экземпляре.

Второй экземпляр повестки по вручении первой канцел. просит возвратить в суд немедленно и не позднее как за два дня со вручения второго экземпляра в повестке.

Если вызываемое лицо переменяло место жительства, канцел. просит повестку на его имя переждать по месту его нового жительства и об этом немедленно довести до сведения суда.

При вручении повесток не в том городе, где назначено заседание по делу, канцелар. просит в надлежащем месте, на оборотной стороне повесток, обозначить с точностью сведения о расстоянии от города, в котором будет рассматриваться дело, в этой местности, где проживают вызываемые повестками лица.

За секретаря, помощник секретаря (подпись)

საქმ. დან. 213, სფ. 2, სტ. 385, უფრ. 122, უფრ. 123.

№ 152

1909 წლის აპრილის 29. — მოსკოვის ქალთა განმანათლებელ უფროსის შედეგობენცა (№ 103) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორისებცა ად. სანაძეშვილის წმ. სტანისლავის ზეობაზე სარჩების ირგვლივ დაქვლდომების შესახებ

Государь император всеимператорейше соизволил пожаловать к 1-му января 1909 года, за отличие усердную службу преподавателя 1-й и 2-й московских женских гимназий, надворного советника Александра Хаханова, состоящего одновременно приват-доцентом императорского Московского университета, кавалером ордена св. Станислава 2 степени.

О таком высочайшем соизволении имею честь уведомить ваше превосходительство, в дополнение к отношению моему от 29 апреля 1908 года за № 530.

Начальник гимназии (подпись)

საქმ. დან. 418, სფ. 68, სტ. 353, უფრ. 24, უფრ. 25.

№ 153

1909 წლის აპრილის 29. — მოსკოვის ქალთა განმანათლებელ უფროსის შედეგობენცა (№ 104) დასრულებულ ინსტრუქციისებცა ად. სანაძეშვილის წმ. სტანისლავის ზეობაზე სარჩების ირგვლივ დაქვლდომების შესახებ

Государь император всеимператорейше соизволил пожаловать к 1-му января 1909 года, за отличие усердную службу преподавателя 1-й и 2-й московских женских гимназий, надворного советника Александра Хаханова, состоящего одновременно исполняющим должность

დოცენტა ა სპეციალურ კლასებში ზაზარევის ინსტიტუტის აღმოსავლურ ენებში, კავალერის ორდენის ს. ს. სტანიასლავის 2 ხარისხი.

О таком высочайшем соизволении имею честь уведомить, а также превосходительство, в дополнение к отношению 1908 г. за № 329.

Начальник гимназии (подпись)

სსსს, ფან. 213, აღწ. 2, სტ. 285, ფურ. 123, გვანაბი.

№ 154

1909 წლის ივლისის 2. — მოსკოვის ქალთა ეკონომიკური განათლების ინსტიტუტის სპეციალურ კლასებში სწავლების მასწავლებელი (№ 418) დამატებითი ინსტრუქტორის დამატებითი სტატუსის მინიჭების შესახებ.

Имею честь покорнейше просить уведомить меня, не встречается ли с вашей стороны препятствий к допущению к преподаванию на ка- дры по найму педагогика в VIII классе вверенной мне гимназии Алек- сандра Соломоновича Хаданова.

Председатель вед. совета (подпись)

სსსს, ფან. 213, აღწ. 2, სტ. 285, ფურ. 123, გვანაბი.

№ 155

1909 წლის ივლისის 2. — დამატებითი ინსტრუქტორის დამატებითი სტატუსის მინიჭების შესახებ (№ 2023) მოსკოვის ქალთა ეკონომიკური განათლების ინსტიტუტის სპეციალურ კლასებში სწავლების მასწავლებელი (№ 2023) დამატებითი ინსტრუქტორის დამატებითი სტატუსის მინიჭების შესახებ.

Уведомляю вас, что к допущению к преподаванию педагогика в VIII классе вверенной вам гимназии и. д. доцента грузинского языка специальных классов института Александра Соломоновича Хаданова, препятствий с моей стороны не встречается.

Директор В. Маллер

სსსს, ფან. 213, აღწ. 2, სტ. 285, ფურ. 124, გვანაბი.

№ 156

1919 წლის მაისის 21. — თბილისის ქალაქის I კვარტალში, ვ. ჯანაშიას ქ. საბავშვო მუზეუმის შენობაში

Научное значение Кавказа. Представление о нем классических поэтов: Гомера, Эсхила, Эврипида и Аполлония Родосского. Историческое соотношение древней Руси с Кавказом и отражение их в русской народной поэзии. Отголоски художественной поэзии о Кавказе до его присоединения к России в произведениях Ломоносова и Державина. Природа и люди на Кавказе в «Посланиях к Востоку» Жуковского. Суровый отзыв Погожева о Кавказе. Поэтическое его описание в поэмах и стихотворениях Пушкина и Лермонтова. Оценка их произведений в статьях Беллинского и Волынского. Творчество Грибоедова, В. Соллогуба, Половского и Марлинского, связанные с Кавказом. Картины и быт Кавказа в сочинениях гр. Л. Н. Толстого. Очерки Дружинина, Гведена, Щеглова, посвященные Кавказу. Исторические сюжеты из жизни Кавказских народов в беллетристических произведениях Нарского, Мордовцева, Черской и др. Сумбатова. Кавказ в детской литературе. Новейшие писатели и их отношение к Кавказу: Гл. Успенский, Надсон, Величко, Иванович, Лебедев и др. Романтическое изображение Кавказа в первой половине XIX века и реалистическое его воспроизведение в новейшей литературе.

Лекция будет сопровождаться демонстрацией картин на экране. Начало лекции в 7 1/2 час. вечера. Цена билетам на лекцию 30 коп., 50 коп., 75 коп., и 1 рубль.

სა. საბავშვო მუზეუმის მუზეუმის აღ. ხანაშიას ქ. საბავშვო მუზეუმის შენობაში

№ 157

[1919 წლის] — აღ. ხანაშიას ქ. საბავშვო მუზეუმის შენობაში

Программа лекции: Состояние Грузии в ее литературы с XIII по XVII в. Историческая основа и состав «Рუსуданиანი» и «Алгузиანი». Перелом в истории литературы XVII в. в связи с деятельностью Теймураза I. Ариш и его заслуги в культурной жизни Грузии. Теймураз II. Персидская поэма «Шах-наме» в грузинском переводе и его истоки. Арабская сказка «1001 ночь» и «Кавказ и Дамаск» с историческим очерком их распространения на Востоке и Западе. Состояние грузинской образованности в XVIII в. Эпос и лирика. Давид Гурамшвили и его поэма.

Начало в 6 час. веч., оконч. в 8 ч.

Цены местам: от 15 до 50 коп.

თბილისი, თხოვრ. ტ. მ. რეზინაძე.

სა. საბავშვო მუზეუმის მუზეუმის აღ. ხანაშიას ქ. საბავშვო მუზეუმის შენობაში

№ 158

1910 წლის დეკემბრის 18. — დაზარადაც ინსტიტუტის მისამართის (№ 2244) მისკოვს ხელწველი ილიის მრავალჯერადი იმ. ხელნაწილისა და კოლექციის სივრცის სივრცის წიგნის მისამართზე წარდგენის თაობაზე შეტყობინების შესახებ

Покорнейше прошу канцелярию не отказать сообщить мне сведения о том, когда произведен в чин коллежского советника и. д. доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков Александр Халанов, по представлению моему от 21-го января 1909 г. за № 135 его превосходительству господину попечителю Московского учебного округа.

Подписал директор В. Миллер

Вино, упр. 212, деп. 2, к.п. 285, деп. 126, деп. 10 (деп.)

№ 159

1910 წლის დეკემბრის 18. — დაზარადაც ინსტიტუტის შეიწყობილია (№ 2244) მისკოვს ხელწველი ილიის მრავალჯერადი იმ. ხელნაწილისა და სივრცის სივრცის სივრცის წიგნის მისამართზე წარდგენის თაობაზე შეტყობინების შესახებ

Ввиду истечения срока секретарских полномочий и. д. доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков надворного советника Александра Халанова, секретарем совета сих классов он снова избран советом специальных классов в заседании 4-го сего декабря.

На основании ст. 1097 св. зак. том XI ч. 1-й изд. 1893 года, ходатайствуя пред вашим превосходительством об утверждении Александра Халанова в должности секретаря совета специальных классов Лазаревского института восточных языков на три года с 4-го декабря сего 1910 года.

Директор В. Миллер

Вино, упр. 429, деп. 2, к.п. 428, деп. 9, деп. 6

№ 160

1910 წლის დეკემბრის 11. — მისკოვს ხელწველი ილიის მრავალჯერადი იმ. ხელნაწილისა და ინსტიტუტის მისამართის (№ 42423) დაზარადაც ინსტიტუტის დაბეჭდვის თაობაზე იმ. ხელნაწილისა და კოლექციის სივრცის სივრცის წიგნის მისამართზე შეიწყობილია ილიის მისამართზე წარდგენის თაობაზე შეტყობინების შესახებ

Уведомляю вас, что представление о производстве в чин коллежского советника и. д. доцента грузинского языка в специальных клас-

№ 163

367135320
1912

1912 წლის აპრილის 7. — მოსკოვის ქალთა განმანათლებელ უნივერსიტეტის რექტორს
(№ 813) მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორსადგენ ად. ხახავიასადგენ
„საგულისხმოდ სოციალისტურ“ წოდების მისანიჭებლად უნივერსიტეტის
წარდგენებზე თანხმობის შესახებ

Предполагая ходатайствовать о производстве в следующий высший чин преподавателя 1-й и 2-й московских женских гимназий, надворного советника Александра Хаванова, состоящего одновременно приват-доцентом императорского Московского университета, имею честь позорвейше просить Ваше превосходительство не отказать в уведомлении, не встречается ли с вашей стороны каких-либо препятствий к возбужденно вышесказанного ходатайства.

Начальник гимназий (подпись)

Ваша, г.н. 418, д.ф. 65, л.п. 552, д.г.н. 27, д.д.д.н.

№ 164

1912 წლის აპრილის 12. — მოსკოვის უნივერსიტეტის რექტორს მისთვის
(№ 1628) მოსკოვის ქალთა განმანათლებელ უნივერსიტეტის ად. ხახავიასადგენ
„საგულისხმოდ სოციალისტურ“ წოდებისზე წარდგენებზე თანხმობის შესახებ
შესახებ

Имею честь уведомить в. п., что со стороны императорского Московского университета препятствий не встречается к ходатайству о производстве в следующий высший чин преподавателя 1-й и 2-й московских женских гимназий, надворного советника Александра Хаванова, состоящего одновременно приват-доцентом императорского Московского университета.

Ректор

Ваша, г.н. 418, д.ф. 65, л.п. 552, д.г.н. 28, д.д.д.н. (подп.)

№ 165

1912 წლის აგვისტოს 25. — ად. ხახავიასადგენის მხედრობის, დამტკიცებლად
კარგადკეთებების წინ

1912 года 25 июля, Я, нижеподписавшийся, приват-доцент Московского университета Александр Соломонович Хаванов, находясь в здравом уме и твердой памяти, на случай возможной постигнуть меня смерти, делаю следующее завещательное распоряжение о своем имуществе:

сестре своей Дарье Соломоновне Ниневой завещаю три тысячи рублей, Елене Соломоновне Гварамадзе, моей сестре, также три тысячи рублей, Спассеннику, моему племяннику, Феофану Дворовому три тысячи рублей, Татьяне Казанковой тридцать рублей, доктору Владимирскому сандровичу Немсдзе тысячу рублей, доктору Гавриалу Григорьевичу Гамбарову пятьсот рублей, Ивану Семеновичу Мамсурадзе одну тысячу рублей, сестре милосердия Анисье Дмитриевне Пубаркиной двести рублей, Грузинскому обществу наук и искусства в Москве одну тысячу рублей, Все остальное мое движимое имущество, где бы оно не находилось и в чем ни заключалось, завещаю в собственность Общества распространения грамотности среди грузин, за исключением моей библиотеки, которая находится в Москве и каковую я завещаю в собственность Лазаревскому институту восточных языков в Москве, Дворовое с постройками моего, находящегося в г. Горе, Тифлисской губ., я завещаю Горькому обществу управлению с тем, чтоб в нем была открыта грузинская школа для бесплатного обучения, Хахаков.

Все завещание со слов завещателя писал присяжный поверенный Тихон Николаевич Новичкин, жм. в Самаре, присяжный поверенный Николай Леонидович Яценко. В том же свидетельству преподаватель Самарской 1-й гимназии Михаил Михайлович Бутин, жительствующий в г. Самаре. Настоящий своей подписью свидетельствую, что завещатель, находясь в здравом уме и твердой памяти, написанное переписчиком прис. повер. Новичкиным и подписав сам завещание собственноручно. Пом. прис. пов. Александр Иванович Коробков. Именно это и удостоверяю Николай Леонидович Яценко. Именно это и удостоверяю Михаил Михайлович Бутин.

Я, нижеподписавшийся, удостоверяю верность этой копии с подлинником ее, представленным мне, Осипу Осиповичу Белявскому, исполняющему должность самарского нотариуса Михаила Семеновича Афанасьева в конторе его, находящейся в городе Самаре, первой части, на Алексеевской площади, в доме Шаникина, доктором медицины Гавриалом Григорьевичем Гамбаровым, живущим в Самаре, в гостинице Гранд-отель. При сравнении мною этой копии с подлинником, в последнем приписок, подчисток, зачеркнутых слов и никаких особенностей не было. Подлинник гербовым сбором оплачен в один рубль двадцать пять копеек. 1912 года июля 2-го дня. По реестру № 10712. я. д. нотариус О. Белявский.

Я, нижеподписавшийся, удостоверяю верность этой копии с подлинником ее, представленным мне, Илье Ивановичу Циннамдзагарову, тифлисскому нотариусу, в конторе моей, находящейся на Вельяминовской ул., в доме № 2, Иваном Федоровичем Душуранивили, живущим в г. Тифлисе. При сравнении мною этой копии с подлинником в последнем подчисток, приписок, зачеркнутых слов и никаких особенностей не было. 1912-го года августа 22-го дня. По реестру № 9770. Подлинник оплачен гербовым сбором в 1 руб. 25 коп.

Нотариус И. Циннамдзагаров. (м. п.)

Чин, имя, отчество, фамилия, должность, лета от роду, вероисповедание, звание отачины и получасное содержание.

Надворный советник Александр Соломонович Хаханов, исполняющий должность доцента грузинского языка специальных классов Лазаревского института восточных языков, 48 лет (родился 3 января 1864 г.), Православного вероисповедания. Имеет ордена Св. Станислава 2 и 3 степени и Св. Анны 3 степени, серебряную медаль в память священного коронавания государя императора Николая II-го. Жалованье получает в год 900 р., квартирных 130 р., столовых 150 р., по должности секретари Совета специальных классов 300 р. Всего 1500 р.

Из какого происхождения звание.

Сын священника.

Есть ли именные? У него самого и у родителей? У жены, буде жена? Родовое, благоприобретенное.

Нет.

Где получила воспитание и окончила ли полный курс наук в учебном заведении; когда вступил на службу; какими чинами, в каких должностях и где проходила службу; не было ли каких особых по службе действий или отличий, не был ли особенно кем-либо награжден, кроме чина?

Окончила курс наук в императорском Московском университете по историко-филологическому факультету, со степенью кандидата, причем во время пребывания в университете за сочинение на заданную факультетом тему награжден серебряной медалью в 1888 г., в чем и имеет аттестат от 14 октября 1888 г. за № 6016. Согласно прошению, г. попечителем Московского учебного округа, от 2 февраля 1889 г. за № 1168 допущен временно в качестве стороннего преподавателя к чтению лекций грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков с вознаграждением по девятисот руб. в год, из платы по найму с 23 января 1889 года.

Предложением г. попечителя Моск. учебного округа от 25 июля 1890 г. за № 7105 оставлен еще на год для чтения лекций по грузинскому языку в означенных классах с выдачей ему, Хаханову, вознаграждения одной тысячи руб. в год.

Предложением г. попечителя Московского учебного округа от 20 августа 1891 г. за № 10689 оставлен еще на один год для чтения лекций по грузинскому языку в тех же классах, с выдачей ему, Хаханову, вознаграждения одной тысячи руб. в год из платы по найму.

Предложением г. управляющего Московским учебным округом г. помощника попечителя от 12 октября 1892 г. за № 14676 оставлен еще на один год для чтения лекций по грузинскому языку в тех же классах, с выдачей ему, Хаханову, вознаграждения одной тысячи руб. в год из платы по найму.

Предложением г. управляющего московским учебным округом г. помощника попечителя от 27 сентября 1893 г. за № 14628, оставлен

еще на один год для чтения лекций по грузинскому языку в тех же классах, с выдачей ему, Хаханову, вознаграждения одной тысячи рублей в год из платы по найму.

Предложением за попечителя г. помощника ^{губернского} ^{учебного} округа от 17 сентября 1894 г. за № 14181, оставлен еще на один год для чтения лекций по грузинскому языку в тех же классах с выдачей ему, Хаханову, вознаграждения одной тысячи рублей в год из платы по найму.

Государь император по восточнейшему докладу г. министра народного просвещения в 3 день декабря 1894 г. высочайше соизволил на назначенные ему, Хаханову, исправляющим должность доцента грузинского языка в специальных классах Лазаревского института восточных языков с предоставлением ему служебных прав, этой должности присвоения.

Высочайшим приказом по ведомству министерства народного просвещения от 12 июля 1897 г. за № 59 утвержден в чине коллежского секретаря со старшинством с третьего декабря тысяча восемьсот девяносто четвертого года. На основании высочайшего повеления 15 февраля 1896 г. пожалована ему высочайше учрежденная в память священной коронации, государя императора Николая II серебряная медаль для ношения в петлице, на Андреевской ленте, в чем и имеет свидетельство за № 19375.

Высочайшим приказом по министерству народного просвещения от 11 октября 1898 г. за № 77 произведен за выслугу лет, в титулярные советники со старшинством.

Предложением г. попечителя московского учебного округа от 26 января 1899 г. за № 2351 утвержден в должности секретари Совета специальных классов Лазаревского института восточных языков на три года, с первого февраля сего года.

Предложением г. управляющего Московским учебным округом от 19 января 1900 г. за № 1158 изложено в отношении ректора императорского московского университета от 22 января 1900 г. за № 3104 разрешено принять его, Хаханова, в число приват-доцентов Московского университета для преподавания грузинского языка. С высочайшего соизволения командирован с ученой целью за границу, сроком с 25 мая по 25 августа 1900 г., как видно из предложения г. министра народного просвещения от 18 апреля 1900 г. за № 10080, и из командировки явился в срок.

Высочайшим приказом по мин. н. п. от 9 июня 1901 г. за № 18 произведен за выслугу лет в коллежские ассесоры, со старшинством с 3 декабря 1900 года.

Высочайше пожалован в 1 день января 1902 г. за отличную усердную службу в Лазаревском институте восточных языков орденом Св. Станислава 3 степени.

Предложением г. попечителя Московского учебного округа от апр. 1903 г. за № 6179 утвержден в должности секретари Совета специальных классов института на 3 года с... Приказом по Министерству иностранных дел от 10 апреля 1902 г. за № 9 определен на службы по ведомству означенного министерства с причислением к московскому глав-

вому арину, с оставленным в занимаемой должности с 20 марта 1902 года.

С высочайшего соизволения командирован с учебной целью за границу сроком на летнее вакационное время 1902 г., как и в этот же период жизни от 28 мая 1902 г. за № 14386, и из командировки явился в срок.

Высочайшим приказом по Мин. нар. дел от 19 марта 1903 г. за № 17 произведен за выслугу лет в надворные советники со старшинством с 3 декабря 1904 г.

С разрешения г. попечителя Московского учебного округа, вложенного в предложения от 27 апреля 1905 г. за № 8544, командирован с учебной целью за границу, на летнее вакационное время 1905 года, и из командировки явился в срок.

Высочайше пожалован в 1-й день января 1906 г. за отличную усердную службу в 1-й и 2-й Московской женской гимназии ведомостей утвержденной императрицы Марии орденом св. Анны 3 степени.

Предложением г. управляющего Московским учебным округом от 8 февраля 1906 г. за № 2680 утвержден в должности секретаря совета спец. классов Лазаревского института восточных языков на три года, с тринадцатого января сего года.

Господина министра народного просвещения предложением господина попечителя Московского учебного округа 28 февраля 1908 г. за № 5709 по представлению начальства округа от 3 апреля 1907 г. за № 7747 утвержден в звании учителя...

С разрешения за министра народного просвещения товарища министра, вложенного в предложении г. попечителя Московского учебного округа от 4 июня 1908 г. за № 15062, командирован с учебной целью за границу с 1-го июня по 1-е сентября сего года и из командировки явился в срок.

Государь император все милостивейше соизволил пожаловать к 1 января 1909 г. за отличную усердную службу по 1-й и 2-й московским женским гимназиям кавалером ордена св. Станислава 2-й степени.

Предложением г. попечителя Московского учебного округа от 12 января 1911 г. за № 943 утвержден секретарем совета специальных классов Лазаревского института восточных языков на три года, согласно избранию 4 декабря 1910 года.

Были ли в походах против неприятеля и в самых сражениях, когда именно?

Не был.

Были ли в отпусках, когда и на сколько именно времени; являлся ли в срок, и если просрочил, то когда именно явился и была ли причина просрочки признана уважительной?

Был в 1894 г. за границей на летнее вакационное время сего года, из какового отпуска явился на службу в срок.

В 1897 г. за границу на летнее вакационное время по 1 сентября сего года и к должности явился в срок.

Был ли в отпуске с награждением чина, или без оного, когда и с какого по какое именно время?

Не был.

Холост или женат, на ком, имеет ли детей, кого именно, год, месяц, число рождения детей, где они находятся и какого происхождения?

Холост.

Волей божией скончался двадцать пятого июля 1912 года

Мана, годъ 212, годъ 122, сѣд. 2, сѣд. 322, годъ 116-126, годъ

№ 167

1912 წლის აგვისტოს 27. — მოკლეც უპირატეობის ბუკეტის შედგენებზე (№ 166) მოკლეც სარეგულაციო ბუკეტის შედგენებზე და სარეგულაციო განდევნების შესახებ

Имею честь донести нашему превосходительству, что приват-доцент императорского Московского университета Халданов скончался 25 июля сего года.

Н. о. ректора

Мана, годъ 118, сѣд. 68, сѣд. 122, годъ 27, годъ 116.

№ 168

1912 წლის აგვისტოს 21. — ექვსი წარსულად წარღობილი დასახლები და სარეგულაციო განდევნების შესახებ ერთობა ებრაელებს (ქ. სანია)

Милостивый государь многоуважаемой госпожи Манзани!

Вы просили меня принять хлопоты по исполнению воли покойного Александра Соломоновича. Хотелю исполню Вашу просьбу, тем более что в этом заинтересовано Общество грамотности. Все копии завещания, которые я вам прислал через д-ра Немцадзе вам, конечно, известно, что за исключением 12730 руб. покойный все свое движимое имущество завещал Обществу грамотности. На мой вопрос, сколько собственно осталось покойный, он мне ответил: «около 60000». Так как завещание было написано за 1½—2 часа до смерти, некоторые подробности остались невыясненными. Например, в точности неизвестно, где хранятся ценные бумаги. Знаю только (об этом покойный говорил мне до болезни), что он находится в стальном ящике одного из московских банков (Моск. торгового, коммерческого или купеческого банка). Ключ от стального ящика оказался при покойном А. С. и его с собой взяла в Тифлис Д. С. Иниева, как и все оставшееся вещи, а их было очень мало, так как покойный предполагал остаться на Самарском курортном курорте всего 1 месяц. Наличными деньгами должно было остаться 500 руб. По поводу этих денег покойный, обращаясь к сестре своей, сказал буквально следующее: «ესენი ხუთია მხვთი მქვს, სარეგულაციო განდევნებზე და სარეგულაციო განდევნებზე, ხუთი დანია».

Несомненно, эти деньги покойный предназначал для перевозки

своего тела. Все что осталось после покойного, а в том числе и эти 500 руб. взяла с собой Инена. Я был настолько занят, что даже не успел пересмотреть оставшиеся вещи и записки покойного. Кровенно говоря, мне было это тяжело, но это надо было сделать, чтобы выяснить точно, какая сумма осталась, в каких бумагах и где они хранятся. Не сомневаюсь, что по записной книжке можно узнать подробные сведения.

Московская квартира покойного опечатана и все вещи переписаны. За исключением библиотеки, которая завешана Лазаревскому институту, все остальное имущество принадлежит Обществу грамотности. Если Общество грамотности пожелает, чтобы и в дальнейшем я взял на себя хлопоты по исполнению воли завещателя, то вам придется просить мне полную нотариальную доверенность. Я постоянно живу в Москве и мне не трудно будет хлопотать об утверждении завещания. Для доверенности потребуются подробные сведения обо мне. Вот они: доктор медицины Гаврил Григорьевич Гамбаров, проживаю в Хамовнической части 2-го участка, на Пашковке в доме Валуева, кварт. № 9. Оригинал завещания хранится у меня, а завтра я собираюсь послать его ценным пакетом в Московский окружной суд для утверждения.

Прежде чем закончить свое письмо, я опишу вам кратко последние дни незабвенного Александра Соломоновича. Приехал покойный, по совету московских врачей, на Кузнецкий курорт Попова (10 верст от Самары) 9-го июня. Заведующим врачом на этом курорте это лето состоял я. Подробно осмотрев покойного в день приезда, я нашел у него частичное поражение левого легкого и поражение вероушки правого. Назначено было соответствующее лечение и покойный стал заметно поправляться, но 23 июня совершенно неожиданно хлынула кровь из легких, кровотечение ужасающее продолжалось 4 дня и только на 5 сутки удалось остановить кровь, но после этого процесс пошел вперед гигантскими шагами, туберкулез легких принял скоротечный характер. Нечего говорить о том, что мною были приняты все меры для спасения покойного, несколько раз созывался консилиум из лучших самарских врачей и т. д., но все напрасно. Покойный выразил сильное желание, чтобы я его повез на родину, но вести такого тяжелого больного было бы безумием.

Покойный звал меня очень давно, но за его короткое пребывание на курорте мы особенно близко сошлись с ним и еще в то время, когда он себя чувствовал сравнительно хорошо (до кровотечения), когда и речи никакой не могло быть о грозившей ему близкой опасности, покойный очень подробно говорил о своих будущих планах и о том, какое назначение он дает своему имуществу по смерти. Духовное завещание, которое было написано за 1½—2 часа до смерти, вполне соответствует желанию покойного, выраженному до кровотечения. На мою долю выпало очень трудная задача: с одной стороны я, как лечащий его врач, должен был его ободрять, поддерживать в нем надежду на выздоровление, с другой же стороны я знал, что если и ему же напомню о завещании, то Общество грамотности лишится очень крупной (для нас, грузин, по крайней мере) суммы.... Приблизительно часа за 2 до смерти покойного я некоторое время оставался один с больным и когда покойный А. С. начал диктовать мне свою волю, то я

немедленно позвал сестру покойного Д. С. Ишину, чтобы переписать завещание. Так как в комнате не нашлось листа бумаги и чернил, то я на первом попавшемся клочке бумаги набросал черновик завещания покойного, а затем я стариком бросился за присяжным поверенным Поповым, который живет на этом же курорте, и за 4-мя другими свидетелями. Поповый переписал завещание, и прочел его покойному Александру Соломоновичу и затем покойный подписал его. До последней минуты, до самой смерти покойный находился при полном сознании: он не упускал из виду ни одной мельчайшей подробности.

На мой вопрос, на какую же именно цель жертвует Обществу распространения грамотности, покойный мне ответил: «на издание памятника древности, науки и искусства», но этих слов я не успел вписать в завещание, так как, как раз в этот момент с сестрой покойного состоялся исторический арназак и я немедленно бросился к ней на помощь. Хотя эти слова и пропущены в завещании, но я смею надеяться, что Общество распространения грамотности примет это к сведению и во крайней мере часть завещанного капитала даст по назначению, которое желал покойный. Об этом я покорнейше прошу вас довести до сведения Правления Общества распространения грамотности точно также, как и о том, что покойный когда чувствовал себя хорошо и о смерти не думал (до кровотечения) он мне говорил, что ему хотелось бы учредить 3 стипендии: одну при Лазаревском институте, другую при Московском университете (на истор.-филолог. факультет) и 3-ю при женской горьковской гимназии. Само собой разумеется, что стипендиант он желал учредить исключительно для грузин, и при том только таких, подлежащих которым находится вне всякого сомнения и которые доказали свои способности к научной работе. Это последнее относится, конечно, только к студентам Лазаревского института и университета. Предпочтение должно отдаваться студенту, специально изучающему древне-грузинскую литературу. О стипендиях покойный в то время, когда он диктовал завещание, не упоминал, но я полагаю, нужно принять во внимание также и это его желание.

Горечью обливается мое сердце когда я вспоминаю, какую крупную потерю понесла наша бедная родина. Представьте себе: покойный мечтал основать в Москве грузинский институт на подобие Лазаревского. Я убежден, что эту мечту он сумел бы осуществить. А сколько незавершенных работ у него осталось! Ужасно, правда!

В самом начале сентября я буду в Москве, а через 3 дня и уезжаю в гор. Елизавету.

Мой адрес до 1 сентября: Елизавета (Тамбовской губ.), Марии Андреевны Половой, для передачи мне.

Примите уверения в моем на ваше уважение. Готовый к услугам вашим Г. Гамбаров.

№ 169

საქიპობლო

1912 წლის ივლისის 31. — ქ. თ. წ.-კ. გ. სპირაძის მიერ წარდგენილი საქართველოს სახანაშკაოს კანონები და მოკანონის ამბავი

საქართველოს კანონი

გვ. 31 ივლისს, ვაჭრობის დადგინა განსვენებული ა. ს. სახანაშკაოს დაჯილდოს დიდებულნი ტფილისის საეკლესიო განსვენებულ იქნას პირდაპირ დიდებს ეკლესიაში. იქ პირდაპირ განსვენებისათვის სახანაშკაო. შიშის სული სიხე სახანაშკაო დაჯილდოვანება.

განსვენებულს ნათესავენი ახილდობენ შეყვარდის წესი განსვენების: საეკლესიო განსვენებულ იქნას ქაშვილის ეკლესიაში და ვიხის ეკლესიის განსვენებულ იქნას დიდებულნი დაჯილდოვანება.

ვაჭრობისათვის ჩა ამის უზრუნველად ვიხილ შეყვარდისათვის ვიხილ ა. ჩ. შესაძლებლად მოკანონი იგი არა შეყვარდისი წეს-ჩივი დასაძლავდობა. თავმჯდომარის ამბავი იღ. შვიანი.

ნათესავეების სურვილის წინააღმდეგ შე ახილდობი ვიხილ ჩა იგი ხარის ცოცხ დაქმნის განსვენებას, ამითი პირდაპირ იყვეს. დ. კარბაშვილი.

მეც ასეთის ამბავს ვახილდობ.

ა. კარბაშვილი.

დიდი საწინააღმდეგევი ნათესავეების სურვილისა არ ვახილდობ.

კ. ჩიხრაძე.

სრულდობი შეუწყნარებელია ნათესავეების სურვილი.

შ. დედამიძე.

ს. ს. ს. 408, ს. 409, ი. 26, ი. 27, ვაჭრობის წესის ამბავისათვის და სხვა-სხვა ამბავისათვის სახანაშკაოს.

№ 170

1912 წლის აგვისტოს 7. — მოსკოვის საწინააღმდეგევი ილიის მწიგნობრობის შედგინება (№ 25845) მოსკოვის უნივერსიტეტის აკადემიკოსებმა ვაჭრობისათვის იგი იღ. სახანაშკაოს სიხის ამბავისათვის შესახებ

Исключается из списков за смертью приват-доцент императорского Московского университета Хаханов с 25 июля 1912 года.

Подпись (подпись).

ს. ს. ს. 408, ს. 409, ი. 26, ი. 27, ი. 28, ი. 29.

№ 171

საქართველოს

საგარეო საქმეთა მინისტრის

1912 წლის აგვისტოს პირველი ნახევარი. — აღ. საბუნებისმეტყველების ინსტიტუტის ხარჯების ანგარიში

დაჯამებული:

1. ვაგეზენა დამბარაშვილის სამსახარი	800 მან.
2. ამ ფუნდის ვაგეზენა	3 ზ. 40 კ.
3. მოკმეულ იქნა საფლავის მიწანი	600 ზ.
4. ექიმ ნემსაძეს დამატებული ხარჯის	24 ზ. 99 კ.
5. სანაღები(მეცნ ვიდეოფი) 32 % კარ.	38 ზ. 50 კ.
6. საფლავის გათხრა და თაღის ამოყვანა	35 ზ.
7. შალღახინისა და შვითე ეტლის ქარა	140 ზ.
8. განცხადების ფასი	28 ზ.
9. [წერილი ხარჯები]	21 ზ.
10. ფეხეშები	13 ზ. 45 კ.
11. ფაფონებს	6 ზ. 40 კ.
12. რეზისა და ხარჯების დამატებულეს.	5 ზ.
13. ვიგზელზე შეშებს და კონსტრუქციებს	5 ზ.
14. შესანდობარი ველესიაზე შეშებს	2 ზ. 35 კ.
15. ტრამვარს ფული	1 ზ. 40 კ.
16. ვერხვენი	8 ზ. 30 კ.
17. შეაღობულეს	145 ზ.
18. სასაღები ვიდეოს განცხადებებში	12 ზ.
19. ქაშვილის ველესიის ხარჯი	12 ზ. 90 კ.
20. შეშის სამოსელის მოტანაში 5 აგვისტოს	60 კ.
	<hr/>
	სულ 1902 ზ. 99 კ.

ამ ფუნდში უკვე ვაყენილია ხარჯები 1400 ზ.
განაწევრი 502 ზ. 99 კ.

სსსს. ნომ. 481, საქ. 4016, ფურ. 44, თბილისი.

№ 172

1912 წლის აგვისტოს 1. — ქართული ენობრივის მოყვარულთა საზოგადოების პირველი საჩუქი სტეფანო, მიმდევრული აღ. საბუნებისმეტყველების ინსტიტუტის ხარჯების ანგარიში

ჩვენის ხარჯები

განმეცნებულ პროფესორ ალექსანდრე სოლომონის-ძეს საბუნებისმეტყველების ინსტიტუტის ხარჯების ანგარიში

სტენობის გეგმა:

ბაქოში

1914 წლის მარტი

1. თანამშრომლობის წინადაქმნა შენიშვნები;
 2. მოხსენებები დავით კახიანიის აღქმანობაზე ხანაშვილის მიერ მოწოდებული მოღვაწეობა;
 3. მოხსენებები სეკულარული სკოლებისა და ხანაშვილი, როგორც სპონსორი მოღვაწე;
 4. მოხსენებები ვაჭრები კორდონებისა და ხანაშვილი, როგორც ადამიანი და მასწავლებელი;
 5. საქმები და ხანაშვილის შესახებ
 ანაშვილია და ახოსიძეა, ა. ვარაზიშვილია, ა. ვეფხვიშვილია, ბ. ლე-
 ვაძია, ვ. შატაშვილი, ე. მთავრია, ე. ქუთაშვილი, თეოდოსიძეა
 უკანასკნელ ლექსს წარუთხვეს მხატვარი ქ.ნ. ნ. დავითაშვილი. დახატეს
 ლექსებს წარუთხვეს ავია აფორები.
- დასაწყისი სტენობის ში სიაზე.
- აღკვლების დასაწყისი 1 და 30 კ-დან ვიდრე შატაშვილზე, მოღვაწეობა იყოფა
 სპონსორების კატეგორიად (ტერაქტების ქება, სტენობა № 2, შინა კორდონა-
 სი). სტენობის დღეს კ სხვა სხვადასხვა კანონი დღის 10 საათიდან მოუღი
 და.
5. ანტირუსული აფორები და მოღვაწეობა 1 თანამშრომლობის გამოცემა.
- სხვადასხვა სხვადასხვა სტენობის კატეგორიად.

№ 173

1914 წლის მარტი 21. — ქართველი შიხის წინადაქმნის განხორციელების
 სპონსორების გამოცემის დაგეგმვა (№ 214) ასევე სპონსორების წევრის
 აღ. კაფიშვილისა და ხანაშვილის წინადაქმნის მოძრაობის ქონების
 მოხსენებზე მოსკოვში გამოცემის შესახებ

Милостивый государь Александр Федорович!

Постановлением правления от 18-го марта 1914 г. на вас возложено
 обязанность выехать в Москву и явиться в Окружной суд для полу-
 чения следуемого Обществу распространения грамотности среди грузин
 дворянского имущества согласно утвержденному духовному завещанию
 покойного приват-доцента Московского университета Александра
 Соломоновича Хаканова.

Поставляя вас об этом в известность, прошу вас, милостивый го-
 сударь, привести в исполнение вышеуказанное постановление правле-
 ния Общества распространения грамотности среди грузин.

Председатель правления и Общества генерал от инфантерии
 (Г. Казбеги)

Секретарь Общества Варлам Бурджанадзе

№ 174

საქართველო

1914 წლის აგვისტოს 7. — აღ. ვაჭარის მონეტები, მონეტების
წარმოების განუყოფელი სწორების განკარგულება
აღ. ხანაშვილის სამხრეთი ქონების ხანაშვილის შესახებ

საქმეებზე აღ. სოფ. ხანაშვილის მიერ სამხრეთი ქონების ჩამარბნა.
თანამედროვე განკარგულების დაკარგვისა და განკარგვისა 3 მარტის 1914
წ. № 220 და 21 მარტის 1914 წ. № 226. — მე ვაჭარებზე მოსკოვის თბილის-
ში. მუხარბონში დავადა კბა დღე, ხოლო თვათ მოსკოვი 33 დღე, სულ 42
დღე 61 აგს. — 1 აგს.

ხველი თუ არა მოსკოვი, შედეგები მოსკოვის საოლქო სასამართლოდან
(მე-10 განყოფილება) ამ განაჩენის პირის ადვოკატს, რომელიც სასამართლოდ გამ-
ტარდა ა. ხანაშვილის მხარეზე ადვოკატს.

საქმის ვითარება ასეთი იყო: ქ. სამხრის სასამართლომ ვაჭარებზე აღ.
ს. ხანაშვილი 25 აგვისტოს 1912 წელს, განსჯენებელმა სოფლის დღეს შედ-
გის მხარეზე ადვოკატს, რომელიც სხვა და სხვა პირთა დანებება 12730 მან.,
სადაც იყო დასაჯვის ინტერესები. ვაჭარს სახლი ვაჭარს თვითმხარეველი-
ბის, სოფ. დასახლება მომთავი ქონების ქ. მ. წ. ა. ს. სოფარებზე.

ამ აგვისტოს შედეგები მხარეზე ადვოკატს წარდგინა დასამტარებელად
მოსკოვის საოლქო სასამართლოს (მე-4 განყოფილება) შედეგების დამტარება
ვაჭარს, ვაჭარებზე დასამტარებელს შედეგად თვითმხარეზე ადვოკატს ან-
დვოკატს დასამტარებელს ვაჭარს აღ. ა. ხანაშვილს, რომელიც თავის მხარე საქმის წარ-
მოება მომთავი ვაჭარის თანამშრომელს პირს კბინის დასამტარებელს ადვოკატს და-
ლონ კბინებზე, რადგან საქმის შედეგები მომთავის კბინებზე თვათ ქ. ხა-
ნაშვილი ადვოკატს დასამტარებელს სასამართლომ მოლოდ 11 აგვისტოს 1913 წ., თითქ-
მე ვაჭარს წლის შემდეგ ხანაშვილის ვაჭარებზე დღეს.

მოსკოვის ოლქის სასამართლომ წარმოების სწორების განკარგულებ-
ისა ამხრეთი ვაჭარებზე ადვოკატს რომელიც სასამართლო და სასამართლო ვაჭარ-
ებზე, ხოლო და ადვოკატს და აღ. ვაჭარებზე ვაჭარს ვაჭარ-
ებზე, მთავრად და დასამტარებელს კი 12%. სასამართლოს ვაჭარზე შედეგში
მოვად დასამტარებელს ვაჭარებზე რადგან პირის დასამტარებელს 3000 მანეთის
1% შედეგში 180 მ. და არა 360 მან. სასამართლომ კი სწორედ ეს 360 მან.
დასამტარებელს და ვაჭარებზე, ხოლო დასამტარებელს — 540 მ. მათე ან-
დასამტარებელს მთავრად დასამტარებელს შედეგში ოლქის სასამ-
ართლოს განაჩენი 30 აგვისტოს 1913 წ. ამ დღიდან ხვეთ შედეგები ადვო-
კატს განაჩენის პირს და შედეგში მომთავი სამხრეთი ქონების ჩამარბნის, რადგან
სამხრეთი ვაჭარის თანამშრომელს პირს კბინის დასამტარებელს საქმის დღეს და
საქმე ვაჭარს, ვაჭარებზე.

ადვოკატს სასამართლოდ დასამტარებელს სხვა დასამტარებელს აღმოჩენდა.
მთავრად დასამტარებელს ანდა ოლქის სასამართლომ, რომ ხანაშვილის
ვაჭარს არა მხოლოდ მამა-მამეველი სახლი ქ. ვაჭარს ვაჭარებზე კბინად ვაჭარ-

საოცარა, მოწვევების დასაყოფად საქმე გამოეხატეს ტერიტორიულად განსაკუთრებული მნიშვნელობის სასამართლოს განაჩენის პირი აქ ტერიტორია უნდა აკველირდეს, ანუ უნდა აკველირდეს, მაღლივ მოსკოვში შეიძლება თბათის დასახლებაში.

საქვლსთანავე მოსკოვში მოეხადა მოსკოვის საოლქო სასამართლოს არსი და ესაბოვე პირი განაჩენისა შეხმარებოდა ვეკილის თანამუშავე ვაი. ივ. სენდაც. საოცარი ამბების მოწამე შეეცქერი აღმოჩნდა, რომ მე-10 განყოფილების მოხელეები სრულიად არ იცნობდნენ საქმეს, რადგან ამ განყოფილებაში სწავლობდა მაღლივ საქმე — по делу Ланерова и Горьковского самоуправления и индивидуального имени, ვერ იქნა ვერ შევასმინე, რომ მე სადავო ძაღვრი საქმე, რომ განაჩენის პირის იღებს სულ უბრალო საქმეა და პირი მოცემს შეეძლოა არამც თუ განყოფილების დროებით უფროსს, არამედ თუთ განყოფილების შეიყმას, განყოფილების დროებით თავმჯდომარესთან სავსაჩინოა ისე გამოიჩევა, რომ ვიდრე დ. ინევი, ე. ვერამსკი და დ. ლანგარსკილი არ წახადდნენ სამეცნიერო ვადისათვის (180 და 540 მ.), პირს ვერ მოღებოთ. ამის გამო იძულებული შეეცქერი განმარტებისა ეს ფული ტერიტორიის და წახადდნენ ხარხარში მოხელეებზე ამისა, პალატრატოვმა (მე-10 განყოფილება თავმჯდომარე) შეიტანა საქმე ვადისათვის სასამართლოს რეგისტრ 2 ივლის 1914 წელს. ამ დღეს განამარტული იყო 113 საქმე, ხემა საქმე იყო 109 სიძალით. ვადრადღებობს სასამართლოს იქამდისთ მოვიდა, რომ სო. ში ხემა ამოიქნის შავიერ განაჩენის პირის მოცემას აღნიშნეს, по делу Ланерова и Гор. самоуправления, რეგისტრირებულია საღამოს 6 საათზე და 3 ივლისი რეზოლუცია გამოიქმნა ვადისა и обсуждение вопроса по винею и казначейству 3 р. актов и 1—50 к. канцелярских.

ესევე შეეიტანე ხარხარში, ამ ვადეებობის შემდეგ მღვდელეობით გამოიქმნე 7-8 ივლისს პირი იღქის სასამართლოს განაჩენისა, პალატრისა და სო. კონებისა.

ამ სივლიან ხანს, რომ წადი ფული და სარეგლამი ქაღალდები უფროს 58.147 მ. 79 კა. აქედან წადია 51.821 მ. 79 კ., ხოლო სარეგლამი ქაღალდები — 6326 მარ.

თავის დროზე სიკრის უბნის შაქრებს მის უბანში იყოფობდა ა. ს. ხანსაშვილი შილი დამკველი სიკრები მისი ვახარეულებით ბოქაულებს დამკრადღებობს აღწერა კონებს და ხანსაშვილს შეხმარება მიხლოთევა ლახარევის ამიტორტრის პროფესორს ატრას, შნაერი სიკრები რაბი კალათი და წინდურ ექამს ხეშმასეს, ხოლო წადი ფული და სარეგლამი ქაღალდები მოსკოვის ხარხარს. მაშინდამე ეს ამოღეს კონებს რანებს უბარეებლოდ, ვარდა სარეგლამი ქაღალდებისა.

9 ივლისს დღლით მე, ხემა ვეკილი სენდაც და პ. ს. ვერამსკი ვადელით სიკრის უბნის შაქრებს მე როგორც წარმომადგენელი წ. კ. საზოგადოებისა, ექ. დამხარაშვილისა, ხეშმასისა და ვახარევისა და ვერამსკი თავის ცოლისა ცალ-ცალკე ესაბოვეთ მოეხმეს დამკველი ღონისძიებანი ამ კონებებან, რად

ვევეთობდა და შიგნით ირგებოდა (სამსახურად) მოსკოვის სასახლე დღის სი-
 სულად ეს სქმეც ჩივირს განსვენს პირის ადრე, უმეტეს 195-200-მდე
 რად და განსწერაზედ დახლართა სქმე. თუჩე სიკეთე იმისა იქნებოდა, რომ
 ნათელიყო დასავევენებლად წახლდა სიღრე ხერხონის ვეფხინისა, რომელ
 მის შავიხად თითო რგებზე (ცხრამე სამი რგებამ) სხვა და სხვა დამატებით
 შაყელი იმისგანა 9 ადრის მოსამართლეობდა იმისა მჯი, ფონვერსტენ-მო-
 ვინი სქმეს კერძოზე 14 ადრის და მომხმნელი ამ დროს, დღის 10 საათზე.
 14 ადრის ამვე ფონვერსტენ შავიხა განაცხადი — მე დღეს უკანასკნელად
 ვარ ამ უბნის შაყელად, თქვენი საბოებო ვეღა კანონიერა და სკანდის
 ქონების მოსაღებად, შავიხა ცნობა არა მკვეს — თუ ჩივირთ' აქამდის არ დანიშ-
 ნა იმობლთა სასამართლომ ასევეთი შაყელმა იყრუა, ცნობა იყო 14 მარტდამ
 ამ წელსა, ამ ქალაქელი იმობლთა სასამართლო აცვიმბნებდა შაყელს, თან-
 შად თქვენის და ექიმ ნეშადის თხოვნისა, სასამართლო შეუფუა ასევეთის დანიშ-
 ენისა, შავიხა ვერ მოხერხდა, ჩაფხან ნეშადემ არ წახმოადგენა იმობლთა სასამართ-
 ლის განსვენით, ქვეთისს პოლიციის მოწვევით. — ბლა დატანეთ ნეშადეს,
 წახმოადგენის განახეთი შავიხა დღეების პასუხი არ მოველით პოლიციოდან,
 თუ ჩივირთ' არ ადგენს ნეშადე განახეს. მე ვარევემარტა შაყელს, რომ ასევეთ
 დანიშნულობით დღეა შავიხა სამი წ. კ. სსოვედოებამ, შავიხა ეხლა მის
 დარა გამოვედებოთ დარაც სკიპრის ასევეთ დანიშნა, ჩაფხან უმთავრესი
 შემკვდრენი ამ ვახლავართ და ვეხმობეთ ირგებით, არ ვასქრა თხოვნამ შენ
 დეც რგებზე ახლმა შაყელმა პირდაპირ მოიხა; ვინა რგებზე ვარ მოწვეული
 და მე უშველებულ სქმეს დარევემ კორკლთა, წყარობა არ არის, წყარობე-
 თაც არ წყარობავ.

ამ სოკობის პასუხის ასე ვასოყა, რომ დარა ვიყოფი, არა მკვეს, არ ხერხი
 უბნით, რომ სიკეთის უბნის შაყელმა სქმე წყარობის და შაყეხი დიდობს.
 თუ უბნელი ასევეთში, არცე უბნელი, შაყელი სქმეს არ კობულობს შეიტი
 და ვახოეთ უბნისწით სქმე წყარობისთ, სიხლულელ ვახოფობა და ამ ვახეზე
 არ დავლავი.

ნემა ვეჭილი ხენდაცე კვეს წყაროა ჩამფენიზე დღით და იქ სამისა, მიხი-
 ლისკომ მოეწერა, შავიხათე ნათაც ვეჭილს იმისე იყომბის-მეს ცელოკმანს
 ცქიმ დამბარაშვილის ჩივირსწავროთ. 21 ადრის ხელაძლა შივაფეხით სიკო-
 ტის უბნის სასაყელის და შევრთებელის ძალით წყარობეთი ჩვენი სქმე შა-
 ყელს სამ საათზე, არაც ვეღა ჩვეთლებზე სქმეს მოიხა, დავებოზდა დღესვე
 დავწერ განახესთ. ამისაც იყრუა, შილოდ 23 ადრის დღით 12 საათზე ვა-
 მოხსენა განახესთ, რომლითაც უარი ვვოხბა თხოვნებზე; ვინაფხან ვეღა მემ-
 კვდრენი არ ვამოცხადებენ, ასევეთ დანიშნენა ვეჭილს ვერ იყრევეთთ ამ ვა-
 ხანებზე საბიერაი შევიტანე ასევეთში და შივახათე თხოვნა იმობლთა სასა-
 მართლოს, დანიშნის ასევეთად პოლიციეხა სასხედითი იმისებთი, ივანე სიკო-
 ლობის-მე თელაშვილი, ცელოკმანს დავეაღელ დარევეს ჩვენი ირგებეთი ასე-
 ვეჭილში და ვეკდის, რომ იმობლთა სასამართლომ შიღე დანიშნის ასევეთად
 პირა თელაშვილი და სამართის მის ექმბი, ჩივირ ეს მოხვები, ბინა თელაშვილი.

ჩვენი ასევე გამოცდილება მოსივლის ხანაში და გამოვლინდა, რომელსაც სრულად ჩვენ გამოვეყენებინათ და ამ ჩვენ დავადასტურებთ.

შობის ყიფის პ-ნი თვლამული ამ თვეს და უსასივლოდ ვსახე-
რებს ჩვენს სანაშენოებს.

ვექოს ცელიცხს შევბრდი ყიფივ იყდა სვი თემას, ხოლო პ-ნი
ხენდაცხე შევამოვით სვი თემანი. ამ მკითხ სსსეფლით ივი სრულვით დავ-
მყოფილდება, ჩვენი ქათვლი და თანამეზობნი ჩვენს „სანაშენოე-
ბის“.

ჩვენამ ვევი დამტკილება დათვცხვილია, იმედი მქვს, რომ ამ ერთს
თვეს, ამ თვე სანაშენო სქმე დამოლოფებს და თვლავს მყოფებთ თვლამუ-
ლისგან.

ფულის ანგარიში

სახაროდ ვამევიბამ დამინაშე, დღეში ერთი თემანი და მკითხ კლდის
პოლეთი შევამოვბამს ვავატარე 42 დღე, მაშასადამე მერტება 420 მან. პოლეთ-
ის ფანია 70 მ. 90 კან. სულ შევკეთინს 490 მ. 90 კ. ამს ვარდა სქმის წანბო-
ვამ გამოიწვია შემდეგი ხარყები: 1) ვერბის მარტები 6 მ. 80 კან., 2) ვებეშები
— 9 მან. 55 კან., 3) კობოები — 10 მან. 80 კან., 4) სათამბო ვადასხადი —
— 1 მ. 10 კან., 5) საყარკელათი ვადასხადი—3მან., 6) ქალიშვილს წამქართვ
ვადასაწერად ყიფივ — 5 მან., 7) საყარ — 3 მან. და პეტილიკისა 1 მან.
55 კან., სულ — 4 მან. 50 კან. და 8) სამეშველით ვადასხადის დროზედ შე-
ტანლობისათვის, თითოზე 14 მ. 40 კან. სულ 43 მან. 20 კან., სულ (74% 1 — 8)
— 83 მან. 85 კან. ითვე ყამი ვარტერს 574 მ. 85 კან.

ამის დასაფარავად მყოფე წარდისას 300 მან. შემდეგ 100 მან. და პოლის
150 მან. მაშასადამე ხარყის დასაფარად მერტება 24 მან. 85 კან.

ვამევიბამს მერს გამოვამწილი 340 მან. შევიტანე ხანაში სეფდამტე-
ბით სეშივ სანევენებ 43 მ. 20 კან., მაშასადამე სანაშენოებს დავბრუნებენ
540+43—20 კან. ესე იგი 583 მან. 20 კ.

ვექილებს ვჩვენათ ცელიცხს — 250 მან. და ხენდაცხე — 50 მ. სულ
300 მან.

ვევი ვამევიბამს ა. თ. კოვშიძე.
კ. ვანაშენი სანაშენოლოთ, სსა ქონებისა და სხვა სამუცებთ, ქ. ტფილისი.
7 ივლისი 1914 წ.

სენა, ფან. 891, სკ. 4108, ვერ. 126, 127, 128, 129, ვივანი.

№ 175

1914 წლის დეკემბრის 10. — ქათვლითა შობის წერტილის გამოვარდნა-
ზელი სანაშენოების ვამევიბამს მხარეთა (№ 875) აღდგინაძე
კოვშიძისებთ აღ. სანაშენოის ანგარიშითა შობისა ქონების მისაღებად
შთკოვში ვამეშავებთ შესებე

Малостинный государь Александр Федорович!
Постановлением правления от 2 декабря с/г. на вас возложена обя-
занность выехать в Москву для получения следующего Тафлисскому

моей библиотеки, которая находится в Москве и каковую и завещаю в собственность Лазаревскому институту восточных языков в г. Москве. Дворовое с постройками место, находящееся в г. Гори Тифлисской губ. и завещаю Горьбискому обществу управлению. — 1000 руб. В нем была открыта грузинская школа для бесплатного обучения. Хазанов. Сие завещание со слов завещателя писал присяжный поверенный Тихон Николаевич Новичкин, живущий в гор. Самаре. Присяжный поверенный Николай Леонидович Яценко. В том же свидетельскую преподаватель Самарской 1-й гимназии Михаил Михайлович Бутин, жительствующий в г. Самаре. Настоящее своей подписью свидетельствую, что завещатель находится в здравом уме и твердой памяти, написанное переписчиком присяжным поверенным Новичкиным и подписанное им завещание собственноручно пом. прис. повер. Александр Иванович Коробов. Именно это и удостоверяю Николай Леонидович Яценко. Именно это и удостоверяю Михаил Михайлович Бутин. Засвидетельствовано 2 копии в конторе Самарского нотариуса М. С. Афанасьева 28 июля 1912 г. по реестру 10710 — 12. Против действительности этого завещания в части, касающейся розового недвижимого имущества, заключающегося в дворовом участке земли со строениями и состоящего в гор. Гори Тифлисской губ. возбужден спор в порядке 1066, 13 ст. зак. Гр., как это видно из представленного к делу удостоверения сего Суда от 1 мая 1913 г. за № 12527 дело 10 отп. 3 ст. № 337 — 12 г.

Принимая во внимание: 1) что домашнее духовное завещание умершего А. С. Хазанова составлено с соблюдением формы и правил, установленных 1045, 1046, 1048 и 1051 ст. т. X, ч. 1, зак. Гр. и представлено в Суд в подлиннике, согласно 1060 и 1063 ст. тех же законов, до истечения годовичного срока со дня смерти завещателя; 2) что подписавшие это завещание трое свидетелей, при допросе из 27 ноября 1912 г. и 2 апреля 1913 г., согласно 1050 ст. т. X ч. 1, удостоверили завещание в подлинности и показали, что подписали его по личной просьбе завещателя, которого при этом лично видели и назвали в здравом уме и твердой памяти; 3) что из содержания завещания не усматривается неспособности ни завещателя к распоряжению своим имуществом, ни назначенных наследников к принятию завещанного и споров против завещания ни от кого в Суде не предъявлено; 4) что при таких обстоятельствах завещание А. С. Хазанова, на основании 1066 ст. зак. Гр. должно подлежать утверждению, что с наследник, по этому завещанию, на основании 1066 ст. тех же законов 8 п. 13 и 98 ст. уст. о герб., сборе и 237 ст. т. 5 уст. о пошл., следует копейка три руб. на публикацию об утверждении завещания, 1 р. пошлина гербовая и актовых три руб., за безвозмездный же переезд по этому завещанию имущества, согласно 4 п. 202,3 и 4 п. 203 ст. 5 т. уст. о пошл., наследственная в казну пошлина подлежит взысканию: с доли Инесовой и Гуарамидзе в размере 6%, с доли Лазарова в размере 12%, а доли остальных наследников не подлежат обязательной наследственной в казну пошлин, одне по малочисленности своей, другие, как поступающие в пользу ученых и учебных учреждений. Окружной Суд **ПОСТАНОВЛЯЕТ**: домашнее духовное завещание приват-доцента Александра Соломоновича Хазанова утвердить за ис-

ключением части, касающейся дворового места с постройками в гор. Гори Тифлисской губ., о чем на завещании сделать копии и копию копия, изыскав в наследственную пошлину с Девки Семеновны Иниевой — триста шестьдесят руб., с Елены Сорокиной (Григорьевна) — триста шестьдесят руб., с священника Феофилакта Лаврова — пятьсот сорок руб. Копию определена сообщить в Москов. казенную палату, Подпись Суда. С подлинным верно: помощник секретаря, подпись.

Настоящая копия выдана из Московского окружного суда по 10 ота. поверенному правления Общества распространения грамотности среди грузин в Тифлисе и члену названного О-ва коллежскому советнику Александру Федоровичу Кишидзе. 3 руб. актовых и 1 р. 50 к. на публикацию внесены под квитанцию Моск. губернского казначейства от 4 июля 1914 г. за №14231. Гербовый и канцелярский сборы оплачены. июля 7 дня 1914 г. за товарища председателя подпись. Помощ. сек. подпис. М. П.

Я, нижеподписавшийся, удостоверяю верность этой копии с подлинником ее, предоставленным мне, Федору Илларионовичу Павлову, исполняющему должность Московского нотариуса Павла Николаевича Меморского, в конторе его, Тверской, в д. Маттеисен №18, Коллежским Советником Александром Федоровичем Кишидзе, живущим в Москве, по Тверской ул. в доме №19. При сличении мною этой копии с подлинником, в последнем пометок, приписок, зачеркнутых слов и никаких особенностей не было. Подлинник гербовым сбором оплачен, что видно из текста. 1914 г. июля 25-го дня. По реестру №8833. Копия эта засвидетельствована для представления в учреждение князя от оплаты гербовым сбором. И. д. нотариуса, подпись. Печать. Исправлено: «одну». С подлинным верно за секретаря, подпись.

№8058.

1915 года января 19 дня настоящая копия описана в Московском сиротском суде для выдачи коллежскому советнику Александру Федоровичу Кишидзе на предмет представления куда укажет надобность. Гербовый сбор в размере 1 руб. уплачен. Член суда, подпись, и. п. за секретаря, подпись. Канцелярский сбор уплачен.

Я, нижеподписавшийся, удостоверяю верность этой копии с подлинником ее, предоставленным мне, Павлу Николаевичу Меморскому, московскому нотариусу в конторе моей, Тверской части, на Тверской, в доме Маттеисен №18, коллежским советником Александром Федоровичем Кишидзе, живущим в Москве по Тверской улице, в доме №19. При сличении мною этой копии с подлинником в последнем пометок, приписок, зачеркнутых слов и никаких особенностей не было. Представленная копия оплачена гербовым сбором в один рубль, что видно из текста оного. 1915 г. Января 22 дня по реестру №977.

Копия эта засвидетельствована для представления в учреждение делопроизводство, в конх князя от гербового сбора.

В сей копии исправлено «с» Амьскою, «соблюденннма», «подписавши», «засвидетельствована».

Нотариус (подпись)

№ 177

1913 წლის იანვარის 2. — ქ. შ. ნ.-ს სსოფიადოების განკარგვისათვის
სსოფიადოების განკარგვისათვის დასაყენებელი
სახანაშუალოს წარდგინებული ქონების მიჯნის შესახებ

თანამდგომარეობის მონღოპოლიტიკის, 10 დეკემბერს 1914 წ. № 625, მე
გაეცხა მსოფლიო განკარგვისათვის ად. სოფ. სახანაშუალოს მიერ წარდგინებული
ქონების მიჯნაზე. ქონების მიჯნა მომხმარებელი აგრეთვე: 1) ე. ს. ვეჯინაძემ,
2) დ. ს. ინივერსამ, 3) თ. ს. ლაფერაშვილმა, 4) ე. ა. ნემსაძემ, 5) ი. ს. მარტოვი-
ტს, 6) ვ. ვ. ლამბარაშვილმა, 7) ტატია კახიკორამ და მსოფლიო ქართული
მეცნიერების ხელისუფლების და ლიტერატურის სსოფიადოებამ. არა მკონდი ვე-
ჯინა, მხოლოდ ასეთი ვამ. სეზარიაშვიტს.

ა. ს. სახანაშუალო ვარდაცხადდა ქ. სამხრის 25 ივლის 1912 წელს და ში-
ნაგად შედგენილი ანგარიში უნდა: 1) ინივერსამ — 3000 მან., 2) ვე-
ჯინას — 3000 მან., 3) ლაფერაშვილს — 3000 მან., 4) ნემსაძეს — 1000 მან., 5)
მარტოვიტს — 1000 მან., 6) მსოფლიო ქართული სსოფიადოების მეცნიერებისა
ხელისუფლებისა და ლიტერატურის — 1000 მან., 7) ლამბარაშვილს — 500 მან.,
8) სეზარიაშვიტს — 200 მან. 9) კახიკორას — 30 მან. სულ — 12,730 მან.
სოფიადოების მომხმარებელი ქონება სვეს წყაროების სსოფიადოების, ვარდა
სსოფიადოების, რომელიც უნდა დასაყენებელი უნდა ლამბარაშვიტს ინივერ-
ტეტს უნდა ქონება 10 უნდა განკარგვისათვის სახანაშუალო ქალაქ ვარს.
ანგარიშს ამ ნაწილზე დაე სწავლობს და დღეს ამ დასაყენებელი.

სახანაშუალოს ანგარიშს დასაყენებელი მსოფლიო ილქის სასამართლომ 11 ივ-
ლის 1913 წელს, სოფიადოების სსოფიადოების ვარდასადა შეცდომით გამოიწ-
ვარს. მეფე ლაფერაშვილს სსოფიადოების შეტანა მსოფლიო სასამართლო ქალა-
ტში. სოფიადოების შესწავლა შეცდომის და სსოფიადოების ვარდა. რომ სსოფიადო-
ები ვარდასადა უნდა ვარდასადა: ლაფერაშვილს — 180 მან., ვეჯინას —
180 მან. და ინივერსამ — 180 მან. დანარჩენი სსოფიადოების თანხები სოფიადოების
ვარდასადასადა.

ვინაგან ეს ვარდასადა შეცდომები დასაყენებელი არადასადა სსოფიადოების,
მე ინივერტეტის ვარდა მის მიერ წარდგინდა ეს დღეს სსოფიადოების. უნდა
ილქის სასამართლო არ დასადა განახლებს დასაყენებელი სოფიადოების. ეს დღეს შე-
ჯინას სსოფიადოების 1 ივლის 1914 წელს, ქართლის დანაგებით სულ დაქირა 583
მან. 20 კან. თანხის შესახებ 194 მან. 40 ე. დ. ი. ინივერსამ შეტანა ეს ვარდასადა
ქ. ტატიკორამ, მანდასადა მის ნაწილს დასაყენებელი მსოფლიო სასამართლო ქალა-
ტში რომელსაც უნდა მოვარდა ვარდასადა ქალაქები, სოფიადოების ლაფერაშვილს და
ვეჯინას წილს დასაყენებელი ვარდასადა ამ სსოფიადოების, რომელიც ვარდასადა
მის და რომელსაც დღეს ვარდასადა განკარგვისათვის.

ანგარიშს სახანაშუალოს წარდგინდა სასამართლოს დასაყენებელი ვარდასადა
ლამბარაშვილს. მანვე უნდა სოფიადოების მომხმარებელი ქონების დასაყენებელი, სოფიადოების
სოფიადოების, რომ სახანაშუალოს დასაყენებელი სსოფიადოების ქალაქები 6226

მანეთსა, იქნაჲს ბანკში 12,600, ვოლკოვის საბაროო კანტორაში — 14,000 მან. ვოლკო-კამის ბანკში — 14,000 მან. მოსკოვის ვაჭარის ბანკში — 3,000 მან. სელენოვი შეწახველ კასში — 1006 მან. 20 კან. მიხაილეს საბარო კანტორაში — 12,800 მან., ამავე კანტორაში — 1700 მან. ნადი — 115 მან. 35 რ. სულ 58147 მან. ეს სთა უნდა შექნაოდეგს რაგან ქაშვაროვების კანტორაში არ აღმოჩნდა ვანბი — 1700 მან. ვოველი ბანკი ვანბის პეტროს აძლევს პოლეთს ნომრით. ამათი პოლეთი პოქველს არ აქვს პობსენებელი, ეტეობა არც უნახავს თუალოთ და ჩაუწერია ზემოთჲ თანხამჲ პო-ჩუგის ვანსხადებთა შეუბოქმებლიე და გამოუტყვევლად. ნადი 115 მან. 35 კან. პოქველს ადღია ვოლკოვ თანხამჲ ნიკიტის ჩაწილის მიმხაროველ მარქველს ვანკაროველებთა მიხაროვის საგანგო სახლში აღმოჩნდა ნომრის პეტრო არც ქუჩქი, 100 მანეთად დაფასებელი. ეს პეტრო პოქველ და გამოვებუანე ტეი-ლის დასადებებით შესახაბი ითა წლის ნახევრისა და გზის ხარჯი, სულ 8 — 9 მან. მიმსადამჲ თანხა 58147 მან. 79 კან. შეესკოფებეს და დაქვერს სულ 56232 მან. 44 კან. ეს ქონება შექონდა საღებო და აიღო კოდეც.

ოქტის სასამართლოს მოვევიდა, ამას ვარდა, ერთი დიდი შეცდომა. იგი ამბობს, რომ ეს მიმხარე ქონება იხანება მოსკოვის ხარხარში, ქონება იგი შენახელი ერთი ხანგებში და სახელწიფო შეწახველ კასში.

მოსკოვში აღმოვაჩინე ასეთი ქონება, რომელიც მიხარებელი არა აქვს არც სასამართლოს პოქველს და არც ოქტის სასამართლოს, დასარგვეს ინსტიტუტში იხანებოდა 238 მან. 50 კან. და ქალთა პირველ ვინახოში 118 მან. 30 კან. მიმსადებოთ ამ ითის პეტრა თანხისა პოქველ ქონება გამოიხატება — 56239 მან. 24 კან.

სახელწიფო შეწახველ კასში აღმოჩნდა ითის წინახყოთ თუქნად ღირებელი 4% მიწობის საყლები ბანკისა და ნადიად 906 მან. 20 კან. მიწობის ექმონები შეაკვეცეს და მიწვეს თუ თუქნად ღირებელი მიწობის ექმონით 1 ივლისისა 1915 წ., ნადი 906 მან. 20 კან. და სარგებელი და ექმონები, ფულად ქალთა 113 მან. 51 კან. სულ 1014 მან. 71 კან.

ჩემს ბუღალში ვიხარა.

I		
სახარო:		
წ. ვ. სარგებოების კანტორაოვან	500 მან.	კან.
II		
თაგნი:		
1) საჩუგებლიანი ქალადებთა ექმონებთა	6326 მან.	კან.
2) კომერციულ ბანკოვან ოქტეცხ და კანია	12600 მან.	კან.
3) ძი. ქაშვაროვებთა	12800 მან.	კან.
4) ვოლკო-კამის ბანკოვან	14000 მან.	—
5) მოსკოვის ვაჭართა ბანკოვან	3000 მან.	—
6) ძი. ვოლკოვების ბანკოვან	6500 მან.	—

7) სხელწიფი შენაწველ კაიდან	906 მან. 80 კპ.
8) შიწმობა სეღუეზი შიწისა	2064 მან. 55 კპ.
9) ღაშაიყის მსტიტუციიდან	2872 მან. 100 კპ.
10) შიწველ ქალთა ვიწმინთიდან	118 მან. 30 კპ.

56569 მან.

III.

სარგებელი

1) იფეკარის ბანიდან	1620 მან. 93 კპ.
2) შ. გამეკაროეების ბიდან	1849 მან. 60 კპ.
3) ვოღუე-კამის ბიდან	1627 მან. 59 კპ.
4) შიწიკოეის ვიწმინთა ბანიდან	324 მან. 90 კპ.
5) სხელწიფი კაიდან	113 მან. 51 კპ.
6) შ. ვოღუეეების ბიდან	831 მან. 69 კპ.

6417 მან. 22 კპ.

სულ 63806 მან. 22 კპ.

წიხა-კოიხის სარგადოების სარგებზე გამოეწიგენე სარგებლიანი ქალღ-
ღები და ხაღი 60.226 მან. შიწმადამე დარხა ჩემთან — 3.200 მან. 22 კპ.

ღაქმარე

I.

შიწველი ჩემი სარე

1) ბიღუთი ექვიან და იქვიან	83 მან. —
2) სანმელ-სამშელი შიწა და სხეი 52 ვლე	520 მან. —

603 მან.

II.

შეწველიეებს კარღაეეეეე

1. გ. ი. შიწიფრადენ	200 მან. კპ.
2. ა. დ. ბეწარინს	200 მან. კპ.
3. გ. გ. ღაშმარაშვილს	500 მან. კპ.
4. დ. ი. თაიფიშვილს	1000 მან. კპ.
5. შიწვე სარგებელი	87 მან. 50 კპ.

1987 მან. 50 კპ.

III.

1. ეეწილს ი. ა. ცეილეკმანს	265 მან. კპ.
2. ღაქმის შარგები	60 მან. კპ.

3. სოფარის მემოსის	122 მან.	კან.
4. სპეციალური მარცხე		
5. ნ. ა. უსახვეის ქაღ.		
6. მასკე		
7. საკანცელარო ხარჯი	4 მან.	80 კან.
8. ფესქები	18 მან.	70 კან.
9. პოლიციის მოწმობა ზემის პაროცებისა	5 მან.	91 კან.
10. შერაჯს	1 მან.	20 კან.
11. გადამწერლებს საქმის დასაქარებლად	3 მან.	20 კან.
12. ფსიქიკ ქაღაღების გამოცხენა	100 მან.	—
13. კამისონცის	11 მან.	80 კან.
14. დანატყენ ფულს გამოცხენა	3 მან.	30 კან.
15. დ. ა. ნემსაძეს	18 მან.	49 კან.
	30 მან.	—

643 მან. 90 კან.

სულ მარცხე

3288 მან. 40 კან.

ხარჯი ზეტია ზემის დატყენილ ფულზე 8 მანეთით და 18 კან. 3288—40 კან. 3280—22 კან. 8 მან. 18 კან. ეს ფული უნდა დაბრუნდეს შუ.

შემკაობრების ურგებათი

ა) ფ. ს. ლიფტაშვილს გამოკლებით	3000 მან.	
	194 მან. 40	2805—60
ბ) ე. ს. ვეარამიასას გამოკლებით	3000 მან.	
	194 მან. 40	2805—60
გ) დ. ს. ინველისას	3000 მან.	3000 მან.
დ) ა. ს. მარცხაძეს გამოკლებით	1000 მან.	
	200 მან.	800 მან.
ე) ვ. ა. ნემსაძეს	1000 მან.	1000 მან.
სულ	10441 მან.	20 კან.

თავის უნდა ზემსტოს საჩვენელი, თანამედ იმ სამუთების.. რომელსაც ამასთანვე წარმოიღვეს გამოკობის.

დ. ს. ინველის შავრატად წარდგენილი მოსკოვის ხაზინაში 194 მ. 40 კან. დატყენილები წ. ვ. საზოგადოების ამ იარსამ თვეში.

გამსვენებელი ა. ს. ხაზინაშვილის საზინათ სოფებო საცვლო ტანსაცმელი და სხვა მარცხებელია იარს კაღაში. ეს კაღაებო დატყენილია მოქალაქე ბეჭით და შესანამედ ვარდადეთია ექიმ ვ. ნემსაძისათვის. ჩაღვან იგი ვარდენ-

№ 178

1912 წელს დატვირთული — მიხეილ ანგარიში ალ. ხახანაშვილი ქარაგინის
გარდაცემის შესახებ. ქ. ვ. წ.-ა. ბ. განაგებულნი

მოსკოვის უნივერსიტეტის პროფ-დოცენტო ა. ს. ხახანაშვილი ვარდაც-
ვილი 1912 წ. 25 ივლისს განაგებულმა შიშლი თვისი მოძრაი ქონების
უბრტევი წილი ქ. ვ. წ.-ა. ბ. საზოგადოებას დადებდა. საანგებრტევი ქონების
განაღრება მიხეილ მიხეილის წყარს ა. თ. ვიფშიძეს. ბ. მ. ვიფშიძემ
დაკრტებული შიშლითა სსრტულეშ მოიყვანა და ამას 1915 წელს იანერის
პირველ ზიტებშ განაგებულნი შიშ საანგებრტევი შიშლი მოძრაი ქონე-
ბიტან შიშლი %%-ანი ქალაღრები სხვადასხვა ბანკებისა და საზოგადოებო-
სა, ღრტებული სომხალური ფასით — 6426 მანეთად, ხალღი ფული:

თაენი — 50163 მან. სარტებელი სხვადასხვა ბანკებთან 6417 . 22 კან.
სულ 63006 მან. 22 კან.

%%-ან ქალაღრებს მოეტრა კებონები და დატვირტევი თბილისის სა-
ხელწიფი ბანკის კანტორაში. მიღებულ ექნა კებონების ღრტებულებს 630 მ.
42 კან.

შიშლი კანი მიღებული ქონებისა უფრის 63631 მ. 64 კან.

ბ ა რ კ ე ბ ა :

განაგებულნი დასაღრავებებზე დატარტა — 2398 მ. 34 კან. (ეს ფული
გაქარაღი 1912 წელს ხარტებში).

საქმის წარმოებრტე:

1914 წელს ხარტულში მიეტრა ბ. ნ. ვიფშიძეს მოსკოვში წასაღრულად:
საღხარ ხარტე 490 მ. 90 კან.
შიშვე სხვადასხვა ხარტების დასაღრავად 83 მან. 85 კან.
საშეკეღრტევი კადასარტე 540 მან. —

სულ 1114 მან. 85 კან.

სან რტარტევი და საღრსტო ხარტები გაქარაღი კარტე-
ღარის შიშრ 25 მან. 25 კან.
1915 წელს ბ. ნ. ვიფშიძის ანგარიშით: საღხარ 607 მან. —
საქმის წარმოებრტეზე გაქარაღი ხარტები:
სან რტარტევი, საღრსტო, ღურბის ხარტები, ვაქარაღ
მიხეილსა და სხვა 693 მან. 90 კან.
საღვქარაღი (ს. კახიანს ანგერბის დამტკიცებისათვის) 30 მან. —

სულ 2741 მან. 10 კან.

შეკეღრტევენს მიეტრა მოსკოვში:

1. პეტარბინს 200 მან. —
2. ღამბარტევი 500 მან. —

3. ინჟინერული	1087 მან. 30 კპ.
4. მასტრანტები	300 მან. 30 კპ.
აქ. თბილისში, მასტრანტები	1987 მან. 30 კპ.
2. ფარმაცეუტები	867 მან. 10 კპ.
3. ინჟინერები	3000 მან. 90 კპ.
4. კანცელისტები	3201 მან. 30 კპ.
	30 მან. —
1. მასტრანტები დასაწყისი	7105 მან. 30 კპ.
(მათ შორის 1000 მან. სპეციალური ნაწილები)	11833 მან. 90 კპ.
დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი	51802 მან. 74 კპ.
1. მუღ. ა. ლაგერმანერული	3000 მან. 90 კპ.
2. ექიმ ელ. ნეშაძე	1067 მან. 30 კპ.
დასაწყისი	47.728 მ. 74 კ.
	4074 მან.

მათ შორის უნდა გამოვიყენოთ დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი — 2398 მ. 34 კპ. (დასაწყისი 45.330 მ. 40 კ.) და განსვენებული სავალაქი ჯგუფი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი 3000 მანეთს, დასაწყისი 42.330 მან. 40 კპ. აქედან მუღ. ა. ლაგერმანერული დასაწყისი დასაწყისი — 2.330 მან. 40 კპ. ამავე თანხის უნდა გამოვიყენოთ დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი 2.398 მ. 34 კ. რადგან ეს მან. უნდა გამოვიყენოთ 1912 წლის ვასკალში. ამათ შორის დასაწყისი დასაწყისი 40.000 მანეთი ზედხელახელი თანხა, რომელი დასაწყისი უნდა მოხმარდეს უკვე წლითი სწავლა-განათლებლის სქეს.

მოსალოდნელი შემოსავალი განათლების მანეთად 1.700 მანეთამდე დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი 194 მ. და 40 კპ. შეტანილ უნდა ექმნას შემოსავლის აღრიცხვაში, როგორც შემოსავალი შემოსავალი.

შემოსავლებზე დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი დასაწყისი:

სავალი და სავალი წარმოების დასაწყისი	1648 მან. 38 კპ.
შემოსავლებზე დასაწყისი	7105 მან. 30 კპ.

სულ

დასაწყისი: სავალი და სავალი წარმოების	8753 მან. 68 კპ.
შემოსავლებზე დასაწყისი	792 მან. 73 კპ.
	1987 მან. 50 კპ.

სულ 2780 მან. 22 კპ.
 ამათ შორის შემოსავალი უნდა დასაწყისი 2780 მ. 22 კ.

28 თებერვალს საზოგადოებამ შილი სახანაშვილის
სამწვერბე

ეს ფილი მუშაობს საზოგადოეო თამბს.

საქონლის
საზოგადოეო

სახლი, ფილ. 481, სიქ. 4016, ფერ. 199 — 200, ფილი.

№ 179

2016 წელი — ად. სახანაშვილის მემორიული მემბრული თამბის მემბრული

მემბრული:

1. 5% ქაღალდები	6326 მან.	43 კპ.
2. 5% კუბიბების ფილი	630 მან.	43 კპ.
3. ფილი	53900 მან.	კპ.
4. —	1624 მან.	79 კპ.
5. სიდები მანკის 4%	100 მან.	კპ.
6. მემორიული მემბრული + ვიდეობის მემბრული ვამბრული და მამბრული	2780 მან.	22 კპ.
	65361 მან.	43 კპ.

მამბრული:

1. ა. ვიდეობის	1614 მან.	85 კპ.
2. მამბრული მემბრული	2398 მან.	34 კპ.
3. კაბი ან	300 მან.	კპ.
4. მამბრული	867 მან.	10 კპ.
5. ვამბრული	3006 მან.	90 კპ.
6. მემბრული	3201 მან.	30 კპ.
7. კამბრული	20 მან.	კპ.
8. მემბრული	3006 მან.	90 კპ.
9. მემბრული	14 მან.	კპ.
10. ად. ვიდეობის	8 მან.	18 კპ.
11. ად. ვიდეობის მემბრული და მამბრული	2780 მან.	22 კპ.
	17227 მან.	79 კპ.

მამბრული:

1. მემბრული	1067 მან.	10 კპ.
2. საზოგადოეო თამბის მემბრული	4066 მან.	54 კპ.
3. მემბრული თამბის	40000 მან.	კპ.
4. მემბრული მამბრული	3000 მან.	კპ.
	48133 მან.	64 კპ.

სულ: 65361 მან. 43 კპ.

თ. საჩხაძე

თავის სახელობის ბიბლიოთეკა
საერთაშორისო მონაცემების
(1890-1898)

ბიბლიოთეკა: ადგილი საბოლოო მოდერნიზაცია: იგი იყო მწვალი, ევროპული, ეროვნული, ეკონომიკური, პოლიტიკური, მატერიალური და ენობრივი საზოგადოებრივი.

ადგილი ტომობრივ საბოლოო დანაშაულის 1868 წელს, 1884 წელს საზოგადოების საზოგადოებრივი საზოგადოების წარმართების დამოუკიდებლობის შედეგად ის ჩართეს თბილისის საზოგადოებრივი სემინარიის პირველ კლასში. მაგრამ სემინარიის კურსი არც დამოუკიდებლობა, რომ სემინარიის აღმშენებელი იყო ადგილი იგი დაიბრუნა საზოგადოებრივი.

1886 წელს ზღვებში ი. საბოლოო გაემგზავრა სწავლის გასაგრძელებლად იქ შევიდა, შემდეგ კი საზოგადოებრივი მოძრაობის ენციკლოპედიაში, მაგრამ ეს სემინარიის გამო იბრუნებოდა ვახუშტის საზოგადოებრივი ბიბლიოთეკაში. 1889 წლიდან იგი მუშაობდა საქართველოს სეკულარული კურსების და იმდენი პირიდან ამდენი კონსტანტინოპოლს ვახუშტის და «Kasaba»-ში ადგილობრივი მოსახლეობის სეკულარული სემინარიის სემინარიის, ამას ვახუშტის იბრუნებოდა მისი თარგმანები. 1896 წლიდან ი. საბოლოო ახლად დაიბრუნებოდა ვახუშტის «ენობის ენციკლოპედია» მუდმივი თანამშრომელია, ვახუშტის «ენობის ენციკლოპედია» ის მუდმივად იყო კონსტანტინოპოლს «Hosok odoprenne»-ში.

1896-1898 წლებში ადგილი საბოლოო მოგზავნიდა დასავლეთ საქართველოს სეკულარული კურსების მოგზავნიდას მასალები დროდადრო ქვეყნად მიდი, ვახუშტის «მოამბეში» (1900 წელს ეს წიგნები ცალკე წიგნად გამოვიდა «მოგზავნიდას»-ის სახელით).

1898 წელს იბრუნებოდა მისი თარგმანები: ვახუშტის — «ენობის», პოლიტიკური — «მოამბის შედეგი», ა. ვახუშტის — «დამოუკიდებლობა» და სხვა.

1898-1900 წლებში ადგილი საბოლოო სემინარიის კურსების და დრო იყო ადგილი ენციკლოპედიაში მოხელეთა და ადგილობრივი მკითხველების შიშის კურსი ბიბლიის სემინარიის. ადგილი საბოლოო ენციკლოპედია და ენციკლოპედია ბიბლიის მუშაობდა ენციკლოპედია კონსტანტინოპოლს ჩვეულებრივად ენციკლოპედია იგი ქალაქის თვითმმართველობის არსებობის საქმეზე ცდილობდა.

ქალაქის თვითმმართველობაში რაც შეიძლება მეტი პარტიული-კომუნისტური ელემენტები.

სწავლის დღი წაუტეოლი ათეულებს მის ისევ მარტოობა საფრანგეთს და 1900 წელს სუბელში ის მიემგზავნება, პარტიაში მოხელის გამოყენება რეალობის კონსტრუქციები. შემდეგ კი შემოღობობაზე შედის უმჯობესი ანტიპროლოგიური სკოლაში, სადაც ის იმყენდა გამოხედილი შეცხელების ლექსებს და პინაქლებს იღებდა მათგ. გამოიღო მოტევილი სახელობის სემინარში. საზღვარგარეთ ყოფნის დროს მის მზავალევი მივლია პინაქლები საერთაშორისო ყრბობებსა და კონცერტებში, პარტიაში ანტიპროლოგიური სამყარო-საზღვარგარეთის ყრბ-ყრბ სტრუქტურა მის წარუთაში მოხსენება ვევილ მ-ტონების შესახებ. ეს მოხსენება შემდეგ პარტიაში ცალკე წიგნად გამოიცა და მისი იტრია საზღვარგარეთელ წიგნ-კონსტრუქციებზე ატრია.

1910-1911 წწ. დაწერა რამდენიმე წარული სამყაროს გამოყრბობა, რომლებიც შემდეგ „გამოყრბობული წარყრბობის“ სახით გამოქვეყნდა 1956 წელს.

1918-1924 წწ. თვლი საბოკო იყო პედაგოგი.

1924 წლიდან კარბიკულეზებზე თ. საბოკო მიღობო ლიტერატურულ შრომას ვწობდა. ეს წლები მის შემოქმედებაში ვევილზე საყოფიერო იყო. ის დროს გამოქვეყნდა მისი თარგმანების უმჯობესობა: ბოკოს — „ვეკმერონი“, მომასის — მოხსობები, პარტობის — „ცეცხლი“, ვარბობის — „კეკლი“ და სხვ.

მეგრამ თ. საბოკოს ნაშრომებიდან ვევილზე მნიშვნელოვანი ქართული სტრუქტურა სტრუქტურა-მნიშობა, რომლის სტრუქტურული 1930-1955 წლებში გამოიცა. საღვსიკობის მისი და ატრებების შეგროვება მის რეალობა 1889 წლიდან დაწერა. შეგროვების მეგრებობილი ატრებები გამოიცა მისი ვარბობის საფრანგულზე — 1967 წელს. აღსანიშნავია, რომ ქართული ატრებები (816 ყრბობილი) 1903 წელს თ. საბოკომ ფრანგულზე გამოიცა პარტიაში.

• • •

თვლი საბოკოს კონსტრუქციული შეგროვებობა მეგრებზე მეგრებობა მის მეგრებზე თვლი მისი მოწიხობი წარბობების საერთო რეკტეობის ატრებების, ხოლო ატრესტრუქტურის რეკტეობა (საფრანგულზე გამოყრბობის) მის ატრებობაში.

მეგრამ ეს მისი ვარბობობილი სტრუქტურა მეგრებობების თვლი ატრესტრუქტურის იტრებობაში. საწილი მოხედილი წარბობებისა და ცეცხლი შეგროვების სარბობა ატრებობა — მის მონახება.

თ. საბოკოსთან მოწიხობი წარბობის უმჯობესობა და სარბობობა მისი წარბობების და ცეცხლი სარბობობის საზღვარგარეთი ლიტერატურულ მეგრებობაში, ხოლო თ. საბოკოს მეგრებობილი წარბობები — საფრანგულზე სარბობობის საფრანგულზე. ვევილში სარბობობის საზღვარგარეთი ატრებობების მისი წარბობების იტრებობა ატრებობა საზღვარგარეთის ვარბობებისა და ვევილში მარბობობობობის მეგრებობაში.

№ 5

საბჭოთაო საქმე

1890 წლის აქტობრის 24. — ილი სხუბაშვილის მიერ
იგივე სახელით

მთა თვლი! აშუენს ზღვიშებს რომ თუი დუიანებოი და სუქმეზედ ვილანი
 ჩიკოი ხოლმე ვფხი, ვკინებ, ექვობინება. ჩასუკიბველია, ზღვილია მისი
 მოიბოფი, მაგრამ მარცხ სე დუიწვეს, რომ სემინათაში გამოიხატოე და
 ვეჩეი მადვიის საცემელი არ აქნებს მარცხ და მარცხ ზღვილია ზვენიეის. ესე
 არაფერი, სუქე იმისი რომ სოფრის სუიჩინათ ვერ სკოფნი სემი ფელის ქო-
 ნეს და მოქწეჩას სუიი თემისი აქს შობლივის ვადუღებელია. სულ თითო
 თემისი მქონდა, და სუქმეშერნივე დუიხარქე 'ჩაი შეტლება მქონდა შობი ვი-
 ნაჩილე წასვლის დროს, და ამ კო ჩა ვიკოდი, თე ვეჩეი გუბიჩეებანი ხაგრიღე-
 პოდა შობი, ჩოდესაე თითონეე არას ამბობდა. წეჩილი მივალე შობისკან 18 ამ
 თვეს შექწედი, მაგრამ სემი წეხელი შობი ჩას არეებდა. მე კოდეე ვრონი არა
 მქონდა, და არა ვილა მუქეს. შობლიი სუიი მანათი მოხეჩეხე და მარტო არ ვა-
 დეგებანე 20 თე 21 ამ თვეს, ამ კოცა ხანში მიველი კოცა ჩამეს და ვადეგებე
 ნი შეტლებსიდაფარად. მასწავლებლებში მივიათოვე და ზეე არაფერ შენიშე-
 და. მე კოდეე ვამეჩი არა, მუქეს, უადვილიო ვარ შესახებ ვეჩინბას, მე კო
 კარგად ვიკონბ და შენი არ ვიკო ვე სულ ვიხიი. თუიის დროზე ვადეკინბი.
 წამიოდევენებს პიჩეებან სოფრისი და სხუისი და ვერ კო არა ხანს ჩა.

შეფილითა იკოცხლე! დუიჩემი შენი მის ილი სხუბაშვილი

ილი სხუბაშვილი სოფრისი აქი, იფიჩიჩი

№ 6

1890 წლის დეკემბრის 18. — სანს დომოვიჩის წეჩილი იგივე სახელით

მთა თვლი! შენი წეჩილი 28 ვიჩეკობისთვის დამეჩილი მე მივალე 15
ქისტეშობისთვის.

არ ვიკო ამოდენა ხანის დუეკობებს მიზენი ჩა არას, მაგრამ მე მარცხ დ-
 ვეშეჩე შენი თბოენა ამეჩილებინს და ვწერ სემს მის. იმის მხარე მე ვარ-
 წეჩენებელი ვარ თე კო ჩამ შეტლება არას დამოკვეს.

შეჩენი მივეჩის, ჩატომ არა შევეტევიბინე ჩა ჩოდესაე პიჩინბ, თუი
 დამებე, ამ ჩატომ ვიხი დიდა მარცხ არ შენიშახე.

ჩვეწ ვეველანი კარგათა ვართ. ნაკომ მივიკოთინა ზეეჩი მიკოთინე ვილ, სო-
 ტადე. სანს [დომოვიჩის].

6 დომოვიჩის სან სხუბაშვილი დამეჩი-მეჩილი შეჩევი, იგივე სახელით ფილი, ს.
 № 11169, იფიჩიჩი.

№ 7

1981 წლის აპრილის 11. — დავით კარქიშვილის წყალობით
თავი სპირიტისგან

საქართველოს
საქართველოს
საქართველოს

მთა თვლით იქვენი წყარო და მისთან წყაროს გამოძიებულს ამხანაგობის სიბრძნე შეიძლება ჩინეთისა და მისი მადლობის ვიღაცნი „ცდა“ ამ მხარე რომ დავიწყებო ამის მხარეა რომ ვითრე წყაროებში თავის მოახლოების შეიძლება ნაწილი დარჩა მოვესა ჩვენ კი ამის იმედი ვეკონდა ხელად რომ მის სტატია არ ვეკონდა ერთგულს შესავსებლად უმეცხვლის დრამის დასმეფა ვადი-წყობით ერთ სტატიათ კიდევ ამ ველით და მალე გამოვეჩვენით ცნობებში.

კოლტერის „კანდიდის“ შესახებ უნდა მოგახსენოთ, რომ მე დარჩ მისთვის თუ ვინაა „კანდიდის“ თარგმანი შექმნა და არც კრებოთ ჩინეთში, რადგან მე ეს კოლტერის მოახლოება სულაც არ მოახტენია, პირიქით მე შესძინა, რომ იქვე ვქონდათ სათარგმნი, რადგან ჩინ მეუღლართ ვარ იქვენიც.

მეც იქვე უნდა ვაწიროთ მართა, რადგან ჩინის მართა ძალიან კარგი იქნება მხოლოდ ერთი ვეცდეთ, რომ ესა შევხვები ამართა, თორემ იქვენი ვიქტორ სივლის თარგმანი, რადგან ვაჩვენებდა შენიშვნა ესა მისე და უხეშებოთ აქცე მე სიტყვებით არ წამოკითხა ერთი და მხოლოდ აქა-იქ ვადავადე თვლი ეს ერთ სიმბოლე მართლაც რომ ძველი ძაბოლებულია ფრანგულის ენოვან სა-თარგმნი. სიტყვით ჩვენს ერთს და ფრანგულის ძალიან დამოახტებულნი არ-ა, და ამის მხარეა რომ პირდაპირ თარგმანი ქართულად ვერ გამოდის კარგი, ამიტომ მთარგმნელი იძულებულია თარგმნის დროს კობა თავისუფლება მის-ცეს თავის თავს და ამის ვადმოსათარგმნელად, ფრანგები შესცადოს კობა.

მართლა, ძალი მომეცინა, ესა სიტყვა ვიფიქს სკოტეი, შეიძინა, შევსადა აქცე „კანდიდის“ თარგმანი.

სადაღვინოდ თუ მომხდებო ქალაქში ჩამოხვდა წყარებს მისთან ვადმოვცემოთ, იქვენი და კარქიშვილი.

კ. კარქიშვილის სასახლეში რედაქციური მუშაობა, თავი სპირიტის დონი 8, № 1129, აგვისტო.

№ 8

1981 წლის აპრილის 28. — შალვა დავითის წყაროთ თავი სპირიტისგან

მთა თვლით ვეკარგავ, რომ ამდენს ხანს წყაროთ ვერ გამოვეჩვენე, მაგრამ ამის მიზეზი იყო ჩვენი ხანგრძლივი მოკლევითობა.

ქართველის ბრძოლის განმარტე მისთან ესაზე შეხვედრენ იგონებები და სა-წყობით ვეცდები, რომელთაც ვიფიქს, რომ სექტემბერში ვაჩვენებ ვიფიქსო...

„კანდიდის ამხანაგობის“ საქმეზე კ. ჩინეთის მთვე წყაროთს ვეჩვენებ-ბი, სი ავანტა, წყაროებში ვასტგან ხელის მოწიქობა ვეცდები და თან „წესდების პარაგრაფებო“ ამწიქობა, ძალი იქვენიცა დამოკიდებული სე-

მის დაქვარებას და ბოლოც მფრინს და სწოვადობის წყარს აგვიძლია მხელა ჩინოვთან საქმის კვებისათვის. ხელო უნდა შევქმნიდეთ და ახდინებინა. თუკი ახდინებინა ჩამყნარად არ იქნებ მფრინს და მფრინს ვერცა ჩამყნარად წყარის არ იქნებ მოაწვრთვი ხელო უნდა ვაგვიძლია მისათვის მჭრე უფელი მომხდარი მუც შემოძირადელი. ამ ზე იქვენი გამყოფებელი ბრძვრება მანველამ ვაგვიძლია. ჩინოვსაჲ წყარს მამა ამ საქმეზე.

ახალი ამგნეჲ მოაწვრთვი რაჲ ვახვებებში არ არის ჩამყნარად და სანტრეტის კო მისინა მისე სველი მუცე ვაგვიძლია.

P. S. ავტორი: B. H. НОВО-СЕНАКА. Его систематизировано Табулоновым ИИ. Даанама, Москва — მოკეთებია ვაგვიძლია.

ეს ნაბრძნის სან სავაძლია სავაძლია მჭრეზე. თუკი სანოვან ვაგვიძლია. № 11232. ავტორი.

№ 9

1981 წლის სექტემბრის 15. — თუკი სანოვან წყარად მჭრე ავადობისად.

მამა ანტონ სივანს ვაგვიძლია, რომ ვახვებების მოვლა ზე ვაგვიძლია. მამა სულ ზემო ბრძვრე არ არის. ვერ ვართ მჭრევე ვაგვიძლია დაძვრებულ ვაგვიძლია. მჭრევე, ჩინოვსაჲ სეხათის მოკვმა ამ ფრინოსათვის არ არის. მჭრევე რაჲ უნდა იქონ, ვაგვიძლია...

წარსულ კვამს სანოვანებელში წყარად სავანის სანსაჲ. მხელა ვაგვიძლია მომხდარ. ვამოკრთვი ვაგვიძლია ვერ მოვამქარა მხოლოდ „ვეჯლის“ ვაგვიძლია სანოვან სანსაჲ ვაგვიძლია და სანსაჲ მოვცე მომხდარ კვამს ვახვებ მჭრევე.

ვეჯლის უნდა იქონ და ფრინე წყარად. მორც ქალმა მკობია, იქვენი სანოვან სანსაჲ არ არის? — ზი მჭრევე. — მამ ვერ ვახვებებში. — ზივის, თუ სანოვანია, მამ უნდა უნდა მანველია მჭრევე. უნდა რომ ვერ, ვაგვიძლია სანსაჲ არ არის მამოხმევე მჭრევე. ჩინოვსაჲ იქონ სანოვანებლის ფრინოსათვის. ვაგვიძლია ვაგვიძლია ვაგვიძლია ვაგვიძლია ვაგვიძლია. „ვეჯლის“ უნდა ვაგვიძლია ვაგვიძლია, მანსაჲ მომხდარ, მომხდარებში ვაგვიძლია და მანსაჲ სანსაჲ არის ვაგვიძლია. ვაგვიძლია ვაგვიძლია ვაგვიძლია, ჩინოვსაჲ იქვე, ლანსაჲ ფრინ სულს ვერ მოვამქარა და, ზეჯვრებულსაჲ, კანსაჲ ვაგვიძლია 20-ივე წყარად ვაგვიძლია ვაგვიძლია ანტონის ზი არის ვაგვიძლია მჭრევე, სანოვანებლის მჭრეველია და მამოხმევე. მჭრევე არის სანსაჲ მომხდარ, ფრინე ქალადი მომხდარ და წყარად ანტონის ზე მომხმევე. სანოვანებლი მჭრევე, ვამოხმეველია და წამოველ. ამ თუკი ვახვებ სანსაჲ ამ უნდა სანოვანსა ზივის მომხმევე არ არის, ჩამვესაჲ სანსაჲ, თუ სანსაჲ, ქალადი ვაგვიძლია. მანსაჲ ვაგვიძლია ვაგვიძლია.

სანსაჲ ზე ვახვებ ვაგვიძლია, ჩინსაჲ ზე ვახვებ სულსა და ვაგვიძლია.

ამ მოკლე სანსაჲ ვაგვიძლია მომხმეველია ვაგვიძლია, სანსაჲ ანტონის.

„ვერსად“ იმეფებოდა, თუ ვახსოვს, შევხვდი ნაწარმოებს, ვერა ხედავ, რა
წაწერილი წაწერი შევხვდი, ალბათ კვანძის სასარგებლოდ...
ეს ხანა დღეა... ღმერთს ქნას...

სხვების არ ვიცი, და ეს ადრეა, კი დღე იმეფებს...
ნამდ.

შეიძლება გამოხატავდებოდა მარტო შენი თავი სსიპ-ის

თავი სსიპ-ის სახით აქვე, ადრეა...

№ 10

1881 წლის სექტემბრის 18. — კრებულის წერილი თავი სსიპ-ისადმი

მთა თავი! მე ვცხოვრობ შენს სურვილში — ბუნება ძალიან კარგი აქვს, თუ
არამ ცოცხ-სხეულებს არ შემაწვება სიზრგე და სიფაქობე, კი სიფაქობე ქალაქში.
ქარაქობით აფიცრებს შენს ვერსად ვერ ვიცი, იმთავით ჩასაყვრველი
მარტო ხელის ჩამოხრება, ერთი პატროსანი აფიცრე ვნახე ქარაქობით ვარ-
დასაშუალო შტამ-სიზრგე და იმისთან ვცხოვრობ. სიფაქობე კი იმეფებს სხვა
აფიცრის ქვეშ 12 მანეთით იმის ბლუდი — უღმერთობა არის ღმერთობის
ძალიან ძვირობა თითქმის ვეღარაფრისა. არ ვიცი შენსველი ჩავიცი იქნება შე-
ნი რეფერე დასახელებ სიზრგეობით და ერთი არ მინახავს. შენი ძმა მის არის და
ამხელათ ვახსოვს არის. წიგნებს ვაგზავნი, რაც რომ ვიპოვე, შენი ქართული წიგ-
ნები და ზოგი რუსული სკოლისათვის მე მინდა წიგნი და შენც მინდამ მოწი-
რე.

აქამ სიფაქობით არ ვნახე წიგნით და რაც შეეძლება ვუბრუნე არ მინახავს.
თავით არ მინახავს რა და მე კიდევ არ შეეფი, რომ არ ვიქცეო იმისთვის მო-
ვიფი, თითქმის იქნება ვნახე რომ წიგნი კი ვნახე. სხვა ბევრი მოკითხვა ნაწი-
ლებს, თუ ვინაობა ვიპოვებ ჩემ მოწიერე და გამოცხადებ. ამა ტერის
რომ ამბობდი მოწიერე, ერთი იმის ხევის მინახავს. მეც კიდევ ჩიტაში უნ-
დავ და დღეს შენს მისავე უნახე მისს უნახე, რომ მოკითხვებო. შევხვდით
სიფაქობის შენი კ. ტავით.

თავი სსიპ-ის სახით აქვე, ადრეა...

№ 11

1881 წლის იანვრის 22. — კრებულის წერილი თავი სსიპ-ისადმი

მთა თავი! კრება არის დაწინაურებული მარტო 26 კ. ქვეთისში. ვეღარ წა-
მიხატავდებდი მოწიერე აქვს წიგნით ეს ამბავი. სიფაქობის წიგნით მთა არც
მოკითხვებოდა, და არ ვიცი დავსწრებთან თუ არა ვეღარ. ქვეთისში მარ-
ცა და მარცხ სიფაქობის აფიცრე მისი არ ვნახე იქვე ქარაქობით. და, მერსი,
უბრუნებლობის და ვაფიცრების მეტი აფიცრე არ დავხვდი, კრებას, თუ მარ-
ტოც ვაფიცრე სიფაქობის, მეტიმ ვნახე უნდა ვიპოვებო, რომ ამბობდით და

ლიან დაფინანსებენ სტუდენტები, ბევრს შეიძლება წაიხილოთ და ბევრს შორს წასვლას შეიძლება ქართველმა სტუდენტებმა წინაშე დასდეს ხმალი.

ამასთანვე ვსევ უნდა ვთქვათ, რომ ამ პირველ კრებამდე არა შეიძლება, რომ გარეშე (არა სტუდ.) პირთა შევადლოთ დამწერებს. საბავარიეო კრება იქნება 25-ს და აღმათ მამის იქნება ამის შესახებ სეა, თორემ აქამომდე უმეტესობა, რომელიც ვიცხ, წინააღმდეგია გარეშე პირების თანადამწერებსა, არ ვიცო ბოვიტ დამოლოვებებსა საქმე.

შე შეიძლება ზოგიერთი კრებამდე გარეშე პირების დამწერებს სასტრუქულიც და სასამოქმეოც უნდა იყოს და ზოგიერთი კრებებში კი განსაკუთრებით სტუდენტების უნდა განიხილოს და შეიძლება.

და და და, ძალი არის კრების დროც და უნახო რა იქნება, თქვენ მის დროც ცაბტანცე რამდამდე.

იგივე სიტყვით სიტყვით იქნება ადგილობრივ.

№ 12

1892 წლის სექტემბრის 1. — ვაჟა-ფშაველას ვაჟის წერილი იგივე სიტყვითადაა

მთა თვდომი ყმადლობა ყურადღებისმამოვს ძირეულ კარგე იქნება, რომ რა საც-წერები განიხილებინო, ხოლო მოკლე-მოკლე კი იყოს. ანაკლიაშიც რომ თუ გამოვყენებთ ძირეულ კარგე სამოქმედო დაგებებზე — ხოლო იმასაც საბოლოო რომ მოკლე იყოს ვაძელი არ მოვხვება... ქაშუხუდის შუბს ვარჯიშობ... ვინც დაიხილებს კონს... და და მასვე მოვიკრებთ სივარდლით.

კრებები თვემთავარში შუბს იქნება მომზადდეს რომ აქამომდე სიტყვით ვერ მოვწერებ... ხომ იყო ახალი საქმე მკვლე და სხვათა შორის შუბს რომ იყო ამასთანა პირებს ვაძინებ... მალე ვეფთხებთ ახალს აღმოჩენულს პირებს, მოღალატე-ქართლ-კახეთის ცხოვრებლად... შედეგ ვარჯიშობ იქნება შუბს გამოვყენებო და სხვებიც. შუბს ვაძინებ.

ეს დანახის სეა სავალდებულო ღირებუბითადაა მათებში იგივე სიტყვით დანახი, № 11224, ადგილობრივ.

№ 13

1892 წლის სექტემბრის 12. — ნიკო ქანთარის წერილი იგივე სიტყვითადაა

მთა თვდომი ვაჟი მკვლელობის და ბოვიტის სხვათა კარგი სივარდლი უნდა იყოს. მოღალატე კარგე მომზადეს, რომელიც განსტუმრებულს ეს კი არ ვიცო, მაგრამ ეს ჩემზე უნდა იყოს დამოკიდებული. ყველაფერში დრო დაგვიარსებინებს. ხომალდი ვაძინებ ბაბუბის წავსადგურებთან შამათობით დამით. საწმინდაობითა და სხვაშამათობით ნაშეადრეობს რომ საათზე. შუბს ნიკო ქანთარის.

იგივე სიტყვით სიტყვით იქნება, სხვა, ადგილობრივ დამოკიდებულ.

№ 14

1982 წლის ნებეჭების 22. — დამატება ხელშეკრულების წესდებას
სსიპისთვის

სსიპისთვის

მთა თვლი რომ მოვედო ვერა, ველი ვერგან ამბავს და ვერ ახვედრი ვი-
ცი ველი მინე შემადგომბზე ამ ამ წარხლის მომტარის ხელით, ამ წარხლი ვი-
მეს გამოატანე მარულაში ნახსივთან სემ ვადობსაყვამდე ვიშე კონტექტობის
რომ მისეცე წამოიღებს. იქნება შენ ტელეფონით კიდევ მაცნობე რამე მავთან
სესთვის ახვედრი ფიქვამით და მეც როგორღაც ვერ ვწევობი ტელეფონს.
თბილისიდან ვი მომიხედა ესეთიან წარხლი, რომელიც მატყობინებს, თუ შენი
მოახსიბა ვერ არ დამეჭვირეა შროლოდ იმტომ, რომ ცალკე გამოცენს ახერე-
ბდათი. მე ესთხოვედი თუ შეგძლოთ, ცალკე დამეჭვირე-მოქობ, ვიგზობის
ფიქვამს სვეტი ხელფართი უნდათ ველი მომევედრე, ჩვენ დამეჭვირედი და მო-
ხიარის მოვედრე. მერე ამხანაგობის ვადეცი და იქიდანვე მოხიარის თვლი.
რადე მოქმობდა, დავეთამსმე და მეგინი, მალე უნდა დამეჭვირე. მამ ველი შენ-
გან წარხლის. შენი დ. ხელშეკრულება

ს. ლინიძის სსიპის მიზნების რედაქციის მიხედვით თავი სსიპის ვილი. 1.
№ 11246. ივრეცხადა.

№ 15

1982 წლის ივტომბის 6. — ნიკო ქაშიშის წარხლი თავი სსიპისთვის

მთა თვლი დიდებ ვიქმეცარ, რომ ველი ამ ფიქვამით ვერ ვივანება შენს
წიგნებში, მავთან რა ვქნა, ველით მოვებებზე. ვირობს წავედი სობებში და ახლო-
მოხიბას, ამ არ დამეჭვირეა ში. სოფელში ვიხილომ წარხელით, კიდევ ტელეფონზე
ველი ვნახე და უნდათ მე ველით გამოვამტოვ. რი ხანოვდა სოფლიდან,
მოხიბის დავებარე, რი გამოვამტოვსა შენთვის თამსეცი და ამ წიგნებში, ამ
გამოვამტოვსა.

ქმ შე ვერცე ვარ, და თუ ვერცეგებ, ვარჯიხაყ წავა სკოლის სემზე.
მოხირობე ვიქტობი და საათიხელი და თუ წარხელით არ არის, ველი-
ვიცი, შენი ნიკო ქაშიში.
დაიწმეებას მე მომეცე და ხანდისმან მომიხირობებზე ხოლმე წარხლებით.

თავი სსიპის სიყვით აქიჯი პირი, ივრეცხადა დაიხვედრა.

№ 16

1982 წლის ივტომბის 6. — დამატება ხელშეკრულების წესდებას
თავი სსიპისთვის

მთა თვლი მოვედო შენი წარხლი, ვნახედი დამეჭვირედი. ივრებე თბილისში
ვიფიქვამარ. რადე არ შენგებობინე რომ შენსიხილით ვეცხე მეც წამოვამტოვებ
და თუ არ წამოვამტოვებ, რადე ივრებს დავებარებებზე მარეცე. მერე, ამ რი ვირობამ

ქელა ვიყავინ ჩემს ძაღსად მოახბობს. სჯობს ვთხოვინო, წაიქნოს და თუ ღაბს ზაბდ, ჩივიოსი ვინდოვს მის მოიქცეო. შენი სხად მიმწერა რომ არ შენახებოვინ ამათ ალაკებს შეველოდი. მეგრად იყავითვეო ვიყავინ დაწერა მიმწვენიო, ვიფიქრე ამის ვადიწერა ქელა ვამოცებ ვნაო ჩემს ვინდოვინო. ქოვან და მასდა ძლიან კარგი მიქვს წაუვაწვლო ჩემს აქვინად სხად მოვეწივებოდი და მახოლოვებოდი შეტყვის ვრობს სხოვადოვინა. ვნაბოი ჩა აქვინა. თუ მის ხარ ეს წაყობი და შენი ძაბი ნამდვილად წაჩმოსოქი, ვაბობი ვინძე ამხელენა წაყობინა და ამის მოახებოვინებს მიხარეხ, აგრეთვე თუ სხად წაყობინს ვინძე — ჩას იტყობს შენდებობინე. მიხველ თაქნდის ბეჭინს მოახბა. რომ არაფერი ვამოკლებდებოდა არა აქვო, მეგრად ჩე ვაყოფივებ, რომ დიდი კავშირი სჯობს არ არის, იმდენი რომ წინსიბევეთ-სასავთი არის ჩაბოვლი.

მა შენ იყო ჩივი ბეჭი ვებეწო, სადღეობით მიხვედი ვამბივსუნა. მეგრად ვამბობი მე თათონ მომხედებს წაქელა და იმეც სობია მოველასარეცნი ვინძე მიქცი, რომ კოვდევი ვინდოვს ჩამე ამ შენს სუბეწინს ვებეჭის ვერ დავლასარეცნი — ნამეტნავად ქარხოლის მიკონეს, ეს ჩვენი ატყობინა არის კოვან და ჩივიოსდაც ამისე სხინამაც ვებოდა. ესე მისი დიდათ ვსწეხარ, რომ ამოღონს თუ ვადიწებ, მეგრად არა უმეხ ჩა, იფიქრე კოვან მოვეწივებოდა. ამოღონს ამის არის მიჩიო კარგი, რომ ბეჭის შენის ძაბოსის იმევი, მიხველ მიკონესთან ცხივებებს ვფიქო კარგი მიხვედა და შენსწავლი კოვდევი წაჩმინო იფიქრე ჩივიოს ველით მიხვე ამოღონს სხევი, მეგრად არა უმეხ ჩა, იმევი და იმევი იმევი... იმევი და წაჩილი ჩივივი ვერ დავიწვე, ვილი მალე წაჩილს შენი კ ბეჭივი.

თავი სხვისად სხადინ არბევი იბორობივი.

№ 18

1892 წლის ნოემბრის 4. — დამიგრა მიმგრაბის წაჩილი თვეი სხვისკახებინ

მის თვეო! ძლიეს არ დამებეჭეს ჩემი მოახბობინ? ჩივიოს მოვეწივინ? მეგრად ამისე სხვის დროს ვავლასარეცნი მიმწევიდა ჩივილ აქ მიხვე ვნაბო, მიმწერა თუ ვიქვს მინს იმბოინა, რომ არ შენკოვებინა დამბი ჩამოვალ ცხელა რომ სოკოვებინო და ვავეწივითათი ვრომბივის ჩვენი-ჩვენი ძაბი, კაცო ამოღონს მიხვე და ვნათ სხევი, მეგრად მიხვიონ რომ ვინძევი, იქვირს სხადებინის სხვის ვერ იფიქრო და ვერა და იმევი ვერ ვხვედა წაქელას. მიმწერა შენ რომ აღარ შეგ-ხვედბა წაქელა სხევივინ მიქვს კო ძლიან ვნათ-სხადინ მოახბობინა დავსწერე ამეამდ და მიხვე წაჩი-კოვბევი სხოვადოვინას სარხებოვად ვადიწევი, აგრეთვე მიხვე მიუეტბინი რომ ამხანგობის სინამბინო მავალითადი კრებულ-ობოვი და მოველასარეცნი კოვდევი სხისებინდოვად ვარხე ამის კ ვეწინს დრამა აქვს ჩემი აფერ სხადინთი წელაწილია და მიხვე ვამოკარხე... მისი „და-მს“ ვნათონ

ამდენსავე შექმნილი სამთავროს გამოცხადება იყენი ვალ-და-საქმედას ვადასა და
 ვადასა იმ დანატარს თვალის წარმოდგენილი მქონდა ჩამოტყდნის შემდეგ
 ხელს თვალის ნახა და რომელიმე სუბიექტი ხელს ნახა და ეს რომ სუბ-
 ლეს „ტანა“ ძველ ვერ სთავადაცხად მუხამ ახვის შევდიან მსადავად-
 არს, რომ ვადას იმდროს ხელს არ იყოს და იყოს ხელს ფანტაზიის სავა-
 ნი იყვნენ.

„მოახრობს ხელოვნების წესი არ არის დაელოდა“ — ეს სწორე ვადას
 არ მესმის სწორე რომელსავე წესზე უნდა იყოს დაწერილი. ხელს ახალი რომ
 მელის თხზულება ის უნდა იყოს დაწერილი, რომ თავადვე ბოლომდის
 რომ ხელზე იყოს ახმული და სხვავეთ ფარმა ჩოგორე ვადა იყოს.

ჩაც შევხება ამს, რომ დიდს მოახრობს გამოხედობის არ პირველადვე,
 ეს მართალი, არს, მუხამ ნუ დაიწევს, რომ მე სხეულებსავე არ მინდოდა
 დიდი მოახრობა. ხელს ახალი იყო ერთი ვადასილი შემთხვევა ქალღმერთს და
 მუხამს გამოვიდა ის, რომაც მუხამ მუხამ იმდროს ნუ დაიწევს რომ პირდა-
 პირ თვალის არს დაწერილი, ისე რომ არს თუ არ ვადასილებს, არც არ
 მსწორებს.

სტარს მოახრობებს წესი ერთი, მართალი რომ უფრო შესაფერის იქნა-
 ის, ვადასილი ამ მხარე თუ შევხედო მოკლე და ვადასი, ჩაც თავში მოკლე არ
 იტყვას.

კარგსმოდგენილებს ფარმა არ არის სუბიექტი. სუბიექტი არ არის, რომ მე
 არ მსწორებს და მსმსადას მუხამსავე იმდროსავე არ მსადას ხელს შენაშე-
 ხელს, მუხამს, მე არ მინდა, რომ ერთეობით ხელს სხეული იყოფის ვადას
 თუმცა ეს უკანასკნელი სუბიექტი არც არის, მუხამ კიდევ ის უნდა ვადას-
 თუ ჩვეულის კარგსმოდგენილებს უფრო ველოთ იტყვას, ხელს მოახრობს თუ
 წაუტოვებ კარგს კარგსმოდგენის პირს და ამის ახალ შემთხვევებზე, ძალიან
 კარგი იტყვას თუ ვადას ჩვეულისავე მოტანს, პირიბით არ რომ არ დასაბუ-
 ლი ხელს თუ არ ვადას არს იტყვას ეს ხელს თვლი, ფარმა რომ ერთი ვა-
 დასილი ვადას გამოხედვას და მსადას თუ დარბი არის დაეხმებოდნო, თუ არა
 პირს ახალი შემთხვევების და მე მან მუხამს ვადასებზე, თუ ვინ ვარ-თუ.

ხელს ახალი ძალიან კარგი იხამ ეს მოიტყუ და ახალი შენ იყო თუმცა მე
 ძალიან მუხამს ვადასილი შენებით, მუხამ ჩვენში ვაჭრობა ვადას არ უნდა
 იყოს ეს მსობლი, შენ კარგით შემდგარი ხარ — ვადას მე ძალიან თუ
 მომწონდეს სხეულებს თუმცა იქნებოდა ხელს მხარე მუხამს, რომ არ მსადა-
 მოხედობდეს ვადას გამოხედვითი ვადას ვადას, მუხამ უფრო არ იმდროს ვა-
 დას, რომ ჩამე ვადას — მსადას მქონდეს რომ უამბოდ სიუცხლე არ კარ-
 გისთვის და ვადას მინდა, თუ რომ ვადას ვერ ვადას რომელსავე და-
 სარგებზე — იყოფ, რომ ხელზე უხედავთ ვადას შენ არ ვადას შენ სი-
 უცხლეში, მართალი-მართალი იტყვებით ვადასილი, რომ არ არის შენ შენ-
 ლე ვადასილი ვადასილი ჩამე — ვადას არ იტყვას.

შენი იტყვებით ვადასილი ვადასილი, მუხამ ვადას ვადას ვადასილი.

შენს ზღვას სახლში ქაქიძე სჯდა 20 მან. დახლავ ფილიპოვი
შენი 4 მან. დანახვანი კოსტა ჩაფხავი არაფერ არის. **მეცხრე**

თუ მოხვალ სამშობლო — ძაღლის კარგს იხამ ესე მშობლო, შენ მეც
ჩივირს არ დამოვიწყებ და თამაშს ვიხილავ წიხილებს მიმწევი. ქალაქში
მიმოიხილე ზაფხულის, ვაში და ვეფლე ხეხილინი. ვაშის ფაშა, რომ არ ვყო
სად არის ესეა თათებ წიხილი ჩაფხავი ხარ არის ზინდა მიწწევი. მე ძაღლის
ზინდა თბილისში წასვლა. "უცხამ ჩას იხამ, რომ არ შედარსა ეს თხევი სვირ-
რობა.

მეც ზემო თვეო. ამ შესანიშნავი ზაფხუნი არაფერია, ზვეს ვეფხავსა სხადე-
ლი კამბლით და ვიფხინვი სამეფამოთ დარჩევი აღავ. ანტიმონი ცოლწე-
ლით კარგათ არის. ამ წინაზედ შენი ძის ვნახე — კარგად არის ძლიერობა
ში ვიყავი და შენი ზამელი ზინდა ანტიმონის ზირიფეას სწიხილად რომ წვე-
სიქის აღავას არის და სარჩევილი შენი რომ ვერა ზარბეზობს. მოდი ამ ვრ-
თი და ვნახო — თუ შესადლებელი იქნება ჩივირებ, მე თვათონაც ვიწველი.
შე ვი ვყო, ველი ვეფლე იმას იმას ზამელი შეუძინოვი და ზამელით შე
ზაფხულებით ვიციხოვოვი და შენ აქა-ქ მამაზედ ზამტობ და შენი ზამელს კ
ვერს არ აძლივებ. წვეწევიტი სუტოვებელი აღავებს არის. არ ვყო, შენ ჩა
ტი არ მოვიწონს კ. ტყავიძე.

თვეო სხივან სოქობი აქვი ვიფხავი.

№ 20

1882 წლის ნოემბრის 15. — ხელე კანონის წიხილი თვეო სხივანსებში

მთა თვეო შენს წიხილში ძაღლის მამაბიენა და ვამბაღისა. მისთან
წიხილებს შევობებენსა და ვეჩხელ- ვახეობსა (ჩამბელსაც მოყლებელი ვარ
მე ვიხადეჩით „ფერი“ მომვის, თუ მოხსენეს — „ვეჩილი“) თუ არ მს-
ცებენ ზემს კონკონი სუცეწით დამბინს ამ ძაღვარბდას ცოტა თუ მე-
ჩით ნაწივლს, რომელიც სოფელში თათებ ჩა ვამბაღისებ და არ დაბინებს
შენს გამოცდილი ვაქს ეს და კარგი იყო, არ ზეობს ტობინისი შენი ვარდა
სხვა ვანოთარებულნი იყავს. ამ შეხევაბით ვარგი წიხილებს „ნაწი-
ლეში“ ამ ნაწივლებს, რომელიც იხე არ იღებენ ღვინო სავსეს ქაქის ზელ-
ში, რომ არ მოხსენიონ „საქათველი“, „სამშობლო“, „მამული“, რომელიც
(ნაწივლები) იხე არ აფლავებულენ მამიყარა თუ დეფიყარა, რომ არ ვაწე-
ვინი მთა ამ „ვახტანგ კარგისაღისი“, „ვათი აღმწევენლობა“, ამ „მხიობა“,
„თამბახი“, „ქაფეკობა“, „მეცხრეა“, „მეღვინსიანა“ ჩა ვეფეს შეიქნ, მელი-
ვის ვარდა, დანახვან სხივანობისათხე კოფე სუქის დამტარა ძელია, ჩა-
ფხავი იმთ ვერაფერს შეხებენ მე ვინებოვი და მეუ ვერაფერს შეეჭენ იმთ.
ვერაფერს ვეწმობებენ ვერ ვარფეცენ იმთ, რომ მოყვსენება, რომ ცხებო-
ჩწეწეობებს მივს მივსებულს, რომ ვაწეწელს ვეჭვი აფილავ დაყვენებ ვთლ
ვხას, ვიფხე ვიხას ცრე ცრეწმობწმწეწეობებს აღჩაღიღს კარს, თვის მარების

გაბრუნეს ხელში ძალიან ძველად მიმდინა და ამიტომაც ვერ-ცხადობთ მანკი
 ძალიან გამოხატული ვარ პირველდრონიც ვაშლი არ მკვებავს. **№ 20**
 შენც ძალი შეიძლება წარმოადგინო ხელს შევიძინებო. **№ 21**
 აქვს ვერძელს, ცხვირს, ქვედა, რომ ესენი ამბობენ, იყვენ, როგორც ეს
 ვაქვს წარმოადგინო. ცხვირს იმ წარბად მიმართ, ამდენი ვ არ ვარო.
 რას მიმართ, არ ვარო. ამიტომეს თვალზე იქ სიფხვალში ვართ: ბევრს უნ-
 და გამოხატული ვ არ ვარო. რამდენი უნდათ, ამას შეეძლოს ვერძელს.
 ვალი არ მიმდინა ვერძელ ამბავს. მისი — თუ სხვაგვარად შევიძინებო არ
 ვარო არ (საქმეებზე არ ვარო) მიმართ. სხვადრის სიმტკიცის თუ ვა-
 შობისა, ვარო იქნება. როგორ მიმართის „პირველი ტალღა“ ვერძელ შე-
 ბელისა? ხელს ამბავს თავის შესაფერო ბოლო არ აქვს ძალიან შევიძინო არ
 შევიძინებ „დასაბრუნო შემიძინა“. ძალიან დასაბრუნო ვა მიმართის. ამ ბევრ
 შევიძინებ მიმდინებს. რამდენი ხელად მიმდინებულს ძალიან ვერძელს
 ბოლოს, შევიძინებ დასაბრუნებს. იქნება — ვერძელს მიმდინებო ამბავს, ღო-
 ვს სევერს, თავისთვის შევიძინა თუ არა? ვერძელს ვინ შესაძლებლად სავ-
 დობდა? თუ ვაქვს გამოხატულს. თუ არა და მიმართ, რამდენი ვარო
 წარბ. ამის მანკი თავს შევიძინებ ამ ხანობის, რამდენ ვარ შევიძინებ შესწა-
 ვალი იყო დღევანდლობა. ნიკო ქანშია.

P. S. „სამხარობა“ — თავისთვის და „სტრატეგიის ქვესტრატეგია“ —
 ვინდობს თუ ვაქვს გამოხატულს. მისი ხვენი სტრატეგია ვარო. სტრატეგია
 ღო, რაც ვინდობს, გამოხატულს, ვარო „საქართველოს სტრატეგია“ საქმისა
 იქ 16 ამ თვეს, იმდენად, თოვდა, სიკვდილი.

თავი სხვისად სავალი იქნება. პირ. ვერძელს ვარო.

№ 21

1890 წლის იანვრის 17. — ნიკო ქანშიას წარბად თავი სხვისად

მ. ა. თქვით დღე მუდამ ველი შესს ღოცის მუცელს აქამდის ვარ ველიც.
 რას შევიძინებ, გამოხატულს? „ვერძელს“ — თუ რამდენიმე პატარა მიმართის ვა
 ვინდობდა? იქნება, ვერძელს, და რამდენ არ სევერს? თუ არ ვინდობდა? ნიკო
 ვინდობდა? არ მიმართ? შე ა. „ვა დღევანდ“ იქ ვინდობდა, რა ხანობი-
 ღოც, ვა იქნება ვერძელს მიმართ. პატარა ვარო. რამდენი თქვით
 იქ, და სავალი, მიმართ თუ ვინდობდა არ ხანობდა მისი, რამდენი ველი.
 შეს წარბ სავალი. შენი ნიკო ქანშია.

ქანშია მანდა? მიმართ.

თავი სხვისად სავალი იქნება. პირ. ვერძელს ვარო.

№ 22

1890 წლის იანვრის 11. — კობე იანვრის წარბად თავი სხვისად

სავალი მისი თქვით შევიძინებ ხელს, რამ აქამდის ვარ წარბად
 არ მიმართ. ის სავალი მიმართ, რამ ცოცხლ ახალს? ნიკო შე ვა ვარო.

განწილია მანქ. კ. სსრ უნდა ჩაყვას ვადამდებლობის კანონი წესი, მანქ. უნდა ქართულად ენის მოტყუილად. ჩაიჭიჭე შენ შენს თანამშრომლებს

საქმიან იყავ. შიამ თანამშრომლებზე მოკიდება შენი ენაზედა თვეში არ სიყმა.

ს. ტყეხის სსრ სსრკ-ის მინისტრის საბჭოსი ბრძანება N 1298 ივრისთვი

№ 24

1981 წლის აგვისტის 29. — დამტკიცა სსრკ-ის წესილი თავი სსრკ-ისთვის

მთა თავის ვადებზე რომ სამოყვამო... ავტო რთი კონს ვადებზე აქ ვარ და ძალიან სესტად ვარ ჩერ ნაყადმოდგათი და მერე სამშობო. ვხლავ არ ვარ თლავ საქვად. მინდა ამასოდებში წახელა ერთი თვისა მანქ. მანქანა ერთ ვერსად ვამოვე საქმითი ფელი. ამ ქვეყანაში მანქ. სტრუქტურა არაფერ არის რომ ვახობი და მტყვოს. ეწევა შენ მომთვი სავსე ერთი ხელთი თვინა (შენ ერთი არ ვეწევა. ჩაფვან მერეც ეს იქვე შენს მკორე ვამდგობს, მანქანა სილი ვეწევა და სანსტრუქტურა მომთვე ვინამთვე. მე მინდა თვითონ N ღირთი მკორეც არ უნდა დამკორეც. არ ასევე უნდა მადლიანმა ვეწეველია, მანქ. ვადებზე, ჩაფვან ვხლა მანქ. დამლითი მანქ. და ავტოლს ვამოვი ჩამე. ავტოლს არ ეწევა. წყნებოდან უნდა მერეცის სივა თუ თვითონ ამოხელა ძალიან დამდგულს. თუ ვარ მოკიდელი. წესილი მანქ. მომწერე და შენსტრუქტურა ამ სავსე. შენს ნაშინსტრუქტურა შიამ მანქ. მანქანა სტრუქტურაში ხანსიყველი კაცის სავსე მტყვად თუ კაცი ვამოტყვან ჩამე და შენ არ მინდა მთა მომშობო... შენი მანქანის და სსრკ-ის.

P. S. ეს წესილი ექიმ ა. კონსტანტინს ვადავთ. ჩაე შენობებსა ჩაფვან ვახობი. მანქანა ჩაფვან არ ვარ ენაზე და N.

ს. ტყეხის სსრ სსრკ-ის მინისტრის საბჭოსი ბრძანება თავი სსრკ-ის დამტკ. N 1298 ივრისთვი

№ 25

1981 წლის აგვისტის 29. — თავი სსრკ-ის წესილი დამტკიცა სსრკ-ისთვის

ქართული მთა დამტკიცის მოვილოცე შენებობით ვადებზე... მთა ჩა თქმა უნდა, ძაან მანქანა, რომ დარატყვას ხელი ვადავთი თვისთა. სანქს ისე არ ვადამტყვას ჩაფვან მანქანა, როცა უნდათ ვეწევენ სტრუქტურა ერთი დავა... შენს მანქანა სსრკ-ისთვის შენსტრუქტურა და კანკელ-შიამთი ქდობის შენსტრუქტურა.

მანქანა ეწევათობით ვადებზე მომთველს საქმიან. და ძალიან კი შენთან. მე რომ შენთან მომწერავ კანკელდგარ, მანქ. ჩაფვან მანქანაში მე შენი ვახსენება

№ 27

ՀԱՐՈՑԵՐԸ

1892 Վրտկ պետեան 26. — ցանցիս նմանապես կարգված ներկայացնում

Այս պարտի հարցից շտախ, կարոն անտղաննի Բայրա ներկայեց-
նել պիտան կնիւ, նպիսմ զլատ յարեցն քարայրիմա. զոր յ նոցն զս
այ կտրուկնուցնն զի քարա կարց արտ զոն. անտղն կնիւ կտրուկն
քնանուցն զտաղ յանցնի քարոն նոյ զլուկնուցն. մս շին ոյս աղ
քան սի տիկնուցն: աղ ցանուցն հան. կնի աղ քարայրն մոյն. շին աղ-
տան հանուցն արեւուն Եւ քարայր կնիւնի. սի քարայրն հան ներկայ-
եցնել քնանու. քնան հանո նմանապես. զիսաղ զարտ. զի քնանու-
նում Եւ քնանուցն շին. զս նոյ կարոն կնիւ Եւ ներկայեցնել զարեւ-
նուցն մնալ. շին մս Եւ ներկայ Եւ նմանապես.

Ն ըստնն կն ներկայիս զարեւոտելու կնիւն. այս կերպով ցանցիս
Լ. Ռ. 11280. պարտիս:

№ 28

1892 Վրտկ պետեան 28. — ցանցիս նմանապես կարգված այս
ներկայացնում

Այս պարտի մնացն կան յիս ներկայիս կարալ, նպիսմ նմանա... շին
քարալ ներկայ արեւունայ զարեւոտելու սի քնանուցնելու ներկայն. նպիսմ
նման նմանապես զի, տղայ սի մս հարցից զարեւոտելու. այստան ներկայն
քնանուցնելու. «զար» յ սի նմանա կնանուց... նմանապես աղ հան ոյս
-քնանու կնանուցնելու. քնանուցնելու կարայ կնանուց հարցիս ներկայն. նմ-
անապես, հարցի սիս ս քնանուց, զարեւոտելու ներկայն կն ոյս. շին
Եւ նմանապես.

Ն ըստնն կն ներկայիս զարեւոտելու կնիւն. այս կերպով ցանցիս
Լ. Ռ. 11281. պարտիս:

№ 29

1892 Վրտկ պետեան 2. — ցանցիս նմանապես կարգված այս
ներկայացնում

Այս պարտի ներկայ շին կարալ զարեւոտելու Եւ քնանուցնելու շին
կարալնու կնիւն. կն սի նմանապես այստան կն կարալ զարեւոտելու Եւ
քնանուցն ներկայն նմանապես տղայ: կարալ հան յ նմանապես մնալ. նպիսմ
հարցն քնան. նման քնանուց ներկայ հանա. հանուցնելու ոյս տղայ քնան.
Նպիսմ с отразительной стороной.

სხვა აქ არის მადლამწილი — თბილისის გუბერნიის კრედიტული წინამძღოლი. ჩვენებებებმა სადილი ვადავის და მეუ ვადავის, რომლებიც სხვა სიტყვა ითქვამს ჩემზე ძალიან კარგი შთაბეჭდილებები. ჩემი აზრით, რომ მეუ შემოშვებარე, ჩამოვინძე სიტყვა ეტეობა მართველი კეთი სულით და ველით და არა შილოვ ვარჯვენობით. იმსაყ ეამს ჩემი ვადავის, ეტეობა ეკოიბეს ჩემი ნაწერები და ჩემი აზრად სკოლისა ვეაზვი მარჯვედ არის, ხანს აქეს ვარჯენ წერტილის თქმში, რომლის ერთი შევილი საავტონობით ავადმანთი კერსტანტელებელი (კოლა ჰქვიან) მისი აზრად ვიფილა. Они вместе спорят, улаживают, мысл и оригинальничают, ამ წერტილებში უბრხა სიტყვაში მადლოვის «Людям 60-х годов были Донкхоты, а мы современными Гамлетом...» ამაზედ იმან უბრხა კარგი დავეშართოს, მეგჩამ ჩვენ კლამებთი მანც დავდიოდით და თქვენ კი სანის მადლოვებზედ არ შებრანდვით...

ერთი სიტყვათი ხეებობა კი არ იყო ამ სადილებზედ, მეგჩამ მე დამწერილებით წერის თვის არა მქვს.

ერთი თვისა ჩამ ჩამოვედი, ისევ ხელტად ვიყავი, ახლა კი ვეჩიანად ვარ და საბღში არ ვიცი სიტყვად, ასე რომ წერით ვერაფერს ვერ ვსწერ, ვერც ვკოიბედლობ... „ვეჩიან“ ხანდობან ენათი ხოლმე, „ველო“ კი მეჩე თვადლოვად აღარ მინახეს, არც ჩემი ლექსი წამოკითხეს...

ამდელი წერილის კიდევ მომწერე, მე მეონია კარგი ხანს დავრჩები კიდევ შენი ძმა და მეგეობარი და ხომტარია.

გ ლენინის სა სახელმწიფო ბიბლიოთეკის მუზეუმი, ივერი სბოკის ფონი, ს. № 11251, აგტობრად.

№ 30

1928 წლის აგტობრის 23. — დამიგრა ხომტარიას წერილი ივერი სბოკისადმი

მისი თვდის მეორედ შენი წერილი... წარმოიდგინე მართობობა რომ ეტეოდოვ შევიქვინ, დღეობის თთქმის ვარჯი არ გამოვსულვარ, ეტეობა მიველი ჩემი სიკოცხლე ასე უნდა ვავატარო სტეკოს წერილი არ წამოკითხეს, ვერც წავიკოიბადედი აქ, რადგან თემც აბანიში მოდის, მეგჩამ არ ინახება და ახვას კი არავის აქეს ჩემს ნაერთში... მომწერე ეტეოთ დამწერილებით, რა იყო... სხვა მე ამ თვის ათმდის დავრჩები, მეონია და მეჩე თბილისში წავად... შენი და ხომტარია.

გ ლენინის სა სახელმწიფო ბიბლიოთეკის მუზეუმი, ივერი სბოკის ფონი, ს. № 11251/30, აგტობრად.

№ 31

1933 წლის სექტემბრის 21. — ვაიხრა ხმელთაშობის წიგნი
სსრკ-ის მშენებელი

სსრკ-ის მშენებელი
სსრკ-ის მშენებელი

მთა თვალს მივრევ შენი წიგნი. მე ვუბრუნებ ვარ, თუმცა ადგილის
ტყვამ თავი მომხატვა. არ ვიცი, მგონი, უმადურ გამოცდებებს ამბობს...
მიქაბერიძე ენაზე, ისე ეტყვის, მაგრამ ეს მეორე დღეა არ მინახავს და ვუბრ-
უნებ მთავრად მისს. ჩაკე ენაზე ვუბრუნებ, რომ მიქაბერიძის თვალის შენი და
სსრკ-ის.

ს. ლომის სს სსრკ-ის მშენებელი სსრკ-ის მშენებელი ათეო სსრკ-ის მშენებელი
№ 11325, აგროტორი.

№ 32

1933 წლის სექტემბრის 22. — ვაიხრა დეკანოზოვილის წიგნი ათეო
სსრკ-ის მშენებელი

მთა თვალს ანდრა, ჩაკეტი ხანს წიგნიდან გამოვიღე 25-27, თუმცა
სამდვილად არ იყო, ვაუი აფროსიმოვი ვაბა, მოღის და ასევე არის, მე
რბინა ჩაკე იყო ეს ვიდეო შეტყობი, ჩაკე სამოვეყარა, თითო ვარს არ
გამოღეს კანტორაში, ვაგულეს მთელ დღე უბედურება ეწეო, რა უნდა
უფრო იმ ბავშვებს, ვინც ბებერი ბებია დაჩხა, რა არის ვარს სოციალურ, წე-
თე ღირს ამდენ წყაღებათ, ვინც ამისთანა შემთხვევა შეიძინეს, რომ ამდენის
ვოველგვარი ვაწმინდება, თავდაც სოციალის მიზანს ვერ ვხედავ, არ ვარ ნა-
'ფს' ვაბანი თვალდახედვით სოციალის და მისდევან ვაიხრა მის-
წესს, ზოგი კვლამოქმედებით ხელმძღვანელობს, ზოგი პოტიტორებებით.
— ბოლოს მანც თვის სამოქმედო მოსდევს აქ, ვაიხრაში ხოლმეამ იმდენი,
უფრო ბევრი ხედავამ ავად, ახლა ზოგი ქვეს მეშვებს დაჩხა, მაჩხებს, თით-
რებს, მე გამოხდა, სოფელ პეტრესაში, სამი ვიცი, მეშვები დაფარბენს, მაჩხაში
არ მიდიოდნენ, სანამ მე თითონ არ აველო, ვინც სამოქმედოთე თე არა მამბ-
33 ვაბადია, რა ვი ვეფო არამ, ახლა სახლის უმბრევეტო, ასე რომ დეკ-
დანამაში ვარ, წიგნი ვაგზაენი ამდროსთან, ჩაკე შეიძლება, მაჩხა ვაგზაენ-
წიგნი და ქაღალდი მივრევ, მთელ მადლობელი ვარ გამოცხადებისთვის
ვაიხრა დეკანოზოვილი.

ს. ლომის სს სსრკ-ის მშენებელი სსრკ-ის მშენებელი ათეო სსრკ-ის მშენებელი
№ 11325, აგროტორი.

№ 33

1988 წლის სექტემბრის 25. — მცხეთა დეკანოზის მიერ წარმოადგინებული
 ახალი საბრძანებო

სიბრძანებო

მთა თვეში წყებულს მთვედ შენი და ვითაც წყალებს. მე არ ვყოფილ
 თუ თვედ ასეთი მოლოდინი გქონდათ ჩემი. არ ამ წყალობა იმდენი. ბოლო
 მოვლეს თვედ შეწყვეტეს და ავლელს ვაძლევდით. ამით ვაძლევდით: 25-ს
 ე. ი. რაზმისათვის სავსებით წამოვალთ მე. ჩემი და მის და შეიძლება კიდევ სხვა
 ვინმე. ასე რომ ღმირს არ საათზე ვქმნით წესდებოდა. თუ არ ვაძლევდით
 და ვაძლევდით ვაძლევდით, დღე მადლობელი ვაძლევდით. თუ მის ხარ ეს წყალობა
 ვითაც მალე ვაძლევდით, ადგენდა შეიძლება ასეთი საბრძანებო წესდებოდა.
 მისი ღმირს წინა შეიძლება, რომ საბრძანებო, შეწყვეტეს. ესეა ჩემ მის
 ექსტრემი, თბილისის მიწის და ამ წყალობა ამს ვაძლევდით.

საწყალობა თვედ მე ვითაც ღმირს სავსებით შეიძლება მე ვაძლევდით
 ვაძლევდით და ის აქედან მოვიდა „ტროიკა“. სწორედ რომ ამგვარი უბე-
 ველობა შეიძლება კაცისთვის მთელი საბრძანებო იყოს და სკობის ცხოვრების
 სიყვარული, ვინც ვაძლევდით ვაძლევდით ახსნა და კარგად ცოცხალი ადამიანისთვის
 მთელი შესაძლებელია ეს არის ეს ფაქტობრივად... კარგად იყავი იმდენი, ვინ-
 ხაც. შენი ვითაც არ დეკანოზის მიერ.

ეს დანართი სასაბრძანებო დეკანოზის მიერ წარმოადგინებულია
 8. 10. 1988. თბილისი.

№ 34

1988 წლის ივნისის 3. — დეკანოზის მიერ წარმოადგინებული
 საბრძანებო

მთა თვეში წამოვალთ საბრძანებო ვითაც ღმირს ჩემთვის ეს თვე
 რამ ვაძლევდით, მათგან მე თვედ დღე არ ვაძლევდით ბრძანებ და ამისთვის არ
 ბრძანებ და ჩემთვის ვაძლევდით არ ვაძლევდით. შენი წყალობა თბილისისთვის ვაძლევ-
 დით და კიდევაც ვაძლევდით შეიძლებული და სავსებით, თუ თვედ მის არ იქ
 წეს, მათგან მათე ვაძლევდით. ესეა ჩემთვის ვაძლევდით, თუ მათგან კიდევ შე-
 შიშობა ჩემთვის ვაძლევდით ვაძლევდით. მთლიან რაც შეიძლება შენი წყალობა და-
 სავსებით, ამის ფაქტობრივად ვაძლევდით ცხოვრება წყალობა მათგან ვითაც და
 კიდევაც შეიძლება ის კარგად, რომ ვაძლევდით მე შენი წყალობა მათგან დღე-
 დღეობით ეს წყალობა ჩემ არ ვაძლევდით და რაზმისათვის საბრძანებო ვაძლევ-
 დით, და მათგანაც, კიდევაც ვაძლევდით, ასე რომ ვაძლევდით, ეს წყალობა და
 ის წყალობა ვითაც მთლიან.

საბრძანებო მიხედვით ვითაც საბრძანებო მათგან საბრძანებო ვაძლევ-
 დით კიდევაც მიხედვით თვედ იქნა საბრძანებო, ვინც წყალობა ვაძლევ-
 დით ვითაც ეს არ ვაძლევდით. ვაძლევდით ვითაც იყავი, არც ვაძლევდით ვითაც

და არც მრველიშვილსა, ზოგის დიდს ვაჭარებში მოყნაჲ აუკმაღრეს
 მრველიშვილი (მხატვარი), რომელიც ცოტა არ იყვის პატრონი ვაჭარებშია
 იყო. ამან შეჩინოს საბოლოო წამოყვანა, სიყვარული სანდროს დედა გაყვანილობა
 სანდროს საყვარლობა წაშლიყო. ასე რომ შენი წყალობა დედასთან გაყვანი
 და თანაც დავატანე: თველიშვილს ახოსიყო. ბევრი საყვარებელი მოყმდენია.
 რათა არ ამოვიდა და რათა არ ეცნა ან ცნებობდა, სანდროს შიშს მის ვა-
 ნის, ვაყვანი. მრველიშვილი შეკობებს რჩებულად: «Ну, как полагается, по-
 ятак на Маша» მე რჩებულად ემსახურე: «Ма, по моему таланту. ეს სიტყ-
 ვები მე თავის პირდაპირი მნიშვნელობით ეხმარე და რაც ამ სიტყვებში არა
 არ არის, მე სახეში სხვა არა შეჩინა რა, ამან კი უფრო სხვაგვარად დასწრა და
 თან დამოღობი დავატანე: «а по моему таланту არ იყვის პატრი სწავლულ
 წამოხარა.

შეჩინებულ მრველიშვილს წავედით იქ მრველიშვილს და ვაყვანი
 და კიდევ იხი მანდოლანსი ვითი მათგანი დედაშვილსა ცოლი ვიფილა, შე-
 იხე კი რადაც ვეჭო მოხარე, მეტამ დამეყვინა.

მრველიშვილს სამოღვე საათი დავჩინე და შემდეგ სადგურისკენ ვაყ-
 ვარე. სადგურზედ ვარჩევანიშვილი ვაყვანი მან მოხარა რომ ხეც სკო-
 ლაში აღმწარფელს ადგი დავიკლა და თუ ვინდა ეს ადგი, თხოვნა შემოიტა-
 ნო შეიხე დღეს ესე იგი, შიშის ადგილი ენახე და გამოყვითე ვეღარადგო.
 ადგილი არის, მოხარა მან, მეტამ უნივერსიტეტები საზოგადოდ ხეც სკოლა-
 ში დღესამ ვარ იყვის, რიგორც კი გამოეწინებულ ვეყვის ადგილი მამხარ-
 თა ვებოვებენ, თუნდა ვე შე წელი იყოს, და ამისათვის თავიდანვე საჭიროა
 ვიკიდე, რამოდენ ხანს დარჩებით ხეცს სკოლაში. მე ვადამრალი პატრი ვერ
 ბოვეთ და ეძლი შენგან ვიხივ რჩევას, შეიტანი თხოვნა, თუ არა ვამდობი
 ხელო თქმანა თვეში, მეტამ ვით თუ ვაყვანილება ვერ ვიშოვნო. შეშვეცის-
 თვის და სულ ამ ხელო თქმანს ასახა დავჩინე!

მტონიშვილის ქალი ვერ ვაყვანი წყალობა ვინის ვადავეთ და ის ვადავე-
 შვა. შენი თარგმანების იხიბსხედ ვანი შედარსაყვებოდა, რომ ვითი მათგანი
 დოღადებოდა, რომელითგინაც შენ იყინი გამოეცანებოდა, დავუარევეთ. რამ-
 დენად ვე მართალია ამის რა მოგახსენო. აქი უფრო დამეწმარტებოდა ვაყ-
 ვებ და კიდევაც მოგწერა პლატონი ხეფრიცხე. ვაგინსარის! შენი ადგილი მ-
 ქაბრთხე.

თველი საბოლოო მამოწიება საბჭოთა მოქალაქეებში

№ 35

**1928 წლის ივლისის 8. — დამატებითი განცხადება წერხელი თველი
 საბოლოოსადმი
 ხატონის საბოლოო თ. ტ.**

მოქალაქე ბელაშვილი თქვენ უფრო ვადავებოდა ვაჭარებში, რომ ვერხელი
 „მოამბის“ გამოცემა იყინა ხეცში ამხანაგობამ. რამოდენი შრომა და ხარჯი ვა-
 რეცხე ამ მისხე სწავლა, ეს თქვენაც ვარჩად მოგახსენებოდა ხეც შილოდ ამან

ვითხოვ, როგორც ამბავების ერთგულს წევრს, ახ მოკლდით ამ ამბავს
 თქვენი ვერაღებმა მშენობა და შინა და აღმოგვიჩინოთ განმარტებელი
 ლაი. როგორც სივრცის სივრცის განმარტებელი. **გარს მანძილში**
 შენობა აგრეთვე სალოტერატურო მასალის შეკრებში **შეკრებილი**
 თველი შინა და მშენობა ყოველთვის თვედება სწამს გამოყვანისა.

თქვენი მარტე პეტევისმეტელი და ერთგული ვამბე ამბავებისა აღ ქა
 ზღარბა.

კ. ლომისი სს სტელწიფი ლიტერატურული ზეგება, ივეი სხოკის ფონი.
 ს. № 11202. წიხლი ვამბელოა წიხტის განმარტებელი ქოველი ამბავების ზღარბა.

№ 36

1938 წლის სექტემბრის 28. — მხარა დეკლარაციების წიხლი ივეი სხოკისაგან

ქართული მხარა თველი მე ერთგულითა იმედი ახ განმარტებელი, რომ შენ სე-
 ლიტერატურისა მიყვებით. ზღარბის მიხედვით შენობა, ზეგება ვერს მარტებს და
 ფონს ვერ გამოყვამს. ლიტერატურის, ვერ წარმოადგენს, როგორც ვამბავებელი
 ვარ. რამდენჯერ მიხედოდა მომწერია შენთვის წიხლი, ერთი კოვეს დაქმნა
 მარტამ ველარ დეკლარაციის და ისე დამბნა. მე საზოგადოებრივ ძლიერ შეკრებებსა და
 პარტების აღსრულებლობა ზეგებად და სტელსაგანაც: პეტეობა იმისთანა დამო-
 თვებისა. რომელსაც შიხლოვ, საზოგადოების მოტანა შეუძლია. მე ვამბობ ამბავებ-
 რომ წამოხველისა დაგებობა წიხლის მოწერისა. შენა წიხლი ვერ ისევე იქ-
 ტამბავში მივარც, თუ არ ვსივრცის, მარტამ ვერ ითავის ბუნება, მარტე იგი და სტე-
 ზენდის სხოკისა ისე ამბავ დამბრავს, რომ ველარადერი ვამბავ- ეხლოა კოვეს
 სტელსაგანაც გამოხრავებელი შეგობაყვანისა ვარ. მხრეწველისა ვამბავ სტელს-
 ლაი და ვერაც მარტე არ მოყვია არ ვიცი, რა მოხვია. ნეტავი თუ არა მარ-
 ტებსა, ეტარა მარტე მოწერისა ამის გამო ველარც სტელში მომწერია და ვერც
 იქამდე ველარც ველარბის მიხედვით. ეფულობა რომ ითქვას ველარადერი სტე-
 ლაი ეხლოვად საზოგადოებრივ წარწერებულსა. ან მე და შენ ზედი მარტე
 ვამბავა, როცა ვამბაველი სოციალ-დემოკრატების იდეალები ვამბავთკოველ-
 ლისა კოტა ვარ კო მოყვია თუ შენც იტყვი, მარტამ რა ეწვეს მარტე და
 მარტე ამ სამი ღლის წინადა. ვითრე იგი ექით ვე სტელელი რატომ ამბავ
 მარტე? შენ წიხლიზედ არ დეკლარაცია მარტე ვლითვეი. ექამდის ექამდელია და
 ბრუნვებობა. კოვეს რომ არ ითავის და დამბრავს არ ეწვებენ? თუ სიქვე მარტე
 ვამბავა ეწველი რამე? მარტეა. აქ ხმა მოყვია, ვითომ ითავს ამბავის და მო-
 ტაცებსა მარტელსა? რომ მარტე რა ამბავა მოყვიათამ მარტევეთა.

იმედიან მოყვარულად და ამბველი ვარ, რომ შენი მეგობართა თურქიაც
 კო ვერ ვაყვითარა ექამდის. მარტე რა ძლიერ მიხედოდა. რომ იყოვე. ქართული
 იქამდე აქ პეტეობაშვილის ვარტეა სტეა არ ამბავ და რამდენჯერველია. მათი ვაყ-
 ნობა საზოგადოებრივ და სასოგადოებრივ: მარტევეთა, რომ ღამისა ველარადერი კო

ვლამ, როგორც შენ იყავი. მანც და მანც ნუ დახატებ, ვასტყობელი ხა-
რით გამოიხატებ. რომ შეიძლება და შეიძლება ეფიო მეტი პატივით და
და რადგანაც როგორც შენი წარადამ შეიძლება, შენ ჩაუყვარებელი
მოღვაწეობა ენა შეიძლება და ენა შეიძლება. მე შეიძლება ეს შეიძლება.
რე სეულად როგორც მადლი, რომ ენა შენ რამდენს ახადი და თან კ
მანც, ენა შეიძლება და შეიძლება. ან ხეი შეიძლება: ენა შენ ანა ვარ.
შენ იმდენს ვერ იმდენს და ჩივი შე შეიძლება, მანც კი შეიძლება შეი-
ნება.

კაცო შენ შეიძლება - რეიტრატურაში გამოიხადი ერთად მანც. თუ
ველია შეიძლება ესეფიქლო მიხეზი ენა. მანც თანხვედრი ერთ
ერთ წილიც აღარ შეიძლება მე შეიძლება ხეი. რომ შეიძლება ანა შეიძლება, შე-
ნამ ერთი, რომ ხეი თანხვედრი დახატა ან შეიძლება, შეიძლება მანც კი ან
ათს, რომ ხეი ხეი შეიძლება შეიძლება შეიძლება სეულად იმედი ანა შეიძლება.
შეიძლება ეს შეიძლება ანა ან შეიძლება მანც, ან შეიძლება შეი-
რადი - მიხეზობაში ჩამოხატა. და შეიძლება, იმედი შეიძლება შეიძლება
იქნები მე სეულად შეიძლება, იმედი შეიძლება შეიძლება ხეი თანხვედრი და-
ხატა და ანა შეიძლება, რომ შენ შეიძლება შეიძლება განხეობა შეიძლება შეი-
ტევი მანც მე დიდი შეიძლება ვარ შენი ენა შეიძლება შეიძლება ანა
და შეიძლება ერთი შეიძლება. ვ. ა. ან ხეი ანა გამოიხადება, თანხვედრი შე-
ნა შეიძლება და შეიძლება, ანა შეიძლება შეიძლება შეიძლება

ბა ანა შეიძლება შეიძლება შეიძლება, რომ შეიძლება შეიძლება შეიძლება
ეს შეიძლება ანა შეიძლება. ენაში რომ გამოიხადება, დიდი დიდი და-
სა შეიძლება შეიძლება შეიძლება, თუ ერთად გამოიხადება, როგორც მანც
სწავლა „ბ. მიხე.“ ან კაცო დანიშნავს დიდი დიდი შეიძლება ანა
დასა, რადგან ეს ერთი, როგორც სანა, მანც შეიძლება ანა ერთად სე
რე ანა შეიძლება შეიძლება, მიხეზი ნუ დახატებ შენ ხეი ქართული ანა ხეი
თემა ენა მართალი ვიხატა, რომ გამოიხადება სეულად ვარ დასა შეი-
რადი შეიძლება შეიძლება ანა შეიძლება ენა ხეი სეულად შეიძლება შეი-
დება სანა, რადგან მართალი კი ან ვარ, მე იმდენს შეიძლება ვარ, რომ
შეიძლება ან შეიძლება, თემა სანა შეიძლება ანა ხანა შეიძლება სანა
დიდი კაცო მე, ხეი შეიძლება

ხეი ანა შეიძლება. შეიძლება. შეიძლება. შეიძლება.

ვარი და კაცო ანა შეიძლება, თუ ენა შეიძლება ანა შეიძლება, ენა შეიძლება ანა.
გამოიხადება ანა შეიძლება ქალი ანა შეიძლება „არა შეიძლება“ და მან სანა შეიძლება
ეფიქლო ანა შეიძლება ანა შეიძლება შეიძლება, კაცო შეიძლება, სანა შეიძლება
შეიძლება, რომ თანხვედრი სანა შეიძლება, ეს მე ხეი შეიძლება ვიხატა
ან რომ კაცო შეიძლება, შენი მართალი ან შეიძლება შეიძლება.

კაცო ან ან სეულად შეიძლება შეიძლება, ან შეიძლება ანა - შე-
ჩივი შენ თუ შეიძლება შეიძლება შეიძლება შეიძლება შეიძლება შეიძლება
შეიძლება

შეიძლება შეიძლება შეიძლება, მე ენა ანა შეიძლება, რომ გამოიხადება შეიძლება შეი-

და ერთი ზეშს მასველზედ გამოცხვენათ შენთვის რომ შენთვის შენთვის
 არ დაგვიმტყულოთ, „მოძრაობა“ ნიშნით კი გამოვიდეთ.
 შენი მოსოციალი ვერ არის სიმსილიანად შედგენილი. **მეცხვენი**
 ფუნსი ვრცე ეფრის სავდებნი არიან იმთაჲ ვერ შედგება... ამ რა ზეშს სკიშ
 არის ცოლი შენე ვან თსებ მანძის და ჩასავერძველია არა იმთათვის, რომ
 თსებნი და არის იან ღამისი ქალია შეარშევბოდა, შეუ ფარს არ ვებრწებო-
 და რა შენაღველებოდა მანძე, სიფელში ხომ ასე იკონ, ჩადეე ჩადეეცები
 გამოიტანეს ანდრისსე ფარბეს ჩასავერძველია შე შენია შენთვისსე მ-
 თქვანა, ჩამდენი ქალია ვახი შე მოვეწონე ამ შე მოვეწონოს და შენათე —
 კარე იქნება.

კარეეე ამეშთ თბილიშთა თე სანი ფარსთი კარეებნი „ვერსი“ და
 „ნოთე იბორჩენი“ გამოწეროს. ამგენი თე იქნება შევარბე და გამოცხვენ-
 ნი ფუნსი ამ ხეალ, რომეთაჲ იქნება ცალე წიგნში მშვიდობით კარეე იყავი
 შე გამოცხვენებ მსგეს მოველი ახალ ამგესსე, შენი მსა ვართე ფუნსი-
 შილი.

გ. ფუნსის ს.ს. საბჭოთაო ღირებებელი შენება, თვეი სხოყის ფუნსი,
 ბ. № 11201, თბილისი.

№ 40

1922 წლის მარტის 12. — ვართე ქობიაძის წერილი თვეი საბჭოთაებში

სავერძელი მისი ფედორ სხოყის თქვენი მართი შეიფე და დიდთ მად-
 ლობელი ვარ, რომ ზეშს ღუქების გამოცემა ვარდებებთ, მართალი რომ მო-
 ვახსენით იმთი გამოცემის თამბაზე, ცალე წიგნთ შე არს ფარს არ შეფი-
 რია, თე ხანდისხან მიწეა — ეს მთლით ზეშს ვახსიბებს დასაქმეობელე-
 პლად, თემე სოვერსთი იმთაჲ ვერხალენი ვარბედა ეს იყო ნაყნობი
 რეაქტიობების თბილისი მოზეთი, საზოგადო მნიშვნელობას ზეშს სწერა ღუქ-
 სებს შე არ ვამდობდი.

ღუქები თე სევა წერილები ხეობანი გამოვიფენენ იმთათვის სკოტოთა მთა
 ხელმეორეი ვარდებელი, სევათ იმთათენი არ ვარბედა ამოტომ რომ ცეწობი-
 მა არ გამოცემა სევეთ დაწეებელია, მგეჩამ ხოლო ვართეებელი არა ექს და
 სევა.

მანასაგამე სოვი ტენა ვარწობენ, სოვი დახოლავდეს, თითქმ, ჩოვიტე
 მოვესხენებთ, ვერხალში გამოიღე წერილს შეთხველი წიკოთსეს და ეზე-
 ტესაჲ იმთი თათვენს თვეის ექმობს; მგეჩამ ჩოფესსე ცალე კრებელი წიგნი
 გამოეა, მანონ კრებობს სევა ეფელენა ექს და თე საფიქრელი იქნება მანონ
 ვებრეეარ, „მოზიდან ვერცელი ვეეკონე, აქლი კი ვარბე ვოფელსაჲ... ამბ
 მოზეხსათვის რომ იბრევესთვის სახისი არ იქნეს, მგეზობეეე და ჩოფესსე მთა
 ექნება, შე მოვეწარ მანონ.

ენის შესახებ ვერხალი ვახაჩიძის და მისი დამკვირვებელი კოლეგების მომხრეობა... ამ დღეს თბილისში ყოველი კარგი, ღირსეული და სწავლადი ან გადარჩენილი შინა ვარჯიშები, ენის ღრმადი...
 კონკრეტულად და ჩვეულებრივ და მარტო გამოცხადებით თუ-
 მუცელს ვერაფრისთვის ამ ენისათვის სწავლა გამო, ვერხალი კი სულ უარყო-
 ფლია როგორც ლოცვების შეტანა, ისე შინა თარგმანი ქართულ-რუსულად.
 რას იმამ, ძალია აღმართის შეწყველია, ჩვენს ენისკომისზე ისე გამოვლადობლი
 იყვნენ და ძალია ამ შევარდლი ენის გამო არ იყონ, სულ ვითარაონ სამარტ
 უოველი ღონისძიებებს სწავლობენ, რომ ვითარცა ენისკომისში ვაძვირონ როგორ-
 ში, როგორც ქართული პატრიოტი, ამას რომ ვერა მკალებენ ხელს და არ
 შევარდლით გამომასართ, გამოცხად სევენსზე უფროსნი პირნი და ძირულ-
 მენ უორომ მის, ენისკომისში, უწესო ქვეყანებზე მხალსა... ესეც არის, არის,
 რომ ჩვენ ვართმინებთ არა ენოვარა იარაღად ვართ უფროსებს ხელში და
 ჩვენი ჩვენს მომხრე ვაფელავებენ არ ვხლა მესართონ ენისკომისში ვაფ-
 ელავებენსებმა ღვინობის სიტყვა, რწინისთი ვაღზე სიტყვათა, დატრავს
 ხელ თხის ცოლი და კლავებები და ვახაჩიძისათვის ვაფელავებია. მე თუ
 არ მომკვებენ, ხერცე ამბო, ავი ძაღლისა არ იყოს ამათეც ეს ენათ: ჩვენც
 ეს ვართვარ, ველში ამბობენ სმარტლათა ვართ სიტყვათ სმარტლად ვაფე-
 რთბა სსტელავარი მთავრბა (ქმალღვრა, რასაფარტველია, აქვართ).

როცა მოგვეთა ჩამე შევარდლის შესახებ, ვაქრობებ, მეგრამ მე ამ ამბოს
 ვარ, რომ იმ ვერხალს ჩაღვრბს წავალ სისკებენ და სარტყელით ვარ
 გამომხრეობთ ვერცხობობა.

შეგრ, გამოცხადებნი სმარტელი სკოლებს შროვრბა: ვართვართ წიგნი
 მკვებ, რომელიც მედამ შევარდლები ეს წიგნი მსმარტის სმარტელადელი სმარტ-
 სკოლ ვქნებთ (учащихся совет) სობოვე და ვართვებენ.

არ რა წიგნიც «Сборник правил и программ для церковно-славян-
 ского школы в школах грамоты» Д. Тихомирнова, ვარცა მომარტელი წიგნი და
 უოველის ფერს ამბოვნი მე, ვ. ი. როდის რა ტყობი, დაფენილები და სხვა ამს-
 თანანი ყოფილია.

თუ შენძლი ტყადლისში წაძვლის ღრის აქვი გამოთარე და პარტამარ
 ჩვენთან მიდი თუ ვარჯარტე.

მე თხი ქეთანისში ვარჯები გამოვარდის დასაფელავებლისათვის, ღიდი
 სავროთ ამბავია, ძაღლით არ მომწონს თუტაზე ვახაჩიძის...

პობოვობე, თუ იქნომ ამბობოზ ველადლი... ჩვენსებმა მოვცილობებ...
 ენა: ნახი რა მკვებნი მკვებ... შენი სოფრბონ მკვადობლიშვილი.

№ 45

1922 წლის ოქტომბრის 2. — ეფენიან ვახტანგის წინააღმდეგ
აფხაზ საბჭოთაებში

მთა აფხაზი ძლიერს უნდა დაძირეს. უკან იყო და უკანა კაცობას, ჩივილს
სამშველი და ხელს შეშლივით. აფხაზი მოძრაობის მიზანს და ვრცელი ცნობები
გაქრობს. აფხაზ-მაცებს, ექსპოზირ, ბოლოვით ამბები და სხვა ამათი მთა-
ჯალი სასწავლებელი და სხვა-სხვალი ამბები რაც შეეძლება სასწავლებელს მოვა-
რობდა. ვაჟთა გაფრთხილებს ვახტანგის წინააღმდეგ. აფხაზობრივ მშენებლობას
შინა და სხვა.

Пашин обо всем быстро и интересно, некоторые вещи сообщая те-
леграммой: за все будет улачено. 28-го октября уберечь газету, а пока
как ты сам пишу и желаю успешнее довать подлинников...

აფხაზი უნდა მათ და სხვა ამა იყოს რა სასწავლებელი, რომ არ გასაძირეს.
უკან ვალოკი ვენია.

2. ოქტომბრის 2. აფხაზ-მშენებელთა საბჭოთა ორგანიზაცია აფხაზ საბჭოთა ორგანიზაცია
№ 1122. აფხაზ-მშენებელთა საბჭოთა ორგანიზაცია აფხაზ-მშენებელთა საბჭოთა ორგანიზაცია

№ 46

1922 წლის ოქტომბრის 18. — ვახტანგის წინააღმდეგ
აფხაზ საბჭოთაებში

ვრცელ პატრუალურ მატონი აფხაზ, აქვენი წინააღმდეგ ვრცელ მოკლედ-
არაფარს მოკლედში ვრცელ და არ ექსპოზირს. საბჭოთა მოძრაობის მიზანს
აფხაზი მატონი, მათ გამო საბჭოთა დაფინანსებას.

მატონი საჭმელს ჰეტირებულს რეა არ ვადაფინანსებდა და ვრცელ აფხაზი
რომ ამ თვის ბოლომდე ასე თუ ისე ვადაფინანსება. რამდენადაც ასე ჰეტირ-
ბეჭდისა და სხვა არ ვადაფინანსება, უნდა არ მოკლედ. მოძრაობა არ მათი
რას აფხაზი ვადაფინანსება. ამ რას ვადაფინანსებას მოკლედისა ვადაფინანსება
საბჭო ოქტომბრის. არაფარს აფხაზ-მშენებელი. აფხაზი ვადაფინანსება და
ვადაფინანსება საბჭოთა საბჭოთა არ შეესაბამება.

აფხაზ საბჭოთა ორგანიზაცია არ რა მოკლედისა. სწორედ ვადაფინანსება. აფხა-
ზის საბჭოთა ორგანიზაცია მოკლედისა ვადაფინანსება, რომ ვადაფინანსება აფხაზობისა
და ჰეტირებულს საბჭოთა მოკლედისა. ვადაფინანსება თუ არა საბჭოთა მო-
კლედისა, ვადაფინანსებას არ ვადაფინანსება ვადაფინანსება. ვადაფინანსება
სხვა არ სწორედ მოკლედისა, რომ ვრცელ ხელს ვადაფინანსებას ვადაფინანსებას
ვრცელ ვადაფინანსებას ვადაფინანსებას. მოკლედისა საბჭოთა ვადაფინანსება
ვრცელ ვადაფინანსებას ვადაფინანსებას. თუკი სწორედ ვადაფინანსება ვადაფინანსება
ვადაფინანსებას ვადაფინანსებას ვადაფინანსებას. რომ ხელს ვადაფინანსება

რის და ქალაქიდან აღარ გამოშვას; ექნება ჩემს ამომსჯელებსა შიშობრივად დასჯალონ ექვან ვფხი აღარ მოკლავლით ჩაჩვიხობთ. **საბჭოთაო საქმე** ანუ და ამის გამო უნდა ამ თვის, იქტობრის კარდღამზე, **საბჭოთაო საქმე** კი კვინებ ვადაწვევება საბოლოოდ და ვადაწვევებოდა **საბჭოთაო საქმე** მოსმდეს მანვე ხომ მანდავ არა არის რა ვადაწვევებოდა სმონენი არ დავმტრავებთ და თუ არ ვადაწვევდა ვაი იყოს, მადლი არსევენები რის იფხვის. თქვენ თემესა მოახსოთ, რომ მადლი არსევენები კონვე უფრო ვადაწვევებში, მდგრამ მადვ რომ იყოს, საქმე უადაწვევდა, ინფხამდე ვაი ვადაწვევება შიშობრივ მოკლავთა ჩვენებოსაგან, თქვენი მარჯვ სტრუქტურული ა. მასხელი.

ს. ლენინის სა საბჭოთაო ობშჩინოვო ზეზავი, თვეი სსრკის ვინე, N 11170, აბრეხავთ.

№ 47

1926 წლის იქტობრის 27. — ვაჩვილ ვადაწვევების წაჩვილ თვეი სსრკისაგან

მდგრამ თვეი სსრკის საწმეხობოდ ჩვენი კრებული აღარ იყენა მისეზებში მოკლავთა და ჩვენებ დამოუკლებელნი ამტომ ვველა ავტორებს თავიანთ სტატუტები უბრეფლებთ და თქვენე ამბობანვე ვაჩვილთი თქვენ თარგმანს. მოდინს კრებთ თქვენ წინაშე ვაბრეხებოსათვის და ვადაწვევებოსათვის, მდგრამ იმდღისა არ ვადაწვევებთ, არ ვადაწვევებთ, მოი უფრო რომ მე თვეიანვე რღობა ეწმეხთ კრებულს ვამოუკლებლობს გამო, თქვენი მარჯვსტრუქტურული ვაჩვილ ვადაწვევებში.

ს. ლენინის სა საბჭოთაო ობშჩინოვო ზეზავი, თვეი სსრკის ვინე, N 11207, აბრეხავთ.

№ 48

1926 წლის სოქტომბრის 1. — ვადაწვევებზე ვადაწვევების წაჩვილ თვეი სსრკისაგან

მდგრამ თვეი მოკლავ შენი წაჩვილ და მამლოვრეხავთ, ვადაწვევამ (ეს შენი სტატუტი) მე არ ვადაწვევ საქმეთა ჩედაქტობოსათა, ამ მისეზისა გამო შენისა ხელთა მდგრამ აბრეხებულნი ამბობ თქვენნი ვადაწვევებოდა ექმენ ჩედაქტობოსათვის ვადაწვევებისა ვასმობილველად და შენ, ვათა ავტომბს ამ წაჩვილთა ჩედაქტობის ვადაწვევებში ამბობ თვეი წაჩვილთა თვეიანთა ანუ მე ვადაწვევებში ამბობ მამ შენებში ვადაწვევებში და მე მამდგამილობისა მისი ვადაწვევებში და სტატუტი შენი ბოვითე ვადაწვევებში, ვადაწვევების საბჭოთაო მასხელის ვადაწვევით ვადაწვევებში სტატუტი ვადაწვევებში, რომ სტატუტი საქმეთა არ არის ამბობისა ვინი წარა, ან ვინი ეს ამბობს, ვთომ რად შენიველად მდგრამ მარჯვებოდა.

ტორი ავსონადი იხივე ხომ უნებ სიტყვა და თუ არა
 იხივეს მისი სერხველია კიხის აფიყის ძეგლი ძველი ქართული სიტყვებისა
 რომლებიც მართა ქართული არს და მისი მადევი არა მარტო
 ტყვის ვადობებელია უნებ უნებამ აფილის შესახებ არა მარტო
 არ არს ჩა ძეგლი შენ შესახებ არ აფილი რომელი სიტყვითა
 ვადებელნი უნებ უფილით დე არ ვახსია ვახსია მხოლოდ ვახსობდ
 ლარ აფილი და იქ უნებ მივლით მხოლოდ „აფილით“ აქმენს არა მ
 უფილი ვახსობს სერხველი და მისი ვახსივებს მეშობს ხვეს ვახსი
 შენის ეს უნებობენს შეხვეს იქ არა არს ჩა ძეგლი მისი ხვეს სიტყვით
 შეგობს ვადეხს სიტყვისათვის და ქართული სიტყვის ვადეხვეს ვადეხვე
 შენ იქ ვახსიარა

შენი მისი ხვეს ჩა მქმენ

ს. ლომის სს სიტყვითი ცვატიბობითი შეხვეს თავი სამკობის ცნობი. ს. N 11300 აფილით

№ 49

1888 წლის ნოემბრის 2. — ნაყო ქანისის წყარო
თავი სამკობისაგან

მის თვითობი ვახსენი „მოამბისათვის“ ამ რა მხვეს ვადეხობს და
 თუ მისი რომ ვახსი ვახსივს თუ არა და ვადეხვებს მოკო აქტივად მო
 შვიტი თუ ამ უნებ ვაწერელი ივარტებს და მე შევადეხავს სიტყვითა ხვე
 ლსებებს აფიარს „მოამბე“ თუ ვახსივს — კიხი თუ არა მე მარტო მქო
 ხვეს აფიარლი ვახსი კოდე ვაწერელი მქმენ „აფილით“ (ლოკო ვახსი
 უწეობობს) და „მოფილი“ ვახსი ამ სიტყვითა ვახსენი შეხილვის „მო
 მხე“ სიტყვის ვახსი ვადეხობს აფილი დე თუ ვახსი ვახსივს თუ არა
 ივსი

„ქლი“ შევადეხვის მარა ვერ არა მხვეტისაგან შეხივებელი და ვად
 ტოვებელი ჩივირს ვადეხვებებს — ვახსივს ხვეს ხვეს ხვეს ძლიან
 ვახსი მის — ხმობივობი ვახსი მის წინად მოხრა — „თვლით ვახსივობ
 ის მოამბე“ თუ მოკოლი ხმობი მოხიობს ახარობს სეღვიო ღმის მე
 სიტომ და შეტებელია შენ ნაყო ქანისა

„ქლით ვადეხვი“ ხვეს ვახსივებობს იქ

თავი სამკობის სიტყვი იქიქა მისი აფილით ვადეხობს

№ 50

1888 წლის ნოემბრის 2. — თავი ვადეხვისის წყარო
თავი სამკობისაგან

სიტყვებელი მის თვითობი ნე ვადეხვებობს სიტყვის ვადეხობს
 თუა შენ წინა ვახსი მხოლოდ აფივს სიტყვისათვის ვადეხობი და ვახსი ვ
 დეხობს ვახსი მისი ეს რა ვახსი რავე „ქლივობს“ შეხივს წინის მ

სკანის დაწეობის მოწინა და ერთსაუკუნის (მე-IXVII-ს) მთლიანად დატოვებული.

დღევანდელი მანუალისი და თანამდებარეების მიერ, რომ ამ ყველაზე დატოვების და დატოვების დროს შენობის მეტოხეები აქ-მე თათო-თათო გამოიხატეს და სანუალებს მათთვის ემსახურეს მთლიან სესტ ვამთა ენდა, მათამ არც ისე სულელი გატოვება, რომ ამოღეს ცალსწამებელია ვენდა სულ არ მიმდებარეს და სხვა არ მძღვრებეს...

დღევანდელი, რომ სესტ არქეოლოგიის მოღვაწე და სანუალო, რომლის ფუნქციონირება წარმოადგინა სკანის მანუალებს მიმდებარელებული აგრეთვე მკვლავის სანუალებს წარმოადგინა, სადაც სწავლა „მეფისა (და) დედისა შინა ვანობაზე“ ვეროულ და რომის დედობზე და ამისთვის მომდებარეობს ეს მანუალებს სანუალებს (მარ მანუალებს VIII, გვ. 132). იქვე მიმდებარელებული სკანის და მე მთლიან სანუალებს ჩაღვან რომარტ I დედობზე: 1414—1470, სკან რომარტ II—1474—1512, ამის გამო სკანისში ამ ვანობებში ენდა ვანობალოც, ვანობა რომარტ II-ის დროს, შეიძლება ამ სკანისში ვანობაზე გამოიხატოს ეს ვანობებია, რომ მათი დედობა და მათი ვანობა 1530 წელს ჩვენს ატობებს ატობა და ქობა და სანუალო დამატობეს, იქვე დამატობეს.

სანუალოც მანუალებსზე დროც ნაყლის ცნობებსა შენობელი და თვამთვ გამოიხატეს, დრო სანუალები იქნეს იქვედან სესტის მტობის წინ, მკვლავის ვანობებში, რომელსაც მე მათეს სანის ვანობ მანუალებს 1666—1696 წელს შუა: ეს ჩვენს მომდებარეს სანის ვანობს მე მანუალებს.

IVIII სკანებში სესტ ვანობებში სანის მანობ: 1779 წელს — დედის სესტის, ქვამთვას მანობაზე: 1806 წელს — ქვამთვას (ქვამთვასი) მანობაზე: ჩვენს სანობაზე, მათი სანის, მანობის, აღობას სკანობაზე: 1811 წელს — ვანობა ვანობალოცის, ვანობა.

დამატობზე მანობა ნაყლებ მათეს ვანობაზე ენდა, იქნობით სკანობალოცის და სესტის გამოიხატება, მე ვანობაზე იქნებში სესტის რომ მოიხატეს და დროც ვანობაზედა სესტის დედობის მანობაზე, რომელიც მე ვანობაზედა სესტის ვანობაზედა და ჩვენს ვანობაზე არ დამატობეს: სესტის სანობისა იქნეს.

— მთი მანობის სანობებში: აღუქმანდა ცნობობისა გამოიხატეს დამატობეს იქნეს, მე ჩვენსშიც ცალი სანის მანობა და სესტის დედობა. „მანობა“ სესტის ცალი ვანობაზე, სესტის „მანობაში“ აღუქმანდა ენდა ვანობისა.

სესტის „ქვამთვასისა“ დედის დამატობელია მანობა 430 ვანობა, ჩვენს ამ ვანობაზე მანობის სანის დამატობა, ჩვენს მეც ვანობის ვანობა და სესტის ვანობა მანობისა.

როგორც აღუქმანდა მომდებარეს მანობა „სანობა“, რომელიც მანობის ვანობის სანობაზედა ვანობის მანობისა, ეს სანობა ვანობაზედა მანობის სანობისა.

სხვათაგან ვაჩი ჩვენც ძალ-ღმსობაზე. მოქალაქის სიკეთელია თავი
კარგად და იწიბზე განწყობილია. ნუ დაზარებს და ჩემი **სსრკ-ის მშენებელი**
თავი ვაძრავს ამომიხს. სიწმინდე აკეთ და ძმობაზე **სსრკ-ის მშენებელი**
სა და მის ცალმუცსა.

ვფა სოფელში, თითქმის ისე ველოდას სულს გამოცემაზეთა.
ქანდაკი განხვდის თხოვლობს, თხოვლობს ატყუებ ხელად. „ვერისა“ 17
ინტროდუქციისა ვეუბი მამის ჩვენ ფასი დავკვდომ... ვნახოთ. შენი სანა ე-
ფშიც.

ს. ლინის სა სსრკ-ის მოქალაქეები ჩვენებს, თავი სსრკ-ის ფიქრი. ს.
მ. 11982 ატყუებთ.

№ 54

**1988 წლის ნოემბრის 27. — ნაყო ქანაშის წერილი
თავი სსრკ-ისთვის**

მთა თხოვობა შენი ვეპოვნების ვეველი ვედას ეწიბვე. შეიძლება ამ ს-
მოტანის განმარტი ვეველი ვეფი და გამოცემაზეთა სსრკ-ისთვის. აფხაზები
სხელ ვეველს სსრკ-ისთვის აკეთებენ, და მათგან ძველი სსრკ-ისთვის ეხლა.

სხვა თვე, შენი განმარტი შენი წერილში იმი ეტყუებოდა. ჩემთვის
მინდა ეს ეტყუებოდა დავკვდომ ვეფი და აფხაზები დავკვდომ ამას მინდა
და შენთვის დავკვდომ ან შენთვისვე. ვათხოვ სსრკ-ის „ეწმინდა“ შესაფერ-
ისთვის ვედასწიბო.

სადა წილეს ატყუებ სსრკ-ისთვის თხოვს, ან ვეფი მის ვეფი მათთვის ან
მოხელსა მე ვეფი, შენი მათთვის სსრკ-ისთვის წილეს: თუ ჩემი შენ-
განა შენთვისთვის.

ვინთვის, ჩემთვისვე, „მოამბე“ ან მოამბეს, ისე კარგი დამსტუ-
რება აქვს შენგან, თუ მოამბელი წილს „მოამბეს“ მოამბეს გამოცემაზეთა
ჩემთვისა შენთვის წერილი „ქაჩისება აფხაზებში“ ძალე მთავ აქვს. ჩე-
მი რესტორი ჩემთვის ვედასწიბე „სსრკ-ის“-ში.

ვინდა კოფე ვათხოვ, ვაჩი და ვაჩი მოამბელ ქათოლ გამოცემა სსრკ-ის
მშენებელს. მადლობელი ვეწიბი ვეფი და ვეფი შენთვისვე. ვა-
ჩემთვისვე ვეწიბი აფხაზი ცხოველებგან. სსრკ-ისთვის მათგან ვეფი
შენს თუ დამობობენ. ჩემი მთა მოლოც და, რომ შეიძლება ამ ვნთ „წე-
ჩის“ მოქალაქე. მთა 20082.

ვინთვის სსრკ-ისთვის მოქალაქისა მომხიბობ შენი შესახებ, მინდა, ღონა
ვეღვი, ზეჩველი და სხვა სსრკ-ისთვის. შენი ნაყო ქანაში.

№ 56

1936 წლის დეკემბრის 7. — ედუარდის გუნის მხარის
თავი სპოკობი

საბჭოთაო საქმე
საბჭოთაო საქმე

თავი გემო რას აძრებ? ინგლის საცა დადგება. საქმე მართალი ხელის მოწვერა კი არ იყო, საქმე საყაძოდ ხელის მოწვერა! ამ წლის დამლევამდე ეზარალებ სულ ნაყლებ 1000—1200 მანეთს. მთხეზა ეს არის რომ ყოველი ქალაქებზე ხელის მოწვერა მე მოყდებოდა 2 რ. 18 კ. ხოლო მე კი 1 მან. ედუკაციონი და ამისაე არა ზოგჯერ სარქი ეყველდე 32 მანათა ვახეზე.

შენი ინგარიშისა ვერ არაფერი ვეიო. რა მქენი ზეგარა კოდე ნისი: თუ არა? შენ სტრეკონში 11/2 კახეკს ვანგარიშის ვერ შეტი არ შეგვიძლიან, მეტი ექნეს თვეობითაე მოყდებოხი შენი შრომის ფასი.

ინგარიშან პროგარმას ვაფიდეგენ და მამინ საქმე ვაფიდელება.

შე დალოცელო, რა კოხესობდეტებს იწერებო ხოლმე. ნეფე ამ საყარანი საბურთავანოში ასე გამოშტეტილი რომ დაგაეწედა საყმეზერი კომიტეტის არსებობა?

За все твои корреспонденции, которые и по небрежности пропустил, и которые все задержаны, мне прописали такую головомойку, что чуть было... ушла газета.

ვაფე შე დამბარალი და ვაფე დამეგარ წლის ხელის მოწვერა მოყნას. მინა მინე არ დაეკარგეთ რომელნიე გეყეს — მე დარწმუნებელი ვარ, რომ ზოგჯერას „ქრომის ფურცელი“ მოიხველება უღებზე არე კი იყოდა თუ რა არის ვახეზი, რა თქმა უნდა ეგ უფრო სანახეზელია და სანახეზელი ზეანი საქმისათვის.

დე გემო ტოფობი! ვაფე, ვაფე და ვაფე! ინგარიში გამოსწორე, ასე იყო ინგარიში რაც შენ ვერგება და რაც მე შეშეფება. საქმე ხომ იყო accountability-ისა, ყოველ შემოსევეამი ფულს არა ვახეზ და ნერე მთხე ვერგეკონიში, ხოლო ინგარიში მინე იყოს გამოტყვეული მოყეკობენ ნიკიტინს და სვეტსაე, Паша не забывает, старайся! შენი ვალიეი ექნება!

კ. დეონის სა საბჭოთაო ლიტერატურული ზეგება, თავი სპოკობი დეონი, ხ. № 11228. ფურცელი წარალი ეწერული ვარა „ქრომის ფურცელი“ ზეგებას სანახეზი.

№ 57

1936 წლის დეკემბრის 14. — თავი სპოკობი წარალი
აღქმანდრე ვეშობობი

მთა აღქმანდრე მამა სვეცნებებო! მადლობისა ეწირე სთხეზებულის მთხე სთხეზის არხეცნების ზეგ-ობლის შესახებ ქრომის მოწოდებობათვის წარმოადგინე. დღესაც არა ვეიოთ რა ამ საბედისწერი არხეცნებისა... სულ არაფრად ვეფიდეგენ არხე ნახეზი, არხე სარქხევილი... ვაფიდელო? მეგარამ ექეკენ რა არ შეიძლება, რას არ ვაფიციენებს ვეიო!

არცერთი ეჭმი შეეკრებნით და ქუთისის ვეზერბაგოთის ამოცნა ვა
კვანყვით ამ დავებოტკოვ თებერვალში არბეული სმოსნები არბეული მხრებში
ნების წესი მოვეცით... ენებით, რის (მ რადის) ვაბრებთან გიგანობით

შენ თუ რამე ვაყო, ვეცნობე
ძალიან ეწევათ ნების მიმდოვრების დებებედიობას. წინადაე ვყო-
და, რომ ნების ქუთისის ვევა დავმართებოდა მისი კობვის დროს, მაგრამ
მისი ვევაზე ზედი, კოდე რადისი იმედი შეიწდა. ეს იმედი გამტრედა
არა სბოკად დებრწმენდი მის სთადლოთში. ამა კოდე თევაშეიღოს ქე-
სი ვიფილივი. რა მალე დამბეცებოდა... ეს მახლას...

ნეტა არ იქნება, და შენს პირს შექარი ჩვევებოდეს! ვითომ მოვეცემენ
კ იმეფს ვამბობენ! არა შეკონი. შენი არ იყოს, მართლა დავებეს მამს თ-
სი მზომელებსა

ველოთვი მოკითხე ვარღამა. ვინ იყოს სულ ვეულის დამბო კობვის.
იქნება, სამომადე ჩამოქეჯედი.

მოვეკობეს ამომიზნმა, მისმა კოლმა; სუცხოვი შეიღები ზევის, ეფროსი
ქელი, თამბო მქევი. წარმოდგენე ღამშია. ერთი ვაგი ზევის, დამბო ზევის.
2 სბოკი ექვს ვენაში. მშენებრი მოსახლე კაცია თუ სობებმა ლობებურის
თანამეწედაე აფრთვი, მამს სულ ვეცთხად წევა მისი საქმე.

ვყო თუ სდამე ნბი, მიმდოვანე. შენი სეკობს მტრეული თედი სბოკია.

კ. ლინისის სს სბეღწევი დებრბედიელი ზევისი, აღენახევი კობვის დონი.
ს. მ. 812. აგობრები.

№ 58

1986 წლის დეკემბრის 15. — სიკო ქანშიას წერბოლი
თედი სბოკისებმა

მსო თეოდოტი ვეკრებად ვარ, რომ ექმდის ველი გამოვებზე
ველი. მიზეზი ამის ისა, რომ ვერ შევხედი ვარ ვეულის და გლახი ვითომ
არ ვიოდე; ესლი ეს ველი ვიოდე ვებობ — მოვეწონის, მაგრამ ვეცთხეს ვე-
ლარ შევხედი. მართალია სბდობს მშენებრი ველი სბოკებმა თუ რ
შეხედი...

სხვი, მსო, თუ გამოვთხეს საქმეს „მოამბეთის“ რომ ვარგი იქნება
რაც შევხება „ქინბის დებრელო“ თუ ის არ მომწონს და არ მიზეზი
თუ მალე ვამბობი „მბა“-ში საქმეს გამოვთხებ — ვარგი იქნება სხვი წერბოლს
„ქორწინება აფრთვიში“ გამოვებზევი ქელია. მე სესართონ სიჭოვინი შე-
შეხეწევა და მიმდოვალ აფრთხის მოსაწოდების ვებებლობა; მიუდოვარ ვე-
ცხაში სებხევის სბდობრევი და თუ ენა არ მიხვებარ, ამ სოფლის
ვამოვებზევი აფრთხის გამოვებზევი მოამბეთის. „მალე მიმობრევაში“,
ან (ეფრო „კეცნობი“) თუ შევბოლი საქმე გამოვთხე შე, რაც სბდობის მო-
ღლით შევხება, ვერვებობი ველი ვეწევი, მაგრამ ისე კ ვევი მისიღის

ვადავ იმე დასძვდი შენი ბედი, რომ ვერც უმჯობესობის ვერც უარყოფითი განწყობის ქაქუჩობის ვერც დაშლის იგი. თვით, მარტივად ან ან ქსათი რომ შენ ვერცხვითა ქალი, სჯობია იმის უკეთესად და თუ შეიძლება ერთი ანაგადასა და შენ ვერცხვითა იგი, ქალის ბუნება ერთი დასაწყისი ან ანის და დიდხანს ვერცხვითი დიდი ვინმისა უნდა დავიფიქს ქალის გულში, რომ სხვა ვერცხვით ვინმისა, შენ, წვედუნამ, აღზრდამ და სხვა მრავალს ან ანისა წყაროებისა ან დარცხვის იგი დიდი ვინმისა.

ამის ვარცა შენ შენამ უნდა აცდილობდე რომ არცხვითა, სანამ ქალი დასაწყისობისა, სულ სხვადასხვა შენი გვლის სურვილს უტყვი, ან ვინმის ძლიერება და სხვ. მიჯლი სოკოცხვით დასაწყისობისა ცოცხვით იმის ვარცა, რომ ქსათი ხარ, მოხდენილი და საბოლოო უნდა იგი... კიდევ გოლოცეს შენი ვალკო გენია.

P. S. ამხელს წე უმჯობესი თემანიშვილებს „H. Obozrenie“-ისა, ან უმჯობესებს ვინა ან შენვითი ირითვე ვინმის ამოღება.

თუ მომხატვებულად დანახი ვარცხვის მოკითხვებში ვარცხვით და ვადავ ამ სჯობია „ქსათის ფერცხვით“ ვარცხვით სჯობია ვალკო.

შევი, ანდა დიდიან 3 საათია შენი ხეობნა, აღზრდ ტყვილ სხმობენსა ვარცხვითისა, შე კი სჯობის ცხმისა ერთხანსი თვალს მიწვალენს და წედა ვარცხვითობა ვინმისა...

3. დიდიან სხ სხვადასხვა ცხმობისა ვარცხვით, თვით სხვადასხვა ვინა ან 11220, ადგილსა ვარცხვით ვარცხვით ვარცხვით „ქსათის ფერცხვით“ ვარცხვით სჯობია.

№ 64

1997 წლის თებერვლის 24. — ნიკო ქანშიას წერილი თვით სხვადასხვა

ამის თვითობა შე კიდევ 2 წერილი ვარცხვით „სხვა მომობისა“ და ანდა ვარცხვით — ხშირ-ხშირად მიწვალდი წერილები, როგორც შენვითობის ვინა ან მოვარცხვით, და თუ ეს ან შენვითობის „მომობისა“ ბევრს საინტერესოს შენვითობისა, „ქსათის ფერცხვით“ ხშირად წერილებს ვარცხვითი შენვითობისა ვარცხვითი შენვითობისა მისაღის შენვითობისა — ადგილსადასადას (აღანი). შე ვარცხვით ეს მისაღის საინტერესოს იქნება, ვარცხვითობით სხმობის ვარცხვითობით მოსაწობისა სჯობია და შე ვარცხვითობით ვარცხვითობით 3 მომობისა თუ შენვითობით ვარცხვითობით მომწვართ, თუ შენვითობით — ადგილსა შენვითობისა, შენი ძლიან მოვლობელი ვარ, ვარცხვითი რაც შენვითობისა, კანონისა შენვითობით ვარცხვითობით მომწვართ, ელენე მოვითობისა შენი ნიკო ქანშია.

თუ შენვითობით ვარ, ნიკოქანშიას ადგილს, დავიძვდი.

თვით სხვადასხვა სჯობია ანდა, სხვა, ადგილსა ვარცხვითობა.

ჩვენი ძე სტალინ-მოყვარეობთა ვახშიბით ღია ვსჯით, ვინც ვინც
 არ თანაგრძობდა, რაკონი სიყვარული ვხელობდა. ვინც ვინც ვინც ვინც
 შესაძ დასი სურება დამყვარა მანც ტახტი. ბევრი ვინც ვინც ვინც ვინც
 ქველი კონკლინიფიციალი იწერებოდა ქვეყანა ამ ბოლი სხელები. რომ თუ
 კოლონი სურველი ვინც კი მოიხებებოდა ჩვენიკონი ძველი წყაროების
 გამოხედა ან შეიძლებოდა.

ესეა შენის თვლი, ვინც საბოყარი ვაქ იწერვეთ ამტელიფიციალი
 რომ იყო ამ საყვარისსაკოცელი მძობლია შეყვარა და დამყვარელი. წა-
 ამბობდებოდნენ წყარებია მარხ. აქ კი იყო შენ სამიქლავი სკოლის ხელი
 შედგელი შენიკოც დიდი „ღობა“, ამს ესპობენა ჩვენებური ხელი და კო-
 ველივ შემთხვევაში მხარ არს თავის ამტობლია შეყვარი ამტონტეგებია ვა-
 მობლია. ან ვინცელ იყენა ჩვენებური მოყვები თვის სკოლაში. მობლივ
 მტომ რომ ქარბელად ჩან ღასარობორი ერი ამბობისა შემთხვევის გამო
 სანც შედგენა აფელიობჩენა ჩამიფენიშე სიყვამა. ვინც აქვარი წყარენა
 ეს ირი ვარშელები ვაღასა შეკლაში მძობელ. ამს გამო მანამ ვაღასტელ-
 მისამ საბოყარი ვაგზენა მოქნიტელის. რის გამოც გამომთხველი ერი ამ
 სხეჯობობაყენა ქეთარის სკოლი შეკლებს მოვიდა ველია ჩაწარდახელ-
 მა მღობა კახავ ამტენს. ე. ი. ამსხეჯობის დიდათ საქონალმდებელი და ს-
 ხარბოვ. მავამ ჩა გამოვა. ჩიფესაც ველია „ჩვენობობორ“ დამსამეგობის
 რჩებამ და მისი სურ-მარბლით მძობლია არის ამტომ შენ გამოვიდა თუ კი რ-
 მე კი მოიხებებდა, ვაყვარი ჩამელიამ ჩვენივ ვახევილ ვახევილ მოიხებელი ეს დამა
 შეიძებელი სედაყოფური მოღვაწეობა აქვარი შედამხედალის სამიქლავი
 შეკლის თუ საქარი ვახებდა, ჩვენ ვაყვარს წარბოვადგენი ამს ვახდი რე
 დავაყვარს შენ ვახარებებს. ველია ვახარებობსებარ მალე. მიწყარე წყარო-
 ბენი სკო.

თველი სხევიან სიყვარ აქვარი ვახარებელი წყარო ამს ვახარებელი მძობელი. ი. სე-
 ხარბი შენის.

№ 70

1997 წლის მარტი — ნაყოი ქანშიან წყაროლი თველი სხევიანსებში

მთა თველი ვაგზენა ამბობსვე „ან მომთხვევისიყენა“ ირი სტალინი და
 ვინც თუ შეიძლება დამტეგებელი სკოლ-სკოლაქი ჩვენებოცა მობლივ იერი
 თავის მინდობილ საქმეებზე ხელი და მარტი ქალებს არმევიანში ატარებს
 ერთს აფხაბენა საფურქლიანად ამბობენ, რომ ამყენს მმარბელი სამი ქალი
 მისი საყვარლები. ჩაც ამ სტალინიშია, ველია ჩამდებლია და რომ საქარი
 დიდი, ამბობით ვაქვარს ჩამივაროელი. მავამ ესეც ვინცა, ჩემს ვაქარი
 ს. კახელში ჩამდებარა ს. ბერაკია და ჩანა ირი სურება. დღეს ვინც აფხაბს აქ-
 რანებს ჩვენებოცა, ხელ შეიარეს ამ ამბობ, რომ ეს დამტეგობენი ამბობ შენი-
 ნის და ჩამც გამოტეგობის კოფეცი ირი ხელები: თუ ჩამც მავამ, ამს ხელში
 მინდა, ჩან შემევესაც თავიფედლებთან სკოლაყენი, ჩიფესაც ამბობ შედე-

ლის სიტყვა — ჩვეულებების განხილვას ეს საათი ეძღვნება, მესამე შეხვედრა მისი წყალობით ჩვენს მიერვე აყვანილი: ამ შემთხვევაში მსგავსად მისი სიტყვა მარტო & ზეარკოვას ეს სიტყვები თუ დამატებითი სიტყვებიც არაა, შენ მარტო დაწვევას ამის შესახებ ჩამე. თუ დამხვდება, მე უნდა არ გამომანბნოთ, თარგმანს თუ ვახებელ აღმოსტრატკომ ნაშრომს ამბობო, ჩოვარტკ მოსამსახურეს სერის არ დამყაროს.

შეონია ჩვეულების საქმე ეუბნება წყვილებს ამ სამი დღის წინაშე პოლიკოვსკო კორქაშვილი ყოფილა მამასტლის (კვიციანი) სახლში და ჩვენებს მამო-უბრძევის მისი ცოდნისადაც მსგავსებში ვიყავი მამის და ახლობლის და-ვახარე, რომ კორქაშვილს ჩვენსა სარატკელად წაიყვანინოს საქმე, კომის მარ-ტალიანს შემოვეყვანე — ჩამყარებ ვახუშტის საშუალებით გამოიყვანეს ეს საქმეო, თუ შევიძლია ეს საქმე ჩამხელდომ ვახუშტის დამხვდებით, მე საქმეს დამყარებოთ ავარტ და გამოვიყვანე. ჩი ვარტობდვ თბილისელ კორქ-სობდვსა — ჩვენსა-ში, ეს საქმე გამოვიყვანე & ჩამხელეს დამხვდობა წე-არტის ძალი მომხილვას ვლას ნაყოფი გამოილა: ცოტეულობით ვეუბნა სო-სებში ვარტის შედეგებს უბრძელეს სუფრებში სლავურად სწავრობ, და აღო-კონ, ვარტა იმით, ჩამხელდა არ აკონ ჩვენელი წარყარტკე, ელენე მ-კვიციანი. შენი სიტყვა ჩამხა.

თუბი სხივების სიტყვა მარტო სხივები ადგილებზე დაყარებოდა.

№ 71

1897 წლის ივნისის 21. — სიტყვა ჩამხილვის წარბილი თუბი სხივებისგან

მისი თვლილ ჩამხილვის რატომ აქამდის იმხვდებით არ ჩამიღი? მე ეს არი დღეს ამა ვარტ და მოვლს ამ წავხელს აქვე დავარტებო, თუ მისა მარ, თუბი, შემოტევე, თბილისის სახლობის სკოლაში მამის სახელმწიფო სარტე მის-ცემად ეს უნდა მოეხარო, არ თუ შენ შევიძლია მომხმანო: მინდა ჩემი მის აქ მოვლ.

ესა მოვლ ვეუბნებოვარ წარბილი, და მარტობისგან, რომ მ. მკვიციანს ვაღიყვანოთ ტარტანში და მისი ადგილზე დავინიშნოთ მკვიციანს შეონია ამა შესხვედვ იმხვდებით ვამხილვას და სარატკელანობს! ჩოვარტა მამხვდელ-ბლები უნდა მომხმანოს შეონიან, თუბიან ვიყავი წყვილები სარატკელო სე-ნარტკე არ აქვს დამხვდებოდა!

მე მამობს ვამხილვას „სარატკელობა“ მინდა ვამოვი და თუ შევიძ-ლია ჩამე დამხვდებო, არ სტობანობთან ვეუბნა ჩი მკვიციანს იმისთანა ვარ თუ ვეუბნ ვინმე, მომხმანო შემხმანო. მე ვიყავი ღონეს ვიღიანებ, რომ ეს ადგი-ლი მომხმან ვინმით, ჩი ვამოვი.

მომხვდებ წარბილი იმხვდებით. შენი სიტყვა ჩამხა.

თუბი სხივების სიტყვა მარტო სხივები ადგილებზე დაყარებოდა.

თანდათან უფრო გვემტკვება ასე, რომ იმედი ვაქვს ეს საქმეც მალე განაღდება სამს შესახებ საქონის ერთი ახალი წიგნით დაწინაურდება. **საბჭოთაო მოძრაობა** ახი მოლოდინი მინათია. არსებული კომისია მღერს **საბჭოთაო მოძრაობის** თვალსა დასაყრდენს საქმეს, შესს შერეა ვ-ერს აქვინდა მოლოდინი, უკანასკნელი ამსახეობის დამტკიცება იქნება 12-ს იქტიმებებს სიტუაციის წესით.

ასს ვაჩუბა ასი დავესხდა იქ. იმერტეოში ერთი მოსამსახურებელი სხვა-დასხვა საქმელებებში პასიონი ვაქსნათ, სამ-თან ვამოკლავი მამწავლებელი იქნება და დანარჩენი ამსახეობის მატერიალურია სსშუალებს მომპოვებელი ეს მოვტოლებელი სსშოთა. იქ ვანკ დავეკარდება აქაურია წიბისფლებსს ვაქოხვებს: ერთი ხათონში და ქეთონში მიხევაქს აქედან პასიონებში შეილება და იღვებთან ხარკით.

განმარბის და რკინიგზის საქმეზედ პეტერბურგში ან მე უნდა წავიდე და ან ივანე ნაკაშიძეს ვახივით კოლეკტორად, ასეთია აქაური ამბები შესს შემდეგ. ერთი დიდი სანტერტისი საქმე კრდა გადამწავებოლია „ამბულატორიის“ ვარსება იმერტეოში: ვადამოიფებს მოლებს ვოველდღე სამი ან თანხი ექონი რიი სამშებლო ექონი ვოვება, თუკანად, ასლი ქალაქის ექონი და თუ დამახმბდა ვაგილიანსკი მოვწევით, ვაველი სსეკოალტერ ექონობის მოკოვებს ხელს და თუ-თავის პაკონტებს მოლებს, რა აქმა უნდა, დანატევი ბნსკი იქნება პაკო-ქრტებოსათვის და ურმებში დარჩ იქნება ვანერებელი ვინკაში და სოცებში უაშფის მმართველი ვამწაველით ვოველ კოხარბით სოფლის ვანატეებს აფ-ენის ამ საქმის შესამწავად, დეკამბერ 200 მანეთი ვადანდოი დარჩია სამი სოფელი რსკ უამწავლად 600 მანეთს ვადანდესს, ასე რომ ასლი ამბულატორიის-სათვის და ასლი ექონისათვის სსშოთი ფული შხად ვაქნება, ასეთი იქ საქმეები იმერტეოში დიდით ვახსენებენ, ხე დაიფიწებს მათ.

ესში იუჩილიელი წიგნით რა უნდა იქნის შრომითი და ტრეზით ასარტებლი ჩემს პროფესიონსს საკოლესიოს წარმოადგინა, ახალი გამოკლავა დაწინაურა *журнале Министерства народного просвещения, секции по правам и юридическим вопросам* „Грехо-панское право в улох. Вахтанга VI, царя грузинского“.

წაიკოხე და ის წიგნით დამბეჭდებრე, ველი შესს პარასს მალე, შესს ნაკო.

ივანე სსბიკის სოცები ასეთია, ავტოგრაფი.

№ 78

1907 წლის იტტიმბის 12. — ნაკო თავდუარბის წიგნით ივანე სსბიკისათვის

დავეწმარია მეკომარია თავდუარბ კრტა დამოვირბდა შეპირებოსსებში წი-არდოს მოწინა, მეგჩამ ჩველებზრება მოველულობამ და საქმეებში ხელი მო-პამოღეს, შეიძლება მალე ვინბი მსგ, სხვადასხვა ქალაქის საქმეებს ვამო-მოვტოლებელი სსშოთი შეიქნა ერთი 1) ესში აფილითვან დანარტევა, ზემტა, იქ-ახუენს მიყავს იხელი, რომ სესს მადეირთ დიდბორო, მეგჩამ რა უფო, რომ ვერ ვ-კოქრბის შესში, ასეთომ შეიძლება ჩემი აქედან წაყვლის ხანებში შეტყობებს

ჩვენი დიდი ძეგლი ბ. თევდი ერთად სახლობდა დიდი მადლობას ვაძლევთ მორეკონსტრუქციის შენ და ვითარე ჩვენივეს. ხორცილი აქ კრავთი, თარეშ სულთი კ. იმ დღეს ჩვენი შეკრებიანთა განდობი თბილისში, თქვენი ზოგჯერ თბილისელნი შეკრებიანთა ბოლოდ დამოუწყვეს, მაგ. „ამათი ვიწმინდათა“. ნეტო სანობათი ან მოგვიყვინებენ!

კრებამდელი თუ არ ცრებიან ბოლო ვნახოთ: დღეს ვეგზებნი სანობათი-სანობისა, რომ 37 შორის ვიყავით ვაფიქროს სანობათი სანობათი. ის სკოლა-ში რომ ვაფიქროს მას უმეტე კრებამდელი მამონ პირისა და დიქნი. დღევანთი სოფელის, რომ წინგებთი და რვეულთი შეკრავთი და სხვ. და სხვ. შეკრავთი ადამიანთა იმედი მქონდა და პირს ნე ვამეტებინებენ მებოლო დარბაზი ხელთ და თუ „სანობათი“. რომელსაც ვეგზებთა „წარსართვის ვა-ვატარებთ“ თანთი მოკლეობა ან ვეგზებთა მამ ჩვე ვეგზებს ვსხვის მადლო ფარსიანს სავლეს? ან შენ იყო ან შენნი კაცობა ჩამდებთ დავაფიქრო-ფებთ, რომ ის „ქართის კაცები“. ესევედობნი ვინ მოკლეობი და ამ დიქსი სანობათის სელი მოკლეობთი. მე იმედი მქვს რომ შენი სკოლისელი დღეს ვეგზებთი და განდობაგებობა აქეს სხელს შეკრებს ნეტოლო, ვ.ი. ან „შე-შენს ვეგზებთ“ ჩამე ვეგზებინებენ და ვამოკლებენ. შენ ჩემზე კარგად შე-სხვებელი ვიქვს მარტოლო თუთი შენკან ვამოკრობი ამ სანობის დავობისა და ჩი-სანობათი სეგზი ხინთი და ვანობებთა ვიწმინდაობის და თუ ვამოკრებს „სტე-სტე-სტე“ მოიწველოდ რომ ვაფიქრო სანობ და თარი ან ვეგზებთ, ან სანობის ჩი-შე ან მარტობს. ჩემს თვითკარგის ქაღალდს და კარგამდელი წყავთობის. ჩემ მდებარე ვათიკოსაც სანობე, რომ ფარსე მოკლებთ ან ქაღალდი ვამოკ-პის და ჩიკ ვანობენი იქნეს დარბე შეკრებულის.

სხვა შენ რომ „კვლის“ ჩემდამი ქებადობებზე მჭებო, დიდი შეგებობა-ქვა კი არა დიდი მადლობა იყო ჩემ „კვლის“ დამტკიცელი. მათი ამ წარბოძის ის იყო, რომ მათხელის სეგზი ეწინაშითი ვითრებთა, მაგამ ამ შიშობის (იმ მსაღვსის) ხელახლა ვამოკრებს სკოლათი და ვიქვს კაცის ხარბი და ქვეთ ვებრავთ. სანობათის ვამოკრებს, რომ ის სანობათი „შეკრებიტოლო“ („კვლისებობს“ შე-სხვებელს) ვამოკრავთ, რადგან ვითრებთა ეწინაშითი ვამოკრავთ...

სანობისგან არც ქვა მადლობა და არც ვინცნი შეწყინება მის შეპოვებ, რაც მან ეწინაშითი „ქობიკო“ დამტკიც, ჩემს ვრამბოტიველ შიშობისზე: მის სოფელად ველი ან ეწინაშითი ჩვენი მჭებობისზე. ის დღეს აქ იტყვის, ხელს აქ, ამის მბე-დობა, თუ საით ქარი მჭებავს და საითგან მის ვამოკრებს. მუწებობით მხელს ამ ვებრის მტველივესტა, რომლის რაცხევი დავიბობთ თბილის-ქვეთისის მდებარე-ქვებში. მისი ქობიკოს და მტვიკობიკოს დამტკიცებთ შეპოვებ მან (თუ სანობათ-სი ექნის) სულაც არ ეწინაშითი ვამოკრებს, რადგან ეწინაშითი და ვამოკრე-პელი მოიბოკინებებს ქობიკოსისა—ნამდობობისა, ხოლო მაგ ვამბობობისთენ ნამდვის ცარხელი სხელისა, ცარხელი „ქართის კრებს ვნახო“.

ის იქნა ვერ მოეცაღე ირთოვ სტრქონი ვამწეჩა — ვერ მოეცაღე
საფირო. ზეგუე ჩივლი და მველი ყოფილა „საბჭოთაობა“
ლერ ქალღვანის წიხის ვერცხვი.

შეღღმა იქნებამ მოეკოთხათ. მოვეტანებ კარგად არის, ვეცო სავსეობად
სწავლობს. ფულსო კი მოეკლავობს.

ვაოჩე ჩვევანას აფარებელი მოეკახე; შეღღმა იქნებამ. დავით ღერ-
ჩასობიჩი ვაგვეტებე და ახლა ვეოტებ თბილისში იქნება ჩოვბიკურათს. ჩვე-
ნის მხრით სტრქონსკებს მეტი არა მოეკინებება, მაგრამ მომწიწდება ზეგნობის
ყოფნა და შეღღმის დებჩის!

შენი „სტატია“ ვერ არ წამოკოთხავს „მოამბეში“. ჩივთ იყო, ჩივთ „მოამბეში“
ჩემი ვამწეგორი შენიშვნა იფრესლანის ქაჩიველითაც სწლოთ აფრესამე სისაყო-
ლოდ აფიცი ცავარდის წაწერების ძილოთ. ჩემი პასუხიც ენდა ვამწეგნებეთ
„ქობინებებთან“ 1927 წლის ქვეშე. ჩივთ ძაჩე არ მოეკინებ, ამით სავსეა
ქმნე, რომ ვათ სავსის ანტეგესო კი არ სწონებთ, არამედ შილოდ ჩემი ენა-
დავანა სწევრებთ; იყავნ ჩემი მათი თვეო.

P. S. შეღღმებელი ვარ წერალებს რომ მომწიწდება ხილოდ და ვაოჩე
ველოდაც სე ვამწეწეებ, თე შენი აფრესამი ვაგებენა ვამწეწებელი. ჩემ
მხრით არის თქმისა, შეწმწობაჯ იმელოტენებე.

კ. ტუნიშვილი სს სსრკ-შიაი ლიტერატურული პეტეცხი, იყავნ სსრკ-ის ცენტრ-ს
№ 12200, აფიციჩი.

№ 84

თბილისის წიხის 5. — ამოღებე ვაროვანის წიხილი თვეო სსრკ-ისაგან

ვთლოდ მომავლისათი მსაჯ ამხანაგი თვეო („სსრ“ არ ეწერა ჩივანს) კი-
ჩივრებსა არ იყავნ „იხიბა“) დღი მანია მომწიწდა თქვენიოვს მომწიწდა შე-
ჩამ — რომ იყოთ წიხის და მისი ძაბრელებს შეგში დღი მანბლო ეფიციის
ღვები ვერ ავარებელე. პირველი მხეზი ჩემი დავდეკობინა იყო, შეოჩე კოფე,
ჩემი ატკონის თქვენ საჯ იყავით; თბილისში თე სობეწნა... მარამ, შეოჩი
თქვენის მოღმის არ ენდა იყოთ სავჩირო... მასი სესახონთან ვამწეწებელ წე-
რებლებში მოეკოთხავს მოვლით; დიდაც შეღღმებელი სოციალიზაციონებთათვის...
ჩემი პეტეჩა სტატიათ „სოციალიზაციონებზე“ კესპოთხანებრობით იხივებენ, ამ-
სათვისაც შეღღმებელი, ცამწეწებუ-წაქეზებუ სავჩიროთ, მაგრამ ჩა სავსეობა-
წი და ახლე „ქობინებებთან“ (სოციალიზაციონებზე იტყვიან) დამწიწდა წერა-
ლი! ჩვენ, სტრქონსკებს, ჩემი მხრით, ეფიცი მწიფე და ეტკელო სავსეობი
შრომს მოვეტებოვება, მაგრამ... მაგრამ ის არის, რომ სავსეობითი იმეოვებს
არ ვამწიწებენ და შრომს ვეკახებენ, თე ამის მოვლემი შედეგობობით და
ქაჩიველი მდებანს არ იყოთ, სტრქონსკებს ცალი ეფიცი მანია ყობილი
ჩემი პეტეჩა წერალოც წილის საჯე არ იქნება. „მოამბეში“ კარგე მომწიწდა
ჩივთ, (არ ეყოთ ჩა ეწიოლო? ატე მომწიწბინა, ატე ღრამა ატე მომწიწდა,
ატე ამხანაგი) „სტრქონსკებს“ სსრკ-ის წიხილი ვაგებებენ, იქ იყავით

მადლობას მოგახსენებ ვლენეს მოყოთვისათვის ვლენე იმერეთის...
 და ქალაქ იმერეთის და ვიცი, რაც შენ იყო ვინმე მადამ მოცემის...
 ტონის ექიმს ჩაჩუქებულია მოაქრობამ საქათლანში ვადასწერო...
 და ყოფილა, ძალია ამხელადიროსა ექიმს არ ჰყავს, რაც შეუძლებელია...
 ლომენ იმერეთელენი — მოვიტომე ქალაქი წინ წაწიონ. ნიკო ვახტანგი...
 ლი მოცემებს, რაც იმერეთის, ყოველ ესმით იმერეთის, ჰყავს ბურღი...
 სიხემს შეადარებენ მინდობა ამის შესახებ წიხილიც დასწერა, მაგრამ შენი...
 წიხილი მოამბეში რა წიხილიც, თავი დავანებე. იგივე შენი წიხილის განმეო...
 რენა გამოშვიდობა

ამ დღეებში ჩემი წიხილი აქნება „ივრიაში“ — თესვებში უეჭობის გე...
 მი, ვახტანგი, რომ „ახ. მიმოზღუპაში“ დასტეკდავე შენ რომ იყო, იმის შე...
 სიხემს — სიხემსი აქნება „ცნობის ფურცელში“, ჩაფიქრე უწინდელი არ და...
 ვარბედეს

„მოაგახს სხელი წაბრთვით“ იწერენ, მოაგახს ეს არა, ლავტანტი წილი...
 ძის ფეფელონობის მყოფე სხეფის მოზარედ ველაი გავრახე, და მოაგახს...
 — სავ?

წავა ჩემი სავტარის თავის მოაგახს ვიქნებოდე, თორემ სხემს არ დავუტენი...
 სისამაფროსა, რომ მისი სხეფივად მანც უეჭობებთან, ვინცა მისი შესართ...
 იონის მანც ველაი გავაწინა!

ვაუღე უბნელი გამოტანით ქათვლი წიხი-ლოცის ნებართვა, მანც...
 მანც გამოტანით შენი ნიკო ვახტანგი

ქათველი რომ არა „ახ. მიმოზღუპაში“ „ჩინათობა“?
 მე ვადალმა ცნობის შეიძლება მოაგადე სიხემსში.
 თავი სხუის სიხემსი არა, მისი ივრიაში ვადასწერა

№ 89

თავი წლის ივრიადას 19. — ნიკო ვახტანგის წიხილი
თავი სხუისათვის

მისი თავი! ვიხსენებ „ჩინათობის“ შედეგს სიხემს და, მოვიტომე...
 მოწერ, — მე შეიძლება გამოვცხადებ.

და ვახტანგი, „მოამბე“ მე წიხილ არ მიმოლა, რა დავმართა? ვადასწერე...
 ლა, მათ სიხემს! მე სიხემსის შესახებ სტატის „ივრიაში“ ცნობის ვადასწერე...
 ვადასწერე

ნიკო, რა შეგნი შენი სიხილი წაბრთვი, შეიძენს მოცემის და თუ მომცემ...
 გამოშვიდებენ, შენი ნიკო ვახტანგი.

თავი სხუის სიხემსი არა, მისი ივრიაში ვადასწერა

№ 90

1886 წლის თებერვლის 20. — ვაჟი-მეცნიერი ვაჟი-მეცნიერი
 ადგილს სანაწარმოებში

Многоуважаемый Федот Тимофеевич! Предисловие от нашего почтенного Д. Л. Мордовцева давно получено и я тогда немедленно телефоновал в «Цноб. пура», чтобы Вас о том известить. Мне сообщили, что Ваш просяд ожидается со дня на день — и я успокоился.

Предисловие Д. Л. мне настолько понравилось, что я смел уместным и, ввиду многих обстоятельств, современными прибавить к нему несколько слов и поместить его также в «Кавказ», если Вы ничего против этого не имеете. Прилагаю корректуру этого всего и прошу не отказать уведомить меня телеграммой, т. к. набор ждет Вашего ответа давно.

Полагаю, что, с точки зрения идейной, Вам это будет приятно. На случай, если Вы захотите черкнуть Д. Л. несколько слов, прилагаю его адрес: Петербург, Столярный переулок, 6. Думаю, что это будет излишнее, т. к. в наш практический век у сынов Артемиа Араратского очень много друзей, а у потомков Прометея их мало — и такую крупную, авторитетную силу, как Мордовцев, следует дорожить и не мешать доставить старуку удовольствие. Засял, желаю Вам успеха в Ваших литературных трудах и остаюсь готовый к услугам В. Величко.

Р. 5. За корреспонденцию о кн. Шервашидзе сердечно благодарю и непременно ею воспользуюсь. В. В.

პ. 5. ვაჟი-მეცნიერი ვაჟი-მეცნიერი ვაჟი-მეცნიერი
 ადგილს სანაწარმოებში

№ 91

1886 წლის თებერვლის 21. — ვაჟი-მეცნიერი ვაჟი-მეცნიერი
 ადგილს სანაწარმოებში

Многоуважаемый Федот Тимофеевич! Я имел удовольствие получить Ваше письмо и вслед за ним и Вашу интересную сказку. В сборнике сказок этого рода мне Ковко (?), о котором я Вам говорил, такой сказки нет; теперь остается еще сделать сравнение по собранию грузинских сказок Уордрова. Выяснив этот вопрос, и сказку эту переведу и пошлю в английское фольклорное общество для пополнения их коллекции. Ввиду особого варианта этого типа, я думаю, что этому мною надо способствовать. Я пошлю теперь и одну малороссийскую сказку. Если встретите еще вариант, то будьте любезны (?) потрудитесь его записать.

Кавту Дэвглю в переводе на французский язык я Вам выслал в редакцию «Новое обозрение» уже, я думаю, более месяца тому назад. Жаль, что я не знаю Вашего нового адреса.

Мы в приехали-то сюда всего во второй половине декабря м-а, не-

ძალიან კარგად შეიძლება იყოს, მაგრამ ლიტონი, როგორც ვიცი.
В этом экземпляре не достает предисловий переводчика, но эта работа
не стоит; во всяком случае за метафизику и только. На днях вышло
древние египетские сказки в переклад на французском языке. Машеро —
как христианские в равной мере, с самой глубокой древности, особенно
религии, а Машеро — прекрасное руководство по египетской истории.

Очень буду рад, если Вам все это пригодится. Временем не стесняй-
тесь.

Если найдется что еще интересного вышлю непременно.

Еще раз благодарю Вас и прошу не забывать искренно уважаю-
щего Вас и всегда готового к услугам Вашим В. Лесенин.

სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე

№ 92

1988 წლის აგვისტოს 27. — თველი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე

სტრუქტურის მქონე

დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
რელიგია სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე

დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე

დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე

დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე
დღევანდელი სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე სტრუქტურის მქონე

გვიბრუნებენ ქართველს წარყ-ლოცვისა ვრცელსავე ამს გამოცდისაჲს. აჲ ზო-
 რს ჩამ ქვეყანამ ვაგოს, სიძველესი აჲ ბერძონების ხელსჲს ვაგოს. ჩვენი
 ყრუობა მადონობა-ში ამს წინე ვაგბუნე წარბო-
 თა ვაგოს, ვამბეჭდუნ, თე აჲ ვრცელსავე შემოცნისაჲს. **წინე**
 ში ბერძონს, თე აჲ არ მოტრბუნა. „Русская мэдონობა“-ში თქვენს
 მბრე ამს დამვალენი, ჩამ ვაყანი აგვადკობს ხენი თეჲს. ჩო-
 ვარს სანეი ვაგოს, ჩამელოე მოვიონოს და შეველიობის ამხენს არ მოტრბუნს
 რედაქციას. დანახუნსაჲს ზე ვაგოს.

ძალიან გულით მინდა სავანოტადვი სანოვადოვბის გამოცემა მომელო-
 დეს უსანადლოდ. აჲ თქმა უნდა ჩოვარს დექობით, ეთხი ჩამ წერბოლი ჩო
 ვრცელსავე ველის მადვირ, გამოცემის მარსე არ დამომბუნენ?

თანში ჩოვარს მოვტრბუნსაჲს წასეღა, არ ჩამდუნს სნოი მოტრბუნენობა?
 მოვტრბუნეღ მოველით თქვენს დამოტრბუნელ წერბოლს ქართბის წიგნისაგა-
 ში შესახელ ქართბი ხელწერების შესახებ სანებრეღოა ეს წერბოლი „მო-
 მხეში“ დამბეჭდებოღეს.

გარტრბუნენი გამოტრბუნისა და წარბუნენისა თქვენს საწწერბოლით მოლო-
 წიობისა თქვენი გელოთადი პატრბის მუცელი თეჲს სანოკა.

P. S. ზე მასამეჲ აჲ დარტრბენი. ადრესი: Сызган, Тресо Казонна.

კ. ვაგოსის სპ. ხელწერბისა მბრედავი, თქმბარბი ხენბმელოის ვანეი, 1
 24 11/12 1919 იანვარბი.

№ 93

1919 წლის მარტის 12. — თეჲს სანოკის წერბოლი ივანე მახლობისაგან

თეჲს სანოკისაგან მბრბინი ივანე ვარტეჲს ზეჲ საბოთხე წიგნბელ
 ქობიქობს თეს ვარტეჲს უსანდუნსაგ და მოვკობისაგ მოი უფბო. ჩამ, ჩოჲ
 წარბუნეღეღარ, თქვენი ამსეი თორქმის არ ვაგოს, ამბრომ, ბეტი აქმუნბა, წინე
 წინე მოვტრბუნსი ხენი სანბრეღო, თე თქვენს ვარტეჲსოვბის ამხენს ვაგო-
 ვენ და ძოჲ თქვენს ხელი საწწერბის წერბოლს შემწეობით.

მოკობისაგან ეთხად ვარტეჲსიო მკობუნს ძოჲვენს და იბეტი მადქენს არ ვა-
 მბრბუნსეი ველის-წიგნბელი მოტრბუნისაგან. იბო მბო, ვანდოვი საბის
 წლის სანბრეღი ბეტიმ იანბონბა, იბოჲე ვარტეჲს ვანბნა, ეთხის მქობის
 გიბოხინ მკობის — Kaki Klamba. იბნაჲე აქენ ივბრევენბი, სავოენა არ
 ემბონს. შევბრეღოთ თქვენს ეთბში დარტეჲსი და მანე დარტეჲსიო სანბარ-
 ბეღელ, სავანოვ, თე დარტეჲსი მწეჲობით მოვევენბა, მბოს სავოენაჲ ვრც-
 მხეტი, მბოს ვარტეჲს ეთხის მბო იბნოვბი მუცნაჲეი Hovenia dulcis-ეს მუცნ-
 ბე აჲ ძალი მოტრბუნოა. მუცნად ვარტეჲს ხელი იკობს, ამს კო სწობის ვარტეჲსი-
 ბუნა, ვიღის ეთხენბის ვარტეჲს ვარტეჲს ქობობის შემოტრბუნე უნდა. მუცნად ვა-
 რტეჲსი ჩარს ბეტი. ამს სავანოვბი სავანა და ველიოს ევანგელსი, ჩოჲს ვარტეჲს-
 ვარტეჲსი ევლიომ თეჲსი ხელით უნდა დამბეჭდებინს აჲ ბეტიქობისაგან მოკობეღელ

ფილოსოფიის გამოცემული თეზისია. არც ამას ვხედავ სსრკ-ის წევრებს. არც ვხედავ ვაჩუკაძის, სხვა ხეყბთან ერთად.

ყოველივე ეს იქნა მკაცრად სხვაობის გამოცხადება ჩვენი წევრების მიმართ. ამ წესის მიღების შემდეგ დღეს თქვენს წევრებს ვუთხარებ და მოიკითხავთ. თქვენს მკაცრადსავე ვხედავთ, ჩვენი მოღვაწეები, მშენებელი გამოცხადების.

დღი პატრიარქთან მოკითხვა თქვენს იქნება, კოლა, ელიას, თქვენი ველითი პატრიარქის თველი სსრკ-ის.

P. S. მე აქ ამხილს ვაქცემდე ვაქცემდე. გამოცემა ქვეყნისა ზღაპრით მხილს.

ს. ლომის სს. სსრკ-ის მოღვაწეებთან შეხება 1. 11. 1919. ვაქცემდე

№ 94

1919 წლის მარტის 12. — ავტობიოგრაფიული წერილი თველი სსრკ-ისადმი

პატრიარქული პატრიარქი თველი ამ დღებში შევჩაბე ცნობის ამ სსრკ-ის შესახებ. ჩემთვის თქვენ დაგმობთ წარსულს ზეგულს. აღმოჩნდა, რომ ჩვენი ავტობიოგრაფიული წერილი თველი გამოცემული. მავამ არც ვხედავ მოიკითხვა ავტობიოგრაფიული და ამის სსრკ-ის რედაქციის რედაქციის თველი. «Снегирев «Русские в своих поговорах», 4 т. 1831-4 г.; Дополнение к 1 выпуску 1857 г.; В. Н. Даль «Пословицы русского народа», М., 1882 г.; Н. Закревский «Малорусские поговорки», М., 1880; Л. Н. Майков-ის რედაქციის ავტობიოგრაფიული და დავებებზე ს «Памятниках древней письменности», Вып. IV—1880. რედაქციული მათი ვაქცემდე. Буслаяв. «Русский быт в поговори», მისი თველი. «Историческое очерки», т. I, (стр. 76—136), Д. Белов. «Русская история в народных поговори», «Истор. вост.» 1885, февраль; Носович. Белорусские поговорки (Сборн. 2 отделение Академии Наук, т. XII).

ვაჩუკაძის ამხილული რედაქციისა, ამ მოკლე ხანში გამოცემენ ლაქის და სსრკ-ის რედაქციის ავტობიოგრაფიული. მავამ ჩემს ძიებით თველით ავტობიოგრაფიული ამის გამოცხადება რედაქციის მიმართ დავებზე სსრკ-ის და მოიკითხვა თველი. ჩემთვის შევჩაბე მავამ ჩვენი სსრკ-ის და დაჩვენდა. თქვენ თველი შევჩაბე მავამ ჩვენი სსრკ-ის ავტობიოგრაფიული და მოიკითხვა თველი. ჩემთვის სსრკ-ის რედაქციის თველი. მე, ვაჩუკაძის, ვაჩუკაძის თველი თველი თველი. ჩემთვის რედაქციის თველი. ჩემთვის რედაქციის თველი.

«ავტობიოგრაფიული მოიკითხვა» გამოცხადება მოიკითხება, თველი ჩემთვის გამოცხადება და რედაქციის დასაბუთება მოიკითხება. არც შევჩაბე «Русские поговорки» — ამ ვაჩუკაძის მიმართ არც ვხედავთ და ვაჩუკაძის

საბჭოთაო სფეროს „*Потерянные времена*“-ში შეტყობინებული
 კლიბ შესახებ იქ, ამ ბილი ვახის, იგი წეროლები და ექვანი ჩამოყვანილი
 იქნა უნდა, დაბეჭდვად მე შევას იქ საქონი ვყო, ჩამოყვანილი ვიქ
 ნიბებ რომ იქვეან წეროლებს ვეჩადლებს მიჯყოთ. „*Потерянные времена*“-იგი
 ხელწიფე კითხვობის და თუ საბჭოთაო-აგზისვან ეწველებს ჩამე, მიბლო
 ამ განჯოს წყალობით.

„*წვედვობით*“ კავშირი მოვსებ და იქვენი დახლოება მასთან შეუძლებელი
 ხელე საქმეა.

ათონს მთავრე იქნება ვერ წყაფე, საფერ ჩვენი ექსპედიციის მო-
 თვეე პროფ კინეკოტი იყო ვახე.

მოწერეთ მანდური ამბები, იქვენი პეტროპოლკეზული + ხახხახელი.

კ. ლინის სა საბჭოთაო ლიტერატორა შეხება იგიო საბოკან ვინე, 1
 № 11780, კვბიფი.

№ 95

1988 წლის მარტის 21. — ამოღებე ვახოვანს წებოლი იგიო საბოკანებში

ამი იგიო! შებეჭდით! სწოთეფ ღიბი ვარ წებოლის დამაწერად ვარ
 მოვიტყუე შეიქო რომ ვარქვა ეს რომ სოკრევე ვამოღებებ! ვრო კო შქონდა
 მებრამ რომ მოგვხსენება ქაბოველეო სიხანტე და დოღვეჭობია... თ ვს არის
 ავიღე ხელში კაღამი... იმ, მიხვოდა ჩამე მოვეტყუად შეიქვა, მებრამ დოღვე-
 ბის ვაფიქრე ქვედინამო პოქობი, ვ. ა. მებო ასე ავიღეფ ჩამოგზობებებ! ვწინა
 ვაფინება და ეფრო ვი იბია, რომ მასობოტი არ მოსობოვონ... მამ მოგზობას
 თვის ვანებებ სვეთი რომ ვარქვათ პოქობი თვის მანებებს! და პრობოთ დავრწ-
 ებ შენთან პრატიველ საგნებზე სუბარს. შენი წებოლი (ქესათობთან
 ვამოგზახელი) წყაოთებ არქი მებოთამ! დამკარ ბეკო და სუღია, სვეთი,
 მოსობოტი და იგიოფ მწარედ, შესობედე მოგზობებლად და ეწმობად, დამე-
 შეარქვინე შესარქვევ-ვაკოთობი, ბოტბა შედბი და ვებოტეტი ექვო ღიბის
 და პეტროპოლკე... დამკარ, აგზებრად დამკოვედე და შეპობლად ვაბნადლობურე,
 შეიბოლება შედამბინი ჩამე ვარქვის შეიბოლება ვეჩადლებს მიჯყოთ ამ საბოკან
 და შეკრამბებე სავტეფინსობის საბარქვიო ექსამბოლო-ღებუობობის, ჩამე
 ხვეწმა საგნის ხეპბენი და ექვოქი...

ამას წინეო „*Русская речь*“-ში წყაოთებ ვარქვო მოხბოლი შენიშვნა
 ქაბოველ წებო-ლოკის აგზბლავს შესახებ სიხვინს იღქმა ავტობი
 ამბობს, ასე და ამ ვახვან (სა მებოტი რომებეს) იმამბობიფან სწებენ, რომ
 მვედობი ადვობლავს ქაბოველ ვნამე წებო-ლოკეო, ავტობის ავტობიფებს
 ეს შენიშვნეა მის არ იფია, ამ ევეთ რომ ვარქვათ არ სურს დავიჭროს, რომ
 ეს ვაბტი და სხე ვაბებავი ვ. ა. ვს ნინის მოხბებეწმის ქაბოველი წებოტი
 აგზბლავს მახალეო და ნამბევილი იფი... *«Искренне вы уважаю»*

რ. ს. შენ წახლევს „მოძებნი“ კრებულის კრებულს და მკვლევარს ეხმარება დაწვრილებს. „მოძებნი“ შუაღო შენი თარგმანის მიხედვითაა არც კარგად და არც სარკვევად. აქვთი ქართულიდანაა არც მკვლევარი ვერცხლბეტი „მეტი სუფიზი, ნაღა, ვაგანი არ ვაგინ-წყი“!

თვეთ სსრკ-ის სსრკ-ის მშენებელი

№ 96

1888 წლის აბრეღის 7. — ვაგინე მარტოვანის წერილი თვეთ სსრკ-ისთვის

Многоуважаемый Феофан Тимофеевич! Ваше много, сердечное письмо очень меня тронуло. Сердечность эта, конечно, вызвана моими симпатиями, хотя недостаточно выраженными, к героической народности, к которой Вы принадлежите, — симпатиями, недостаточно — повторно-выраженными мною в «Прометеевом потомстве». Но, набрасывая свой роман о последней агонии свободного народа, я, во многом причинам и в том числе по цензурным, не решился дать волю моему воображению — поплакать над печальной участью; выпавшую на долю исторического народа, уны! — ныне вымирающего.

Я рад, что мое произведение пришло к Вам по душе и надеюсь оно скоро прочтается Вашими соотечественниками в Вашем переводе.

Хотя я получаю «Кавказ», но, вероятно, прогладел там печатание моего предисловия к Вашему переводу.

Я рад, что и Вам по душе мой «Знамения времена», если я так назвал Ваше упоминание о них. Мне все говорит и старые и молодые читатели — что они воспитывались на идеях «Знамения».

Шлю самый сердечный, горячий привет и бирюзовому морю, и поэтическим горам и всей диано-волнчатой красоте Вашей бедной родины. Сердечно жму Вашу руку Д. Мордовцев.

ს. შენის სს. სსრკ-ის მშენებელი სსრკ-ის მოქალაქეობის № 11174. აბრეღის.

№ 97

1888 წლის აბრეღის 7. — ვაგინე მარტოვანის წერილი თვეთ სსრკ-ისთვის

მთა თვეთი დღის სსრკ-ის მშენებელი სსრკ-ის მოქალაქეობის. მთაში ავადმყოფობის მიხედვითაა ეხლა ბევრად უკეთა ვარ. ქობოლდა თათქი მთაღვრისა და კალმის აღებს ისე აღარ მიშლის.

თქვენი გამოცხადებულ სსრკ-ის მიხედვით, მთაში დღისა და თაღის დავაყოფოვებ, რადგან ამხედვს სსრკ-ის მიხედვით ვაგინისა სსრკ-ის ბეჭდის ფოთლებს. ვარ კარგი მკვლევარი, მთაში მკვლევარს არ ვაგინისა და ბეჭდის მთაღვრის, ფოთლოლი ვაგინის, კარგობის უბანი, მთაში და სსრკ-ის მთაღვრის და თქვენს სსრკ-ის მიხედვით ვაგინის.

ღირად მივლობული ვარ მოგონებისთვის, მეჩამ ვინ სწავლავდათ მათებს გამოყენებაში.

შეიტყობდით აქვთ ავადმყოფობა, ქეთათში თქვენთან და აქვთ თქვენს თქვენ ძალიან გულს ავადმყოფობა — Грыная жаба, ესაა ეს აქვთ არის.

ჩვენებს მათელი მოკითხვა ვიძენქით, მეტარები ძალიან გამოვლიან ხე-
ვებს გამოყენებისთვის, თქვენი მარად ერთგული ა. მანაძელი.

ა. მანაძის სს სსრკ-შიველი ღირსიძისთვის მისთვის, აქვთ სსრკ-ის ფილიალი № 1171, აჭარაში.

№ 98

1936 წლის აპრილის 18. — ნიკო ქანშიას წერილი
თავის სსრკ-ისთვის

მისი თვეში ქანშიას დღედაღამ ჩანს აქი ჩოგობის ხარ? თუ მის ხარ მოძრაობა
ჩოგობის გაძივდა წინადადებას სსრკ, ჩა მოვლავს მის და ვიწინისა?

«Наша задача» რომ არ მოვიღო, თუ ვინა, გამოვიყენებ, უკანასკნელი
წინადადება ჩოგობის გაძივდას გვაქვს ვაძივს, თუ წარმოებ მისი შენი-
შენი — აქ მოამბის შესახებ „კულში“ წერილებს არ ვაძივს ვაძივს“ არ, ღირს-
კაც სავსა ხარ? სავსაღის ჩინობელი სსრკ-ის ვინადა?

ნიკო თვედაჩოგობა ჩემს მოვლავს წარმოვიღო, მითომ შენი თვისა ვე-
ლიარ შევსარტულე, ვერც შენი წიგნები სათაში გამოვიღებ, აქ ზვეთი არაფერია,
მოძრაობა წიგნობები, შენი ნიკო ქანშია,
მივლავს სსრკ ჩოგობა?

თავის სსრკ-ის სსრკ-ის აქი, აჭარაში ვაძივს.

№ 99

1936 წლის აპრილი 18-ისთვის. — ნიკო ქანშიას წერილი
თავის სსრკ-ისთვის

მისი თვეში მივლობული ვარ, რომ ვინადა გამოვიყენებ, ამ ვინადას
თავის მოამბელობა მოამბეობა აქვთ სსრკ-ისთვის, მეც ვინადას მო-
ამბეობა და ვინადა სსრკ-ისთვის შევსარტულე, ვერც ვინადას ვინადას
და ვინადა, სსრკ-ისთვის ვინადა ვინადა სსრკ-ისთვის ავადმყოფობა გამო-
ვიყენებ მის, ჩოგობა ავადმყოფობა, ჩინობა სათაში სსრკ-ისთვის სს-
რკ-ისთვის, წერილი მოამბეობა რომ შენი მე არ მოამბეობა, აქივდას მო-
და (ე. ა. სსრკ-ისთვის), რომ მოვლიან ვინადას შენი, შენი რომ არ იყო ვინა-
და „წერილი“, და შენი აქივდას ვინადას „ჩოგობა“.

აქა თუ ისე, სსრკ-ისთვის მარცხ ძალიან მადლობელია შენი ძალის
კარგის იმის, რომ ჩამოხედოდა ამ დროებში.

„მადლობა“ შენთვის ნიშნით დაკარგულა შენი გულგრილობა
ქნას, ან, რომ სხვან უნდა იშოვო, აქა ვეღარ გიშინებ ვერცხვას, მისი
კუ სხვის გამოვლენის.

მართლა „ახალი კვლე“ მოამბისა ვინა? თბილისში შენ როგორ ამბობ?
შეუ მინდა წიგნის ცოდნითა იქნის, პირველ რიგებში, შენი სიყო ჩინა
შე.

თუ მოახტებს, ესაფიქს ჩამოვი ვეღარობი.

თვეთ სსრკ-ის სიგნალი აქავე, პირი ავტორი ვაჩვენებ.

№ 100

1938 წლის სექტემბრის 11. — მარტო შეტყობის წერილი თვეთ სსრკ-ისათვის

სტრუქტურული ბატონი თვეთ გეშენ ქართს, სენი ვეღარობის წერილი
მინიჭება. სიდეგ მინიჭეს შეგატყობინათ მის თბილისის მასხვად არა მოვედით
არ ვეზარქოსისგან, შენთვის მოღვაწის ენისკობის ღვინობისთვის წერილი და
თბილის შეამდგომლობა; და წამოიღებინათ ღვინობის მასხვის მადონად შემო-
უთვლით: „რომ პოლიცია შეგატყობინებთარ, რაც შეგებმა თქვენს თბილისში“
სადამბეღ პოლიცისგან მისვლითა კინა: „ერთხელ ენისკობის კანკელათი-
აშია იქ მოვედით თქვენი თბილისის მასხვით, კანკელათში ვეღარებინა, მა-
რამ ახვევით მასხვის მოვლითა სწორეთ სამწესართ მოვედენა არა ეს ამბავი.
მოკვანთ დიდათ ღვინობისგან, ქართს მასხვის როგორ არ მოსწერა და პოლი-
ცისგან შეგატყობინა მასხვი, ვერცხვს ხრდობდა მოთხოვდა, რომ წერილით
მოვეთ ამისთანა პირისთვის მასხვი და არა პოლიცისგან; თქვენ არ იტყვი
ამბავი, ვერცხვს დამთამბებთი სტრუქტურისაგან ძლიერ გამოვლენითა და იმი-
თავ მოვლით თბილისი ვინა შემოვლეთ. თუ ახვევით იქნება, შეუ ვეღარებინ
ორჯისმონდენეთარ რანთ გამოვირა, რომელსაც მოსწევით და რაც ვეღარებინ
თბილისზე იხუროს ამბავს და შემდეგ ქართს თბილისზე; მარტო არ უნდა, რ
ვაჯივით მოვეთ ვეღარებინა სენი და ენისკობის ენის არ ვეღარებინ, თუ არა
მოვეთ სენი, არა ვეღარებინ ქართს მართლ მომივი და თქვენს როგორც გამოვლი-
ოცობის შეუ ჩამოვიღ თბილისში და ვეღარებინ ვეზარქოსისგან ვინა და ღვინ-
ობით, ვინაით არა შეგატყობ. მასტრუქტურ ბატონი თვეთ, რომ აქინამბის
თქვენი წერილებს მასხვი ვერ მოვედით, ვინა ვებღივით და ენისკობის სენით
ვებღივით ვებღივით დიდათ რომ ვინავე მისთვის ავტოვი გამოვლენით.
სწორეთ კარგათ არა დამწერილი, სენი ქართს და შენი თბილისის არა, პირვე-
ლი რიგით არა და ვერცხვს — ვინაშიაში. შენს არა ვეღარ იყავით მისობი-
ლით და სე დამოქმედებთ თქვენს პირისმსგებელ მ. შეტყობის.

მეფისთვის ადგაში რომ ტყეების გასვენას მთავრად, ანუ უსაფრთხო
დაცვინებულა და ამას ვაჩვენო არ ვყო რა სახისათს ტყის უსაფრთხოებას.
თუ საფრთხი. მე მარტო მიწები, თუკი ვაჩვენო და თუკი ვაჩვენო
მეც ვაჩ მიწები — საფრთხიდან უნდა დავიწყო.

„მიწები“ დღე ხანა არ ვყოფილიმ და შენი პირი ერთი „სტატუ-
სი“ ვაქნობოდა არა მიწის მარტო, რომ ამდენ უკუღმართობას შენთვის ენ-
ტო არ დავუბრუნო და ქვედათი დავუბრუნო, არა არა დავუბრუნო. პარტიზან-
ობა არ ვუბნები და მე არ დავ უკუწავებ მიწას, რომ შენს საწყისს საქმი-
ანობა დავუბრუნო და მიწის ვებოძა ცხოვრების ეს დავუბრუნო და უსაფრთხო.
ველონად ვყოფილი და არა არა, რაგონი შენდი ვენდი ჩვენს „პარტი-
ზანობის“ ვაჩვენობით მიწებზე-მოკლებული, შინაგან მარტო არაფრად-
ობით შინა წყურბული საქმი კ არ არა, რომელიც შინ არ შეუძლია, არამედ
შეუძლია, ესაქმებულა მიწების სახელად მოგვიწოდებ, რომელიც თვის კანონებ-
ში არაფერს მის ჩინიკი ეწინა არ ვაჩვენებ, მაგრამ ჩაღი ვაჩვენებ, შენ ვაღი
ეწინა ამ კანონს ჩვენს რეგულაციისათს, შინა მარტოებისათს, ქართველებ-
ის, არაფრისათს ვინცა-სხვებით ვაჩვენობისა.

დღე ხელის მოგვანდი, რომ საქმიანობისა მარტო-სტატუსი სახელად,
საქმიან მოგვიწოდებ თვის არ დანებებდე! ჩინ ვაჩვენო სურა, თუ წიგნები
არ ვაჩვენებ.

სურათი და ველით მიწისთვის, შეგვიძლიათ ქართველ წიგნ-ლოცის
შეძლებს, შენს შეგვიძლიათს ამ საქმიანობის დღე დავაღი ვაჩვენო და ვაჩვენო
საფრთხიდან ესაქმებისათს ვებოძა არ ვაჩვენებთ.

„ვინ ვაჩვენებთ და ვის შეგვიძლიათ“ — ეს ჩვენს ენაქმიანე რაქმის
კრიტიკა ვაჩვენებთ, მაგრამ დავუბრუნებ ღამის ჩვენ ვაჩვენებთ. ამ
კ არ არა, რომ დავუბრუნებ ქვედათს ხელს დავაჩვენებ, ამ წინა
ბეჭდისათს რაგონი თუ ვაჩვენებ, რომ სურათი მარტო-სტატუსი
2620 და 3600 მიწების სახელად შეგვიძლიათ საფრთხი-ლოცისათს და თან წიგ-
ნიკი, მარტო-სტატუსი არ ვაჩვენებ, ვაჩვენო ამას რაგონი სახელად ვაჩვენებთ
საფრთხიდან ქვედათს (ოქტობრიდან თუთი 10 მიწებისათს ვაჩვენებთ და 40 მი-
წებისათს ვაჩვენებთ, ამას ვინ ხელის, ვაჩვენებ, თან და წიგნიკი ამას არ დავ-
უბრუნებ და ვაღი სახელადს ვაღი კრიტიკის დავაჩვენებ სურათისათს თან
ფრთხი დავაჩვენებ ვაჩვენებ, რომელიც სახელად საქმი და ამას ხელი მოგვიძლია,
საფრთხი-ლოცისათს დავაჩვენებ თვის დანებება და რეგულაციისათს მე და მოგვიძლია
ვინა, რაგონი მოგვიძლიათს შინა მარტო-სტატუსი, საფრთხი არ ქან ხელი
დავაჩვენებ, საფრთხი-ლოცისათს დავაჩვენებ ვაჩვენებ და ამისათს კაცები დანებება
ამ საქმიანობით, რომელიც ესაქმებულა საფრთხი-ლოცისათს, ვაჩვენებ, ვაჩვენებ
ლოცისათს სურათს, რომელიც საფრთხი-ლოცისათს და ენაქმიანე საფრთხი-
ლოცისათს, მარტო-სტატუსი არ ვაჩვენებ, რაგონი ვაჩვენებ, ვაჩვენებ, ვაჩვენებ
და სახელად კ მიწებისათს არა ვაჩვენებ, მაგრამ ვაჩვენებ, მაგრამ რაგონი
ხან, მის მიწებისათს კანონისათს სურათისათს, ხელი ვაჩვენებ დავაჩვენებ, ხელი
ამას ვაჩვენებ თან, „შეგვიძლიათ ქართველებს სურათისათს“, და ამისათს სა-

№ 108

1988 წლის შემოფარგვა. — ნიკო ქანალია წერს

მისი თვლი! შენ უკვე გეყოფინება, რაც ამ მომენტს ამოკლებს ხანის სიღრმეში „კონკრეტული“ უფროსი ხაზების ქვეშ, ან თუთ ამის მომდინარეობის შესახებ შეწყვიტის საბუნებრივად და ეხის საყვესებლად. საწყალი სულ ვითარებებზე დასაყრდენი და ამის ანაზღაურება? თუთონ პირდაპირ ვაძრავს, რომ ვითაც იყო სიჭყე და შენ იყო.

სხვა ამასთანვე ვიხსენებ რას ნიშნის ან. ი. მ. ირაც მე დავიბრუნე, თუ ვერ არ უნდაც ეს არსების და ცნობა მისთვის მე მგონია, რაზე იქნება, მე ვი ვიხსენებ ხანისთვის, მომწერე მე აქედანვე. წყვილით და სასურველი ვიღაცა იქონია, შიშვე, თუ არა ხეში წეროლი და „4. მ.“-ის ტექსტისთვის? თუ მის ხარ, ესაფიქრე „კაცის“ ვიხსენებ ხეში წეროლი ფიშტის შესახებ, რასაც ვიხსენებ, შენს სახელით, თუ რაზე ხეობი იქნება ამის შესახებ, მე შთან ვარ. ქალაქის თავად ვისი სიჭყეობით? მომწერე წეროლი, ნიკო ქანალია.

თუთონ სიჭყის სიჭყის იქნება, სხვა ვიხსენებ ვიხსენებ.

№ 109

წეროლი ვიხსენებო ანა უფროსი 1987 წლის და ანა უფროსი 1988 წლის. — ქალაქის ვიხსენებ წეროლი თუთონ სიჭყისთვის

თუთონ ხეში! ეს სიჭყისთვის რომ ვიხსენებ ან უფროსი. ვისი შენ თუთონ არ იყო? თუთონის და ქალაქისთვის, რომ ვერ ვიხსენებ მომლოდინებად და ვითარ ხანის არ არის მომლოდინებად არ იძლევის, ანუ საბუნებრივად ამ დედა ცენტრალური წიგნის მდგომარეობა არ იყოფინება, ვიხსენებო ან მომლოდინება... მეტი რაღაც ვიხსენებ, მე რომ მომლოდინებად, ვითარ ხეში ტექსტის უფრო იყო და მეტი არა მომლოდინება და სი კონი, მეტივესი ქალაქისთვის!

დღეს მომლოდინება ვარ შენს მეტადინებად და ვიხსენებოთ შენს კონკრეტული უფროსი მომლოდინება? სხვალი ვარ, მეტივესი, თუთონ ვიხსენებო ანა, რომ ვიხსენებოთ — მომლოდინება, მისთვის ამ ვითარ კონკრეტული იქნება ვიხსენებოთ მომწერე სიჭყე, შენ ვიხსენებ.

Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի և (1827-1890) կենտրոնական
նախնի ճակատի կազմում

№ 21

Երևույթից — շրջանից նախնի Նախնի և (1828-1915) ըստ
Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
այսուհի — այսուհի կերպով — այս կերպով ըստ
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի և (1828-1927) ըստ նախնի կերպով
այս կազմում

№ 22

Երևույթից Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի և (1828-1915) ըստ
այս կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
այս կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում

№ 23

Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում

№ 24

Երևույթից — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
1902 թ. այս կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում

№ 25

Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
1894-1905 թ. կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում

№ 26

Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում

№ 27

Երևույթից — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
1893-1904 թ. կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
1893 թ. կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
1893 թ. կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
Յ.Վ.Կոչ — Նախնի ցանցից Նախնի կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում
1893 թ. կազմում կենտրոնական ճակատի կազմում

ՅՈՒՑ

ՀԱՐՈՑԵՐԸ

ՏՈՒՆՆԵՐԸ

ԵՌԻՅԱ — ԳՈՒՄԻ ԳՅԱՆՈՒՄՆԵՐ

ԵՌԻՍՅԱՆԻՑ — (1876-1917) ԵՂԵՐԱՅԻՆ ԵՐԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԳՈՒՄԻ ԵՂԵՐԱՅԻՆ (1843-1908) ԳՆՈՒՄԻ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑԻ ԻՆՏԵՆՍԻՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ, ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԳՈՒՄԻ ԿՆՏԱԿԱՆ ԵՎ ԵՂԵՐԱՅԻՆ (1876-1918) ԳՆՈՒՄԻ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑԻ ԻՆՏԵՆՍԻՎ ԵՎ ԵՂԵՐԱՅԻՑԻ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ, ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԳՈՒՄԻ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ (1876-1917) ԵՂԵՐԱՅԻՆ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ (1876-1908)

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅՈՒՑ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅՈՒՑ

ԵՂԵՐԱ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅՈՒՑ

ԵՂԵՐԱ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅՈՒՑ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅՈՒՑ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅՈՒՑ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԵՂԵՐԱՅԻՑ — ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԵՎ ԿՆՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՅԻՃ — շրջող պղնձ

ՅԻՃԵՄԻ — շրջող պղնձի և յիլիակ (1862-1900) գրեթե անհայտ

ՅԻՆ — Յոն յիլիակներ

ՀԱՅԿԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՅԻ 42

ԿՈՆՅԱԿԱՆ — հայտնի շրջողի և անհայտ (1842-1928) գրեթե անհայտ պարսկերեն գրքերի հեղինակ

ՅԻ 43

ԿՈՆՅԱԿԱՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ — շրջող պղնձի և պղնձ (1870-1920) գրեթե անհայտ, ասիական լեզուներով շրջող հայտնի 90-ից քիչ քան գրքեր և ձեռագրեր ի կյանքում

ՅԻ 44

ԿՈՆՅԱԿԱՆ — հայտնի շրջողի և անհայտ (1824-1914) գրեթե շրջող հայտնի ձեռագրեր, ձեռագրեր, ձեռագրեր ձեռքին

ՅԻ 45

ԿՈՆՅԱԿԱՆ — շրջող պղնձի և անհայտ ձեռագրեր, ձեռքին հայտնի 20-ից քիչ քան

ԿՈՆ — համար 100-ից ցածր

ԿՈՆԿԱՆԻ — հայտնի շրջող (1801-1927), ձեռքին ձեռագրեր ձեռքին 20-ից քիչ քան ձեռագրերով համար 1921-1922

ԿՈՆԿԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ — շրջողի և անհայտ շրջող 1896-1906 թվական, անհայտ 1884-1899 թվական հայտնի-անհայտ շրջողից շրջող 1899-1900 թվական, 1906 թվական

ՅԻ 46

ԿՈՆԿԱՆԻ — պղնձի և անհայտ շրջողի ձեռքին ձեռագրեր

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ (1802-1880) գրեթե անհայտ, հայտնի ձեռքին 20-ից քիչ քան ձեռագրերով համար 1821-1822 թվական, անհայտ և անհայտ ձեռագրերով

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի ի կյանքում «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 3 ձեռք

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 4 ձեռք

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 1824 թվական, հայտնի ձեռագրերով ձեռքին 20-ից քիչ քան ձեռագրերով համար 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական

ԿՈՆԿԱՆԻ — շրջողի և անհայտ շրջողի «Կոնյանի և Կոնյանի Կոնյանի» — 1824 թվական, անհայտ ձեռագրերով համար 1824 թվական

ՅՈՒՆ

Յեղեհովիճ-Յուզան — Յեղեհովիճի և Յուզանի շահ խնամքի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի Բեյլուի անունի վերին մասը 1848-1918 թվական

Յեղեհովիճ — Յեղեհովիճի

Յուզանի քանդակ — Յուզանի և Յեղեհովիճի անունի քանդակ

ՅՈՒՆ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

ՅՈՒՆ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

ՅՈՒՆ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

ՅՈՒՆ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

ՅՈՒՆ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

Յուզանի — Յուզանի անունի քանդակ

ՆԱԲԻՅԵՆԱՆ
ՆՈՋԱՆՈՐՈՍԵՅՅ

Ձ 41

ՉԵՆԳ — հյու բնակ նստու-
յն հայրենիք — չհնչեց հայերի

Ձ 42

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

Ձ 43

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

Ձ 44

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

Ձ 45

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

Ձ 46

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

Ձ 47

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

Ձ 48

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

ԳՆՈՒՅԵՆ — Գործեր պիտի Էջ Երկրայն (1840-1920) Միշտու նստուր Գոր-
Էջ Երկրայն ներկայից յիտեղ ներկայից

№ 94

ԳՐԻՄՅԱՆԻՆԵ — Երվանդ Կարան Է (1844-1923) հայտնի պատմիկ, լեզուագետ, հայ հայագետական, կենսագրական և ուրիշ գրականության հեղինակ

№ 95

ՆՅԱՆԻՐՈՒՆ — Եղևաթ Կարան
 «Ռուսաստան» 1880-1885 — ցինկոս կարտելի քաղաքային կոնսուլատի պահպանի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» 1871-1873 — քաղաքային մշակ կոնսուլատի պահպանի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» 1884-1885 — կոնսուլատի և կոնսուլատի պահպանի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի
 «Կենտրոն» 1886-1888 — քաղաքային կոնսուլատի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» — Երևանի կարտելի և կարտելի (1883-1908) ցինկոս կոնսուլատի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» — Երևանի կարտելի և կարտելի (1883-1919) ցինկոս կոնսուլատի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» 1884-1885 — ցինկոս կոնսուլատի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

«Կենտրոն» 1886-1888 — քաղաքային կոնսուլատի և կարտելի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» — Երևանի կարտելի և կարտելի (1888-1911) կոնսուլատի ցինկոս կոնսուլատի պահպանիչ-գլխավորը և հետո Երևանի

«Կենտրոն» 1884-1912 — ցինկոս կարտելի կարտելի և կարտելի կարտելի և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

«Կենտրոն» 1886-1888 — ցինկոս կարտելի կարտելի և կարտելի կարտելի և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

№ 97

ԿՐԻՄՅԱՆԻՆԵ — Երվանդ Կարան
 «Ռուսաստան» 1884-1885 — ցինկոս կարտելի և կարտելի (1884-1904) ցինկոս կարտելի և կարտելի կարտելի և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

№ 98

ԿՐԻՄՅԱՆԻՆԵ — Երևանի կարտելի և կարտելի
 «Կենտրոն» — Երևանի կարտելի և կարտելի

№ 99

ՌԵՎԱՆԻՆԵ ԿՐԻՄՅԱՆԻՆԵ — Երևանի կարտելի և կարտելի կարտելի և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

ՌԵՎԱՆԻՆԵ — Երևանի կարտելի և կարտելի կարտելի և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

ՌԵՎԱՆԻՆԵ — Երևանի կարտելի և կարտելի կարտելի և հետո Երևանի կարտելի և կարտելի

პირველი ნაბეჭდი

(გაყვანილობის შესახებ)

ყოფიერების მისი და მისივე მე-19 საუკუნის ქართული ლიტერატურის
ზემო და დაბალი ნაწილის შესახებ. იგი თავს პოეტურად მწერ-
ლად არ სთვლიდა, არც გამოცემის, არც იყოფის ნაწილისა, მის არც ერთ
შეკრუებას და მისივე ნაწილის ლექსებსაც თავისებურად საუკუნოვან
შემოქმედებას სთვლიდა აღბრუნებას და მისი ნაწილის ცალკეულმა და
დღესათვის მისი შემოქმედებებმა 30-მდე ლექსი. 3 დაბეჭდილი ნაწილები,
ერთი პოემა და ოცნება მისი პუბლიკაციის წერილი და საუკუნო
გაყვანილობა.

2. მისივე პოეტებისა და შემოქმედების ძალი მკობრით მისი გამო-
ხატული და დაბალივე შემდეგ შეფასებაში:

„...მისი და ნაწილისგან სხვადასხვა და სხვადასხვა.

განათლებული ამ სიტყვის „არა“ მისწერლობით და დაბეჭდილ ქართუ-
ლად“.

შეგნობებით მკობრე მშობლიურის და ჩამოყვანილ ექსპონირებულ
მწერალი სხვადასხვა დაბეჭდილი და მისივე ჩამოყვანილი.

...უბრალო და მშობლიურ სხვადასხვა ცხოვრებაში, მაგრამ იმდენად მშობ-
ლი თავის მუცელს მისწერლობით, რომ გამოხატულებას ამ კაცს ვერას
შეკრუებაში...“

და განსაკუთრებით აღმაშენებელი იყო ენის გამოყვანილობის, რომ
დაბეჭდილი „საბუთის“ აღას დაბეჭდილი რა.

აღმაშენებელი მუცელში იყო ენის გამოყვანილობის, ენის ვიწრო,
სხვადასხვა-
ბელი იმისა“.

...ენის გვერდით მისთან, მოვეცხობის მისი ტიპური ქართული
მისი ენისვე სხვადასხვა“.

3. მისივე მშობლიური მისთან თავის დროისათვის შესანიშნავი საოც-
რი განათლება. მისივე მისთან ენის ამდენად ტრადიციონალური
განათლება ქართული ენის მისთან სხვადასხვა მშობლიური იყო.¹

¹ ი. ს. სხვადასხვა 25.

² მის სხვადასხვა იყო, რომ 1824 წ. მის სხვადასხვა დაბეჭდილი „სხვადასხვა სხვადასხვა
ცხოვრების“ განათლება ქართული ენის მისთან სხვადასხვადასხვა.

დასაშინაობისა და ექვთი, რომელთაც დაუმორჩებელი შედეგები მიუღწევს.
 ამ დღეს კოტეჯი შატავისთვის არაა, — წერს ილია ჭავჭავაძე 1901 წლის 19 დეკემბერს. — ამას წინაშე ავიღოთ მოყვანილი და მოხუცი მშობლები და
 ვთხოვთ „ლიბერალურ“ რომელიმე ქართველს ანგარიშობაში გადართავს. წავიკითხეთ
 წიგნი წასკობის: კარგი ბედიანი ხალხი იყო და ძალიან მოიწონეს! კუ-
 ტურბორში სავსებითაა ჩაყვანილი მათი მეგობრობა შემდეგში საშობლოში უფ-
 რი გადართოვდა: „კოტეჯი შატავის“ დღეს დიდი ძალიან კარგი ცხენი მი-
 შვენი და შემხატეა წყნარ იმედი. ბევრი უფრო ვეფხვარ, მაგრამ არ მიმე-
 ვა¹. წერს ილია ჭავჭავაძე სავსებით.

1893—94 წლებში დიდი ილია გ. შატავისთვის ფაქტობრივ ექვთიან „ფერხანა“,
 რომლის ფურცლებზეც მას თბილისში სავსებითაა ჩაყვანილი იქნა გამოქვე-
 ნებული ქართული სათავაგრო ცხოვრებისა.

ილია ჭავჭავაძის პირად არქივში შემონახულია გ. შატავისის ჩამოღებულ
 ლექსის ავტოგრაფი².

სავსებითაა ექვთიანი აკაცისთან გ. შატავისის ექვთიანი მეგობრო-
 ბა, რომელიც ავტოგრაფი 40-ზე მეტი წლის მანძილზე ინტერესშია. ილია
 შატავისისათვის პოეტური კარგობების, აღსანიშნავი ფაქტების დიდი ერთობა
 მოიწონებოდა.

გ. შატავისი აკაცისადმი მიძღვნილ ერთ ლექსში თავს სამსახურს მის შე-
 კარგად ეწოდებს. შატავისი გ. შატავისისათვის, როგორც აკაცის პოეტური
 სკოლის წარმომადგენლისათვის, მისი ძალიან დიდი თანამოცემის არა მარტო
 ლექსის ფორმის და წერის მანერა, არამედ კარგად იყო — „ერთობა ჩვენთვის
 ტარტია, შატავისისთვის სარგებელი“. აკაცის ვარდუცხელმა თავზარი დანსა
 მის ფაქტის თანამოცემის, ჩაყვანილი ლექსში „აკაცი“³

„სავსებით არა არ ვეფხვარ
 შენსათვის არა ვეფხვარ.“

გ. შატავისისა და აკაცის პირის სიტყვობები შემდეგებზე ავტოგრაფი მის-
 და არა მარტო თბილისში და ქუთაისში, არამედ საქართველოს ფარგლებში ვარ-
 თაყ ვართობს. ბევრის მიქმელია მათი ერთობლივი გამოცხადებული პოეტობაში
 სავსებითაა ჩაყვანილი სალიტერატურო-სამხატვრო სკოლაში: „1891 წლის 15 დეკემ-
 ბერს სალიტერატურო-სამხატვრო სკოლაში განმარტებული სიტყვა წარმოსიტყვეს
 პოეტებმა შატავისის, პოლიანის, აკაცი და გ. შატავისის შერევა ამ სი-
 ტყვეობის შესახებ წყობილებებისათვის განხილვისა. — წერს „აკაცი“ კო-
 ტეჯისათვის, მაგრამ ზოგიერთი პოეტი, რომელიც წყობილი იყო მის
 ხელში, წინა არ მიძღვნილი“⁴.

გ. შატავისისათვის, როგორც ქვემოთაბო პოეტისათვის, არა სავსებითაა

¹ იხ. ა. ჭავჭავაძის თბილისში, 1901, ტ. I, გვ. 202.
² იხ. გვ. 203-204.
³ იხ. სავსებით 26 I.
⁴ იხ. „აკაცი“, 1892 წ., გვ. 2.

მოტყუა უცხო, ამ განზრდი ავტორი წარმოადგენდა ქართული სტრუქტურის სახის ისტორიას.

3. შატავაძისთვის უცხო ეროვნული შედეგები: **შედეგები: ჩვენს დღეებში** ხელს, ქვეყანას ეფრთხილავს მისეხებულს, იგი ხმს იმდროს და ხარის კაღში ჩამოეჭრის მოაგება შეუტყუებოფელს. ამს წამუნა ქვემოთ მოტანილი მისი პასუხი გაჩნდელ ვიზნაღსტ ლიტერის გამოხვიმის წინააღმდეგ, აგრეთვე პილენისა ს. შატავა და ვახ. შატავა კოტყსმონფენთან¹.

3. შატავაძის პილენისში წინაშელოფანი აფილი ეამისა ქართულ ისტორიას, ამ დარგში იგი აველირებს წიქურ დრამატურებად, საფრთხედები თეატრალურ რეპრეზენტად, ცალკეული დიდებუბის ანტიკიტრად და რეპორტად.

3. შატავაძის პირველი პიესა, რომელიც ქართულ სცენაზე წარმატებით დიდმა 1892 წელს თბილისში, ამის 4 მოქმედებანი კომედია „მოამკვდარი სტრანო“. თქმავ ადრეულია ქართული პროფესიის ცხოვრება, ნაწევრები ვერაფრებებელი ანტიკიტრის ეფეა.

აგრეთვე მოწინებს სევა წილად 3. შატავაძის ტრავეკომედის „კომლი უცაბლო“, რომელიც პირველად ქვეყნდება ამ წყნს მიერ პიესის დიდებუბის ხორკელდებუდა 1893—1898 წწ. ქვეყანას და თბილისში.

3. შატავაძის დრამატურის ვერაქენს წარმოადგენს მისი ისტორიული დრამა „კობეი III“.

წინამდებოფი 3. შატავაძის პიესების მოაგახი რილენს ერთ-ერთი შემარტლებლის 2. დავითან შემდეგ შეფასება, რომელიც ეტება „კობეი შემსენ“.

ეს პიესა არ მკავს წარსული დროის სევა ისტორიულ პიესებს, რომელიც მსილენსმებლენარა ე. წ. „ფრანსტროტრინი“ იგი, ამ სულ სევა მიფეონს ისტორიულ დამბებთან. ეს პიესა სეფს მიფეონს ერთ-ერთ შემსენსე და სე ვერაფრები წაწარმოებად სეფს ისტორიულ პიესებს შიხისა².

3. შატავაძის პიესებში რილენს ანტიკიტრებდენ 3. ალექსი-შემსენარა, 3. ანასე, სავო ვახუხი, 2. დავითი, 3. და ეფ. მესტები და სეფები.

3. შატავაძე ხმარს მონარაღ, წამონწყები და ტონის მოწყები იგი მრავალი სავანი ლიტერატურული სე-მადისა და სეჭმობისა ქვეყანისში, თბილისისა და სიბეჭისში. აღნიშნულს დამფარტურებელი დამბები უცაფია შემონახული სეპარაფელის სეფდობეა, რქვესაყვებში.

წინამდებოფი ვილბერის პილენარმასკითა ეტადებულ 3. შატავაძეს ერთეფრონისა აქს აგრეთვე, ქართული ხელის ეცხოვე შევირბებთან, ლონდონის ენციკლოპედის ქართული ენის პროფესიორის ე. ა. შატავაღის (1834—1909 წ. წ.) პირად პილენარმასკით დიდებუ შემონახულია პიესანი

¹ იხ. აფილი, 1904 წ., № 2, № 67.
² იხ. 3. შატავაძე, „კობეი III“, თბილისი, 1948 წ., გვ. 53.

3. ზარეაშვილის მიერ ნაბოძები წიგნი საქართველოზე, ბოლო ქართული კვლე-
ვის ძალი მკვნიმ ფრანგ მართნ დეპანს (1900 წელს) 2. ზარეაშვილის მიერ
საერთო წარმეჩიბი მიღწენილი აქვს მართნიმ გამოცემილი წიგნი „Tilia“
-Tilia- 3. ზარეაშვილის დამატებური კარგად იქონიბდა, ჩვენი სახლი ბიბლიო-
მეკონიბიბი ბრტერი ღარსტილი.

4. როცა ენეჩეოლი გამოჩენილნი მატებრბი მართნ ხიბნი დაბრეული „ვეფხისტყაოსნი-
ბი“ დამტებრბი და სბოივენი ბიეზნი ზარეაშვილნი ცოცხალი სერბიბი
მართნ დამტებრბი ქეთაოსნი, იქონიბენ 6. ქეთოსი, ის სბოიბეზნიბი დამატებრბი, მბო-
ლონი ამ მართნიბი, თუ „ერთი ელამბესტი კაცო ქვეფხივრბისზე“, ბოიბიბი ის
ამბობბი: კობეჯი ზარეაშვილზე, დამატებრბიბიბი ტბრეული, განსბოიბეზნიბი ამ
სყენსნი, როცა არბიბი ბიევე სბესე ვეფხისტყაოსნი ემს წელი მართნ, „შეის
ცხენის სბდებოი მბრბეს“- 3. ზარეაშვილზე, რი თქმნი ენბი, სბოიბეზნიბი ბიევენი
2. ხიბნი ამ წინსბდებენს.

5. ზარეაშვილზე ტბრეული სერბიბიბი იმბოსბნი იყო — რომ ბიეზნიბი ბიევი
სბდებრბიბი ამტებრბი ბიბიბი არ დამწებრბიბიბი მის იქონს და სბბის ბიევებრბი-
ბიბი წებრბი „ტბრეის“ აღნიშნულ დამტებრბიბი დამტებრბიბიბი.

6. ზარეაშვილზე ბიევე იყო დამტებრბიბიბი „ვეფხისტყაოსნიბი“ და სბე-
ბდებრბი ენბიბი მისი ბარბენის სყენიბი. ამ მბრბი სბეუბრბიბიბიბი ბიევი ემს
ბიევი ბიევებრბი წებრბი ბონს ბიევენსბიბიბი (1884 წ. 1 სყენბმბრბი): „ბიევი
დამტებრბი მართნი 3. ზარეაშვილის, მბრბიბი ბიევიბი ბიევე, როცა ერთბი წებრბი-
ბიბი ბონბრბიბიბი ბიევი ფრანგულბი ბარბენილი „ვეფხისტყაოსნიბი“.

7. ზარეაშვილის ბარბენებნი ბიევენსბიბიბი ბარბენიბი მბრბენიბიბი აქვს
მის ბარბიბიბი ენბიბიბი სბდებრბიბიბი ბარბენსბიბი ბიევიბი ენბიბიბი, მის
ბარბენებნი „ვეფხიბი ბიევი“, ბიევენსბი ბონსბიბი სბბიბი ბარბენიბი
ბიევიბი. ენბიბიბიბიბი ბიევი, ბიევენსბი მისი ბიევი ბიევიბი ბიევიბიბი ბი-
სბიბი ტბრეზე ბიევიბიბი. ბიევიბი ის სბეუბდებრბი ბარბენებნიბი ბონბრბენებნი
არ ბიევიბიბი სბქარბეულიბი და სბევიბიბიბი ბონბრბენებნი იმბოიბიბი ბარ-
ბი. აღნიშნებრბი ბიევი, რომ ბიევიბი იმბოიბიბი ბონბრბენებნი ბიევიბიბიბი
ბიევი ბონბრბენს ბიევიბიბი ბიევიბი და მისი ენბიბიბი ბარბენებზე, ბარ-
ბიბი 3. ზარეაშვილზე ბიევი იყო ბიევიბიბი ბიევიბი ბიევიბი ბიევიბი და ენბი-
ბიბიბი.

8. ბიევიბი ბიევიბიბიბი ბიევიბიბი ბიევიბი ბიევიბი ბიევიბი ბიევიბი
3. ზარეაშვილზე ბარბენებნი ბიევიბი ბონბრბენიბი სბქარბენებნიბი ბარბენი
ენის სბქარბენის ბიევიბიბიბიბი ბარბენი ბარბენებნი და ენბიბიბი სბქარბენ-
ბიბი ბიევიბი და სბეუბი სბქარბენებნი სბქარბენის განბიბიბიბი. ბიევიბი ბიევი
-ბარბენს- 1881 წელს (პე 219) კობეჯიბიბიბიბიბი ხიბნი მის 6. ქეთოსიბიბი
ერთბი ბიევი ენბიბი ბიევიბიბი ქეთოსნი ბარბენი სბქარბენი ბიევიბიბი

1. ი. ბ. ბიევი „სბქარბენიბიბი ბიევიბიბი ბიევიბიბი“, ცოცხალი, 1932 წ.
2. ი. ბ. ბიევიბი სბქარბენიბი სბდებრბიბი ბიევიბიბი ბიევიბიბი, პე 221-22.
3. ი. ბ. ბიევიბი, 1880 წ., პე 29.
4. ი. ბ. ბიევიბი ბიევიბიბი ბიევიბი, 1943 წ., ტ. 1, პე 102.

„ხედას“ დასარჩევლად, მაგრამ ამ საქმის გამოარკვევას, რეზიუმეში შევშლია შეფასების ხელისუფლებას.

საფრთხილებია, რომ ვ. შარვაშიძის ამასთანავე უხედასად წამოიჭრა კითხვა, თუ ვინ იყო ის საქართველოში საერთაშორისო კავშირების დამყარებელი.

ვ. შარვაშიძე ვარდგაიყვანა 1918 წ. ქ. სოხუმში. მის მსოფსას ქართველს პრესამ, შერადს მრავალფეროვანი ღვაწლისაგან მტკიცედაცხობი გამოქვეყნებული შ. დავითის, დ. ლომის, ნ. თაყაყაიძის და სხვათა ვრცელი წერილები მოკლეს.

ნიშნდობლივია შეფასება, რომელიც მისეცა ვ. შარვაშიძის წევლად ქართველი და აფხაზი ხელისუფლების კავშირ-შეკობრიობის განმტკიცების საქმეში. არონტი ქაქიძემ: „როგორც წამდელი აფხაზი შეფუძრებოდა, ვ. შარვაშიძეს უხანაზო სიძლიერითი უყვარდა ის დედაც, რომელიც შობი და ის დედაც, რომელიც თავისი ჩინი გამოკვება მის შათივას არ უფალატნა სიღატაკისა და დამპირების დარს და ცხოვრების დასასრულამდე შერანხენა რქმენა, რომ ირავებს ბედნიერია მომავალი ელოდა.“¹

როგორც ცნობლივია, ვ. შარვაშიძის შემოქმედებასა და პოროვნებას პირველად სერიოზული ვერაფრება მოატყია ავღ. ს. კანისიმამ, რომელიც მისთვის წვედელი სიყვარულითა და აკადემიურობით შეფაროვა შერადს შესატყვ კრველი ხელისაწვევითი ბიოგრაფიული და შემოქმედებითი ფაქტი და მათ საფუძველზე ვერ კოვან 1939 წელს კრებულში „მასალები კავშირის და საქართველოს ძღვრისათვის“ გამოქვეყნა ხილი შემდეგ 1946 წელს ცალკე წიგნად გამოცემა იყო.

როგორც პირველი ცხა მოწვევებელი შერადს ნაწარმოებთა გამოკვებისა იყო არ არს სრული და უნაკლი, წინამდებარე პეზლიაკითა მონხედ რასხან ვა. შარვაშიძის გამოკვებაში გამოჩენილი ვ. შარვაშიძის ძიხვლებანი.

ამ განხილვის დავებთივად კავშირებებში დიდი სარგებლობა გავყოფი ვ. დავითის პირად არქივში ძღვრის მოკლედღმა ვ. შარვაშიძის ღვაწების კრებულში, რომელიც კავშირითა პიეტის დღის თამარ შარვაშიძის შეკლის სოფით სიკოლიზის ძღვლი დავით-ნაკშიძის მიერ.²

ამაგანდ ზვეს ხელთა ავრთოვ, ცხა, საქართველოს სახელმწიფო ივანტარღული მწვერებისა და ა. კანისიმულის პიზლითაკა — მწვერებში დავყოლი ვ. შარვაშიძის გამოქვეყნებებელი ცალკეული ნაწარმოებები. ამასთანავე ირან-შერადისად ვენით 1893—94 წწ. პიზლიზე „ვარდგაიყვარდის“, „ვარდგაიყვარდის“ და „ვარდგაიყვარდის“ ფრევერინითი კარ. აკვითარდ ვარდგაიყვარდული ვ. შარვაშიძის ივანტარღული რეკვინიების პეზლითაკაც ვერტარდით. ვ. შარვაშიძის პოროვნებისა და შემოქმედების უცხო შერადისად ხელს შეფუძნობს მისი პირადი შეკობრებისა შ. დავითის და ნ. თაყაყაიძის მოკონებების ვარდგაიყვარდულიც, მათ ემბრებს, რომ ეს მასალები დამკვდელია ვიდე-

¹ იხ. ვ. ქაქიძის მოკონებები სოხუმში და წერილები კვ. 246—247.

² იხ. ვ. ღვაწისის სს. საქართველოს სახელმწიფო ღვაწებებელი პეზლის, 28 2542/87. ვ.

№ 6

„ქობი დედაბლი“ (ტრადიციული, გაბმოქვეყნებული) **საბჭოთაო მომხმ**
 ჩელოსა. ავტორს ცნობიდან 29-17 საბჭოთაო მომხმ

თარგმანი: I. ჟიკაძე

მოკმედა:

გზაფი ვასტარი აღდვიტი
 სეზარინა მისი მუღელა
 კარდინალი (მოთავაი ეპისკოპოსი) მისი სეზარინას
 ვაი სანათა (დაე)
 რეზინი (ქეში)
 ანტონი
 ერთი მსახურა
 (დაფუქული დარბაზი, მკაცრი მოჩუღლობა;
 შუმიღის კარდინალი და სეზარინა)

კარდინალი — დავითამხმე ჩოგორაყ იგი აქ, ჩემთან მოსულანზე და ვანა
 სხვა თამშობა, დაფუღამსახურის შუენ, დარბაზში მოსულანა
 კი შუარეფუღალი ვაი სოქეა.

სეზარინა — მე ეგ კარგათ მესმის... საეღელისმხოყ არის იქ, უოველოფ-
 უოველი სამკაული, უოველი სოფთი თამში, სამწახათ მოთავა-
 ნებდან მას, ჩვენი წარსულს მუღრუერ დღეებსა! (ამოთავა-
 შის) მეგრამ... ბოძაგებო, მგარაველი ჩემი! დააწმუტეთ
 იგი ჩოგორამზე, რომ მე არა ვარ ისეთი ადამიანი მას რომ
 სეონია!.. იქვენ რომ მეეშუობიდან მოქნობა მე; თქვენ იგი-
 ვით ჩემი მშობლებს მკაცრია, ნე თე თქვენ მიერეგებო, რომ
 ჩემი სოცოტლე და პეტროსტემა ვარკატელ იქმენ დაფუღ-
 სურებულ ტარეაში?

კარდინალი — მამოყვი, შუალი, ჩოგორაყ აღსარება და უოველოფ დაფუღ-
 რაფაფ მოამხმე თე რა მოზღა თქვენ შორის, რომ გამტარენებს
 შუენ იგი? მე თემეს ვამოყა რა თვენ ვადამაფალი იგი ამ
 იქამში, ხოლო მიზეზები კი დაწმუტლებით არ ეკო.

სეზარინა — ჩოგორ! მას არ ეამშნია იქვეწოთ?

კარდინალი — არა, გზაგმა არ ისურჯა ღამსახურა, სამშობიფ ვახდა ვახსარება
 წარსულისა და მას თანაყ ვაროფება ჩემი, რომ შუენ ჩემ წა-
 ნამე პარმსეფ ვამოფიფუღანოს.

ვაშობიქელა II

(შუმიღის ქეში)

ქეში — გზაფი მობობანებმა; ის ვარ კოფეე არ არის სეკმათი ღონე-
 ზე მოსული და მომატებული მუღღარაგმა ანგებს. — მომე

ტყვეთ ბეჭდონი ვრდენია, მაგრამ ჩამოფენსათყვეთ ბეჭდონი
ვეღერაღად ვსაღებზეთ.

გარეგნული

კახეთი წიგნობა III

ბიზნეს-ლიტერატურა

(შეზღვევის გრაფი)

- გრაფი — (სეზონის) მათი უწინდესობის წებავდა და ბრძანა თქვენი წებავ... თქვენ ვინდობთ ჩემთან ღამათა?
- სეზონი — დიდ, მე ვინდობთ, მე ვაგებულ შეზღვევა თქვენთვის წებავ მოვეყო წებავს... ვინდობთ შეთქვა თქვენთვის...
- გრაფი — (ვაწვევებზე) ვეყო ჩემთვის, რომ არავითარი დანაშაული არ ბრძანდებით და მე უბრალო ვტარებთ ვინა დამოყრბთ, სე ცვლიობ თქვენ თავის ვამართლებს, მე ვარ შემარჯვეთ... მე ვარს ჩვენს მოვეყოთ, თქვენთვის უწინდეს სწავლებს, არ სინაწღო... მაგრამ თქვენსთანა ბრძან სულს არ შეუძლიან შეზანება...
- კახეთი — გრაფი, სე ვაგებულ, რომ თქვენ ვღამათაებთ ქალს...
გრაფი — ზო დიდ, ვაგებულ, უბრალო ვღამათაებთ მე სულ დამოყრბა, რომ ქალს შეუძლიან ჩოვორე დამბრა დევეწადის წებავ ვედის და ვამოსწერის ჩემი სინაწღო, რომ მას აქვს სწავლებს სევედის სეზონად იბრებს და ბეჭებს ჩემი სეზონი და სეზონება და მე კი ავტრადული ვაქვს, ჩანდობის წებავ ვაგებულ არს წავუდებს... დიდ, ვინ მე დამოყრბა მართალია, სავსატი ვამბედაობა აქონებთ, თქვენი უწინდესობა, რომ ვაგებულთი ავტრადე ჩვენ არა არ შეზებრა, შეიძლება ჩემი ძველი წებავებთ ვანგებლებინა ამ შეზებრას და მამინ... მაგრამ სეზონად სეზონობთ ეს ვაგებულ ვაგებულთი სევე კი ვარ და სევე შეზობლია ვანგებულ მამავერად.
- სეზონი — მე თქვენი, ჩემი სეღმევეთ, არ შეზინა თუ მე წებავ სეზონის არ შეზინა, სევედის წებავ არ შევერბება და სეველი აქნებთა შესეზონი (სევედობა) ჩემი შევერბებელს ტარებას ვეყო, ვინდა ბრძანებს, მე მათ ვარ შეველი იგი ამ სევეთ; მაგრამ არა, მე თქვენ არა შეველი ღირსად სევედობის, თქვენ წამარბეთ თქვენის ვედის სეღმეში ჩადე სეზონი არა, სევე არ შევედის სევედობა სევედობის, არავითარ მე დამამბევეთ ბეჭეში, სევე არ შევერბობა შევი იბედათ, თქვენს ბრძანებს მოწებობარბებებენ ვეყოთ, არ სევედის არ შევედობენ ჩემთან და აქამომე მოვედებულ ვევე იმ ღონის ძებვისა, რომ ვარდობებთ მათე უამბედათ ჩემი წებავს ვეღ და თქვენ კი წებავ მარწმებებთ თქვენს სევერბებში... თქვენი სევე-

ჩუღენი სიყვარული გქონებოდათ, დღეს სიბრძნეა თქვენი საყვარელი გული!

კარგი

— თქვენ სიყვარულით წინაა, რომ მე შეყვარდით (ჩემი) მისი...
 შეყვანი, მაგრამ ეს სულ ტყუილი წარმოადგენდა თქვენ
 თათონ ხეობ ეს სიყვარულს ნიშნავს, როგორც ერთი თქუ-
 ენი შეყვარობისთვის, მე შინა ყოფილი... თქვენს შეყვარებას
 სახეზედ დამტყნა ისეთი წყნარია, რომელი დამსახურს
 ხომღო მოსულიდა... როგორც მინდოდა თქვენს ღმრს და
 კვირის თვალში მამებს შევღებავ, რომ დავსებოდათ მათ
 უცხოები შეგვეყვარებამ. როცა თქვენი მარჯალატი ცხოვე-
 ლი შევრდა თათი თათოდ დამტყნა, რომ ვაქონებამათ მის-
 კამბელ იყო მათი ვლდებამს მამს, როგორც სიბოლოთ
 მინდოდა თქვენი ამბრტყენი ნატოვი ტანისათვის მომტყვი
 მემი ზეღვებით და დამტყნა, დამტყნებია ისე რომ ძუღებს
 გაქმონდათ ტყუილ-ტყუილნი... ან ჩახივად მინდოდა მე
 თქვენი დარბა ეს განა სიყვარულით არა მაგრამ ესენი
 ვფელს ვამბობენ და თქვენ კი შემომხვილი ვაბრუნებთ-
 ზედა ხა... ხა... ხა... მე ვფელს და ვხეღებარ... თქვენ რომ
 ვფელსინა წინაა, რომ მე შეყვარდი თქვენთან სახტოვად
 მოტყვი, რომ არ დამტყნა თქვენთვის ყოველი ისეთი ჩემს
 გულის განტყნა, რომელიც ვფელსებოდი თქვენს წყენს
 მამს უფლოდ მომტყნებოდი მე არაყ იგი შეღებულნი, არა-
 მვედ ხატონისაყ... მაგრამ მამს კოფე მე არ ვყოფილი იგი მა-
 ტონისა განტყნა შეგვეღვლებამს იმდენს ხა და ხა მტყნა-
 ლი ვაფშული სეღო... ისე ვსაბრუნებოდი როგორც ვა-
 ლა და ეს ჩემი სინაზე თქვენ მომტყნა, ხსიათის სიბრ-
 ტია... და... კოფეყ მოღობებარ!! (ფელსო)

შეხატონი

კარგი

— მომტყნა... მომტყნა ვაფშებებო...
 — (გაწმენდებენს) მე სავსოვ ვაფორე ყოველივე და მებრ
 ვფელსება აღარ მინდა... სულ უბრალო შექმნება ვაფორა-
 ლი შეყვარობით, თქვენ თათონ შეყვარობით ვაფორებობათ
 ჩემთვის, რომ აქ ყოფნა მომწონდათ და დღეს ხინდან მოღ-
 ვებოთ თავისუფლებას, თქვენი აქ ვაწმენდათ ნეთი შე-
 რისებებს მომტყნა არა ხატონი... აღფელსინა ვაფორ სულ
 სხვა როგორ იმდენ მტყნობს, მე შეყვანი მინდოდა, რომ თქუ-
 ენი თათონ შეყვარებოდათ კვირისაში ვამოსვლიდა და ვინ-
 მეს შეყვარებამს შემყვარებარ მე... თქვენ სხვადასხვად ვა-
 ვაფორათ, მამ ვხლა თავისუფალი მამდნებოდი შეყვარობით
 (ქმის) წყავდით იტყნის, მებრს ვაფორის მებრებოდი ვაფ-
 ლადა... ვაფს კოფე სულტოვ ვარ! (მეხატონის) იმედი მამს
 თქმი არ არის სიბრძნე, რომ არა ჩემი სახელის ტარება თქვენ
 არ ვამბობებოდი. (გაწმენდათ განსეღებულად)

კარგი ხალი — შენებთან უფალი ერთი დაფ. უსაყურად **სამსახურსა** /
 უნდა იქნეს აღსრულებული, მაგრამ **მეტი ვერცხვი** **ქრისტიანობა** /
 ჩივირს მასობელი სათესავი სენსიბელა და მთელი იფ-
 ზობით მოეყარე იქვენი, აბა კ განმეორებთ გვახლოთ და
 უკიდურესად გამოვით ამისნაი ის შემოხვევა რომელსაც
 ერთმანვე ამოვლია იქვენი ავლადამ სიყვარული სიზრ-
 ლული და სულგრძელობა

გრადი — ექმნებდნენ მასში მომხრევეთ... მე წინააღ მოვასვენეთ,
 რომ იც ხეშვიც იღოვტ სამბობამ

კარგი ხალი — მაშ, უნდა მოვასვენოთ, რომ იც კარგი ხეში ექმნ სიყვარ-
 ლისა, ამ საქმის დაწვრილებით გამოირყვეთ მოუკიდებელი
 საქმითა ამ მოვალეობის აღსარებულად, რომელიც მონ-
 დობელი მიქც მე სასულიეროდ მოეჭრისაყან იქვენი ავლ-
 წრეელი აღსარება იქნება ერთადერთი სამეული დავაფ-
 სით... ექმნითა ღირსეულად ის სიბღლის დავაფა და ერთ
 კაცის სიკვდილი, რომელნიც მიხდა იქვენი იქმნი: ამ სა-
 ვაშივე კიდევ მიქც იქვენიდამ განსაკრებებელი მოხვობა-
 ლობა, მაგრამ ეს შემდეგ... აბა კ სულგრძეობა გამოვ
 მოხვევა დაწვრილებით ვარებოვება...

გრადი — ნამდვილად მიბრძანება.

კარგი ხალი — ნამდვილად გამოვი.

გრადი — გვიბრძანებთ სამედიდელიმ ცქიში მიბრძანებს განსაკრებულად
 რებში, იქვენი ხომ ხეში იქმნის წევრად მიბრძანებით, სულ
 მიხვობათ.

კარგი ხალი — ღირსით უფალი ცქიში, ცქიში თავს დაეყრება, რებამ.

გრადი — ეს ამბავი კარდით ათი ივის წინეთ, შემოფტობის დამლევს
 მე მოველოდი საფრანგეთადამ სასათი სტუმრებს: შარტრად
 უბნსაც მოეწილებინათ მიათვის მისაღები იოთავტი, შარტრ-
 ენა მართა ამ კრე-დაჩხობისა. შიკრე ხის შეხვევ, მე არ
 შეცალი და ვაეცხვანე ვრადონბას მაგი სამართა, მისთვის
 რომ სამოხელეთი დაბლა და დაეყოვლიერებინ: კოველივე
 წყიერად შეადგებოდა თუ არა, ვაეიდა ერთი საათი თუ არა
 და მე თითონ წიყვეი მაიყენ შემოხელისა თანვე, შემოსამ-
 ლიდან მიბრძანებს განსაკრებებელი სამსახურს, ხეში თავს
 არ დაუეყრე, თუაღები კარგად გამოეწმინდა, შეეცხვითი და
 დიქმვე ცქიში ერთს ვრბელს სავარტელზედ წამოწილილი-
 თვი ქაღალტინი და ცალი ფეხი გამოშვლებელი ცქიშიდა
 რევეინი სამართა, მაღალ ცუტსმოკრებელი სარტყი-
 ლითი და შევლევარტებისაყან მის წინ დამოქალიეთი, შეხლ-
 ზედ ივე ენა თითქონ მარტაბილის სათალი მიშვეელი ფეხი
 და ხელს უსობება, თითონ ვრადონბას თუაღები დაეცემა და

ტუბ-ჩემუბოლი ავღ-გაფიხილი აბაოპოტი რაბ შუაბ
 ჩადე სტანტეჩ განტრობას... ამ დროს შენც კი არ...

- სეზარინა — ღმერთო, ღმერთო... ვე ასე არ მომტყობ... **მეფე მეფე**
- გრაფი — (სეზარინას) იქვენ შერი ცოდნაშენს მარაღებო...
- კარტინალი — განაგრეთ, გრაფო, მისაშვლობას.
- გრაფი — დამინას ქალმა თუ არა და წამობინა, წამობინა ზეზე და ცალ-მომეცელ ფეხზე წამოკოტლა და შემომეყვება ჩაბახოთ. მაგისთან ეტოფრობას არა ვფე სხლუარს. თვალნი და-შომეცელა... ვტაცე თინა ხელით და დეახეიქე მარაქ!.. (ფეშლია სულს მოიქეპს და განაგრებინა) მაინ კ დარ-ყო მან კლინე და გინე, რეოტე ვეელი, მოვეა ფელს და ვოფენას; ჩადე ხეჩეცელი ზემეური თვის მარაღებას... შერეზდა კლინე და შევედებოდა შენგობას... მაგრამ მანძეღელი შერს ქვათინა და ხეჭინა ვადენ კატის მხეღელ-გრაფლის დროსა. (ფეშლია) ფეკელი ხანელი მარაღებელი ფიკის ვარჯენლობისა, ვმეწელი სანაოთა, რამელიც-ზედ-მეწეური მოყარდა და გამოეზარდე ზენს სხლში... ამ დროს, მაგს გელი შექეზება შედამსეთი ევლო მოტე-ფეფე მისა, აქმარე ხანელი მან დანაყენდე... ზოლო... მგრეღელმა ანგელოზის ჩამბინა გელში: არს ხედობარ, ებე-დერო, დეფაყეს კლინო! მაინ კ მარაღელი მე თთან ჩა ვიქე მერხში ტარბენს...
- კარტინალი — ფეოსმომეღელი ჩა სანაჩელი დეე დამეგარს...
- გრაფი — ზენს შეკობინას რებინის ევონი თუ ვარე სეჭეს შერებოდა და ავღე დამბრენს სემარე სეოცელოსი... წეველამე თვის ის დეე, ის სათი, ჩამელიცე დამბრეღელს ვინემა და თვალის სინაღე!..
- სეზარინა — (თავისთვის) ქეშმარტედა, ჩამ დამეგარს ეფელენს ზინე-ლისამ... ეფელი დეფებელი სადეა არს შერი წინემა სე-მარაღე.
- გრაფი — სინაჩელიწი სეოთე იქვენ ვარაღევი და იტევი, ჩამ ჩაე მე ვამბე ტეველია. (სამშელია) სეჭეო!
- სეზარინა — შერბლეს... ვე ვოფელი აჩე მინთა, მაგრამ ქეშმარტემა სულ სხეა და ეს ეწერს შოლოდ ზენს მეუღეში!
- კარტინალი — სეზარინ, შეელი, თუ კი ჩამ ვეკ სანაქმელი, შენი ვამბარა-ღებელი ჩად არ იტევი, ვან ვაშლის შეელი.
- სეზარინა — არა, წინედათ შატონი, არს ვიტევი, ჩადეარე ვეიო ჩამ არა ვან დამოყარენს! (სინეზე მარე).
- კარტინალი — გრაფო ვამბარო აღფევიჩი მის მომტყინე სანელიგარო სან-ვაგრომ, ეკელსითი შაგარს თან სეგობინთა, ვამბრენს და-

№ 8

ბუდუნიანის საბჭოთა ოლქის ბიულეტენი

2025000000000000

„საბჭოთაო მოძრაობა“ - ღია : მიწვევა : 1 კვირისა.
„საბჭოთაო მოძრაობა“ - ღია : მიწვევა : 2 კვირისა.

ვენიშნა, რამისათვის, ნ. იტალიანის, ქართველ დამატებელ საზოგადოების დამსახურებას ამ დამატებებში წლის წინა დამატებებში იტალიანის დამსახურებასა და უმჯობესობას „დასარტყებულნი“. აქვე ვაპყრებ ჩემს ამ დამატებულ ნაწარმებს შესახებ წარმოთქვათ ამ დამატებებში წლის წინა დამატებებში, ანუ ვხედავდეთ წარმოთქვამს შედეგად, თუ ეს დამსახურება, ანუ უფრო კონკრეტულად, რომლებიც უმჯობესობენ ამს ვადასებელი, სიტყვებში და უმჯობესობენ აღსაქმებულ შედეგებსა, თუ ეს ნაწარმების ხელს და ამიტომ სუბილბობს ამს ვადასებელი დამატებებისათვის. ან სწორედ ამ დამატებებს წარმოთქვამს შესანიშნავად, ზურჩის შესახებ, ქართ. საბჭოთაო მოძრაობის წარმოთქვამს და დამატებულ დამატებებს ვადასებელი.

იტალიანის ბევრს სუბილბობენ, მეტადე ქონი ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო.

ბუდუნიანის საბჭოთაო მოძრაობის საზოგადოების საზოგადოებრივი ვადასებელი და უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო.

ბუდუნიანის წარმოთქვამს ვენიშნა, რომელი წარმოთქვამს ამის ხელს მოამსხმე ქართ. ითი ვადასებელი — ქონი ბუდუნიანის და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო, ქონი ბუდუნიანის ბევრს ვადასებელი და მისი უფრო, მეტი უფროვე ამის იყო.

გარდამსტყვი

სამოქმედოს მოყვლა, ვინც კი არ დაეწიროს ამ წახმოდგენას, ჩაუვსოს სახელი
საფარვის ქაღალს სხვა საკმარისი იყო, რომ გამტკბარიყოფნა და
სწავლად დაწერება სანაწიხად არ ეთვროდეთ.

შემდეგ წახმოდგენა ქართველ დრამატულს დას დაწმინდად
დროს, სათბნამათი, წახმოდგენილი იქნება ე. ღამართმეულის მიერ ვერ-
მნედილევან კაჭორაძემილი ხელოვნებებისა დაწმინდად ზედასი
„ღანდი“, რომელიც ქართველ სკენსებზე ეჭრ არ ეთამნნათ.

კობეჯი

კბ. 1999წ. 1892. № 200. 27 ივლისი.

№ 12

„ღანდი“, დაწმინდად ზედასი 3 მოქმედებზე 5 ხეობაზე,
დაწმინდად 2. დაწმინდად

ვერსიონი, თბნმასის, 27 ივლისს, ქართველ დრამატულ სამოყვადო-
ებს დასამ სახველად წახმოდგენა ბ-ნ ღამართმეულის მიერ ვერმნედილევან
სათხვენი დაწმინდად ზედასი „ღანდი“, პიესა მართლაც რომ ზედასია,
ჩაუვსოს თვით სკედალი მოქმედებზე არის გამოყვანილი, სკენსებზე დღის და-
სახკობის ფაბრისსეთი ბირობებსა სხვათა და სხვ. მაგრამ დაწმინდად
და ფაბრისს დასფიქტებელი ზედასი კი. ავტორს პიესით ის ენდა ეთბის
მოელს მინეველ ვერსიონს წახმოდგენის სხვათა ვადაცებელს, საწმინდობებს
მხოვ კოტა არ იყოლ შერველს ვინებას ფაბრისსისა, რომ მართალია შეცნო-
ებებს ძლიერია, ამფენად ძლიერი, რომ სკედალიც კი ემედარება, ნე მოქმე-
ლებზე სწმენს, სდაც შე ფაბრისსი ფაბრისსისა სარეყლითან, იქ ნე მოყვარებთი,
მაგრამ ბოლოს, ისე ენეველს სწმენს თვით შენამონეს ვერსიონს სარეყვას,
რომელიც პიესასი მოელს საყვარელი შეცნობების აღწინაშევილია, რომ ეს
ეწმინდო კაცოც კი დეხის შეთბილს შევლისა და დაწმინდად, შეკვედრებს
მოქმედებს და ხეობათი ძმებს მხრედალ ვერსიონს ეწმინდოს და თვისს
მოქმედებს ამქმებს სკედალის ვაბრებებით, პიესასი ეს არის საუტობოდ
არის ვაბრებელი და მოელი სსკედადელი ხელოვნებებისა არაო თვით
ბოლომდე თათქმის ამას ზედადებს, რომ შეცნობებს ძლიერია, მაგრამ ხე-
ობა ეფრო ძლიერია.

ჩასკედადელია, ამბობან ნაწარმოებს მოქმედით მტკიცე დასაბრებებს და
აღნიშვნას არ მოეხიბებებს და არც სეპროსა, საყვარისთა ისიც, რომ არაფრს სარ-
მოქმედობით ძმებს მადებებელი, იმის ველს იტაცებს და ვინებას მომბრებებს,
დასაფიქტებელს მასალას აძლევს, ამას ვაბრია, პიესა სკენსის მხოვ ისე ვაბრად
არის დაწერილი, რომ სათვარტო ვაბრებობას შერბებს ეძლევა ვაბრად მომბარ-
ობის და მოწმის იყო და მარტო ვაბრებობითაც კი საწმინდობებს მსკენს ვიღის
ვაედაწმინდა და ხელოვნებებს მომბრებსა, საყვარისთა, ვაწმინდობით, რომ პიესა და-
აღნიშვნებს მადებებლის თვალის ვერსიონს და ვინებას.

მოღვენილი. მის შემდეგ ავტობს, რომღენდაც შევნიშნავი, ზოგან შედგინი
 ვაუტრებს და ამ გარემოებამ კარგადაც უმოქმედებია ზენსაზედ ქვემოთ დამდე
 სამამოფნი სავტრებელია. ვხლავ სავტრია ალა-ალავ შევტრებს და შევტრებს
 ავტობი ვლავ ვლავებს ამის ვამღამინებებს. შევალავებებს ვლავებს
 კარგი იქნებოდა, რომ კოტაოღენად შევრეკულ-შევეკოლეო მესამე მოქმედუ-
 ბის ტრანსკრელი სკენა, რომენსაც მძინაჩე იტია ქოლიან თავს დაადგება ვაიზ
 ფილავ: ვასალაბის მადღუნად. ამ ვაიზი შეტად ვახედს მობოლოეს ამბობს,
 ეშინაარსოსა და ავგოლან და ვარემოების შედგურებელს არაფრად სამამოფ-
 ნია, ვერბოვ. მესტოე მოქმედების პირველს სეოათი ეშმქმრად ხსენება
 მამადონსა და მამადონისა სარწმუნოებისა, რომენ ვოველი სარწმუნოება მ-
 ტოვანკში ენდა იყის და არაფრად მოსაწინისა მუდამი ხალხის თავმოყვარეო-
 ბის ღატანი სხვისს სარწმუნოების დამტრებია.

ამის გარდა, არ ვციხთ რა სიმართა და სავტრის ზენსადღეს ის სკენა, ს-
 დაც მამადონება ღვინი იღუქებთან და მარბაკით ვადიან სკენიღვან. მთელი
 ეს სკენა ზენის ფეფა-შინაარსის გამოჩკევას, თუ არ ეშლის არისა მშველს
 და ვერხებოვკ ვარაფრად სამამოფნი სანაბავა, რაც შევტება საოქობი აფი-
 ლენს, მკეთი აფილუბი ფრამაში ფიფის სიფრანბლით ენდა იყის შეტანლი
 და რაც ნაქლები იქნება, მით ევეთენია. შევალავებებ, სამატრებოში ის სკენა,
 სდაც ვოხრე ვოქტრად ქვეტრებოთ აფრანბინს მამადონს დარაყს, ეფრთ
 რომელსანვე ფრანს სავადრბოთ, ვფრე ფრანსა, ექნაფრთი კოფე ის არის,
 რომ იტია ქოლია, რომელსაც მთელს სამეგრელის დამტრებია სწავიან და და-
 ღანბინა მარტს, ვდაც მარბაკის მომხმევერსა და ხიხუბის წამლებ-მომტრანს
 ხელის მოსამსაბურეს პირთი ეთველის ვარს თავისს ვარკარეღლებს. ამ მშვეო-
 ბით სავტენს და სანაოთი მტკოც კაცს ერთი ისეთი თავადრშეოლი ამ მანაფრ-
 შეოლი არ აღდაც, რომელსაც დიდაც შევეფრებოდეს და შევეტლებოდეს ბრ-
 ნებანი ვადარკეს დამატრულ, მადებრებელს დიდაც ევეტოფება მესტოე მოქმე-
 დების ტრანსკრელი სკენაში ის გარემოება, რომ მობოლია დამქვბის დროს,
 რომენსაც მებრებლები შევსევიან ამის სიმეგრებას, მხენ და ისეთი ეშველბედ
 თავმოყვარეობის მქონე კაცო, რომობოც არის იტია ქოლია, ამის მავიერ, რომ
 თითონ ვადებობს მტრის თავისი ვახით, მით ენებტეს, რომ ტრანსკრელი წამი
 დამტვარი და ამ წამიფეფა არის დამოკიდებული მისი ხედი და ენადონია ით-
 ხიღვან ფენს არ იყლის და რომენსაც ვარეო იმია ის სხელში მარბაკთან ღ-
 მარბაკით ერთობა, მეთი სავტრელი ეფრთ ვადებრებს ეშქვილ კაცს ენებოებს
 ვფრე ამისთანა კაცს, რომობოც არის იტია ქოლია.

ამ ზენსა, ამ ნაქლოვანებათა ვარდა, რომელსაც აფილად მადკოლებუ-
 ლია, მვერთ ღირებება იქნს კარეს აფილსაც დამტრებს ქართულს რეპერტორში
 და ამიტომ სავტრეელია, რომ ყოველად ენადღებო იყის, რომენსდაც ვახ-
 სოვს, ენავ ამქვიერ თუ შეიძვიერ წარმოდგენილა ქართულს სკენაზედ და ს-
 ზოგადოებას ყოველთვის სამოყენებოთ დამტრებია, მარტო ეს ვარემოება ამტკ-
 ცენს იმის სიფიფს და ამართლებს ხეყნ სერბელს, რომ ეს ღირსებობანი სწავი-
 მოვბი ყოველსაც ნაყლს და ხინს აყლავებელი იყის, მისი ამღენიერ წამიფე-

ვეს სპოვადობებს მოეწინებლად ამს ნიშნით, რომ ზეესა კარგა და ლის-
 ულია და თე ზეეს ზეეს აღნიშნული ნაყლის მადეა, დაწმენკებულა კარგა
 რომ კარგა ხანს დაიჭერს ქათვლის ჩეხეტეგარში თეეს მადეა მადეა მადეა
 ლოდ მადეას ზეესა ზეედება ზოდზე წოდებ, ამს მადეა მადეა მადეა მადეა
 თებ, ამ მადეა, რომ წახლელ წელს ვეჩმისთ თეატრებში თამაშოვე-
 თეესმებთ მადეა ზეესა წამოიდევნიათ და მადეაში ზოდზე ევეს აღმოხენ-
 ლა განხორბებს ლის.

წამოიდევნის მზოგ ამს თეესა ამ, ამს ზეეს, რომ თეესის ვეესამ კარ-
 ვად ზატება თეესა როდ.

კოდეალი მადეა მადეაგება, ამ მადეაგება — ქ-ნ სეფოთეესა, თეესის
 ზეედობებოეს მადეაგებათ თამაშობით რომ ამ ვეედობებოეს, ვეედობა
 მადეაში მადეაში იქებოდა.

დასაბუღ, სომოვნებოთ აღნიშნავთ, რომ ამდელ თეატრის დარბაზი
 ედამის ამ წამოიდევნა და სპოვადობა სეფოთ დეაწრო, დაწმენკ-
 ზელის ვათ, რომ ვეესმენდელ წამოიდევნებუთ დაწმენკ სპოვადობა
 ზედობელი დატებოდა თეესის თეესა, რადგან თეატრში ზედობელი სომო-
 ვება ლის იქ დაწმენკება.

გარდაქმნილი

ქ. თეესა, 1933 წ., № 235, 2 ნომერბი.

№ 14

„კომპოზიცი“, კომედი, 4 მოქმედებუთ • ცეცხლდისა,
 „დოთი“, კოდეალი ეთი მოქმედებუთ, თატა, 2 კოდესი

თამაშობის, 3 ნომერბი, ქათვლის გრამატოდ დისი ატრატებში წამ-
 მოიდევნეს • ცეცხლდის სეფოთეესა ზეესა „კომპოზიცი“. რომდელეა წინა
 წელში მადეათელ წამოიდევნიათ, და მადეათე მადეათებს წამოიდევ-
 ნ-დათი, რომდელი რეესა მადეათის • ზეესის ნომერბი კოდესი ვეედობის და
 ქათვლდელეა მადეათ მოქმედებოთ და ლისმად ამს ვეედობებელი ზ-ნ გრ-
 კოდესი ზეეს.

ზეესა ატრატებში სეფოთის კოდესით და ზედობებოთ ზატებას ვამა-
 კოდებოთ მადეათებუთ დეეებატე მადეათის ტაბი ზ-ნს მადეათე, რომდელი
 ამ მადეათი მადეათი რომ ზეედობებელია, ვეედელი მადეათი ზეესა და მადეათის
 მადეათი ითი და ზატებათ ამის მადეათი.

ზ-ნს ვეედობი ვეედობის ზომებია, მადეათელი და თეედობებოთ თეესის
 როდებში და ამს ამდელეა ედობებოთ ამ მადეათის ზოდობე თეესა როდ-
 ლი კარგად ზატება, ზოდობე ეს ეთ ამ ვეესის, რად ვამოდის ედობებოთ
 თეესე ტეესადის მადეათი თამაშე ამობს, თამაშში ედუა ქალეში ვათ,
 ზეესი კოდ-ზეესადის მადეათ ვეედობებოთ, და ზეედობებოთ მადეათი და-
 ლიდა.

შვენიერია იგი ბანი აწებებული ჰერბის ჩიღში, ეკლესია ქვემოთადად
წილად თუ ვინმე გამოიწმინდეს ჰერბის ჩიღს ჩვენს საყვარელ და მშვენიერ სან
სურველია, რომ ხშირად ვხამოთ ბიღზე ბანი აწებებული ჰერბის ჩიღს
ღებში.

ბიღის ჩიღს

განაზენი არტისტები, ხან წაიბრებულს ვაჩუქა, ცოტა არ იყოს სკანდონ-
ზენს ჰერბადზე ბანი გენია რომელსაც, სამწებროდ, ვერ შევამჩნიეთ საქობი
გელმოდებნება, საყალღებულო ყოველის არტისტისათვის, სრულიად ეგებე-
ბივ თამაშობდა სიკოლის ძველ ეფებულს ჩიღს და ჰერბად ახვეწდა მანამდღს
თავისი ეკლესია-ღაღას გლობებოთი და გაქონებით.

ყოველიღა, ხან მანამდღს წყალიშით, ჩვეულებრივს სიმკობსებით ჩა-
ბარა.

წამოდგენამზე სანოვადოებსა ცოტა იყო, რაც ბიღად უნდა დავის
ჩვენს არტისტობას, რომელსაც ამ ბიღის დროს ძალიან აცხვია გველი ქარ-
თელს წამოდგენამზე, ქვა მიუფო და ქართულს თეატრისავე აღარ მიუ-
ხედნია, შებანი ხელს, რომელაც ეფოთი თანაგზნობით ეკლესია თეატრს, სი-
შეშო დღეებში არ შეუძლიან თეატრში სიარული, მაგრამ ეს ჩვენი არტის-
ტობადა, სდა მხარსდებამ... ამ ათს, თარმეტის წილს წინად ღოვები იმთ-
გან იყო აყვებული და ეხლა რას უნდა მიუწეროს იმთი ასეთი სურბობდ ხელს
ღებს ქართულს თეატრზედ, არ გვესმის...

კარგი წარების

გ.წ. 1923, 14 239, 6 ნომერი.

№ 15

„ღარბ-ღატანი“, ღარბს ხ მოქმედებზე და ? სურბობდ, თარგანი ეკლ-
ესიაში, „თამარ ზატონიშვილი“, შეიბრებ მოქმედება ღარბობდგან

წარსულს ვერას, 7 ნომერს, ქართულ ღარბობდელ სანოვადოებს დან-
ს, განბურა სურბობქმედებანი და შეიბრებრბობანი ღარბს -ღარბ-ღატანი“,
პირველად ზარბან წამოდგენული ჩვენსავე სკანსზედ, და შეიბრებ მოქმედება
ღარბობდგან „თამარ ზატონიშვილი“, ამ ეკლესიაზედ ბიღის შესაბებ ახვეწის
თქმას არა ეკლესია სურბობდ, რადგან ამ ბიღის კარგად იქნობს ქართულ
სანოვადოებს.

შეიბრებ ბიღს „ღარბ-ღატანი“ ეფოთი შეიბრებრბობა და მართლაც ებრბო-
ბი სურბობა, შეიბრებ ცოტა ჰერბად ეფბადის წამლით დამატებული პარბის
ღარბ-ღატანი ეკლესიაში, ამ აწილად მამლიობნა, სდაც სანოვადობდ-
სელ სიმბოდტვისან თავს იყავს და თარგანს ეკლესიაში, სწორედ შესაბარი
სიღარბზე, დიდ, ბიღს პარბის ეკლესიაზედგან იღებს სურბობებს, თეო ეკლ-
ესიაში ეს ამ ბიღსში ღარბობდელს ბებებს შესაფერად გლობობდგან და მათობ-
ობდგან, მაგრამ ღარბობს და ღატანი პარბი პარბობს არბ ვანა? ნდაცო
მთავლად გდაცვამბული, სელოებზედ ბღარბობებს და მსინება ამ ბიღსში და

„შეშლილი“, ღამა : მოქმედება, თბ. 3 ა. მანძილი 35922 II
 „დაქადაგი იქნა“, კობეჯი : მოქმედება, თბ. 1926 წ. მანძილი 35923 II

ქართველმა საზოგადოებამ ვეშინწის რაზმისათვის, 17 ნოემბერს, მზა-
 ლად მოიყარა თავი ქართველთა სუფთა საკეთილსა და ნიჭიერს ახტარის
 3 ა. ამისთვის სტრუქტურაზე. მოვლი თავების დახმარება სავსე იყო ხელის-
 სუფთა კი არ ეძებდა, ჩვეულებრივად ხელს, ხელს ეძებდა სუფთებს და რომ
 ვერხად ეძებდა თავისთვის, ახლებული შექმნილიყო გადასულ-გადასული
 ქვენი დავითი და ვეშინწიელი ყოფილიყო სულ ცოტა ერთი და სულ
 მარტო გამტარებდა ესენი ვეშინწილის გამო ასე წარმოადგინებო. ჩვენი საკე-
 თისი იქნებოდა თავადმანერობაც კი მზადად იყო, მოლაღ დავითთან
 ღივები. ვეშინწიელმა სადამომ გავიხსენა ამ ათობა, თარგმანოვ
 წლის წინად გამართული ქართველი წარმოადგინებო, ჩვენსაც ბევრ ან იყო
 ხელზე თავებში და საზოგადოება ვიყავს წარმოადგინებო. სამოქმედო
 დავითი ამისთან დაწესებულნი ვართ, რომ 3 ამისთვის პუნქტებზე
 დამტარებ საზოგადოება ან იქნება მისთვის წარმოადგინებო დამტარებმა,
 ჩვენს ერთს სტრუქტურას კარგად დავებდნენ ჩვენს სუფთა საკეთილს ან
 ტრუქტურს და წინ მისთვის ვეშინწილის ვეშინწილის თავის ნიჭი, ცოდნა
 და ენა.

ქართველმა წარმოადგინებო იქნა სამოქმედობის ღამა „შეშლილი“, ან-
 ერთად სამამხრავო ქართველ სუფთებზე. ზესამ, მან ალექსი მესტიელი
 წავლობო, რომელმაც სარკითხი ხელოვნებით ჩვენს სულ მზადად ვართ-
 იყოს ჩვენი, მწვენივრად ჩვენს და საქმობაც ამამოვნა საზოგადოება ან-
 ემტარა რა მ-ის სუფთობის ექიმ სარკითხის ჩვენი, თვითკაც ამ ჩვენი
 ვიყავით მ-ის ამისთვის ვეშინწილს და ამის ექიმ წარმოადგინებო ჩვენი
 ვართ.

მეორე ზესა — „დაქადაგი იქნა“ ვიყნებ ჩამდენიმე წელიწადი
 ჩვენი სუფთებზე ან წარმოადგინებო, თვითკაც სუფთობით ამის დამტარებო,
 სამხრავო სუფთა ჩვენი ვართ სუფთებისა და ვეშინწილს ბევრი მოქმედი
 დავის ნიჭით და ხელოვნებით აქვს დამამოთხებელი. ზესამ სული ამ არის
 რომ ცოტა ვეშინწილებული და ვიყო ახალი აქვს დამამოთხელი შვი ჩვენი-
 ზედ სტრუქტურას ვეშინწილს, რომელიც ზესამ სუფთის შევტარა და ვეშინწი-
 ახტარის მწველის და ახტარის ემტარება, თვითკაც მოქმედებებს ზესამ
 თავის ჩვენი ან მქონდა, მარტო დავის მოქმედებით ჩვენს დამამტარებო
 სავსე ჩვენი ვეშინწილს თავისი და ამის ხელზე დამტარებო, რომ ნიჭ-
 ვიყავით დამტარებო ვეშინწილს მარტო, თვითკაც ჩვენი ვართ
 ექიმ სარკითხი იყო თავის საკეთილს ჩვენი ვეშინწილს მ-ის ამისთვის,
 მ-ის მწვენივრად ჩვენი მოსალოდნელი იყო, მწვენივრად იყო ვიყო მ-ის
 ჩვენი სარკითხი ენა და ჩვენი ვართ ექიმ დავითთან თავადმან
 ქ-მის ვეშინწილს-კარგულმა შექმნილს, სუფთის ჩვენი, ვიყავ სუფთობა და

კანცლებელი, რომ ვარჯიშობას და განვიხილავს სკენისა და მისი მნიშვნელობა აქვს წამოიღებინა სისრულისა და მოქმედების უნარსა და სიზრდასა წამოიღებინა სიზრდა და სიწრაფი, მისი მნიშვნელობა კანცლებელსა მართლაც სავსებით უნდა, ვინც ვინც ვინც ვინც

გარდაცემული

პრ. კვლევა, 1893 წ., № 202, 2 გვერდი

№ 20

ქართული სალიტერატურო სადამი

სამსახურს, 7 გვერდის ტფილისის სამხრეთი კრეციოს დაბაში ვა-
მართული იყო ქართული სალიტერატურო სადამი. არა ამ სადამის შემო-
სულია შემწილ იქნას სამხრეთი სახლი სათავადაზნაურო სამწავლებელში
შესიკის სწავლების შემოსადაც.

სადამოზე ქართული თავისი არტისება ბანა აღმსივე-მსახიროვანს
ჩვეულს ვინავე წაიკითხა ვიცილის „შეშლილ წყაროებში“. წყაროები სა-
დამოზე იქნა წაიკითხული. მეტი ამ გვერდის, ჩვეულად ვა ჩად ამისინა
არტისება ქართულს ჩვეულად ვა „წყაროებში“ ქართულ სკენისათვის ამის
საბრუნს და ამს ვარა, თითქმის მიუღი დამწრე საზოგადოება ქართულ-
ლისა იყო! შემდეგ დამწრე წაიკითხეს ბან კ ვიციანს „ადამიანი“ და
„აღმსირო“, მათი ვეზილისა ვაჟი წყაროებში სამი თუ ოთხი სკენისა,
ვარ დატყვევავი დამწრე წაიკითხა, ჩინაჲ სწორედ აღმსირობა მივიდა, და-
მწრე საზოგადოება. შემდეგ ბანა საბრუნს ვაჟი ვეზილი იმდენად კარან
სინი არტისებამ ოთხი თვისი დამწრე სიქა, და დამსრულ, ქართული სკე-
ნის არტისებამ კ ამისიქ და ვეზილი-მუღისა ჩვეულად იმდენად და-
ამდენად სიმბრის ტანისამოსით ვაჟი ვეზილი „ვა-ვან“-ის სწავლა.

თითოეული მონაწილე აღმსირობაში მიხედს საზოგადოებამ არტისებულ
კამოწმისა სკენისად და დღის ტანისებით ვაჟი ვეზილი.

ამისი, ჩა ამისათვის სადამი იყო გამართული, იმდენად თანამართლი-
ბისა, რომ სალიტერატურო სადამის სწორედ დღისათვის საზოგადოება დაწმ-
რა, შეტარებ ქართული კვლევისათვის, რომელიც რა ვიციანად ვა-
დებთან ამგვარ სადამოებს და ვინც სანათვის ამის ქართულ სადამოებსა
და სათავადაზნაუროებზე, სწორედ მოგვსირო, ამ გვერდის, თუ ტფი-
ლისში იმდენად ქართული ვაჟი ვეზილი-მუღისა იქნებოდა, რომელიც სწორედ რომ
იმდენად იმდენად კრეციოს დაბაში.

სალიტერატურო სადამის შემდეგ კამოწმისა იყავა, რომელიც დამს ოთხ
სათამაშე ვაჟი ვეზილი, სწორედ, ჩვეულსა ბოროტ შესიკისამ კ შესული
დამწრის დაწმრა, მეტი ქართულს საზოგადოებამ, ქართულ სალიტერატუ-
რო სადამოზე თავმოყრილსა დამწრის თანამოს კონსა ვაჟი კამოწმისა ვა-

სა და მშენებელ გარდაცემულ თანამშრომლებზე გამოიხატა მისი
ბოლოვანი ხვედრი უბოროტო სიყვარულში იგი გამოიხატა მშენებელ
და მშენებელ გარდაცემულს ან იზიარა.

საბჭოთაო შრომა

საბჭოთაო შრომა იგი მანეთად იქნებოდა.

საბ. კავშირ, 1933 წ. № 24. 9 თვეში.

საბჭოთაო შრომა

№ 21

„რომ იყოფენ ხელს ვაღიან დაჩვენებ“, კომუნა 2 მოქმედებდა,
თარგ. ქ-ს საბჭოთა-ამაშობის.

„ვინ გავაძარცვ ვინ შევაძარცვ“, კომუნა 2 მოქმედებდა, ვიდ. 3 გენიათ

თამაშის, 15 თვეში, ქართულ თეატრში მან გვეყვაროვს სამე-
ნებრივ გამოხატული წარმოდგენა დატარებული რამე იგი სიცილის
და მხარბულებსა. მართლაც ირთვე ზეცა იმდენად სასიცილო და სიყვარულში
ნათი, რომ უბრალოდ მხარბულებს იწყებს სარგებოების შიშის კარგი ვიდ
რო ის არის, რომ ეს კომიში სიტყვების ზღაბებში კი არ იხატება არამედ
იგი მოქმედის მდგომარეობით არის შექმნილი. ამ ზეცებს წინ არაფერი
დაეძვებოდა. ვინ გავაძარცვ ვინ შევაძარცვ-ში რომ სიტყვები დამლაშებით
არა უბრალოდ მხარბული და გადმოწყობებულს თავის თავსათვის ძალი არ
დაეცაბებინს სიამბოღისა და სიტყვამოსწრებულობის გამოსახენად, მით უმე-
ტეს რომ სიტყვა-მოსწრებულობის და იმდენთან მხოლოდ უბრალოდ სასი-
ცილოდ დასარაყში მდგომარეობდა.

ესეც არ იყოს სიყვარული და ვაგონილი, რომ სეცნიდან თეატრში
შეიღოს შესაბამ დასარაყ, ცდი თუ კარგი, მოსმოდეს ამისთანა საქციელი
სენსა-ამაშობის თუ შექმენის კარგი სიყვარული, ხოლო მხარბულებს სეცნი-
თის კი სიყვარული არ არის, ამ მხარე სასტარელო, რომ ჩაყ შეიძლება უფ-
რო მეტად იქნას დაეცელო სიამბოღება და გადმოწყობებისა და გადმოწყობების
დაეცელო არა მხოლოდ, მით უმეტეს, რომ ასეთი სიტყვები, სიამბოღების შეც-
ნის, განყოფილებულს ადამიანს უამყოფილებს ეჭმობის ეხატებს და ესე-
ტრის სიამბოღებას უმამებს.

ირთვე ზეცა სიამბოღის ამამბლით იგი წარმოდგენილი, ცოცხა აღ-
ილაგ ბოლებს უცოდინარობის რომ არ ეხინს თავი, სიყვარულს უბრალოდ აღნი-
შნით, რომ შექმნიბის ძეღის დამბარე სატარა ირთვე ზეცაში თავისი მო-
ღება, ეს არტისტი — ქალი ვიდი ხანი არ არის, ჩაყ სეცნიზედ თამაშის, და
შეცე უბრალებს დამბარე სარგებოებისა. ქ-ნი შექმნიბის სიყვარულში
დაეცელო არ არის და თუ იწყებინს და ვაღიანობებებს არ უცლი, ვიდე არ
არის, რომ კარგი არტისტი შექმნებს ქართულს სეცნისათვის მან ამამ-
ბეს უბრალოდ, რომ შესაფერის ეხამით გამოდიოდეს ხოლმე სეცნიზედ და
არა იყვის სეცნისათვის სიხით, ჩაყარე იგი გამოდის ამ ხოლოდ რომ სეც-

მა და ცუდს ჩაეჭობდა ნათი დასებთა, რომ აფევიანსწორებდნენ, სავსეა
ქმე დასმართა ზეგნაჲ.

მოდოდ ვითა ზნე აღწეო-მეხსნივლი იყო, ვითავესწორებდნენ, სავსეა
და სიყვარით აფევიანსწორებდნენ, სავსეა ქმე დასმართა ზეგნაჲ.
უნდოდა, ძველის ხელოვნებით ჩაგება, რომ ძველს ატარებდნენ თანა-
ხის ფრისაჲ კი აღტაცეს გამოქონა, სან სათარაშვილს ეხებებოდა სულ-
ღის ჩიღის თანაშობა და შედეგნი ანა დაგმევები რა ემზებოდ და ეს-
პნოდ სეცნაზედ სარძელს შებო.

ქმე, აქლიშვილსამ თავისი ჩიღი, შებოდაჲ სარძელს მოქმედებში,
სულ ან იყო და სიყვარით ვერაჲ მოგება სწორ-ქმეა მოგება სიღმე
ხელსაძიეს სარძელს და ხელს ველთაჲ ვითომდა ძველს შებოდაჲ ვითა ჩიღ
ღასარაჲ ვერა მომხებებნითა, ზნე ვენა კი ანა თანაშობა, მოდოდ და-
მარაქობდა ვერაჲ აღტაცს იყონდა და თავისი ჩიღი თითონაჲ ვერა ვით-
აქლიშვილსამ ენ იყო და რა ან ვითა რა მომხებთა თავის ღასარაჲ ან
ფრამში ველთს კიღის აქლიშვილს და ძველს სავსეა ღასარაჲ მომხებოდა,
რომ თითონაჲ კი ვერებოდა თავის თავზედ... დასმარაქებზედ ანა ვერებოდა,
ჩაგება ემზებებოდა ჩიღებში მქონდაჲ და აქ ანა წაუტყუებოდა რა, აქ ანა
გაუტყუებოდა რა.

ჩვენ სეცნაზედ ამ სეცნაში ძველი ცუდი წარმოდგენა ვერ ან ვენა-
ხეჲ.

საზოგადოება იყო კონტრადიქცი.

ამს უნდა დასმართა, რომ ვერაჲ კონტრადიქცი, ქართულს თუგბის
წარმოდგენის ფრის, შედეგად და გამოდოდა თუგბისში, ფეხზე შედეგში ან-
მოდოდ ეღასარაქებოდა დასმართო და სე, ჩიღი ძველს ემზებოდა, სეც-
ნაზედ ზენა მოგებნითა, ვითა ემზებამ ამს ვერაქლებს მომხებთს ვისაჲ
ვერ ანა.

ქმე, აქლიშვილს, 1894 წ. № 22, 20-ე გვერდი.

საბჭოთაო საქმე

№ 23

გ. შუბინის წიგნი ვაზე „Berliner Tageblatt“-ის რედაქციისადმი ღიადრეკის კორესპონდენტის სახელით

М. Г. Редактор! Не окажете ли справедливого внимания этим
строкам, чтобы поместить их в «Berliner Tageblatt», в коем появилась
недавно корреспонденция г. Норенца, где говорится, что во время посещения
гостей иностранцев на Кавказе в Гаграх, по приглашению
принца Ольденбургского, им прислуживали за обедом представители
туземного высшего сословия и что, в конце концов, они украли у од-
ного из гостей пальто, о чем, впрочем, предупреждал своих гостей
принц Ольденбургский и т. п.

Все это невозможительное измышление носит характер такой

густой грядки, что рождается сомнение, не был ли г. Лоренц таким грубо и густо оплачен за эту клевету?

Быть может, это кому-либо и для чего-либо нужно. Выходит, что, когда путем подобных газетных реклам хотят уберечь от немощной женщины малоизвестные вакцины.

Мы, однако, не отрицаем, что злополучное пальто могло быть украдено, но почему г. корреспондент полагает, что кража совершена именно порядочными людьми, туземцами, а не одним из боссов, которыми завалена страна и которых присылают сюда, надо полагать, для насаждения культуры.

Кстати, корреспондент находит, что мы еще люди медного века и что много времени нужно для нашего прогресса. Но культура видная до сего времени, выражается лишь в отобрании у туземного населения веками нажитых им земель, для раздачи бездомным пришельцам, которые впрочем, не умея примениться к местности, не богатеют, а аборигены за недостатком земли, бросили возделывать свои виноградные сады и пастбища свой скот. Ведение такого несоразмерного положения, само собой разумеется, беднее народ, но он же все же сохранил за собою традиционный благородный обычай гостеприимства, который был так плохо понят г. Лоренцом. Обычай этот совпал с желанием принца Ольденбургского принять своих гостей и, вместе с тем, показать им особый колорит туземного уюта. При таких условиях трудно предположить, чтобы принц Ольденбургский мог отрекомендовать элитам воров тех, которых он сам пришел участвовать в приеме своих гостей.

Быть может, этот печальный инцидент является лишь следствием поверхностного фельетонного отношения г-на корреспондента к обозреваемым странам и людям; описывая виденное, нельзя же было ограничиться одними большими шапками, на которые г. Лоренц обратил особое свое «просвещенное» внимание. — надо же было прибавить еще что-либо в виде характеристики нравственных качеств этих людей, которые его принимали и угощали. А что сказать про них! Для хорошего отзыва требуется больше знания и вдумчивости, а для плохого всегда хватит воображения у самого заурядного репортера. К тому же у г. Лоренца повидному, претензия на остроумие, но, к сожалению, он смешивает злословие с остроумием. Между ними очень большая разница.

г. Лоренц любывал в Тафлесе. Здесь он отнесся не лучше, говоря, что тут люди и животные на одинаковом положении.

Много чести! Да, мы еще не дошли до европейской высшей цивилизации, где животные имеют преимущество перед людьми. Так, например, олени занимают обширные пространства парков, а люди, не имея клочка земли, задыхаются в конях, за тяжелыми работами; желваковые здания выстроены для лошадей, их кормят, поят и колят, а человека, не имея двух псов для ночлега, зачастую издыхает на дворе.

Вообще цивилизация представляет большой комфорт животным: охотничьим собакам, боркширским свиньям и т. п.

А германский высший прогресс заменил даже человеческие служебные должности собаками для отыскания воров! Должно быть от

ნათ ჰატეს სცემდნენ, რომლებს თავისებულებათაის შერ შეწირავს. ბევრი შერი დიდებელი ვაჭარია, ვოველივე შერი ქიჩება, სიმდიდრე, ვინც ვინც სული ვერა კი შეამჩნიეს, ვოველივე შემთხვევაში შერი იქ ვერცხვით, შერი შერი ვებლეს, თამამად შემოიღია შერ ევბოსთან ვაჭარსაქცე, რომ შემოიღია შერი დელი ვაჭრობით აღებუელი. შენსათან ჩვენი ვაჭოვების ღირსების შემცნები, დამყველი და უნაგარი მოვეატელი არა თუ ამასთვის, მაგერ სანაბოველითაც, რომელიც ჩიტყვით და განათლებული სანოგადობით უფრო ძლიერია, ამგანდაც არა ჰყავს რა უნაბრლობა რა ირონიკ ცხოვრების: მოელი შერი მშვენიერი, მომზობლავი ახალგაზრდობის ძალი, არამვედლებითი, განსაკუთრებული უნაბრლობით აღსაცხ ვარგებობა მსხვერპლად შესწირავთ, რომ შერი ჰატარა, მაგრამ შენთვის ცხოვრებაში ერთადერთი სფეროს განმა აღმაშავს, თავისებულება მოვლენებოდა, რიცხიც ზობლიერი სომინი მოვებებოდა მას.

თბილ. კორპორა და ცხოვრება, 1958 წ. № 10-11.

№ 25

II. დიდიანი — ვაჩხაე შატავაძე

დიდიანი და წარმოსადგე — სხედლითაც და სელოვრათაც, განათლებული ამ სიტყვის „ვაჩხაე“ მნიშვნელობით და უღირსათ ცხოვროვებო. შედომწვევითი სკოდაც მზობლიერის და რომლებსავე ვერობილელ ენებია.

მწერალი სხედლისა და მომზარე ნიშნებელი.

მომზარი სელამანისა და სიტუტრისათვის, მაგრამ ტარებელი თავის ქვეანის დიდი ტარეითა, დევერილი ცხოვრებაში და იღვწილის ქმენებით მოსილი, ხოლო ამ ქმენებაშიც მშვენიერია.

უბრალო და მომლები სავოველდელი ცხოვრებაში, მაგრამ იმდენათ მგოღარა თავის ბუნების შინაბრით, რომ განმზარებებს ამ კაცს ვერადგროს ვერ შეკადრებელი.

ეს კი მკობნი რჩეულია ხვედრია.

და ვანა სანოგადობა აღამაინი ისე უნდა გამოიფიტოს, რომ ვაცნობის შემდეგ „სათავისო“ აღარა დარჩეს რა.

აღამაინის ბუნებაშიც ზომ უნდა იქონ ეხოვეარი, ესე ვაქვით, ბედლებელი თანა.

ზოგი შეიძლება ამას უსავადობებოდა კოდეც

მას ზეში ერთ ღირს სწერდა ვაჩხაეს შესახებ: — ზემოხად ეკონენბ — „პოტენციულად მკობნები არის ზეჭრისა ნიშნების...“

ნატურისა ვრითია, დიდარისა, ძირს დეში არ ეხოვების...

ინტეკოდის არ რეფს, ვარდსა რეფს, რომ ის მოვეინებების

და სხვა

და შიზოდაც ვიპოვებ ახლოსდეს არ ხარველია სვეს მშვიდობა უცხოეთ
მამი.

ვარდნი იც მოსწინაა, თითქმის შილით ვარდნი ვარდნი ვარდნი
ვაში აღმებდა.

მეგრამ ამა ვინმეს ედევრად ეხმარებინა მისი სათავეთი სამშობლო.

იგი, ვით ევბანი ჩამდის, ზეწამობიჭრებოდა და მასში კაღშით ხელში სი-
მავიერის მოგებდა შევრატმეოფელს.

ეჭრან-გაჩვიების შეთავაზებებს კარგად ეხმარებოდა მისი საფუძვლი
სასუბი ვერძანელ მოგზაურის წერტილზე ვერძანელსაც ვარდნი დამეჭვოდა.

ამა ვარდნი იც ხელი ხანში „საქართველო“-ში დამეჭვოდა მისი
წერტილები ჩვეთის ჩვეთიდან შესახებ ჩამდენი კოფნა ხელთი ცხოვე
ჩემისა, ფსიქოლოგისა, დაცვაზე და შიზოდაცმეორეებოდა...

და ამა იგი მედამ ეს თითქმის „მეღმა მდგომარეობა“ აღმართა.

ყოველივეს მის სამშობლოს შესახებ თვალს აფიქრებდა, ხარობდა მისი სი-
ხარულით, იწივდა მისს წყნულებით.

ეჭვი ვსახებრათ მისთან, მოგვსმინათ მისი ტბილი ქართველი ვენახით
მისი უცხოეთი ზღვარობა.

მშობად ვეჭვობ: ეს ზღვარობა ვიპოვებ ვერძანისაგან არ შედევნა, არ
ვაფა ვერძანელს, ის უფრო ხანში იგი, უფრო დამბასელი, უფრო სიმბე-
დას მოპოვებელი.

ქართველი იგი.

ჩოფნასე შეტლებსამებრ ვეფერებები ძველ ცხოვეტის ამბებს, ვარდნი-
ხელ ვამთა ფერძანელ მატარებს — ზოგიერთი სახეში ვიპოვებელი ზღვარ-
ობა ვამოქრათს.

„ვეფხისტყაოსანი“ ხსენი.

მატარებს ხანში, ჩოფნასე ქეთასში ვეფხისტყაოსნის სერხაებში დამე-
ვა, უფროდ ტბილით არ მოიწვია ვიპოვებ სერხაობში მოსწინააღიონის მისა-
ლებად, უფროდ მან ივრძინი ვიპოვებ სახეში მისივენი ქართველი ზღვარობა,
და ვარდნილი ჩვენებური მდამტოვრობა.

ამ შიზოდაც ხან ვიპოვებ, ვისაც ვინახავ, პირდაპირ შესწავნიწავი იგი, მის
სი სახელი, ივრძინი თუ დავიმა, ხელის ვაქწვევა, თავის დაცვა, მთელი მისივენი-
მისივენი პირდაპირ მატარებელი იგი მედამ და ეს მედამ შიზოდაც ხელში, რომ
ის იგი ბუნებოთი, თანდაყოლილი.

მისი საყვარელი ღარი იგი, თვისუფალი, იც ვით შეგვეტრის თავის ღარ-
სებში მოკდნეს, თვისუფალი ქვეყნის შვილს.

საფუძვლები კარსობდა ამს... მისი აღმავლობა, მოძრაობა იც იგი შეზ-
ვებული, ჩოფნასე მისი კვლავით ხუნება და იყოფა მან ამ ბუნებაში, ვამთა
თვისუფლებებისა, ჩა ვეფხურა, ჩა ვეფხურა ჩოფნასე ვიყვებებოდა.

ზოგიერთი მისგან განსაკუთრებული დეტალები განსაკუთრებულია... ხელი ეს
კოფნა საქართველის დროს, შექმნიდა მის წინამძებნივსაც.

მის კაღში ვეფხურის ბეჭი საყვარელი ღარი, მათ შორის საფუძვლითა
ფერძანელი ხელხეჩი სიმბედა „ვარდნი“, ბეჭი თარგმანიც, მისი სათარგმნი

სხვათა შორის ვ. ლევინს „ღმერთი რომ ვერა“ და უცნობი „ღმერთი რომ ვერა“
ღმერთი რომ ვერა, ზარბაზნი, სიმღერა გადგინდა. მისივე „ღმერთი რომ ვერა“
სიმღერა, „კობეჯე ზარბაზნი“ და თანაჲ მუდის მამის სიმღერა „ღმერთი რომ ვერა“
ორჯე მესამე.

ვედრებე თუაღსახინო ეს არის აქ ნახე ნაკლები, ჩამოსხმული ქართული
ფეხდანი სტრინიზებული ფუნს სხელი და იმევე ქართული ფეხეა ნე-
სისეოფა ვორჯე მესამის განსხვავებთ.

მის ნაწერებს და მის ლექსებს მივლის ესათვივ გამომხვეტება მისი-
ვარდლე ზელოყანათყან.

ღმერთი რომ...

და ეს იშვიათი სიტყვებია ადრე არის ზევს შორის. ადრე იშ

მოვედა თითქოს ვეღლისაგან მიუწევებულ.

მოვედა ცხელ ფრის, მის სანშობლის ებედურების ვამს. შეიძლება ამანაც
მოქმნათა სიტყვებია.

მეგრამ ამ სანშობელ ფრის თუა რომელმე ქართულს სეკული ესათვი-
ოსათვის, იგი ესათვივ ვეღწრებალად იკლავებს მშვენიერ ვორჯის და დე-
ვარ ეს იქნოს მისმა ზეადრის და ღმერთს სედმა.

გან „საქართველო“ 1918, № 47.

3060736080

№ 2 IT

„ღმერთი რომ ვერა“ — ლექსი უთარღლია და წარმოადგენს მამის ვერბელის
ამევე სანშობელის სულღობი ლექსის სიტყვს.

— იგი მართა, მტრის სანშობელი უბრძანაო, ვარსივები მართა!
ღმერთს მართა, ვეღლის მართა, ქმრის მართა, არ სანშობელი
სან მწეხართ, დამსართა, სან სეღმართა, მალად დამტყნართა!
სეღმართა, დავბართა, რომ სან მართა? ვინ ვარსართა?
ნე მკლავ ვართა, დავწეხართა, არ მტყნა არა. შენ მანართა!
სულ სევა ვართა, მოვევართა, მე შენი ქრთა შემვევართა!.

1879 წ. 30 აგვისტო.

(გან „საქართველოს სანშობელი“ ლიტერატურული მუზეუმი „ლექსების აღ-
ბობი“, № 12622, გვ. 9).

კობეჯის ცხელი არის ლევინს ერთი და იგივე ადრესატრისადმი მიძღვნილი
ამ ლექსების უთარღლითაგან ვ. ზარბაზნის ლექსი უნდა დავთარღლიო
მ. ვერბელის ლექსის დამწერის თარღლით, ვ. ა. 1879 წ.

საუბრაღვებთა რომ ელი ვარსტის ძველი სიტყვესეცათა (მეორე ცნობილ
ექიმ სიტყვესეცათა და ვარსტის სიტყველი ქართული ატრიათი ქარისა — მარ-

საჩუქრისადაც მისი მარტივი და მარტივი მუშაობა იყო ერთგული მარტოობისა, ამავე ქართული ენის კარგი მკვლევარი და ლიტერატურული ნაწარმის მარტოობისა, მისივე ლექსები, აგრეთვე, მისივე ნაწარმისა, სიყვარულისა და სიბრძნისა.

ქრისტე დავითი:

ბევრს სწავლავს პატრიარქსა და შეგვიან შენი ფარავი,
 რომლის გამოც დაუმშენებელი ვეფხვლები ვით ვართი,
 შენაც შენს სიმარტოობით განიქარავ ვიწველი ფარავი,
 ანუ შენც პატრიარქსა ვეფხვლებს შენივეფარავი.

№ 3

„თავისი მადრი“ — ლექსი წარმოადგენს მისივე საბჭოთაო მოძრაობის ლექსის მარტოობის (ჩვეულებისა). ეს ლექსი ქართული აგრეთვე მარტოობისა აქვს ერთ ლიტერატურულ ნაწარმს (იხ. „ფრთხვა“, 1887 წ. VII. 21. № 29. გვ. 4). და უცნობი პირი (იხ. ვ. აბაშიძე — „საბჭო“, 1892 წ., გვ. 345).

№ 4

საბჭო ვ. აბაშიძეს. ეს ლექსი ერთი წარმოადგენს საბჭო ვ. აბაშიძის ლექსის „მეტი იმერს“ (იხ. „ფრთხვა“, 1883 წ., № 1, გვ. 1). აღნიშნული ლექსი განსაკუთრებულ პოეტურებას ვახ „ფრთხვა“ (1883 წ.) მარტო ცნობებს აგრეთვე.

№ 6

90-ანი წლების საქართველოს ქართული და ჩვეულებრივი ფრანგ-განთავისი ცნობით, მარტოობისა და მარტოობის საბჭოთაობა ვ. მარტოობის ერთ-ერთი ნაწარმისა მისი „კომლი ვეფხვობა“. საბჭოთაობისა, რომ ეს კომლი ვეფხვობა აქვს შეფასებული ანუ წარმოადგენს, მარტო შეფასებში მისი ფრთხვას და მარტოობისა და მარტოობისა იყო არ შეუძლია ვ. მარტოობის მარტოობისა ანუ ს. ქართული გამოცემით.

მისივე მოლოცვით, მარტო „კომლი ვეფხვობა“ და მარტოობისა და მარტოობისა იყო ერთი გამოცემისა ჩვეულებით საბჭოთაობისა ვეფხვობით მისივე და მარტოობისა. აგრეთვე ერთ მარტოობისა. აგრეთვე და მისივე მარტოობისა მოლოცვით და მარტოობისა ვეფხვობით მარტოობისა ქართული. აგრეთვე და მარტოობისა გამოცემით, რომ ერთივე მარტოობისა და მარტოობისა, თუ მარტოობისა განსაკუთრებით, ვეფხვობა და მარტოობისა მარტოობისა.

შეწივებელი. პეტ, იქ დამწერს ფხსკმელი გუბნია მისთვის სწორად სერხოს შეწივებია ვრადი და ამ ეზრალი ვარძობას დასაწყისად სხანე ვამწივლი კყო, რომ თავდაიწივებულს მამკლისათვის შევსდეთ ვინავე ვეღოსწივარობს განვლენა. რაღა თქმა უნდა, რომ უცხო ვამწივლი ვამწივლები და ვრადი და სერხოსა მკერდში წაყრაცენ ვარძინვის, მერამ პატი სს-სედი? ა მარალი ეზრალივ მიკლელი პეტის, რომელიც ვრადივინ თვალწინ ვდგება ღამად კოლ-ქმარს, და ვრადის სტეპობებს ჩაგშამებნ? ვანა ეზრა კი, ჩოდვსაც ვრადი დარწმუნება უდამსიუღობის, ეზრალივებს თ-ვინის სავერადლი შევლლისა, შევამღებელია მათი ვრადი ეზრადებ? არა და არა, ამბობს ვრადი, მერამ უცხოვლოვ ვარძინვ კობლს, იქაც მჭარა ვამწივს ქარს, შემოდის პატი და შემოიქვს პრძინება, არე მალი ვანარეჩი, რომ-ლითაც პირველი განამენი ვაეწმებელია და ჩოდვან პატი სტედივ ვანაბლივ ვადარჩენილია ქრალიობას, ვრადი ვანოვისივღებელია სსველ-რადან*. სივ-რადი, 1895 წ. 28 ნოემბერი, № 2571.

დღეი ინტერესის შემკველია მიმოწეჩა ს ვერსამისა და შ. დიდიანს შორის, რომლითაც დგინდება რომდენიმე სავერადლები ვადალი ჩოვორც თვით პეტის იტყვოვ, ასევე მისი ავტობის კახეთი შარვაშიძის მოიგრაფი-იდან.

პირველ ვივლისა ვაეცნობი ს ვერსამის წერალს

„ქვარცხილ შალვა... თქვენ კარად იცნობდით გ შარვაშიძეს, იცნობდით პეტის „კობლ უცხოვლოვ“ და ვრადამსითა კოდვი ამ პეტისში მარტივ მიმოწივითა წერალიობით:

1. თქვენი მარა პეტის ვის ვეცოენის 2. თუ გ შარვაშიძის ვეცოენილება ამ ვამოწეჩა ის, რომ ავტობის სხეა ნარევენბი, 3. პეტის რად ეწოდება „არა მარცხში“, 4. თუ გ შარვაშიძის ვეცოენილება, რად მამართა ავტობის მარცხ-ღიკაციის 5. ვინ არის მარცხმწილი „ს. წ.“ და სხე რაც სავტობდ მარცხითა სავტობის ვამოწეჩისათვის ეს თქვენ ვეცოენად იყო.

მარად თქვენი პეტევისმკველი სერგი ვერსამია!

5 მარტი, 1902 წ.

ს. ვერსამის წერალში წამოჭრალ ფრად საველიობში კოცვენს შ. დიდიანს მისთვის წვეული მსკუბისმკველობით მოკიდებია და ვრადელი დამარ-თებელი მსკუბი ვრადეის ადრესისათვის უდარა მოტანილი მიმოწეჩა შევს მიმდენს კომედის იტყვოვ მარცხებლ მენდოვან საკითხებს და მნიშვნელოვ რად დავხმარება დანტერესებულ პარა სინამდვილის აღდგენის საქმეში. თ ეს წერალივ

...ეს იყო 1893 წ. ჩოდვსაც მე პირველად შევადვი ვეტი ქვარცხის პირ-ფხოსონალ დამში, რომელსაც მამის შეთავაზობდა კოცვ მესში. ქვარცხი კო-ტი ვადიკაციებით ეცხება ქართულ იტოვინალ პეტისებს დამარცხებულად და ა

* საქართველოს სახელმწიფო სოციალური მეცნიერებათა აკადემია, თბილისი, 1982, იმ. 2, ტ. 1, ს. 118.

ერთ-ერთი აქცენტის დროს მან მოვეტანა ერთმნიშვნელოვნად სიყვარული და ერთობა და წაყვარება, თან ჩაღვნიე გავიწინა

ბუნებაში მოქმედ პირად იყენებ გამოყვანილი იტალიაში და იტალიაში წარმოებდა. ბუნა თითქო თარგმანის მომხდელიდან სტრუქტურა, მაგრამ ძალიან მალე გამოიჩინა ახალი ხეობები, რომ ნაწარმოები ადრე-ენიდა შეტყობებს.

ეს ბუნა ვიზიტის რეზულტი მქონდა დაწერა და ბუნის დღეანი ქეთისის იტალიაში ხელის ხელში გადავიდა.

როგორც შენვეთ ვიხილო „კომლი დატყობილი“ ავტობიოგრაფიული ხასიათის იყო და იტალიაში, ვასავებ მარტინების გამო, ვასავებ მქონდა ავტობიოგრაფიული ვადატყობილი.

ჩაუ ბუნაში მომხდომილია, ის პირდაპირ მქონდა ვიზიტის შემსრულებელი, მაგრამ ვიხილო ვასავებისთვის თაყობის დატყობილი, მოქმედ პირის სახელი შეტყობილი მქონდა.

ძალიან მარტინებს, რომ ბუნაში გამოყვანილი ბუნის ჩილი ერთ-ერთი მისი ძირითადის სატყობილი იყო ხეობებელი, მასზე ხშირად ღამთაყოლებს ეს დღეატყობი.

ჩაუ შეტყობა ბუნაში გამოყვანილი ცოლის ჩილი, ეს ერთი ვიზიტის ცოლის აღტყობილი იყო, მაგრამ ხედავ ახალი ვიკოლი, მაგრამ სარტყობიდან იხამ, რომ ვიზიტის შედეგი იყო შეტყობი შეტყობილი, უმწარველი ხეობის ქალი და მის ახალითი, მის პირისთვის ხეობის რომ მოვეტყობა იტალია რომ ახალიდან თაყობის ცხოვრებაში არ ხეობენა.

და ეს ბუნაშიც ის ვიხილო უმწარველი ადამიანად მოხმის და მის ვიზიტში დატყობილი ტარვეთა ვასავებისთვის იყო აქცენტებელი.

ერთ სტრუქტურა, ბუნის ვიხილო და ვიხილო ვიზიტის შეტყობილი.

ჩაუ შეტყობა ვიხილო ღამთაყოლი ხელის, რომლის ბუნაშიდაც არის ეს თამბა „კომლი დატყობილი“ ვასავებისთვის, ხედავ დამის მომხდელიდან მარტინ მისი ახალითი ვიკოლი, მთლიად ჩილიდაც ვიხილო, ჩადავა-ჩილია, ესეც მომხდელით ავტობიოგრაფიული ხეობის, რომ თაყობ თაყობი მოქმედია, როგორც ხეობი ვიხილო, ვასავებ მარტინების გამო.

ძალიან ტარვეთი, როგორც ვიხილო ვ. შეტყობილი ბუნა რეზულტი მქონდა დაწერა, მაგრამ ჩაუ ვიხილო მისი ენობა ის ქართულად წარმოვეტყობა, რომ ენდა მქონდა თარგმანი, და ის მან ვიხილო, რომ რეზულტიდან ამ ბუნის მომხდელით ხეობა.

ეს იყო ვიზიტის შეტყობილის დის, მამის მართი, ნიკოლოზ ცოლის ვიხილო იტალიაში.

ის ამ დროს ქეთისის ცხოვრება იყდა პოლიტიკით ჩადავ შეტყობის გამო და ხასილონი იტალია ის არ იყო პოლიტიკოსი შეტყობი, მაგრამ ვიხილო-ხეობისთვისთვისებული ვიხილო იყო, რეზულტი და ქართულის ვიხილო მკობი და აქტივად მოიკიდა თარგმანს ხელი, სიფიქრებელი, იტალია, რომ ამით ენობა და მის ხასილონი ცოლისთვისთვისაც ესამოიხეობენა.

სხვათა თვითონ ვიხივს შეველი თავისი ზეგა გადამხრისა და
 ლეხა, ზეჯარა ვეფილად, ზეჯარა ამ ენათგონად სიძეს ვეფილად
 აქვარა ზეჯარა ზეჯარა „ს. წ.“ ზეჯარა ზეჯარა კობეჯი შატავის
 ზეჯარა „კობეჯი ვეფილად“.

სხვათა სხვათა და ვეჯარა ვეჯარა იმეტი ამ მოქმედი ზეჯარა
 კობეჯი ვეჯარა ზეჯარა კობეჯი ვეჯარა და ამ ვეჯარა ამ სხვათგონად
 ზეჯარა ვეჯარა სხვათა ვეჯარა ვეჯარა, ლეჯარა ზეჯარა.

აქვარა კობეჯი ზეჯარა ზეჯარა ზეჯარა ზეჯარა „კობეჯი ვეფილად“
 ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ზეჯარა ზეჯარა და ამ ზეჯარა ზეჯარა
 ზეჯარა სხვათა (კობეჯი) ვეჯარა „ს. წ.“-ს სხვათა ვეჯარა ზეჯარა.

შეჯარა ვეჯარა სხვათა ამ „კობეჯი ვეფილად“ ზეჯარა ვეჯარა
 ვეჯარა კობეჯი, ზეჯარა ამ ვეჯარა ვეჯარა იგი და ვეჯარა ვეჯარა
 ზეჯარა.

№ 7

„სხვათგონად და კობეჯი ვეჯარა“ – ვეჯარა ვეჯარა ზეჯარა
 ს. შატავის ვეჯარა, ზეჯარა ზეჯარა 1908 წ. ზეჯარა ზეჯარა ზეჯარა
 ვეჯარა კობეჯი ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა
 სხვათგონად და კობეჯი ვეჯარა.

„სხვათგონად, ამ ამ მოქმედებს ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა
 ვეჯარა (ს. შატავის, 1961 წ., გვ. 213 ტ. 2), ვეჯარა ვეჯარა
 ვეჯარა ვეჯარა, ზეჯარა ვეჯარა და სხვა.“

№ 23

„ს. შატავის ამ მოქმედებს ვეჯარა ვეჯარა კობეჯი სხვათგონად
 ვეჯარა ვეჯარა სხვათგონად ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა
 ზეჯარა ზეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა, ზეჯარა ვეჯარა
 ზეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა და ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა, ვეჯარა
 ვეჯარა სხვათა და სხვათ ვეჯარა, ზეჯარა ვეჯარა ვეჯარა და ამ
 ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა სხვათგონად ვეჯარა ვეჯარა
 ვეჯარა ვეჯარა, ზეჯარა ვეჯარა ვეჯარა, ზეჯარა ვეჯარა ვეჯარა, სხვათ
 ვეჯარა, ზეჯარა ვეჯარა ვეჯარა „ს. შატავის“, ვეჯარა ვეჯარა
 ვეჯარა ვეჯარა სხვათგონად და ვეჯარა ვეჯარა სხვათა ვეჯარა
 სხვათგონად ვეჯარა, ამ ამ ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა
 „ამ ამ ვეჯარა ამ ზეჯარა ვეჯარა სხვათგონად“.

„ამ, სხვათა ამ ვეჯარა, ამ ვეჯარა სხვათგონად ამ სხვათა და
 „სხვათგონად ამ ამ“ კობეჯი ვეჯარა.

ვეჯარა სხვათგონად ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა ვეჯარა კობეჯი:

1. ს. შატავის სხვათგონად სხვათგონად სხვათგონად ვეჯარა
 № 25434.

2. ვეჯარა, № 2442.

მკობედილი ველში, ბევრს ფარავს შლის, და იქ, სადაც მკობედილი ველი
 სტრინობია, ამ მხრივ იქვენი წიხლი არის უფრო, კარგი, მკობედილი ველი
 სიმართლია სავსე, არის ურმა ჩაფხული ვინაობა დამკობელი, მკობელი
 რომ მკ წიხლია მაღწიონ ვერსაველი, შევსებელი ხელის ვერსაველი სე-
 შევსა ვაშკონ ვერსაველი.

ველი და სელი მკობისა ვერსაველი ამ შესანიშნავი და სავსელი
 ველი წიხლისაველი.

იქვენი ურმა სტრინობელი ველი მოვარე მტონ ვერსაველი.

შობევილებს მოახდინა საველოსპორტო, რომ ა. ვადაციანი

1914 წელს ა. ვადაციანი დაიწყო ა. ჯავახიშვილის

ა. ვადაციანი ხანგრძლივად თანამშრომლობდა ქართულ და რუსულ

„მაცვალი“, „სწრაფი“, „გამცემა“, ირანულური ჰესების კრების

„სწრაფი“ იქნა თავისი შესანიშნავი ღირსება ქართველთა ხანის

ა. ვადაციანი სოციალისტური განსჯის წინაშე საქართველოს

1940 წლის 30 იანვარს ვიზიტში, მალე იქვე, ა. ვადაციანის

ა. ვადაციანის ჰესები, მის შიშის მაღალი „სწრაფი“, იქნა

ჩვენთვის დაინტერესებული ქართველი სპორტისტების

წინამძღვრად ჰელენიკურად წარმოადგინოდა ა. ვადაციანს

1. „სწრაფი“ და „სპორტი“, 1914 წ. № 28.

№ 6

1911 წლის მარტის 2. — ცნობა ვაჟაფხაიშვილის მიხედვით მასაღების შესახებ
მისი მონაწილეობით „მსვერბლო“ დაფუძნების შესახებ

შეას. 30 მარტი, ზედასწავლების სახელთი სახლში სკენსმოცვატყ-
თა მიერ ქ. ვ. ზედასწავლების მონაწილეობით წარმოადგინეს ვაჟაფხაიშვი-
ლის სამოქმედებანი დრამა „მსვერბლო“. წარმოადგინა სუბოთი კარგად
ვერ ხარა. ქ. ა. ზედასწავლების მიხედვით წარმოადგინა. შეიძლება ქ. ა. ზედა-
სწავლების ეს ბოლო ეყვი ეთამაშა. მოსიზღვაობა შესაფერისი რომ ზედასწავლება ქ. ა.
ს. ზედასწავლებამ ძალიან სესტად ჩაგება ქ. სონს ბოლო, ატყ 2. 2 ხანა-
ზედასწავლება იყო ეყვი. ვაჟაფხაიშვილი კარგად ითამაშა ბ. მ. ს. კოკოტაძემ-საქვა შე-
დექნის ბოლო.

ქ. ა. სახელთი ეყვი, № 292, 1911 წ.

№ 7

1911 წლის ოქტომბრის 21. — ცნობა ა. ვაჟაფხაიშვილის მიხედვით
„მსვერბლო“ წარმოადგინების შესახებ

შეას. 22 ოქტომბერი, სახელთი სახლთან ახლებელ ქართულ წარმოად-
გინების მსარეული წინა მიერ წარმოადგინო იქნა „მსვერბლო“. დრამა
ა. ვაჟაფხაიშვილისა ამ წარმოადგინა ერთხელ კოდეც ვაჟაფხაიშვილი თუ რა
დღის მონაწილეობა იქნა ჩვენი სტოქჰოლმის მიხედვით მონაწილის წინა-
მიხედვით. თუგბის დრამაში სესე იყო ხელთი, თუგბი „მსვერბლო“ იერ შედა-
ჩენის ძალი ზედასწავლების მიხედვით დაფუძნო ტოლოში ამ წარმოადგინა კ-
დეც ვაჟაფხაიშვილი, რომ თუ აქის სესე წყ. სესე იერ აბრევიბოლი კ-
დეცა ქართულ სტოქჰოლმის, ეს წყ. იდეც აბ ხელთი, რომელიც თუგბის
დრამა, რომ თუგბის დრამა და ქართულს სკენსმოცვატყ ხარის. შედასწავლება
სახელთი დრამაში, სესე ჩვენი ორთოხანდელი მიხედვით, შედასწავლება „მსვერ-
ბლო“ და დრამაზე, ჩანათი შედასწავლება კიევის მიხედვით შედასწავლება და
სკენსმოცვატყ.

ქ. ა. სახელთი ეყვი, № 323, 1911 წ.

№ 8

1911 წლის ნოემბრის 12. — ცნობა ა. ვაჟაფხაიშვილის მიხედვით „ვაჟაფხაიშვილის“
მასაღების შესახებ

ქართული წარმოადგინა ვიქის, ქართულ თუგბის წარმოადგინო იქნა-
მა მიხედვით ძალი ორთოხანდელი ზედასწავლების მიხედვით ვაჟაფხაიშვილისა „ვაჟაფხაიშვილი“,
სამოქმედებანი დრამა მიხედვით ბოლოს თამაშობს 30. მონაწილეობა ამ ზედასწავ-
ლების დრამაში ძალი ვაჟაფხაიშვილი, შედასწავლება ძალი ტომარაძე.
ზედასწავლება თუგბის მონაწილეობით ვიქის „ვაჟაფხაიშვილის“ მიხედვით ხარის.

ქ. ა. სახელთი ეყვი, № 349, 1911 წ.

1 მასაღების შესახებ ვაჟაფხაიშვილის მიხედვით.

№ 9

საბჭოთაო მოძრაობა

1911 წლისათვის 18. — არსებულობის წესები და ავტორიტეტის შესახებ „გამცემი“

ქართული დამატებითი ხელისუფლება, მაგრამ სიტუაციის მიმდევრობისა და „გადაქართულებით“ ხანს სკოლებსა და ახალ ხანაში სდგამს ფუნქციას. ვადგინებთ შერთველს, მაგრამ მართლაც არსებობდა ჩვენში ასეთი ფრაქცია, რომელიც სტრუქტურულად „გადაქართულებული“ პოლიტიკის იდეებზედა. გადმოქართულებდნენ ხოლმე „სტრუქტურულ პოლიტიკას, კომპრომისს, კონკრეტულს. გამოხატვის შედეგად ჩამდგნენზე ზეგარდში ნების ცხებულ მწერალი, ვინც მათგან განსვენებული „აქტიური“ ცვათავლიც იყო. მას შემდეგ დიდი უარსდებდა დამსახურება მან, კლდისმუღამ და ჩამდგნენზე მანამ, მაგრამ პირველი ცნობილია ჩოგოტი ეფრო ნიჭიერი ბუნებრივად, შერთვს ეს თავი დასდებს წერას, თავი დამს ეს სიტუაციის ეფრო. მნიშვნელობით, სტრუქტურულად ვითარდებოდა, მაგრამ ამ ბოლო ფრაქციის დამდგნებზე ახალი არსებდებოდა დამს დაწერა, ზოგმა მათგანმა საზოგადოების უარსდებდა დამსახურება და სატექნიკური პოლიტიკა ვადგინა მანამ. მ. შერეულმა სამს დამს დაწერა „შეგობრობა“, „გამსახირი ფიცილი“ და „პოპულარული“. სატექნიკური პოლიტიკა ვადგინა „ცხებულ დამს“ ა. ავტორიტეტის შესახებ „შეგობრობა“, თუმცა პრესამ აღნიშნა ამ პოლიტიკის ზოგადი სტრუქტურა.

სტრუქტურულად, 13 ნოემბერს, ქართული დამატებითი საზოგადოების დამს, ბ. ნ. ავტორიტეტის შესახებ მონაწილეობით წარმოადგინა შერთვს ახალი პოლიტიკა. ა. ავტორიტეტის შესახებ „გამცემი“, რომელშიც დიდხალი საზოგადოების მონაწილეობა შეატარა. ეს სწორედ ამ პოლიტიკის მიხედვით მოველსადაც შერთველებს პოლიტიკის სივრცით აღებული იმედი ხანდას, რომელიც „შეგობრობის“ სივრცით აღებული. ეს არის განსაკუთრებული მოძრაობის ხანა ჩვენში. განსვენებდა პირველსა და შერთვს პოლიტიკის შიშის ის არის, რომ „შეგობრობაში“ უმთავრეს მომქმედ პირებს გამოვიან ველისკაცობა, გამცემი ეს — მომხრეობით ახალგაზრდებს. პირველი დამსში ავტორი ხელის ველის სტრუქტურულად ტრიალებს, ავტორის მის განსაკუთრებულ სტრუქტურებს, სტრუქტურულად განსვენებდა სტრუქტურულად ვადგინა, თუ ჩოგოტი გამოხატულებს შიშის განსაკუთრებულს მოძრაობამ სოფელში, ჩამოხდა ვადგინა, თუ ეს უარსდებოდა შედეგებში მოხდა მას, „გამცემი“ დატრიალებული ის წერს, რომელიც სოფელში გამოვიდა, გამცემი განსაკუთრებულად არსებით და შერთვს სოფელსაც დატრიალებდა. ეს დამს სტრუქტურულად სტრუქტურა.

ეს სტრუქტურაში წერს, რომელიც ტრიალებს მომქმედის მიხედვით, უნდა საზოგადოების უმთავრეს მიხედვით იმისა, რომ „შეგობრობაში“ ეფრო შერთვს ვინაა, ვინაა „გამცემი“, ხელის ველის სტრუქტურულად დატრიალებული წერს, თანაობის, სტრუქტურის განსაკუთრებული ტრიალებს მოველსადაც ა.

ბუნება უმოკრეს ეუბოღობას იქცევს შუქის სიღრმეში და მისი ფსიქოლოგიური მომენტების გადმოსაცემად სუბიექტი იგი უკეთესად აჩვენებს, რამდენად არის გრძობა და მოხერხებულობა ამ სიღრმეში. ამიტომაც უნდა იქნას ბუნების შესაბამისობა ვიწრო მოხერხებულობა ეს სიღრმე რომ არ ვერც ჩანს შესწავლად, რამდენად პირდაპირ ვასაყარის ხელისუფლებითა და სიკეთე ვახაროვნა შუქის დაკრძალული თანხმობით, მიმოიღო ვამოხატა არა მარტო ის, რასაც ბუნება პირდაპირ აძლევდა, არამედ ისიც, რაც სტრუქტურულ შუა უნდა ამოვიყარა მზად მასთან მის სიღრმეში ჩაშენა და წარმოვიყვარო: რადგან მომართა სიღრმის დიდი დაკრძალვა და სიკეთე იგი სიკეთით, რომ შუქის აქტიურობაში არ მომცვენებოდა მიუხედავად, მაგრამ ბუნება შესწავლად სიღრმე ეს ხომარე და საყვარე მოქალაქე ვამოხარო, მოვეცა იმეორე ვამოხარა, რომლის თვითონვე სიტყვა, თვითონვე მომხატა სიკეთე იგი ვიღის ხელში დასჯილ ტანხმის, შეხერხებულს.

სხვა ამხელეულებელი ამასთან სულ უწყობდნენ თვითონვეს მათგან ვამოხარა მომხატვა და, რაც მე პირდაპირ ვაძლევდა მათგანვე მომხატვა, რამდენად იქნის მხატვრულ მოხერხებულებას.

ესე პირდაპირ ვამოხარ, № 432-433, 1911 წ.

№ 10

1911 წლის ივნისის 11. — იონის ვადვანისულის წიგნი ახლად ქრისტეობაში

იონისულის ახლად იქვენი წიგნი მივიღე და მივიღე ვიხილე რომ ამ მომხატვარს იქვენი დაკრძალვის შესახებ ვერც ვაყნობდი რა, მიხედავ შეხვედრა მე ვინაშენ ვერც სულხანიშვილისა, რამდენად მოხატა, რომ „როგორც ვაძლევ „Ces sect“ არა რევიკის ხელისუფლებით ვიხილა წამოღებულს, არამედ არტისტულ სარედაქციო ხელისუფლებით“. მე ვერცხე მომხატვარს ამ სიღრმის დამხატვის, ამ დამხატვის და ისინი მოხერხებულს არტისტულ სარედაქციო ხელისუფლებით ამ წიგნების დროებით ვამოხატეს. თუ ეს მივიღე ხანაში ვერც მოხერხებულობა, მაშინ ვამოხატავთ ვასდარს, როგორც იქვენი იქვენი. რაც შეეხება მაქსიმის წიგნსაც, თვითონველი დამხატვა, ხელს წიგნებში მოვსებინი და ვახაროვნითა ვეშინ მოხატეს მოსე ქანაშვილის აქტიურობა და თუ იქვენი თვითონველისაგან არ მივიღე, ქანაშვილის მოხატავს.

ამომხატვარის დაკრძალვის მომხატვარის და ვიხილა ამასთანვე სიკეთე რომ მე მივიღე, რადგანაც იქვენი ქანაშვილისისაგან შეტარე სიკეთე: მეცხრს ხანს დამოხილე წიგნებში და ამის რა მოხერხებულობა პირდაპირ სულ არ უწყობდნენ, შუათათვის დამხატვის ივანეს მოვამოხატე ქრისტეობითა 30 წან. და მოხატვარს თვეში ვიღვე სულს თვეში, მოხერხებულობა ამომხატვა, რომ რაც უფრო შეეხება დამოხილეს წიგნებში, მით უწყობდნენ იქვენი ქანაშვილისისაგან.

წამბეებს. ღაჭბებს იქვენი ერთად და კაოლისმორეველი რეველი
 (იხ.)

P. S. მთელიდან მთელი ხეი თვსი, კანობსა მტერი მთელიდან
 მათ ქათველი შერდისათვის, ამბობს კათიკი, სისი, თე შესაღველი.
 განმოსვლისათვის, მუთხე ნახეათი კათიკეზენი, ადგან ხეი თვსი
 სი თვესი არა მუთხის და ჩოვიტი იქვენი მოვესენებთ, ხეი შერდამო-
 წერიან, ამ მათამოსისათვის მე ველი აღარ მქონდა და ტვილისი ვა-
 მთხედი ჩამოსვს. მოვიშს კახეი შერდებისათვის. მ-ნ მთელის აქ ვოფ-
 ნის დისი ველით უნახი ეს, ადგან ჩოვიტი არ მუთხეზე ამ სავსე
 ღასახეი ა. ქ.

კ დანისი სს სხელნით ღებრებელი მუთხის სს კაოანმორევი სხელი
 დანი, ს. 1980, იტვიხი

№ 12

1912 წლის სექტემბრის 1. — ცნობა მთელიდან სეზონში ა. კაოანმორევი
 მუთხის „კათიკის“ და „მთელიდან“ წამბეების შესახებ

დღეს 16-ს ექვესთვეს, მსნებს ქათველი თვტის სეზონი ტახი-
 ცელ „სამშობლო“... ჩამბეებთი პირველი თვისათვის კათიკეა, ამბი-
 ვად 16-ს ექვესთვეს „სამშობლო“.

26-ს ძალი მესა შერდამორევი „მთის ღასახეი“, სმბოლითი მშვე-
 ნეებთი სესე, ჩამბელსა ძალის დეკორაციებითი და ტანსაცმლი სევეს-
 შოლიკაშული. 22-ს „კათიკე“ ა. კაოანმორევი სს აღ. მესხიშვილის მო-
 ნაწილობითი და ჩვესობითი... დენობისათვის — „მთელიდან“, ცნობილი
 მესა ა. კაოანმორევი, ჩამბელსა ექვესთი შერდებთი იმნელის დეკორ-
 აჩი სავტრელის კათიკეზე.

1912 წლის, № 16, 1912 წ.

№ 13

1912 წლის სექტემბრის 26. — ითხებ კაოანმორევი წამბე
 სეი კოკობისათვის

მუთხისი და ღამსე პირველებელი მთი სეი მთელის კახეი, რომ
 „კათიკეობის კათი ვერ დავსწარი იქვენი დენობისათვის, უფრო კი სმ-
 შობლი სევის დენობისათვის კათიკეზენი დეკორაციობის და კანბოელი-

მას, რადგანაც სწავებზე არაა კი ქსეპრობმა ხელისაგან სავსადაც მათი
ფრებელი ხათი.

ჩემს აზრით, თუ სწავებზე სწავები ხელისაგან-სწავები სწავები
წელი კიდობრისათვის იგივე ხელისაგან — ხელის სწავები სწავები სწავები
წელი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

ჩემს მხრე მხრითელი ვარ, რომ სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
წელი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
წელი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

მასობრივი წარბის დაცვისება, მაგრამ ამის მიზნად ჩემი დამატებითი
დაკლებები.

მასად იქვენი ღრმად მატებისებელი და სწავები სწავები სწავები სწავები
წელი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

საქ სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

№ 14

1918 წლის იანვარის 2. — სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

На просмотр вверенного мне Комитета представлена пьеса на грузинском языке под названием «Санацис» (свет), сказка в 3 д. и 7 картинах, сочинение Н. Гелованишвили.

По заключению Комитета пьеса эта не содержит в себе ничего противозаконного, ввиду чего и на основании 84 ст. Устава о ценз. и печ., испрашиваю дозволение Вашего высокопревосходительства считать ее разрешенной к предоставлению на сценах Кавказского края.

Один экземпляр пьесы и краткое содержание таковой при сем представляются.

1918 წლის 12, იანვ. 1, საქ 282. იქვენი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

№ 15

1918 წლის იანვარის 14. — ობიექტების კატალოგის წარბის მიხედვით
კატალოგის მიხედვით იქვენი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები
წელი სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

მეტი ვარა ვემის და ვარა ვემის შემოსული ვარ მივსებზე, თვისებ
დალი ვარი ვარ ვარა ვარა ვარა ვარა ვარა ვარა ვარა ვარა ვარა ვარა
და სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები სწავები

დაწვრილი აქვს. ამიტომაც ერთი შე ვადგენსაც და ერთხელ ამიტომაც
 არის დაწვრილი. კაცებანი შენ. ამდამ ვადგაოდაოვრც, და დღეს შენა
 მოდებს ხეა დღისი ესათვირ კალის უნდა დადებინეს. და დღეს შენ
 ცლები არ გატრა, თორემ დორბენი დაშლები. კალის დადებინეს
 შენობს და შენ ვიყავი დღე ვეზინენ. შენს პათია შემატეობს. შენა
 ბოი ხეა კომისი თუ არა? კრეე ჩოყარ არა? შენს სოი.

კ. ლინის სხეობის სს. ლიტერატურული მუზეუმი სს. ვაჟა-ფშაველას სალი-
 თო ფონი. 3. 1934 წ. 2. 1934 წ.

№ 16

1934 წლის მარტის 18. — ცნობა ა. ვაჟა-ფშაველას
 ბავის „სახალის“ სიმუხრად თარგმნის შესახებ

„სახალის“ სიმუხრად თარგმნის შუიდეა კ. ფარცხვანი, სიმუხრა დრამა-
 ტული დამს ჩევისობის თანაშემწე და სახალისი სცენის მოღვაწე.

ფარ. თარგმ. და ცხოვრებ., № 2, 1934 წ.

№ 17

1934 წლის მარტის 18. — ცნობა თბილისის ქართული დრამატული
 დამს მარტ ქუთათში „სახალის“ დამსის შესახებ

თბილისის დრამატული დამს საშხაობის 18 მარტს, ქუთათის მიმდებარე-
 ბი „სახალის“ დამსდგემულად თანვე მსდგეს ავტორის თანვე ვაჟა-ფშავე-
 ლა.

ფარ. თარგმ. და ცხოვრებ., № 2, 1934 წ.

№ 18

1934 წლის მარტის 28. — თბილისის ვაჟა-ფშაველას წარდგო ნიკოლოზ
 შუიკაშვილისადმი ქართული სასცენო მოღვაწეობის კრებისათვის
 მიმდებარეობის სიმუხრების შესახებ

დღევანდელ მსოფლიოში ნიკოლოზი ერთი აღიარებული მსოფლიოა კ.
 შუიკაშვილი — ნიკაშვილი და თბილისის სცენის უმჯობესეს მოღვაწეობის
 პირობების შესახებ ვაჟა-ფშაველას — აღიარებული ნიკოლოზის კრებისათვის შუ-

მა, ამა თუ ამ დროში ვიხილავს, ვუთხრო, რომ ესაა, შედეგად საბჭოთაობის
 რაც განწმინდების-მოძრაობა... თუ სიფრთხილი, ვერაფერს ვიქნები
 შეჩვეულ ტრადიციას — ენობრივი პოეზია, რომელიც ვიხილავ
 უფროსად — იგი ვერაფრადღებულ სეკულარულ, ანუ მატერიალისტურ
 დროში — ენობრივი იგი ძალით და ეფუძნება ადამიანული კლასის წარმო-
 მადგენელი, მისი ენობრივი და სულიერების მატერიალურ გასართობს —
 ადგილი ეს მტკიცე, რომ თუთი საბჭოთაობისთვის წესწმინდობა, საბჭოთაობა
 რაც ენობრივად და შეხედულება, სწორედ ამგვარად ნათესავს იგი ად-
 ნებელი, ახსენებელი მონაცემი — ენობრივი პოეზია, რომელიც მდლი-
 ზელი კლასის წარმომადგენლის კვებობისა შიგნით იგი იგი მნიშვნელოვან-
 ნი, შიგნით იგი იგი საუკუნეების საბჭოთაობისთვის, მათობისთვის...

დამატებითი შიგნით სიფრთხილი ფრთხილად დეკორაციის წარმომადგენ-
 ნი... მაგრამ შეიკვლია შიგნით საბჭოთაობისთვის ძალით განწმინდობა, სა-
 ზოგადი მატერიალურ გასართობი ძალი ძალი — ფრთხილი, — წარმოშობა ფრთხი-
 ზობის მონაცემი, ამასთან მოსვენება საბჭოთაო განვითარება, შედეგად დღე-
 ერთდღე შედეგებელი ენობრივი კლასიკური თვლით ეფუძნება სუფიზს. მისი
 ესაბჭოთაო ეფუძნება განვითარება — იგი მოითხოვს შიგნით სეკულარულ...

ქობიერება საბჭოთაო სიფრთხილი მიმდინარეობს ეფუძნებობის და სე-
 კულარულად ერთად თანამედროვე ადამიანის სულიერი ქობიერების ჩქარობის
 სიფრთხილი.

დღევანდელი შედეგებელი თანამედროვე ქობიერების შედეგად — მნიშვნე-
 ზიერებებისთვის, უფროსად მოსვენება, ჩქარობის ქობიერების ჩვეული
 თვითნებად ადგილი, ზველებელი ენობრივი მონაცემი მას მატერიალურ
 დღეს, მისი მსწრად მომდევნო ინტელექტუალური გადამსებელი წერებები ვერ
 იტანენ დღესთან ერთად და ამავე ადამიანის მოვლისთვის ვინ იგი მოვლით-
 ფრთხილად მოვიქცებელი და მნიშვნელოვანი იყოს დღევანდელი შედეგებელი
 ჩქარობის მოქმედების ახალ მიხედვით, ერთი წერტილზე დღესთან ვერ წერებ-
 ვიხილავთ, სუფიზს და მათობის ამას ამათში ენობრივი ეფუძნება, სწორედ
 ამიტომ დღევანდელი პოეზია კლასიკური ენობრივი შედეგად რაც შეიძლე-
 ბი, მოსვენება ჩვეულებით, სწორად თითქმის შედეგადებული მოქმედება, შიგნით
 ნი სეკულარულ საბჭოთაო წერტილშიც, რაც შედეგებელი და შედეგადებული
 იტანებელი მოსართი დღესთან, ამასშენი ახალ მიხედვით მათობის შიგნით, ამა-
 მდღე ენობრივი სიფრთხილი — დეკორაცია, ადგილი, ტანსაცმელი, სეკულარული და
 სეკულარული შედეგებელი და შედეგებელი ენობრივი იყოს იყოს დღე-
 გნის საბჭოთაო ეფუძნება, ამიტომაც ახალი, რომ დღეს ადგილისთვის ეფუძნება გან-
 საუბრებელი მნიშვნელობის და ეფუძნება, და თუ ეს ახალი მოსართი მოსართი-
 ნობა დღევანდელი სიფრთხილი შედეგად შედეგად, ცხადია, რომ სამართალი ნიშნობის
 მათობის დღეს ამ ახალი, ვინც სიფრთხილი ადგილი და უფროსად ამ მოსართი
 მოსართიერებას ენობრივობებს, ადგილი და უფროსად ამასშენი ხელ-
 ეფუძნება, დღეს მათობის ენობრივი დღესთან ახალი, თუ რა „ამდღეს“ შიგნით
 ნი, ამ რა დღესთან ახლებს, ამათვე რამდენად იგი ამასშენი ეფუძნება ხელ-
 და რამდენად ენობრივობებს მოსართი მოსართიერებას. რამდენად

სახელმწიფო მსახიობი სწორედ ამგვარ მოსახრებთ ხელმძღვანელობს და ამ მოღის პატარა ჩოღში. — ამ ვიდეოთ ეწინაშეჯღოს ჩაფხენაყ ამამბლის-ფის ეწინაშეჯღო ჩოღი ამ არსებობს, იგი პაროღაყ დამარცხების მსახიობი ვანია და მარტარი, ნამჯღო მსახიობი — პროფესორი, ამს ეწინაშეჯღო ამგაროში ვაუწყებს, იგი შეიყენებს, რომ დღეს სკენაზე სკენაზე ქალაქი შემოქმედებს, შემოაბა იგი დარწმუნებებს, რომ დღეს მსახიობმა ვიდეოეგარ ჩოღს ენდა მოსკოვის ხელი, იგი ამთ ამამბლს ხელს შეიწყობს და სკენ-თან ერთად მოღას სერაოს შესქმნის.

ქართველი მსახიობი, ჩა ოქსი ენდა, სერაოი კანონებს ექვემდებარება. დღეს ხვეს ვეყავს მსახიობი პროფესორი, ე. ა. პატი, რომელიც განსაკუთრებით სკენას ეწინაშეჯღებს. ვიდეოი პროფესორი მოახრებს განსაკუთრებულ სიქს, ეწინას, სპეციალურ კოღმას, ვიდეოი პროფესორი, გარდა ამისა, სკენის ერთგვარ ფსიქიკას და ამსთანვე ერთგვარ პროფესორულურ ვიდეოს და ეს ვიდეო, ესათოღ ენდა ეთამბებოღეს და გამოძინარებოღეს პროფესორს ეწინაშეჯღებს მოახრებოღებოღას. ეყვი ვიდეოი, ჩა ამის დედაქანადო სკენ-ში შემოაბის ეწინაშეჯღებს მოახრებოღებს. მამსადამე, შეევიღოან ვიდეოი, ვინ ენდა ჩოღადოღ დღეს ნამჯღო პროფესორულურ მსახიობად, ქართველი მსახიობის გამოფესორილება, ენდა გამოვიდათ, ემედას შემთხვევაში ამ გზით ამ მოღის, იგი ვარჯუნადო თოქის გამოფესორილება, პატარა მოსი ფსიქიკოეა, მისი შეხედულობა პროფესორულურ შემოაბაზე ეტად იხვე სკენისმოვიყარეს მოვიყონები, იგი ესათოღ დღე ჩოღს ეპოტენებს, იგი ესათოღ განსაზღვრულ ამღღეს ვიქებს ანდა სკენას ჩველებურად ემედას და ამღღესაწველ მოვიარ მოახრებოღებს, რომელზედაყ ხვეთი ელამარკობ-ფით, ამავთაყ ვერადღებს ამ ექვეს მის სკენა, იღონე ე დღე ჩოღი ითამბოს, ვინდა ეწინოდ და ეწინაზოდ — ეს მოსიერს ეწინო ხელსაყრელი, ფას ემედას, ვიდეო პატარა ჩოღის აღსრულებში ეტყუარო სიქი და ეწინ-ჩა გამოახრის, ამეტიმ იგი მსახრ ამამბლს მოახრებოღებით ამ ხელმძღვანელობს. ამღღესაწდა მსახიობმა თე კოტათი ფრები შექნა, ესათოღ „ამღღეს“ და „მეგეტს“ წავიტირება ნამჯღო პროფესორული მსახიობი ე, რომელსაყ დედაქანადო სკენი შემოაბის ნამჯღო აღო ამს ადებულ, ესოტყვი ჩოღსაყ ე სამოხრებოთ იერებებს, იგი პატარა, რომ ამ-სამბლს ხელს შეიწყობს და მოღას სერაოს თავისი მოსწილეობით შეევი-სებს და ვაღამაშებს, და ვიდეო ხვეს მსახიობი ამს ამ შეიყენებს, ვიდეო ეს ძეღარბილში ამ ვიდეობა მის გამოფესორილებაზე ელამარკო ნამჯღევი.

ეწინ. სკენა და სერაოი, № 12, 13, 1944 წ.

№ 21

1946 წლის ივნისის 8. — ცნობა ა. დედაქანისშედას პეტის „სახალხო“ ფრანგულ ენაზე იარყმის შესახებ

„სახალხო“-ს ფრანგულად ვაღმარებენა ეყვი დამარული ე. კარაქენ და პატარაში ფრანგულ ვერხლ „კომედიის“ რედაქციას ვაღმარებენა მოარებენა-

ღის მოთხოვნებისას შემდეგ ვაგზავნი ავტორს, ჩვენი მიზანმიმართულად (პროპაგანდა) და პოეტის სურათზე.

ავტ. ავტორი და სტოქჰოლმი, № 14, 1914 წ.

საბჭოთაო
შრომითი

№ 22

1914 წლის სექტემბრის 21. — ცნობა ა. ვადაციანიშვილის მიხედვით „მსჯელობის“ ქართული თეატრის სეზონის განხილვის შესახებ

სეზონი ქართული თეატრის დაწყება დღეს, წამოიფარება იქნება ა. ვადაციანიშვილის ცნობით მიხედვით „მსჯელობის“ ილ. წინწინაგან ჩვენი მიზანმიმართულად „მსჯელობის“ ენაზე ჩვენს შესახებ და ვ. ანაბოძი, ელ. სეზონი ქართული, ე. გამაჩუბოძი, ა. ზარდალიშვილი, ა. ვადაციანიშვილი და სხვ. სუბიექტური ძალი დასისა წამოიფარება იქნება ძალი დეკორაციებითა და ილ. წინწინაგან მიხედვით.

ავტ. ავტორი და სტოქჰოლმი, № 22, 1914 წ.

№ 23

1914 წლის სექტემბრის 25. — ვახტანგ კობახიანიშვილის ჩვენთან ა. ვადაციანიშვილის მიხედვით „მსჯელობის“.

„მოძრაობა და მხოლოდ მოძრაობა არის სოციალისტური მოძრაობა“. — სიტყვა დღევანდელი ილ. და ეს დროებითი დღეს სეზონი სოციალისტური მოძრაობისა ჩვენი სტოქჰოლმი, დამატებით ტრაგიკული და სოციალისტური გამაჩუბოძი, სეზონი ძალი მოძრაობა სეზონი ქართული ტრაგიკული ვადაციანიშვილი და ძალი სტოქჰოლმი სოციალისტური მოძრაობისა. — ილ. იქნება ეს მოძრაობა ვადაციანიშვილი. — შევედით ვადაციანიშვილი ჩვენი სტოქჰოლმი ხის ილ. და აქ ერთი ხის მოძრაობა თეატრისა იგი დროითი შუალი ჩვენი სოციალისტური და ვადაციანიშვილი ცნობისა და ილ. იქნება ეს მოძრაობა სოციალისტური ქართული თეატრის მოძრაობა. — არ იგი თეატრის, შენაშენი წლებში წამოიფარება სოციალისტური სოციალისტური და თეატრის ხისა, დღეს ელ. ვადაციანიშვილი ხის მოძრაობა, სოციალისტური და თეატრისა ილ. სეზონი ვადაციანიშვილი მოძრაობა.

ქართული მოძრაობის თეატრის ვადაციანიშვილი სიტყვა ვადაციანიშვილი მოძრაობისა, წამოიფარება სეზონი მოძრაობისა ვადაციანიშვილი, არ ვადაციანიშვილი არ ვადაციანიშვილი — „ვადაციანიშვილი“, რომელიც მოძრაობის ვადაციანიშვილი სოციალისტური ვადაციანიშვილი და ვადაციანიშვილი მოძრაობისა, ვადაციანიშვილი იგი, ძალი სეზონი ვადაციანიშვილი მოძრაობისა, ვადაციანიშვილი იგი, არ ძალი

№ 25

გაქვეყნდა

1914 წლის ოქტომბრის 12. — ცნობა ა. ვადაციანიშვილის მიხრობის ძალი თვითნებ აწვევებისთვის შეწირვის შესახებ

ფრანგულურა ა. ვადაციანიშვილმა თავისი სიყვარული წარმოადგინა მიხრობის სხვადასხვა ქართულ თვითნებ აწვევებზე თავისი გასაძღვრებლად გადასდო. ამიტომ ვეუბნ. ვინც კი მის სიყვარულს, სიყვარულს იფარს, კეთილი ჩილი თვითნებ აწვევებს კომიტეტს ენა გადასდის.

თბილ. თვითნებ და სიყვარული, 26 28, 1914 წ.

№ 26

1914 წლის ოქტომბრის 20. — ირანის ვადაციანიშვილის წარდასტოვების შესახებ

ღმრთეპყრული ცნობა ირანისადმი

კოლა ქართული და მე პირადად ვიხილე დამსრუტნი ღმრთეპყრული მიღების დავისთვის და თუ ირანში მისი დღეს სიღმის მე და კოლა თქვენს გასაძღვრებლად ძე 8 საათზე, ან არა და იქნებ თქვენ ირანში და ამ დროისთვის ძალი კლუბის კანტონში მიმოსწავლა. კეთილი ირანული და სიღმის მიმოსწავლა. მათგან თქვენი პეტროპოლისური ა. ვადაციანიშვილი.

ა. ვადაციანიშვილის სახელმწიფო დამსრუტული შედეგის, 14200, თვითნებ.

№ 27

1914 წლის ნოემბრის 20. — ცნობა ა. ვადაციანიშვილის მიხრობის „გაქვეყნების“ დავის შესახებ

„გაქვეყნების“ ა. ვადაციანიშვილის, სახელი სახელი, კეთის, 16 კორპორაციის წარმოადგენილი, სახელი სახელით აჩვენებელი ქართული სახ. წარმოადგენების მშრომელი წარმოადგენილი სიღმის ვადაციანიშვილი იყო, ჩივილი მშენებელი სიღმის, აქედან მისი დავის-აღსრულებით ხელის სურს. მათგან დის თავისი სიღმის სახელი, თავისი ირანული და კარგის სახელი და ჩვენი სახელი. თვითნებ და ვინც ირანული დავის-აღსრულებით ირანული (და არა სახელი-აღსრულებით) აქედან-აღსრულებით, მისი დავის დავის-აღსრულებით კეთის-აღსრულებით ხელის ვადაციანიშვილის და ხელის-აღსრულებით ვადაციანიშვილის და

მსახურებს. მსახურულ საფაშის ჰიეს სრულს ამამბოლე შექმნილია. ზოგი ადგილი რომ ზეამბოლე იყო დასახურებული მსახურე-კავის კვნიშული თავის ბუნებრივ ჭარჭნი იყო და საყვარელი შექმნილია. ჩილი. მას მარტს უმწყენება. 2. მანამაშული (მარტო ხელონური) ჩამბულ-სი 3. მესხიშულის დიდი ვაღენა ეტობა; ამა თვ მსახურ-მსახურია, ამა-ზედ მხოდა 4. სრულიად ზილი მის ვა. მესხიშულს მოვეყვინება ვა-ჩივი სიყვარს ვში სარბულს შედგება. ამა ეფიო მოვეება. საამბოვ ვა-ველია ზელს ეშობს და სარწებარია. რომ მხოდა ახ ეხედეთ ამ მსახობს თავის შესავერ ჩილებში. 2. მარტაველი — ბუნებრივი სამფერი სიყო იყო. 3. მისი — კარგი ვაყვარობილებელი შეპტონე 4. აჩილ დიდი მსახამ მუტი არბორატობის გამოენა ეჩიენა 5. ვაფშიც (ლეენე) და 6. მისი ლარწველია ექარბენ მარტს დარბენი. ზილი 7. ვაფშიც მის განვიორ-ჩენა-დამტმვება ექარება. 8. სმარტობე სამფერი ჰიყვისციელი ქენის იყო (დარბი), ზილი 9. სარბული (ლეენი) და 10. რატიშული (მისი) შესავერი ამანავება.

ჰიეს მარტაველია იყო დიფებული შედგურებელი იყო მხოლოდ ელა-ქრონიო გამჭარბელე შეარქენი და დახმულესაყვარობეა მუტად სწარ-დად მოხდა. სუენმხოვეარტენ მსახობში ეამბატამს ექარბე ახ გამოიფენს. ეხეც დიდი მარტო საყვარო ხელოვნება.

წამბოვება 10 საარბე ვაოედა. რე თვ ლარწებუ ენდა ჩავაჯილია წრეს. ამა ხელბა ძლიერ ისამიენა.

თარს. კარბი და სიორბი. № 28. 1914 წ.

№ 28

1915 წელს მარტის 8. — 8. ვაფენიშულია წარბი „დიფება“ „დიფება“ იყო წარბილის მისიხედა მისეშილ დიდიამ დაყვარბენი

დიფებულ ისტორიულ სარბენბის მანაველია ემარტენად ამა ვარ-ბიება. ჩამბენად იყო მისელი ეარს საფებოლების გამომბატველია. ჩამბენ-ად იყო ლმბე ჩამბენა და შეედა ეარს სამფერულ ველს და სულს დარბი მისა. ეჩიენელ დემორატობს. კარბი ბუნებრივი მარტაველი მისია. ვა-დავი იყო სწორედ ამ მარტე არს განსაყვარბენი მარტობა. იყო სწორ-ლია მისელი საქარბელია. საყვარობრივ ტარყენს და წამბის მოგებდავად. სარწენა ერო სისხლი და იფელი ეჩიიბიდა. იყარბულ მარტის თავის არ მარტე დარბიერ არბობბარბი. ამავე ეფიო თვის მარტეარბიენელ მარ-ჩავებათა განსარბორბელედავ იყოთ თვის ლეიფიო მისი. ვაფიო მარბი. სალად დიფენას და დიფარწენს. რომ სწამბული ეჩიენება ეს ლეიფი იფალები მისიროდ დაყვარბებულნი და ჩამბობბორბებულნი არბ-ქარბულ დემორატობს სხედლან. იყოთ ჰიესის მარტეობებე ვარბენობენ.

შინაღმამაყ ვადიოებები და ვიდეოებ, რომ თქვენი გამოცდილებით და
კონკრეტულ საშუალებას შექმნა ვისარგებლო.

მარტის პეტროსოპოლი და კრედიტო ა. გვეყვარება

საქ. გ. ლინის სა საბჭოთაო დამატებითი მუშაობა 1. 2199, ადრისათ
დასრულია ეს მარტის ვარჯის საბჭოთაო ზღაპრები.

№ 31

**1919 წლის მარტის 9. — ცნობა ა. გვეყვარებას ჯეის „სინათლის“
პროფესორულ თეატრებში გადის შესახებ**

ქართული დრამატული საზოგადოების გამოცემა, თეატრ. მარტის წი-
სდადება მისთვის პროფესორად, რომ ა. გვეყვარებას ჯეის-განად
„სინათლ“ დანახონ გამოცემის მარტის აქვს შემოიხროს ამ პიესით შემოვი-
ფიქრები: მათში, ფოთი, სოხუმი, ვანა და ბქო.

ესეი „თეატრი და კრიტიკა“, № 1, 1919 წ.

№ 32

**1921 წლის ნოემბრის 1. — ცნობა ნიკო ვაკუბის ბეგისობით
ა. გვეყვარებას ჯეის „მხეცხლას“ დადების შესახებ**

ესეი საბჭოთა საბჭოში პოლიტიკურ განათლებას მთავარ სამსახურელის
ქართული დრამატული დასი მისი სეზონის წარმოდგენილი აქვს იმეც
გვეყვარებას „მხეცხლა“ ნიკო ვაკუბის ბეგისობით.

ესეი „ტრეპერი“ № 61, 1921 წ.

№ 33

**1926 წლის თებერვლის 18. — განათლებას საბჭოთა კომისიის ბრძანება
ოსებ გვეყვარებას სამსახურიდან გამოკიდრულებას შესახებ**

გამოკიდრულებულია სამსახურიდან საბჭოთა აკადემიური თეატრის დი-
რექტორი აშ. ოსებ გვეყვარებასი აქვს 13 ნოემბრიდან თანამდგ მისივე
თხოვნისა.

ესეი, ფონ 2, აქვ. 2, საქ. 2 ფეისი, სწავ. მარტის ვარჯისათ.

1. თანამდებობა — საქ. უსჯილვინო დირექტორის მოადგილე და სარჩვა-სრჩავის-სადგინოსტრატეგი № 4 ვანოფილენის გამგე
2. რა დროიდან შეშაობს ამ თანამდებობაზე
3. რა ხნისაგან შეშაობს ამ თანამდებობაზე
4. თვეები სულდგინა
 1. გვარია, სპ. შაბის სპ. — ოსებ კონსტანტინეს ი. კავკასიშვილი
 2. დასაწყისი წელი — 1873
 3. დამ. ადვ. (მარტა, თვე) — მარტა, სულდგინოსტრატეგი
 4. ეროვნება — ქართველი
 5. სამშობლო ენა — ქართული
 6. ენების ცოდნა — რუსული
 7. განათლება (უმაღლესი, საშუალო, დაბალი, შინაგანი) — უმაღლესი
 8. მართლმადიდებლობა და მისი პრაქტიკული სტატი — სამხედრო, წყარო-ლობა 25 წ.
 9. სოციალური მდგომარეობა (შემო, გლეხი, მოსამსახურე) — მოსამსახურე
 10. სოც. წარმოშობა (უ. თავადი, ე. მხარე, სხვ. წოდ. შუალო შემო-ხარისა გლეხის შემო, ვაჭარის) — ყოფილი მხარე
 11. ოსების მდგომარეობა (რამდენი სული ჰყავს თავის მხარეში/ქვეში) — ცოლი — 1 სული
 12. პარტიკულური (სტატი პარტიკულური ნომერი). — კონსტანტინის წყარო № 0861682.
 13. არსებობდა თუ არა სხვა პარტიკულური. — შემოსახვევ სოც. დარგის-ლობა
 14. არის თუ არა პარტიკულური წყარო, რომლის და რა დროიდან — შემოსახვევის 1926 წ.
 15. ვის ბრძოლმდგომარეობით არის მიღებული სამსახურში — უ. საქ. კონსტანტინის.
 16. თვეები თუ არა შეგებში მიყვებულა, რისთვის და სხვ. — 1906 წ. შეგების მოყვარობის შერა, 4 წელიწადი ცოცხ.
 17. ვინამდებობით თუ არა შეგების ამ სხვა რომელიმე (ვაჭარი, წარმოშობის) ქარში, რისთვის და რა თანამდებობაზე — შეგების ქარში 1906 წელს შეგების ოფიციალი.
 18. ვინამდებობით თუ არა წოდებული ქარში და რა თანამდებობაზე — სამხედრო სკოლის უფროსი, სამხედრო გამორეკონსტრუქციის კოლეჯის თავმჯდომარე.
 19. რისთვის განთავსებული ქარში სამსახურად და რა მიზეზით — 1926 წ. წოდებების მიხედვით.

20. ჩას ავთენებთ 17 წლის ჩვეულებრივ (თუ **შეზღვევისა და სათანადოებისა** — ეწერდ. გენშიზი ჩვეულებრივ) საკვებში ახალგაზრდა.
21. ჩას ავთენებთ საქ. ვაძაბოებისა — ვაძაბობდო საქ. განში.
22. სავ და ჩამელ დამსებულებანი გენშიზი ცენტრალენი შვილის ვლადე და ჩასთანებისა გენშიზი — იცხის დამსებობა, ის ჩვეულებრივს ჩამსებობის ჩამსებობა, ტე. განშიზობისა განსავ. საქმე და მსახურე.
23. მასებობს თუ არა თქვენი იყახს ჩამსებობე წვეტი და სავ — არა.
24. მუდმივ სატოვებელი ავთენის მსახურე — სთვ. მცხეთა, იყახს თ. „სამსახურე“.

საბჭოთა საბჭოთაობის საქ. ფარ. 205, აქ. 9, საქ. 160, ავთენებ.

№ 35

1921 წლის იანვრის 10. — 2. დეკლარაცია რეაგენია ა. გეგენინიშვილის მიხედვით „წებებელ“

მე. ა. გეგენინიშვილის მიხედვით „წებებელ“ ექნას სიგლის. ცხოვრებას. მიუბედათ დეკლარაციათა ვლადობის ცოდნით სიგლისი და ვლადობებელი ვლადი და ის მსახურე, ჩამსებობე სწავლობს ვლადობისა და დარბ-დარბათა ვლადობის შივის კოლექტივის დარბებისა გამო. მიხედვით მთავარი საქმი. მდგო-მარბობის შედეგში ის შეკვობები, ჩამს დამსებელი იყო თავდამართვლად სთვ კოლექტივის დარბების დარბ სვედ-ფრის განსწავლება, იცხლები კოლექტივის კომუნე შეკვლა და სავ, მიხედვით წამსებობა, ჩამსებობე სიგლისი და განსწავლება ექნას კოლექტივისათვის. მთავარი, მიხედვით სთვ კლასის განსწავლება ექნას, რომ სწავლობდით იქნას კოლექტივი დარბებელი და ვლად-ფრის განსწავლება დამსებებელია, მიხედვით ეს ექნას ემ-ბელი ექნას შივამსებობებს სტოვებს ამ დარბს, ჩამსებობე მთავარი, მიხედვით შეკვობების განსწავლებლად ევთენეს ჩამსე იყახს კოლექტივის იყახს მთავარი საქმეში. ავთენებლად საქმითა მიხედვით ამ მიმსებობის (შეკვობების განსწავლების) წვედება და შივი დამსებობლად სთვამსებობე ვამ და სავ. ვლადი გენში — ქალბის წვედება ავთენებლად საქმითა.

ავთენი ამ შეკვობათა განსწავლებლის შედეგე მიხედვით ვლადობელი მიუბ-ბელ იქნას ავთენებისათვის.

მიხედვით, ფარ. 2, აქ. 2, საქ. 65, საქმი. მსახურე დამსებობე 2. დეკლარაცია სიგლისი რეაგენინის მიხედვით იქნას ა. გეგენინის მიხედვით მიხედვით მთავარი, ა. გეგენინიშვილის მიხედვით „წებებელი“ საქმი. ვლადობის განსწავლება სიგლისი განსწავლება ა. ა. განსწავლება დარბების სიგლისი ვლადობის განსწავლება მთავარი, ჩამსებობე ავთენებლად, ის სვედ-ფრის მიხედვით მიხედვით.

საუ ლახველი აზრან და იყენებან ქართული ორიგინალური დამატებები
 ეს იქნას ფონდზე.

ჩა ფქს ფნდა ეს პიენები არ იყო ჩვენ დროს დამატებები
 ემბარგოდენ ჩვენ სხოვებანს და მანინ დიდი გამორჩევა

ჩვენ არსოდენ არ მოვეწყონდებან ოსებ ვეფეანიშვილის გამსენება და
 არა მარტო მისი ასევე მსენებანს და პეტრეს სეკს ქართული სწავადობით
 ენობა ამ ადამიანებს ჩამბლებზე დიდი დეაქლი დამდეს ქართული თეატრის
 განვითარებანს და აფიქვების სეკსზე.

სიტყვა მოსენებანსათვის თქმაზე: „ოსებ ვეფეანიშვილის სხოვებანს და
 შემოქმედებანს“ ეძლევა ამ აღ ზეგითაყმეოდს.

დ. ზეგითაყმეოდი — 1904 წლის დამლევს პეტერბურგის ერთ-ერთ იუ-
 პირსიტულ ეფრანლში მოთაყესებულ იყო მეტად ორიგინალური კარავატერია
 საყურახბეჯლოთ ასეენა ზეტი ცნობილ დრამატურგ სემსაიშვილი-ილიქონის
 სურათით ზეტის წინ შქყოყად იდგენს მანებელი კვლამტრებით ზელში ჩე-
 სკობს მანინფელი პრეფინციების თეატრების ინტრაპეტენიობები და შედარე-
 დებდენ დრამატურგს „ღალატის“ შგავსი ერთი პიესა ვეფეანობზე რომ სე-
 ზონში მოვეებით დავამთაყხოთით. მართლაც პიესა „ღალატის“ 1904 წლის სე-
 ზონში კარგი შემოსავალი მისცა ინტრაპეტენიობებს და ბევრი თეატრი იფიქ-
 ცობისაგან მისნა ზველად, როცა თეატრები ემოყრესსად ერთი პირი ინტრაპე-
 ტენიობების ზელში იყო ევანმსებელი ცელობდენენ გამოენახათ სელამში
 დამსტრებელი პიესები და თე ასეთი პიესას მოყენებდენ სეკსე გამართული
 იყო. აღქმანდრე სემსაიშვილის „ღალატის“ ერთად ზვედ თეატრს მსოფს
 ასეთი პიესები: — ნაფფიხოვის „ენენმინების ოქათი“, კოსობრეოვის „ემაფე-
 ზელის ნაფფიხო“, პოტობოვის „პეტერს დიდა“ და სხვა. ზველად ჩვენ ქარ-
 თულ თეატრსაც გაჩნდა ასეთი პიესები: დ. ერისთავის „სამშობლო“, ა. სემ-
 მაიშვილის „ღალატი“, ი. ეპსტეის „კოსტანტინე ზეტინაშვილი“, ე. ლ-
 ვენის „დი-მს“, ა. ეფერელის „ჩანგზი“, ასე ენახავს ვედაჩ ნსაე“. კო-
 სოიცილებიდან — შექსპირის „ამლეტი“, შილერის „ემაფები“, ვეფეანის
 „ერთელ კოსტა“ და სხვა. ზემოსენებულ პიესებს ეოვედ სეზონში ორეტი
 სამეტი მარც იმეორებდენენ და დარბაში ეოველოვის საყე იყო მადურებლე-
 ხით. მერამ ერთ სეზონში პიესა რომ 4-ეტი და 5-ეტი გაემეორებინათ ასეთი
 ფაქტი ჩვენივის ეცნობია ამ მხრეე პარეელობა ა. ვეფეანიშვილმა დამეა-
 ჩა. რომლის ზედაპირ-ფერია „სანაოდე“ 1913—14 წლის სეზონში სამეტი
 დოფე და დარბაში ეოველოვის გაქედილი იყო ზელთით. პიესამ გამარტეა თა-
 ვისი თემატიკის მონადმსახელობით და დრამატურგ ინტრაპეტობით „სანაოდე“
 ა. ვეფეანიშვილის მესამე პიესა იყო და ვადებრით ენდა იფიქვას, რომ მისი
 პარში დრამა „მსვეტრბლი“ „სანაოდეს“ არამე თე ჩამოეყარებებოდა სეო-
 ზეა კოფეე.

„მსვეტრბლის“ დოფემბეჟე ქართული სწავადობისათვის მისი აფტობი
 თიქმის ეცნობა იყო. ა. ვეფეანიშვილის პარეელოვე ფეხბეტი დრამატურ-
 კანში აფტობის გამარტეებით დამთაყრდა. აღნიშნული პიესა იმოდედა მადე-

1 წამოყვანილი იქნა 1913-14 წ.

რებელ თავის სიბოლო, სანტეგის სიყვარო, მსაფი რამბოლო და
რეაღი სიტყვებით, ტიპეთ სიბოლო, და რე მსაფი, სანტო სი
სიბოლო მობოლოებს დაეცხებით. ა ვევეამიშვილი იმ

როცა ხვენი თვარტები რევერტუაის ეთივეთ რიბისს ვევეამიშვილი
სიოქეხამ ახლ-ახლი მობოლოებს წამოჭრა, ხელთა ვევეამიშვილი და
დი ძეგები მოხდა, ელათა ბობოლომ მწვევე ხსათთ მათი ვევეამიშვილი იმ მან-
ჯად ვაყო — ეთის მითე იფენენ ძველი სანტის მატარებელი შეგნელი
ბოლები — შეფის ტატის გამსაყებელი, მიუბოხტებია, თივ-მბნეაჩის
პოლოცა, ზეგეგანთა, ხილი მეთე მანაქი ირანებოღენ მონობს პირ-
ქოლებს დასამხეგევედ მობოლოენ — მეშათა ელთ, ვევეამიშვილი და მწი-
შელი იტელიაშვილი.

იმ იმ მანეს შობის სიყვარო-სანტოცელი ბობოლო დაწეო, ეს ბობოლო
საელებ გამბატებლებს პოელობთა იმ დიდ ტობებინან, რომელსაე თვატ-
თი ჭიან რამბოტეგია ფეხაფეხ ვერ მთვებოდა სიოქეხამს და სეცხამე
ველოფრამებთან ეთივ სავიფაქიოქეხი იქებერი მობოლოებს ხსათთს
სიესებთი ეშამბნდღებოღენ მიუბატებელი.

ვევეამიშვილი იმ დის გამბნდა სიწყარლი მანტეხე, როცა სი-
ბილი რამბოტეგია ა ცეცარელი სიყვარო იქარ იყო და ირანამ რამბოტეგის
იქ შეველით მიუბატებლის მხარე მობოქილდებს დაეშვიფილეს. სიყო
მიუბაშვილი, სიფთიმ ტარეამიშვილი, რომლებიც იმ მხარეებში გამოიფენენ
სიწყარლი მანტეხე, თივანთ სიესებში უფრო სავიფაქიოქეხი და იქი-
თს სავიფაქის ექებოღენ ტარეამიშვილის ადვიროელი „ვევეამიშვილი“ დია-
მბობრეაღივ სეხტო აღმბნდა და რევერტუაის დიდხანს ვერ მუბია მბო-
ლოდ მალე დეფინი და ტიფონ რამბოლო თივანთ სიესებში ავეგებდენ
სიყვარულს მობოლოებს, სიყვარლის „ის სავიფაქისდენენ“. „მელოებში“, „მე-
სობლებში“, „ექიმი მბმეიანი“ და სხვა მხარე მატარებელი, როცა ზეგის ქა-
მბიყ ხსილოთ, ითი ფეხანთა იმ მბნეს ვერ შესეველითა და სანტარელი
იყო, რომ 1910 წელს მათ ვევეამიშვილი ამოღეს მალეგებდა მსივანებთი იქ
ვეგინით, იმ მხარეებში ვევეამიშვილი 37 წლის იყო) რამბოტეგია რამ-
ბოს სიესებშიც მართელი თვატის რევერტუაის გამბოღეცა „მსევეამიშვილი“-
ღარსებებს შეადგენს სიესის სიყვარლის სიბატევე, მსაფი კონდოქტე და
ტიპეთა რეაღობა. მიქმეგებია აღმბნელი სავიფაქიოქეხის ეთივანთ სიფლის
ფონზე იმდესა. 1908 წლის რეაღილეთი, დამარტეგია და რევეამიშვილი იქ
ხანს და თივის შექა ველსა და მანტ მატეველებს შლის, გამბოლოებულე-
ბელ მობოლოებს ეთი-ეთი ეთივლი ექებერი წყარო ვიყო ტარეამიშვილი ძველ
რევეამიშვილი იმბის და ვევეამიშვილებს ესა აღეგებია, იყო მონარქიტი ზეგინის
ველთა რევეამიშვილი ტეგინის მობიყ და ამავე დროს ეთივანობის და
რამბოლოებთა იქ ეთივებია, სიფლის მონარქე მალეგებობის ვივეთა
გამბოლოებულე მობოლოებს ეწეველი მართებებუ მობიხა და ამბობს
როცა სიფლის სიფთა მიქელს და ვევეამიშვილი ეწედა სიფლის, სიფლის თვა-
ლი მიქე ეთი მისის ვივეამიშვილი სიფლის და ვივეამიშვილი წილდეს, ვევეამიშვილი, რათა
მხარეისას სიფლის ვევეამიშვილი შენიშნული მათი ვივეთა ტარეამიშვილი ვევეთ

ერთი გამოწვეულია წინა დღეს სტრატეგიის შედეგობით. პირველი სანდოა დაეწინაა ასეთ სურათს ამ მოსდენ შედეგად, თუ ამდენი რაღაცისაა ნაკლები. როდესაც სოფელს სამშობოება მოვლის, ამ დროს სტრატეგია ვახტანგისა და აქედან, რომ სტრატეგი მან მოკლი და მისი დასადავო-აქმლად შეიძლება ამ ნივთზე, სახელდობრ თავზე, რომელიც მან საბჭოელს აქვს დასაღული.

ერთი დასაბუთების და სამართლებს, სოფელი დაწინაადავებულია, რომ ერთ-სამოთელი „მსჯობლი“ შეეწინა ხელს და ბოლოს გამოირჩევა და აღმოჩნდება სტრატეგიის სამთელი შედეგად ვიდეო ტაბოაშული, სოფელი გზინჯის სოფელს მივები მოწინავეს ვაშაყ ვიდეო ტაბოაშულის სამაქავებლად, ერთი შეგობნათა კლდწარეული მისი ექვსება ვიდეო:

— შენ, შენსობინებს დაღებეს ხეწი წინდა სანზე, შენსობინებს დაღებეს ხეწი ვიდეო.

დასაბუთების ვიდეო: მადრებში, ენდა ვიდეოთის, ვიდეო მოტრიალდება და ხელს ექვსება.

...მოკლი, მოკლი ცოტი, ხელის მე გამოვებულ ვიდეო ვარ, მოვინი, სოფელი ხეწინის ოღდობა... ამ დროსან ჩაყ მე ვიტრინებ... ამ ტარეას ჩა სოფელი ვიდეო შეადრება გამოვინება... წინათ თქვენთვის ვიტრინი, თქვენს მომდევნობა... ბეჭეტი თაყ დათვითა თქვენთვის, იგი დრო მისი შექა ვიდეო... ვიდეო ვიდეოება, მადრამ მადრე დაეწინადა... მეუ ბნელად ვა მადრამ... ვიდეო წინსობობა და ვიდეოთი, თ ამ ვახტანგ... დროს გამოვებულ ვა ვა, და თა ვიდეო ამ ვიდეო იდეოთია, მოჩინა კლდარ შედეგება და თ, მეუ ბოლი მომდობი, ამბობილი, მადრამ ამ ვახტანგ ნივთის დასადავება, მე მოვინებ და დობი, თა ვარ ექვსები, მადრამ მადრე თქვენთვის ვიდეო, ვიდეო წინდა სანდო იყის თქვენს შეწინა.

ერთი გამოწვეულია პიესის დროსდავლი ამბობულებს გამოვინებეს, როდესაც მართელი დასაბუთელი ვიდეო შედეგად „მსჯობლის“ მადრებას და მადრებზე, ჩვესობით ვიდეოთამ მადრამოთელი შედეგად, ჩოლებს ვიდეო-ლებს, ვიდეო ტაბოაშულის ჩოლი გამოჩინა ვიდეოთა ვ გამოვებობსობით, ლ. მესობიშული ვიდეოთა ჩვესობის ვ გამოვებობს დაეწინაობს მომდობი ვიდეოთა ჩოლი, ხელი ვიდეო ტაბოაშულის ჩოლი მოსდენ მადრებზე მადრამის ვ ამბობს, ლ. მესობიშულის მადრებით გამოვებობს — ჩველ-ამბობს ვიდეო ტაბოაშულის ასეთი შედეგობა სანზე შექმნა, რომ ვიდეოთამოთელი ვიდეოთა ტარეობის მადრამოთამდე ვიდეოთა ვიდეო ტაბოაშულის ჩოლით მადრებობით ამბობს დასაბუთების და მადრამის სანელი, იდეოთამ მომდობი იგი ამბობს, ასეთი ვიდეოთა და ენდალი, დასაბუთების იგი, ასეთი ვიდეოთამ და ვიდეოთამ კობილდება ვიდეოთა ემდეოებელ მინილოცს მესამე მომდობის დასაბუთების, რომ როდესაც შექმნა წლებში თ. იდეოთამოთელ მოვინდა ამ ჩოლის შესაბუთება, მან ეს კინობილი მინილოცა გამოვებობს შეკობინებზე თუ ჩაბრამ სტრატეგის ასეთი მადრებობის მინილოცს, იგი ამბობს: ვ ამბობილით მე თა, მესობიშულიც ვარ შესაბუთების, ამბობს მე გამოვებობი.

ამ დროს, როდესაც ქართველ ინტელიჯენციამ ერთგული კავშირები შე-
დგინა გვეყვანიშვილი სწორედ ამ დროს მოახდინა მისი პრაქტიკული
შემობრუნება. იგი ამბობდა, რომ ამ დღებში სტორების **შეკრები** და
ღია მომავალი აღმართები.

ი. გვეყვანიშვილის პიესები ყოველივეს პრიორიტული იდეების მტა-
რებელნი იყვნენ მას კარგად ესმოდა ქართველი მატობის განიშნულება. მის
ხელმძღვანელობით მიეწეო ქართველი დრამატული სპოვადიების პირ-
ველი ერთობა. დიდი მადლობა ეძიქმის საქართველოს თეატრალურ სპოვ-
ადიებს, რომელმაც ი. გვეყვანიშვილის ხსენების საფუძველზე მიუძღვნა ამ დე-
მონს, რომელსაც დიდი დეპოლი მიუძღვნის ქართველი თეატრალური კლუბი-
რის წინაშე.

თავისებობა — ამრავდ, ოსებ გვეყვანიშვილისაგან მიღებული საფა-
ში, მიწეობილი საქართველოს თეატრალური სპოვადიების მიერ დამთავრ-
ბელია, ნება მიმბოძო ამო სხვისი დატერული გამოყვადი.

საქ. სპეცდროვი საფუძვი შეწყვეტ, ხელმწიფი გამოვიღებ, დანი 26.1, საქმე
14 862. 2. 12007, სარქა მარქსის დატერული პირ.

№ 39

**1920 წლის ივნისის 2. — სიმონ წებრილის პიესების დრამატურგ ოსებ
გვეყვანიშვილის შესახებ მისი გამოყვადიებისა 20 წლის შესახებ
კამი**

საერთოდ გვეყვანიშვილები მტკობიან აქობ.

თავის სისი გვეყვანიშვილის ძლიერ ევარბა თავისი სარმობლი, საფა
თავისი სპოვადიების პირი წლები ვაატარა.

თავის სისი გვეყვანიშვილის. ხშირად მქონდა შეტყუებები, საფა მის-
თან სატბის შემდეგ ყოველივეს გამოვიღა ერთბოდი პირველად იგი ვა-
ვიქანი 1910 წელს, სწორედ ამ წელს, როდესაც დადგა მისი პირველი სპო-
ვილი პიესა „მშვერბლი“, ამ დროს ქართველ პიესების დიდი კარბის იგი
და გვეყვანიშვილის „მშვერბლი“ მართლაც იმშვერბლი ეს კარბისი. ამ პიეს-
სამ მართლაც მოახდია ქართველი სპოვადიების და მდობიდი დიდი ამშველი.
პირდალი შე ატე ერთ წარმოდგენას მოვეყვანიშვილს და რაც ხშირად დიდობი-
დი, მისი დეპოლი მიმბოძედა ეს დიდებმა. მთავარი დინება ამ პიესის იგი ის,
რომ მთავარი მიქმედი პირი იგი თავის ხალხი, დატერებული მეფის მთავ-
რობიდან სოფელი. მასთვის მამინ დამდებელი ჩევისობი იგი ნიქეტი ხელ-
ენი ვაღებთან შაღეკმევილი. ჩა დამსხედ და სისამევილი ვადმოყვანიშვილი
ქართველი სოფელი თავისი მეტებით ტიპიეთ და მიქმედებით. წამყვანი რი-
ლი ვივა პირველად ჩევისობის ენდა მიეცა ნიქეტი მათობ იდეკსინდრე იმედი-
შვილისათვის, მაგრამ ხვენი სევისი გამოქმედ ტრავიკისმა ვ მენბიშვილმა

უბნის ეს ბოლო მიყვას ძალგახზდა მადონისათვის ახალ-იშვანისათვის, რომელსაც დაეშთაებნის იფანსი დამატელი სამხრეთის დასავლეთი რაიონის დასავლეთი და ქართული სკანსზე დაწინა შემოღობვის შემოღობვის და წაყვი, რომ ეს ბოლო ბოლო ვადასი იშვანს, რომელსაც თავისი იშვანის სსკენის ხში და ვანდით ვამდობს ეს ბოლო ისე, რომელი ამ ბოლოსათვის მადონს სსკენსზე ეს უნიჭიერის მადონის იშვანის შემდეგ ვადას ბოლო ვაჩ შესრულებული ასე ვახვად. მართალია, ამ ბოლოს ამამობდნენ ისეთი ძალები, რომელიც უიქტორ ვამდობს, ახლა მასზეც იშვანის, ხასანის და სხვა, მაგრამ იშვანის სსკენის მათ თავისი იშვანის ამამობა, პირველ დადგენებში ვახის ბოლოს ძალებზე: ახლ იშვანის და მართალიც ეს დამატელი ბოლო ვადას მიყვას, ამ ვანსის მადონის მიხედვით ვახის კი ძალებზე, შემდარებული ვახის ქართული სკანსზე უიქტორ ვამდობს, ვადას ცოლის ბოლოს კი ძალებზეც ამ ხსენებში ძალგახზდა მადონის ქალი ხსენ დაეშთაებული და სსკენს ვახის ვახის ამამობა და სსკენს ვახის, და ჩა დაეშთაებული და ტანის მადონისათვის მართალიც მიყვას და სსკენის კოტე მადონისათვის, ჩა ვახს უნდა, ასეთი ძალი წარმოადგენს ვამდობს და ამს დაეშთაებული დამატელი ვადას ვახის იშვანის დამატელი სსკენს, დღესაც კი სსკენსზე ვახის ამ ვახის დადგენული „მასვერბლი“.

მართალია, მასზე მიყვას ვადას, მაგრამ ვადას-მადონის რეკონსტრუქციის ვახისებზე და მამონდელი პრესის ხსენებში მიხედვითაც სსკენს ძალგახზდა რეკონსტრუქციის ვახისზე ვახისათვის ვახის, რომელიც მამონდის შემოღობვის და ვახის ხსენების „მასვერბლის“ ვახის და მართალიც, ვახის შემოღობვის და ვახისათვის კოტე ვახის ვახისათვის იშვანის და მართალიც ვახისათვის ვახისათვის, ჩა ვახს უნდა, ასეთი ძალი წარმოადგენს ვამდობს და ამს დაეშთაებული დამატელი ვადას ვახის იშვანის დამატელი სსკენს, დღესაც კი სსკენსზე ვახის ამ ვახის დადგენული „მასვერბლი“.

„სსკენს ძალი „მასვერბლი“ ვამდობს, უნდა ვახისათვის. — ხსენებში მამონდის ვახის, სსკენს დამატელი შემოღობვის და ახლსით ხამონდის ვახის“.

„შენ სე ვახისებზე ვახის, მიხედვით ვახისათვის, სე ვახისებზე ვახის, რომ ვახისათვის“ — ვახისათვის ხსენებში ვახის.

ამდენსაც მიყვას ვახისებზე სსკენს ვახისათვის შესახებ, სსკენს ვახის, თუ ჩა ვახის მამონდისათვის. შე ვახისზე მიყვას მას მიყვას და სსკენს-მადონისათვის დაწინა.

„დღის სსკენსებში, თუ არ მიყვას, ძალგახზდა“ — მამონდის სსკენს და ვახისათვის — შე ვახის მიყვას, მაგრამ მამონდის კონსტრუქციის მამონდის იფანსზე სსკენსი დამატელი ვახისათვის და შეც დღესაც ვახისათვის, 1873 წელს ასე რომ ვახისზე შე ვახის 37 წელს ვახის, ხსენებში სსკენსის ვახისათვის“.

„ვახის არ ვახისათვის“.

„შე ვახისათვის ვახისათვის, მადონის ამ ვამდობს მიყვას, მადონისათვის, ვახისათვის ხსენებში მამონდის ხსენს მიხედვით ვახისათვის იფანს და ხსენს, რომ შეც იფანსი ვამდობს ვახისათვის და იფანსი ვახისათვის ხსენს ვახისათვის სსკენსი“.

აყვება, მაკლი გელით მე შეხვდა სამედიო საქმე და **მეც 1993-1994 II**
 ფარგლებს შიშნა გელით, თანაც სულ ვარსებელი ვიყავი, **ქვემოთქმული**
 ვებული შიშნა. საქართველოში დაბრუნებისას შევედგე **ქვემოთქმული**
 სწავლის და პოეტის გული გელით, საქმეც მალე ვთავსა მალე ვთავსებ
 ვნა და დავწევ ცხები სამწერლო მასალებზე. შემდეგ ჩვენი ძალი თანხის
 სწებში და მოაზრობამ ცხები მიჭრა თავი, სადაც კარგი ხანს მომხდებოდა ქვი-
 შა, მაგრამ ნათქვამია, ზოგი ქათი მარტყვლითა და სწორედ ცხები ქვიში-
 სს დავწერებ ეს „მსხვერპლი“. ამ „მსხვერპლს“ მოვეყვამ ჩემი მიყვანი „გამცე-
 ში“ რომელსაც მალე ნახეთ სცენაზე“.

მე მადლობა გადავუხადე სოსო გვეყვანიშვილს სუბსტანციის, მთლილ
 შევეყობებ, თუ როგორ მოსწონს შესრულება.

„თ სწორედ ჩვენი მსახიობებს კარგმა შესრულებამ წამოქცა ვანუაჩი-
 ში პიესებს წერა“.

სოსომ დიმილით ჩამომართვა ხელი და მოსერვა წამოტყება და სიმედიო
 სწავლაში მე, დიდი კნუთილი და ატყაყბული მისი ვაცნობით, შინ დავბ-
 რუნდა და სავიწარე დღიერში მისი ნაშრომი.

მიესა „მსხვერპლს“ მოვეყვამ სოსო გვეყვანიშვილის ძალი მიესა „გამცე-
 ში“. მასთვის წამყვან ჩოღს ძარბულებდა ღადი აღუქმობქსნიშვილი, შემდეგ
 ბეშბიძელეს — დავით მკალიძლისეული (სოფრამ მკალიძლისეულას შვილი,
 ნობელი, ცოცხელი, მარტყაძე და სხვა).

მიესა „გამცეში“ ბეჭი პეუბები, მაგრამ ბეშბიძელეს დავით მდვიდია
 მიმართ და გამცეებით დაწლია პეუბები და მიესამ დიდი მომბეჭდილება და-
 ტოვა.

მიესა „გამცეში“ მოვეყვამ „სანათლა“. რაჩ I და შემდეგ II ვანუთილება.
 ამ „სანათლაში“ მარბლაც ვანათი ჩვენი დარბი ბეჭებტყვითა და თვებტოც-
 წამყვან ჩოღებს ძარბულებდნენ ძველი წამყვანი მსახიობები, როგორც — ტა-
 სო მანშიძე, ვიქტორ გამყრელიძე, ვასო არაბიძე (ცხმეკი).

ეს იროვე „სანათლა“ პირველად დავიფა საოქრო სცენაზე და ხელს
 იღებს იტყვდა თვებტოც, ძველი ამღანყებით მიდიოდა ეს პიესები რეჟისორი
 1913—1914 წლებში.

მიესა „მსხვერპლი“ ვნახე საბაბო სცენაზე, მაგრამ... ის მომბეჭდილება
 აღარ იყო, თუმცა არ ვაფიქსებ, მაგრამ არც ვამბობყვს.

სოსომ კიდევ დამწერა პიესები: „ოქათი“, „წებტყელი“, აგრეთვე დამწერბილი
 აქვს და ვამოცებელი მზავალი მომბოზი.

საბჭოთა სისტემის სოსომ გელით მილი, ჩაფყან მიესხვდა, რომ მშობი-
 ლი კაცობაობის მომეული კომუნისში, იგი ვწერებმა მარტყას ჩოღებში და
 ხელს ეწვიობს ამ სისტემის გარტყების საქართველოში. მას ნიშნავენ ხელიყენ-
 შის სამმართველოს ეფრისადა და შემდეგ, 1924 წელს, ვაფიქსებ სპ. იბერის
 დირექტორად, მაგრამ ჩამტყნად ჩოგორაც საზოგადო მოღვაწე და მწერბილი
 სოსო გვეყვანიშვილი ვანბქმელი და მკალიძისეული იყო, იმდენად ჩოგორაც
 აფინისტრატორია, მომცესტყებდა... იბერის დირექტორად დიდხანს არ ვამყრებ-
 ბედა..

„მინათს და ტიხებს ჰყის „მსხვერპლის“ ავებელი ექსპერიმენტი
ლი მებნობს ჩაობის ეხაყრო სოფლიდან, მე შეროდა დასაწყისი
ჩაობ 1905 წლის დასაწყისებს შეშევა. — ამბობდა მსხვერპლის
მხარულაჲ ეს ჰყის ეხაყროთ შეშევათ ჰყენ დაობ დასაწყისით.

3. შეროქმეულის ვახეა ამ ჰყისა ღვამდა ამ სანებში ძალგანბრე ჩე-
ვისობი ავამანბრე წაწინეა ჩობელსაჲ დასაწყისებელი ქობდა მისე-
ვის სანებითი თეატრის სტუდია და დაბრუნეა სანებლობი, ჩოვრეჲ მო-
ხევებელი ჩევისობი.

1923 წელს ამეჩაყვასობს ჩუნებებს პროფესიონაბს ვამოახედა ჰე-
სებს კონკრეტი ჩუნებელთა წარსული ჩეველგეგობითი ცხოვრებობან. მე
დაქმნებე შერო ჩოვი ჰყისებ, სედაჲ ემბრებეჲ ვამოხევენე ახაველი თქრე-
შერო, მისე და ზეჲთი ჩოვრეშეროებ, მხეობე, სანაბე და სეჲრობე ძველი
ჩუნებელი ჩეველგეგობრეებეჲ ეს ჰყისებ, თანამებ ამ პროფესიონაბს მ-
ოხოებობსა წეველე ო ვევეანობეოლს წასეკობხეველ და ჩეხოლგეგობს დას-
ევებეჲ და ჰემ ვარეკებს სანებითი ახა ქონდა, ჩოვრესაჲ ვევეანობეოლს
დასაწინეა ვეველი ჰყისე და ჰემ ძევათი ჩეხოლგეგობი დასეჲო ჩეველგეგობე.

«Нельзя писать неподобающие письма и заявления. Письма — это искусство, а не заказ. Фабриковать письма это нечто не есть искусство, тем более театр».

Сосо Гедеванович

ამხეველ, სოსომ შეროხანებე შინაობან ვამასწობს ამ ჩეხოლგეგობით. მამობ
დაქმნებე ჰყის „ესთა მის“. სოვევეტი თეველ ჩუნებელ — 9 მის ცხოვრებო-
ბან, ჩობელსაჲ 1905 წ. დაღებმენე ვამასწობითი პრობლემი წასდავებე-
ბედავობის ტეჲში.

ჰყისე შინებებე თეჲრებე მოქობის და მომეცს ზევათი მანეთი პეჲშიაჲ, ამ
სანებში ეს ღეღე თეველი თეჲ. ეს ამბეო ვევათხათი სოსოს, მან ვაღობს და შინა-
სებს:

„მე ჰემ მხარე მანეჲ ვევეანობი, ჩამებრევერ შევევობს ვახეშე დაქმნე მ-
ვისს, იმევენი ღეოხებეა ვევაბებეა შენ თეველი ვანტევერეხებებს და ჰყისე ვამასე-
ო და სევენი ახ ახის წეჲრის შინა ვაქეჲ, მებრამ ვანბნია ჩის სეჲრით და ჩა ვეველი
წეჲრით. ახ ამბეა სეჲმე ჰელოვებებს ვევეანობეოლეჲ ახ ევეანობს, ჰელოვებებსა —
მანათი ახ ახის“.

ამე მისევეველტრე სოსომ, თანეჲ მხარე ჰეღი დაქმნე „ახ ვეწეობის, მე
ძარბი მხარელს თქმა მებეარბ, შენ ძალგანბრეა ჩარ და ჰყისე ღეო მომბე-
ლებ“.

— დევეანობის 20 ჩოვეტებში 1929 წელს ჰყენ მწეჲრული კეჲსობის შევერებე
და შევაბრევე. ჩომ თეჲკო-თეველობენ.

„ახ მოხდა!“ — შევეკობე.

„სოსო ვახედავებელი“ — მამასებეს.

„ჯან სოსო!“

— ვევეანობეოლი, კეჲო 21 დევეანობის ვახედავებელი მსეჲთობი. ძეღევერ
მეწეჲრის ეს ამბეო.

„ომის და სიბავშვობის“

საბჭოთა ომის ვაჟებისთვის

„ომის საწინააღმდეგო“
ვახუშტის დასახელებული საბჭოთა ომის ვაჟებისთვის
ში ოცნანი დასწრებით დასახელებს. მაგრამ მისი სახელი ამოიღო შემოკლებით.

იგი წარმოადგენს მისი ვაჟებისთვის და ქართული საზოგადოების ყველა იმისთვის ამ ნიშნით დასახელებს სახელს.

საქართველოს საბჭოთა ომის ვაჟებისთვის - ვაჟებისთვის ომის, საქმის, მისი
ს. 1978. ავტორი.

სახელებიდან შედის ჩვენთან იმისათვის სპორთ პროდუქციის გამოშვების ზრდა ძირითადად მომდინარეობდა არა ძალია ფაბრიკა-ქარბინების განვითარების არამედ არსებულს სამშენობლო რედაქციებზე ვაჭარების განვითარების განხორციელების საშუალებების პროდუქციის შექმნისა. იქნებოდა რედაქციის იმის განხორციელება მოხსენიებისათვის ისედაც არამყარად შეადგებოდა ძალია პროდუქცია ხოლო იმის ფრის მისმა შექმნისამ მოხსენიების სატრიალურად ფრის შექმნის ვადებზე გამოიწვია.

იმის პარალელურად იქნებოდა რედაქციის ფაბრიკა-ქარბინებში ძლიერ დიდი შრომის საყოფიერება, რაც გამოწვეული იყო საბჭოთა და ნეგატივის საკლებითა და კვლევის რედაქციის არამედ განხორციელების ამ მიზნების განხორციელების საშუალებით ნაწილი ქალაქის მუშებს შორის რედაქციის და კვლევის, თბილისის გეგმების სახრეველი ცენტრებში იხრდება ფაბრიკა კვლევის მქონე მუშებს რაცეა რომლებსაც მკადრი კვლევის მქონე სოფლიან ვადებზე ეს ხელს ეწეობდა რედაქციის შრომის საყოფიერების დაკლებას, აგრეთვე მუშის ხელფასის ემედილითად შექმნის მის ნარმალურ დონესთან შედარებით არამედ მუშის მამაკაცებს მოხლოდაცოცხალი განხორციელების მისეა წარმოებებში მათი შეყვლა ქალაქისა და მარბინების, რამაც შრომის საყოფიერების კიდევ მეტი დაქვეითება გამოიწვია.

შევის ხელმძღვანელების იფიციალურად მოთხოვნით, იმის პარალელურად იქნებოდა რედაქციის სახრეველი ცენტრების რედაქციის დაკლებას, რამაც ცარბინის მის შექმნისა და მარბინების გამოიწვია.

1914 წლის მარტო ნაბეარში თბილისის გეგმების შეინიშნება ემედილითად არამედ ზრდა ემედილითად რედაქციის მუშის ვადებებს იფიციალი ექვს თბილისში, ეს გამოწვეული იყო იმით, რომ ზოგჯერ იმის ფაბრიკა-ქარბინებში ძირითადად ეს იმ ფაბრიკა-ქარბინებში, რომლებიც ფრინტისათვის სპორთ პროდუქციის არ ემედილითად მარბინად შექმნისა მუშისა. ზოგჯერ იმის შექმნის პროდუქციის გამოშვება, რამაც ხელი შეუწყო ემედილითად ზრდას.

ფაბრიკა-ქარბინების დასაქმების შექმნისა და შექმნისა ძირითადად საბჭოთა და ნეგატივის საკლებით გამო მოხდა. 1914 წლის 25 ნოემბერს თბილისის გეგმების და საქთალის იქვს ფაბრიკების ემედილითად რედაქციის და სემედილითად იმის მოხსენებით მარბინით თბილისის გეგმებისათვის ატობი. მისეა იმის და ვადების იქონია იმის გეგმების მარბინებისათვის მის ზრდას ხელმძღვანელებში იფიციალითად თბილისის გეგმების 161 სამრეწველო საწარმო, რომლებსაც 6000 მუშის მუშისათვის. ეს სემედილითად იმის მოხსენებით მარბინით მოკლედ მომობილურად საბჭოთა მოქმედების იმის იმის განხორციელებისათვის რედაქციის ფაბრიკა-ქარბინებში ვარბინა, რომელსა შექმნის არ მარბინად შექმნის პროდუქციის გამოშვება. მისი მოხსენებებში იქნებოდა რომ თბილისის გეგმებისათვის წარმოება ვარბინა ხელ 9 ფაბრიკამ, სადაც მუშის რედაქციის 490

1 დოკ. 266 8, 11, 12, 17.

2 დოკ. 266 9, 10, 13, 121.

კეთი მომბაღა წარმოება შეამკოხა 17 ქარხანაშ, სადაც ეშეშქეშქე
ლა შეამდგენლობის ჩაოღენობა 377 კეთი შეამკოხა, ხელა წარმოება შე
კოხა 13 ქარხანაშ, რის გამოც 779 კეთი ეშეშქეშქე რაწაშ
ცხადია, ეტება შოლოდ ამ ფაბრიკა-ქარხენაშ, რომელსაშ
კეთის ეფროსი ინსპექტორის ზედამხედველობაშ ექვემდებარებოდა.

ამგვარად, იმთაშ დეკემბრებით ზოგენობა ფაბრიკა-ქარხანაშ შეამკოხა
ამ შეწვეოტა პროდუქციის გამოშყება, რის გამოც 666 მემთა ეშეშქეშქე რაწაშ
რაც ამ ფაბრიკა-ქარხენის მემშების არცხელა შეამდგენლობის 12 პროცენტ
ზე მეტს შეადგენდა.

საქორთო აღინიშნოს, რომ ინტელის ევბერჩინის ეველა სამაგწველო-საწათ
ში არ ექვემდებარებოდა ფაბრიკების ეფროსი ინსპექტორის ზედამხედველო
ბა. ნაშნადამე, მინი ეფრო მებო იყო, კოტჯ ზემოაღინიშველ ცნობაში
მოცემელი, თავისთავად ცხადია, მემთა ჩაოღენობაც გაკოღებო მებო იყო
წვენი ვარდელი იოსებჩ მებო მარც, კოტჯ ზემოაღინიშველ ცნობებშია აღ
ნიშნული, რადგანაც ეჭრ კოტჯ 90-იანი წლებს ბოლოს მარტო ინტელისში
ეველა ებტეკორის მემთა ჩოტება 20 ათას კვადრატობა.

სელ ინტელის ევბერჩინის ფაბრიკა-ქარხენაში, რკინიგზისა და სხვათა
ჩაოღელი მემთობა 25 ათასზე მეტი მემთა, რომელთა ეშაოღელობის პრო
დუქტობატი შეადგენდა, ამოკად ინტელის ევბერჩინაში მემთა საერთო ჩა
ოღენობა იოსებჩ ეფრო მებო, კოტჯ ფაბრიკის ინსპექტორის ზედამხედ
ველობაში ზოგ ფაბრიკა-ქარხენაში, თუ ინსპექტორის ზედამხედველობის
ფაბრიკა-ქარხენის 6000 მემთიდან 1914 წლის აგლის-მოეშქებში სე
წარბობა შეამკოხების გამო 666 კეთი, ანუ 12 პროცენტზე მეტი ეშეშქეშქე
დაჩს, მაშინ, აღმათ 25 ათას მემთიდან დაახლოებით 3000 კეთიზე მარც
დაჩებოდა ეშეშქეშქე.

იმის პირველ თვეებში ეშეშქეშქეობის შედეგად გამოწვეულ მემთა მო
მე შედგომარეობის ანუ ავეწიწის ვარ. „ახალი ახრო“, „ახლისფელმა იშმა თე
რის დედი თფილისს მემშენაც დაძეა შეწვეა წარმოება მეტბოეერ და სხვა
სახელოსნო-ქარხენაში შოლად თუ არა სახეურათ მარც— შოლათ შეწვეოტებს
წარმოება ღუფის სახარშეც ოტბო მადურის და დოტრბის ქარხენაში, რომ
ელსშიაც 70-მდე მემთა მემთობადა, აგრეთვე შეამკოხეს ძლიერ სახარბობლათ
ეებტეკლის და ღუფის მადურის ღუფის ქარხენაშიც. ეუარსკრელ ქარხენაში
შოლოდ 15—20-მდე მემშები დაჩჩენ საკელათ 80-ისა თუ ამ როტეს მიკვეშ
ტები საჩდაფებბს და რესტორანებს მომსახურებენსაც, მიკოღებო დაახლოე
ბათ 1500-მდე ეშეშქეშქე.

ღუფს თფილისში მეჭრ ეშეშქეშქეარს შეხედებოთ, თუ ამ ეშეშქეშქეებს მო
ვეშბტებო და მიკოღებო შეფუველობაში იშმა, რომ პროცენტებოღან ბლომათ
მოაწედა მემშებელი თფილისს, ეშეშქეშქეარათა რიკბო თეაღსამინი და საერბ-

1 თუცა № 18.

2 ოფიციალური ცნობების მიხედვით საქართველოში იმის პირველი თვეების გამოკელო
ბაში მემთა ჩოტება 12%-ით შეამკოხა.

ნობი ხდება... საეუროპეო ადინშიანის ისე, რომ ჯერჯერ კიდევ იმის და მოვლენისათვის ვერ ვერაფერზე არ მოქმედებო!

გმეზვერებისა და პირველი მოთხოვნების საგნების შესახებ ამოწვევად შევით მისე შევამარჯობს ასე აფიქსებს ვაჩ. „საბა-
შვიტოვ აბო“. ...ომანიამ მისე უბეჯათი დასა ხვენი ქვეყნის ვაჭრობა-
მეწველიან და მსავალი თამი ზემოე უსაქმო და ელდამატიოდ ვარსა.
ვარ წველებზეც ვარსაც, რაცა საბეწველი ცხოვრება ნობმალეხაო მის-
დინარეობდა, ხვეწნი ემეზვერათა აბოა დიდი იყო. აბო კი შეიძლება ითქ-
ვას, რომ თოქმის მთელი აფიქსობრეო შევებს, მისი მკარე ნაქილის ვაპო-
ლებია, ემეზვერათა რიცქის ევეთქონა.

და ეს იმ ვარს, რაცა ცხოვრება ვახო-თხად ვაძვარდა, რაცა პირველი
საქობების საგნები მისიხად ვეღლითა კი არ იმეზება. აფიქსი წარმოსაფვერ-
ენდა ივრის თე რა საწინელ კამოქვების კარცლის დღეს შევითა კლასო!

შევითა კლასის მფეომარეობის, რიცორე ზემოთ აფიქსივით, მეტად ავა-
რცესდა პირველი მოთხოვნების საგნებზე ვარცხის კატასტროფივად ზრდა.
დაცე 1914 წლის აფიქსიში სერასო-სარეავეზე ვარცხის სწრადეო აფიქსი და
მეფის ხელისფიქსება იმეღებალი იყო ნობი დევეწესების ხორცისა და პერ-
ზე, მისთან დევეწესებითა ვაქსიის მუფისაფიქსება „არევა-დარევებას“ აბლენ-
აფიქსობრეო ირცანობის მსვეფერებს, რომ ნობის ძალიან ვაბალს ზე და-
აფიქსებენ, მისი აბოთი იმეღენად ვაჭრებს კი არ ემეჭებოდა ვარსაფიქსობა.
არმეღენადეო მისაქლერობას! აფიქსიან სათელით, თე რიცორე „ზრდენად“ შე-
ფისაფიქსება მწიომელი ხელის მფეომარეობის კავშირისგნებისათვის ცარბ-
მის სატრასს ემეზოდა, რომ ვაბალი ნობის კამი ვაჭრებო ვაფამალეფიქსენ პირ-
ველი მოთხოვნების საგნებს, რაც ხელს შევეწობდა ხელის მფეღეაჭების
ვაბლერეებისა.

მწიომელი ხელის ვარსიომეზი მფეომარეობას აფიქსებდა ისე, რომ ხე-
ლისფიქსების მეფი დეფიქსილ და ვამტარეველ აბლ ნობის ვაჭრები მწიომად
თეორეებრად არევეფიქსენ, ხან მალეულად ხან კი მკარად, მუფისაფიქსობის
მისათვისა აბო საგნებზე ქალქის მწიომეღობა ნობის აფიქსება ვამტარეველ-
ლი კლასების დამქმეზებას, მავალით, საბაგი კომიტეებებთან შეთანხმე-
ბით.

მთიფლი იმის პირველივე თევებში მწიომელი ხელის ვარსიომეზი
მფეომარეობის სწრადე ვაფიქსებდა ვახოველ კოფე მთიფლითს ცარბმის ვარ-
სიომეზი მამოტეწილიანსე, მისე, რომ რცესათი მოფეზადეველი მავდა იმში.

მთიფლი იმში რცესათის მთელი საბალი მფეღეწეობა ვარსიომეზი
ვაქსიომეღობის დევეწესობა, მთიფლი იმში საბმელი ცარბმის რე-
სერეები მეტად ემეზვერელი აფიქსიდა, მავალით, ქვესამოტრასს და ნავთ-
მის აბლენა, თეფის, საბაქილი მარეველელისა და მამის ნეღლეველის

¹ ვაჩ. „საბაშვიტოვ აბო“, 1914 წ. 22 ნომეზება.

² ვაჩ. „საბაშვიტოვ აბო“, 1914 წ. 22 ნომეზება.

³ სპ. მის ზემოთის ცხა ფონ. 120, სპ. 2327, თეფი 77.

⁴ თეფი 28 20.

1913 წლის წარმოება იმდენობის ფრთის მონადირე მონადირეობისათვის არ ვერ დაკმაყოფილებდა.¹

იმმა გამოიწვია რუსეთის მრეწველობის დეპარტამენტი დაეარსა პოლიოეთის სამრეწველო რაიონი, იმის გამო ტარდებოდა, რომელიც თელი იყო სამხედრო საქმეების გადატანით. იმდროის სავაჭრომწესობის შემოკლებამ გამოიწვია სხვადასხვა საქონლის გაქრობა ბაზრობას ეს გატეხებმა დღის წესრიგში აყენებდა რუსეთის მრეწველობის გადაღობას. მაგრამ ქვეყანა ამ საფრის მხედ არ იყო, მას თავისი ძლიერი ერთეული მრეწველობა არ გააჩნდა. პირაქით, 1913 წლის იფიციალური მონაცემებით, რუსეთის აველი ფაბრიკისა და ქარხნის ნახევარი, მთლიანად არ სამსაქმოდ განაგრძებელი იყო. ამის შედეგად კიდევ უფრო გაიზარდა უმუშევრობა, რაც ხელს უწყობდა მეშაჲ კლასის ისედაც მძიმე ეკონომიური მდგომარეობის გაუარესებებს.

მთაველი იმპერიალისტიტრბმა იმმა კიდევ უფრო მეტად დამარბალი მეტრბ რუსეთის ვანაბრბ მსარბეებს — კოლონიებს ისედაც სესტად განვიარბებელი მრეწველობა, განსაკუთრებელი მძიმე მდგომარბობა შექმნა საქარბველოში, კრბობდა თბილისის ვეტერინარი, რაც აღნიშნულ გარბმობებთან ერთად ფრბიტის სახლოედაც გამოიწვია „იმპერიალისტიტრი იმბს წლებში საქარბველობის ისედაც სესტი მრეწველობა უფრო მეტად დაეცა კიდრბ იმპერბის სამრეწველო ცენტრბებში. რბრ კიდევ იმბს პარბველი თვეებს განმსელობამში მრეწველობის მბიღმა რბგმა მრბმენელოეიმბს დარბებმა წარბოება 40—50 პროცენტით, ხოლო მეშაჲს რბცხე 13 პროცენტით შემკრბეს, მამბრ რბდესაც იმპერბის მამრბებით საქარბჩინა-საფაბრიკო იმბეპტკის დაქვემდებარბებულ საქარბმობას რბცხე — 30 პროცენტით, ხოლო მეშაჲს რბდესხობა მბილოდ 10 პროცენტით შემკრბდა.“²

საქარბველობის, კრბობდა თბილისის ვეტერინბის მეშაჲს ეკონომიური მდგომარბობის გაუარესებბს ხელი შეუწყო სოფლის მეტრბეობის დაყუბამ. მბიელი რუსეთის იმპერბის მამრბებით არბმბში გაიწვიეს სოფლის მეტრბეობის მარბმსენარბთან მამაკეითა 40—50 პროცენტი, მბიბილრბებულ იქმა გამოიწვიო ცოტარბლი რბდაც ცხენებბ სხვადასხვა რბქონანი საქონელი, მრეწველობის დაყუბბის გამო სოფლის მეტრბეობამში მამქანა-არბაღების გამოყენებმა 2/3-ით შემკრბდა, ხოლო საბეტების მწიფობმა მბილონად შეწედა. საბაღბო მეტრბეობის წგრბეებს კიდევ უფრო ამქარბებდა ფდღლის გაუფარბებება — სახელმწიფო ბანკის რბქონის მარბარბს შემკრბებება.

მბევს მდგომარბობის სოცეარბ უფრო მწეავე ფორმებმადაც ადგილი მქონდა თბილისის ვეტერინარი. 1913 წლის 24 იანვარბს გაივით „საბლი არბო“ წგრბდა: „არბმოდენბმე კრბრ თფილისში რბგობრბ ფერბეებში, ისე სობრბეებში მეტრბს ხელუბობბა, ამ უკანასკნელ ფდღებში რბ არ სულ არ იმბივება მეტრბის მარბტო შეკრბებება.“³

¹ საქარბველობის კომუნისტური პარტიის ისტორიის მარბვევბი, თბილისი, 1971 წ., გვ. 308.
² საქარბველობის ისტორია, ტ. 11, 1962, გვ. 320—321.
³ ვახ. „საბლი არბო“, 1913 წ. 24 იანვარი.

ბის სავსება სწინდად ვაქვითდა, გაიხარდა შეჩრის და ნავის ფსონ ამბო-
 თან შეშის და ნავის იმის დაწვებოდა მეშეშის და სავსებას და სავსებას
 არ აღევან სოლი ჩაიხარება სრულად არ სრულავს მათ მათი სავსებას
 სავსე.¹

შენათ ცხოვრების არსებული პირობები დღის წესრიგში აყენებდა
 ნომინალური ხელფასის მომატების აუცილებლობას, მაგრამ მეშეშისათვის
 ხელფასის მომატება სწინდელ მისე კონსონირ პირობებში კეს ნამოთ
 მივლიდა. 1914 წლიდან 1915 წლამ დასაბრუნებამდე ხელფასი სოვირით ფა-
 ხრიაკ-ქაჩხანში 10 — 20 პროცენტით ვადიდდა ეს ამ დროს რაღა 1915
 წლის მეოთხე ნახევარში იფიცალური მომატებებით, ამბოლისში პირველი
 მომატებულების სავსებზე ფასებში დაწესებული ნიბრის მიხედვით მომატა
 დასაბრუნებო 60—120 პროცენტით.

1915 წელთან შედარებით 1916 წელს ფული ვფრო ვადიდებოდა მი-
 ნილის შევადიდებლობით დარბებუება დაეცა პართალია, 1915 წელთან შედარ-
 ბებით 1916 წელს შეშათა წლეფი ნომინალური ხელფასის დონე ვფრო მე-
 ტი იყო, მაგრამ შეშათა ცხოვრების პირობები 1915 წელთან შედარებით
 1916 წელს ვფრო ვადიდებდა რეალური ხელფასის დონე დაქვევოდა ეს
 იმის ნიშნავს რომ პროდუქტებზე, პირველი მოთხოვნილებების სავსებზე ფა-
 სები ვფრო სწინადე იხრდებოდა უფრე შეშის ხელფასი. შევადიდდა
 იფიცალური ცნობის მიხედვით, პირველი ფაბრიკაქაჩხანის მეშის სავსე-
 ლი აუფიხი ხელფასი 1916 წელს 1913 წელთან შედარებით შევადიდდა
 279 პროცენტს, სოლი პროდუქტების ფასები იმევე წელთან შედარებით
 1916 წლის აფლისათვის 213 პროცენტით ვაიხარდა. 1916 წლის ბოლი-
 სათვის აღნიშნული ვანჩავებას კვევ ვფრო ვადიდდა.

1916 წლისათვის იმე რევირე რესეიში, ამბოლისის ვებერჩინაში
 მეშენარებს მოშელოდა დამუშავებუებული შიბმა ატრანატირებული პი-
 რობები ვადიდებან ადებდა შეშათა ვანჩავებობას, სოლი წარმოებაში არა
 ვადიდებოდა ქალის და სავსებს შიბის ფართოდ ვამოყენებან ვამო-
 რჩეის ვებედირ შეშისხევათა სრდა შეშათა კონსონირი შევამარუბობს ვა
 ვარსებებს თან ვარევიდა პოლიტიკური ჩავერისა და პოლიკოს ტერორის
 ვადიდებდა.

ამბოლისის ვებერჩინის მეშათა შევამარუბობა თავისებურებით სპოთეფ-
 ბოდა ამბოლისის ვებერჩინა ცარბობის კოლონიურ შიბავს წარმოადგენდა. აქა-
 რი მეშათა სოციალურ-კონსონირი შევამარუბობა ჩამუშავებუ მისე იყო
 რესეის ცენტრალური ჩაიხარების შეშათა კლასის შევამარუბობას.

იფიცალური მომატებების მიხედვით ამბოლისში ფაბრიკაქაჩხანის მეშის
 ნომინალური ხელფასი 1916 წელს 1914 წელთან შედარებით ვაიხარდა 50—
 60 პროცენტით,² სოლი პროდუქტების ფასები 100—150 პროცენტით.³

¹ იოკ. № 22.
² Источники СССР, т. II, Москва, стр. 638.
³ ქსე, ფონ 275, სქ 250, ფურც. № 11, 29, 40, 41, 52, 55, 56, 58.
⁴ სტატისტიკური კრებულები 1913—1921 წწ., თბ., 1922, გვ. 222.

ამილიის ვებერნიის ფაბრიკებს ეფროსი იმპერატორი ვ. ივანოვი აღნიშნავს, რომ მის ზედამხედველობაში მყოფ ფაბრიკებში 1914 წელთან შედარებით 1916 წლის აბრეშისთვის მუშის მანქანების სიმრავლე საოლოდ გაზარდა 40 პროცენტით, რასაც ამ მოტივით ხელსაყრელი არაა იყენებოდა ათეულობით ატაღები მნიშვნელობა არ ქონდა, რადგანაც პირველი მოთხოვნების საკენში შეტრმეტავ ვაჭარდა, ეწინოდა და მუშათა ზედღვატყბისა, და სეშეყყო მუშეველებს მოზარდა, რომ მუშების მოზოგენღება მინიმალღად მარეც დაეკოყოფიღებინათ, ანდა დაეხეზათ ფაბრიკატორებში. „ამ სკოლის დაყენებაში. — აღნიშნავს ეფროსი იმპერატორი. — არ არის არცის ევოლი ან პოტიტი სეტიული, იგი გამოწვეული არსებობა სათვის რეინის კანონით.“ მატამ მუდის მოხეღე ათოღ მოზარდად მრეველებს, რადგან მათ პოტიად ინტერესს წარმოადგენდა იმეტიალისტები იმის წლებში მქმნისღღერი მოყვების მოღება მუშათა ექსპლოატაციის სარეღებაში.

ქარბის მუხატორეებს მუშების ექსპლოატაციაში ვარკვედღეღ დამარეზის ეწეველებს სამეღდობო-სამრეწველო კოპიტებები ეს ორგანიზაციებო მუდის ზედღდღებებისა და კაპიტალისტების ინაციატივითა და წყარღღებეღეღ-ზოღეღი პარტიების მმარღეკებით სარეღადღება 1915 წელს მათ პოტიად მისინს წარმოადგენდა იმეტიალისტები იმის დროს რეღეებში ეღმობოყო „პარმონის“ დამკვიღრება ეს კი ნიშნედა მუშების რე შეიღღება მუტი ექსპლოატაციისათვის ზედღსარეღეღი პარტიების შექმნის და მათ იღეღის პოტიადღეღი მარმისყან — ეღმობოყო რევეღეღეღერი პოტილის ექსისყან.

საქარბის აღნიშნის ასე, რომ ტრანსპორტისა და მისე მრეწველობის მუშათა ექსპლოატაციაში მუხატორეებს ძღეღეღი ეწეობღეღ ზედღს ფეტიოვე-რარბი ვარეველისყან მუშებისათვის შეღღეღათის ზოყენა, კარგეთა „თანმეღღეღეღეღეღი მარბო სმარბოღიანღეღ შენისსყენა, მისე პარტიებში ეხეღება მუშათის მარეღეღი სარეღობის მუშებს იმის დაეყვებღღან სარეღებში თანღათან მატეღღობის მუშათა შეტეტი კი პოტიადღეღი შეტეტირება ამ ვარკვებოღღამ გამოწეღეღი ზედღებეღი მუშათბა. „ქეღერი მუშებს თოქმის მთეღი დღე და დამე ეხეღებათ მუშათბა მუშათბა იყენება დღლის 5 ნახ. საათე და ვარკვეღება მმარბეღ დამის 9 საათბეღეღ. მუშების ეწევეღღებობისა სათადარბეღი ვარბსიკეებსისყან შეღღება იმის მოზოტი, რომ არ ვარეწეონ ან სარმსებეღღთან არ დარბოვიონ, რასეც თარბსთადღეღეღ მოხეღება იმში წყეღანა, მუშები მმამოღღებღეღეღ მუშათბენ.“ მატამ 1916 წლის ეკონომიღღებობა პარტიებბა მისე მრეწველობის მუშებეღეღი თიღღეღი სმა ამოღღეღი არღებღეღი წეობღღების მუღი დამკვიღრებღღეღი ესმარბოღღობის წე-სარღღეღეღეღ.

პირველი იმეტიალისტები იმის დროს ამილიის ვებერნიამში მუშათა მრეღეღმარბობისეღეღეღი და მუტიოღღეღის მმარღღების ვარკობა სარეღეღეღების ოღღეღეღი სწოტი წარმოღღეღანა ექიონოთ არა მარბეღი სარბეწვეღღეღი დარ-

¹ იქნა დონ 271, სტ. 221, დარბი 12.

² კარბი „თანმეღღეღეღეღეღი მარბი, 1916 წ. 24 იღეღეღეღი.

ვის ახამვე, არასამრეწველი დარჯის (მარჯანბები, სსრკ) **სადაცაა, არაა** II
 რესტორნები და სხვ.) მეშების შეფარებითზე. ეს შეფარებითი **სადაცაა**
 უარეს და უამსკრებელი იყო სსრკ-ველი მეშების შეფარებითზე **სადაცაა**
 შედარებითა.

1916 წლის დამსტრულსა და 1917 წლის დამაწერსში თბილისის ვეზურ-
 ნაში პროფექტებზე ფასები სწრაფად იზრდება ამ დროისათვის შეინიშნე-
 მა, რომ ხელისუფლებას მიერ დაწესებული ნორმა უფრო ფორმალურ სახეს
 ატარებს, ვიდრე წინა წლებში ვაქარ-სსრკ-დანტებს პროფექტებში რომ არ
 გაფრთხილათ (ჩაცხვითად ხელობდა პროფექტებზე მათთვის არაბუნსაყრ-
 დი ნორმის გამო), მეფის ხელისუფლებამ იძულებული იყო მაღალი ნორმა
 შემოეღო პროფექტებში. 1916 წლის ივნისში ხელისუფლებამ მიერ თბილისში
 პირველი მოათხოვნის სავსებზე შემოღებულმა მაღალმა მაღალმა ნორმამ
 უამსკრებელი გამოიწვია შრომულ მოსახლეობაში. 1916 წლის 8 ივლისს
 აქ ჩაიბრუნეს განდგომარობის სამართაველის უფროსი კავკასიის მეფისსაყრ-
 დის თანამშრომლები მიწვეულ მოსახლეობაში სახაში აღნიშნავდა: „ქალქ
 თბილისის ბევრი მკითხველი უამსკრებელი ფასმა პირველმოათხოვნის
 სავსებზე დაწესებული ფასების ნორმის გამოიწვია, რადგან მათ შორისათ,
 რომ ასეთი ნორმა უფრო შემოხვევაში მაღალია და არ შეესაბამება პროფექ-
 ტების ნაბეჭდო ღირებულებას. ... თბილისის მოსახლეობის სახელისწილებსა და
 უკანონო მეშების და ისტატების უამსკრებელს გამოიქვამდნენ ამ ნორმის ვა-
 ში „ეჭვიანე იმზეც, რომ ამ ნორმის ვაქებში უზრადლებას არ ატყვევდნენ
 და მომხმარებელს ნორმულ ფასს არიბევენ, ამისთან, მრავალი მოსახლე ვა-
 ში იქვამდა თავის ძიბს, რომ იტყობებელი იყო დარბევის განმეორება, რათა
 ნორმის მეტად შემცირებისათვის მიეღწიათ...“¹

მეფის ამ მოხელის მოხსენებითი ბარათიდან ნათლად ჩანს, რომ 1916
 წლის მძიმე ეკონომიკურმა პირობებმა ამოძრავა მეშაო კლასის არა მარტო
 მკითხველდასთან, არამედ „მაღალხელდასთან“ ფენებზე — თბილისის
 მოსახლეობის სახელისწილებსა და ფასის ვალიფიკაციის მეშების სახით. მეფის
 ხელისუფლებამ ამის პერიოდში ცდილობდა, მაგერადღერად კეთილმოეყო
 ლეონი ჩაიბრუნეს ტრანსპორტის მსხვილი სწრაფობის მეშები, რადგანაც ჩაი-
 ნივსა საშიში მოქმედების სასოცოცლო ატეხარის წარმოადგენდა. იქ მე-
 შების ძირითადი ნაწილის თვითი ხელფასი განსაზღვრებულია 50—70 მანე-
 თით, მათ ვიდრევე შედარებით მსხვილი არბიში ვაწვევას შიბზე. მეგრამ
 1916 წლის 11 ნოემბერსა და 1917 წლის დამაწერსში არსებულმა მძიმე ეკო-
 ნომიკურმა პირობებმა მეფის ხელისუფლებას წინააღმდეგ დამხა თბილისის
 ვეზურბანის მეშაო კლასის ეს ძირითადი პირები.

პირველი მოათხოვნის სავსების სიმკრთავე ხელი შეეწყო მეშების
 შრომის სეკონდიკაციის დაყვამს. მეშების უმრავლესობამ ნორმა შემოხვევაში
 პროფექტების მეშენში ატარებდა დღის უმეტეს ნაწილს. ამას თვით კლი-
 ტორიტების აღიარებდნენ. ან რამ წერდა 1916 წლის 22 სექტემბერს ვ. აფი-

¹ სტრ. 16-18.

ღმინიერს საბჭოთა საზოგადოების მშობრელობა თბილისს **გერმანულ-საბჭოთა** რეკონს ინსტიტუტის: „ათი ზღვრი ვეკვრ ეპირბოლესა **გერმანულ-საბჭოთა** შედგეობლით, ჩათა ჩვენს საზოგადოებას ჩვენი მოსამრეკონი **გერმანულ-საბჭოთა** შემბს კომერციული უფრისსაფრს მოსკენ კარგი ხარისხის ერთი ვეკონი დევილი ეპეროდ დარქვნილი მეშეხი იბეღესებდნი აჩან შეწვევტონ მეშე-ობა და საათობით იდგნენ უფრსეებობს ჰერის მოსაღებად“.¹

იმის წლებში შეინიშნება ფაბრიკატორების სახელმწიფო მეგობრეობ-პის ვეფარქება, მეშეხისა და მათი თქმის წევრებისადმი სახელმწიფო დამზ-ბების შეწყობება. პირველი ამქარაღისტიტრია იმის დროს ექიმებისა და უფრსელების უბრადელოსა მობილიზაციით არბიაში ვარქვეს და მათი ისედაც მკობს ჩადენობა კიდევ უფრო შემკობდა. იგი შემბსევეა, რომ ჰეტრის ქა-ღაქებში, მაგალითად ვორში, მბოლოდ ერთი ექიმი ემსახურებოდა მოსამღე-ობის 1915—1916 წწ. თბილისსა და ვორში ვერქველდა ებღეებოური ვეფრ-ეობისა სათფლე და სარტბტრისი ტიფის.² კარგი „მალი ქართლის“ კარგს-პონდენტო შეფხარებით აღნიშნავდა: „ეს დიდი საშინელებია ვორქელებისათ-ვის, მათ უფრო, რომ ამ ატრისმარტრულ მეგობრეობაში, რომელშიაც ვო-რის იმყოფება, „ჩვენთვის ცუდია ისე, რომ ამგანად ვორში თითქმის არ-ერთი ექიმი არ იმყოფება ვარდა მის კომერცობსა.“³

იმის პერიოდში შემოიღეს საფთაოქო ნებრე, მეფიკამენტების ფასი იზრდებოდა, რაც კიდევ უფრო ხელმოწყველობდს ხედა მათ მშობივლებს-სათვის. 1916 წლის პირველ ვარტალში მეფიკამენტების ფასებმა 20 პრო-ცენტით მომატა.⁴ ეს მშინ, როდესაც იმის პერიოდში სახალხო ემბრთელო-ბისე სამსრები თითქმის არც ვადიდებულა იმის პერიოდში ძალიან დანულ დონესე იფეა აქვადიდების და მოხეცებელი მეშეხის სოციალური უბრტბ-ველოფა.⁵ ტექნიკური უწყებოების ვარბ მშობი იგი მეშეხის ფასმბრე-ვა, რბაც ხელს უწყობდა ხეგანევეთური მეშეხისე, ვარეა „თანმებრთვე-ობის“ კარგსპონდენტო სამაროღისად აღნიშნავდა: „ფაბრიკის (ღმასრეობა ენდინიანისის თამსქის ფაბრიკისე. ა-ვ.) ... იმის ვამოცხადებადან შემოი-ღეს ე. წ. ხეფმეტო საათი და „კორტო“, რომელეც ვამოიწეა საქონლის ხე-ფმეტეს მომბოეწილებამ „კორტის“ კი თავისებური ხანათი მბოლო. ეს კი აფიალი ძამსხელია: მკობრ ხელფასში მომეშევე მეშეხი დარქონენ ხეფმეტ მეშეხობას; ამით ღამობენ დღეობი სახრდო მარე იშოკონ ამ სახრეობ სმ-ვარის ხანაში და ვაკადელონ არეებობა. სახეობი კი მოხანს აღწევს, ცოტა ქარას აბღეფს, ხეფმეტს ავეთბინებს; დრო მშევეწეობია მოსოფის, სინამდუ-ღე კი მწარე სერათებს ვეიშლის თვადწინ. „კორტით“ მეშეხობა სოქიარეს მბობიბესე, რომ საქონელი სქარა დამშადონ, სოქიარე კი უბედურ მეშეხე-

¹ დოკ. № 110.

² ვარ. „თანმებრთვეობის“, 1916 წ. 11 სექტემბერი.

³ ვარ. „მალი ქართული“, 1915 წ. 25 აპრილი.

⁴ ვარ. „ხეობი“, 1916 წ. 11 მარტი.

⁵ ცნა. დოკ. 273, სქ. 246, უფრე. 1, 2, 3, 45, 46, 49.

ვებს იქვეაი წმინა მანქანებისაგან მეშენის დასაბრუნებლად, რომაში რა მეშა მარწყვითა მანქანამ თათებო.¹

მეფის ხელისუფლება, რომელიც მდიდრებს ხარკსა და გადასახადს, პოლიციის და განდამყრობის შესახებ, არავითარ შემთხვევაშიც არ იქნება მეშაო მემშენის სწავლებისა და თუთა მეშენის კვლევების მიზნის მიღწევისათვის პირიქით, რ ხელს უწყობდა მშობელი ხალხის უმეტესებს და მათში სკეპტული „განაღლები“ გაფრთხილებდა. რათა უფრო მეტ მოახილვებში ჰყოლიდა მეშენი. ამის განსაზღვრავდა მეშენის ხელისუფლებას ვივლავით ხომებს მხარობდა. იმის დროს მან სასტიკი იერით მოიტანა მეშაო — რიცრაც არავალერა, ძე რავალერა ირანის¹ ციხეზე. ამდენსზე დღით დრო იმის დაწვებამდე გატვირთ იქნა პირდაპირი გახეთი „მადეა“, რომელიც „ტრეფიანის მადეაში“ სახელწოდებით გამოვიდა 1914 წლის სექტემბერში დასაბრუნებულ იქნენ მე-4 სახელმწიფო სათავაბრობის პირდაპირი დახმობები. რომლებიც ამჯერად გამოვიდნენ იმის წინააღმდეგ მეშაო რავალერა ირანისაკენ (კლუბები, მთავრებობები, კვლევებულ-საგანმანათლებლო საზოგადოებები) განსაფრთხილებულ იქნა ხელი დეით ირანისაკენ, რიცრაც საუკუნეობით-საღატობები და მეშაო კომპროტები. უმეტესად მეფის პოლიციის და განდამყრობის მეშაო-რავალერაში იყოფებოდნენ. მეფის 1914 წლის 24 ივლისის ბრძანებულის საფუძველზე გატვირთობის გამოვიდა დაფრთხილებები. რომლებიც ვივლავითა კრებები და კონფერენციები რევილიტაციის მიზნების, განკარგებისადმი წაქეზება სასტიკად ირანისადმი და ხელი დაწინაურება და ეწეოდნენ მათთან სავსებობით.

ამჯერად, სახალხო მეტრეხობის მიღობისათვის რევილიტაციის მიზნების, ბერეფობით ვივლავითა გამოვიდა მეშაო კლასის ექსპლუატაციის მიზნების გასაფრთხილებლათვის. იმის ხელი რ არ ჩამოვიდა შრომისა და კომპროტის შირის, რიცრაც ამის დაწინაურებენ მეშაო კლასის საქმის მიღობები, არამედ პირიქით კოლეკტივი გამოვიდა და ვალდებულ წინააღმდეგობა შრომისა და კომპროტის შირის. იმის დროს მეშენის რავალერა ხელისუფლების დაწვებამ, მისი შრომის მიქსამდობის გამოვიდნენ (მეშენის შრომის ინტენსივობის შემთხვევაში ვალდებობამ, სეფრთხეობითი და სანახილი საშენობის გამოვიდა, მეშენის სანახილი, სახელმწიფო მიმდამრებობისა და სახალხო განათლების მიზნების განკარგებამ, მეფის მოხელეობისა და მეფისტიციების თვინებობამ ხელი შეუწყო თბილისის გუნდის მიმართ მემშაო მიმართის დახმობის მიმართის დაწინაურებები იმის პერიოდში.

ამჯერადისტიკი იმის დაწვების ერთ-ერთი მიზეზი იყო მიველ მსოფლიოში რევილიტაციის მიმართის სწავლა ხელისუფლების მიმართის ამჯერადისტიკის მსოფლიო იმის მიმდებარე პოლიტიკულ-რევილიტაციის მიმართის და ერთხელ-განსათავისუფლებული მიმართის ჩამოხრის სწავლებამ.

¹ ვა. კომპროტის შირი, 1914 წ. 29 ამაღი.

თუ იგაღს გადაცემები ამ პერიოდის რესურსის სწავლის განხორციელება, რომ განატონებული კლასები იმში რესურსის ხელშეწყობის მიზნით შეიქმნა, რომლებსაც ჰქონდათ რეკონსტრუქციის საშუალება. 1910—1914 წლებში რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით რეკონსტრუქციის აღმოჩენამ 1914 წელს კლასიკური წესით მოხდა ბაქოს პოლიტექნიკის კომიტეტის ხელშეწყობით 1914 წლის 28 მაისს ერთდროულად და ერთდროულად გაფორმდა ბაქოს საავიანტიაციო და ქარხნების მეშვენი. 1914 წლის 17 ივნისს ბაქოს გაფორმებული მეშვენი ჩამოვიდა 50 ათასი მაღლია რესურსის მეშვენი კლასიკური ბაქოს პოლიტექნიკის დეპარტამენტის რეკონსტრუქციის გაფორმების მიზნით. ბაქოს პოლიტექნიკის დეპარტამენტის მიერ დაარსდა „ტრედიციონალიზაციის“ საშუალებით ბაქოს მეშვენი წინააღმდეგ სატრედიციონალიზაციის განხორციელება რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით. ბაქოს მეშვენი წინააღმდეგ სატრედიციონალიზაციის განხორციელება რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით. ბაქოს მეშვენი წინააღმდეგ სატრედიციონალიზაციის განხორციელება რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით. ბაქოს მეშვენი წინააღმდეგ სატრედიციონალიზაციის განხორციელება რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით.

რესურსის დიდი რეკონსტრუქციის მიზნით ერთდროულად იგადა მოხდა ახალი რეკონსტრუქციის აღმოჩენა. ბაქოს მეშვენი წინააღმდეგ სატრედიციონალიზაციის განხორციელება რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით. ბაქოს მეშვენი წინააღმდეგ სატრედიციონალიზაციის განხორციელება რესურსის იმპროვიზაციის მიზნით.

¹ კლასი, ფონი 94, სტ. 719, ფურც. 55, 57, 58.

ვან, დაემტკიცებინა იმპერატორებმა იმის სამხარეო-მეცნიერული ცენტრის დაარსების შესახებ.

1914 წლის დეკემბერში მეფისნაცვლის კანცლარიის საკანცლარო განყოფილების განვითარების განყოფილებაში მოხსენებთ ბარათში პოლიტიკურ მდგომარეობას 1914 წლის პირველი დეკემბრამდე ყოფილი იმპერატორის ნაწილად. პირველი — იმის დაწესებამდე (ივნის-ივლისი), მეორე — იმის მიმდინარეობის ხანა, ვინაის ჩა პოლიტიკურ მდგომარეობას კავკასიაში 1914 წლის ივნისს და ივლისში, ის აღნიშნავს: „ამ ნაწილს რამდენიმე ამბოხების შემთხვევა გამოიწვევს ბაქოს და თბილისში“. ხოლო რამდენიმე ვინაის პოლიტიკურ მდგომარეობას კავკასიაში 1914 წლის აგვისტო-ნოემბერში, ის კითხვით დასძევს: „ამ პერიოდის მეორე ნაწილში საზოგადოებრივი ძალების ძველი რეჟიმის მოსახლეობის ფართი ფუნქციონირების მიერ რამდენიმე იგი აღტირებული მოვლენებისა და სამშობლოს წინაშე თავის მოვლენების შედეგად რუსეთის იმპერიაში არსებულ სიმართლეს იგი ძველი...“

მართლაც, 1914 წლის აგვისტო-დეკემბერში მეშვიდე მოძრაობა ერთგვარად შედეგად, რაც გამოწვეული იყო შემდეგი მიზეზებით:

1. განუთქმვლელი კლასების პარტიებს „პარტიოტული“ ღონისძიებების განხორციელებასში ხელს უწყობდა წინააღმდეგობრივი პარტიების გამსვლელი მიქმედება¹
2. ქვეყნის სამხრეთული პარტიოტობის რეჟიმის გამოწვევა ნაწილი, მართლაც რეჟიმის დასაცავი ძალებსთვის ამისი იქნა გამოწვეული;
3. შინაომი მისი ის ნაწილი (მხარეებში პარტიოტობის, რომელმაც ფართო-ქარბნებში შეაჯარა ამისი გამოწვეული ძალებსთვის — რეჟიმის დასაცავი, ხელახლა იგი რეჟიმისთვის ხელის გამსვლელი;
4. კარბნა 1907 წლიდან იმის დაწესებამდე დაარბია პარტიოტობის პარტიის ირგონისთვის, რამაც პარტიის წევრთა უმრავლესობა ერთგვარად ხელისუფლების რეჟიმისთვის მოძრაობას.

მართლაც, სწორედ იმის გამო, თბილისის ცენტრში, იმის პირველ თვეებში, ძველი რეჟიმის მიერ რუსეთში, შეინიშნებოდა მეშვიდე მოძრაობის ერთგვარი დაწყობის, მეტიმ ის იყო ძველი რეჟიმის მიერ ამის მიერ იმპერატორის წინააღმდეგული აჯანყების თავის მოხსენებით ბარათში. ეს დაწყობება ხელისუფლების დასაცავი იმის შედეგად შექმნილმა მდგომარეობამ (მოვი ფართო-ქარბნის მეშვიდის შეწყობა, ხოლო ზოგიერთი მთავრის სამხრეთი ფართის განსვრუება და სხვა) ხელი შეუწყო ექვშვიდობის ზედა² 1914 წლის ბოლი თვეებში რუსეთის და თბილისის ცენტრის ფართო-ქარბნებში შეინიშნება შინაომის აღტირების ზედა, სხვა მეშვიდე დღის ვადობა³ და პირველი მოძრაობისთვის საკანცლარო ფუნქციონირების

¹ ივ. 14 15.
² ივ. 12, ივ. 17, სკ 2012, ივ. 28—30, 42—45.
³ ივ. 17, 18, 26, 27, 31.
⁴ ივ. 12, 21.

რომ ამ კომპანიის მსახივრობამ მეშაი-მონამსტერეთა 10 აკადემიური წელიწადი მოახდინა არ დაყვავიფილა თბილისის ვეტერინარში, მაგრამ აქვს კავშირი მთელს საქართველოში და განსაკუთრებით აქვს კავშირი თბილისის ვეტერინარში.

1914 წლის იტალიურ-სერბულ ომის დროს მეშაი-მონამსტერეთა კომპანიის წევრები მსახივრობდნენ სერბულ არმიასთან და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია.

ამდროინდელი 1914 წლის აგრეთვე-სერბულ ომის დროს მეშაი-მონამსტერეთა კომპანიის წევრები მსახივრობდნენ სერბულ არმიასთან და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია.

რაც უფრო მეტი დრო გადის ამერიკის იმპერიის დროს მეშაი-მონამსტერეთა კომპანიის წევრები მსახივრობდნენ სერბულ არმიასთან და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია.

ეს არსებითი ამერიკის მსახივრობა 1914 წლის აგრეთვე-სერბულ ომის დროს მეშაი-მონამსტერეთა კომპანიის წევრები მსახივრობდნენ სერბულ არმიასთან და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია და მათი მსახივრობის შედეგად სერბულ არმიას დაეხმარა მთელი სერბული არმია.

1. ილია, № 4.
 2. ილია, ტომ 13, გვ. 21, სტ. 3192, ფურც. 2.
 3. საქართველოს ისტორია, ტ. 11, მხ. 1962, გვ. 322.
 4. საქართველოს ისტორიის მარჯვენა ნაწილის ნაწყვეტი, მხ. 1971, გვ. 368.
 5. ილია, ტომ 2, გვ. 2, სტ. 202, ფურც. 24.

ფაქტობრივად ამ სახელთან ამხელთან დაკავშირებით ბოლშევიკებს იმდენი საკითხი გამოეშვეს საავტორო ფურცლები, რომლებიცაც უკვე გამოქვეყნებული უკან მოუწოდებდნენ საბოტაჟური გამოხედვებისაგან შეშინებული მკვლევარების წინააღმდეგ. მართლაც 1915 წლის 17-19 აგვისტოს მკვლევარების 15 თამაში შეშინა საბოტაჟური ვაგონი 1915 წლის სექტემბერში შეშინა საავტორო მოძრაობა მკვლევარ დამხმარის განხორციელების და ბოლშევიკური საავტორო მოძრაობის ხედავით წინააღმდეგობა მათი მიერ ჩატარების ამხელის შეშინა მოძრაობის ზოგადი სტრატეგია 1915 წლისათვის.

ამა განხორციელდა, რა შედეგობებში იგი შეშინა მოძრაობა თბილისის ვებებში 1915 წელს.

1915 წლის 9 აგვისტოს მოხარულიყენ თამაშის ფაქტობრივად საბჭოთაო ანუ არ გამოცხადდა 240 კაცი საბჭოთაო გამოცხადებლობის საბაზო იგი ფაქტობრივად ამხმარისთვის მიერ ზოგი მემის ხელფასის შეწყობება, ვაგონი უკვე შეშინა მოძრაობდნენ, რომ ფაქტობრივად ხელფასის ძველი ნორმები ვაგონი მოძრაობდნენ 12 აგვისტოსამდე. შეშინა ვაგონი უკვე გამოცხადდა რადგან ფაქტობრივად შენატონის დღედა დაქმნა ხელფასი შეშინა (განსაკუთრებით ვაგონი ხელფასი შეშინა) მოძრაობა ხატობული რეპრეზენტაცია.

1915 წლის მარტის ფაქტობრივად შედეგობებს ექვს ადგილი თბილისის ტრამვაის შეშინა მოძრაობის მოძრაობის ეს შედეგობები გამოწვეული იგი ქალაქის გამოცხადების მიერ ამხმარის საზოგადოებისაგან თბილისის ტრამვაის მოსალოდნელი შედეგობის ცნობით თბილისის ბოლშევიკური მოძრაობის შეშინა მოძრაობის ბოლშევიკური ზღაპრის მოძრაობით ხატობით აღნიშნულია. რომ ტრამვაის შეშინა მოძრაობებს ძალიან ადვილად თბილისის მოძრაობა ხედავით ტრამვაის ამხმარის საზოგადოების შედეგობებიდან ქალაქის საბჭოს შედეგობის გამოცხადების შემთხვევაში ბოლშევიკური ზღაპრის ტრამვაის შეშინა მოძრაობებს საბჭო მოძრაობის მოძრაობით, რომ მათთვის მიუკეთებენ ხატობით ვებებს.

ტრამვაის შეშინა მოძრაობებს ქალაქის ბოლშევიკური მოძრაობის ხატობის ვებებს მიერ ხატობით ბოლშევიკური ზღაპრის ცნობით, რომ ტრამვაის შეშინა მოძრაობებს გამოწვეული 1915 წლის 14 მარტის ვაგონის მოძრაობა.

მართლაც 1915 წლის 14 მარტის ტრამვაის შეშინა მოძრაობებს გამოცხადების ბოლშევიკური ზღაპრის მოძრაობის ნაწილად ხატობით, რომ ეს არის ვებებს მიერ ადვილად ვაგონის ბოლშევიკური ხატობით.

1915 წლის 20 მარტის ვებებს ვებებს 11 საათზე ადვილი ქალაქის საავტორო საავტორო შეშინა მოძრაობებს საბჭოთა ვაგონის მოძრაობის ხატობის ხატობის გამო შეშინა მოძრაობებს საავტორო საავტორო ამ

¹ ვებ. 26 22.

² ვებ. 26 24.

³ ვებ. 26 25.

სამხრობის გამოცემათა გრომობის მოთხოვნებს ვაყენებდნენ. **შეშავი კლასი** ტემბოთ არ გამოაყრებულა.¹

შეშავი კლასი

1915 წლის განსჯებულზე ხელისუფლებას ვადასტურებდნენ ადგილობრივი პროლეტარიატის საერთაშორისო დღის 1 მარსის დღესამწოდელი მიტინგით იგი იყო კეთილი ადგილი ადგილობრივ რუსეთის იმპერიის ადგილობრივ ხელისუფლებას წარმომადგენლებს — ქვეყნის დონისთვის საჯარო, ჩათვლით თანაობის შეშავის მიერ 1 მარსის დღესამწოდელს აღნიშვნა. სენატორებთან მის მიერ დამსჯელი სიტუაციაში რუსეთის იმპერიის ვებინტრობის მოწოდებდა მიყლით ადგილობრივი ხომები.²

1915 წლის თებერვალში ბეზრას თბილისში ა. კავთარცხიანს ხომები და ს. შეშავი. მათ საჯარო ბოლშევიკების რეზოლუციის დამსჯელი განმარტება და პარტიის მარსის დღესამწოდელს ხატარცხისა და საბრძოლმისით პროლეტარიატის გამოშვების საყობი.

მოგვიდვადე კარბმისა და ბერევიანის დიდი კვრის რომ შეშავს არ ვადასტურებდა 1 მარსი, ეს შეშავებელი აღმოჩნდა თბილისის შეშავს ნაწილს დამსჯების დღე გამოაყრდა 1 მარსი.³

1915 წლის 1 მარსის დღესამ წყვეტილებით ჩვენს თბილისის ბოლშევიკები იტყობნაყობის მიერ გამოშვებულ იქნა პროლეტარია საბრძოლი — „მისხავი შეშავი“, სადაც მიყლით და სხარტად ნათელყოფილია იმ მიმეშვიკობის სურათი, რომელიც იმის თვის დამტეხი მოფილოს შრომებზე ხელს, ვრობდ. შეშავი კლასი პროლეტარია მოწოდებდა შეშავს ერთობისაყენ. თვამშვიობების წინააღმდეგ პროლეტარია, საბრძოლისა ზეშავს.⁴

პროლეტარიათი ვაყრებებულ იქნა საბრძოლის ქალაქებში კ. თბილისში საბრძოლისით პროლეტარიათი ვაყრებდა 1915 წლის 20 აბრელს.⁵

საბრძოლისით პროლეტარიათი გამოშვებს აყრებებ შეშავიყენსაც ჩვენს კავთარცხის საოლქო კომიტეტის სახელით პროლეტარიათი, რომელიც პროლეტარიათი ვაყრებებელი იყო შეშავი კლასისათვის, შეშავიყენს იტყობნებელი იყენს ძე თე ძე ნათელყოფილი მოფილი იმის ესამართლობის სურათი. მაგრამ ჩვენსაყენ დამსჯელი იყო ვქმსლოტატორია წინააღმდეგ რუსეთის შეშავი კლასის პროლეტარიათი ადგილობრივსა, მაშინ მისი პროლეტარიათი სახეობით აღნიშნავდნენ. „ჩვენ არ მოწოდებთ ვადასტურებს და ვადასტურებთ მოსახეობს, ეს მოწოდებ ჩვენს ბერევიანისათვის იქნებოდა ხელსაყრელი.“ შეშავიყენს ეს დამსჯელი პარტიის ხელსაყრელი იყო შეშავს ხელისუფლებასათვის; მიტინგით მათ მიმართ რეზოლუციის შეშავიყენს რეზოლუციის, ეს მი-

¹ ქსი. ფონ. 152, სქ. 2869, ფურც. 9-10.
² ფურც. 16, 22.
³ ფურც. 16, 40.
⁴ ქსი. ფონ. 152, სქ. 2898, ფურც. 144.
⁵ ფურც. 1419, 26, 27, 28.
⁶ ქსი. ფონ. 152, სქ. 2898, ფურც. 90.

მათ მიერ შრომული ხელის ინტერესების დედაკავალაობის და მატარებლის რაღმნი ერთგულებას.

1915 წლის დასაბრუნებელი თბილისის გეგმების განხორციელების მიზნით, კერძო უფრო დაკვირვებას ხელი შეუწყო მუშათა მუშაობის უზრუნველყოფის მიზნით. პოლსეველების ხელმძღვანელობით სავაჭრო მოძრაობის თბილისის გეგმებში უფრო მსობრზე, ირანისებულ და პოლიტიკურ ხელის იღებდა.

მათათი სახელისნობისა და ფაქტის მეშვეობს მუდგაჯების პარალელურად 1915 წლის იქტომბერში თბილისში მოხდა ტრამუის მუშა-მოსამსახურეთა გაფრევა თბილისის გეგმების განდარმუროს სამმართველოს უფროსი პოლსეველი პარტრულით კავკასიის მუდგანკვლის თანამუშევს აკნობეს და რომ მუდგანის უსახელი საზოგადოების წარმომადგენელს ირანურ ხელის ტრამუის მუშა-მოსამსახურეთა წარუდგინეს თბილის 1915 წლის 20 იქტომბრის ხელდგის მომტების შესახებ.

მუდგანის ამომხურო საზოგადოების აღმოსტრეკის ემნობა გაფრევის განწევაებისა და ფაქტობდა დაკვირვებებისა მუშა-მოსამსახურეთა მოხონება.

• 1915 წლის იქტომბერში თბილისში გაფრეკენ თათრებს, აღმოსოვისა და ტოლეს ხელსახელი და სამის სხარში ქარხნის მუშები და თბილისის სატრამუის სავაჭროს მუდგანკვები.

1915 წლის მკორე სახევაში ფანტრეკარხნების მეშვეობს ერთეუ მოძრაობის ხელხნე აგრეთვე ქალაქების შრომულია სხვადასხვა ფანებს: სოქარები, ხელისნები, სტამბის მუშა-მოსამსახურეთა და მკორე ხელდგისა მოხელეება.

1915 წლის სოქმბრის მუა რეკებში მოხდა მათათი სახელისნობის მეშვეობს მუდგანკვება. მეშვეობს წარმომადგენლების საზოგადოებით ამფრეკვისის რეკონგის უფროსის კვანტრალითორ კალიკესტრისგან მოითხოვეს ფლეში სავროთი კანბი 600 მსხუროს მომტება. ესის უფროსი თანამს იყო ფლეში სავროთი კანბი მოლოდ 200 მსხუროს მომტებაზე ეს თანმა მისი კანკარეკლებით მეშვეობს შობის უნდა განწილუებელიო სამქროს ინტრეკების შეხედვებით. მეშვათ წარმომადგენლებმა მათი მომტებაზე უარი კანკარეკის ამფრეკვისის რეკონგის მათათი სახელისნობის მეშვეობს პოტრესტის სხობი კანწეკვრეტის რეკარტებისათ რეკლეტიო გაფრეკა.

1915 წლის მეშვათი გაფრეკებო ერთი თვალის კანდაკლებით თოქის მუშადა კონომოტორი სხობისათი იყო ცოლუებო გაფრეკებო მკონობრად ამის წარმოდგენილი განდარმუროსა და პოლიკის მიერ მოცმეულ დასასოგებებში. მათამ აქვე სავროთი აღმონის, რომ ამ მოხელეობავის ხელხეკვდი.

¹ ფრ. მ. 27.

² ფრ. მ. 28.

³ ფრ. მ. 23, 40.

⁴ ფრ. მ. 24, 26, 29, 33, 35, 38.

⁵ ესე, ფრ. მ. 27, სკ. 3671, ფრ. მ. 2.

პერ. საბალო უზრუნველვები, აღიარებდა ორგანიზაციის განვითარებას შეფასებდა ხელისუფლებას უფარდებოდ არ ვაჩვენებდა. 1916 წლის 3 ივნისს გამოცემული ცირკულარის მიხედვით, ცირკული მოძრაობის შესახებ:

„განფარდებითა და პოლიტიკის ორგანიზაციის თანაობა მოხსენებთ სარაობა აღნიშნავდნენ, რომ ღვაწლური ორგანიზაციების ხელშეწყობაში, ახარად ხელი უფარდებოდათ ჩვენს წევრებს, ყოფილ პოლიტიკურებს ამის ნათელ სურათს წარმოადგენს 1916 წლის 13—15 დეკემბერს თბილისში სატარებული კონგრესტის კავშირის დახვედრებული კრების საქმიანობა.“

პოლიტიკურების გადუნის სიღამ ღვაწლური ორგანიზაციებში გამოიყენა უკანასკნელითა ხელისუფლებას გამოყოფილებას შეეცაო შეეცაო ამ ორგანიზაციების უფრო მეტად პოლიტიკური საქმიანობით დაინტერესება დასახსიანებელი განფარად ამის უკანასკნელ წლებში, აყ განფარდებითა ამ გამოძახია ამ ყოველგვარ ზომებს ხსარობდა, რომ ღვაწლური ორგანიზაციებს შეეშობდა წინადა ყოფილური ხსარობა მიყენებდა და იქ პოლიტიკური გადუნა მოხსობილიყო.

1916 წლის პირველ ნახევარში შეეშობა მოძრაობის დიდი აღმავლობა შეეშობდა თბილისს ვენეტრისში. ამოყენების რეპრეზენტაციის სახელისუფლებას შეეშობდა შეეშობდა შეეშობდა მოხვეა თბილისს ვენეტრისში, სევა ფარაქა-ქარბეზისა და ფარეხებულებების შეეშობა შეეშობდა და გადუნებში“ გადუნების უზრუნველობა შეეშობა გამოყოფითა დასახსარდა.

შეფასებდა ხელისუფლებას მეტად აჩვენებდა შეეშობა კლამის მიერ 1916 წლის 11 მაისს — შეეშობდა სოლიდარობის დღის — აღნიშვნის შესახებ. მოხარად აღნიშნავდნენ პოლიტიკურ ფარეხებულები აყენობდა ხელისუფლებას შესახებ 1916 წლის 8 აპრილს უფარდებდა ცირკულარს, რომ შეეშობდა ნათქვამი: „თანამედროვე პარტიების განსაკუთრებული ხსარობის გამო აღნიშნულ უფრო აყენებლობა მოხარად წინს ხსარეშობით სარული სარეშობისა და ამ მიზნით გადუნებულები ღონისძიებებს მიყენა, ახარ მოხარეშობდა პირველ მაისს ამ მიზნებს აყენებზე ახარობითა უფარდებდა.“

პირველი მაისის სარეშობებულები ღონისძიებები ხარტარს აყენებდა აყენობდა შეეშობდა. შეეშობდა ამის, აყენობდა პოლიტიკურების მოხარად პირველ შეეშობდა დენსარეშობისათვის მოხარად შეეშობდა სატარება ამის შესახებ აყენობდა შეეშობდა კანცელარის სატარებში აყენობდა უფროსი 1916 წლის 30 აპრილს ვენეტრისობა და იტლებს აყენობდა უფროსებს აყენობდა: „მოხარეშობდა ცნობების თანხმად, აყენობდა“

¹ ცირკ. ცხ. ფარ. 184, აფ. 1, სარ. 292, ვარ. 21.

² იქვე, ვარ. 42—51.

³ იქვე, 204, 72, 73, 74, 76.

⁴ იქვე, ფარ. 12, აფ. 27, სარ. 422, ვარ. 6.

⁵ იქვე, ფარ. 12, აფ. 27, სარ. 424, ვარ. 2.

სოლშეიკელებს ხეობამ დამზავა პროკლამაციები სოხველი მარხისა და მათ გზების ამოტყეველობის ქალაქებში.¹

სოლშეიკელებს პროკლამაცია გამოეშვეს ოცნებულ და პროკლამაციამო მოკლულ და დამარცხებულ იყო სათაღუნებელნი ამხრობადობტვი იმის სახველი შესახისი, პროკლამაცია მშრომელ ხალხს კრებოვ. შეშა კლასი ვრახელ კოვან განემარტავდა ამხრობადობტვი იმხვე დანობტვი შეხვედრებს. იყო მოეწოდებდა პროკლამაციას საერთაშორისო სოლიდარობისაყენ და რამზავდა მას ამხრობადობტვი იმის წინააღმდეგე საბარბოვლად.

სოლშეიკელებს შეძლეს საბოხვედმასო პროკლამაციების გაერყვლება თბილისი ვეზირანაზი, რითყ ხელი შეეწვეეს საგოყვეო მოძრაობის აღმეკობა. 1916 წლის მარში შეშათა საგოყვეო მოძრაობას მქონდა აფილი თბილისი თამბაქოს ფაბრიკებსა და სოლუნმავლინე ქარხანაში საბოფოკი უფროსი ამხვეტვირის რევერს შევევად თამბაქოს ფაბრიკის მუხბობტვის იმეკებულნი გახდენ დაეკაროფილებინათ შეშათა მოძობტვები.²

1916 წელს თბილისი ვეზირანაზი შეშათა საგოყვეო მოძრაობამ ვეკლასე შეტ აღმეკობას აყენსო მოაღწია. 1916 წლის აყენსო გაოფიკენი კაფელანოვის ტარისამოსის, ფეხსაცმელების სახელისმოყენის, თბილისი ტრამვაის, პოტიომის მინის ქარხნის შეშა-მოსამსახურებები. 1916 წელს აყენსო შეშათა მუხბობტვებს მქონდა აფილი საეოლუციო ფეკსოში თბილისი ფეკსისა და ამოტყეველობის რეკიყენის მოყარ სახელისმოყენში.³

იქ რეკიყენის განდარბორობის სასმაროველის უფროსი შეამფროსი მოყარის სახელისმოყენის მუხბობტვი მუხბობტვებს. შეფის ეს მოხველ 1916 წლის 26 აყენსო იქ რეკიყენის სასმაროველის უფროსის აყენსო შეხვედრის აყენი ქობტვით ქალაქში მოეწვინა მუხბობტვისა და დეკნების რევერსი და ქალაქ თბილისის ვიქტორის ხოყვა ამასოთ ქალაქის თყის საეოსოეს მოკლევან მოხველ რეკიყენს. რევერს დეკნ ქალაქში მოყარის სახელისმოყენის მუხბობტვი და ხელონებში გაოფიკებინ და მოკოფებენ რა სახეშობის შევეროფებინ მოქალაქებს, რათა მარო დეკნობის უწესბოყენისა.⁴

1916 წლის პირველ ნახევარში თბილისში საგოყვეო მოძრაობის ზრდამ აიხვედა აფილიობტვი ხელონეფლენის განამოტყევი ღონისბოყენს მოყელი, რათა იქ დეკნეა თბილისი მუხბობტვის საერთო გაოფიკეა.

ხელონეფლენის აყტირტი მაროფეკტიო კარბოლისტებსა ეოვერეკტიო ღონისბოყენები ამბარეს, რათა იქ დეკნეათ თბილისის ფაბრიკა-ქარხნებინ მუხბობტვის საერთო გაოფიკეა. მაროლაყ თბილისის საერთო გაოფიკეა თყიდამ იქნი აყოლებული.

ამხრობადობტვი იმის მესამე წელს მშრომელი ხალხის ეკონომიბეტი

¹ საქ. საბ. კლ. ფონ. 12, აღწ. 27, საქ. 4246, ფურც. 2.
² იქი, 46, 76.
³ იქი, 75, 82, 81.
⁴ იქი, 86, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 92.
⁵ საქ. საბ. ფონ. 12, საქ. 3048, ფურც. 29.

მეცნიერების დამკვიდრებამ ხელა შეუწყო იმა მატრი სავსეობა
 პის აღმავლობას ფაბრიკატორებში, ამავე შრომული ხელის
 ტო გამოხედვებს ხელისუფლების და კანტონებელი კ...
 ასე ფაქტად იმამდე შეჯამდა მიჯნობითი დამსჯელ...
 ველი შრომითილების საყვებს საყვით მადამების და საწვობებს და-
 ზევა კავშირში ასე დასტედა პირველად აფილი მქონდა ბაქონი 1916
 წლის 14, 15 და 16 თებერვალს ბაქონ გამოხედვებს გამოხედვებზე და რებან-
 ესა და ვარსონში.¹

ამბოლის შრომულია მჭერ მადამებისა და საწვობებს დაბევა და
 იწვი ამვე წლის ივლისს პირველი რეკეცებთან და მწვევე ხანობა პირლი
 4, 5 და 6 ივლისს 1916 წლის 4 ივლისს სადამბ 7 საათზე, ნახლავდვებს
 მადამებში ზემებისა და კარში გაწვეული მადამების კოლეგის აქტივობა
 მონაწილეობით დაიწყო მადამებისა და საწვობებს დაბევა ხელისუფლება
 უძღვრა აღმონდა შეცხვებისა შრომა, გამწარებელი ხელის თვესწორულ-
 ლი მოქმედება 5 და 6 ივლისს დაბევა მიუწყო ქალაქის მადამებზე ნაწილ-
 ში დაბევაში ქალების ვარდა მონაწილეობდნენ პირველები, მონაწილეები და
 პირის ტანსაცმელში გადაკმული მამაკაცი.²

ხელისუფლებისათვის ასეთა იყო, რომ შრომა მოსახლეობის მიერ მ-
 დამების დაბევა ამ შეთქმულება საყვდილიყო მატრი ვაქარ-საყვდილან-
 ტების წინააღმდეგ ბრძოლად, ხელის მადამის მოქმედებაში იგი ხალხად ხე-
 დავა ამტებელი წამბოლებს წინააღმდეგ პირველი ბრძოლის, ამბოლი
 იყო, რომ მიუღეს ხელისუფლება იარაღს მონაწილეობა ქალების, მოხეცებისა
 და სავსების წინააღმდეგ კარბობს დასაყვდენს პირიყო წამბოდაყვდა:
 რამბა მბი ამვეები ამ გამობოლა, რამაც სწორად აღნიშნავდნენ მიუღეს ვა-
 რველი მოხეცვების, სამხედრო სარების ამვეი მიუღეს, ამს ვაშლის სარ-
 ტულების მადამობზე, ასრს ხელს, სწორად რამბოლი აფიქნებდნენ თვეს
 მომხდარ ამბეც ეს ამბი ამბნება, რომ ქალთა ემბეცვებშია თვესთვის
 ვარსიყვითა კოლეგია.³ აწვეებდა ამბოლის პირველსაგანია თვესი მობი პირლი-
 ვებედი ირებონებს, პირლი ამბოლის ეცხვარებათია თვესი მობი პირლი-
 და: პირიყვის თვესტამენებთანავე ვაგნაციონ მოხეცვებით სახაში ის აღ-
 ნიშნავდა, რომ ქალებს მადამების დაბევის საქმეში ვარსიყვითი კი ვა-
 მატრიბონებს.⁴

1916 წლის მიუღეს ხანებთან დასაწყისში ზემ-მონაწილეობითა ვაგნაციონ-
 შისა და მიუღესარების მქონდა აფილი ამბოლის თვესისა და ბერბების ვა-
 ვონების მატრი, ამბოლის სავსებში და თამბაქოს ფაბრიკებში, ამბოლის
 ვარსიყვის ამბოლიყვით სანოვაყვითამბი, ამბოლის ამბოლიყვით მონაწილეობის
 კარბანში, ამბოლის მატრიბონის ფაბრიკაში და სხვ.⁵

¹ შ. შრომა, რეკეცის ვაგნაციონი, თბილისი, 1920, გვ. 1.

² იგი, № 96, 96.

³ იგი, ვაგნ. 17, ს. 4072, თვესი 5.

⁴ იგი, ვაგნ. 13, თვეს. 77, 4746, თვესი 9-11.

⁵ იგი, № 96, 101, 102, 104, 105, 111, 112.

1916 წლის მეორე ნახევარში თბილისის თამბაქოს ფაბრიკების განვითარება ირჩინებულა. მკაცრ და სოლიდურად ხასიათის ფაბრიკებში გაფორმდა მეშეხი მოთხოვნები ან მარტის 1916 წლის მეორე პოლიტიკური უფლებრივი შეცვლისთვის გაფორმებისათვის. ზოგიერთი თამბაქოს ფაბრიკის გაფორმება მეშეხი შეცვლისთვისაც მოითხოვა დაქვარების პირობებში ძალიან ზეპირად შეტანა, რომელიც ზღუდავდა ფაბრიკის თვითნებობას მეშეხი ფაბრიკის განვითარების საქმეში. მეშეხი მოთხოვნის ატვირთვით სიმშრომის დღის შემოკლება და გაფორმების მიზნით მეშეხის და ფაბრიკის განვითარება ამხანაგების უკან დაბრუნება.

თბილისის თამბაქოს ფაბრიკების მეშაი გაფორმების მიზნით მოთხოვნა ატვირთვით სოლიდარობაში, თამბაქოს ფაბრიკის გაფორმების მიზნით და ეკონომიკის მართვით მოვლითაც თამბაქოს სხვა ფაბრიკების მეშეხისათვის, რასაც უფრო მეტი პოლიტიკური მიზნითაც მოითხოვდა კანტარისტების წინააღმდეგ მეშაი ელის თბილისის საქმეში.

1916 წლის თბილისის ვეზირნაში მეშაი საგაფორმაციო მოძრაობის სწრაფი აღმავლობა და მასში მეშაი პოლიტიკური სტილის ხედავითა წინსვდამ ხელისუფლება ერთდროულად დაიწყო, რომ მშრომელ მასში ანაღვარული მეშაიების ერთ პოლიტიკურად გაფორმდა განდობილი რამ განვითარება და პოლიტიკურების დახმარებით შეტანი 1916 წლის 18 იანვრის დახმარებისათვის აქვეყნის პოლიტიკურების მიზნით შემადგენლობის უზრუნველყოფა, რამაც მეშაი საგაფორმაციო მოძრაობაზე დატვირთვით გაფორმდა მოთხოვნა.

1916 წლის მეორე ნახევარში პირველ ნახევარში შედარებით გაფორმების რაოდენობა, მათში მონაწილე მეშეხის რაოდენობა და გაფორმების მიზნით დეკლარირებული სიმშრომის დღეების რაოდენობა, ატვირთვით თბილისის ვეზირნაში საგაფორმაციო მოძრაობა.

მეშაი ელის ეკონომიკური და პოლიტიკური საგაფორმაციო მოძრაობის სწრაფი აღმავლობა რუსეთში 1916 წლის დეკლარირებულ დაწინაურება წინსვდამ მეშაი მოძრაობის აღმავლობა შეინიშნება თბილისის ვეზირნაშიც. დეკლარირების დამოკიდებულება მეშაი გაფორმება დაწინაურების მიზნით მოთხოვნის სახელისუფლების მეშეხი ხელისუფლების მიზნითაც, რამაც ამინისტრაციის უკან დახმარება ამინისტრაციის რაოდენობის მიზნით სახელისუფლების მეშაი გაფორმება თბილისის რეკონსტრუქციის განხორციელება.

1917 წლის იანვრის მეორე ნახევარში და თბილისის დაწინაურების რეკონსტრუქციის მეშაი ელის ეკონომიკური და პოლიტიკური საგაფორმაციო მოძრაობაში ასეთი ფართი ხასიათი მოიხდოდა, რომ მის წინააღმდეგ ცარბისი უფლებრივი აღმოჩნდა. საქართველოში, ერთდროულად თბილისში, მშრომელი ხალხის უკან

¹ საქართველოს კონსტიტუცია სტრუქტურის მიხედვით თბილისი 1916 წ. 267.

во вчерашнем заседании говорили трамвайные служащие, по мнению которых нужно «сбить» сначала непокорных, дабы действовать потом большинством, а теперь «виши» служащие шатаются».

2. Служащим дело Зак. жел. дорог необходимо сотрудничать с трамвайными служащими в одну сплоченную рабочую организацию с целью использовать переживаемое время, весьма удобное для возбуждения рабочих, видевших семейные ужасы оставленных на произвол судьбы семей запасных. Необходима вербовка членов при посредстве «зачески», с вниманием членского взноса по 5 коп. в месяц с каждого.

3. Служащим железнодорожного дела и трамвайным выбрать теперь же особую комиссию из 3-х человек, независимо от места их службы. На эту комиссию будет возложено заведовать кассой организации и руководить пропагандой среди рабочих путем слова и литературы.

4. Приобрести печать союза. Полученные агентурные сведения мною не проверялись, и насколько они отвечают действительности сказать не могу. Место предполагаемого воскресного собрания указано на бывшем собрании не было.

И. д. полицеймейстера, подполковник Здановский

სენს. ფურ. 12. სტ. 17. ს. 3274. ფურ. 17-18. სენს. სურს. მისამ. ნიშნულ.

№ 2

1914 წლის ივლისის 28. — თბილისის მოსახლეობის მოქმედების შესახებ. შემდგომში უნდა იქნას სწრაფად უფროსი მოსახლეობის ინტერესების განხილვა და ჩვენებს შესაძლებლობათა საკუთარი კომიტეტის საკუთარი შესახებ შესახებ

Сов. секретно

В дополнение к отношению от 24 июля сего года за №44 сообщено нижеследующее, сообщенное мне все тем же негласным агентом. Презволаившееся собрание комитета рабочей организации на вчерашнее число было неожиданно отменено и состоялось в субботу, 26 сего июля. Причиной отмены послужил экстренный приезд делегата Микетской рабочей организации Цинцадзе, который, не имея возможности долго задерживаться в Тифлисе, просил местную организацию дать ему указания: на каких основаниях функционирует тифлисская рабочая организация, имеются ли какие-либо другие районные организации и ячейки и подготовлена ли почва для организации таковых.

Экстренное собрание 26 сего июля состоялось в квартире Матарадзе, по Материальному переулку. Сам Матарадзе отсутствовал, и квартиру под собрание отвел и приготовил Меркисадзе, имеющий книжный магазин около Александровского сада и состоящий, по словам негласного агента, в обществе «Грузинской грамотности». Собрание началось в 8 часов вечера и окончилось в 9½ часов.

На собрании присутствовали, кроме упомянутых в отношении мо-

მუ პოვოდy собрание служащих компании Зангер, прѣвомъ резолюцїи, вынесенныя на этомъ собранїи неизвестны.

Объ наложенномъ имѣю честь сообщить вашему превосходительству.

Полковникъ Пастуровъ

ქველ. ფან. 84, მარტ. 2, საქ. 3790, ფურც. 50, პეტრ. სიჭვინთის ხეივანი

№ 5

1914 წელს ივლისის 22 — ღვაჭლის მანქანდურა ნაჯდების ქარხნის მუშის
ნიკოლოზ ყვავჭიანის განცხადება: თბილისის გუბერნიის სეკურბრატო
მნიშვნელობისა ქარხნის მენეჯრის თხოვნების შესახებ

13 ივლის ს. გ. я был принят на завод минеральных вод Лагидзе и К^т — в качестве рабочего и по сей день я исполняю все возложенныя на меня обязанности добросовестно и аккуратно, что могут подтвердить служащие и рабочие вышеуказаннаго завода.

По принятии меня на службу администрация завода обещалась выдать мне расчетную книжку, но почему-то по неизвестной мне причине за все мое пребывание меня на заводе администрация этого завода старалась игнорировать этот вопрос, что противоречило правилам внутреннего распорядка, утвержденным Тифлисскимъ губернскимъ по-фабричнымъ и горнозаводскимъ деламъ присутствиемъ 14 декабря 1913 года § «расчетную книжку, рабочий получает не позднее семи дней по допущении к работе и должен сохранять в целости и сакрности».

18 августа с. г. контора вышеуказаннаго завода заявила мне расчет и выдала мне заработанные за неделю 4 руб. 80 коп., мотивировавъ мое увольнение темъ обстоятельством, что ввиду сокращения штата рабочих, я долженъ оставить завод.

Теперь же, оставшись без всякихъ средствъ к дальнейшему существованию, я имѣю честь покорнейше просить ваше превосходительство сделать надлежащее распоряжение уплатить мне за две недели, исключая воскресные дни, дабы я имелъ возможность выехать к себѣ в деревню.

Проситель Николай Гетсхкори

ქველ. ფან. 278, საქ. 89, ფურც. 12, ფაქობის ხეივანი ხეივანი

1914 წლის აგვისტო — „ოტო მადერის“ დღეის ქარხნის მუშის სულთან სულხედიას ვახუშტის ამდღის ვეჭერამის სულხედიას მხედრობისგან ქარხნის მუშეობის თვითნებობის შესახებ

Я служил кучером на заводе «Отто Мадера» более 14 лет. 30 июня сего 1914 года по приказанию хозяина я работал на заводе, опуская в подвал пустые бочки посредством машины; на той же машине по приказанию хозяина работал опытный рабочий, зекто «Шакро». Не умея обращаться с машиной, рабочий «Шакро» опустил рычаг машины, бочки покатались вниз; рычаг попал в меня и обросил на землю и я чудом спасся от смерти, но я получил увечье всей правой руки. Хозяин, после того как меня привели в чувство, послал к заводскому врачу г-ну Нацалову, который выписал мне лекарство, но хозяин отказал мне в лечении; 30 же августа сего 1914 года совсем расчитал меня вместе с другими рабочими и даже не заплатил мне жалования за две недели — 20 рублей. Когда же я явился (после увольнения нас) к хозяину, чтобы он уплатил мне следующее жалование за две недели и за увечье всей правой руки, проинсценировав по его вине, то он (хозяин) рассердился и хотел меня побить, но благодаря вмешательству его жены я остался невредимым. Свидетелями очевидцами изложенного увечья моего были: 1) Игнатий Исаакович Киреулишвили — Крымская ул. № 39, 2) Абраам Николаевич Кобулашвили — Крымская ул. № 39, 3) Александр Георгиевич Чедлишвили, живет на Бабьейской ул. — № 2, 4) Сандро Носифович Которашвили — Андиевская ул. № 3.

Ввиду изложенного, шокорнейше прошу вас оказать мне содействие сделать постановление о составлении протокола о происшедшем увечье со мной 30 июня сего 1914 года и понудить Отто Мадера уплатить мне добровольно 20 рублей жалования и вознаграждение за увечье всей правой руки, т. к. моя трудоспособность уменьшена почти на 70%, а человек, обремененный семьей, обречен на голодную смерть без правой руки.

Соломон Сулашвили.

სამს. ნომ. 276, სტ. 89, დარბა. 16-17, თბილისი, სულხედიას მხედრობისგან.

№ 7

1914 წლის აგვისტოს 28 — აგვისტოს მუდონსეუდის — ვარაზიკოვ-დაშკოვის ზღაპ მუდონსეუდის დავებოლებას ტარების შესახებ მონაწილეობისგან ვახუშტის ამდღის ვეჭერამის სულხედიას მხედრობისგან

1914 года августа 28 дня я, заместитель его императорского величества на Кавказе, усматривая на представленной мне тифлисским губернатором от 13 сего августа за № 1211 веревески, что житель сел. Нахушова, Кутаисской губернии в усадьбе князь Сардон Петров Палава,

დვორანი სელ. Чохатаур Кутаисской губ. Евтихий Александров Чухатау-
 швили, крестьяне Кутаисской губернии сел. Алпано Дворничовы Иван,
 Савва Григорьев Прундзе, сел. Нога Филип Глазури, Козма, сел. Дур-
 нана Ирадий Игнатий Чачуевичаки, мещанин гор. Тифлиса, сел. Вилан-
 ской губернии Мелатон Георгий Турманидзе, мещанин гор. Тифлиса
 Андрей Семенов Минеев, крестьянин сел. Вика Горайского уезда Сер-
 гей Багдасаров Мелико и греческо-подданный Константин Васильев
 Михайлади избиваются в подстрекательстве и руководстве в деле
 устройства забастовки служащих Тифлисского трамвая, постановил
 согласно п. 16 к ст. 19 Прилож. к ст. 23 т. II Св. Зак. по предложению
 1912 г. названным лицам, как вредным для общественного спокойствия
 и порядка, воспретить жительство в пределах Кавказского края на все
 время действия военного положения в Тифлисской губернии.

Копию сего постановления сообщить тифлисскому губернатору
 для исполнения.

Генерал-адъютант граф Воронцов-Дашков

საქ. უწყ. № 4, მსჯ. 2, სქ. 3108, უფავ. 1. სსრ. სსრს მსჯ. მსჯ. მსჯ.

№ 8

1914 წლის სექტემბრის 8. — ადგილობრივი უწყებების სტრუქტურის
 შესწავლის 2. სტრუქტურის შესწავლის ადგილობრივი უწყებებისა და საქონლის
 მართვის სტრუქტურის უწყებების შესწავლის 2. სტრუქტურის
 2. ადგილობრივი სტრუქტურის სტრუქტურის სტრუქტურის სტრუქტურის
 უწყებების შესწავლის შესწავლის

Имею честь доложить вашему высочородию, что 19 августа с. г.
 мною расследована на месте просьба 400 человек работниц обмундиро-
 вальной мастерской Акционерного о-ва Г. Г. Адельсманова, из коих око-
 ло 100 человек работают в мастерской и около 300 человек по домам,
 — об увеличении расценки на сделанные работы.

Просьба найдена заслуживающей уважения ввиду того, что во
 многих семьях содержавшие их мужьями забирали как запасные на
 войну, что средняя заработная плата просительниц колеблется от 20
 до 50 коп. и что некоторые из предметов первой необходимости недо-
 ждали. Член правления общества Г. И. Серебряков заявил, что в послед-
 нее время цены на прикладные материалы сильно возросли, интендант-
 ство же не увеличивает цен за шитье вещей, а, наоборот, по новым
 описаниям вещей сделаны некоторые доплаты в рубриках и т. п., —
 ввиду чего в данный момент о-во не находит возможным сделать ка-
 кие-нибудь прибавки, но оно войдет в переговоры с Интендантским
 ведомством и что возможно сделает. 8-го сего сентября представител-
 ны от работниц вновь обратились к моему посредничеству по сему
 же делу. Спрошенный по телефону Г. И. Серебряков объяснил, что по-
 стоящее дело обсуждается, и окончательного решения он пока сказать
 не может.

К нему являю честь припомнить, что 6-го сего сентября, пришедшие поступившие через правление означенного общества от означенных фабрик обуви, войлочной и обувной, в количестве 1000 пар, расписаний рабочего времени, причём продолжительность рабочего дня, не считая перерывов в работе, определялась в 13—14 часов, мною не месте разъяснено заведующим, что такого рода несогласное с законом распределение рабочего времени не может быть утверждено. При посещении 6 сего сентября войлочной фабрики означенного общества найдено, что в ней производились 3, 4 и 5 сентября необязательные сверхурочные работы целым составом заведения. Находящийся на фабрике председатель правления Г. Г. Адельманов на замечания мои о нарушении закона заявил, что работать они будут так, как им требуется — и сверхурочно и в праздники. Вследствие сего, в отношении от 6 сентября за № 325, мною сообщено правлению о-ва, что если будут производиться необязательные сверхурочные работы целым составом заведения без разрешения Тифлисского губернского по фабричным и горнозаводским делам присутствия, то я вынужден буду составить протокол для привлечения заведующих заведениями к ответственности по ст. 29 Уст. о наказ., и что виновные по означенной статье, на основании действующего военного положения, караются штрафом до 3000 руб.

Фабричный инспектор З. Чобальский

საქართველოს საბჭოთაო მთავრობის განცხადება

№ 9

1918 წლის სექტემბრის 18. — ავტობუსის კაპიტალის მფლობელთა კომიტეტის განცხადება მთავრობისადმი საქონლის მფლობელობის შესახებ

Я. Мамад Али, являясь у арендаторов кирпичного завода полковника Суреняна Сергея и Аслина Паниных формовать кирпичи для них, так что Я. Мамад Али, должен накупить и пересечь землю, сформовать и сложить в штабеля, ценою по 3 руб. 60 коп. за 1000 шт. кирпичей.

По окончании моей работы мне недоплатили за накупленную землю 300000, считая таковой по 80 коп. за 1000, что составляет 240 руб. Также арендаторы утаили 52000 сделанного кирпича по 3 руб. 60 коп., что составляет 187 руб. 20 коп. А всего 420 руб. 20 коп.

А потому искреннейше прошу ваше высокоблагородие сделать начальническую жалость и потребовать от арендаторов книжки, где сказано, сколько сделано кирпича; книжки всех 9, причем назначить двух человек заводчиков, чтобы определить заготовленную мною землю, а также и посчитать кирпич, заработанный мною, так как этот кирпич

№ 12

361935320

1914 წლის ოქტომბრის 13. — გ. ადელხანოვის საქონლის ინსპექციის განყოფილება
ქრის ტანბრუნვის ხელსაწყოების მიერ ხაშურში დანიშნულ ფაბრიკის შესახებ

Настоящим назначается утвержденное г. фабричным инспектором Тафинской губернии 18 сентября 1914 года за № 337 расписание рабочего времени на войлочной фабрике Акс. о-ва Г. Г. Адельханова и введеться установливается, ввиду настоятельной надобности для исполнения казенных заказов, на две смены, а именно, дневная: Начало работ с 7 часов утра и окончание работ в 7 часов вечера, с перерывами от 10 до 10½ часов утра и от 2 до 2½ часов дня; ночная: Начало работ с 7 часов вечера и окончание работ в 7 часов утра, с перерывами от 10 до 10 ½ часов вечера и от 2 до 2 1/2 часов ночи.

ქრის ტან. 276, საქ. 228, ფურც. 1, ფურცის სიგრძე 361935320

№ 13

1914 წლის ნოემბრის 4. — თბილისის გენერალის ტანბრუნვის ფაბრიკის ინსპექტორის გ. სემენოვის მიერ აღიარებული თბილისის გენერალის ტანბრუნვის ინსპექტორის ზ. ბუხარაძისგან, რომელიც უკვე აღიარებულია თბილისის გენერალის ტანბრუნვის ინსპექციის მიერ აღიარებულია

Веледстане циркуляра отдела промышленности от 18 октября с. г. за № 7715, прошу ваше высочордие в ближайший по возможности срок собрать сведения не временному вам участку как о приостановившихся (закрывившихся) и сокративших производство, так и об увеличивших производство фабриках и заводах с 20 июля по 1 ноября с. г. по прилагаемым при сем образцам.

Заслы сведения по тем же формам должны быть доставляемы мне уже периодически каждый месяц, не позднее двенадцатого числа этого месяца. Если же в течение месяца будут иметь место особо выдающиеся случаи приостановок, сокращения или увеличения производства, особенно на крупных фабриках, и заводах, то о сем надлежит сообщать мне незамедлительно, не выжидая срока присылки очередных за данный месяц ведомостей.

Старший фабричный инспектор Д. Я. Сушевский

ქრის ტან. 276, საქ. 99, ფურც. 24, ფურცის სიგრძე 361935320

№ 14

საქართველოს

შრომის მინისტრის

1914 წლის ნოემბრის 4. — ქვეყნის შრომის მინისტრის დადგენილება ტრაქტის მუშაობის შესახებ ვაჭრების მიერ დადგენილების ქვეყნის შრომის მინისტრის

1914 года ноября 4 дня, я, наместник его императорского величества на Кавказе, усматривая из представленной мне тифлисским губернатором от 7 августа сего года за № 1164 переписки, что граждане Тифлиса Фома Георгиевич Камалов, Яков Артемьевич Карапетов, крестьянин с. Делюшпа Кутаисской губернии Давид Алексеевич Сагарашвили, дворянин с. Жошко Лечхумского уезда Кутаисской губернии Рубен Луарсабович Кипиანი и мещанин Тифлиса Николай Александрович Аюев изобличаются в руководстве забастовкой служащих Тифлисского трамвая, постановил: согласно пункта 16 ст. 19 прилож. к ст. 23 г. II Св. зак. по продолжению 1912 года, названным лицам, как вредным для общественного спокойствия и порядка, воспретить жительство в пределах Кавказского края на все время действия восточного положения в Тифлисской губернии. Копию сего постановления сообщить тифлисскому губернатору для исполнения.

За правителя Канцелярии тифлисского губернатора Дубавос

საქ. მინ. № 14, სტ. 1, სტ. 1132, დღი, 46, პირი, სწავ. მინისტრის მინისტრის

№ 15

1914 წლის ნოემბრის 16. — თბილისის ვეფხისტყაოსნის საფაბრიკო მშენებლობის
 № 1 მშენებლის მოხელის თბილისის ვეფხისტყაოსნის და საქართველოს შრომის
 მინისტრის მიერ დადგენილების ტრაქტის მუშაობის შესახებ

Вследствие предложения вашего высокоородия от 4 сего ноября за № 1441, полученного мною 8 сего ноября при сем имею честь представить затребованные сведения о заведенных, сокративших и увеличивших производство, — что же касается заведений, за время с 20 июля по 1 ноября сего года приостановивших производство (закрывшихся), то таковых не имеется. К сему имею честь присовокупить, что типография Гермес с марта с. г. сократила число рабочих с 38 до 12 человек, вследствие закрытия набравшейся и печатавшейся в ней газеты «Закавказье», а красильное заведение М. З. Манучарова и К., вследствие продажи в мае с. г. сушильных барабанов и паровой машины, перешло на ручное производство и не имеет в настоящее время фабрично-заводского устройства.

Фабричный инспектор 2 участка Тифлисской губернии З. Чебальский

საქ. მინ. № 15, სტ. 19, დღი, 23, დღი, სწავ. მინისტრის მინისტრის

В общем итоге влияние военных событий на ход промышленности Тифлисской губернии выразилось в уменьшении числа рабочих на 626 человек, что составляет около 10% наличного состава предприятий фабрично-заводской промышленности, и в отпусках 12000 чел. в дни, подчиненных надзору фабричной инспекции.

Старший фабричный инспектор — Д. Я. Сушевский

ს.ს.ს. რ.ს.ს. 17, ს.ჯ. 8031, ფურც. 124. გვერდი, სწორი სარქობი სხვებზე.

№ 19

1914 წლის გვერდები 8. — კავკასიის მეურნეობის კარგეობის განსაკუთრებულ განყოფილების გამგის მოხსენებები მეურნეობის განყოფილებაში შესახებ

В общих чертах отчетный период за истекший июнь, июль, август, сентябрь и октябрь месяца яркою гранью разделяется на две совершенно различные части. Одна — до возникновения войны России с Германией и Австрией, а затем и Турцией, а другая — после наступления этих великих исторических событий.

В первой части повседневная жизнь протекала в обычных рамках и нередко выражалась в преобладании частного интереса над общим. До некоторой степени характеризующими эту часть являются происходившие упорные забастовки в Баку и Тифлисе. Обе они возникли и протекали под воздействием и руководством представителей Российской социал-демократической партии, почему и отличались своего рода дисциплиной, планомерностью и стойкостью.

Во второй части периода все внимание общественных сил, как и самых широких слоев населения, было сразу же захвачено разразившимися историческими событиями и устремлено на такую высоту сознания своего долга перед отечеством, какого еще не наблюдалось даже в истории России, чрезвычайно богатой фактами готовности граждан на жертвы в пользу родины и для ее защиты. Этим только и может быть объяснено, что люди самых различных политических убеждений, люди, принадлежавшие к самым разнообразным народностям края, нередко враждовавшими между собою, тесно сошлись вокруг русского национального флага для защиты Российской империи, как общего всем отечества, от дерзких и сильных врагов.

Естественно, поэтому, что деятельность революционеров, затерявшихся в массе граждан высокого патриотического настроения, активно выразилась в этот период лишь слабой и безрезультатной попыткой объявить войну войне путем распространения социал-демократическими прокламацией в Баку, Тифлисе и Кутаисской губернии.

Высокая волна политического подъема захватила и увлекла за собою даже самые радикальные элементы населения. В связи несомненно, с этим, с возникновением войны с Германией и Австрией, заба-

ставки в Баку и в Тифлисе как бы погасли сами собой, лишь при некотором административном воздействии.

Этим же высоким подъемом народного чувства ставший успех мобилизации, превысивший при явке на мобилизационном расписании количество людей, подлежащих призыву из запаса в войска. Тем же самым объясняется и готовность населения идти на всякие материальные жертвы. Общей готовностью грудью стать за защиту общего всем отечества объясняется и приток добровольцев в войска и образование добровольных дружин.

Готовность ипорядочного населения на великие жертвы в общенародности не представляется, конечно, исключительно только актом высокого бескорыстного подвига на пользу России, не имеет в своем основании также и свои особые частные интересы, вытекающие из чаяний той или другой народности.

Это в настоящее время представляет собою предмет особого внимания и освещения. Что же касается преступных элементов, собственно не принадлежащих к общественным и партийным кругам, то на проявление действий таковых общий подъем настроения ярко заметного воздействия не оказал.

Отрицательные явления в жизни края за отчетный период характеризуются нижеследующими фактическими данными.

Забастовки. 1. В жизни рабочего населения края в июне и июле необходимо отметить ряд забастовок, из которых обращают на себя внимание две забастовки — в Баку и Тифлисе.

2. Происходившая в Тифлисе в июле месяце забастовка служащих и рабочих электрического трамвая.

Поводом возникновения этой забастовки послужило недовольство рабочих результатами забастовки трамвайных служащих, бывшей в 1913 году. Подготовительная же работа к июльской забастовке началась еще с сентября 1913 года путем предъявления разных требований к администрации трамвая. Устройством этой забастовки руководил Тифлисская социал-демократическая организация меньшевиков.

Кроме того в июне месяце происходила забастовки экономического характера: в Тифлисе рабочих типографии Либермана и на пивоваренных заводах Мадера, Ветцеля и Дитриха; в Чхатурях на двух марганцевых промыслах.

В ИЮНЕ МЕСЯЦЕ

**Тифлисское
губернское
мандармское
управление**

1. Возбужденное 28 апреля дознание о мешанине Минасе Игнатьеве Мелик-Абазяне, обвиняемом в преступлении, предусмотренном 1 ч. 102 ст. Угол. улож. Основанием к возбуждению этого дознания послужил результат обыска, при котором у названного лица были обнаружены первомайские социал-демократические прокламации в момент печатания их Мелик-Абазяном ручным способом.

2. Возбужденная 8 мая веревиска о Давиде Александровиче Шаврове, Сергее (Саркисе) Иванове Тер-Киспаряне и других восьмью де-

**Кутанское
губернское
жандармское
управление**

3. Переписка о Гариэле Кантария, Карури, Георгии Маглакеладзе, Андрее Ахалкаликеладзе, Василье Капанадзе, Григории Пхавридзе, Григории Джаноридзе, Викторе Вакрадзе, Илье Коваладзе, переводивших деньги по телеграфу в Баку члену Государственной Думы Скобелеву для поддержа-

ния Бакинской политической забастовки. Основанием к возбуждению переписки с производством обысков и арестов упомянутых лиц послужило телеграфное требование свиты его величества генерал-майора Джукновского, обращенное через помощника по гражданской части наместника его императорского величества на Кавказе.

4. Переписка о Михаиле Салакия, Мизаиле Квернадзе, Сардионе Метреладзе, Георгии Сабактаршвили, Софокле Хоштария, Николае Гловти, Петре Баркаля и других, в числе всего 11 человек, заподозренных в принадлежности к социал-демократической организации. Основанием к возбуждению переписки послужило замечание в г. Поти среди членов упомянутой организации усиленная деятельность к поддержке бакинской забастовки.

5. Переписка о студенте Новороссийского университета Клавдии Амасаломе Ткемаладзе, проживавшем в сел. Самчехры. Основанием к возбуждению переписки послужило сообщение пристава Самчехерского уезда о том, что Ткемаладзе позволял себе публично осуждать войну, гоним, что «глухо идти на войну, прошло то старое время, когда пльнула кровь, и что пора опомниться дворянству».

В августе

**Тифлисское
губернское
жандармское
управление**

1. Дознание о жителях города Ахалцихе Саркисе Ширинове и Манасе Хачатурове по обвинению их в преступлении, предусмотренном 129 ст. Угол. улож. Основанием к возбуждению дознания послужило сообщение ахалцихского уездного начальника о том, что упомянутые лица среди нижних чинов вели пропаганду, склоняя не идти на войну.

2 и 3. Переписка о турецком подданном Мамеде-Эфенди-Керимове, у которого при личном обыске обнаружены документы, участвующие его в деятельности, направленной против России в пользу Турции и о персидском подданном Мирзе Рахим-Гусейн-оглы, занимавшемся распространением панисламистской литературы.

4. Дознание об Аршеле Едигерашвили, обвиняемом по 129 ст. Угол. улож. Основанием послужило произнесенное им ратникам ополчения речи против войны.

**Бакинское
губернское
жандармское
управление**

9. Переписка о Георгии Ноннове, Амберхан Чхедзе, Себагатали Гафурове, Мухоме Аловше, Ахсентине Чхандзе, Константине Прангулашвили, Иване Живарева, Фидане Махадзе, Андрее Курадзе, Илларионе Надирадзе, Семене Пайхадзе, Семене Шабалове, заподозренных в принадлежности к Бакинской организации Российской социал-демократической ра-

сти к Бакинской

бочей партии. Основанием для возбуждения переписку послужило то обстоятельство, что ночью 21 августа в г. Баку при аресте группы лиц, поставившей себе целью арестовать представителей местной социал-демократической организации, в их жилищах были найдены машины от имени областного комитета Российской социал-демократической рабочей партии «Ко всем солдатам и гражданам», «Объявите войну войне», у некоторых из них было обнаружено около ста таких прокламаций и другие документы и порезиска, относящиеся к бывшей в г. Баку забастовке и в большом количестве социал-демократической легальной литературы...

В сентябре

**Тифлисское
губернское
жандармское
управление**

3. Переписка о Константине Гоголадзе, Алексее Назвалладзе, Константине Копалейшвили и Николае Микадзе, заповодорных в принадлежности к Тифлисской социал-демократической организации «мешешенков».

4. Переписка о жителе Эриванской губернии Усупе-Асан-оглы, возбуждения на основании полицейского дознания, преследованного алашанским уездным начальником, причем из этого дознания было видно, что Усуп-Асан-оглы занимался вербовкой для турецкой армии коренных жителей Ахалцихского уезда.

**Кутанское
губернское
жандармское
управление**

5. Переписка об Акакии Габричидзе, Иване Чахладзе и Исидоре Квициридзе, заповодорных в принадлежности к Кутанской социал-демократической организации, а Габричидзе, кроме того, по подозрению в доставлении из Тифлиса в Кутан возмущения от имени «Областного комитета» под заглавием «Объяви войну войне». При аресте Габричидзе назвался Иваном Петровичем Сведишвили и предъявлял на это имя паспорт...

10. Дознание по обвинению в преступлении, предусмотренном 2 ч. 132 ст. Угол. улож. Кодексом Квициридзе, Амберкия и Аксентия Чхидзе. Основанием к возбуждению дознания послужили данные, добытые перепиской, производившейся об этих и других лицах в связи с распространением прокламации «Объявите войну войне»...

**Баквское
губернское
жандармское
управление**

10. Дознание по обвинению в преступлении, предусмотренном 2 ч. 132 ст. Угол. улож. Кодексом Квициридзе, Амберкия и Аксентия Чхидзе. Основанием к возбуждению дознания послужили данные, добытые перепиской, производившейся об этих и других лицах в связи с распространением прокламации «Объявите войну войне»...

прокламации «Объявите войну войне»...

В октябре

**Тифлисское
губернское
жандармское
управление**

1. Переписка о княгине Варваре Херхеуладзе, возникшая на основании результата обыска, при котором у нее обнаружено «Насисские о II очередном съезде РСДРП» с программой и организационным уставом партии, и другая нелегальная литература, относящаяся к периоду 1901—1905 гг....

Заведующий особым отделом — (подпись)¹.

№ 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

¹ Подпись: [неясно]

заменили приводами от электромоторов, недостающее же число рабочих было поделено солдатами; менее значительно уменьшилась производительность войлочных фабрик и кожевенных мастерских, но уменьшилась производительность заготовочных мастерских по обработке металлов и дерева. Отмеченное в 1913 году увеличение производительности табачных фабрик имело место и в отчетном году. Приостановили производство:

а) вследствие затруднений в сбыте три ректификационных и соловых заводов и четыре пивоваренных заводов;

б) во причине железнодорожных затруднений: экспортные отделения Боржомских минеральных вод и четыре кирпичных заводов;

в) вследствие призыва владельцев на действительную военную службу — один стекольный завод.

Число рабочих дней в году, продолжительность рабочего дня в общем не изменились, только некоторые табачные фабрики (А. А. Эфенджяна, Т.Д. Бозарджяна с С.ми) временно удлинити рабочий день (с 9 на 10 1/2 ч.)

Размер производства сверхурочных работ отдельными рабочими не изменился; в полном составе сверхурочно работали непродолжительное время табачные фабрики Т-ва Комитета и Т.Д. Бр. Сейблякова, а с открытием военных действий работали сверхурочно, не исключая воскресных и праздничных дней, фабрики войлочная и обуви о-ва Адельянова.

В Экономическом отношении положение промышленных заведений Акиноверного о-ва Адельянова окрепло и бывшая в предыдущие годы задолженность рабочих ликвидирована. Вследствие войны экономическое положение некоторых заведений затруднительно; в таком положении находятся электромеханическая мастерская и электрическая станция фирмы Полак и К-о и столярное заведение Кесснер, как ликвидировавшиеся главные руководители-владельцы, затем фанерные фабрики, не имеющие сбыта за границу для своих произведений, а также отчасти маслобойные заводы, не имеющие возможности отправлять за границу жиры.

В отношении технического оборудования заслуживает внимания установка на фабрике обуви о-ва Адельянова полного ассортимента машин для механического изготовления 600 пар солдатских сапог в течение 8-часового рабочего дня.

2. Применение труда малолетних несколько сократилось по сравнению с 1913 годом. Число подростков мальчиков сократилось на 29%, а девочек и женщин увеличилось — первых на 25%, вторых на 36%, вследствие увеличения применения их труда на табачных фабриках. Ночные работы подростков и женщин не применялись.

3. Число посещений заведений, по сравнению с 1913 годом, несколько уменьшилось, так как организация больничных касс, требовавшая усиленного посещения заведений, уже ликвидирована. По той же причине число многократных посещений заведений уменьшилось, а посещения подобного рода вызывались почти исключительно жалобами рабочих. Ни разу не посещено в отчетном году 12 промышленных заведений (7%), расположенный в Горьбском и Ахалцхском уездах во

причинам, находящимся в связи с обстоятельствами военного времени. Почтовых посещений промышленных заведений не было.

4. Главнейшими поводами обращения заводского персонала к посредничеству Фабричной инспекции были следующие требования рабочих при забастовках.

Главнейшими поводами обращения рабочих были:

а) невыдача и задержание заработка; б) понижение и неправильное исчисление заработка; в) низкие заработки; г) принуждение работать сверхурочно; д) просьбы о подчинении надзору фабричной инспекции и е) принятие мер к уменьшению размеров кирпича, вырабатываемого на кирпичных заводах, до нормального размера (6×3×1½ вершка).

5. С мая по сентябрь отчетного года в промышленных заведениях города Тифлиса имел место ряд забастовок, во время которых рабочие предъявляли более или менее однородные, сложные и трудно выполнимые требования.

По просьбе заводских упомянутыми заведениями старший фабричный инспектор принял на себя арбитраж по всем этим делам. К нему поступали письменные и словесные заявления сторон относительно их пожеланий, в его канцелярии собирались представители для переговоров и там же заключались соглашения.

Благодаря такой организации, все забастовки в 14 промышленных заведениях протекали мирно и закончились соглашениями со взаимными уступками заводоуправлений и рабочих.

Затем по личному приказанию и. д. и. заместника его императорского величества на Кавказе, генерала от инфантерии А. Э. Мышляевского на старшего фабричного инспектора и тифлисского полицмейстера была возложена ликвидация забастовки 930 служащих Тифлисского электротрамвайного трамвая, не подчинившаяся надзору фабричной инспекции. Забастовка эта явилась следствием многолетнего спора между служащими и дирекцией трамвая о вознаграждении первых за сверхурочную работу.

Спор был улажен и стороны приведены в соглашение, причем дирекция трамвая добровольно уплатила служащим свыше 100 000 руб.

6. Нарушения закона, обращавшие на себя внимание своей частотой, как и в 1913 году, заключались главным образом в невыдаче и неправильном ведении расчетных книжек и неисполнении установленных в целях надзора формальностей, что происходило вследствие малограмотности, недостаточного знания русского языка и частой перемены лиц, занятых ведением книг.

Старший фабричный инспектор Д. Сушевский

საქართველოს მუშაკთა კავშირის ცენტრის მდიანი

ბოჩი, оставшись недовольным новым распоряжением владельца фабрики, стали агитировать за забастовку, а потом даже старались принудить рабочих не становиться на работу, для чего их часто останавливали их.

Из подстрекателей обнаружены и привлечены к ответственности по ст. 1358 ст. Ул. о наказ. нижеследующие: происходящий из жителей сел. Хони Кутаисской губ. и уезда Давид Александрович Кучавадзе, тифлисский гражданин Николай Яковлевич Гирнишавица, тоже тифлисский гражданин Мартирос Аветикович Саркисянц, происходящий из жителей сел. Дигომი, Тифлисского уезда Елисавета Михайловича Демурова и рабочий литографа Демурова, происходящий из жителей г. Телავа Захарий Иванович Выхажавица.

О чем доношу вашему превосходительству в дополнение к рапорту своему от 10 сего февраля за № 500, для сведения.

И. д. полковника-майора подполковник Здановский

საქ. ფან 13, მარ. 28, სპ. 2190, უფრო. 12 სპარ. სწრაფ სტატუსზე წარსულ.

№ 25

1912 წლის თებერვლის 18. — ს.კ.გ.შ. განდგომების უფროსის პოლკოვნიკ ბ. შტაბინის შტაბინის კავკასიის მეფისსეკლას კანცელარიის განსაკუთრებულ განყოფილებასთან ასოცირაციის ხელშეწყობის მიზნების მიხედვით, დამუშავების და განსჯის შესახებ.

Секретно

Из донесенной исключителькою отделеной заперенного мне Управления видно, что медь добывается в нижеследующих заводах, расположенных в Закавказье:

1. Аглардского, близ железнодорожной станции Савани, находящегося в руках французского общества и отправляющего выработываемую медь в количестве до 20000 пудов через ст. Баладжари на Варшаву на имя получателя Нордленбух, в Тулу — на патронный завод на имя Бервера и в Петроград — на прокатный завод бывшего Росенкранца.

2. Катарских медноплавильных заводов, расположенных вблизи Персидской границы и Кедабекского завода, принадлежавшего наследникам «Сменса».

С первых заводов через ст. Евлах отправляется медь формой тифлисского купца Бермана в Баку на имя Нобеля и Саркисова, в г. Грозный на имя Нуруджанова, в Гельсингфорс — командиру порта и в г. Николаев — адмиралу Марозскому. Отправка производится небольшими партиями от 50 до 200 пудов. Второй завод, Кедабекский, отправляет медь через ст. Доллар исключительно для государственных надобностей, а именно: в Петроград — франко-русскому обществу, в Тулу — патронному заводу и Коналчиново — Московскому электрическому заводу. В период времени за январь и начало февраля названным заводам было отправлено около 7000 пудов.

3. В Артинском округе, ныне занятом турками, находится 102 частных завода: Чинкатыевской и Ходеской или Бондариной. На последнюю вылавливается меда не менее 130000 пудов, а в Артинском округе медь добывается еще в отдельных местах в количестве не менее 15000 пудов. Из последних двух заводов, как находящийся пока в руках турок, возможно, что и производится отправка меда через Турцию в Германию, но положительных данных, подтверждающих факт переправки меда на нужды Германии, в моем распоряжении не имеется.

Полковник С. А. Шетини

საქს. ტომ. 13, ნომ. 37, გვ. 228, ფურც. 12-13, დეკან. სწავს. მატყისაჲ სტავრა.

№ 26

1912 წლის მარტის 1. — ინდუსტრიის მინისტრის უწყისაკ მესტრობის
 ა. ხაზარაძისკ მხარეა ინდუსტრიის განვითარებისა და საქონლის აკრედიტაციის
 უწყისაკების მთავარი ინსპექტორის გ. ხუშტეცკისადმი უწყისაკ
 ტარსისპირტაი უზრუნველყოფის შესახებ.

Настоящим честь имею довести до сведения вашего высочородия, что имея в Тифлисе табачную фабрику и снабжая весь Кавказский край нашим производством, мы в настоящее время, ввиду превращения приема грузов, поставлены в весьма тяжелое положение как в смысле производительном, так равно и материальном и экономическом, в к тому нами приобретено огромное требование на поставку нашего производства как для нужд военных частей, так равно населения Эриванской губернии и Карской области, и ввиду отказа в подаче вагонов терзны большие убытки, а также сильно отражается на производстве и угрожает нам прекратить выработку и тем дает повод для сокращения рабочих, что в столь тяжелое положение очень нежелательно.

Ввиду вышеназванного и принимая во внимание столь тяжелое положение, как наше, так равно и всей Эриванской губернии и Карской области, покорнейше имеем честь просить ходатайства вашего высочородия, пред кем следует о подаче для упомянутой цели нам на ст. Тифлис 3 вагонов для погрузки и отправки табачных изделий на следующие станции: 1 вагон до ст. Эриван, 1 вагон до ст. Джульфо и 1 вагон до ст. Карс. Отправителем на ст. Тифлис буду я, а получателем: на ст. Эривань — П. Давидянц, на ст. Джульфо — А. Саркисов и на ст. Карс — А. Есаинц.

Фабрикант — И. Боларджиниц

საქს. ტომ. 273, გვ. 273, ფურც. 44, დეკან. სწავს. მატყისაჲ სტავრა.

№ 29

ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ

1915 թվականի մարտի 5 — անցանկի մեջ հիշատակվող Կոմկոմի անդամների և անդամուհիների անունները հիշատակվում են հետևյալ կերպով:

Ստեղծագործել է Վահագն Մանուկյանը

Секретно

В дополнение к личным докладом доношу вашему превосходительству, что предстоящий 15 марта с. г. выкуп городом у Анонимного общества тифлисского трамвая из предприятия внес некоторое беспокойство в среду трамвайных служащих и рабочих. Их озабочивает прежде всего, материальный вопрос и главным образом в части, касающейся уплаты вознаграждения за прослуженные годы, согласно ст. 12 существующих правил для служащих по движению тифлисского электрического трамвая. Но из, рабочих и служащих, живящих при передаче городу трамвая, Анонимное общество как бы само прекращает свои с ними обязательства, а потому и должно, мол, рассчитаться с ними по данному им обязательству, по день передачи.

Только что доложенное мне объяснила служащая, трижды ко мне обращавшаяся с просьбой разрешить им собрание для выбора из своей среды особой комиссии, которая могла бы теперь же вступить в переговоры с нынешней дирекцией Трамвая о расчете служащих и рабочих, в случае передачи предприятия городу, с видами вознаграждения за прослуженные годы, и с городскими представителями о вынесении условий их службы в дальнейшем. После продолжительных моих бесед с просителями и им в устройстве собрания категорически отказала, объяснив, что по акту оснований для ведения каких-либо переговоров как с дирекцией Трамвая, так и с городом, ибо предстоящая передача видоизменить существующие правила их службы не может, а, во всяком случае, если даже и допустить возможность каких-либо изменений, то они могут касаться лишь улучшений, а не наоборот. Беседовавшие со мною рабочие могли объяснениями не удовлетвориться и, настаивая на разрешении собрания, заявил, что обратится с просьбой об этом к вашему превосходительству. Не действовало на них и мое заверение, что независимо от того, кто после 15 марта будет хозяином предприятия, я им разрешу собрание для непосредственных переговоров о своих нуждах или с главным уполномоченным Анонимного общества (он сейчас в Тифлисе), или же с уполномоченным представителем города.

Отказывая рабочим и служащим в устройстве собрания по причинам, выше доложенным, я считался еще и с доведением до меня слухами о готовящейся будто бы с их стороны забастовки. Слухи эти мною проверены и сего числа подтвердились: забастовка назначена на 14 сего марта, дабы потребовать от города полного пересмотра условий найма, а от дирекции Анонимного общества немедленной уплаты денег за прослуженные годы. Забастовку пропагандируют старослужащие, заинтересованные материально. Молодые протестуют, категорически отказываясь рисковать службой и куском хлеба из-за выгод старослужащихся. Последние больше и не настаивают на забастовке, уверяя молодых, что более удобного момента для предъявления новых требований и подыскать трудно. Поча господами создающегося положения

являются старослужащие, настаивающие на забастовке, дальнейшее наблюдение за настроением служащих и рабочих усиливает уверенность быть вполне осведомленным о дальнейшем, если только возможность своевременно предупредить забастовку, будет решена окончательно.

Агентурные сведения, еще не вполне проверенные, предполагаемую забастовку ставят в зависимость от тайной будто бы пропаганды рабочей социал-демократической партии, стремящейся путем хотя бы односторонней забастовки рабочего класса выразить протест правительству против дальнейшего ведения войны, ненужной и разорительной для народа, и будто бы инициатором этой забастовки среди кавказских рабочих является член Государственной думы Чхендзе, периодически появляющийся в Тифлисе (наблюдение за ним установлено).

Говорят также, что из забастовке трамвайных служащих настаивают также члены Городской думы, материально заинтересованные (будущая администрация) в переходе трамвая в собственность города. Их домогательства сводятся к тому, чтобы рабочие и служащие путем забастовки настаивали бы на переходе трамвая к городу и на необходимости одновременно с ним улучшения их материального положения, ввиду вздорожания предметов первой необходимости.

Насколько верны последние сведения доложить сейчас не могу, но, во всяком случае, вопрос о забастовке трамвайных служащих пока приходится считать решенным, хотя и в неокончательной форме, в положительном смысле.

Вместе с тем считаю долгом вновь доложить вашему превосходительству (разреш мой от 29 июня 1914 года за № 33), что одной из главных причин непрекращающихся, можно сказать, волнений среди трамвайных служащих, является отсутствие над ними правительственного надзора в лице фабричной или какой-либо иной инспекции. Нет у них инстанции, которая могла бы защищать их интересы перед начальством, разрешать их споры, сомнения и недоразумения и, как предоставляемые в этом отношении сами себе, не видят иного способа воздействия на хозяев предприятия, кроме объявлений, впредь до разрешения их нужд, забастовки, тем более что этот способ ведения переговоров всегда заканчивается в пользу забастовавших.

Сами служащие тяготятся отсутствием у них инспекции и, насколько мне известно, неоднократно ходатайствовали о причислении их, по примеру рабочих трамвайных мастерских и центральной станции, к местной фабричной инспекции, но в этом им было отказано. А между тем от разрешения этого вопроса только и зависит нормальное течение их службы. Трамвайные служащие в большинстве набираются из низших классов общества, представляют из себя среду темную, малокультурную и, понятию, каждое новое требование, предъявляемое к ним, объясняют прежде всего восставательством на интересах, и, не имея законных посредников и защитников своих интересов, обращаются за советами или к «крикунам» из своей среды, или, в лучшем случае, к советникам извне, которые и побуждают их зачастую к протесту, обостряя тем отношения с начальством.

¹ В тексте — «служащие».

Ввиду доложенного, ходатайствую пред правительством о возвышении трамвайных служащих по правительственному надзору.

И. д. полнейшего мастера подполковник Здановский

ქვემოთ ნომ. 13, მარტ. 31, სექ. 2192, ფურც. 22-23, სიმა. სიჭრ. სიქანსაჲ სიხეცო.

№ 30

1915 წლის მარტის 15. — შინაგან საქმეთა მინისტრის ბრძანებით დედისა კაცისათ შუგანსავედლის სახელზე გარეთებმა მუშათა მოძრაობისე ცნობების გამოქვეყნების არასაშუაგედლობის შესახებ

Сего числа мною предложено губернаторам указать редакторам на нежелательность помещения в газетах сведений о забастовках, что дурно отражается на настроении рабочих.

Об изложенном мною честь сообщить вашему сиятельству для сведения.

ქვემოთ ნომ. 13, მარტ. 31, სექ. 2192, ფურც. 26, სიმა. სიჭრ. სიხეცო.

№ 32

1915 წლის მარტის 15. — მხარეკაცისათ ბრძანებით უფრობის მოგვარებე ს. შეგობისათ შუგანსავედლის კაცისათ შუგანსავედლის კაცელისათ განსკუთრებულ განყოფილებასებმა ბრძანებულ მუშების შინა გარეშისე მოძრაობის შესახებ

Секретно

— а также и признание жалования, ввиду страшного вздорожания предметов первой необходимости и повышения цен на дрова и керосин, между тем последние со времени возникновения войны мастерами и рабочим совершенно не отпускаются, железная дорога совершенно не заботится об их тяжелом положении...

Подполковник С. А. Щетанин

ქვემოთ ნომ. 13, მარტ. 31, სექ. 2192, ფურც. 33, ფურც. სიჭრ. სიხეცო.

1954 йили 1-квartal uchun — 1953 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish natijalari haqida
1954 йили 1-12 oyidagi 1953 йilga nisbatan o'zgarishlar sur'atlarini ko'rsatadi

Tayyorlov korxonasi nomi	Ishlab chiqarilgan mahsulotning nomi	1954 yil 1-12 oy		1953 yil 1-12 oy		1954 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi	1953 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi		
		1954 yil 1-12 oy	1953 yil 1-12 oy	1954 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi				1953 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi	
				1954 yil 1-12 oy	1953 yil 1-12 oy			1954 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi	1953 yilning 1-12 oyidagi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi
I	Yulduz fabrikasi Yulduz Br. Yulduz	19	15	6	6	6	6	Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi	10-20
	Yulduz fabrikasi Yulduz Br. Yulduz	22	17	6	6	6 1,2	6 1,2		
VI	Yulduz fabrikasi F. H. Yulduz	24	24	1	1	1	1	Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi	20-25
	Yulduz fabrikasi C. H. Yulduz	24	24	1	1	1	1		
	Yulduz fabrikasi E. H. Yulduz	24	24	1	1	1	1		
VII	Yulduz fabrikasi B. K. Yulduz	24	24	1	1	1	1	Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi	20-25
	Yulduz fabrikasi A. B. Yulduz	24	24	1	1	1	1		
VIII	Yulduz fabrikasi D. F. Yulduz	24	24	1	1	1	1	Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi	20-25
	Yulduz fabrikasi Yulduz	24	24	1	1	1	1		
	Yulduz fabrikasi F. E. Yulduz	24	24	1	1	1	1		

Yulduz fabrikasi ishlab chiqarish sur'atlarini ko'rsatadi

Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi

Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi

Yulduz fabrikasi sur'atini ko'rsatadi

100

№ 33

საქართველოს
საბჭოთაო
საქართველო1915 წლის აპრილის 21. — თბილისის ტრამვაის და სარკინიგზო-საქონლის
მსახურის ეკონომიკის საკმარისი და საბრუნავი-საქონლის საკმარისი

სარკინიგზო-საქონლის ეკონომიკის საკმარისი და სარკინიგზო-საქონლის საკმარისი

События военного времени поставили наше предприятие в крайне тяжелое положение в смысле исполнения наших мастерскими работ по обеспечению движения по сети подлежащего числу вагонов и поддержанию их в надлежащем виде. Сократить же число вагонов в обращении или увеличить число запасных вагонов нам одинаково невозможно. Недостаток запасных материалов и частей в дурное состояние нашего подвижного состава вследствие перегрузки в вообще нормальных условий эксплуатации со времени начала войны значительно осложняют и утяжеляют работы, подлежащие выполнению в наших мастерских. С другой стороны, теперь труднее, чем когда-либо, найти опытных, знающих свое дело мастеров в Тифлисе, где и в нормальное время выбор их невелик, для наших же работ необходимы рабочие специально к нам приученные.

Таким образом, нам остается только одно: поручить исполнение части этих работ некоторой части наших же мастеров, но в виде сверхурочных работ. Само собой разумеется, что к такому сверхурочным работам мы никого не вынуждем, оплатившим их по повышенному (волонтерскому) тарифу и поручать их можем не всем, а лишь тем из наших мастеров, которых выдвинем для этого подымающим.

Ввиду изложенного, мы настоящим имеем честь попросить вас о разрешении нам поручать части работ наших мастеров, по нашему выбору и усмотрению, исполнение сверхурочных работ для обеспечения правильности движения трамвая.

И. д. директора Тифлисского трамвая (подпись)¹

1915 წლის 22. აპ. 1915 წლის 22. აპ. 1915 წლის 22. აპ. 1915 წლის 22. აპ.

№ 34

1915 წელი. — ბ. სეფლიანის თამბაქოს ფაბრიკის მუშის ვარჯიში

საბჭოთაო საქართველოს მსახურის ეკონომიკის საკმარისი და საბრუნავი-საქონლის საკმარისი

ფაბრიკის ეკონომიკის საკმარისი და სარკინიგზო-საქონლის საკმარისი

Я работала на фабрике бр. Сефляновых в качестве бактеральщицы пять лет, была трезвого поведения, вела себя аккуратно и все поручения исполняла аккуратно и добросовестно, так что в течение всей моей службы я не получала со стороны фабричной администрации ни одного замечания. Новый управляющий фабрикой бр. Сефляновых без причины и повода с моей стороны в субботу 24 января 1915 г. объявил мне расчет, не вводя со мною ни в какое объяснение.

¹ სეფლიანის ვარჯიში

Ввиду моей крайней нужды, так как на мою покровительницу приходится
ся двое детей, а муж мой находится в действующей армии, и никаких
средств к существованию не имею, прошу ваше высочайшее милосердие
выдать мою просьбу и вынести причину моего увольнения по закону
по законной справедливости.

Мое заявление о безвинности моего увольнения могут подтвердить:
1) Анна Маджарашвили, служит на вышеуказанной фабрике,
2) Нело Ламашинили и 3) Сико Саркисов.

Варвара Бугнашвили, в за ее неграмотностью по ее
личной просьбе расписался (подписал)¹

ცხელ ნომ. 278, სტ. 27, ფურც. 21, ფურც. ხელთ ხელზე.

№ 35

1913 წლის აპრილის 19. — პოლიციის დეპარტამენტის უპირატესო
ადგილობრივ ხელისუფლებებსა და სამხრეთის დეპარტამენტის
სამხრეთ-დასავლეთ დონისებებს შესახებ

Департамент полиции приняв во внимание, что революционеры
ежегодно с наступлением 1 Мая стремятся привлечь рабочих и радикально
настроенную интеллигенцию к празднованию этого дня различными
демонстративными выступлениями, считает нужным, ввиду не-
благоприятных условий переживаемого ныне момента, отметить особую
необходимость поддержания в текущем году полного спокойствия внут-
ри государства и приятия в этих целях 1 наступающего Мая самых
решительных мер к недопущению каких бы то ни было беспорядков на
местах.

О том, как пройдет 1 Мая во аверсном вам районе, Департамент
просит уведомить.

Директор Бриса-де-Сент-Ипполиит

ცხელ ნომ. 152, სტ. 2898, ფურც. 3 პირი, სურს მისთვის ხელზე.

№ 36

1913 წლის აპრილის 20. — თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის უპირატესო
ხელისუფლების შეტყობინება ვებურების ენდერში სამხრეთ-დასავლეთ
პოლიციის სისტემებისა და ადგილობრივ დეპარტამენტის
სამხრეთის პროცედურების გატყობინების შესახებ

По достоверно полученным мною несласным агентурным сведе-
ниям известно, что завтра 2 мая проживающий по Черноморской ул. в
соб. доме служащий в швейном заводе Аделяшанова — Егор Поладзе
(социал-демократ) принесет на означенный завод в 6 1/2 часов утра

¹ ხელზეა გატყობინებული

большое количество прокламаций, для раздачи таковых работник завода упомянутого Адельшинона, причем раздача будет продолжаться около 2 часов утра через механика сапожного отдела Петра Давидова — Телавская ул. № 4, старшего слесаря Семена Шенгелидзе — Мтацкакашвильская ул. д. № 24 и в кожевенном отделе — через Лео Медмаршавила.

Об вложенном сообщая вашему высокоблагородию на распоряжение.

И. д. полицеймейстера, подполковник Здановский

ქვემოთ ნომ. 12, მარტ. 27, ს.ჯ. 2898, ფურც. 5, დონორ. სწრაზ. მისამართზე წამოვ.

№ 37

1915 წლის მაისის 1. — ფაბრიკ-ფაბრიკის სავსებით დატყვევების
შედეგად დატყვევებული უმცირესობის მიხედვით აღსანიშნავი
საბჭოთაო საქმის აღმოჩენის შესახებ

Донесу вашему высокоблагородию, что 30 апреля в 11 час 30 мин. ночи городской 1 участка близ № 48 Виссаров Белашвила при обходе своего района поднял на Ольгинской улице против дома № 60 одну прокламацию на русском языке под заглавием РСДРП, каковая была представлена приставом 1 полицейского участка тифлисскому полицеймейстеру. Во время поднятия названной прокламации никаких посторонних лиц не было. Кто прокламацию подбросил, выяснять не представлялось возможным.

Унтер-офицер Сажин

ქვემოთ ნომ. 12, ს.ჯ. 2898, ფურც. 19, დონორ. სწრაზ. მისამართზე წამოვ.

№ 38

1915 წლის მაისის 1. — ფაბრიკ-ფაბრიკის სავსებით დატყვევების
შედეგად დატყვევებული უმცირესობის მიხედვით აღსანიშნავი
საბჭოთაო საქმის აღმოჩენის შესახებ

Донесу Вашему Высокоблагородию, что 1 Мая 1915 года в районах 9, 10, 11, 12 участках гор. Тифлиса прошел без волнений, рабочие на фабриках, заводах и мастерских, расположенных в районах названных участков, работают как и в обыкновенные дни.

Городовым 11 полицейского участка Гаспарянцем по Руставельской улице была поднята одна прокламация, препровожденная приставом 11 полицейского участка полицеймейстеру.

Унтер-офицер Бондарев

ქვემოთ ნომ. 12, ს.ჯ. 2898, ფურც. 20, დონორ. სწრაზ. მისამართზე წამოვ.

№ 40

1912 წლის მაისის 1. — თბილისის გუბერნიის განკარგულებაში არსებული
 ვაჭრობის განყოფილების მიერ თბილისის პოლიციაში წარმოდგენილი
 სტატიის შესახებ პრესა 1 მაისის დღეებისთვის. 1912

Секретно

Доволю вашему высокоблагородию, что в день 1 сего мая в наблюдаемых мною районах в 3, 4, 5 и 6 полицейских участках никакие из прокламации, ни воззвания не разбрасывались и не распространялись на всех фабриках, заводах и типографиях работы производится обычным порядком, за исключением рабочих типографии «Грузинского издательского т-ва», кои в числе 90 человек собрались утром на работу, давши содержанию означенной типографии Александру Георгиевичу Джабадару, что она сегодня в день праздника 1 сего Мая, установленного рабочим классом, на работу не станут, и разошлись по домам свободной, о чем пристапом 4 полицейского участка составлен полицейский протокол, который представлен тифлисскому полицмейстеру.

Вахмистр Громов

ქვემოთ ნომ. 132. საქ. 2898. ფურც. 44. უფროსი სარეზერვო პოლიცია.

Веледствие циркулярного предписания г. тифлисского полицмейстера от 24 апреля за №1346, я, пристав 4 полицейского участка Д. Дашков совместно с околоточным надзирателем аверенного мне участка Китаевым сего числа в 7 часов утра, с целью установления по всем ли торговых заведениях, мастерских и типографиях рабочие приступили к работе, зашла в типографию Грузинского издательского товарищества, что на Большой Ванской улице в доме № 12 обнаружил, что все служащие в этой типографии, конжеювальные в прилагаемом при сем списке, хотя утром и явились в типографию, но к работе не приступала, разошлись по домам, пользуясь днем 1 Мая как днем праздника, якобы, установленным всем рабочим классом, причем опрошенный содержатель означенной типографии дворянин Александр Георгиевич Джабадар, 52 лет, проживающий по Кадетской улице в доме №6 объявила следующее: 29 апреля сего года рабочие типографии заявили мне, что они намерены 1 Мая праздновать и на работу не явятся, на что я заявил им, что 1 Мая никакого праздника не существует и лица, кои будут праздновать этот день приключаются, а потому я ответственности на себя никакой не принимаю. При этом добавляю, что служащие конторы и сторожа сего числа приступили к работе, а лица не пожелавшие работать рабочие, внесенные в прилагаемом при сем списке, о намеренных рабочих не работать 1 Мая мною не было сообщено по принадлежности, так как надеялся, что рабочие не выполнят своего намерения и своевременно приступят к работе.

Пристав участка г. Тифлиса Д. Дашков.
 Дворянин Александр Георгиевич Джабадар

№ 41

367135320

1913 წლის მაისის 4. — მბრუნებლ მბრუნებლ 9 უბნის მბრუნებლ
 სტატიის სურათი შედგენილია იქნე კუბოს მბრუნებლ მბრუნებლ
 მბრუნებლ მბრუნებლ მბრუნებლ

Я, околоточный надзиратель 9 полицейского участка г. Тифлиса Серада, составила настоящий протокол о нижеследующем: сего числа около 4 1/2 часов пополудни в управление участка было сообщено, что за Кукайским православным кладбищем собираются какие-то люди, которые будучи задержанными, оказались рабочими в торях города Тифлиса, причем дознанием во сему делу выяснилось следующее.

Спрошенный по настоящему делу крестьянин селения Хванчкара Рачинского уезда Кутаевской губернии Тимофей Виссарионович Чарбадзе, 19 лет, проживающий по Графской улице в доме №9, показал: «есе собравшиеся за Кукайским православным кладбищем есть рабочие в разных торях гор. Тифлиса, собралось туда для совещания по поводу улучшения быта рабочих. Побудило нас собраться то обстоятельство, что вчера, 3 мая, были созваны рабочие всех цехов (бирня) в городскую биржу труда для решения вопроса о рабочих вообще, но от хлебопеков никто не явился, почему сегодня я совместно с четырьмя другими рабочими, а именно: Малакшем Бакурадзе, Антоном Капиталде, Абрамиемом Капиталде и Николом Сирадзе, разделив на каждого два полицейских участка, позвали рабочих за кладбище с целью решить там вопрос, а затем подать заявление в Городскую управу. Никакого противоправного собрания у нас не было, и о том, что без разрешения собираться нельзя, мы знали.

Тимофей Чарбадзе

სტატიის ნომ. 13, სტ. 8200, ფურც. 102, ფურცლის სურათი შედგენილია სტატიის

№ 42

1913 წლის მაისის 28. — მბრუნებლ სურათის ქაბჭებლ მბრუნებლ სტატიის
 შედგენილია კუბო მბრუნებლ მბრუნებლ

Мы работаем на кирничных заводах с давних пор и до сего времени мы получали от 1000 кирнича сырого по 2 руб., но за последнее время, как известно вашему высокоородию, жизнь вообще в г. Тифлисе настолько подорожала, что такие скудные заработки не удовлетворяют наше семейное положение. Наконец, вообще кирничка настолько большого размера, что каждый ашче весит почти два пуда, так мы работаем день и ночь и от такой тяжести от сил выбиваемся. Вследствие чего мы обратились к вашим заводчикам, чтобы добавили на 1000 штук по 1 руб. и чтобы помещение было бы чистое. Когда мы заявили требования, они обращаются в полицию, дескать, будто мы басту-

ემ. Войсе нет, мы сейчас работаем, мы не думаем и не думаем бастовать, а лишь просим подбавить по 1 руб. за 1000

А потому покорно просим ваше высочество мне и через участвовавших пристрастно уговорить возлюбленного вашего государя нашу просьбу. Податю доверием!

(23 подвеса на тюркском языке)

ქვემოთაჲსი წიგნი დასაწერიანაჲსი დასაწერიანაჲსი დასაწერიანაჲსი

№ 43

1915 წლის მაისის 22. — მხედრის გუბერნიის და საქართველოს რეპუბლიკის უფროსის ანკეტირების და სურვილების შეტყობის გუბერნიის მხედრის გუბერნიის ქაზმების შეტყობის გუბერნიის შეტყობის

В дополнение к личному докладу моему имею честь донести вашему превосходительству о нижеследующем:

18 мая с. г., получив известие о забастовке кирпичных заводов, я объехал их, причем было выяснено, что бастует 15 заводов с общим числом рабочих 420 человек. На большинстве заводов рабочие были налицо, но не работали. Спрошенные мною, почему они не работают, отвечали: «Мы выбрали своим старшиной Али Муса-оглы (Мусаев); он знает, что нам надо».

Все рабочие кирпичных заводов, а также Али Муса-оглы переписко-подданные. На разъяснение мое, что кирпичные заводы не имеют права выбирать старшину без ведома фабричной инспекции, они отвечали: «Мы не знаем, Али-Муса-оглы знает».

Спрошенные мною владельцы заводов заявили, что ими получены повестки от имени цеховского старшины Али Мусаева с приглашением прибыть 20 мая с. г. в тифлисскую ремесленную управу для выслушивания требований рабочих. Разъяснено мною владельцам заводов, что все кирпичные заводы относятся к числу заведений фабрично-заводской промышленности, по каковой причине на каждом из них имеются деловая внутренняя распорядка, утвержденные фабричной инспекцией, а всем рабочим выдаемы расчетные книжки образца, утвержденного тифлисским губернским по фабричным и горнозаводским делам присутствием; а потому к ремесленной управе владельцы кирпичных заводов никакого отношения не имеют и исполнять ее требования не обязаны. О действиях же самозванного цехового старшины мною будет представлено на благоусмотрение вашего превосходительства, что и было мною сделано в тот же день.

При посещении мною заводов 19 мая обе стороны оказались в выжидательном положении относительно того, что будет завтра. 21

№ 45

3067053200
2020000701033

1913 წლის ივნისის 12. — თბილისის ვერბრძობის წარმომადგენლებს უფროსს მოვლავს სსტოვლიან მოხსენებას
კავკასიის მუდგონაკვლის კასტელარის განსაკუთრებულ
განყოფილებასა და ქ. თბილისის ხარხუბის ვაფიკის შესახებ

Имею честь сообщить, что 1, 2 и 3 сего июня в г. Тбилиси все сложники прекратили работу и предъявили своим хозяевам требования об увеличении платы.

Ввиду того, что рабочие в течение трех дней не достигли соглашения с хозяевами, уездный начальник подполковник Ольховский вызвал всех сложников в Уездное полицейское управление и предложил им прекратить забастовку.

Сложники пошли навстречу увещеваниям подполковника Ольховского и того же числа часть рабочих приступила к работам, а с 4 сего июня работы во всех сложниках производятся нормальным порядком.

Полковник Пастуров

ქსი. ფონ. 12, მან. 31, საქ. 3192, ფურც. 79, თბილისი, საქარ. საქარ. მისამართი

№ 46

1913 წლის ივლისის 6. — კავკასიის მხარეთმცოდნეობის წარმომადგენლებს
სახელმწიფოს დარჩენილ განსაკუთრებულ თბილისის მოვლავს სსტოვლიან
მოვლავს სსტოვლიან მუშების ვაფიკის შესახებ

Для сведения Вашего имею честь доложить, что мастера переделанного отделения при типографии Кавказского товарищества «Перелет» в составе 12 человек устроили забастовку и вчера с утра прекратили работу, получив полный расчет и расчетные книжки. При сем имею честь доложить их требовательный лист с подписями на обороте¹. При сем искреннейше прошу ваше высокоблагородие сделать распоряжение в уездное управление, на случай какого-либо с их стороны насилия на вновь нанятых мастеров, оказать мне в этом случае надлежащее содействие.

С совершенным почтением Кавказское товарищество «Перелет»
(подпись)²

ქსი. ფონ. 84, საქ. 3197, ფურც. 23, თბილისი, საქარ. საქარ. მისამართი

¹ დარჩენილ მუშების მიერ წარმოდგენილ მოთხოვნების ტექსტი ამ ქვეყანაში.
² ხელისმძღვენი ვაფიკის

Кавказское т-во «Переплет»

Мы, рабочие переплетной мастерской, обединившись в профсоюз, ввиду с трудным в настоящее время временем, решили обратиться к Вам с просьбой:

1) Прибавить жалование получающим в день до 1 руб. — 30%; от 1 руб. до 1 руб. 40 коп. — 25% от 1 руб. 40 коп. до 2 руб. — 20%, свыше 2 руб. — 15%.

2) Абсолютное уничтожение сдельной работы.

3) Вежливое обращение с рабочими и оплата жалования в свое время.

4) Уравнять число рабочих часов с типографией, потому что типография и переплетная составляют одно предприятие, следовательно и не должно быть никаких исключений в отношении рабочих часов.

Результата ждем до субботы, 20 июня.

Рабочие!

№ 47

1913 Վրէն Էլքանի 16. — Երևանի երկրաչափ տղայան կարգի Էլքանը ընկն խոյընտ խոնքընն անընտն ցընքընտ անընտն կենտրոնընտ Էլքանի տղայոնք յետհոյընտնոնքն յոտը Էլքանի Վրէն երկրաչափ տղայանի խոնքընտ քոյընտն յետնքն

Сего числа рабочие переплетной мастерской Карла Карловича Ратер, помещающейся в его собственном доме на Нижневрхой ул. № 10, в числе 3 человек предъявили к хозяину требование платить жалование подневно, как было раньше, он же предложил им работать поштучно, почему рабочие прекратили работу, за исключением одного.

О чем сообщено вашему высочествоваанию.

Пристав 2 участка (подпись)

Վրէն Էլք 153 հայ 3868 Էլքն 20 Էլքանի երկրաչափ տղայոնք

№ 48

1913 Վրէն Էլքանի 12. — Երևանի տղայոնքընտնոնքն տղայոնքընտնոնքն Էլքանընքն խոնքընտն անընտն ցընքընտն անընտն կենտրոնընտն Էլքանի տղայոնքն յետհոյընտնոնքն 2 Էլքանի տղայոնքն խոնքընտն քոյընտն յետնքն

Секретно

Рабочие в числе 27 человек сеножного отделения фабрики акционерного общества Адаманова в К., находящийся по Воронцовской ул. под № 100, 13 сего июля, предъявили экономические требования, прекратили работу.

Об этом сообщено для сведения.

И. Д. волнивеймейстера подполковник Здановский

Վրէն Էլք 153 հայ 3868 Էլքն 20 Էլքանի երկրաչափ տղայոնք

Էլքն Էլքանի տղայոնքն Էլքանի

Էլքանի քոյընտնոնքն

№ 49

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განყოფილება

საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განყოფილება

1915 წლის აგვისტოს 18. — ვაჭრობისა და მარეგულირების განყოფილება
საგარეო ურთიერთობების მინისტრის განყოფილება
განყოფილების შექმნის შესახებ

Циркулярно

При предстоящем в половине сентября сего года призыве ратников 2 разряда решено предоставлять отсрочку призыва тем ратникам, которые служили и работали в предприятиях, изготовляющих предметы государственной обороны, являющиеся трудно заменимыми специалистами. К категории поминутых предприятий приравнены также предприятия, работающие: а) для нужд интендантства и армии вообще, но поставляющие свои продукты не непосредственно интендантскому ведомству, а уполномоченным на то лицам Главного управления землеустройства и земледелия, земским учреждениям земского и городского союзов; б) для штабов военных округов; в) для военно-санитарного ведомства; г) для Красного Креста и Всероссийских союзов земств и городов...

Управляющий отделом Р. Ловязан
Начальник отделения Вл. Громов

საგარ. ურთ. მინ. გან. ურთ. მ. მინ. გან. მისამართების განცხადება

№ 50

1915 წლის აგვისტოს 18. — მხედრის საქმეში მოძალატის შეცნობის
შესახებ შედგენილი განცხადების მიხედვით მოქმედების შესახებ

1915 года августа 18 дня, постовой городской №368 Иван Каминский, являвшийся с поста в управление 9-го полицейского участка г. Тифлиса, доложил мне, дежурному околоточному надзирателю Зверевичу, что сего числа стоя на посту на углу Михайловского проспекта и Бельгийской улиц около 12 1/2 часов дня он заметил, что на трансформаторской электрической станции, находящейся на том же углу у дома №1 по Бельгийской улице, что-то вывешено и проходящая публика останавливалась читать, почему подошел туда и обнаружил вывешенную противоправительственного характера прокламацию Российской рабочей партии социал-революционеров, обращавшуюся к русским воинам и к рабочим с воззванием о неспровержении существующего государственного строя. Прокламация была настолько крепко приклеена, что нельзя ее было снять целиком с подставки, а пришлось смочить водой и просто скатить. Дальше он, проверяя свой пост, такую же прокламацию обнаружил на трамвайном железном столбе у дома № 57 по Михайловскому проспекту и тоже смочил ее водой и скатил ее оттуда.

Франции в России готовила резню народов, взаимное истребление пролетариата всего мира, а теперь... теперь ведут войну «в защиту угнетенных национальностей». Сами эксплуатируя и обирая еврейский пролетариат, берутся освобождать других, не спрашивая их — желают ли быть свободными освобожденными. Правительство России тоже ведет «защитную» телую войну». Преследуя все живое в стране, гоня сотни тысяч лучших сынов пролетариата в ссылке и на каторге, оно освобождает подозреваемые народы Австрии. Преследуя евреев и армян, уничтожая остатки свобод в Финляндии, оно на штыках войск несет освобождение из-под иго немцев, а в то же время тюрьмы переполнены деятелями рабочего движения и русский пролетариат стонет в клещах эксплуатации и бесправия, а в то же время разгромлены все свободные учреждения Галиции, закрыт ее сейм, уничтожено земское и городское самоуправление и вместо них посажено правление охранки, жандармов, погромщиков и насаильников. Правительство говорит об освобождении подозреваемых народов, а в то же время своему народу, своей армии, наносит удар в спину. Товарища, в военном министерстве свила себе прочнее гнездо измена... Высшие чиновники и высшая знать за рубли продавали кровь народа. Ужасная война, когда тысячи и миллионы пролетариев проливают свою кровь за чуждые интересы: буржуазии, Junkеров, объединенных дворян, во славу золотого мешка, во еще во сто крат ужаснее, когда солдат продают оптом и в розницу, когда торгуют кровью сынов России, как мясом и дровами. Пролетариат и крестьянство выслала миллионы своих сынов, отцов и корнильцев на пале брани, чтобы нажились Сухомлиновы, Мисоедовы, Строгановы. Но не в них дело... А дело в системе, где страшной управляет вучка насаильников, палачей — вспомните товарища, знаменитые слова Макарова: «Так было, так и будет». «Когда нас спросит солдат-герой, вернувшийся с войны, где люди, желавшие нанести нам удар в спину», говорил прокурор на суде над нашими товарищами соц. демократическими депутатами; мы им ответим: «Их нет среди нас». Какой аронией звучат эти слова. Дело Мисоедова помозало, где нужно их искать. Нет изменников среди русского народа, нет желающих нанести удар солдатам в спину, нет желающих проливать кровь братьев — пролетариев Германии и Австрии... Таких нет в среде русского народа. Они там, наверно, среди правительства, в министерстве, в блестящих золотом саловах. Вот имена этой блестящей кампания: полковник Мисоедов, бывший начальник жандармской охраны на прусской границе, полковник Спиридонович, нач. личной охраны государя, барон Остен-Сакен, бывший редактор «Вестника полиции», ген. Фредерикс, брат министра двора, барон Кароус, вращающийся в придворных кругах чинов болгарского посольства и 40 офицеров Генерального штаба. В ответ на это неслыханное преступление правительства должен раздаться клич народа: «На всенародный суд, палачи и изменники, правительству предателей и изменников нет веры народной, правительству России, создавшему войну-бойню и продавшему солдат, нет прощения, нет милости». Холопы и приспешники кровавого тирана недовольны, что разоблачена шайка предателей — она говорит, что таким образом умалится военная мощь России, что известие об измене верхов правительства плохо отзовется в войсках... лучше пускай люди умирают, не зная, что их предала, что за измену получены немецкие марки и австрийские

языке под заглавием — «Альбом рабочего», заключающий в себе статьи и стихотворения на жизни и быта рабочих тифлисских заводов; 2) один экземпляр брошюры на русском языке, составленной А. Богданов. Памяти великого учителя», в которой графический очерк соц.-дем. писателя Карла Маркса; 3) тоже — «Ф. Энгельс. Крестьянский вопрос во Франции и Германии», которая значится в числе брошюр, арест на которые утвержден судебными властями; 4) разорванная брошюра на армянском языке, озаглавленная — «Карл Маркс» (автобиография), сочинение Мурадьяна, цена 20 сантимов, типография «Гичак», Париж 1910 г. В этой брошюре заключается описание жизни и деятельности соц.-дем. писателя Карла Маркса; 5) неэксплоатированная кинтацционная книжка Тифлисского общества народных университетов на 1914 г. «Для сбора членских взносов»; 6) бланк открытого письма с изображением юбилейного № 61 от 15 апреля 1914 года соц.-дем. газеты «Путь правды» и бюста соц.-дем. писателя Карла Маркса.

На имеющиеся в делах вверенного мне управления сведения видно, что Хачатур Есаянц известен по своей принадлежности к числу членов Тифлисской соц.-дем. организации с начала 1914 г., когда было получено указание, что в состав правления соц.-дем. провели исключительно своих кандидатов и в числе их Хачатура Есаянца, который был избран в члены названного правления. В последующее время он постоянно принимал участие в собраниях большевистской группы в качестве представителя группы полунителлигентов и вошел в состав коллектива, обсуждавшего на одном из собраний вопрос о выпуске в середине августа прокламаций, кои и были распространены 18 августа с. г. В обсуждении этого вопроса принял участие и Есаянц, причем заданные от имени «Кавказского бюро РСДРП» воззвания, резко критикуя деятельность правительства, заканчиваются таким призывом: «Долой царскую монархию! Долой войну! Да здравствует революция! Да здравствует РСДРП! Да здравствует социализм!».

Относительно Шаварша Каракашянца в июле месяце с. г. были получены агентурные сведения, что он вошел в состав членов большевистского коллектива Тифлисской организации РСДРП и присутствовал на собраниях такового, на каковых в последнее время шла речь об изыскании средств для восстановления типографии, т. е. в распоряжении организации имелась лишь деревянная рама с типографским набором, на коей и было напечатано воззвание на 1 мая. Затем совершенно точно установлено агентурным путем и путем наружного наблюдения, что он принимал самое живое участие в деятельности коллектива в тесных сношениях с руководителем коллектива Борьяном, легально здесь проживавшим по подложному паспорту, привлеченным ныне при вверенном мне управлении в качестве обвиняемого к дознанию, производимому в порядке 1035 ст. Уст. Угол. Суд. При это, Каракашянц, участвуя состоялось восстановление коллектива о выпуске означенных выше воззваний, и он принимал самое деятельное участие в их распространении.

Ввиду изложенных данных, не представляющих достаточных оснований для производства по сему делу формального дознания в порядке ст. 1035, Уст. Угол. Суд., но устанавливающих полную политическую неблагонадежность названных лиц и крайне опасную их деятельность.

5 сего октября прекратили работу и возобновили ее только после того, как правление Ф-ва увеличило содержание. Об этом сообщая для сведения.

И. д. полничеймейстера подполковник Здановский
ქს. ნომ. 152, სპ. 2802, თბილ. 42, თბილისი, სსრკ-ის მინისტრის კაბინეტი

№ 56

1915 წლის ოქტომბრის 10. — მთავრობის განცხადებით სამსახურულ უფროსის მოქალაქე მსახურის მოხსენებზე, მოხუცის განცხადებით უფროსის მოქალაქე მსახურის მოხსენებზე და განცხადებით უფროსის მოქალაქე მსახურის მოხსენებზე კარგად შესტყობა

Секретно

Имею честь довести, что 8 сего октября наборщики редакции издающейся в г. Тифлисе на русском языке газеты «Кавказское слово» предъявили требование об увеличении жалования на 25%, причем редакция согласилась прибавить жалование только на 20%, по рабочим этии не удовлетворились и прекратили работы.

Полковник Паструшин

ქს. ნომ. 152, სპ. 2802, თბილ. 42, თბილისი, სსრკ-ის მინისტრის კაბინეტი

№ 57

1915 წლის ოქტომბრის 12. — მთავრობის განცხადებით სამსახურულ უფროსის მოქალაქე მსახურის მოხსენებზე, მთავრობის განცხადებით სამსახურულ უფროსის მოქალაქე მსახურის მოხსენებზე და განცხადებით სამსახურულ უფროსის მოქალაქე მსახურის მოხსენებზე კარგად შესტყობა

Застренно
Секретно

По полученным агентурным сведениям, служащие тифлиских главных мастерских в дело намерены обратиться к начальнику Закавказских железных дорог с просьбой о выдаче мобилизационных сумочных денег. Причем на случай отклонения этого ходатайства решено объявить забастовку чисто экономического характера, которая, однако, может быть использована и в политическом направлении.

Приговариваю, что об этом начальнику Закавказских железных дорог мною предупрежден.

Полковник С. Шетини

ქს. ნომ. 152, სპ. 2802, თბილ. 42, თბილისი, სსრკ-ის მინისტრის კაბინეტი

№ 58

30 OCTOBER 1913

1913 წლის ოქტომბრის 11. — მიხედვით ვუბრუნებს ვანდაძისა
სამხარეთლოს უფროსის პეტროვსკი სატარულანის შიშინებს.
კაცების მეფისადგენის თანხმებისგან გრძელად მეუბრუნებისგან
შეუბრუნებისგან წარუბრუნებს შიშინებს

По полученным мною совершенно определенным сведениям, служащие в рабочем Тифлисском трамвае обратились к уполномоченному Бельгийского общества с просьбой прибавить жалование с 20 октября: служащим по движению по 15 руб. в месяц, а мастерам в размере годового оклада месячного содержания.

20 октября уполномоченный должен дать ответ на эту просьбу и, возможно, что некоторые рабочие поведут агитацию за забастовку, что, в свою очередь, может вызвать таковую.

Желая найти выход из назревающего конфликта, уполномоченный через фабричного инспектора возбудил ходатайство перед его императорским высочеством заместителем его императорского величества на Кавказе об увеличении таксы и, если последует на это разрешение, то предполагается все пожелания служащих в рабочем трамвае удовлетворить полностью, а в отрицательном случае возможно только частичная прибавка и в меньшем против заявленного размера, о чем 18 октября уполномоченный Общества думает объявить служащим в рабочем трамвае, предполагая, что в означенному числу будет известен результат возбужденного (ходатайства) об изменении таксы.

Об изложенном мною здесь доложить вашему превосходительству.

Копия настоящего доклада препровождается г. тифлисскому губернатору.

Полковник Паструхин

საქმ. ფ. № 273, ს. № 223, ფურც. 118, ს. № 1, ს. № 1, ს. № 1, ს. № 1.

№ 59

1913 წლის ოქტომბრის 20. — მიხედვით ვუბრუნებს ვანდაძისა
სამხარეთლოს უფროსის პეტროვსკი სატარულანის შიშინებს.
კაცების მეფისადგენის თანხმებისგან გრძელად მეუბრუნებისგან
შეუბრუნებისგან წარუბრუნებს შიშინებს

17 октября рабочие типографии «Оризон», помещающейся в районе 2 полицейского участка, на углу Георгиевской и Лорис-Меликян-ской улиц в доме № 2/22, в числе 12 человек предъявляли чисто экономические требования о добавке на № газеты 3 руб. 50 коп.; требования рабочих не удовлетворены, ввиду чего 17 и 19 октября газета «Оризон» не выходила. 20 сего октября явился в типографию тов.он-

ისტვია «Мамуля» фабричный инспектор Сушинский რომ წინააღმდეგობას უწევდა მუშაკთა მოთხოვნებს, რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა. მუშაკთა წინააღმდეგობის გამო, რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა, ინსპექტორმა შეთქმულად რედაქტორს გადასცემს რაღაც რაღაც, რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა, ადამიანთა მუშაობის დასრულების დასახებ, რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა, რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა.

Об вложенном докладываю вашему высокоблагородию.

Вашинстр Громан

ქუთ. რაზ. 152, სტ. 287, ფურც. 29. ფურც. სურს მუშაკთა მუშაობა.

№ 60

1915 წლის ოქტომბრის 21 — მუშაკთა ინსპექტორის მოთხოვნის დასახებ: რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა, მუშაკთა მოთხოვნის დასახებ: რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა, მუშაკთა მოთხოვნის დასახებ: რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა, მუშაკთა მოთხოვნის დასახებ: რომ წავიდნენ სასახლეში და დასრულებული იქნებოდათ მუშაობა.

Секретно

Начальник тифлисского отделения вверенного мне управления вознес, что 9 сего октября рабочие по загрузке и выгрузке товаров в каргоульях по охране грузовой товарной станции Тифлис в числе 242 человек через смотрителя товарной станции подали прошение начальнику дорог, в котором они, сославшись на дороговизну жизни, выставили нижеследующие требования: 1) работы производить с 7 часов утра и до 5 часов пополудни; 2) увеличить жалование до 30 руб. в месяц; 3) на случай назначения в командировку, получать командировочные деньги в размере, какой будет определен самим начальством; 4) на случай болезни, как бы рабочей не лечился, стационарно или амбулаторно, вычетов из жалования за время болезни не производить; 5) чтобы оплата жалования производилась не позже 5 числа следующего месяца; 6) выдать всем, не получившим денег по всяким обстоятельствам, на вывоз семейств; 7) снабдить всех рабочих работными акиллами; 8) предоставить право пользования бесплатного проезда по железной дороге наравне с прочими штатными железнодорожными служащими; 9) по примеру других служб, оплачивалась бы сверхурочная работа и 10) во праздничным и воскресным дням работу производить до 12 часов дня.

Прошение это смотрителем товарной станции Бокерия представлено начальнику службы дежества, на которое рабочие и ожидаю ответ в самом скором времени.

О вложенном в дополнение отношении моего от 14 сего октября за № 1879 сообщаяю.

Полковник С. Шетина

ქუთ. რაზ. 12, სტ. 31, სტ. 100, ფურც. 11. ფურც. სურს მუშაკთა მუშაობა.

№ 61

საბჭოთაო საქართველო

1918 წლის ოქტომბრის 21 — მიხეილკეანის რაიონის მუშაკთა საბჭოთა ორგანიზაციის უფროსი სულკოცხე ს. შვეტიძის შეტყობინება კავშირის მუდმივად აღდგენის განხორციელებულ განყოფილებებში მუშაკთა შიშის სარღობის შესახებ და უფრო მეტად მოახლოების შესახებ

Секретно

Революционной агитации, запугиванием поднятием вопросов об улучшении экономического благосостояния служащих и рабочих, в районе восточного шле Управления Закавказских железных дорог, пока не наблюдается.

Нельзя оставить в упрек рабочим по нагрузке и выгрузке товаров и переработкам по охране грузов товарной станции Тифлисе, кои в числе 342 человек через смотрителя товарной станции подали 9 сего октября прошение начальнику названных дорог, в котором вкратце основательно осылались на возраставшую буквально не по дням, а по часам дороговизну, просят об увеличении жалования, о бесплатной медицинской помощи, о суточных деньгах на случай командировки, а также негодуют на то, что администрация г. Тифлиса не обращает внимание на призывы торговцев и домовладельцев, которые за продукты первой необходимости в квартиры подавали цены до невозможности, тогда как в городах России, якобы, установлена такса, за исполнением которой ведется строгое наблюдение.

С такими же чисто экономическими просьбами обращаются в самой корректной форме к начальнику дорог служащие тифлисских главных мастерских и депо.

Общим же настроением железнодорожных служащих и рабочих, воодушевленных патристическим чувством, таково, что ими вполне оценивается серьезность переживаемого военного времени, почему о забастовке до объявления войны не может быть и речи, указанным прошением они лишь высказывают свои нужды, кои являются вполне скромными и основательными.

Начальником дорог уже увеличено жалование рабочим по грузовым операциям с 1 августа по 5 руб. в месяц, т. е. вместо 30 руб., установлено 35 руб.; возможно того будет широко применяться выдача им карточек и пропускных билетов для личной покупки провизии и продуктов первой необходимости в местах, где они найдут это для себя более выгодным.

В данное же время начальником дорог принимаются нижеследующие меры для облегчения материального существования служащих и рабочих дорог: строится хлебозавод для выпечки хлеба, который будет отпускаться по заготовительной цене, а затем продажа по тем же ценам служащим таких предметов как мясо, сахар, картофель, капуста, зелень, крупа и рис; обеспечивается получение казенных дров и керосина. Помимо того предполагается устроить передвижные лавочки с самыми необходимыми предметами, оборудование коих обойдется до 15000 руб.

Наблюдение за общим настроением рабочих и служащих тщательное продолжается.

требована и проч., вследствие которой они при своем весьма ограниченном содержании оказались в очень тяжелом экономическом положении, по мнению некоторых чинов решили обратиться к высшему императорскому высочеству, заместителю его императорского высочества на Кавказе с ходатайством об улучшении быта.

Узнав о таком движении между чинами, я поручил начальнику телеграфной конторы, инженеру Медникову пригласить чинов явиться ко мне лично для переговоров, так как, с одной стороны, я считал такое непосредственное выступление подведомственных мне чинов недопустимым. Чины ко мне не явились и инженер Медников на мой вопрос ответил, что они боятся ко мне прийти. Тогда я велел объявить чинам, что я сам буду ходатайствовать об улучшении им добавочного суточного довольствия по закону 13 марта 1913 года, и действительно вошел с соответствующим ходатайством как к начальнику Главного управления почт и телеграфов, так и в канцелярию заместителя его высочества по поручению помощника заместителя гофмейстера Петерсон, который обещал мне оказать в данном деле свое содействие.

Собственно о забастовке чинов почтово-телеграфного ведомства в Тифлисе не было речи, но почти одновременно с этим движением тифлиских чиновников начальник Главного управления почт и телеграфов секретно сообщил мне о проектировавшейся забастовке чинов ведомства под влиянием будто бы брожения между чинами московских учреждений. Тогда секретным циркуляром от 12 октября с. г. за №452 я обратился к начальникам учреждений вышеранного мне округа, поручив им иметь строжайший надзор за чинами и разъяснить им, какими преступлениями против своей родины являлась бы их забастовка.

К сему считаю долгом присовокупить, что в подведомственных мне учреждениях никаких эксцессов по этому поводу замечено не было, а лишь были сетования на тяжелое материальное положение. Ввиду же полученной от управляющего Министерством внутренних дел телеграммы от 28 октября о последовавшем повелении государя императора относительно введения в Совет Министров в порядке 87 ст. Осн. Зак. законопроекта об улучшении материального положения почтово-телеграфных чинов, в настоящее время наблюдается чрезвычайный подъем духа у всех чинов, которые по единогласному желанию в некоторых конторах служат молебны о здравии государя императора и прославляют и благодарят к словам его величества из верноподданнического чувства, что я и исполнил через посредство начальника Главного управления почт и телеграфов. В ожидании обещанного улучшения материального своего положения в данное время чины едва ли будут склонны к забастовке, но, во избежание возможных быть агитации, я намерен некоторых из чинов переместить из Тифлиса в другие учреждения без объяснения им настоящих причин.

Начальник округа (подпись)

1913 г. окт. 13. № 13. 2894. 2274. 30-11. 2274. 1474 1474/10 1474/10

1474/10 1474/10/10

№ 66

1913 წლის ნოემბრის 12. — ა. კახიჯიანის ინიციატივით საქართველოს
 გამომცემლობის- სტამბის მეშვეობით განცხადება გენერალსა და
 ინსპექტორსაგანა დაბეჭდვის მიერ მეშვეობითგან
 მომდგენსზე უფროს უფროს უფროს

Сам являю честь заявить следующее: рабочие данной типографии, обсудив совместно свое тяжелое положение, в которое поставило нас чрезмерное удорожание жизни, пришли к заключению, что в дальнейшем нам грозит полуголодное существование, а за нами разные заболевания. Во избежание всего этого рабочие, выбрав из своей среды 5 уполномоченных, поручали им предъявить управляющему типографией требование об увеличении заработной платы от 10 до 40%, что в общем составляет 26% на получаемую рабочими плату, предоставив управляющему типографией 3-дневный срок для ответа. Вместе с тем собрание рабочих, принимая во внимание пережитый в настоящее время тяжелый момент, вызванный войной и считая нежелательным и несовременным в данное время прекращение работы, а также принимая во внимание, что означенная типография выполняет исключительные заказы Управления Закавказских казенных жел. дорог, и считая, что приостановка работ может вредно отозваться на правильном движении дороги, столь необходимом в данное время, собрание также поручило своим уполномоченным в случае отказа управляющего от прибавки, прежде чем прекратить работу, довести об этом до нашего сведения — может быть, наше содействие поможет уладить конфликт, и тем самым будет избежано нежелательное последствие, которое влечет за собой приостановка работы.

Доводя вышеизложенное до нашего сведения, уполномоченные со своей стороны присовокупляют, что требование об увеличении заработной платы было нами предъявлено управляющему 9 ноября сего года, на что мы получили от него категорический отказ.

А. Кольков, Д. Чельдзе

Уполномоченные: А. Яшвили, Г. Мажулашвили, Н. Хетагуря,

სსსს უფროსი 276 სან 89 უფროსი 26 ნოემბრის 12-სა დაბეჭდვის მიხედვით.

№ 67

1913 წლის ნოემბრის 17. — აბოლიძის განცხადება საქართველოს
 უფროსის პოლუკონსულის სატრაქტორის მიწათმოქმედების
 აკადემიის განცხადება საქართველოს უფროსის პოლუკონსუ
 ს ტრაქტორისაგანა აკადემიის მიხედვით საქართველოს
 განცხადებაზე დაბეჭდვის სატრაქტორის უფროსის

Секретно

По полученным мною сведениям, рабочие Тифлиских железнодорожных мастерских просили начальника дорог через своих уполномоченных о прибавке жалования в общей сумме около 600 руб. в день по следующему расчету:

- получившем в день от 90 коп. до 1 руб. 20 коп. — 40 коп.
- » » от 1 руб. 20 коп. до 1 руб. 50 коп. — 30 коп.
- » » от 1 руб. 50 коп. до 1 руб. 90 коп. — 20 коп.
- » » от 2 руб. до 3 руб. — 10 коп.

Начальник дорог объявил рабочим, что прибавка денег будет дана лишь в размере 200 руб. в день, а распределение этих денег между рабочими будет сделано по усмотрению мастеров цеха.

Уполномоченные от такой прибавки отказались, о чем и объявил рабочим. Рабочие под влиянием агитации мастеровых литейного цеха Николая Кодашвили, Николая Макашвили, Ивана Росташвили, Павла Ракиашвили и Петра Хурцлава, намерены работать как можно меньше и провести итальянскую забастовку.

Об изложенном сообщено на распоряжение.

Полковник Пастрковский

ქართ. რ. 13, № 31, სტ. 972, ფურც. 48 სიტყ. სიტყა მტკიცებ. ნაბეჭ.

№ 68

1912 წლის ნოემბრის 23. — თბილისის ვაჭარების განყოფილება სამხრეთული უფროსის პოლიციის მისტიკულის შეტყობინება კავკასიის მეფობის უფროსის განყოფილების განყოფილებულ განყოფილებასთან ქართული განყოფილების სტამბის მუშების კავშირის შესახებ

Срочно
Секретно

16 сего ноября рабочие типографии Грузинского издательского товарищества в числе 88 человек предъявили содержанию типографии Александру Георгиевичу кн. Джабадари требование о добавке еще 25 % уже к прибавленным с объявлением войны к жалованию 15 %. Содержатель типографии отклонил это требование, ввиду полной невозможности сделать это без явного убытка для предприятия, вследствие значительного удорожания всех типографских материалов, а рабочие прекратили работу. Об этом кн. Джабадари было сообщено фабричному инспектору, который, явившись в названную типографию, предлагал рабочим стать на работу, но последние от этого отказались. Фабричный инспектор предложил содержанию типографии считать все заключенные договоры с рабочими недействительными и выдать им полный расчет. Рабочие за полученным расчетом не явились, почему все причитающееся им содержание кн. Джабадари препроводил мировому судье 1 мирового отдела г. Тифлиса.

Сообщая об изложенном присовокупляю, что никакой политической подкладки забастовка означенных рабочих не имеет и возникла не под влиянием членов революционных организаций.

Полковник Пастрковский

ქართ. რ. 13, სტ. 2807, ფურც. 22 სიტყ. სიტყა მტკიცებ. ნაბეჭ.

но, предложении на них, устанавливала цены выше действительных, в результате соответственно повышались цены на местах производства. Последнее обстоятельство в свою очередь вызывало колебания цен на местах потребления — так, поочередно, без какой-либо определенной твердости, но с твердым намерением, подтверждением только что дозволенного могут служить неутвержденные тифлиским губернатором таксы на предметы первой необходимости, выработанные Городской управой и ряд официальных докладов, основанных на документальных данных.

Другой немаловажной причиной дороговизны является отсутствие в городе торговой конкуренции. А между тем только она и могла бы сдерживать ничем временем необъяснимое повышение цен то на одни из предметов первой необходимости, то на другой. Характерной в этом отношении особенностью и доказательством сговорчивости местных спекулянтов в игре на повышении цен служат повторяющиеся периодически пред этой игрой неумовленные исчезновения с рынка соответствующих предметов торговли, до того исчезавшие в изобилии. Так неоднократно предельмалось с яйцами, мукой, сахаром, овощами и др. продуктами, которые при размыке чинами зверенной или волчьей обнаруживались вслед за исчезновением, скрытая нелегкая в значительном количестве. И это опять-таки явление не случайные, а, как доложил я выше, результат хорошо продуманной игры на повышение, только и возможной при отсутствии у игроков серьезных конкурентов. Достаточно просмотреть ведомости нарядов на вагоны, чтобы убедиться в том, что городской торговый рынок с момента объявления войны находится в сущности в одних и тех же руках. Правда, отдельных получателей во ведомостях будет как будто бы и много, но большинство из них — случайная мелкота, на один и два вагона, крупные же торговцы будут во ведомостях одни и те же. Их сравнительно немного, но исключительно в их руках сосредоточено снабжение города жизненными продуктами, и они, сорганизовавшись и распределив между собой роли, спекулируют, как говорится, во всю, прикрываясь для отвода глаз купеческим и Коммерческим банками. Как на пример крупной спекуляции можно указать на случай перекупки сахара Городской управой купеческим старостой, председателем Баржевого комитета, коммерши советником Миловым, мануфактурником по специальности. Выписанный им из Одессы сахар в количестве 30 вагонов (29600 пудов) обошелся ему по 6 руб. 50 коп. пуд с доставкой в Тифлис. Город переживал тогда как и сейчас сахарный голод, и Милов изъявил согласиеступить ему свой сахар по 7 руб. 25 коп. пуд, саромно заработав на этой передаче более 20000 руб. Городская управа, закупив этот сахар в недостаточном количестве, увеличив существовавшей тогда таксы на него с 7 руб. 60 коп. до 8 руб., продала его не по себестоимости, как бы следовало, а по последней цене и, таким образом, заработала ту же огромную сумму более чем в 20000 руб. В результате потребитель переплатил на сахар более 40000 руб. (доклад мой 24 августа 1915 года № 24484). То же было и с мукой. В период острой в ней нужды Городская управа в целях борьбы со спекуляцией, испросив ссуду в 100000 руб. постановила снабжать город мукой своим помещением. Пользуясь при этом внеочередной подачей вагонов под предостынные нужды

она, собравши справки, переписала на свое имя часть принятых мольбами частых заказов на муку и, получив накладные с наложением по ним платежей, переплачивала их действительным владельцам, а выходя с них за свое посредничество по 30 руб. с каждой тонны действительной стоимости муки, а возмещение, якобы, получала от мучника. В результате опять пострадал потребитель, а Городская управа, не затратив ни копейки сверх своих денег, заработала и на этой операции до 20000 руб. (доклад мой 21 августа 1915 года № 24484). Не лучше обстоит дело с мукой и ныне, с той только разницей, что теперь хлебопекам приходится переплачивать помимо управы, местным мучникам значительные суммы, до 600 руб. с вагона сверх установленной на муку цены. И хотя увеличилось в этом и привлекаются к строгой административной ответственности, вплоть до оштрафования в 3000 руб., с заменой в случае виновности арестом на 3 месяца (Ладафони, Тер-Багдасяров, Аветисов и др.), но меры эти не достигают цели. Во избежание ответственности торговцы стали совершать свои сделки более осторожно, и сейчас они мукой в сущности не торгуют, на складах ее никогда не бывает, а железнодорожными накладными, получая по ним деньги за муку «в круговую», т. е. по одной цене с мешка, независимо от сорта и качества. Цены при этом взимаются ими неизмеримо высокие, от 15 до 17 руб. 75 коп. за мешок, против установленных 13 руб. 40 коп. на высший сорт и 10 руб. 90 коп. на низший. Только что должно служить характерным доказательством того, как глубоко отражается отсутствие конкуренции в деле обеспечения городского населения предметами первой необходимости. А между тем конкуренты были. В острый период нужды в продуктах Городская управа имела предложения на сотни вагонов муки, на сахар, крупу, картофель и пр. во существовавшим тогда в городе ценам и даже дешевле, но в выдаче варядов на доставку этих продуктов отказала, заявив просителям, извещавшему справку о судьбе своих предложений, что прошение его «брошено в корзину». В тот же период Городская управа имела возможность получить по дешеным ценам более 100 вагонов муки, но от этого она отказалась, не зиря на ожидавшееся повышение цен на муку (рапорт мой 29 октября с. г. № 31540). В результате — новое повышение цен на муку и опять — преимущественная выгода варядов на вагоны торговцам-спекулянтам в ущерб просьбам о том же хлебопеков. На последнее обстоятельство жаловались мне всего лишь несколько дней тому назад местные хлебопеки, предьявив через своего старшину в удостоверение своей жалобы доказательство сделанных ими заказов на муку одной из мельниц Северного Кавказа и, внесенных в счет принятого заказа, задатков. И несмотря на это, несмотря на свое-временное поданное ими заявление на получение варядов на вагоны, мука к ним не идет и они вынуждены вследствие сего переплачивать крупные суммы местным мучникам, которые по невинным для них, хлебопекос причинам, получают муку через ту же управу беспрятственно и несправедливо.

Установившееся особенностью данного времени является, как доложил я выше, продажа привозных предметов продовольствия оптовикам не на городских складах, как было до войны, а путем перепродажи железно-дорожных накладных и не только на прибышке уже

грузы, но и на находящиеся еще в пути и даже на отправление. И это явление опять-таки — далеко не случайный прием спекулянтов, извлекающий их от неслыханных расходов: по выгрузке из вагонов, по доставке на склады, по расстрелке и порче в пути и по найму складских помещений. Перенеся таким образом эти расходы на рядовых торговцев, они тем самым способствуют поднятию цен на все предметы, полученные указанным выше путем. Так, например, хлебопеки, переплачивая на муку, ухудшили, для уравновешения своего бюджета сорта выпекаемого ими хлеба настолько, что в данное время, несмотря на недавнюю прибавку в цене, 2 сорт продают за первый, а 3 за 2.

Город периодически переживал хлебный голод, который продолжается и сейчас. По доносениям приставов, основанным на проверенных заявлениях хлебопеков, запасы муки у последних на исходе: нет подвоза, несмотря на наличие у них старых заказов. Железная дорога в данном случае, как установлено, не вращает, так как Городской управе по ее требованиям предоставлялись не только отдельные вагоны, но и маршрутные воезда. Произошло что-то малообъяснимое: по отчетам муки прибывало, а в результате ее нет в запасах и на несколько дней. И, конечно, в это не случайность. Была возможность накопить запасы ее, железная дорога была свободна для частных грузов, но мучные склады пусты, тогда как мануфактурные, галантерейные и иные магазины полны товарами, елочными украшениями и игрушками. Оказывается, не взяли муку просто потому, что мушники находили это для себя в данный момент невыгодным — они играли на повышении цен, и накопление запасов муки на своих складах закрепило бы на нее цену и в том случае, если бы таковая поднялась на местах производства и тем самым вынудила поднять на нее таксу на городском рынке. Во избежание этого, мучные торговцы, имея закупленную муку по старым ценам, придерживали ее в местах покупки, выжидая проведения в жизнь проекционной Городской управой новой таксы с повышением стоимости муки на 2 руб. 60 коп. за мешок, что дало бы им тогда крупный, более 2000 руб. с вагона, заработок. На подобных комбинациях они играли с полным успехом и раньше, не устояли и теперь, уверенно, как всегда, что стоимость хлебного голода даст им скорее угодли во им прибавку на муку, благо нет для них серьезных конкурентов. Прибавка цен на местах производства вызовет вновь изменение таксы не скоро, и в этот промежуток времени они успеют закупить новые запасы к предстоящему повышению. До войны, по имеющимся у меня данным, Тифлис всегда имел огромные запасы муки на складах, может, следовательно, иметь их и сейчас, тогда всякие опасения за возможность повторения хлебного голода отпадут совершенно и чем скорее это осуществится, тем меньше будет оснований к игре на повышении цен.

Что же касается недостатка в городе прочих предметов первой необходимости, то причины в этом ускоренному явлению те же, что и доложены выше, только, конечно, в меньшем масштабе. Та же спекуляция, та же отсутствие конкуренции являются главными причинами создавшегося положения, оправданием всего выставляют лишь общественные деятели несоответствие таковых цен с действительными. Со-

1918 թվականի փետրվարի 15-ի ընտանիքի գրքերի մասին
 ԽՍՀՄ-ում աշխատողների և անտնտեսների աշխատանքի կարգավորման
 մեթոդների մասին հարցերի և պատասխանների ժողովածու
 Խ. Մեդեանյանի և Կ. Բաբայանի կողմից

Секретно

По полученным мною сведениям, 15-го февраля выборные от рабочих главных мастерских Закавказских железных дорог были у начальника тыла и через него требовали возвращения 25 % удержанных с заработка денег в 1911 году, о выдаче мобилизационных денег, по примеру уже получивших эти деньги рабочих ст. ст. Самтреда, Александрополя и других и о прибавке 10 % к жалованию, вместо получаемых 9 %.

Начальник тыла объявил выборным, что требование о выдаче денег, удержанных в 1911 году, не может подлежать удовлетворению, так как причины этого удержания, произведенного прежним начальством, неизвестны; в отношении же остальной части требования начальник тыла обещал дать ответ через 3 дня.

По объявлении рабочим результата переговоров часть их стала настаивать на прекращении работ с помещальника, 22-го февраля и на необходимости собраться у конторы начальника мастерских и потребовать немедленного удовлетворения означенных требований. Другая же часть, обратив внимание на то, что такое выступление может быть признано за забастовку и повлечь к аресту — рекомендовали явиться всем на обычную работу 22 февраля, предъявить по ценам те же требования к своим мастерам и не начинать работу до удовлетворения техных.

От изложенной сообщения на распоряжение.

Полковник Пастухов

Ստան. ցուց. 155 հ. 1918 թվ. 4. Խոս. կենտ. հանձնադ. հեղ. ք.

1918 թվականի փետրվարի 21-ի ընտանիքի գրքերի մասին
 Քննարկական ամսագրի գրքերի մասին հարցերի և պատասխանների
 ժողովածու

Волна бакинских беспорядков докатывалась и до наших городских окраин. Третий день приходится наблюдать, как курьерные дорожные и прочие жители этих окраин, населенных преимущественно рабочим людом и беднейшим классом городского населения, встречаясь по утрам в пекарнях, в бакалейных и мясных лавках выслушивают дошедшие до них слухи и, закушая дневное пропитание, злобно спрашивают торговца только что пережитым их собрать-

личестве дробных частей фунта только своим членам обратал за деньги заборные книжки.

Причины все возрастающей дороговизны все первые периоды борьбы с дороговизной. О них в подробно докладывал в своем ряде президентских докладов, начиная с 24 апреля 1915 г. за № 12198, и с тех пор ничто не изменилось. То же отсутствие торговой конкуренции и все те же привилегированные торговцы: «грибники», «латифьяны», «себляков», купеческой и коммерческой банки. Те же бесконечные жалобы непосредственных покупателей на невозможность получения нарядов на вагоны и на продажу, вследствие сего посредниками продуктов, от кого бы они их не покупали, хотя бы даже от городской управы, не только выше собственности, но даже выше утвержденной таксы. Те же жалобы на неподачу железной дорогой вагонов под грузы, несмотря на распределяющуюся систематичность «неподачи вагонов» перед каждым намечавшимся повышением цен на перевозные продукты и на беспрепятственную затем их подачу после утверждения повышенной таксы. Те же во главе продовольственного дела член управы Джабар и торгово-хозяйственный агент Шавердов, которые распределяют наряды и получаемые грузы по своему усмотрению, покровительствуя одним и ограничивая других, в зависимости от денежных взносов «на покрытие расходов по заготовке муки» и от иных причин, из одних известных. То же временное снятие ими с таксы то одних, то других предметов, несмотря на наличие их на рынках и на нужду в них обывателя. То же периодическое исчезновение с рынка одновременно у всех торговцев однородных предметов торговли, впрямь до полного увеличения за них таксы. Словом пока ничто не изменилось, и все то, что наблюдалось во все периоды интенсивной борьбы с дороговизной, остается таким же и по ныне, лучшим доказательством чему служит целый ряд такс, издаваемых городской управой каждые две недели, с безудержным повышением цен почти на все предметы потребления.

Об изложенном считал и считаю долгом докладывать раньше и теперь с точки зрения, прежде всего, административного полицейского надзора и в предупреждение народного бедствия, вследствие недостатка и дороговизны предметов первой необходимости, а затем по многочисленным жалобам обывателей, хлебопечей, мясников и многих беспринципно устранивших от снабжения рынка предметами продовольствия крупных предпринимателей, предлагавших те или иные из названных предметов в солидном количестве и по низким, по времени предложения, ценам. Из последних укажу: 1) вновь на одну из крупнейших ростовских мельниц, Парамонова, мука копей, по заперению хлебопечей, лучшего помола и дешевле других мельниц, что между прочим удостоверяется действующей таксой, 2) на местного представителя Александровского товарищества сахарных заводов, 3) на Питигорскую торговую контору А. Голуа и 4) на местного представителя суданского общества солиного производства.

Относительно мельни городской управой нарядов под муку местному представителю паровой мельницы товарищества «Е. Г. Парамонова сыновья», несмотря на просьбы о сем хлебопечей, я под-

работу докладывал лично и в предшествовавших докладах эта же получает нарядов и по сей день.

Александровское товарищество сахарных заводов названного сахара, не может получать наряды на вагоны под перевозку названного продукта в течение более 6 месяцев, несмотря на многократные о сем ходатайства пред городской управой в самые острые периоды сахарного в Тифлисе голода. Ходатайства эти, по моей просьбе, были поддержаны и бывшим губернатором. Не так давно, незадолго до доклада тифлисского городского головы его императорскому высочеству наместнику его императорского величества на Кавказе о крайней нужде городского населения в сахаре, представитель названного товарищества письменно просил городскую управу дать ему наряды на вагоны под сахар, имеющийся на складах в Поты в количестве 60 вагонов, но ему в таковых было отказано, несмотря даже на то, что товарищество по предложению городского торгово-хозяйственного инспектора соглашалось уступить из этого количества для городских лазаретов 10 вагонов сахару по старой таксе, с условием хранения сахара на своих складах. Несмотря на остающуюся острую нужду в сахаре, таковой и по сей день не может быть вывезен из Поты, за отсутствием нарядов на вагоны, а между тем за доставку его потребовалось бы не более 1½ суток.

В период острой нужды городского населения в картофеле и ячмене, которых на рынке тогда почти не было, А. Галуа, 10 апреля с. г. письменно предлагал городской управе с представлением образцов доставить какое угодно количество ячменя и картофеля из Пятигорска и Кисловодска, по цене в 1 руб. 10 коп. и 1 руб. за пуд-франко ст. Тифлис, но управа его предложение, как и раньше, не приняла, ответив на все доводы Галуа: — «мы так не можем». А между тем нужда в этих продуктах крайняя и сейчас.

В городе и его окрестностях ощущается недостаток соли. Говорят, что она продается по небывало высокой цене в 7—9 руб. за мешок. Представитель кулинского общества соляного производства, имея в Баку 40 вагонов столовой соли, предлагаемой городу по цене в 4 руб. 50 коп. за мешок (ниже таксы), получил от городской управы отказ в выдаче нарядов. И Тифлис, если не останется совсем без соли, то по всяком случае, не гарантирован от ужасного соляного голода.

Только что доложенное подтверждается имеющимися в моем распоряжении письменными данными.

Сегодня старшина хлебопеков заявлял о крайне ограниченном запасах муки. Население переживает сахарный голод. Картофеля из дачи нет. Соль за ограниченностью ее запасов поднимается в цене. Цивилики жалуются на затруднения в приобретении ячменя. На все эти продукты городская управа имела своевременно соляные предложения, но от них, по ей одной известным причинам, отказалась.

Так дорожает жизнь городского населения, беднейшие и средние классы косо просят помощи и защиты.

И. д. полнеймейстера подполковник Здановский

№ 72

საბჭოთავი მუშაკი

1918 წლის მარტი 2

1918 წლის მარტი 2. — მთლიან გაყვანილობა სამსახურში მოღვაწე ქსეტიანობის წევრებს, კერძოდ შეფხვნილის განყოფილებაში და კახეთის რეგისტრაციის განყოფილებაში.

Секретно

Мнею честь сообщить, что 22 февраля сего года рабочие в числе 40 человек двух лесопильных заводов Семёна Артемьева Каспарьянца, расположенных по Великокняжеской ул., прекратили работы и предъявили владельцу требование об увеличении жалования. Каспарьянц отказал. Тогда рабочие отправились к фабричному инспектору и объяснили ему причину прекращения ими работ. Фабричный инспектор посоветовал рабочим приступить к работе, обещая уладить возникшее между ними и хозяином недоразумение. Рабочие 29 февраля приступили к работе.

При этом присовокуплю, что забастовка эта политического характера не носила и возникла без воздействия членов политических организаций.

Полковник Пастрякин

ქსე, ფაქ. 153, სქ. 2869, ფურც. 63, სურ. სანქციაზე სსსკ-ზე.

№ 73

1918 წლის მარტი 17. — მთლიან მოღვაწეობის მოქმედებით დასრულებული წევრების, მთლიან გაყვანილობის განცხადება სამსახურში უფროს მოღვაწე ქსეტიანობაში სსსკ-ში და აქტივობის მოქმედების შედეგების შესახებ.

Пристав 9 участка звереной мне полиции донос мне, что официанты гостиницы и ресторана «Bo-Monda», в числе 12 человек, 15 сего марта предъявили владельцу названной гостиницы и ресторана Арану Мирзаянову следующее требование: 1) отменить отпуск кушаний в столовой за наличные деньги официантов; 2) сваять с них неплатежи по счетам посетителей и 3) установить чювые — 15% до 30 руб. и 10% свыше 30 руб. с каждого счета, каковые требования были улажены приставом миролюбивым соглашением, после чего служащие встали на работу.

○ чем сообщаю.

И. д. полицеймейстера, подполковник Злаковский

ქსე, ფაქ. 153, სქ. 2869, ფურც. 67, ფურც. სურ. სანქციაზე სსსკ-ზე.

№ 74

1916 წლის მარტის 25 — თბილისის გუბერნიის განდგარების განყოფილებაში
 უფროსის პოლკოვნიკ პატრონულის შეტყობინებას
 ა. ნ. მანდრაქიასა და პოლკოვნიკ თამარაშვილის კარგეულკას
 შეჭრამეობის შესახებ

Сов. секретно

Милостивый государь, Александр Николаевич, произведенным при изверженном мне Управлении обследованием всех данных, на конх можно было бы построить заключение о денежных поборах с чинов Тифлисской городской полиции помощника тифлисского полицеймейстера, надворного советника Канделаки, не удалось добыть определенных фактических доказательства наличия этих поборов. Косвенные улики на несоответствие образа жизни надворного советника Канделаки с получаемым по службе содержанием говорят не в его пользу. Так, получая 200 руб. в месяц и имея семью, состоящую из жены и четырех детей, надворный советник Канделаки имел постоянную любовницу, расход на которую едва ли представлялось возможным покрывать получаемым содержанием. Затем, в 1907 году надворный советник Канделаки, не имеяший никаких личных средств, построил 2-этажный дом, находящийся в г. Тифлисе на Арсенальной улице и полученный им от жены, а в 1913 г. построил в 3-4 этаж. В этом доме помещается сам Канделаки со своей семьей и получает доходу 115 руб. в месяц. Кроме на этом доме имеется 12838 руб. долгу. Если считать, что надворный советник Канделаки уплачивает налогов на дом до 500 руб. в год и погашает долг по 500 руб. ежегодно, то чистый доход от дома может выражаться суммой не более 75 руб. в месяц.

Кроме этого дома надворный советник Канделаки выстроил дом стоимостью в 3000 руб. в небольшом родовом имении, расположенном в Горьком уезде, в сел. Кавтаскети, принадлежащем ему и брату, и никакого дохода не приносящем. Постройку этого дома надворный советник Канделаки начал в 1915 году, с рабочими расплачивался аккуратно. Дом еще не вполне закончен и в нем никто не живет.

Носится слух, что покойный помощник пристава Утислов на вопрос одного из чинов полиции, почему его так долго не повышают по службе, якобы, ответил: «Канделаки требует 400 руб., а в откуда их взять?». Кроме того имеются указания, что надворный советник Канделаки, якобы, не давал дальнейшего движения некоторым протоколам, составленным на жителей, главным образом торговцев, за различные нарушения. Проверить это обстоятельство можно лишь формальным путем обследования — какое направление получили протоколы из Канцелярии полицеймейстера, составившиеся в участках, [на] что я не считал себя вправе при производстве негласного обследования.

Имеется также указание, требующие проверки, что надворный советник Канделаки, заведая облупарованием шпаль поступавших на службу горожанам, удерживает с каждого из них в течение 10 месяцев по 3 руб. ежемесячно за выданную в носку одежду. При увольнении горожаного до истечения этого срока шпаль от него отбирается и дене-

მეშენი მოყვარბანი და ზერყეპიოელი კლასები თუბს ვიწროვან და აბრეზან იქვესი შეყენება, ჩოცა ამტოკებენ, თოთქი იმამტოკებენ, ხინა და დემოკრატოის ინტერყეპების დამაკვლოფ, კარბეპიონი, ვე შედგენ კერბანობისი მელიტარბისი, მოსამბნაო დარღვეულ სარბეპიონისი კერბანობისი აღსაფყენ-გამბეგებულფ, დამონებულ და დამბერულ ერების განსათყარებულფ.

ამბანყებო! იმბი სტყვიამ იმბი ნათლფ დამბტოკა, ჩომ ის არე სბობს, არე ასტეტებს მელიტარბისს, ამბეფ პირიქოი ადლოერებს მას, თანამყებოფე სისბლის ღერამ ყველსათყენ თელსათბოი ვბადეა, ჩომ ამ მოყვარბნაო, ჩომ-მელთაყ ჩაბი მეშენზე გამბატონებულფ და ზეღერებისათყენ პარბების და სანყვარბნაო სჭირდებთ, ამ ბაღებოი მოსამბნ ამ შეყარბეგონ, მელიტარბისს, მთი ემბტებს მამბნ, ჩოცა დღითი დღე მბაღლებს მელიტარბიული ამბია თაყის კლასებოი სოღდარბობო. მბოც თელწინ ეფგათ მომბაელი სოკოღდ-რე ჩევილღეცა, ზერყეპიოელ მოყვარბნაო ამ ბაღებოი აღაფყობნ და გამბე-ჩონ სურბანობისოი ეფღება, ამას ცხადფ ამტოკებს მბეღოი ასტოჩის, ზერყეპიონის; დღეანდელი მთი მოქმედებს კი ერთბანდ დარღვევა ამ ეფღების, სჭირბოი იმბი მბბია, ჩომღებოყ ეველსზე მბტს ვერბან მის აღაფყენ-გამბე-ჩებამზე! ზერყეპიოელ მოყვარბნაო ამ ბაღებოი კარბტოკონ სურბანობისოი სოღდარბობა, შექმნან სურბანობისოი წესებება, მზეღობობანდ ვადამტარან სურბანობისოი წინაღმდეგობანი; და ეს მამბნ ჩოცა კარბტოკონს მბეღ დღე-მწინს მბეფენა სარკობი სსჭრბგოი ვანეობარდა სარბბობო ბაღები, რის ვამბი სბეა და სბეა მბეენის გამბატონებულ კლასებს ვებმბღარო მბეა ერბნებთ სე-კონღისათყენ პარბების დამსყვარბობა!

გამბატონებული კლასები და მოყვარბანი, სტყვიოფან და სტყვიონ, ჩომ ბარბებულბნ ხელბს ფარბი მბბოი თაყობი კლასიყერი მბმბვბს მბაღწევეაფ, სტყვიოფან და სტყვიონ, ჩომ მელიტარბებრფ დავამობრბოლბნ მბ, ჩოცობყ ვკონობებრფ მბბო დამობრბოლებულბ, სტყვიოფან და სტყვიონ, ჩომ იმბ ხელბს განსათყარებულფ არბ დამბეებულბ; არბ განსათყარებულფ, ამბეფ ხელბს დამბონებულფ ერეებობან, ამბანყებო! ამ სმბრელ სსაყლო-ზე! ზერყეპიონის სჭირდებს პარბების; სჭირდებს ყვებერბიული ტერბტობიყენ თაყის სეკონღის განსაღებულფ, ამ ჩოსთეისაყ იმბ, ამ რბ სჭირბოი იქვეს მბბეგბრლფ იქვეს სოკოტებს ამ ჩოსთეის თთქმბს იბი წელს სისბლით ღებებს ზღებბი და მბბეგებბი ჩოსთეის მბეღობს აფტარელი ვამბრებბ! ხელ-ბი ეწესბს გამბატონებული კლასები და მოყვარბანი კი იქვეს სისბლით თერებობან, იქვეს სისბლიდამ იღლებოი, სედს ღეფო პარბბნებბსი და ტევილ მბტმბევებლბი ვბაღბნ, იქვეს მბეღებს მბმბლით იბოტებობან, იქვეს დე-ფებს, ცოლებბ და დებს მბბობერებბოი ხეგბობან, ზერყეპიონი კი მბეღებრებს სმბეგბოი „ზერბებობო“, სსარკყენ ხბობბს და ვანესამბეგებულფ აღიღებს სეკონღის ეფბს.

ღობს ზერყეპიონი იმბს მომბბეა, რაფგანაყ იქვეს სისბლით იყენს მბ-რებს თაყის სეკონღისათყენ; ღობს, ის იმბს მომბბეა, რაფგან იმბ და სმბეღ-

человек 21 сего мая, не предъявив к владельцам никаких требований, не стали на работу. Как установлено, причиной к забастовке послужило до увольнение приказчика названного магазина Иштван Арашвили. Мирзоева за грубое отношение последнего с одним из работников не производится.

Полицеймейстер полковник Здановский

განცხადებულია 17. მაისი 1914 წლის 11. თვეში, საქმე № 123/14

№ 80

1914 წლის მაისის 24. — თბილისის ვებეჭამისა და ზაქარაძის კარბუცის ფაბრიკების უფროსი ინსპექტორის დ. სემსტეროვის მიმხედვით: ვებეჭამის ფაბრიკის თამბაქოს ფაბრიკის „კომეტის“ მუშების ვებეჭამის შესახებ

В дополнение к телефонограмме о забастовке на табачной фабрике товарищества «Комета» в Тифлисе, имею честь доложить вашему превосходительству, что 30 апреля с. г. рабочие упомянутой фабрики обратились к директору с просьбой о повышении заработной платы: получающим от 3 до 4 руб. в неделю — на 40%, от 4 до 7 руб. — 25%; от 7 до 12 руб. — 20% и от 12 до 15 руб. — 10%, не считая 10%, прибавленных им 1 марта с. г. Директор объяснил, что даст ответ 2 мая, а в качестве число предложил рабочим повышение заработной платы на 10%, на что рабочие не согласились.

3 мая все 240 рабочих забастовали. По прибытии моем на фабрику вместе с фабричным инспектором 2 участка Тифлисской губ. оказалось, что рабочих на фабрике нет, а потому был послан служащий для вызова депутата. Явившимся 5 представителям рабочих мною было разъяснено, что фабрика принципиально [не] отказывается вступить в переговоры о повышении заработной платы, но желает вести их без прерывания в нормальном течении фабричной жизни.

Фабричная инспекция с своей стороны не считает возможным вести переговоры с бастующими рабочими, а потому и предложил рабочим стать на работу, выбрать представителей для переговоров с фабричным управлением и ждать результатов последних.

Рабочие предъявляли мне письменные требования следующего содержания:

1. Рабочие требуют — поденщики и коденщики от 3 руб. до 4 прибавление 50% и от 4 руб. до 7 — 35%, от 7 руб. до 12 — 25%, от 12 руб. до 18 руб. — 15% и от тысячи, которые были 1 1/2 коп. требуется 2 1/2 коп., которые были тысячи 2 коп. требуется 3 коп.

Пачетники, которые получали тысячи 25 коп. требуют 35 коп., которые были тысячи 45 коп. требуют 55 коп. без процентов. Укладчики табаку стоимость за пуд 30 коп. требуют 40 коп., которые стоили пуд 50 коп. требуют 80 коп. Эти проценты сей недели должны сосчитать и разбить на их жалование. Разные которые были проценты, эти должны остаться также.

2. Рабочие требуют работать в день 9 часов.

3. Рабочие от тысячи во время работы, если останутся без работы, то требуют от хозяина полное жалование.

4. Рабочие требуют в год два рабочих жалата, $0,6 \cdot 10 \cdot 5 \cdot 2 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 4$ в банк.

5. Рабочие требуют себе доктора и на фабрике $2,0 \cdot 6 \cdot 10 \cdot 10 \cdot 10 \cdot 10$ в которой должно быть разное лекарство и которой должны пользоваться те, с которыми во время работы случается несчастье.

6. Требуется на фабрике чистота клозетов и столовой.

7. Старшина рабочих не должен поступать с рабочими так, как требуется на фабрике, лесу.

8. Рабочий требует с бросания работ до работы полное свое жалование. Затем хотят по субботам свое жалование получать во время работы, чтобы после звонка все шли бы по домам.

9. Хозяин не должен рассчитывать работников, пока не разрешат рабочие.

Ввиду заявления рабочих, что до удовлетворения этих требований они не приступят к работам, я предложил заведующему фабрикой выставить объявление, что те из рабочих, которые с 7 часов утра 7 мая не станут на работу, будут на основании пун. 1 ст. 62 Уст. прот. труда уволены от службы. Ввиду полученных мною сведений, что забастовка на фабрике «Комета» является началом для общей забастовки всех шести табачных фабрик г. Тифлиса, 3 мая в 7 1/2 час вечера в зале заседаний заводского совещания Кавказского района состоялось под моим председательством созванное мною собрание всех табачных фабрикантов г. Тифлиса, которое признало необходимыми повысить заработную плату своим рабочим и установило размер предельного увеличения этой платы, общей для всех тифлиских табачных фабрик.

Согласно этого постановлению, заведующий табачной фабрикой «Комета» 4 мая предложил своим рабочим прибавку: получающая от 3 до 4 руб. в неделю — 2%, от 4 до 7 руб. — 15%; от 7 до 15 руб. — 10% и аккордным по машинному отделению — на набивных машинах 1000 штук — 2½ коп., ординарных гильзовых — 1½—2 коп. и двойных гильзовых 1—¼ коп., укладница вапирое 2—2½ коп., укладница в широкую табак II и III сорта с пуда 30—35 коп. и I-го сорта 55 коп.

Рабочие на эти условия согласились, но просили уплаты им за прогулы для. По этому предмету мною было объявлено рабочим, что если бы даже фабричное управление и согласилось удовлетворить это желание рабочих, то исполнение этого не было бы допущено фабричной инспекцией на основании следующих соображений: для забастовки и прекращения работ в настоящем случае не было причин, ибо фабрикант не отказывался вступить в переговоры с рабочими. Вопросы об увеличении заработной платы могут быть разрешены путем мирных переговоров без ущерба для интересов фабрики и потери трудового времени для рабочих. То и другое, однако произошло исключительно во вине рабочих, а потому ответственность за последствия забастовки должна падать на них. С принципиальной точки зрения раз рабочие не работали, то не за что им платить.

Ввиду полученных мною сведений о предлагаемой общей забастовке всех табачных фабрик г. Тифлиса, 7 мая под моим председа-

тельством состоялось вторичное заседание табачных фабрикантов г. Тифлиса, на котором постановлено:

1. В случаях забастовки на фабриках, по случаю возникновения которой не возникали, ни под каким видом не выдавать заработной платы за забастовочное время.

2. Бастующие рабочие не должны быть привлечены на другие табачные фабрики до полного прекращения забастовки.

3. В случае ухода рабочего с фабрики и оставлении им невыплаченного долга, он может быть принят на другую фабрику лишь в том случае, если согласится получить аванс, равный сумме невыплаченного долга, который должен быть передан новым нанимателем старому. Аванс этот должен быть записан в расчетную книжку.

4. Все фабриканты обязуются особенно строго следить за тем, чтобы, как администрация фабрики, так и мужчины — рабочие относились к рабочим — женщинам корректно и беспристрастно.

5. В случае возникновения на фабрике обстоятельства, имеющих общее принципиальное значение, фабриканты обязуются не решать его единолично, а передавать на обсуждение общего собрания тифлиских табачных фабрикантов, для созывания которого должны обратиться со словесным заявлением к старшему фабричному инспектору.

6. В случае неисполнения кем-нибудь из фабрикантов настоящего постановления, вопрос этот вносится на обсуждение общего собрания тифлиских табачных фабрикантов, которое имеет право обязать нарушителя внести добровольную сумму, определенную общим собранием, но не свыше тысячи рублей, распределяемую между большинством классов табачных фабрикантов г. Тифлиса.

9 мая на табачной фабрике товарищества «Комета» было выставлено объявление директора, засвидетельствованное фабричной инспекцией: ввиду неистака на работу рабочих табачной фабрики товарищества «Комета» в течение более трех дней подряд, все они, на основании пун. 1 ст. 62 Уст. пром. труда, увольняются от занимаемых должностей и приглашаются явиться в контору фабрики в трехдневный срок для получения расчета. Расчетные книжки рабочих, не явившихся за окончательным расчетом, будут отправлены г. тифлисскому полицеймейстеру. Если кому-либо будет причитаться заработная плата, то таковая будет внесена в депозит суда.

11 мая между директором и рабочими состоялось соглашение о выдаче аванса, с условием погашения его незначительными вычетами. Затем директор предложил рабочим отказаться от всех требований, и в заключение чего фабрика вступит в число членом вновь образованного «Экономического общества тифлиских фабрикантов и заводчиков», имеющей целью доставление служащим и рабочим промышленных предприятий г. Тифлиса недорогих и доброкачественных предметов первой необходимости.

На эти условия рабочие согласились и 12 мая возобновили работу полным коллективом.

К тому жесть притом, что до войны рабочие табачной фабрики о-ва «Комета» получали почасовую плату, а до времени войны переведены на аккордную, причем размер дневной заработной платы изменился следующим образом:

Машинное отделение до войны			26.000.000.000
а) набивные	60—80 коп.	1 руб.	10.000.000.000.000
б) гильзовые	50—70 коп.	1 руб.	1.000.000.000.000
в) укладочны папирос	60—80 коп.	1 руб.	2.000.000.000.000
укладочны табака	1 руб. 20 коп.		2.000.000.000.000

Старший фабричный инспектор Д. Суховский

სახ. ფაბ. 17, სტ. 294, ფაბრიკის 14. ფაბრიკის საბავშვო სკოლა

№ 81

1918 წლის ივნისის 2. — მხედრის გუნდების ფაბრიკებს მხედრების
 № მხედრის მხედრებს მხედრის გუნდებისა და საქართველოს რევოლუციური
 ფაბრიკის ფაბრიკის მხედრებისა და სემსტრისკისგან 2. სემსტრისკის
 მხედრის ფაბრიკის მხედრებს მხედრების მხედრებს

Имею честь довести, что рабочими табачной фабрики Т-ва М. М. Сафарова 26 мая с. г. были предъявлены к владельцу фабрики требования об увеличении заработной платы и о предоставлении других условий в труде, перечисленные в прилагаемом при этом заявлении, и просили к 1 июня сообщить результат их ходатайства.

1 июня в моем присутствии рабочие вступили в переговоры и пришли, не прерывая работ, к следующему соглашению:

1. Требование об изменении 10-часовой работы на 9 час. отклоняется.

2. Окончание работ перед праздниками на 1 час раньше — принято.

3. Оказание полной врачебной помощи за счет владельца, согласно требованию закона, должно быть исполнено, что же касается их семейств, это требование отклонено.

4. Посещение рабочими бань за счет владельца отклоняется.

5. Бесплатное получение рабочих халатов, ввиду их дороговизны отклоняется.

6. Процентное увеличение заработной платы полностью принято.

7. Приво владельца фабрики увольнять рабочих при условии согласия с их стороны — отклонено.

8. Требование корректного отношения со стороны администрации — соблюдалась раньше и будет соблюдаться впредь.

9. Требование о допущении на фабрику временно увольняющихся рабочих с вычетом пропущенного времени отклонено, как противоречащее уставу о пром. труде; рабочие же, опоздавшие по уважительным причинам, будут допущены к работе.

Фабричный инспектор Тифливской губернии З. Чебацкий

სახ. ფაბ. 17, სტ. 294, ფაბრიკის 14. ფაბრიკის საბავშვო სკოლა

№ 82

ՅՈՒՐԻՍԿՈՆՍԻ

1918 թվականի հունիսի 8. — Երևանի քաղաքային քննչական քննությունից Երևանի քաղաքային խորհրդին և Երևանի քաղաքային խորհրդի քննչական քննությունին խնամարարական նամակով հարցերի մասին պատասխանելու համար

Служба
Секретно

Допишу вашему превосходительству, что по имеющимся у меня вполне достоверным сведениям идет игра на повышение цен на муку по обоюдному между собою соглашению производителей и потребителей. Доказательством сему служит сокращение подвоза муки. Повторяется, таким образом, обиденная история пред искусственным повышением цен, сначала уменьшением подвоза, а затем и временное прекращение, впредь до установления новой таксы.

Запасов муки в городе мало. Уменьшение подвоза опять может вызвать хлебный голод. Население начинает нервничать. Положение тревожное. Нужны безотлагательные меры к предотвращению возможности хлебного кризиса, который при испытываемой ежедневно населением нуждой в питьевой воде с 6 до 10 час. подряд в сутки, может вызвать нежелательное выступление беднейших классов городского населения.

Наблюдение ведется, предупредительные меры принимаются, но ругаться за полное спокойствие населения при всевозрастающей дороговизне, было бы ошибкой.

Полицеймейстер, полковник Здановский.

Երևան, հունիսի 13, թիվ 31, հեղ. 1033, 1918 թ. հունիսի 7-ի խորհրդի նախնական նամակով

№ 83

1918 թվականի հունիսի 10. — Երևանի քննչական քննությունից և Նախարարի օրհանդեսի միջոցով Երևանի քննչական քննությունից Երևանի քաղաքային խորհրդին և Երևանի քաղաքային խորհրդի քննչական քննությունին խնամարարական նամակով հարցերի մասին պատասխանելու համար

В дополнение к телеграммам о забастовке в обмундировальной мастерской Акционерного общества кожанного и войлочного производства на Кавказе Г. Г. Адельянова, имею честь доложить вашему превосходительству, что 26 и 27 мая с. г. все 137 рабочих обмундировальной мастерской заявили заведующему, что существующие расценки сдельной заработной платы представляются недостаточными, а потому они просят о рассмотрении и повышении их.

1 и 2 июня рабочие требовали ответа на свое заявление, не получив которого 3 июня забастовали.

Произведенным фабричной инспекцией дознанием выяснено, что сдельный заработок рабочих в обмундировальной мастерской имеет следующую величину: 1) Швейное отделение до войнам — 1 руб., теверь 1 руб. 20 коп. — 1 руб. 30 коп. 2) закройщики швейной до вой-

ны — 1 руб. 30 коп. — 1 руб. 60 коп., теперь 2 руб. 40 коп.; 2) закройщики суконных рубах до войны — 2 руб., теперь 1 руб. 50 коп. — 2 руб.; 4) закройщики суконных шаровар до войны — 1 руб. 50 коп. — 2 руб., теперь 1 руб. 50 коп. — 2 руб.; 5) шитье суконных рубах до войны — 60 коп., теперь 90 коп.; 6) шитье рубах мелескиновых до войны 90 коп. — 1 руб., теперь 1 руб. — 1 руб. 10 коп.; 7) шитье суконных шаровар до войны — 90 коп., теперь 1 руб.

Принимая во внимание, что заработная плата в предприятиях Тифлисской губернии поднялась на 50%, правление общества признало необходимым пересмотреть существующие расценки и соответственно повысить их. Вместе с тем предложено рабочим прекратить забастовку и приступить к работам, что последними было исполнено с утра 6 июня. Того же числа было объявлено рабочим о прибавке: против существующих цен закройщикам — по $\frac{1}{2}$ коп. за шинель, по $\frac{1}{4}$ коп. за суконную рубаху, по $\frac{1}{4}$ коп. за суконные шаровары. За шитье 8 коп. за шинель, 1 коп. за мелескиновую рубаху, 2 коп. за суконные шаровары, 1 коп. за мелескиновые шаровары. Предложение это рабочим не удовлетворило и они пожелали получить:

закройщики — 1,2 коп. за шинель, 0,3 коп. за суконную рубаху, 0,3 коп. за суконные шаровары. За шитье 10 коп. за шинель, 5 коп. за суконную рубаху, 3 коп. за мелескиновую рубаху, 4 коп. за суконные шаровары и 3 коп. за мелескиновые шаровары.

Размер предложенной заводом прибавки увеличивает заработок рабочих против размера его до войны в процентах: закройщикам за шинели на 75%, за рубахи суконные на 25%, за шаровары суконные 25%; за шитье шинели 80%, за суконные рубахи 33%, за мелескиновые рубахи 33%, за суконные шаровары 25%, за мелескиновые шаровары 25%. Требования же рабочих повышают размер заработка в процентах: закройщикам — за шинели на 110%, за рубахи суконные 30%, за шаровары суконные 30%; за шитье шинели 90%, за суконные рубахи 55%, за мелескиновые рубахи 55%, за суконные шаровары 50%, за мелескиновые шаровары 50%.

В общем расценки, существующие в мастерской, должны признавать низкими, ибо указанная выше заработная плата выручается рабочими за дневной труд, продолжительность 11 $\frac{1}{2}$ час. Кроме того в неделю рабочим приходится быть занятыми не полные 6 дней, а всего 4-5 дней, в зависимости от поступления заказов. Затем ежедневно 1 час уходит на прием материалов и случу изделий. Возникают споры из-за количества необходимых для работы ниток, ибо только опытные рабочие могут обойтись отпускаемой им нормой ниток. Все эти вопросы подлежат дальнейшему обследованию и урегулированию фабричной инспекцией, о результатах когото мною будет сделано подробнейшее представление.

Старший фабричный инспектор Д. Сушенский

№ 84

1918 წლის აპრილის 14. — მხატვრული და მხატვრული
სამსახურის მშვიდობის განცხადების უფროსი
მშვიდობის განცხადების განცხადების სამსახურის უფროსი
მხატვრული მშვიდობის განცხადების განცხადების
მხატვრული მშვიდობის განცხადების განცხადების

Не подлежит оглашению

По полученным мною агентурным сведениям, 11 июля с. г. в субботу во время перерыва от работ на завтрак в село Навтлуг, Кахетинской железной дороги собрались мастерам и рабочим, которые стали на грузинском языке обсуждать вопрос об их материальных нуждах и о деятельности в настоящее время социал-демократической партии. Среди собравшихся было несколько пропагандистов, не принадлежащих к составу железнодорожных служащих и пришедших из города. Выяснить их личности агентурным путем не представлялось возможным. Упомянутых пропагандистов привел на собрание в село Навтлуг старший рабочий этого село Спиридон Константинович Додладзе, который принадлежит к социал-демократической партии, через него рабочие выписывают газеты, которые он и приносит рабочим. Во время собрания в село случайно зашел начальник село Навтлуг Туснев и, застав собрание, предупредил рабочих, что хотя он и сам их товарищ и вполне им сочувствует, но что теперь не время собираться и вести разговоры на политические темы. Рабочие послушали совета Туснева и разошлись. Вечером же в этот день приходили два каких-то неизвестных лица из города и спрашивали, что же в село ли находится Туснев, что его нужно проучить за то, что он сорвал собрание. Додладзе поступил на службу 16 февраля сего года, при собрании о нем сведений от начальника Кубанского областного жандармского управления, в районе которого он проживал последнее время, 3 марта с. г. за № 3238 получился благоприятный. О вышеизложенном сообщено на распоряжение.

Подполковник — (подпись)¹

ქვემოთ ნომ. 123, სტ. 3048, უფროსი მ. მუხომანი, სსრკ მხატვრული მშვიდობის

№ 85

1918 წლის აპრილის 15. — მ. მუხომანის და მ. მუხომანის
მხატვრული მშვიდობის განცხადების სსრკ მხატვრული მშვიდობის
მხატვრული მშვიდობის განცხადების სსრკ მხატვრული მშვიდობის

Рабочие военного отдела кожевенного завода Акиноверного общества «Адельксанон и К-о», являясь как бы пассивными судьбы своей и неся немаловажный труд, во всех отношениях обделены правления общества.

¹ სსრკ მხატვრული მშვიდობის

Было решено прибавить 30 коп. с рубля получаемых работ за работу вследствие тяжелого времени и дорогостоящей жизни. А если бакала нам лишь 30 коп. в день каждому, в то время как другие дела избегли таковой участи...

Воясь увольняеня нас с работ, мы не подписываем патрах фамилии, дабы не терять куска хлеба.

Рабочие

Представляется г. старшему фабричному инспектору Тифлисской губернии и Закатальского округа

Фабричный инспектор Тифлисской губернии Д. Матросов

ცხ. ნომ. 273, სქ. 204, უფრო მეტი ვადა სწრა მსახურს სძლებს.

№ 86

1916 წლის ივნისის 16. — ჯ. ადელხანოვის ტვივის ქარხნის მუშების სხვადასხვა მხარის გუბერნიის სენატორთა მსხვერპლთაგან მანამ უკონობებია სარჩებებს ვამბ.

В настоящее тяжелое время, когда все дорого, мы, рабочие завода Адельханова по изделню кож, поставлены в ужасное положение — совершенно не оценивается наш труд. Неоднократно просили мы прибавки, мы в настоящее время работаем кусками, а они вместо того чтоб прибавить, отказывают нам в этом, хотя они и обещали удовлетворить просьбу нашу, но до сего времени нет никакого прибавления и мы, получающие такую ничтожную плату, вынуждены страшной дороговизной поставлены в ужасное плачевное положение, а потому мы, рабочие по изделню кож завода Адельханова, умоляем ваше высокоблагородие защитить нас, беззащитных, и пожаловать по нашему делу и удостовериться в счетах и в других упущениях администрации завода Адельханова.

Представляется на распоряжение г. старшего фабричного инспектора Тифлисской губ. и Закатальского округа.

ცხ. ნომ. 273, სქ. 204, უფრო მეტი ვადა სწრა მსახურს სძლებს.

№ 87

1916 წლის ივნისი. — მხარის გუბერნიის ვანდაზის სამსახურის უფროსის მოხუცი სარჩებების მიწოდების მხარეკაცის ლესეის ვანდაზისგან და მოხუცის სამსახურის უფროსის მოხუცი ს. შვეციანისგან თავისი სარჩებების მუშების მოხიზების შესახებ

По полученным агентурным сведениям, среди рабочих главных железнодорожных мастерских выработан ряд экономических требований, которые через выборных представлены своим ближайшим начальникам, а затем и начальнику дороги. Сущность требований заключается в следующем:

1) подсчет мобилизационным деньгам управлением дорог составлен по заработку 1914 года, что рабочих не удавалось: так как в основу его положено такое исчисление: если выработывает в настоящее время меньше против 1914 г., то мобилизационные деньги он получает по размеру последнего заработка, а если же выработывает больше против 1914 г., то получает по подсчету 1914 года;

2) потребовать мобилизационные деньги за 7 месяцев, так как по приказу по Министерству путей сообщения деньги эти должны выдавать с апреля 1915 года, а выданы лишь с ноября 1915 года;

3) потребовать изменения тарифа на выработанные предметы на 50%;

4) с 1 июля с. г. установить по старому по примеру 1903 и 1904 гг. прибавку к полденной плате рабочим и.

5) прибавить чернорабочим, получающим по 80 коп. в день, 50%.

Выборные от рабочих избраны на 2 года от больших делов по 2 человека, а от малых по 1 человеку.

Полковник Паструшин
Ротмистр (подпись)

ქმის ფან. 153, სტ. 2048, ფურც. 18, სანთ. სტატი პეტროსე სეველი.

№ 88

1916 წლის ივნისის 18. — მხელის გუბერნიის განჯისში სამხარვედოს უფროსს პეტროსე სეველიანის შეტყობინება კავკასიის შეიარაღებულ კარგებათა განსაკუთრებულ განყოფილებისგან მხელის გუბერნის შესახებ განხარტვებ შათი უფროსის აღმწერს პეტროსე სეველიანს

Соввершенно секретно

По полученным агентурным сведениям, недавно переведенный из Михайлово в Тифлис начальник депо, прапорщик железнодорожного батальона Ильинский — человек очень требовательный и строгий. Установленный им новый, более строгий режим, очень не понравился рабочим, и они решили его убрать, причем для осуществления террора были собраны деньги. Вопрос об этом обсуждался на одном собрании ж. д. рабочих социал-демократов и так как социал-демократы террора не признают, то решено от означенного намерения отказаться.

Сообщая об изложенном присовокуплю, что по получении означенных сведений, за Ильинским мною установлена, в целях охраны его, наружное наблюдение и сведения эти сообщены начальнику Жандармского полицейского управления Закавказских железных дорог.

Полковник Паструшин.

ქმის ფან. 153, სტ. 2048, ფურც. 18, სანთ. სტატი პეტროსე სეველი.

1) что о возникших недоразумениях по вопросам мобилизации денег применительно к среднему месячному заработку первой половины 1914 года, мною было сообщено Управлению железных дорог ранортом от 28 мая с. г. за № 421029 (7613; притен со стороны и предлагал выдавать этот род доволнительного по военному времени вознаграждения либо в виде установленного правилами процента от действительного месячного заработка текущего времени, либо в виде постоянной ежемесячной фиксированной суммы, определенной по среднему месячному заработку за первую половину 1914 года. Ответа на это мое ходатайство из Управления железных дорог пока еще не поступало.

2) Мастерским было разъяснено, что срок уплаты мобилизованных денег с апреля 1915 года установлен Советом министров и высочайше утвержден лишь для участков Закавказских жел. дорог Александроволь — Сарыкамыш — Джульфа и Самтреди — Батум — Потн.

3) По вопросам об изменении (увеличении) тарифа у меня имеется призыве указания (секретные) от Управления железных дорог, выработанные на специально созванном в Москве съезде начальников дорог и начальников тяги, о том, что этого рода требования мастерских необоснованны и исполнение их совершенно нежелательно. Это, конечно, мастерским не было объявлено. Им было разъяснено, что все виды денежного по случаю войны вознаграждения могут быть выплачены лишь из специально для этого ассигнуемых средств, не связанных с эксплуатационной сметой.

4) Массовая крупная прибавка поденной платы наиболее достойным мастерским во всех линейных и Главных мастерских службы тяги была произведена шаюю в декабре прошлого года, причем для Главных мастерских прибавка эта выравнена в сумме 200 руб. в день. К 1 июля прибавка может быть и будет дана в большем размере, о чем и объявлено мастерским.

5) Повышение поденной платы чернорабочим на 50%, т. е. до 1 руб. 20 коп. в день, неизбежно повлекло бы за собою весьма крупное увеличение поденной платы и для мастерских всех специальностей, из которых весьма многие получают в день 1 руб. — 1 руб. 10 коп. На такое повышение они, как лица со специальной подготовкой, чего нет у чернорабочих, конечно, имели бы полное право. Прибавка получила бы огульный характер и потребовала бы большого доволнительного ассенирования по эксплуатационной смете, что, учитывая большую стоимость исполняемых у нас ремонтных работ сравнительно с другими казенными дорогами, не может быть допущено и, следовательно, для чернорабочих приходится ограничиться также только теми прибавками, которые дамы из специальных средств по обстоятельствам военного времени.

Начальник дорог генерал-майор (подпись)¹

1915 г. № 12. № 21. № 1027. 40-41. 222-26. 2724 2725 2726 2727

¹ 2724-2727

Закавказских железных дорог много будет поручена срочная работа для разработка вопроса, возбужденного в письме нашему руководству. О работах этой комиссии много незамедлительно будет сообщаться до вашего сведения.

Прошу принять уверение в глубоком моем уважении и искренней преданности.

ესა დონ 12, მარტ. 31, ს.წ. 1937, ფურც. 27-28. ფაქტობ. სწრაზ. მარტ. 28

№ 92

1916 წლის ივლისის 1. — მებრკვევიანის რეზივუნის ვანდაშებთან სამხარაველიანის უფრობის პოლიციებზე ხ. შუტტინისის პიტიკა კავკასიის ზეფინსიკულიანის მანქანების თავად ვ. ორდოვისხედა მობრბონის შუშის ქაჩისის შუშების ვაფიკიანის შუხებზე

Секретно

Доню нашему свидетельству, что 28 минувшего июня на стеклянном заводе Малышевых, что на Черной речке вблизи ст. Боржоми, около 70 человек бутылочных мастеров этого завода прекратили работы, требуя прибавки жалования.

Собственник завода — Малышев тогда же прибавил 25%, но с условием, чтобы мастеравые от себя имели подручных, а не от завода, как это практикуется в данное время, но мастеравые на это не соглашались и продолжают бастовать, требуя, чтобы подручные работы были от самого завода.

Тогда Малышев объявил приступ к работам 1 июля сего года, в противном случае обещает закрыть завод.

Полковник С. А. Шетиния

ესა დონ 12, მარტ. 31, ს.წ. 1937, ფურც. 29. ფაქტობ. სწრაზ. მარტ. 28

№ 93

1916 წლის ივლისის 1. — მახლელის ვებუბრებისა და საქათლის ოკრუგის ფაქტკების უფრობის მანქანების ვ. სუშტინისის მობრბონის ვებუბრებისაგან შუშისა სეკრეტული მობრბონის ვამონქვევ მარტების შუხებზე

Секретно

Имею честь представить вашему превосходительству копия секретного отношения моего к уполномоченному председателю особого совещания по обороне государства от 27 июня с. г. за № 715, а именно, вследствие секретного происхождения, но мне 21 июня с. г. за № 97 для сведения и принятия надлежащих мер шифрованной телеграммы начальника Главного управления генерального штаба относительно ожидаемого производства возмущений на заводах и агитации по

возбуждению революционного движения, имея честь свидетельствовать, что фабрично-заводские предприятия Тифлисской губернии представляют в настоящее время агитацию по следующим причинам: прогрессирующий рост изобретения предметов первой необходимости, нарушая бюджет рабочих, вызывает неудовольствие их; заработная плата, хотя постепенно и увеличивается, но размер ее во многих случаях не соответствует дороговизне жизни; на повышение заработной платы фабриканты если и идут, то не добровольно, а будучи вынуждены к этому забастовками рабочих, причиняющими значительный материальный ущерб обеим сторонам и расшатывающими дисциплину фабрично-заводской жизни, столь необходимой для правильного хода производства предприятий; недостаток подвижного состава железных дорог лишает многие фабрики и заводы возможности своевременного получения необходимых материалов и топлива, что вызывает остановки действия их; по этой причине рабочие бывают на некоторых заводах заняты не полные шесть дней в неделю, а только пять и даже четыре. Рабочие этой категории являются особенно доступными влиянию агитации, ибо они недовольны и располагают ничем не тайным временем.

В интересах противодействия агитации среди рабочих фабрично-заводской промышленности Тифлисской губернии полагаю бы необходимым принять следующие меры: 1) обеспечению рабочих недорогими и доброкачественными предметами первой необходимости, для чего надлежало бы оказать материальную поддержку и всякое другое необходимое содействие вновь организованному в Тифлисе «Экономическому обществу тифлисских фабрикантов и заводчиков»; 2) урегулированию размер заработной платы, в обыкновенное время составляющий предмет добровольного соглашения между фабрикантом и рабочим. Расценки заработной платы свидетельствуются фабричной инспекцией как обязательство между сторонами на известный срок. Инспекция может отказать в засвидетельствовании расценок, если признает их низкими, но изменять их в ту или иную сторону полномочий за основания фабричного законодательства не имеет.

В настоящее время председателем заводских совещаний пункт 7, ст. 6, правил 10 сентября 1915 г. о порядке действий местных уполномоченных, назначаемых председателем особого совещания по обороне государства, предоставлено право возбуждать ходатайство об установлении размера заработной платы в предприятиях. Вопрос этот чрезвычайно сложен и требует большой подготовительной работы в той части, которая касается расценок сдельной платы. Так, по установлении размеров поденной платы для обоих полов и трехвозрастной группы необходимо согласовать ставки расценок с указанной выше поденной платой для каждого отдельного предмета каждого производства. Работу эту, вследствие обширности ее, отдельное лицо выполнить не может, а потому она требует особой организации. С другой стороны, опыт трудной организации выте при Заводском совещании Кавказского района комиссии по предотвращению забастовок показал, что для успешной деятельности подобной организации необходимо всестороннее знакомство членов последней с фабричным законодательством и местными

условиями фабрично-заводской жизни. Например, большим фактором при работах комиссии являются споры на три главы Устава.

а) вмешательство инспекции в споры между фабриками и фабричными кантатами привлекает внимание, а выставленные ими требования являются поводом к волнениям рабочих. Между тем, на основании пункта 2 приложения № 31 к ст. ст. 51 и 60 Уст. пром., ближайший надзор за внутренним благоустройством и распорядком на фабриках и заводах, как-то, наблюдение за правильным исполнением требований законов и поданных в их развитие постановлений о надзоре за заведениями фабрично-заводской промышленности и о взаимных отношениях фабрикантов и рабочих, расследование недоразумений и нарушений, возникающих на почве заключенного сторонами договора о найме, содействие к миролюбивому соглашению сторон и возбуждение в подлежащих случаях законом определенного преследования — возлагается исключительно на членов фабричной инспекции;

б) забастовок в Тифлисе бояться нечего, ибо никакой агитации нет. Утверждение это несомненно, ибо независимо от большого числа единичных забастовок за последние годы в Тифлисе бастовали: в 1913 г. — трамвай — 16½ дней, в 1914 г. согласованная забастовка 12 заводов с числом рабочих 1154 — 1 день; согласованная забастовка 5 заводов — 11 дней; забастовка трамвая — 15 дней; типографии — 62 дня; в 1915 году согласованная забастовка 22 заводов — 16 дней;

в) установление размера сделанной заработной платы следует предоставлять добровольному соглашению сторон. Предложение этой цели достигнуть не может, ибо для понижения расценок на заводе фабрикант должен водить продажную стоимость своих изделий, что возможно в том случае, когда все остальные односторонние препятствия поступят подобным же образом. Последнее, однако, возможно лишь в случае общего принудительного изменения расценок.

Рекомендуя изложенное, должно прийти к заключению, что:

1) фабрично-заводские предприятия Тифлисской губернии представляют в настоящее время благоприятную почву для агитации, вследствие удорожания предметов первой необходимости и неполного числа рабочих дней в неделю на некоторых заводах;

2) для обеспечения правильного хода промышленной жизни в губернии необходимо принять безотлагательные меры к: а) обеспечению рабочих недорогими и доброкачественными предметами первой необходимости; б) установлению размера заработной платы, подлежащей и сделанной, могущего компенсировать удорожание жизни, и в) обеспечению заводов всем необходимым для правильного и широчайшего хода производства, как-то, рабочей силой, сырьем, материалами, топливом и смазочными маслами. Для последней надобности принять меры к осуществлению циркуляра особого совещания по обороне государства от 6 июня с. г. за № 14750 относительно широкого применения во всех предприятиях, где это только представляется возможным, труда женщин и подростков.

Проведение в жизнь настоящих мероприятий требует большого труда и власти, которой не располагают ни губерское начальство, ни фабричная инспекция.

Единственным учреждением, имеющим возможность выполнить

и об увеличении им жалования. Управа ходатайство, что, рассмотрев на рассмотрение думе, которая рассмотрев его в заседании 27-го июля июня определила передать на предварительную его, соединенное присутствие бюджетно-финансовой и трамвайной комиссии управой.

Соединенное присутствие, всесторонне обсудив вопрос, нашло возможным удовлетворить ходатайство служащих в пределах 198000 руб.

Предложение соединенного присутствия в понедельник 4 сего июля аносится управой на благоусмотрение думы.

Прому ваше сиетельство принять уверение в отличном моем уважении и совершенной преданности.

Хатисов

ქართ. ფრ. 12, მარ. 21, სტ. 1007, ფურც. 29, ფურც. სწიგნ. მწიგნ. სტატი.

№ 95

1916 წლის ივლისის 2. — მთავრობების რეკომენდაციის
სამმართველოს მთავრის განყოფილების უფროსის პეტრე
სამმართველოს უფროსის პეტრე ს. შვეტიცხაძის მიხედვით
ქალების და ქალების ტანსაცმელში გადამსხვლელ მამაკაცების მიერ
ზღაპრების დაჩაბვის შესახებ

Экстренно
Секретно

В дополнение донесенна мною от 25 июля сего года за № 1763 до-
ношу, что с 4 сего июля в Завокзалье (бывшая Нахаловка) в начале
7-го часа вечера, вследствие крайнего недовольства бедного населения
Тифлиса все возрастающей дороговизной на предметы первой необхо-
димости, был погром многих магазинов, которые громили главным об-
разом женщины, но по известиям у меня сведениям в числе женщин
много было и переодетых мужчин, в числе которых было много рабо-
чих и мастеровых. Главных мастерских Закавказских железных дорог.
По полученным мною негласным сведениям, 5 сего июля по окончании
работ в Главных мастерских предполагается устройство погрома всех
магазинов в лакок на Михайловском проспекте. Причем до начала
погрома будет ко двору наместника предварительно отпущена партия
женщин, которые должны обратиться к наместнику его импера-
торского величества на Кавказе и просить не дать им умереть с голо-
ду и принять все меры к обузданию спекулянтов-торговцев, которых
так обуяла алчность и которые так повышают цены на самые необхо-
димые предметы питания, что бедному населению, вынуждающемуся из
сил нет больше мочи терпеть, между тем ни правительственные власти
и ни городское самоуправление абсолютно на какой не ведут борьбы
с ежечасно возрастающей дороговизной. В упомянутую партию же-
нщины войдут также и некоторые переодетые мужчины, которые специаль-
но будут требовать для переговоров городского голову Хатисова, появле-
ние которого будет служить сигналом к погрому, при этом, если пред-
ставится удобный момент, то некоторые мужчинам, переодетые женщи-
нами, должны будут убить Хатисова, который по мнению бедного на-

№ 97

1918 წლის აპრილის 9. — თბილისის საქალაქო საბჭოს მიერ გამოცემული
დასვენების მოწოდება და ქალაქის მთლიანი მოსახლეობის
შეყვანის განთავსებულების შესახებ

№№ უბნების	Ч и с л о в а			Всего	Отметка
	задержанных и арестованных в тюрьму	задержанных по по выведенным личностей и по составленным протоколам отпущенных	арестированных в под стражностях тюрьм		
1	.	8	.	8	Все освобождены на- казом тюрьмы 48-го воинского полка
2	.	19	1	20	Из них 18 человек ос- вобождены на казнах
3	1	21	.	22	
4	5	20	.	25	
5	12	5	.	17	3 человека освобождены наказом тюрьмы 244 погранной Самарской армии
6	
7	
8	43	5	.	48	
9	8	12	3	23	
10	.	53	6	59	
11	.	29	4	33	
12	.	27	8	35	
13	14	59	.	73	
	83	298	23	388	

თბილისის ვალდებულებების მთავარი მდიანი ზდანოვსკი

მისი, თბილისი, თბილისის, 27, სახ. 4778, თბილისი, 42, თბილისი, საქართველოს საბჭოთაო

საქართველოს მოსახლეობის. Дороговизна неудержимо росла, и каждая новая полновесная мера на хлебе и сахаре ухудшала материальное положение бедняка, а отмена таксы на многие предметы его потребления, в связи с беззащитной спекуляцией торговца, окончательно его добила. Заработок не отвечал минимальным насущным потребностям среднего, бедного и рабочего классов городского населения, и оно, волнуясь, отказывая себе во всем искало выхода, ожидало со дня на день забот о себе представителей города, не дождалось и сложилось то ужасное, что вот уже пятый день держит в страшном напряжении всех членов запертой мне волости, удрученных случившимся и стремившихся

в дальнейшем благополучно сохранить общественную тишину и законность. Случившегося тяжело воспринял, а для полиции, поставленной на страже порядка, в особенности. Что было сделано нами в отношении тишины и прекращения случившегося покажет проведенное нами расследование, пока же я считаю долгом доложить о тех силах и средствах, которыми я располагал в действительности до и во время перенятых беспорядков.

Состав полиции и ее мероприятия к предупреждению и предотвращению беспорядков

Сведения о численном составе чinov наружной службы вверенной мне полиции к сексу прилагаю. Сведения эти составлены по действительному состоянию к утру 7 июля.

Население города более 400000 человек. Семей запасных нижних чinov, получающих пособие от казны, более 6000. Тифлис, как главный тыловой пункт кавказской армии, перегружен лазаретами и главными тыловыми учреждениями разных назначений, насчитывающими в своем составе, вероятно, не менее 50 000 нижних чinov. Последние в огромном большинстве приписывают к себе «на побывку» своих жев, которые увеличивая собой контингент безработной бедноты, служат соблазном для своих соплеменников.

Заселенная площадь города Тифлиса достигает 30 квадратных верст, растянутых узкой сравнительно полосой, в среднем на 2½ версты, на протяжении до 12 верст. Планировка улиц в большей части города неправильная, местами путаная. Беднота и рабочий класс клянутся на окраинах.

Как доложил я выше и неоднократно доносила, большая часть городского населения жила и живет под ужасным гнетом дороговизны, не знающей удержку в своем постоянном стремлении к повышению цен. Бессовестная спекуляция местных торговцев, по счастливому стечению многих необычайных обстоятельств, окрепла до неузнаваемости. Многие предметы торговли, в особенности мануфактурный и сапожный товар, поднялись более чем на 300% и стали недоступны не только беднейшим классам населения, но и людям со средним достатком.

А жизнь, несмотря на полное во всем ограничение, неустанно предъявляет свои вассущие требования. Огромное большинство городского населения оказалось не подготовленным, бессильным бороться со все возрастающей дороговизной. Слабые попытки к этой борьбе наших городских общественных организаций, при наличии оговоренной спекуляцией, цели не достигли, да и вряд ли достигнут. Последнему имел я честь, отчасти, собрать много неоспоримых доказательств. А голодная петля на шее необеспеченного обывателя затягивается все крепче и крепче. «Дайте нам есть, оденьте нас», — вот что слышалось в толпе при призыве к порядку. И в этом возгласе — гнетел и горькая правда.

Отголоски беспорядков на почве дороговизны, имевших место во многих городах внутренней России и на Кавказе доносились и до Тифлиса, находя сочувственный, как доносила я, отклик среди изголодавшейся бедноты наших окраин, вернуруя и волнуя ее. Недовольство жизнью росло. Население чего-то ждало, осквернутое терян равновесие, не видя о себе забот, необходимость которых, при своем бессилии,

оно чувствовало истинственно. А между тем, вадом овладзого, цены росли неудержимо на все, такса постепенно дурендзас... на это, на предметы их обзодо, взимчивая тем чини... Накапуне беспорядков беднота платила за огурцы... помидор — 10—12 коп., за баклажан 3—4 коп., за местный сыр — 60—80 коп., а теперь с установлением таксы, огурцы стали продаваться 10—15 коп. десятком, помидоры — 5 коп., баклажан — 1 коп., сыр — 45 коп. Таким образом, бедняк переплачивал ненасытному торговцу на продуктах своего сезонного продовольствия от 150 до 200—300%. Таковы были заботы о нём чинов городской продовольственной комиссии, обратившиеся к составлению таксы лишь по настоянию губернатора. Неужели же лицам, выдающим продовольствие, нужны были такие астрыяси для того, чтобы выволнить касушнейшую потребность населения.

Все, только что должное, привело мной для характеристики настроения той части городского населения, выступлении которой из лонче договорозны ожидалась со дня на день.

Судя по ходу бывших беспорядков в других городах, того же следовало ожидать и у нас, в случае их возникновения. На нашей полицейской обязанности лежит не только не допускать массовых выступлений, но и прекращать их. Задля тяжелой, нед положительным разрешением которой, пре должных выше обстоятельствах, приходилось серьезно задумываться. О борьбе с толпой одной физической силой не приходилось даже задумываться: уж слишком различие численные соотношения чини волница с самым минимальным числом могущих принять участие в беспорядках. Рассчитывать на помощь войск не приходилось, так как тифлисский комендант на мой запрос о чдействии на случай беспорядков ответил отказом, за немением таковых в его распоряжении (отзыв тифлисского коменданта от июня с. г. за № 1).¹ Самое большое, что я мог противопоставить толпе это 25 классовых чини, 50 свободных от постовой службы городских, разбросанных по 12 полицейским участкам, по огромной городской площади до 30 кв. верст. С такими силами, как должок в пише, нечего было и думать о каком-либо физическом на толпу воздействии. А между тем долг и обязанность нашей службы требовали и недопущения беспорядков, и подавления их в случае возникновения.

Приходилось искать иные средства успокоения. Для сего в среду беднейших классов городского населения, задолго до происшедших беспорядков, были пушены верные негласные агенты, которые постоянно действовали на бедноту уговором, объяснениями последствий какаж-либо выступлений, указанием способов обращения к соответствующим властям. Наряду с этим, принимались исключительные чинами полиции существенные меры к обеспечению беднейших классов городского населения предметами первой необходимости по существующим ценам, для чего: 1) многократно периодически посылались на окраины ввозимые в город сельские продукты, которые и продавались на площадях под наблюдением чини полиции; 2) на рынках и базарах, а на окраинах и в бакалейные и мясные лавки посылались по утрам

¹ *См. Laskinon Suikka.*

особые наряды: 3) в моменты хлебных кризисов, пережитых городом, окрашенные хлебопек снабжались мукой; 4) с помощью милиции боролись с притеснениями дольщиков и 5) отсутствием товаров в продаже предметов по талонам, а при их отсутствии — по карточкам на питание. Помощи нам в этом никто из городских агентов не оказывал, их никогда нельзя было застать на местах торговли. И постепенно население, относящееся вообще враждебно к милиции, видя о себе заботы, стало относиться к ней с некоторым доверием, хотя тяжелой отпечаток неволевой недоброжелательности всегда оставался между обывателем и полицейским. Во всяком случае, меры эти сдерживали не раз, о чем я доносила, избегая упоминания бедноты от предполагаемых выступлений. Все шло, казалось, хорошо, и только в последние дни, предшествовавшие беспорядкам, о чем я также доносила, уверенность в возможности дальнейшего предотвращения выступлений была поколеблена.

И свершилось то, что может быть поставлено теперь в укор милиции, не сумевшей якобы предотвратить пережитые городским населением ужасы частного разгрома некоторых магазинов.

Предшествовавшие обстоятельства

Еще в период надвигавшегося последнего хлебного кризиса (рапорты мои от 20 июня с. г. за №13053 и от 26 июня с. г. за №1713) агентам принесла тревожные сведения о волнениях среди бедноты и рабочих. Измученные дороговизной, озлобленные на торговцев — «крохотлишек», в личной жалости коня они видели свое благополучие, на городских агентов, совсем скрывшихся и отдалившихся от них в угоду, якобы, тем же торговцам, на отсутствие сахара и на искушываемые стеснения а его получения они искали случая «задеть свою душу» и решили «осознаться» с торговцами. Меры наблюдения были усилены. Важно было не упустить момента. На состоявшихся совещаниях коня с помощниками милиции и приставами были выработаны меры предотвращения этих выступлений, которые, как показала опыт пережитого, имели силу в течение почти 3-х полных дней, 2, 3 и 4 сего июля. Предотвратить скопление женщин на базарных площадях не представлялось возможным в волной мере, ибо скопление это относится к привычкам обывательской жизни в моменты покупки или себе предметов продовольствия. Решено было быть всем на чеку и всемерно противодействовать попыткам какого-либо населения, предотвращая, по возможности, всякие поводы столкновений. 2 июля день издался необычайно тучными проливной олошей за выские, якобы, цены. Подоспевшие конрема чины милиции остановили бесчинства и, следя за толпой, не позволяли ей чинить бесчинства, принимая на себя примирительную роль посредников в купле и продаже. 3 дня чины милиции оказывали содействие женщинам в приобретении ими предметов продовольствия и насущной домашней потребности. Продажи совершались не в ущерб торговцам. При помощи покупателей разыскивались склады сокрытых товаров, которые тут же продавали. Этими мерами бесспорно предотвращались разгромы лавок, ибо устраивались поводы и причины, которых так жаждала толпа. О пережитом 2 и 3 сего июля доносила рапортами за №№ 3927 и 3927^а. 4 июля

¹ Апо 1927г.

отличалось от предшествовавших дней. Не найдя повода к вмешательству при покупке предметов продовольствия на базаре, женщины стали искать их в другом. Подойдя в этот день к магазину мануфактурных товаров, они были переключены на магазин полиции. На предложение разойтись ответили желанием купить сапог. Установил очередь входа в магазин Вартпатрикова и Каваяна на Черезовской ул., владелец его, в присутствии пристава и представителей фирмы, снабжавшей магазин товарами, определял на этот минимальные цены, с надбавкой к действительной стоимости известного % своего заработка и стал продавать женщинам ими просимое. Такая же торговля шла в ближайших магазинах. Чины полиции, находясь внутри и снаружи магазина, строго следя за настроением толпы. Порядок соблюдался полный даже и тогда, когда магазином закрывались на время обеда служащих. После обеда в двух магазинах торговля продолжалась до закрытия торговли, до 8 часов вечера. К третьему же магазину Егваяна хозяин не пришел. Женщины, прождав терпеливо до 6 часов вечера, стали волноваться накриком и словами возмущения торговлю. Нижний чин Девисов, взломавший замок железной решетки, дал толчок к беспорядкам. Исхра была неожиданно брошена и несколько женщин ворвались во взломанный магазин и растащили часть товара. Подоспевшие мой помощник и пристав прекратили грабеж. Магазин оказался разграблен наполовину. Часть краденого была отобрана и возвращена. Так неожиданно печально закончился третий день нашей предупредительной борьбы с желанием женщин «свалить свою душу», ничем говоря начать беспорядки. Оглобленна в огромной толпе, собравшейся около отбитого магазина, не было. Умещаванию разойтись подчинившись легко. В беседе со мной по поводу случившегося от большинства и слышал порицание нарушавшим порядок. Но копее дело было сделано, исхра плав в горючей матернал. Стало ясно, что пожар неизбежен, если агентам нашим не удастся успокоить взволнованных. Надежда эта была, но слабая. В таком настроении прошла для нас ночь с 4 на 5 июля сего года.

Картина беспорядков

Утром 5 июля все чины полиции были на местах, готовые, несмотря на свою численность, к предотвращению беспорядков самым решительным образом. В моем распоряжении для охраны всего города находилось: 2 моих помощника, начальник емского отделения, 10 приставов, 13 из помощников, 50 околоточных надзирателей, 288 веших и 12 женных городовых. Вот все, что и мог бы противопоставить толпе, если бы имел возможность иметь их в одном месте. Но этого сделать было нельзя, ибо оставлять участки без охраны не мог, так как в каждом из них имеются либо правительственные, общественные и частные учреждения, либо предприятия, работающие на оборону, не говоря уже о необходимости охраны и частной собственности. Каждому приставу надлежало быть наготове и в своем участке в месте наибольшего скопления толпы. Более пострадавшими участками оказались 9 и 10. Пристав 9 участка имел в своем распоряжении: одного помощника, 4 околоточных надзирателей и 30 свободных городовых. Пристав 10 участка располагал несколькими женщинами силами: один помощник, 4 околот-

течных надзирателя, 25 пехих и 2 конных городовых. Ему должен был помогать пристав 12 участка, если ему не будет угрожать, ~~44 городовых~~

Утро 5 июля не предвещало еще осложнений. Женщины шли, ну или сповоивно, показывая чинам полиции приготовленные для покупки себе мануфактуры. Толпы посторонних их не сопровождали и нам легко было их рассекать. Слышались угрозы. К 8 часам утра женщины стали группироваться у магазина Дорожкина, заявляя, что будут сповоивно покупать, пусть только не мешают мужчины и мальчишки. И они сдерживали слово, наблюдая сами за порядком и тогда, когда смешанная толпа грабила почти рядом магазин Оганова. В 12 часов дня брошенный кем-то камень в витрину магазина послужил началом к дальнейшим выступлениям.

Общая картина движения уличных беспорядков видна из прилагаемых к сему 2 ведомостей. В разных частях города пострадало в различной степени, от полного разграбления и до похищения нескольких патеков напрас 43 торговых заведения. Из них: русских — 3, грузинских — 6 и армянских — 32. Сильно пострадало 8, разграблено более чем на половину 11, менее половины — 8 и незначительно — 16. Удалось отстоять от разгрома 66 магазинов. По сведениям купеческого съезда, больших гальдейских, торговых предприятий в городе около 1 000. Малых же гораздо больше (сведения пока не собраны).

В дни беспорядков было задержано, как видно из прилагаемой ведомости, 313 человека. Задерживать больше не представлялось возможным, за исключением свободных людей для сопровождения и охраны. Многие из задержанных отбивались от городовых воинскими чинами.

Почти на всех местах уличных беспорядков присутствовали и помогали чинам полиции словом и делом чины прокурорского надзора.

Весь ужас пережитого заключался в том, что только в момент возникновения беспорядков виновными являлись женщины, в большинстве же случаев грабителями являлась смешанная толпа, среди которой замечалось и некие чины, в особенности в приокзальной части, и даже интеллигентные лица. Грабила беднота, мальчишки, солдаты, кулаки, дворники, учащиеся, горничные, сестры милосердия, жены офицеров, домовладельцы и домовладельцы. Производятся сейчас непрерывные розыски разграбленного выискиют все новые и новые лица. Сочувствие толпы грабителям доходило до аплодисментов. Общее впечатление получалось такое, будто весь город, высыпавший на улицы, принимал участие в «проучении невоспитанных кровопийц». Отбивать магазины приходилось не только от грабителей, но и от зрителей, им сочувствовавших.

Подробное донесение, с указанием положительной и отрицательной если таковая имелась, деятельности каждого из классов чинив вверенной мне полиции, а также и городовых представляю дополнительно к сему. В данное время в каждом участке приводятся в систему все отдельные случаи, инциденты и происшествия.

Приходилось слушать упреки, что не было видно чинив полиции, но зритель их не мог видеть так как их погоняла толпа, в тысячу раз большая, чем находившиеся среди нее чины полиции. Каждому из нас приходилось перебегать с одного места к другому, иначе не удалось бы отстоять такой массы магазинов. Содействие войск, в особенности в первый день, было отрицательное.

Заклучение

Бог помог нам, но сравненно с другими городами, предотвратить многое. Со временем скажет, как всегда, свое правду. Каждый из нас, осветит беспристрастно все зло, что было над нами, над волицей тяготел тяжелей упрек в попустительстве. Мы должны были не допускать толпы к беспорядкам. Не сделали этого, значит виноваты. Но, во всяком случае, не мы довели городское население до ужасов пережитого. Вся наша деятельность прошла на глазах всех — ее не скроешь. Живая сила воды зачастую разрушает телесические сооружения человеческого гения. То же и народные волины, подтверждением чему служат примеры многовековой истории человечества.

Приложения: 1) Сведения о численном составе чинов наружной службы тифлисской городской полиции во время беспорядков 4, 5 и 6 июля 1916 г.; 2) список торговым заведениям во г. Тифлисе, разграбленным во время беспорядков 4, 5 и 6 июля 1916 г.; 3) список торговым заведениям пострадавшим, но неграбленным во время уличных беспорядков 4, 5 и 6 июля 1916 г.; 4) ведомость о числе лиц, задержанных и зарегистрированных чинами тифлисской городской полиции в дни уличных беспорядков 4, 5 и 6 июля.

Полномейстер Здановский

საქმ. ნომ. 12. თბილ. 27. ს.ჯ. 4273. თებერ. 27-32. უფროსი სიქსი მანუჩარე მანუჩარე.

№ 99

1916 წლის აგვისტოს 11. — ვითარების უფროსის მანუჩარე მანუჩარეს
უფროსებთანგან ვითარების უფროსის მანუჩარე მანუჩარეს შესახებ

В пятницу, 8 сего июля, вечером в г. Гори равнеся слух, что на следующий день предстоит в г. Гори, по примеру Тифлиса, разгром торговых заведений и местные торговцы явились ко мне с просьбами о принятии необходимых мер к предотвращению погрома. Об этом я сообщил начальнику горийского гарнизона и телеграфно донес вашему превосходительству. По распоряжению начальника гарнизона на следующий день, 9 сего июля, с раннего утра до позднего вечера по городу был назначен усиленный патруль из конюеров горийской школы прапорщиков. 9 сего июля, еще с утра, в г. Гори появились агитаторы, которые ходили по квартирам жен запасных нижних чинов и предупреждали их собраться на главной Царской улице к 12 часам дня, с какого времени предполагалось произести погром торговых заведений. За агитаторами было установлено наблюдение. Приставу Фаталибекову и помощнику пристава Джанаридзе удалось задержать четырех женщин, которыми оказались: Елизавета Соломоновна Ганджелашвили, София Ивановна Верашвили, Соломея Наскидовна Ртвеладзе и Мария Соломоновна Дерезаянко. Целый день до поздней ночи по городу было оживленное движение, а, благодаря принятым чинами поли-

ნიე под моим руководством мерам, погром был предотвращен. Не до-
пускалось свечение народа, в особенности женщин.

Усиленный надзор за появлявшимися агитаторами в г. Гори продолжается.

Ввиду такого тревожного положения вещей, по просьбе моей было назначено чрезвычайное собрание городских уполномоченных, куда были приглашены представители военного и гражданского ведомств, кушам, разных профессий торговцы. Обсуждался вопрос об установлении таксы на все продукты, товары и съестные припасы, причем было постановлено пока придерживаться тифлисской таксы, утвержденной вашим превосходительством 6 сего июля, кроме мяса, на что существует особая такса, меньше тифлисской, до установления своей таксы по местным условиям, но не в каком случае не превышающей цен тифлисских. Для установления пречной и основательной таксы на все жизненные продукты и предметы образована комиссия из торговцев под председательством помощника горьского городского старосты Мачавария, которая приступила к выработке таксы.

Второе заседание — продолжение первого — назначено на 13 июля, какого числа будет рассматриваться выработанная торговцами такса, по рассмотрении таковая будет представлена вашему превосходительству на утверждение.

Одновременно мной предложено приставам во всех местечках, селах и дачных местах выработать таксы на продукты.

О вынужденном довошу вашему превосходительству, докладывая, что арестованные женщинами по вынесению личности освобождены. Все они жены запасных.

С подлинным верно

И. об. делопроизводителя — (Оскаютон)

სენის ქალთა ანგარიშის გეგმები, 24, ს. 100, სენის ქალთა ანგარიშის გეგმები.

№ 100

1918 წლის ივლისის 14. — ანგარიშის გეგმების განხორციელების ხელშეწყობის
უფროსის პოლიკოვნიკ სანტარდულის შეტყობინება ანგარიშის
გეგმარსებობისგან მისხვედრებით მისხვედრების მიერ მიღების
დაწყების შესახებ

7 сего июля, вечером, в сел. Михайлово начали распространяться слухи, что из Тифлиса выехала партия женщин для разгрома магазинов в г. Гори, откуда 8 июля прибудут для той же цели и в сел. Михайлово.

8 сего июля с утра на базаре в сел. Михайлово начали постепенно собираться местные женщины и стали распространяться слухи, что в г. Гори уже все магазины разгромлены и что скоро начнут громить и в сел. Михайлово. К 9 часам утра толпа женщин сильно увеличилась и, подстрекаемая учительницей железнодорожного училища Ксенией Николаевной Шутовой и женой помощника машиниста Анной Иза-

новой Костиковой, направилась частью по магазинам приставу, чтобы просить его разрешения на производство галлонов, так как торговля, якобы, увеличилась.

Получив разрешение, толпа женщин, разделившись на отдельные партии в 50—100 человек, начала врывать в дома и магазины и производить обыски.

Сначала обыски производились без краж, а затем, ввиду того, что никто никакого противодействия женщинам не оказывал, они начали расхищать товар.

Во время обыска женщины нашли 500 пар галлон, принадлежащих торговцу Егору Сулашвили, который спрятал их в доме своего приказчика Василия Гелашвили и в других домах; в мыльном заводе Георга Карапетова Арабидза забрали 9 пудов мыла, а в лимонадном заводе бр. Давеладзе 8 галлон сахара и все это отвезли к приставу.

Во время обыска особенно пострадал Егор Сулашвили, у которого, кроме забранных галлон в магазин и в доме, было украдено много катушек «Якоря» на 800 руб., колесокру фабрика Морозова, палатка славянского в болгарского на 500 руб; кроме того в доме его приказчика Василия Гелашвили было украдено 20 фунтов иверетинского сыра, 32 аршина холста, 8 бутылок вина, белая шаль и сахар.

По словам приказчика Сулашвили, Василия Караманова Гелашвили, колесокру украли жена кондуктора Анна Лоладзе, 20 фунтов сыра, 2 бутылки вина и шаль жена жительница села Михайлово Ганне Намгаладзе, Солонеска Джоджшвили и Елизавета Джоджшвили, 32 аршина холстинки жена жительница сел. Михайлово Ольга Наврузова и Ольга Тсадорашвили.

9 сего июля пристав выслал на базар всех стражников, вследствие чего повзвышались с утра женщины, увидев на улице полицию, быстро разошлись и до 2 часов дня порядок не нарушался и сборщиц не было. В 2 часа до 100 женщин собралось у квартиры пристава и стали требовать продажи галлон. Для кормирования всех на галлон были приглашены приставом начальник станции Михайлово Берман, помощник начальника депо Давеладзе и командир 3 роты 1 кавказского железнодорожного батальона.

Торговцу Егору Сулашвили просил продать галлон по собственности, отказавшись от платы за провоз, но толпа не согласилась, и жены были установлены на 50 коп, ниже означенных Сулашвили, после чего началась продажа.

Главными зачинщиками и подстрекателями были:

- 1) учительница Ксения Николаевна Шуровская,
- 2) жена помощника машиниста Анна Ивановна Костикова,
- 3) жена помощника машиниста Анна Ивановна Калининна,
- 4) жена весового мастера Пеладзе Никитична Фролова,
- 5) жена слесари Иуванни Федосеевича Турлесева,
- 6) « » Прасковья Юдина,
- 7) жена кондуктора Евдоким Кондратьевна Курюкова,
- 8) « » Марфа Гавриловна Иубчик,
- 9) « » Прасковья Дмитриевна Куприанова,
- 10) « » Матрена Ивановна Хвелева,
- 11) кондуктор Моисей Акимов Мерошник,

- 12) жителяница сел. Михайлово Мария Чавкатадзе.
 13) уборщица вагонов Мария Барбакадзе (урожденная Чавкатадзе)
 14) « » Екатерина Ефимкова.

Никаких предвзятых женщин не было. Настроение женщин вполне дневное. Спокойствие пока не нарушается; продажа галов продолжается, женщины требуют, чтобы и мануфактурный товар продавался по старой цене, заявляя, что в противном случае, будут громить магазины. Об изложенном мною честь сообщить вашему превосходительству.

Полковник Пастурович

ქვემო ქართლს 12. იანვ. 27, ს.წ. 427, გვ. 44-45. პ.რ. ს.წ. 133-134 მ.მ.მ.მ.

№ 101

1918 წლის იანვლის 27. — ავტონომიური რეპუბლიკის № 16 უწყის
 საქველმოქმედო რქმე სამხატვრო საჯაროებო რეპუბლიკის
 ქვემო ქართლის უწყისზე

Я, пристав 6 волнишерского участка г. Тифлиса Зиневич, составил настоящий протокол о нижеследующем. Сего числа в 10 часов утра помощник смотрителя 40 лазарета при больнице Арамянца Василий Яковлевич Мосесов, прож. по Сретенской улице, в собственном доме № 9 дал мне знать по телефону, что служащие лазарета женщины бросили работу и собираются устроить забастовку; при этом добавал, что причину этого случая он объяснит на месте собравшихся женщин. Немедленно прибыл на место в лазарет № 40 в контору смотрителя лазарета Ивана Аркаловича Сачателино, описавший последнего по существу дела, который показал следующее: по распоряжению главного врача больницы имени Арамянца, Александра Артемьевича Арутюнова, был уволен со службы служащий лазарета Владимир Исидорович — Иосиф Харатишвили, о чем ему и объяснено 22 сего июля, но Харатишвили, не желая оставить службы, остался в лазарете и оповестил о его увольнении всех служащих лазарета, которые оставили больных в свою работу и заявили, что если Харатишвили, будет уволен, то они все уйдут с работы. Владимир Харатишвили был уволен со службы, как не соответствующий своему назначению. Более показать ничего не имея, показание мое прочитано и с моих слов записано верно.

Иван Аркалович Сачателино. Опрошенный мною по сему делу помощник смотрителя лазарета № 40, тифлисский гражданин Василий Яковлевич Мосесов показал следующее: по распоряжению главного врача больницы Арамянца, Александра Артемьевича Арутюнова, был уволен со службы как не соответствующий своему назначению служащий лазарета № 40 Владимир Харатишвили, о чем последний оповестил всех служащих лазарета женщины, последние сего дня утром обратились около ста человек служащих и сиделок, среди которых и оказался уволенный Харатишвили, заявили ему, Мосесову, что если Ха-

ратившимся будет уволен, то они все бросат работу и уйдут со службы. Он, Мосесов, объявил собравшимся, что Харатишвили, ввиду отсутствия спорящего врача, от которого и зависит оставление Харатишвили на службе, просил собравшихся разойтись по своим местам, но они категорически отказались идти на работу. В это время подошел и смотритель лазарета г. Сагателия, который также из своего кабинета просил собравшихся разойтись, но они не исполнили просьбы смотрителя, продолжая настаивать оставить на службе Харатишвили. После всего этого были приняты крайние меры, и он, Мосесов, по распоряжению смотрителя вызвал по телефону пристава для подворения на работу служащих лазарета, дабы больные не остались без присмотра. Собравшиеся женщины, узнав, что был вызван на место пристав, разошлись по местам и приступили к своим занятиям.

При этом добавлю, что несколько дней тому назад было подано прошение служащими лазарета с просьбой надбавки жалования и прочих требований об улучшении их положения, каковое прошение передано на рассмотрение Тифлисского комитета раненых.

Инициаторами сегодняшнего собрания и прекращения работы в лазарете были следующие лица, а именно: Владимир Харатишвили, Ксения Мидякова, Акулина Костина, Мария Спрышка, Фроия Тюрфанова, Дмитрий Ксенофолов, Тимофей Мечтанов. Более показать ничего не имею, показание мое мне прочтано и с моих слов записано.

Верно, в чем и подписуюсь, Василий Мосесов.

Пристав 6 участка Зиневич.

Представляю о вышеизложенном записать в себя протокол и таковой представляю господину тифлисскому полицмейстеру на распоряжение.

Представляю при сем протокол и причины прекращения работы служащих в сорочковом лазарете при больнице имени Араминца, доношу вашему высочородию, что кроме подстрекателей, указанных в протоколе, страшно возмущала всех служащих в моем присутствии служащая в том же лазарете Антоина Никандровна Святич, которая бегала по палатам, собирала женщин, являлась ко мне в контору, где я писал протокол, со всеми собравшими ею женщинами, в присутствии которых и администрации названного лазарета кричала до истерички, говоря, что если только будет арестован и удален со службы уволенный Владимир Харатишвили, то все служащие в лазарете оставят службу, уйдут и бросят больных на произвол судьбы, так как Харатишвили, состоя на службе в лазарете, оказал слишком много хорошего для служащих лазарета, по инициативе которого выработаны требования служащих и таковые при прошении предъявлены администрации лазарета, причем добавила, что пока не будет на это ответа, то она, Святич, требует оставить на службе Харатишвили. Я, успокоивая Святич, сказал последней: «Прошу Вас, прикажите собравшим Вами женщинам стать на работу и не оставлять больных без присмотра», на что Святич ответила, что она ничего не боится. После чего я лично приказал собравшимся женщинам стать на работу на свои места: «В противном случае повесите заслуженное вами [заказание], которые постепенно разошлись и приступили к работам, и таким способом был водворен порядок в сорочковом лазарете.

ные воды, Астрахани и Боржоме, каждый из которых управляется каждым из трех братьев. В настоящее время управляющим Боржомскими водами, Петр Малышев, призван на действительную военную службу. Глеб Малышев болел, и на руках одного Ивана Малышева, проживающего в Боржоме, оказались все три завода, что ставит его в большое затруднение.

Совокупность этих обстоятельств привела И. Ф. Малышева к мысли ликвидировать все свои заводы и устроить один большой завод в Дербенте на принадлежащем ему участке газоносной земли, где топливом будет служить естественный нефтяной газ.

Комбинация эта обещает Бр. Малышевым большие выгоды, благодаря даровому топливу и единству управления всем предприятием.

Однако интересы Боржомского имени не совпадают с предложениями И. Ф. Малышева, потерять же такого потребителя ему нежелательно, ибо при полном ходе производства завод должен вырабатывать до 12 млн. бутылок в год, стоимостью в мирное время за 600000 руб. Теперь Бр. Малышевы получают вместо 5 коп. за бутылку — 6½ коп., т. е. выручают в год до 780000 руб.

Таким образом И. Ф. Малышеву необходимо удержать за собой поставку бутылок для Боржомского имени, которую и производит из своего Дербентского завода; на что он и рассчитывает, закрывая Боржомский завод и погасив печи 28 июня сего года. Сделавшее мною Эвюла предложение рабочим завода учредить артель для выработки бутылок и обещание помочь им как в организации дела, так и в ходатайстве перед августейшим владельцем Боржомского имени, его императорским высочеством великим князем Николаем Михайловичем, о передаче концессии на производство бутылок для Боржомских императорских вод артели рабочих, расстроило планы И. Ф. Малышева и побудило его восстановить действие завода 8 июля сего года.

Принимая во внимание, что образ действий И. Ф. Малышева явился причиной недовольства и забастовки рабочих, я представил на благоусмотрение г. губернатора о необходимости вызова И. Ф. Малышева в Тифлис для объяснений.

По телеграмме г. губернатора от 14 июля представом боржомского участка было предложено И. Ф. Малышеву выехать в Тифлис. 15 июля г. губернатором была получена телеграмма пристава, в которой он, донося о состоявшемся миролюбивом соглашении между И. Ф. Малышевым и рабочими, и равно о восстановлении деятельности стекольного завода, спрашивал, не миновала ли надобность в приезде И. Ф. Малышева в Тифлис, в ответ на которую ему было сообщено, что надобность в прибытии И. Ф. Малышева миновала.

18 июля мне были представлены новые подробные расценки сделкой заработной платы на Боржомском стекольном заводе, Бр. И. и Г. Ф. Малышевых, а именно:

Мастера должны работать тройками, т. е. без помощника или обделщика.

Цены на сто штук выработанных бутылок:

Бутылки боржомские в 1 литр	1 руб. 60 коп.
» тоже в ½ литра	1 руб. 50 коп.
» шампанские в 1/10 ведра	2 руб. 20 коп.

• ბოძო $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{12}$ и $\frac{1}{15}$ ადრა
 Баночкам за смену по
 Хлопцам за верстак за смену
 Хлопцам на низу (относникам) за смену

Контора завода никаких доплат от себя не производит.
 Плата мастерам производится за неделю, годные для продажи, за-
 бракованные же разбиваются в присутствии мастера.
 Расценки эти засвидетельствованы мною 18 июля сего года за № 745
 и выставлены на заводе.

Старший фабричный инспектор Д. Сушевский

საქ. ბიბ. 17, სტ. 494, ფურც. 36, 35. თვეში სწორ სტუმარს ნიშნულ.

№ 103

1916 წლის ივლისის 2. — ანტიკავშირის ბრძოლის განდგარების
 სამსახურელის უფროსის პოლიკოვნიკ ხ. შვეტინის შეტყობინება
 ახდენის გეგმების განდგარების სამსახურელის უფროსის პოლიკოვნიკ
 სტეპანოვსისგან ახდენის გეგმის მუშების შედეგების შესახებ

Секретно

25 ივლის სეგო გოგო, ოგოლო 11 გოგოვ დიე, მასტეროვოე ი რაბოჩიე დეპო
 ტიფლიე ი ვაგონიოგო პარკო უზნავ, გო იმ ვესლედიე იმპოდსეტიე ჯალოვანიე
 კონტორანიკანი უგოვნიუტოგო დეპო, ნე ბუდეთ ვიდავანიე ჯალოვანიე,
 პოსლათი ოფ სებიე ვიბორნიოგო ლიეოჩიანი კი ნაგოლნიკუ დეპო ინიჟინერ
 ილნისკოგო სი პროსიბო ო ვიდაგი იმ სლედიუგიო ჯალოვანიე, ჯიე
 ვიდა, გო ი პროტივნიოგო სლედე ონი ბროსეთ ი პოიბუთ ჯალოვანიე ნაგოლნიკ
 სლეუბიე ტიეგი, ია გო ინიჟინერ ილნისკიი ოთვეტილ, გო ოსლი გო ბეზ
 ეგო ვედომა პოიბუთ კი ნაგოლნიკუ ტიეგი, თო თოთ ბუდეთ უვოლენ ოფ სლეუბიე;
 პრე პერედაგი ეტიხ სლეოვ მასტეროვოე, თაკოვნიე პრესკრათიე რაბოტი, პოშილი
 კი ინიჟინერ ილნისკოგო ი სტალი ნასოიბივიე ტრებოვთიე ვიდაგი იმ ჯალოვანიე.
 ინიჟინერ ილნისკიი, ვიდა ვოლენიე მასტეროვოე, სკრილეს იმ კონტორი.
 პოსლე ეტიოგო მასტეროვოე სი სვოეი პროსიბო ობრათილეს კი პომოშინიკუ
 ნაგოლნიკი დეპო ინიჟინერ დიეხიშევიე, გოტორი ობესალ დოლოჟიე ოფ ეტიო
 ნაგოლნიკუ სლეუბიე ტიეგი, პროსილ მასტეროვოე რაივიტისიე ი პრესტუპიე
 კი რაბოტი, გო პოსლედნიე ი ბილო იმპოლისენო. პერერვიე რაბოტი
 პროდოლჟალეს ოგოლო 30 მიწუთ.

ოგოლო 3 გოგოვ დიე იევილეს არტელიეხი ი უპლათილ ოსემ ჯალოვანიე.
 ო ვიშენიელოჟნიოგო სოობიეციო დიე სვედენიე.

Полковник С. Щетинин

საქ. ბიბ. 153, სტ. 2048, ფურც. 49. თვეში სწორ სტუმარს ნიშნულ.

№ 104

1918 წლის აგვისტოს 3. — თბილისის პოლიციის უფროსის მიერ გაცემული განცხადება თბილისის სატრამვაო განყოფილების ხელმძღვანელის მიერ გაცემული განცხადების შესახებ

Пристав 3 участка заверенной мне полицией донес мне, что рабочие машинного отделения при типографии газеты «Кавказское слово», в числе 7 человек, 26 сего июля, предъявив требование заведующему названной типографии Николаю Иосифовичу Канчели об увеличении содержания на 25%, прекратили работу, вступив на такую же на другой день, ввиду изъятия согласия заведующим Канчели о прибавке.

4 сего августа те же рабочие в числе 4 человек, ввиду невыполнения Канчели данного согласия, не стали на работу, вследствие чего им предложено административной расчет. В настоящее время в типографии работа не производится.

Об этом докладываю вашему превосходительству.

Тифлисский полицмейстер полковник Здановский

თბილისის პოლიციის უფროსი პ. ზდანოვსკი

№ 105

1918 წლის აგვისტოს 8. — თბილისის პოლიციის უფროსის მიერ გაცემული განცხადება თბილისის სატრამვაო განყოფილების ხელმძღვანელის მიერ გაცემული განცხადების შესახებ

В дополнение к личному докладу, доношу вашему превосходительству, что вчера трамвайные служащие в числе до 300 человек, вышедшие в установленное время в обычном порядке в парк трамвая, стать на вагоны отказались, предъявив требование дать немедленный ответ по их ходатайству об обеспечении семей тех служащих, которые должны будут по призыву стать в ряды войск. Из газет они знают о состоявшемся отрицательном решении этого вопроса Городской думой, но официально это им не объявлено, и они выражают протест этому решению. Уговоры полицейских чинов 12 участка, прибывших в парк трамвая ранее меня, стать на работы и заявить свою претензию указанным им порядком не действовали, они стояли на своем. Из дирекции трамвая, кроме линейного инженера Качкера, со служащими никто не говорил. Приехал в парк и собрав служащих, я объяснил им недопустимость каких-либо собраний без соответствующего на то разрешения, в котором я им никогда не отказывал, а отказ их от работы назвал преступным и позорным для русского человека в переживаемое нами тяжелое время. Говорить с ними отказался, приказал выбрать уполномоченных. Выслушав уполномоченных, объяснял им в присутствии рабочих, что все свои жалобы на распоряжения дирекции трамвая, по их желанию, для них неприемлемых, они должны приносить, как объявлял я им многократно, в следующей инстанции, выражать же протест избранными ими недо-

№ 166

1916 წლის აგვისტოს 12. — თბილისის გუბერნიის მინისტრის
 ოქტობრის საფაბრიკო უფროსის მისვლეთი
 მოხსენება გუბერნიის მინისტრსა და მინისტრის
 ჩამოსაღოს წარმოების მუშების გაფიცვის შესახებ

Имею честь представить вашему превосходительству копию дознания моего в отделе промышленности Министерства торговли и промышленности от 12 августа сего года за № 806, а именно:

В дополнение к телеграмме о забастовке в мраморном заведении А. Адревалети с С-ми в Тифлисе, имею честь доложить отделу промышленности, что 5 августа с. г. из 39 рабочих заведения забастовали 23.

Произведенным мною на месте дознанием выяснено, что рабочие желают увеличения поденной заработной платы, но размера этого увеличения не указывают. По рассмотрении расчетных книжек мною была сообщена формула, одобрения заводским совещанием Кавказского района, как основание для расчетов подобного рода, а именно, — пропорциональное увеличение заработной платы, по сравнению со ставками от 1 января 1915 г. на 50, 40, 30, 20%.

Согласно этой формуле, мною предложено увеличение поденной заработной платы для получающих: до 1 руб. — 50%, от 1 руб. до 2 руб. — 40%, от 2 руб. до 3 руб. — 30%, и свыше 3 руб. — 20%.

По обсуждению дела решено заготовить параллельный список размеров заработной платы для каждого рабочего от 1 января 1915 г. и устанавливаемой по формуле новой платы. Список должен быть выставлен в заведении для просмотра рабочими, которым предложено дать свой отзыв 8 августа.

Прибыв в указанное время в заведение, и получив от рабочих ответ, что на предлагаемое увеличение зарплаты они согласны, но с условием принятия обратно мастера Доменико Фиорани и Марио Ронифони, которым объявлено об увольнении от службы.

Ввиду заявления заведующего, что упомянутые мастера представляются элементом нежелательным, объявлено рабочим, что право приема и увольнения служащих принадлежит всецело заведующему промышленным предприятием, а потому вмешиваться в распоряжение его в этом отношении никто не может, если соблюдены при этом требуемые законом формальности.

После продолжительной беседы с рабочими предложено им обсудить вопрос окончательно к 9 августа и стать на работу. Не вышедшие в 6 час. утра 9 августа и не приступившие к работам будут уволены, о чем и выставлено соответствующее объявление заведующего заведением.

9 августа при обходе моем мастерских заведения все рабочие оказались на местах.

Увольнение мастера вызвало мне неудовольствие на свое увольнение, по выслушании моего я предложил им обратиться в суд.

Старший фабричный инспектор Д. Суцеский

საქმ. ფან. 17, სფ. 694, აგვისტო 27, თბილისი, სსრკ მინისტრის მისვლენა.

го состояния машины и качества материала, из которого изготавливаются гильзы.

По опросу машиниста фабрики оказалось, что фабричная станция может развивать силу тока в 180 ампер при напряжении в 220 вольт, для дневной же работы фабрика требует не свыше 100 ампер. Расход энергии в течение дня колеблется в пределах от 70 до 100 ампер, что указывает на неравномерный ход исполнительных машин фабрики. В результате этих обстоятельств оказывается, что в то время как средняя дневная производительность гильзовых машин на табачных фабриках, например, Эфендджинца и Т-во «Комета» достигает 50—55 тысяч штук гильз, а на фабрике Бр. Сейлановых даже 70 тысяч, продуктивность гильзовых машин табачной фабрики Вазарджинца не превосходит 40 тысяч гильз.

Принимая во внимание, что при всякой работе гильзовых машин, труд обслуживающего ее рабочего одинаков, а получаемая им заработная плата пропорциональна производительности машины, справедливость требует возмещения технических недостатков фабрики соответственным повышением сдельной заработной платы. Так если Сейланов может платить за 100 гильз по 2 коп., а Эфендджинца — 2½ коп., то Вазарджинца должен дать рабочим — 3½ коп. за тысячу гильз, для того, чтобы его рабочие получали ту же заработную плату, какая устанавливалась на других фабриках.

Соображения эти предложены были М. Н. Вазарджинцу обсудить и дать мне ответ завтра.

26 августа по прибытии моем на фабрику М. Н. Вазарджинца заявил, что увеличить расценку для гильзовых рабочих до 3½ коп. не может. Одновременно им было выставлено объявление: «На основании пункта 1 статьи 62 устава о Пром. труде Т/Д. Н. Н. Вазарджинца с С-ми в г. Тифлисе сие объявляет до сведения забастовавших рабочих, что если они в течение трех дней от сего числа не приступят к работе, будут считаться уволенными».

Находя образ действий М. Н. Вазарджинца вызывающим справедливое неудовольствие рабочих, я предложил ему явиться вместе со мной к г. губернатору для присутствия при докладе о забастовке на фабрике.

По выслушании моего доклада и объяснений М. Н. Вазарджинца г. губернатор дал ему совет удовлетворить требования рабочих и воздержаться в военное время от реформ на фабрике, отложив их до более благоприятного и спокойного времени.

М. Н. Вазарджинца заявил, что он увеличит заработную плату до желаемых рабочими размеров, но просит меня объявить об этом рабочим и поставить их на работу. Прибыв на фабрику я объявил в присутствии заместителя заведующего, об увеличении расценок и предложил рабочим стать на свои места и пустить в ход машины.

Все рабочие приступили немедленно к работе, но затем некоторые заявили, что уже 2 часа дня, а они с утра ничего не ели, а потому просят отпустить их по домам до завтрашнего утра.

27 августа в положенное время рабочие начали работу в полном составе.

30 августа вследствие жалобы забастовавших рабочих на неполучение

თვის ზარბაზნის პლათა ზა პროგულ პო სლუაი ოსტაოვი ზარბაზნიმ მაშინი იხ ოდელენი პოსეტილ ფაბრიკა ი ვიყენილ პრავი (კაიდაი) ოდელენი პო პოლუჩენიე პლათა ზა პროგულიე დნი. პოსლე პრეპროგულიე მნიი პო ეთუი პრედმეტი M. H. ბოზარჯანი ზაკნილ, ეტი პროგულიე პლათა სე ისბაოვანიშ რაბოჩნი ზარბაზნი პლათა ბუდეტი პოლუჩიე.

3 სენტიბრი პრიბილ ზა ფაბრიკა ვესლედენი ზარბაზნი M. H. ბოზარჯანი, ეტი უკლადიჩნი ნაპირო რაბოთაი ისოხათი, კოდა პოლუჩაილ ნარედი ნა უკლადიკა ი 10-იშტუნიე ობლოკი. პრედლოჟენი ომუ ნაპომინტი რაბოჩნი, ეტი ონი ობსილენი პრი მიე ისოლნიე ოდიანკოვო აკკურატიე ვსე ნარედი ი პრედუპრედეთი იხ, ეტი ისიპრავიანი რაბოთა ვინუდეთი ობრათიტი სე ზალობი პო მიე. პოსლე ეთო ზარბაზნი რაბოთა იხ ფაბრიკე ოკონჩათელიე უსტანოვილენი ი ვდუტ პრავილნიე ზა ნასოხიშენი პრემენი.

ინსპექტორი D. სუხევესკი

ქიმი, გონი 17, სექ. 494, გვ. 21-22. გვ. 1920, სექტი 10, სექტი 10.

№ 108

1918 წლის სექტემბრის 11. — მხედრის სკოლაში მოხდის
სკოლაში უბნის სკოლის სკოლა მხედრის სკოლაში მოხდის
სკოლაში სკოლაში სკოლაში სკოლაში სკოლაში სკოლაში
სკოლაში სკოლაში

სეთი ჩისლა ი 2 ელს პოპულდნი ი უპრავლენი ვერენიშენი მიე უჩასტკა სილსე ზარბაზნიკი ივაროვიი ფაბრიკოი ტორგოვიი დომა პეტროსოვი ი კ^ა მედიანი გ. შუანი ელსავსეთოვსკოი გუბ. გრიგორი ანდრესენი პეტროსოვი, პრეკინაოვიში პო კაპეტინსკოი ულ. ი დ. № 45 ი ზარბაზნი, ეტი იხ რაბოთაიჩნი იხ ფაბრიკე 15 მალნიკოვი ი 10-12 დეოვიეკი, ვოლუჩიანიშ ზალობიე ოთ 5 რუბ. ზო 7 რუბ. ი ნედელი, სემე ელოვიე იხ იხ: 1) კრესტიანი სელ. კოდი ტიფლისსკოი გუბ. ი უედა ვრეანი-გრიგორიანსკოი ვეროვსოვდანი სანდო ალესსევიჩ ოგანეზოვი, 16 ლეტი, 2) კრესტიანი სელ. კუმისი, ვასილი გეორგიევიჩ კულსერდაშვილი, 17 ლეტი 3) სემე ტიფლისსკოი გრეკინიკი ერვანი ოგანეზოვი გამბაროვი, 16 ლეტი, 4) ტიფლისსკოი ეთელი გეორგი ბარათიანიჩ გასპარიანი, 15 ლეტი, 5) ტიფლისსკოი ეთელი ლესტი არუთიანიჩ კალდანიანი, 16 ლეტი, 6) ეთელი გ. შულავერი ბორჩალისსკოი უედა რუბენ გეორგიევიჩ ოსელოვი, ი 7) ტიფლისსკოი ეთელი სერგეი ივანიოვიჩ ბერდაშვილი, 15 ლეტი, პრედი უტრე 12 ოგო სენტიბრი იხ რაბოთა, პრედვანილნი ტრებოვანიე პრეპრავიტი კაიდაი რაბოჩნიე პო 1 რუბ. ი ნედელიე ი, ვოლუჩიანიშ ოტკა, ოსტავილნი რაბოთა ი უანი; ოსტავილნიე ზე რაბოჩნიე პრესტუპილნი კ რაბოთე. ვო პრემე ობედოვიი ობდლა ზარბაზნიკი სტალი პრესლედოვანი ი ულიე დეოვიეკი, უგოვარიანი იხ ოსტავილნი რაბოთა, ი პრეტივიშენი სლუაე უტროჟანი უბიევიშენი, ი ნეოტორი, პოიმაი, სტალი დუშინტი ზო გორო. დუშინი სანდო ოგანეზოვი ი ვასო კულსერდაშვილი.

დოვანიე პრეპროდუციტი. ო ვიშინალიკოვსკოი დოვანიე ვაშენი ვისოკოროდი. პრესტიე 6 უჩასტკა გ. ტიფლისი ვინევიჩ

ქიმი, გონი 17, სექ. 494, გვ. 21-22. გვ. 1920, სექტი 10, სექტი 10.

№ 110

1918 Վրոս Եկեղեցիակ 22. — Զ Կոօօրատիւոյ Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում
 Խախտ խնայողութեան տնօրէն տնօրէնի ցերեպում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում
 Եկեղեցիակում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում
 Եկեղեցիակում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում

Настоящим имеем честь повторенно просить Вас не отказать ходатайствовать об отпуске алименту Обществу для кооперативной пекарни наших служащих и рабочих одного вагона муки хорошего качества.

Рабочие, ощутившись без хлеба, принуждены прекратить работу и часами стоять перед пекарнями для получения хлеба, что отразится на производительности наших мастерских и фабрик, работающих всецело на оборону государства.

Правление Акционерного общества кожевенного и швейного производства на Кавказе Г. Г. Адельманова
 Директор В. Шоньяков

Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում 100, Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում

№ 111

1918 Վրոս Եկեղեցիակ 24. — Եկեղեցիակ Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում
 Եկեղեցիակ Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում
 Եկեղեցիակում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում
 Եկեղեցիակում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում Եղևույն լույս տեսնում էր ցերեպում

Имею честь представить вашему превосходительству копию донесения моего отдела промышленности Министерства торговли промышленности от 23 августа с. г. за №935, а именно.

В допозднее к телеграммам о забастовке на табачной фабрике Акц. о-ва «Мир», имею честь доложить отделу промышленности, что 11 августа с. г. рабочими фабрики было подано председателю правления о-ва прошение, в котором они заявили, что хотя месяца три тому назад им была прибавлена плата в размере 20%, но она же оправдывает их расходы, а потому они просят: 1) прибавить плату на 30%, 2) деньги раздавать во время работы в 3 часа дня; 3) бумажные билеты выдавать всем рабочим без исключения — вновь поступившим и каждого 1 и 15 числа месяца; 4) выдавать вновь поступившим салаты для олеванья во время работы; 5) иметь аптеку при фабрике и 6) выдавать точильнику брезент и очки для работы.

13 августа председатель правления предложил рабочим отложить вопрос о прибавках до осени, на что они не согласились, 15 августа было выставлено объявление: «ввиду просьбы рабочих прибавить им жалованье, фабрика объявляет: рабочие, получающие меньше 8 руб. в неделю, получают прибавку 20 коп. на рубль. Рабочие, получающие больше 8 руб. в неделю, получают прибавку 10 коп. на рубль. Те из рабочих, кото-

рые будут признаны невыгодными для фабрики, будут уволены, причём получают при увольнении 3-месячное жалование». ЗАРПСОБРА

16 августа все 153 рабочих фабрики забастовали в 12 часов. Тогда же числа мной было предложено по телефону СОВЕТСКОМУ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОМУ СОВЕТУ не домам, чтобы они собирались на фабрику 17 августа для объяснений со мной.

17 августа по прибытии на фабрику я вступил с рабочими в переговоры, после которых, а также по рассмотрению расчетных книжек выяснилось, что требования рабочих относительно увеличения заработной платы должны признать основательными. По сообщению об этом председателю правления последний заявил, что вопрос о прибавке он внесет сегодня же на обсуждение правления и о последующем сообщит мне завтра.

18 августа по прибытии на фабрику выслушал сообщение, что правление согласно увеличить заработную плату на 30%, но желает уволить 6 рабочих, ибо считает их вредными для интересов фабрики. Дан совет председателю правления не связывать вопрос об увольнении шести рабочих с забастовкой, а расчеты прежде этих рабочих, объявить о прибавке. Председатель правления просил разрешения принять это дело на личную ответственность, а потому объявлено рабочим, что председатель намерен войти с ними в особое соглашение по взаимным или пожеланиям.

19 августа заведующий заявил мне, что рабочие отказываются идти на работу даже после прибавки 30%, если 6 товарищей будут уволены, а после объявления его что он оставляет этих рабочих на службе, остальные рабочие ответили, что требуют включения в особое условия о найме нового пункта, на основании которого при увеличении рабочих с фабрики правление обязывается уплачивать: новым рабочим 6-месячную заработную плату, а старым — во втором месяце за каждый год службы. Ввиду того, что рабочих на фабрике не оказалось, предвидя выждать до понедельника 22 августа и собрать рабочих от этого момента. 22 августа мною было разъяснено собравшимся на фабрике рабочим, что требования их о выследи нового способа расчетов при увольнении удовлетворено быть не может, как находится в несоответствии с порядком, указанным в подлежащих статьях Уст. Пром. Труд. Выследи эти требования об уплате за дни забастовки неосновательны, ибо для разрешения спора их с заводоуправлением не было надобности бросать работу, а можно было не останавливая действия фабрики, вести переговоры через посредство выборов. Тогда же числа выставлено объявление: «ввиду выраженного правлением Лид. о-ва табачной фабрики «Мир» согласия на удовлетворение всех пожеланий рабочих, поводы для экономической забастовки отпадают. Новое требование рабочих относительно желаемого ими изменения порядка увольнения рабочих как принципиальное удовлетворено быть не может, а потому правление фабрики объявляет, что те из рабочих, которые с 6 часов утра 23 августа не станут на работу, будут уволены, как не явившиеся более 3-х дней подряд без уважительных причин.»

23 августа стало на работу 40 человек, а потому выставлено объявление заведующего фабрикой: «ввиду состоявшегося увольнения рабочих табачной фабрики «Мир», не явившихся сего числа на работу,

предлагаю уволенным рабочим в трехдневный срок явиться в контору фабрики для получения расчетных книжек и подлежащей заработной платы. Расчетные книжки будут отправлены в Управление тифлисского полицмейстера, а причитающаяся заработная плата — в депозит суда».

24 августа стало на работу 36 человек, 27 августа расчетные книжки остальных рабочих были отправлены полицмейстеру, а заработная плата внесена в депозит мирового судьи. В течение последующих 3-х недель никто из уволенных рабочих на фабрику не явился. По словам оных получали все время пособия от рабочих других фабрик в размере 2—3 руб. в неделю каждый. 14 сентября в председателю правления явились депутаты от уволенных рабочих с просьбой призвать их на фабрику на тех же условиях, на которых работают оставшиеся рабочие. Председатель правления объявил рабочим, что примет всех, за исключением 15 человек, по своему выбору, на что рабочие беспрекословно согласились. Принятым обратно рабочим был выдан по их просьбе аванс в размере недельной заработной платы.

15 сентября все принятые рабочие стали на работу, которая продолжается непрерывно до настоящего времени.

Старший фабричный инспектор Д. Сушевский

ქართ. ნომ. 17, ს.ჯ. 694, თბილისი, 33-34, თბილისი, სურს მისთვის სსსტვი.

№ 112

1918 წლის ოქტომბრის 2. — თბილისის გუბერნიისა და საქართველოს
 სურსათის სეპარატორული უწყისის მმართველობის დ. სემშევეკის
 მოხსენება გუბერნიატორისადმი თბილისის 2. სეპარატორის
 სამსახურის ტანსაცმლის შეღებვის კავშირის შესახებ

Имею честь представить вашему превосходительству копию доклада моего в отдел промышленности Министерства торговли и промышленности от 5 октября с. г. за №967, а именно.

В дополнение к телеграмме о забастовке на табачной фабрике М. М. Сафарова, имею честь доложить отделу промышленности, что 10 сентября все 72 рабочих фабрики забастовали, причем предъявляя требование об увеличении заработной платы: получающим от 1 руб. до 5 руб. в неделю — 40%; от 5 руб. до 10 руб. — 30% и свыше 10 руб. — 25%. Произведенным в тот же день осмотром мною на фабрике книг и расчетных книжек установилось, что заработная плата на табачной фабрике М. М. Сафарова выше средней по сравнению с другими местными фабрикантами, а потому требование рабочих признано несостоятельным.

Ввиду отказа рабочих стать на работу на прежних условиях, договор найма по взаимному соглашению сторон расторгнут и рабочий был выдан в моем присутствии окончательный расчет.

16 сентября в контору фабрики явились 7 рабочих для переговоров о возобновлении работы, которым объявлено, что договор найма бу-

დებ დაკლავნიან ან ნაშრომად დაიხმებიან, რომლებიც მხოლოდ ამ დროის განმავლობაში დაიხმებიან.

17 სექტემბერს დაიხმებინათ რამდენიმე ქალი; 18-ს — რამდენიმე მამაკაცი; 19-ს — დაიხმებინათ ყველა მშრომელი. ამ დროის განმავლობაში ფაბრიკა მუშაობდა ნორმალურად.

ახალი დასაქმების დროს მშრომელთა ხელფასი რამდენიმეჯერ არის გაზარდილი, მაგრამ ეს არის მხოლოდ ფორმალური, რადგან მშრომელთა მუშაობის პირობები არცაა შეცვლილი.

სტარში ფაბრიკის ინსპექტორი დ. სუხველი

საბჭოთაო შრომა, 1928 წლის 17 სექტემბერი, გვერდი 41, მუშაობის პირობების შესახებ

№ 113

1928 წლის ოქტომბრის 29. — მთავრობის გადაწყვეტილება და საქართველოს
რევოლუციური უწყისების განყოფილების და სსრკ-ის მთავრობის
განყოფილებისგან მთავრობის განყოფილების მიმართული
მუშაობის განხორციელების შესახებ

ჩემი პატივით ვთხოვთ თქვენს მთავრობას დასაწყისად მოგვითხროთ, რა სახის მდგომარეობაა საქართველოს მთავრობის მიმართული მუშაობის განხორციელების შესახებ.

ჩემი პატივით ვთხოვთ თქვენს მთავრობას დასაწყისად მოგვითხროთ, რა სახის მდგომარეობაა საქართველოს მთავრობის მიმართული მუშაობის განხორციელების შესახებ.

ჩემი პატივით ვთხოვთ თქვენს მთავრობას დასაწყისად მოგვითხროთ, რა სახის მდგომარეობაა საქართველოს მთავრობის მიმართული მუშაობის განხორციელების შესახებ.

15 ოქტომბერს 486 მშრომელი — დასაწყისად მოგვითხროთ, რა სახის მდგომარეობაა საქართველოს მთავრობის მიმართული მუშაობის განხორციელების შესახებ.

ჩემი პატივით ვთხოვთ თქვენს მთავრობას დასაწყისად მოგვითხროთ, რა სახის მდგომარეობაა საქართველოს მთავრობის მიმართული მუშაობის განხორციელების შესახებ.

ჩემი პატივით ვთხოვთ თქვენს მთავრობას დასაწყისად მოგვითხროთ, რა სახის მდგომარეობაა საქართველოს მთავრობის მიმართული მუშაობის განხორციელების შესახებ.

состоянием рыночных цен на предметы первой необходимости для уравнения относительных размеров их тактик, чтобы больший труд и плата была бы соответственно больше.

В общем признано справедливым к полученным рабочим в м-е с. г. прибавкам в размере 10—30% добавить еще 20%.

За отсутствием рабочих предложено заведующему пригласить их на фабрику в понедельник, 17 октября, для переговоров со мной.

17 октября рабочие явились на фабрику с предложением стать на работы условно с тем, чтобы в течение месяца расценки были пересмотрены и урегулированы применительно к формуле, выработанной для швейного отделения, а именно: фабрика оставляет основную плату в прежнем размере, но будет выдавать ее не за 50000 шт. палаток, а за 40000; остальные количество палаток, выработанных в течение дня, будет оплачиваться 2 1/2 коп. за тысячу по 3 коп. В общем итоге подобное изменение расценок увеличивает заработную плату рабочих приблизительно на 20%.

На предложение это рабочие согласились и немедленно стали все на работу, которая продолжается без перерыва доныне.

Старший фабричный инспектор Д. Сушевский

ՀԱՅ. ԳՐԻ. 17. ՆՈՎ. 1915. ՄԵԼԻ. 26. ՄԵԼԻՆ, ՆԵՐՏ ԻՆՍՊԵԿՏՆԵՐ ԵՎԵՐԻՆ

№ 114

1915 թվան ուղեգրի մասին. — Երևանի կոմկուսի և Նախապետի կոմիտեի կողմից Երևանի օկուպացիոն և Երևանի քաղաքի կոմիտեի կողմից Երևանի քաղաքի կոմիտեի կողմից և Երևանի քաղաքի կոմիտեի կողմից

Имею честь представить вашему превосходительству копию моего доклада в отдел промышленности Министерства торговли и промышленности о забастовке на маслобойном и мыловаренном заводе Акц. о-ва б. Таврова, Алеханова и Толле, а именно:

В дополнение к телеграмме о забастовке на маслобойном и мыловаренном заводе Акц. о-ва б. Таврова, Алеханова и Толле, имею честь доложить отделу промышленности нижеследующее.

17 октября с. г. заведующий сообщил по телефону, что утром рабочие предъявили требование о повышении заработной платы на 70%. На предложенные предприятием 20% не согласилась и, не приступая к работе, все 80 человек разошлись.

18 октября, прибывшим на завод фабричным инспектором Матросовым были рассмотрены расчетные книжки, причем выяснилось, что за время войны сделано 7 прибавок, последние из коих 20 июня с. г., и заработок ныне, по сравнению с мирным временем — 1 января 1915 года — увеличен на 70—80%. Ввиду отсутствия рабочих с завода предложено было заведующему оповестить их, чтобы на следующий день они собрались для выяснения условий, на которых можно было бы прийти к соглашению.

დღიანი ა თიფლისე, ა იმენი: ა დოვლინიე კ ტელეგრაფი 1928-29-ი წი
 იე ა თაბაჩი ფაბრიკე ადი, 0-ია ა, ზოფიადჯანიე ა თიფლისე, იმეო
 ჩესთ დოვლითე ოდელე პრომიშლენოსთი, ჩო 17 ოქტობრი 1928-ი წი
 რიკი პრეკრეტილი ზაბასთოვკე ოსოვნი ა 1 ოსენი ა თე, ჩოთი ა თეჩინე
 ეთო ვრემენი ბოლი პერესმოტრენი ა ურეგულარილი რასენკი სდელილი
 ზარობთი პლათი (დონოსონი იმე 20 ოქტობრი ს. გ. № 13).

ობეშანიე სვოთე იდთე დო 17 ნოვბრი რაბოჩი იე ნიშოლილი ა ზა-
 ბასთოვალე ანოვ 3 ნოვბრი. პო პრაბიტინი მოსი ა ფაბრიკე ნიშო ოცუ-
 სთინი რაბოჩი ბოლი პრედლოჟილი ზავედუიშემე ზივანიე იქ ა ფაბრი-
 კე 4 ნოვბრი ობიასენი სო მნიე. რაბოჩი ა კაზნიჩენი დეი იე
 ნიშინი, ა ოტომე 4 ნოვბრი ზავედუიში ბოლი იმასთალილი ობიასენი:
 «Ванду სავოლიშვილი პრეკრეტილი 3 ნოვბრი ს. გ. რაბოთ ა ფაბრიკე
 რაბოჩი პრედპრეჟდაილი, ჩო თე ა იქ, კოტორი იე სთანი ა რაბოთე
 კ 7½ ოტრა 7 ნოვბრი ს. გ. ბუდუთ სჩითაილი ა ოსოვანიე სთ. 105 ოსთ. ო
 შრამ. ოვლენილი ოთ სლუჟბი». 7 ნოვბრი ნიკთე ა რაბოჩი იე იმას-
 თი თეო ჯე ჩისლა ბოლი იმასთალილი ობიასენი: «В დოვლინიე კ ობი-
 ასენიე ოთ 4 ნოვბრი ს. გ. რაბოჩი, იე იმასდენი სეგოდნი ა რაბოთე,
 ოვლენი ოთ სლუჟბი, ა ოტომე პრეღასიანიე ა ოსენი დეილილი სროკ
 კვანიე ა ფაბრიკე დო პოლუჩენიე რასეთე ა დოკუმენთი. რასეთიე
 კიშკი ა დოკუმენთი რაბოჩი, იე კანიშინიე ა ოკანიშინი სროკ ზა რას-
 ეთომ, ბუდუთ პრეპროვოჟდენი თიფლისეკომე კოლიეციეზისტერე, ა პრეჩ-
 იანიანიე იქ ზარობთი პლათი ბუდუთ პერეჟდენი ა დეპოზიტ სუდა».

ომესთე ს თე ბოლი ოკოვნიე პერესმოტრე ა ურეგულარილი ვორე
 სდელილი ზარობთი პლათი პრეინენთელიე კ ფორმულე, ვარაბოთინი
 17 ოქტობრი დო ნაბივნიე ოდელენი. პო ოკანიშინიე ს ოკანიშინი
 პერეჟიე ოსე 480 რაბოჩი სთალი ა რაბოთე 15 ნოვბრი ბეი ოსოვნი
 ზავლენი ა პრედლოჟილი იე იმასდენი დო ოსოვნი ვრემენი.

სთარიეი ფაბრიკიე იმსპექტორე დ. სუჩენსკი

ქობ. ობ. 13, სკ. 694, ოტრა. 31-32, ოტრა. სწიე სწინიე სეჟე.

№ 120

1918 წლის დეკემბრის 2. — თბილისის უფლებანიე დე ზავთილიე
 ოკრუგის სეჟარაკო ოტრაიე ოსინექტორი გ. სეშენსკი
 თბილისის უფლებანიე ოსინექტორი ს. სეჟარაკის
 ოსინექტორი ოტრაიე სეშენსკი

იმეო ჩესთე პრედსთავიე ვაშემე პრეოსობრთელესთე კოშიე დო-
 დლა მოგე ოთ ოდელე პრომიშლენოსთი მინისტრთე ტორგოლი ა პრო-
 მიშლენოსთი, ა იმენი: ა დოვლინიე კ ტელეგრაფი ო ზაბასთოვკე ა
 თაბაჩი ფაბრიკე ი. პ. ბოზარდჯანიე ა თიფლისე, იმეო ჩესთე დო-
 ვლითე ოდელე პრომიშლენოსთი, ჩო ოტრამ 28 ნოვბრი სეგო ოგო იმე ბე-

1918 წლის დეკემბრის 14. — თბილისის ვეფხისტყაოსნის
სამსახურელოს ცნობის შიგნით სხვადასხვა სახის მუშაკთა
შესახებ

367105924
367105933

სიმართლე ცხადობის	ჩემი სახელი
-------------------	-------------

В понедельник 12 декабря выборы были у начальника Главных мастерских и просили о выдаче полуторачасового пособия в % прибавки к жалованию по новому закону. Начальник мастерских ответил им, что в какое время и когда будут, ему неизвестно, на это выборы ответила, что рабочие возмущены и намерены прекратить работу.

Сегодня в 10 час утра мастерские прекратили работу и собрались каждый из своих своих мастеров и просили мастеров доказать начальнику мастерских, чтобы пособие в % прибавки было выдано в пятницу 16 декабря. Начальник мастерских пришел в сборный цех и объявил, что сам лично назначить срок он не может, а просит выборов пойти вместе с ним в Начальнику цехов. Когда выборы пошли в Начальнику цехов, то мастерские прорывались к работе. Начальник цехов также ответил, что пособие выдать он не может, т. е. на это нет денег, а что он об этом уже телеграфировал в Петроград, но ответа пока не получил, а 25% прибавку обяжал выдать в пятницу.

Когда выборы возвращались от Начальника цехов и объявили рабочим, то рабочие разделились на две группы: одна предлагает не прекращая работ ожидать до субботы, а другая настаивает на прекращении работ до тех пор, пока не выдадут денег.

В литейном цехе о прекращении работы утром дал знать литейщик Петр Равашиани.

На прекращении работы настаивают: Николай Мезришвили, Александр Асладжанов, Александр Чепадзе (утром выгнали из литейного цеха мастеровых, не желающих прекращать работу), Николай Кадонишвили, Иван Роставиани, Иван (Васи) Равашиани.

Проступил мастера к работе или цех, об этом ничего не известно.

Забастовку рабочие намерены устроить итальянскую, т. е. никаких будет работать, но только из рабочих не будет работать.

Ротмистр — (подпись)¹

- Равашиани Петр Прохорова, туфлинский механик.
- Мезришвили Николай Петрович, мех. обл. Сабурово, Туфлинского уезда, литейщик.
- Асладжанов Александр Фомин, крестьянин обл. Горного, Спуритского уезда, литейщик.
- Чепадзе Алексей Георгиев, туфлинский механик.
- Кадонишвили Николай Ладаров, мех. Сабурово.
- Роставиани Иван Георгиев, туфлинский механик.
- Равашиани Иван Давидов, крестьянин с. Гурджан, Сабуровского уезда, литейщик.

¹ სხვა ცნობ. 183, სტ. 3048, ფურც. 68, სხვა სტატიის ნაწილი.

² მუშაკთა უფლებები.

№ 122

1916 թվականի դեկտեմբերի 28. — տնօրենի հրահանգով հանձնարարական թիվը կայանի համար հեղինակելու համար և հրահանգելու համար և հրահանգելու համար և հրահանգելու համար

Распоряжение интендантского управления о лишении войлочного отделения фабрики Акционерного общества «Г. Г. Адельханова» электрической энергии и об опечатании там же двух паровых котлов (несмотря на то, что администрацией завода приобретено для электрической станции 600 пудов мазута) привело к тому, что за приостановлением функций войлочной фабрики рабочие, в числе 125 человек, с 19 сего декабря остались без дела. Хотя по закону рабочие этого предприятия имеют право в настоящем случае получить двухмесячную заработную плату, но Правление Акционерного общества отказывается от платежа рабочим, и не считает [себя] ответственным за нарушение законных прав рабочих, так как приостановка действий фабрики произошла не по вине ее администрации, а по распоряжению интендантского управления.

Обозначившись предупреждением сложившейся на фабрике Адельханова на почве неудовлетворения рабочих заработной платой и оставления их без работы, прошу ваше превосходительство не отказать специально уведомить меня, предлагает ли интендантское управление при указанных выше условиях и далее оставлять войлочную фабрику Адельханова без электрической энергии или же интендантское управление ищет другой способ контроля за расходом казенного мазута, отпускаемого для приведения в движение кожвенной фабрики Адельханова, с тем, чтобы войлочная фабрика могла быть пущена в ход.

И. д. губернатора флигель-адъютант полковник Мандрыка

Երև. թիվ. 17, հոկ. 29, 1916 թ. Վրաստանի կայսերական կառավարություն

№ 123

1916 թվականի դեկտեմբերի 28. — տնօրենի հրահանգով հանձնարարական թիվը կայանի համար հեղինակելու համար և հրահանգելու համար և հրահանգելու համար և հրահանգելու համար

В 11 часов утром сего числа заведующий кожвенным отделом завода Адельханова Матинев сообщал по телефону, что рабочие этого отдела забастовали: оставили работу и ушли с завода. Оказалось, что действительно часть рабочих этого отдела из барабанного отделения в количестве 40 человек предъявила требование к администрации о прибавке жалованья, но не получив удовлетворения оставила работу и отправилась к фабричному инспектору.

Об этом доводу вашему высочайшеоблагородию

За пристава 5 участка Хижняков

Երև. թիվ. 17, հոկ. 29, 1916 թ. Վրաստանի կայսերական կառավարություն

ного шевания и подлежащими безотлагательному рассмотрению и устранению на следующих основаниях. Выдачу сахара семьям запасных нижних чинов можно производить не из городских запасов, а из запасов, но с ежемесячной выдачей им денежных паек. Выдача из городских запасов затруднений, так как семейное положение (состояние) находящихся [семей] видно из имеющихся у них на руках расчетных книжек, по которым легко могут быть составлены и установлены городом карточки на сахар, если в них будет встречаться надобность. Желательно было бы освободить семьи запасных от платы за карточки, за их написание и за их проверку. Все это без особого труда может быть исполнено по имеющимся готовым письменным сведениям в существующей городской комиссии по призрению семей запасных нижних чинов.

Переходя ко второй из доложенных причин, полагаю, что она заслуживает полного удовлетворения, и увеличение существующего пайка будет актом простой справедливости, предусмотренной к тому же и существующими правилами, возлагающими на комиссию по призрению семей запасных определение размера пайка в зависимости от действительной стоимости входящих в него предметов продовольствия. Со времени установления существующего пайка цены на все предметы поднялись настолько, что существующий размер его совершенно не отвечает действительности.

Что же касается продажи интендантством пайка по сравнительно дешевым ценам семьям офицеров и чиновников, то семьи запасных нижних чинов, как на много-много менее материально обеспеченные, заслуживают еще большего внимания в этом отношении. Кооперативы большинству из них не доступны, и они, имея гроши, переплачивают на всем решительно.

Существующее настроение настолько серьезно, что проведение доложенных выше мер, в особенности относительно увеличения пайка желательно безотлагательно.

Дальнейшее усиленное наблюдение за настроением населения ведется и возможные меры к предупреждению беспорядков принимаются, в зависимости от имеющихся в моем распоряжении средств и сил.

Полцеймейстер полковник Заволоцкий

Столовачальник подпись

Ազգ. Ժող. Կ. Վե՛. 27, Կ՛. 4990, Գ՛. Գ՛. Գ՛. Կ՛. Կ՛. Կ՛. Կ՛. Կ՛. Կ՛. Կ՛.

№ 125

1917 թվակ թվերից 18. — Երևանի Խորհրդակցական Խորհուրդի
Պատվարի կողմից ցրված հրահրարական և հանրային հոսիարարական
հրահրարական և հանրային հոսիարարական հրահրարական հրահրարական

Совершенно секретно

Агентура последних дней приносит тревожные сведения: разговоры среди бедноты о необходимости погрома усиливаются. При разговорах постоянные ссылки на Баку и Москву. Недовольство все возрастающей дороговизной из скрытого подавленного озлобления стало вырываться наружу. Полуголодное существование беднейшего и большинства

ՅԵՐԱՅԱՆԻ
ՆԱԳ-ՈՐԴՈՒՆԻԿ

1. Յ. Ենչեղ — Կենսական զոլո իմացք	125
2. Յ. Ենչեղ-Մեղի — Կաշմանդե Կահանյանի լեռնային գրականությունը մեծապես զարգացրեցին (1884—1912)	127
3. Կ. Կահանյան — Կարո Կահանյանի անուշադր ինքնակենսագրություն (1872—1898)	135
4. Կ. Ենչեղ-Մեղի — Կարո Մեղիանի գրություններ	247
5. Ե. Կահանյան — Կարոյն ու ինչ արտասովորական նշանակ	297
6. Կ. Ենչեղ-Մեղի — Մեղիու լեռն սեղանի արձագանքը Կարոյն Մեղիու մեծապես ուժեղին ունի լեզուն (1914—1917)	341

СОДЕРЖАНИЕ

1. Յ. Ենչեղ — Կենսական զոլո իմացք	125
2. Յ. Ենչեղ-Մեղի — Կաշմանդե Կահանյանի լեռնային գրականությունը մեծապես զարգացրեցին (1884—1912)	127
3. Կ. Կահանյան — Կարո Կահանյանի անուշադր ինքնակենսագրություն (1872—1898)	135
4. Կ. Ենչեղ-Մեղի — Կարո Մեղիանի գրություններ	247
5. Ե. Կահանյան — Կարոյն ու ինչ արտասովորական նշանակ	297
6. Կ. Ենչեղ-Մեղի — Մեղիու լեռն սեղանի արձագանքը Կարոյն Մեղիու մեծապես ուժեղին ունի լեզուն (1914—1917)	341

04/18

საქართველოს
 ეროვნული ბიბლიოთეკა